

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ЛЕНЧУК Дмитро Михайлович

УДК 902/903(477.44):929Хавлюк(043.5)

ДИСЕРТАЦІЯ

**АРХЕОЛОГІЧНА СПАДЩИНА П. І. ХАВЛЮКА – ДОСЛІДНИКА
СХІДНОГО ПОДІЛЛЯ**

03 Гуманітарні науки

032 Історія та археологія

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Д. М. Ленчук

Науковий керівник: **Косаківський Віктор Афанасійович** – кандидат історичних наук, доцент кафедри культури, методики навчання історії та спеціальних історичних дисциплін Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

ВІННИЦЯ – 2025

АНОТАЦІЯ

Ленчук Д. М. Археологічна спадщина П. І. Хавлюка – дослідника Східного Поділля. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 032 Історія та археологія. – Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вінниця, 2025.

Комплексний аналіз археологічної спадщини П. Хавлюка, з одного боку, дасть змогу заповнити прогалини в розумінні історико-культурних процесів у Східному Поділлі від неолітичної до пізньосередньовічної доби, створюючи теоретичне підґрунтя для осмислення культурної наступності регіону; з іншого – посприє ґрунтовнішому висвітленню еволюції археологічної науки, популяризації археологічних досліджень і культурної спадщини України, а також розвитку міждисциплінарної співпраці науковців.

У дисертації висвітлено археологічну спадщину П. Хавлюка, представлену матеріалами розкопок і рукописним фондом, щоб охарактеризувати підходи, методи й практики науковця і систематизувати пам'ятки археології, які він дослідив.

Тема дисертаційної роботи не була комплексно вивчена. Науковці використовували лише матеріали П. Хавлюка про окремі пам'ятки археології або археологічні культури. Найбільше в публікаціях згадується про слов'янські, зарубинецькі, уличські й трипільські об'єкти археологічної спадщини. Решта археологічних періодів до нашого дослідження залишалася маловідомою для наукової спільноти. Значна частина цитувань праць археолога припадає на історико-краєзнавчі дослідження та енциклопедичні видання. Більшість відомостей про археологічні пам'ятки на території окремих міст і сіл Вінницької обл. залишалася б невідомою без суцільних розвідок П. Хавлюка. Матеріали розвідок і розкопок з цих населених пунктів, що зберігаються у музейних фондах, досі публікуються.

Значну частину джерельної бази становлять паспорти з обліку пам'яток археології Вінницької обл. Також важливими джерелами, значна частина з яких

вводиться до наукового обігу вперше, є знахідки з розкопок і матеріали рукописного фонду (наукові звіти про розвідки і розкопки, щоденники, журнали обліку знахідок). Вінницький обласний краєзнавчий музей систематично публікує й експонує артефакти з розкопок П. Хавлюка. Завдання дослідження вдалося виконати відповідно до вимог загальнонаукових та спеціально-історичних методів.

Методики археологічних досліджень у П. Хавлюка сформувалися під керівництвом Ф. Потушняка, В. Даниленка, М. Артамонова. Систематичне використання впродовж багатьох років методу суцільної розвідки дало П. Хавлюку змогу зробити значну частину наукових відкриттів. Опитування місцевих мешканців щодо наявності артефактів також дало змогу встановити розташування низки поховальних комплексів.

П. Хавлюк у 1950–2001 рр. проводив систематичні археологічні розвідки на Східному Поділлі. За цей час він виявив 1039 різночасових археологічних об'єктів (стоянки, поселення, городища, могильники, курганні комплекси). Палеоліт – 2 стоянки; буго-дністровська культура доби неоліту – 14 поселень; трипільська культура – 164 поселення; доба бронзи – 59 поселень і 14 курганних комплексів; невизначеного часу – 53 курганні комплекси; передскіфський час – 85 поселень і 3 городища; скіфський час – 27 поселень, 94 курганних комплекси й 2 городища; зарубинецька культура – 81 поселення і могильник; черняхівська культура – 264 поселення й 2 могильники; ранньослов'янський час – 92 поселення; пам'ятки типу Луки-Райковецької – 23 поселення; уличі – 49 городищ і 6 поселень; пізнє середньовіччя – 5 городищ.

Щодо 1039 нерухомих об'єктів археологічної спадщини, які розвідав П. Хавлюк, відома доля матеріалів з 72 пам'яток. Вони потрапили до 15 закладів: Наукові фонди Інституту археології Національної академії наук України (35%), Вінницький обласний краєзнавчий музей (21%); Тульчинський краєзнавчий музей (13%); Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (8%); Народний музей у с. Чуків (8%);

Державний Ермітаж (3%). Решта матеріалів із розвіданих пам'яток (12%) – у будинках культури й шкільних музеях.

Матеріали, які вчений здобув у ході розвідок та розкопок, сьогодні розподілені між кількома установами. У Вінницькому обласному краєзнавчому музеї обліковано 1832 предмети (7% від загальної кількості, яка надійшла до музею та перебуває на етапі опрацювання і паспортизації), у фондах «Музею археології Вінниччини» Вінницького державного університету імені Михайла Коцюбинського зберігається 3835 предметів (14,8%) які потребують паспортизації. Загалом на сьогодні встановлено місцезнаходження 21,8% артефактів від відомого загального обсягу колекції знахідок археолога.

П. Хавлюк 1955 р., після отримання першого «Відкритого листа», розпочав охоронні розкопки. Перш за все, зацікавився пам'ятками старовини на територіях майбутнього будівництва та розробки кар'єрів, тому що значні ділянки багатьох археологічних комплексів постійно руйнувались. Учений іще 1971 р. пропонував облікувати й картографувати пам'ятки археології, що активно почалося лише 1974 р. П. Хавлюк активно брав у цій справі участь і допомагав більшості груп із паспортизації археологічної спадщини.

У 1977–1989 рр. П. Хавлюк одноосібно склав 1017 паспортів, що становить 67% від загальної кількості облікових документів.

Зокрема обліковано 1977 р. – 104 об'єкти: 14 поселень буго-дністровської культури; 33 – трипільської; 3 городища передскіфського часу; 3 курганні групи скіфського часу; городище скіфського часу; 2 поселення зарубинецької культури; 13 – черняхівської; 6 поселень ранньослов'янського часу; 2 – типу Лука-Райковецька; 27 улицьких городищ. 1978 р. – 136: палеолітична стоянка; 30 поселень трипільської культури; 2 курганні комплекси; поселення пізньої бронзи; 4 поселення передскіфського часу; 7 поселень та курган скіфського часу; 19 поселень зарубинецької культури; 42 поселення черняхівської культури; 20 поселень ранньослов'янського часу; 8 поселень типу Лука-Райковецька; городище уличів. 1979 р. – 57: 7 поселень трипільської культури; 8 поселень і курган епохи бронзи; 5 поселень передскіфського часу; 4 кургани

та 4 поселення скіфського часу; 3 поселення зарубинецької культури; 15 поселень черняхівської культури; 8 поселень ранньослов'янського часу; 2 поселення типу Лука-Райковецька. 1980 р. – 68 об'єктів: пізньопалеолітична стоянка; 7 поселень трипільської культури; 5 поселень епохи бронзи; курган епохи бронзи; 5 поселень передскіфського часу; 13 курганних комплексів скіфського часу; поселення скіфського часу; 9 поселень зарубинецької культури; 21 поселення ранньослов'янського часу; 2 поселення типу Лука-Райковецька; 3 поселення уличів. 1981 р. – 108: 11 поселень трипільської культури; 10 – епохи бронзи; 16 – передскіфського часу; поселення та городище скіфського часу; 6 курганних комплексів скіфського часу; 39 поселень черняхівської культури; 18 – ранньослов'янського часу; поселення типу Лука-Райковецька; городище та 4 поселення уличів. 1982 р. – 111: 21 поселення трипільської культури; 12 поселень епохи бронзи; 10 – передскіфського часу; одне поселення скіфського часу; 12 курганних комплексів скіфського часу; 9 поселень зарубинецької культури; 30 – черняхівської; 12 – ранньослов'янського часу; 3 – типу Лука-Райковецька; 1 – уличів. 1984 р. – 84: 10 поселень трипільської культури; 2 курганних комплекси та 6 поселень епохи бронзи; 10 поселень передскіфського часу; недатований курган; 10 курганних комплексів скіфського часу; 4 поселення зарубинецької культури; 31 – черняхівської; 8 – ранньослов'янського часу; 1 – типу Лука-Райковецька; 1 – уличів. 1985 р. – 85: 3 поселення трипільської культури; 10 курганних комплексів і 5 поселень епохи бронзи; 2 недатовані кургани; 7 поселень передскіфського часу; 42 курганних комплекси скіфського часу; поселення зарубинецької культури; 7 поселень черняхівської; 5 – ранньослов'янського часу; 2 – типу Лука-Райковецька. 1986 р. – 83 об'єкти: 17 поселень трипільської культури; 5 – епохи бронзи; 4 недатованих кургани; 14 поселень передскіфського часу; 2 кургани та поселення скіфського часу; 9 поселень зарубинецької; 27 поселень черняхівської культури та один могильник; 2 поселення ранньослов'янського часу; городище уличів. 1987 р. – 49: 9 поселень трипільської культури; 8 недатованих курганів; 3 поселення передскіфського

часу; 3 – зарубинецької культури; 26 – черняхівської. 1988 р. – 97: 14 поселень трипільської культури; 21 недатований курганний комплекс; 21 поселення передскіфського часу; 9 поселень скіфського часу; 10 – зарубинецької культури; 17 – черняхівської; 5 поселень ранньослов'янського часу. 1989 р. – 32: 3 поселення трипільської культури; 15 недатованих курганних комплексів; 2 поселення передскіфського часу; 2 – скіфського; 4 – зарубинецької культури; 6 – черняхівської.

Основний період активних розкопок вченого припав на 1970-ті рр., хоча дослідження проводилися з 1956 по 2001 рр. П. Хавлюк провів розкопки на 56 об'єктах археологічної спадщини, широко охоплюючи Вінницьку обл. Дослідження були надзвичайно різнопланові за періодами: пам'ятки буго-дністровської культури (3,5%), трипільської (17,8%), передскіфського часу (5,3%), скіфського (3,5%), зарубинецької культури (14,2%), черняхівської (17,8%), ранньослов'янського часу (23,2%) та періоду Русі (16%).

Під час розкопок жител, господарських споруд, ремісничих комплексів, поховальних пам'яток, знайдено понад 26 тис. предметів: кераміка, знаряддя праці, прикраси, зброя тощо. Найбільшу частку (57%) становили матеріали з пам'яток I тис. н. е., що значною мірою збігалось з плановою темою докторської дисертації дослідника. Поза її межами – передусім пам'ятки інших періодів, які вчений вивчав переважно для збереження історико-культурної спадщини.

Розкопки систематично велися великими площами з детальною фіксацією знахідок, прив'язкою артефактів до конкретних квадратів і контекстів. Особлива увага приділялася документуванню розкопок.

Отже, П. Хавлюк у 1950–2001 рр. зробив вагомий внесок у розвиток археології, історичного краєзнавства й пам'яткоохоронної діяльності Східного Поділля та України загалом. Значна частина науковців суттєво відзначає вагому роль археолога у дослідженні зарубинецької культури, ранніх слов'ян і літописних уличів. Однак частина матеріалів та рукописна спадщина досі залишаються невідомими для наукової спільноти. Передчасна смерть вченого

не дала йому змоги доопрацювати виявлений ним матеріал та належно передати спадщину учням. Робота з матеріалами П. Хавлюка триває.

Наукова новизна дослідження полягає зокрема в тому, що вперше: введено до наукового обігу узагальнену інформацію про рукописну спадщину П. Хавлюка, що зберігається в колекціях різних установ; систематизовано діяльність археологічних експедицій під керівництвом П. Хавлюка; визначено мету та методику проведення археологічних розвідок дослідника; з'ясовано концепцію археологічних досліджень П. Хавлюка на Східному Поділлі; проаналізовано форми та методи роботи археологічних загонів і експедицій під керівництвом вченого; розкрито участь П. Хавлюка у пропаганді збереження пам'яток археології й розвитку археологічного туризму.

Практичне значення одержаних результатів. Автор долучився до опрацювання і систематизації матеріалів із розвідок та розкопок П. Хавлюка за 1950–2001-й рр., які зберігаються у фондах ВОКМ і МАВ ВДПУ. У 2015–2021 рр. узагальнив та систематизував старожитності з середньотрипільських поселень, які П. Хавлюк розкопав у 1972–1973 рр. біля сіл: Борисівка, Уланівка, Сорока. Виконано графічну реконструкцію та реставрацію деяких з них. Із вищезгаданих згаданих поселень у взаємодії із дослідниками В. Косаківським та В. Корінним визначено сировину 61 знаряддя праці. Загалом із В. Косаківським та Ю. Зінком автор дисертації два роки активно створював експозицію «Музею археології Вінниччини». Створено каталог пам'яток, які виявляв та досліджував П. Хавлюк. Введено в науковий обіг інформацію про: антропологічний матеріал із городища Сажки; колекцію старожитностей із розкопок П. Хавлюка в фондах ВОКМ та МАВ ВДПУ; висновки археолога про пам'ятки буго-дністровської й трипільської культури; методи й методики проведення археологічних розвідок вченого у 1950–1990 рр.

Цю систематизовану інформацію можуть безпосередньо використати органи влади, туристичні оператори, науковці й освітяни для збереження, вивчення та популяризації археологічної спадщини Вінниччини на загальноукраїнському й міжнародному рівні. Також ці результати можна

використовувати для підготовки наукових публікацій і навчальних посібників з археології Вінниччини й України загалом.

Ключові слова: археологія, археологічна культура, археологічні дослідження, пам'ятка археології, археологічна розвідка, археологічні розкопки, учасник наукових форумів, городище, колекція музейної установи, Східне Поділля, курган, популяризація історико-культурної спадщини, середньовіччя, поселення, Хавлюк П. І.

SUMMARY

Lenchuk D. M. Archaeological Heritage of P. I. Khavliuk – Researcher of Eastern Podillia. – Qualifying scientific work as a manuscript.

Dissertation for obtaining the degree of Doctor of Philosophy in specialty 032 History and Archaeology. – Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, 2025.

A comprehensive analysis of P. Khavliuk's archaeological heritage will, on the one hand, help fill gaps in understanding the historical and cultural processes in Eastern Podilia from the Neolithic to the late medieval period, creating a theoretical foundation for understanding the cultural continuity of the region; on the other hand, it will contribute to a more thorough coverage of the evolution of archaeological science, promotion of archaeological research and cultural heritage of Ukraine, as well as the development of interdisciplinary cooperation among scientists.

The dissertation highlights P. Khavliuk's archaeological heritage, represented by excavation materials and manuscript collections, to characterize the scientist's approaches, methods, and practices and systematize the archaeological sites he studied.

The dissertation topic had not been comprehensively studied before. Scientists only used P. Khavliuk's materials about individual archaeological sites or archaeological cultures. Publications most frequently mention Slavic, Zarubyntsi, Ulych, and Trypillian archaeological heritage objects. Other archaeological periods remained little known to the scientific community until our research. A significant portion of citations of the archaeologist's works falls on historical and local history research and encyclopedic publications. A significant part of archaeological references among materials about the history of cities and villages in Vinnytsia region would remain unknown without P. Khavliuk's comprehensive surveys. Materials from surveys and excavations from these settlements, stored in collections, are still being published.

A significant part of the source base consists of passports for accounting archaeological sites in Vinnytsia region. Also, important sources, many of which are

being introduced into scientific circulation for the first time, are represented by excavation findings and manuscript collections (scientific reports on surveys and excavations, diaries, artifact accounting journals). The «Vinnytsia Regional Museum of Local History» systematically publishes and exhibits artifacts from P. Khavliuk's excavations. Research objectives were accomplished in accordance with general scientific and special historical methods requirements.

P. Khavliuk's archaeological research methodologies were formed under the guidance of F. Potushniak, V. Danylenko, and M. Artamonov. Systematic use of the comprehensive survey method over many years enabled P. Khavliuk to make numerous scientific discoveries. Interviewing local residents about the presence of artifacts also helped establish the location of several burial complexes.

From 1950 to 2001, P. Khavliuk conducted systematic archaeological surveys in Eastern Podillia. During this time, he discovered 1,039 archaeological objects from different periods (sites, hillforts, burial grounds, burial mounds, settlements). Paleolithic – 2 sites; Bug-Dnister culture of the Neolithic period – 14 settlements; Trypillian culture – 164 settlements; Bronze Age – 59 settlements and 14 burial mound complexes; pre-Scythian period – 85 settlements and 3 hillforts; Scythian period – 27 settlements, 94 burial mound complexes and 2 hillforts; Zarubyntsi culture – 81 settlements and a burial ground; Chernyakhiv culture – 264 settlements and 2 burial grounds; Early Slavic period – 92 settlements; Luka-Raikovetska type sites – 23 settlements; Ulych – 49 hillforts and 6 settlements; Late Middle Ages – 5 hillforts.

Regarding the 1,039 immovable archaeological heritage objects surveyed by P. Khavliuk, the fate of materials from 72 sites is known. They were distributed among 15 institutions: Scientific Collections of the Institute of Archaeology of the National Academy of Sciences of Ukraine (35%), Vinnytsia Regional Museum of Local History (21%); Tulchyn Regional Museum (13%); Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (8%); Folk Museum in Chukiv village (8%); State Hermitage Museum (3%). The remaining materials from surveyed sites (12%) are in cultural centers and school museums.

Materials obtained by the scientist during surveys and excavations are currently distributed among several institutions. The Vinnytsia Regional Museum of Local History has registered 1,832 items (7% of the total amount received by the museum and currently being processed and documented), while the Museum of Archaeology collections at Vinnytsia State Pedagogical University store 3,835 items (14.8%) that require documentation. In total, the location of 21.8% of artifacts from the known total volume of the archaeologist's findings collection has been established.

In 1955, after receiving his first «Open Letter», P. Khavliuk began rescue excavations. He was primarily interested in ancient sites in areas of future construction and quarry development. Significant portions of many archaeological complexes were constantly being destroyed. As early as 1971, the scientist proposed registering and mapping archaeological sites, which actively began only in 1974. P. Khavliuk actively participated in this work and assisted most groups with archaeological heritage documentation.

From 1977 to 1989, P. Khavliuk single-handedly compiled 1,017 (67%) of the accounting documents.

The main period of active excavations by the scientist fell in the 1970's, although research was conducted from 1956 to 2001. P. Khavliuk conducted excavations at 56 archaeological heritage sites, broadly covering the Vinnytsia region. The research was extremely diverse in terms of periods: Bug-Dnister culture sites (3.5%), Trypillian (17.8%), pre-Scythian period (5.3%), Scythian (3.5%), Zarubyntsi culture (14.2%), Chernyakhiv culture (17.8%), Early Slavic period (23.2%), and Rus period (16%).

During excavations of dwellings, economic structures, craft complexes, and burial sites, over 26,000 items were found: ceramics, tools, jewelry, weapons, etc. The largest share (57%) consisted of materials from sites of the 1st millennium CE, which largely coincided with the planned topic of the researcher's doctoral dissertation. Beyond its scope were primarily sites from other periods, which the scientist studied primarily to preserve historical and cultural heritage.

Excavations were systematically conducted over large areas with detailed recording of findings, linking artifacts to specific squares and contexts. Special attention was paid to excavation documentation.

Thus, from 1950 to 2001, P. Khavliuk made a significant contribution to the development of archaeology, historical local studies, and heritage protection activities in Eastern Podillia and Ukraine as a whole. Many scientists significantly note the archaeologist's important role in researching the Zarubyntsi culture, early Slavs, and the chronicles' Ulych tribe. However, some materials and manuscript heritage still remain unknown to the scientific community. The scientist's premature death prevented him from completing work on the material he discovered and properly passing on his heritage to students. Work with P. Khavliuk's materials continues.

The scientific novelty of the research lies particularly in the fact that for the first time: comprehensive information about P. Khavliuk's manuscript heritage stored in various institutions' collections was introduced into scientific circulation; the activities of archaeological expeditions under P. Khavliuk's leadership were summarized; the purpose and methodology of archaeological surveys by the researcher were determined; P. Khavliuk's archaeological research concept in Eastern Podillia was clarified; forms and methods of work of archaeological teams and expeditions under the scientist's leadership were analyzed; P. Khavliuk's participation in promoting archaeological site preservation and developing archaeological tourism was revealed.

Practical significance of the obtained results. The author contributed to processing and systematizing materials from P. Khavliuk's surveys and excavations from 1950–2001, stored in the collections of the Vinnytsia Regional Museum of Local History and the Museum of Archaeology at Vinnytsia State Pedagogical University. In 2015–2021, he summarized and systematized antiquities from middle Trypillian settlements, which P. Khavliuk excavated in 1972–1973 near the villages of: Borysivka, Ulanivka, Soroka. Graphic reconstruction and restoration of some of them were performed. Together with V. Korinnyi and V. Kosakivskyi, the raw materials of 61 tools from the mentioned settlements were identified. Together with

V. Kosakivskyi and Yu. Zinko, the dissertation author actively created the «Museum of Archaeology of Vinnytsia Region» exhibition for two years. A catalog of sites discovered and researched by P. Khavliuk was created. Information was introduced into scientific circulation about: anthropological material from Sazhky hillfort; collection of antiquities from P. Khavliuk's excavations in the collections of Vinnytsia Regional Museum and the Museum of Archaeology at Vinnytsia State Pedagogical University; archaeologist's conclusions about Bug-Dnister and Trypillian culture sites; methods and methodologies of the scientist's archaeological surveys in 1950–1990.

This systematized information can be directly used by authorities, tourist operators, scientists, and educators for preservation, study, and popularization of Vinnytsia region's archaeological heritage at national and international levels. These results can also be used for preparing scientific publications and textbooks on archaeology of Vinnytsia region and Ukraine in general.

Keywords: archaeology, archaeological culture, archaeological research, archaeological site, archaeological survey, archaeological excavations, scientific forum participant, hillfort, museum institution collection, Eastern Podillia, burial mound, popularization of historical and cultural heritage, Middle Ages, settlement, Khavliuk P. I.

Список публікацій здобувача

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

Публікації у наукових виданнях,

включених до переліку наукових фахових видань України

1. Ленчук Д. М. Колекція археологічних старожитностей із розкопок П. І. Хавлюка у фондах Вінницького обласного краєзнавчого музею. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Історія. 2023. Вип. 45. С. 9–18. DOI: [10.31652/2411-2143-2023-45-9-18](https://doi.org/10.31652/2411-2143-2023-45-9-18)

2. Ленчук Д. М. Антропологічний матеріал із городища уличів 10 століття біля с. Сажки на Вінниччині із розкопок П. І. Хавлюка у 1970–1978 рр. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Історія. 2023. Вип. 46. С. 9–19. DOI: [10.31652/2411-2143-2023-46-9-19](https://doi.org/10.31652/2411-2143-2023-46-9-19)

3. Ленчук Д. М. Пам'ятки буго-дністровської та трипільської культури у науковій спадщині П. І. Хавлюка. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Історія. 2024. Вип. 48. С. 9–17. DOI: <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2024-48-9-17>

4. Ленчук Д. М. Методи та методики проведення археологічних розвідок П. І. Хавлюка. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Історичні науки. 2024. Вип. 4. С. 176–184. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5984.2024/4.26>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Ленчук Д. М. З історії вивчення та дослідження пам'яток VI-VII трипільської культури в Середньому Побужжі. *Археологічні студії «Межибіж»: науковий щорічник*. Хмельницький: Мельник, 2015. Вип. 4. 208–213.

6. Ленчук Д. М. Пам'ятки середнього етапу трипільської культури на Поділлі: історіографія питання. *Вісник студентського наукового товариства інституту історії, етнології і права*. Вінниця: Корзун, 2016. Вип. 14. С. 10-18.

7. Косаківський В. А., Рудь В. С., Ленчук Д. М. Дослідження пам'яток трипільської культури на Східному Поділлі П. І. Хавлюком. *Вісник інституту історії, етнології і права : збірник наукових праць*. Вип. 14. Вінниця: Корзун, 2016. С. 6–12.

8. Корінний В. І., Ленчук Д. М. Кам'яні знаряддя праці з пам'яток середнього Трипілля на Поділлі. *Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. Матеріали XXVII Всеукраїнської Вінницької наукової історико-краєзнавчої конференції 7–8 жовтня 2016 р.* Вінниця: Корзун, 2016. С. 81–88.

9. Ленчук Д. М. Пам'ятки середнього етапу трипільської культури на Вінниччині: історіографія питання. *Вісник студентського наукового гуртка з історії України*. Вінниця: Планер, 2017. С. 4–9.

10. Косаківський В. А., Кислиця Ю. В., Ленчук Д. М. Нове трипільське поселення біля с. Руданське Шаргородського р-ну на Вінниччині. *Вісник факультет історії, етнології і права: збірник наукових праць*. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. Вип. 15. С. 5–7.

11. Корінний В. І., Ленчук Д. М. Мінеральна сировина трипільських знарядь праці з поселення Східного Поділля етапу VI. *Актуальні питання географічних, біологічних і хімічних наук: основні наукові проблеми та перспективи дослідження*. 2018. Вип. 16 (21). С. 8–11.

12. Ленчук Д. М. Трипільські старожитності з розкопок П. І. Хавлюка в колекції лабораторії з археології факультету історії, права і публічного управління ВДПУ імені М. Коцюбинського (до 95-річчя від дня народження) *Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: матеріали XXXI Вінницької всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 30-річчю з дня проголошення Декларації про державний суверенітет України, Вінниця, 24–25 верес. 2020 р.* Вінниця, 2020. Ч. 1. С. 15–19.

13. Косаківський В., Зінько Ю., Гусєв С., Рудь В., Ленчук Д. До історії створення «Музею археології Вінниччини» у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського. *Вісник історичного факультету: Збірник наукових праць*. Вінниця: Корзун, 2022. С. 110–119.

14. Ленчук Д. М. Історія формування колекції артефактів з розкопок П. І. Хавлюка у фондах Вінницького обласного краєзнавчого музею: історіографія питання. *Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, 10 листопада 2023 р.* Вінниця, 2023. С. 285–290.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	2
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	19
ВСТУП	20
Розділ 1. ІСТОРІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДОЛОГІЯ	
ДОСЛІДЖЕННЯ	28
1.1. Історіографія питання.....	28
1.1.1. Дослідження пам'яток археології.....	28
1.1.2. Наукова спадщина П. І. Хавлюка в історико-краєзнавчих дослідженнях.....	35
1.1.3. Популяризація археологічних колекцій.....	38
1.2. Джерельна база дослідження.....	41
1.2.1. Колекції знахідок.....	41
1.2.2. Рукописні фонди.....	49
1.2.3. Опубліковані праці.....	55
1.3. Теоретико-методологічні засади дослідження.....	59
Висновки до розділу 1.....	61
Розділ 2. АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗВІДКИ	63
2.1. Методи та методики проведення археологічних розвідок.....	63
2.2. Виявлені пам'ятки археології.....	75
2.3. Матеріали археологічних розвідок.....	103
Висновок до розділу 2.....	110
Розділ 3. ПАСПОРТИЗАЦІЯ ПАМ'ЯТОК АРХЕОЛОГІЇ	112
3.1. Пам'яткоохоронна діяльність.....	112
3.2. Паспортизація облікованих пам'яток.....	117
Висновки до розділу 3.....	145
Розділ 4. АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗКОПКИ ТА КОЛЕКЦІЇ ЗНАХІДОК	146
4.1. Пам'ятки епохи неоліту та енеоліту.....	146
4.2. Пам'ятки археології передскіфського та скіфського часу.....	154
4.3. Археологічні комплекси зарубинецької культури.....	160

4.4. Археологічні комплекси черняхівської культури.....171

4.5. Слов’янські поселення V–IX ст.....182

4.6. Пам’ятки X–XIV ст.....191

Висновки до розділу 4.....207

ВИСНОВКИ.....209

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....216

ДОДАТКИ.....406

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

Архів...	Архів Спеціально уповноваженого органу культурної спадщини управління містобудування та архітектури Вінницької обласної військової адміністрації
ВДПІ	Вінницький державний педагогічний інститут імені Миколи Островського
ВДПУ	Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
ВКМ	Вінницький краєзнавчий музей
ВОКМ	Вінницький обласний краєзнавчий музей
ВОО УТОПІК	Вінницька обласна організація українського товариства охорони пам'яток історії та культури
Держархів Вінницької обл.	Державний архів Вінницької області
ІА АН УРСР	Інститут археології Академії наук УРСР
ІА НАНУ	Інститут археології Національної академії наук України
ІЕП	Інститут історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
МАВ ВДПУ	Музей археології Вінниччини Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського
НА ІА НАНУ	Науковий архів Інституту археології Національної академії наук України
НДФ ВОКМ	науково-допоміжний фонд Вінницький обласний краєзнавчий музей
НФ ІА НАНУ	Наукові фонди Інституту археології Національної академії наук України
п.м.	підйомний матеріал

ВСТУП

Актуальність теми. За понад 50 років невпинної дослідницької діяльності Павло Іванович Хавлюк (1925–2001) спромігся нагромадити вагому джерельну базу, що допомогла розкрити маловідомі сторінки історії Східного Поділля. Його наукові дослідження охоплюють широкий часовий діапазон розвитку місцевого населення – від неоліту до пізнього середньовіччя. Особливу увагу дослідник приділив історичним процесам, що відбувалися на Вінниччині протягом I тис. н. е. Зібрані матеріали мають непересічне значення для розуміння історико-культурних трансформацій у регіоні в давні часи. Попри те, що наукові висновки археолога були сформульовані понад чотири десятиліття тому, вони досі не втратили наукової значущості та цінності. В історії археологічного вивчення Вінницької обл. П. І. Хавлюк посідає унікальне місце як єдиний дослідник, який 50 років безперервно проводив польові експедиції, фактично присвятивши цій справі все життя. Варто відзначити також його роль у започаткуванні на теренах Вінницької обл. археологічного туризму з науковою метою, що згодом стало підґрунтям для розвитку пам'яткоохоронної діяльності в регіоні. У реєстрі пам'яток наразі налічується 1769 пам'яток археології, зокрема 1017 виявив і паспортизував особисто Павло Іванович. На багатьох із них він провів охоронні розкопки та зробив окремі публікації здобутих матеріалів. Але протягом останніх двох десятиліть після смерті П. І. Хавлюка інформацію про колекції знахідок та рукописну спадщину не було повноцінно введено до наукового обігу. Тобто виникає ситуація, що та чи інша проблема в археології Східного Поділля вже вирішена на досить високому рівні, а наукова спільнота про це не поінформована. Внаслідок передчасної смерті П. І. Хавлюка під час археологічних розкопок 2001 р. колекція понад 26 тисяч знахідок та рукописна спадщина з 1563 документів залишається невідомою для науковців та широкого кола громадськості. Донедавна значна частина напрацювань ученого вважалася втраченою. Інформацію про низку об'єктів археологічної спадщини не

паспортизовано та не введено до наукового обігу. Вивчення наукового доробку П. І. Хавлюка відкриває нові можливості для поглибленого дослідження давньої історії Вінниччини на основі археологічних знахідок та історичних реконструкцій, що збагатить наукові розвідки з археології та стародавньої історії України, особливо в контексті Східного Поділля. Комплексний аналіз археологічної спадщини П. Хавлюка, з одного боку, дасть змогу заповнити прогалини в розумінні історико-культурних процесів у Східному Поділлі від неолітичної до пізньосередньовічної доби, створюючи теоретичне підґрунтя для осмислення культурної наступності регіону; з іншого – посприє ґрунтовнішому висвітленню еволюції археологічної науки, популяризації археологічних досліджень і культурної спадщини України, а також розвитку міждисциплінарної співпраці науковців.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в рамках навчання за освітньо-науковою програмою «Історія та археологія» Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського в рамках ініціативних тем: «Актуальні проблеми дослідження Східного Поділля в контексті української історії» та «Актуальні проблеми історії України і Східного Поділля» (державний реєстраційний № 0123U101668). Тему дисертації затвердила Вчена рада Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, протокол № 5 від 18.12.2024 р.

Мета дослідження полягає у висвітленні археологічної спадщини П. І. Хавлюка, представленої матеріалами розкопок та рукописним фондом. Для того, щоб охарактеризувати підходи, методи та практики науковця і систематизувати пам'ятки археології, які він дослідив було, поставлено такі **завдання:**

- 1) подати характеристику стану вивчення проблеми, джерельну базу та методичні підходи до опрацювання досліджуваної теми;
- 2) вивчити методологію археологічних досліджень П. І. Хавлюка через детальний розгляд його польових і аналітичних методів, упорядкувати й

систематизувати археологічні пам'ятки, які він відкрив і зібрані там археологічні матеріали;

3) проаналізувати внесок П. І. Хавлюка в паспортизацію пам'яток археології Східного Поділля шляхом вивчення його пам'яткоохоронної діяльності та створення переліку виявлених ним пам'яток;

4) систематизувати результати археологічних розкопок і колекції знахідок П. І. Хавлюка за хронологічним принципом.

Об'єкт дослідження. Археологічна спадщина П. І. Хавлюка.

Предмет дослідження. Дослідницькі підходи, методи й практики П. І. Хавлюка та пам'ятки археології, які він дослідив.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють 1950–2025 рр. Нижню межу роботи (1950 р.) зумовлено початком археологічних досліджень П. І. Хавлюка. Вибір верхньої межі (2025 р.) пояснюється тим, що опрацювання колекцій матеріалів, які здобув археолог, триває. Вони регулярно поповнюють фонди ВОКМ.

Територіальні межі роботи охоплюють Східне Поділля в межах сучасної Вінницької обл. Водночас для повного висвітлення наукової спадщини П. І. Хавлюка взято до уваги його розвідки в басейні річки Сухий Ташлик Новоукраїнського р-ну Кіровоградської обл.

Методологічна основа дослідження. У науковій праці використано такі гносеологічно-методичні засади, що представлені: принципом історизму, системним і проблемно-хронологічним підходами. Використано порівняльно-історичний, технологічний і типологічний методи для аналізу різночасового археологічного матеріалу. Велику увагу було приділено історико-порівняльному методу й методу діяхронного аналізу. Особливо важливим методом для вивчення історії формування колекції став «кейс-стадіс», який дав змогу детально зосередитися на аналізі матеріалів із розкопок П. І. Хавлюка. Із загальнонаукових методів у роботі було застосовано синтез і аналіз, індукцію і дедукцію, конкретизацію, аналогію та узагальнення. Системний підхід дав змогу розглянути колекцію артефактів, як модель системи та взаємозв'язок

різних елементів усередині неї. Групування використано для наочної репрезентації запропонованих досліджень, а аналіз та порівняння дають можливість простежити особливості формування археологічної колекції. Для реалізації кінцевої мети дослідження використано методи наукового прогнозування та узагальнення. Саме сукупність цих підходів, принципів і методів наукового пізнання зумовлює достовірність та обґрунтованість висновків.

Наукова новизна дослідження. Підготовлена робота є першою узагальненою працею, в якій проведено систематизацію та здійснено аналіз матеріалів, які зібрав П. І. Хавлюк під час багаторічних археологічних розвідок і розкопок різночасових пам'яток Східного Поділля. Новим є розкриття його наукової спадщини, яка формувалася протягом 1950–2001 рр.

Уперше:

- введено до наукового обігу узагальнену інформацію про рукописну спадщину П. І. Хавлюка, що зберігається в колекціях різних установ;
- узагальнено діяльність археологічних експедицій під керівництвом П. І. Хавлюка;
- визначено мету та методику проведення археологічних розвідок дослідника;
- з'ясовано концепцію археологічних досліджень П. І. Хавлюка на Східному Поділлі;
- проаналізовано форми та методи роботи археологічних загонів і експедицій під керівництвом вченого;
- розкрито участь П. І. Хавлюка у пропаганді збереження пам'яток археології й розвитку археологічного туризму.

Уточнено та вдосконалено:

- каталог археологічних знахідок із розкопок П. І. Хавлюка в музейних та інших фондових колекціях;
- історію діяльності експедиції під керівництвом П. І. Хавлюка;

- характеристику знахідок з розподілом за археологічними культурами та часом проведення розкопок.

Новий рівень отримали положення про:

- внесок П. І. Хавлюка у розвиток археології Східного Поділля;
- каталог та карти пам'яток археології, які виявив та дослідив П. І. Хавлюк;
- масштаби наукової діяльності П. І. Хавлюка.

Практичне значення одержаних результатів дослідження. Автор долучився до опрацювання і систематизації матеріалів із розвідок та розкопок П. І. Хавлюка за 1950–2001-й рр., які зберігаються у фондах ВОКМ. Крім того, частина матеріалів з розкопок зберігається у фондах МАВ ВДПУ. У 2015–2021 рр. дисертант узагальнив та систематизував цю колекцію. Загалом зусилля зосереджувалися на старожитностях із середньотрипільських поселень, які П. І. Хавлюк розкопав у 1972–1973 рр. біля сіл: Борисівка, Уланівка, Сорока Іллінецького (Вінницького¹) р-ну. Виконано графічну реконструкцію деяких з них. Реставровано зерновик, біноклеподібну посудину, кубок, горщик з поселень трипільської культури: біля с. Уланівки, грушоподібну посудину з поселення біля с. Сорока та сфероконічну миску з поселення біля с. Заозерне, а також конусоподібну миску з поселення біля с. Борисівка (Див. Додаток Ю). Спільно з доцентами: к.г.н. В. І. Корінним та к.і.н. В. А. Косаківським визначено сировину 61 знаряддя праці зі згаданих трипільських поселень.

Під час опрацювання університетської колекції 2020 р. виникла ідея створити на її основі «Музей археології Вінниччини». Автор дисертації разом із науковим керівником, доцентом В. А. Косаківським та професором Ю. А. Зіньком два роки активно створювали експозицію. У грудні 2021 р. у ВДПУ відкрито музей для відвідувачів під назвою «Музей археології Вінниччини» (Див. Додаток АА). Головним меценатом став тодішній голова Вінницької обласної військової адміністрації С. С. Борзов [1899], учасник експедиції на поселенні черняхівської культури біля с. Гайове, яку очолював

¹ Тут і далі в дужках наводиться район за чинним нині адміністративно-територіальним поділом.

П. І. Хавлюк. Серед матеріалів експозиції почесне місце займають артефакти з розкопок П. І. Хавлюка, частину з яких реставрував автор дисертації (Див. Додаток Я).

Окрім цього створено каталог пам'яток, які виявляв та досліджував П. І. Хавлюк. Введено в науковий обіг інформацію про: антропологічний матеріал із городища Сажки, пов'язаний із літописним слов'янським племенем уличів; колекцію артефактів із розкопок П. І. Хавлюка, більша частина якої зберігається в фондовій колекції ВОКМ та частково у МАВ ВДПУ; висновки археолога про пам'ятки буго-дністровської та трипільської культури; методи та методики проведення археологічних розвідок вченого у 1950–1990 рр.

Ця систематизована інформація може бути практично корисною, наприклад, для органів місцевого самоврядування та органів охорони культурної спадщини. Зокрема, вона може бути використана для: 1) інвентаризації та паспортизації археологічних пам'яток Вінницької обл., що дасть змогу виявляти об'єкти, які потребують першочергової уваги та додаткового обстеження; 2) розробки регіональних програм охорони й збереження археологічної спадщини; 3) ефективного планування її охорони та музеєфікації; 4) розвитку археологічного туризму (створення туристичних маршрутів, інформаційних матеріалів, інтерпретації об'єктів для відвідувачів).

Таким чином, практичне значення результатів дослідження наукової спадщини П. І. Хавлюка полягає в тому, що їх можуть безпосередньо використати органи влади, туристичні оператори, науковці й освітяни для збереження, вивчення та популяризації археологічної спадщини Вінниччини на загальноукраїнському й міжнародному рівні. Також ці результати можна використовувати для підготовки наукових публікацій і навчальних посібників з археології Вінниччини й України загалом.

Особистий внесок дисертанта. Роботу виконано самостійно на основі зазначених літератури, джерел та з застосуванням сучасної методології наукового дослідження. Автор дисертації опублікував 14 статей, із них 9

одноосібно (зокрема 4 у фахових виданнях України категорії Б) та 4 у співавторстві.

Апробація результатів дослідження. Структура та розділи дисертаційного дослідження обговорювалися під час засідань на кафедрі історії та культури України та на кафедрі культури, методики навчання історії та спеціальних історичних дисциплін факультету історії та міжнародних відносин ВДПУ.

З метою вдосконалення наукової концепції досліджуваної проблематики та популяризації проміжних і підсумкових результатів дисертації, автор узяв участь із доповідями у 16 наукових конференціях міжнародного, всеукраїнського та регіонального рівня, зокрема: Четвертих Археологічних читаннях, приурочених 30-річчю початку постійних досліджень Меджибізької фортеці (смт. Меджибіж, 11 грудня 2015 р.); VI звітній студентській науковій конференції «Проблеми етнології й археології Поділля» (м. Вінниця, 8 квітня 2015 р.); VII звітній студентській науковій конференції «Проблеми етнології й археології Поділля» (м. Вінниця, 12 квітня 2016 р.); Першій Мурованокуриловецькій науково-краєзнавчій конференції (смт. Муровані–Курилівці, 21–22 жовтня 2016 р.); VIII звітній студентській науковій конференції «Проблеми етнології й археології Поділля» (м. Вінниця, 11 квітня 2017 р.); Першій Жмеринській науково-краєзнавчій конференції «Слідами історії Жмеринського краю» (м. Жмеринка, 23 березня 2018 р.); IX звітній студентській науковій конференції «Проблеми етнології й археології Поділля» (м. Вінниця, 8 травня 2018 р.); Міжнародній науковій конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Археологічні студії: здобутки та перспективи – 2018» (м. Київ, 31 січня 2018 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Вінницькому обласному краєзнавчому музею – 100 років» (м. Вінниця, 16–17 травня 2018 р.); Міжнародній науковій конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Археологічні студії: здобутки та перспективи – 2019» (м. Київ, 30 січня 2019 р.); X звітній студентській науковій конференції «Проблеми етнології, археології та історії Поділля» (м. Вінниця, 7 травня

2019 р.); Міжнародній науково-практичній студентській конференції «Глобальні та національні проблеми сталого соціально-економічного розвитку і їх подолання» (м. Вінниця, 28 травня 2021 р.); XXXIII Всеукраїнській науковій історико-краєзнавчій конференції «Вінниччина: Минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження» (м. Вінниця, 24 вересня 2021 р.); Міжнародній науковій конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Археологічні студії: здобутки та перспективи – 2022» (м. Київ, 26 січня 2022 р.); XXXV Вінницькій всеукраїнській науковій історико-краєзнавчій конференції до 90-х роковин Голодомору 1932–1933 рр. «Вінниччина: минуле та сьогодення» (м. Вінниця, 10 листопада 2023 р.); Міжнародній науковій конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Археологічні студії: здобутки та перспективи – 2024» (м. Київ, 7 лютого 2024 р.).

Публікації. Під час написання дисертаційного дослідження автор опублікував 14 статей. Із них 4 публікації – у фахових наукових виданнях України (категорії Б) та 9 – апробаційні (Див. Додаток А).

Структура роботи відповідно до її мети й завдань містить зміст, список умовних скорочень, вступ, 4 розділи, 14 підрозділи, список використаних джерел і літератури, додатки.

Загальний обсяг дисертації – 480 сторінок, з них основного тексту – 196 сторінок. Загальний перелік джерел та літератури налічує 2060 назв.

Розділ 1. ІСТОРІОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛЬНА БАЗА ТА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Історіографія питання

Протягом останніх 50 років велике коло науковців використовували результати наукових досліджень П. І. Хавлюка у власних наукових публікаціях. За допомогою його знахідок, рукописів і наукових публікацій – вирішувалися такі завдання: 1) аналіз, узагальнення та порівняння певних археологічних комплексів; 2) створення каталогів пам'яток археології; 3) популяризація археологічних знахідок.

1.1.1. Дослідження пам'яток археології

Наукову спадщину археолога використовують дослідники певних стародавніх історичних періодів або археологічних культур. Тому в дисертації послідовно розглядається використання його висновків та результатів досліджень стосовно археологічних комплексів, що існували від палеоліту до пізнього середньовіччя.

П. І. Хавлюк під час археологічних розвідок виявив незначну кількість пам'яток та матеріалів доби палеоліту. Однак, на думку Н. Д. Праслова та О. С. Ситника, матеріали, зібрані біля с. Кочурів, досить важливі. Адже знахідки такого плану є рідкісними, а повторні розвідки без стаціонарних розкопок або шурфування не завжди дають змогу виявити подібні матеріали на тих самих місцях [1936, с. 99; 1951, с. 33].

Д. Л. Гаскевич аналізує та узагальнює матеріали з поселень буго-дністровської культури, які П. І. Хавлюк обстежував у 1955–1956 та 1958 рр. Тим самим ці комплекси, актуалізуються для наукової спільноти [1871, с. 158–181; 1873, с. 193; 1872, с. 85–106]. Слід відзначити вагомий внесок П. І. Хавлюка у вивчення старожитностей трипільської культури. Його напрацювання з метою узагальнення використано в публікаціях І. І. Зайця, О. А. Мельничука, В. А. Косаківського, І. М. Романюка, В. С. Рудя,

В. А. Тучинського, Д. М. Ленчука та ін. [1884; 1952, с. 5–10; 1896, с. 6–10; 1903, с. 209, 211; 1906, с. 11; 1905, с. 5; 1895, с. 5; 1907, с. 12–15; 1904, с. 176–184; 1919, с. 35–41; 1920, 163–168; 1921, с. 204–226]. Внесок П. І. Хавлюка в дослідження ремесел і технологій підсумувала А. А. Кізлова [1889, с. 91–102].

Про розвідки та розкопки П. І. Хавлюка на трипільських поселеннях біля сс. Вербівка, Сорока, Уланівка йдеться в монографії С. О. Гусєва «Трипільська культура Середнього Побужжя рубежу IV–III тис. до н. е.». Частина цих матеріалів і нині зберігається в колекціях ВОКМ та МАВ [1877, с. 17]. Статті С. О. Гусєва та Е. В. Овчинникова присвячені порівняльній характеристиці антропоморфної й зооморфної пластики зі знахідок П. І. Хавлюка, передусім на матеріалах трипільського поселення біля с. Вербівка [1931, с. 101; 1878, с. 39].

Результати археологічних розвідок П. І. Хавлюка за 1955 р. на поселеннях передскіфського часу використали О. Шелехань та О. Ліфантій для порівняння з поселенням чорноліської культури Якушинці [1956, с. 313].

Значний інтерес учених привертають і поселення скіфського часу. Ю. Д. Разуваєва наголошує, що пам'ятка біля с. Сорока займає особливе місце серед комплексів пізньоскіфського періоду. Адже дає змогу доповнити та підтвердити одну із його концепцій щодо причини знахідок людських решток на поселеннях цього часу [1943, с. 143]. Інформацію про важливість матеріалів цієї пам'ятки знаходимо у спільній статті М. В. Потупчика та С. П. Хавлюка. Автори наголошують, що амфорна тара знайдена на об'єкті, дає змогу встановити особливості торгових зв'язків цього регіону в IV–III ст. до н. е. [1935, с. 56–58].

Дослідники пам'яток зарубинецької культури вважають, що вперше їх виявив у Середньому Побужжі саме П. І. Хавлюк. Його ім'я посідає вагоме місце в фундаментальних одноосібних та колективних монографіях, присвячених узагальненню матеріалів про зарубинецькі пам'ятки України, які ввів у науковий обіг П. І. Хавлюк. У двох монографіях Е. В. Максимова наголошується на важливості досліджень П. І. Хавлюка в Середньому Побужжі, подається характеристика археологічних комплексів, які він знайшов [1915,

с. 8, 19–20; 1913, с. 5, 26, 29, 79, 94, 114–118, 128–131, 145]. Також Е. В. Максимов підготував окрему статтю, де використано матеріали з могильника Рахни для дослідження контактів населення Центрально-Східної Європи у II ст. до н. е. – II ст. н. е. [1914, с. 60–61]. Із введенням у науковий обіг нових пам'яток, знайдених у Середньому Побужжі, зростає інтерес щодо вирішення питання про ареал розселення зарубинецької культури. Внесок П. І. Хавлюка у цю справу досить вагомий, про що згадується у статті І. С. Винокура [1861, с. 74].

У наступній загальній праці А. М. Обломського та Р. В. Терпиловського теж знаходимо інформацію про внесок П. І. Хавлюка в дослідження зарубинецької культури. У монографії подано списки пам'яток, які він виявив [1930, с. 5, 7, 40–41, 112–113]. Також неопублікований матеріал узагальнював та систематизував для введення в науковий обіг В. П. Восколуп [1868, с. 10–13].

Варто відзначити ще одну загальну монографію С. П. Пачкової. Дослідниця наголошує на важливості пізньозарубинецьких пам'яток, які виявив П. І. Хавлюк [1932, с. 12, 135]. Згодом з цієї теми з'являється окрема колективна монографія А. М. Обломського, Р. В. Терпиловського, Ю. Ю. Башкатова, Г. Л. Земцова та О. В. Аріона. Основою роботи стали нові зібрання опублікованих і неопублікованих праць П. І. Хавлюка. Ім'я науковця в основному тексті дослідження згадується понад 180 разів [1929, с. 10–33, 76–77, 111–124, 170–176]. Згодом опубліковано рецензію на цю працю С. В. Воронятова. Він наголошує на важливості того, що П. І. Хавлюк виділив зарубинецькі пам'ятки типу Рахни [1867, с. 739–741].

У статті Ю. Ю. Башкатова є інформація про використання опублікованих та неопублікованих матеріалів П. І. Хавлюка для дослідження архітектурних елементів жител зарубинецького часу [1852, с. 278, 281–283]. Зокрема його матеріали використовуються для проведення аналогій між археологічними комплексами цього часу, що й підтвердив А. І. Дробушевський. Для цього він використав браслет із могильника Рахни [1883, с. 45]. У спільній публікації Ю. Ю. Башкатова та Т. В. Бітковської проаналізовані матеріали зарубинецького

поселення біля с. Кунка, яке виявив Павло Іванович [1853, с. 63–67]. Також інформацію про важливість матеріалів із пізньзарубинецьких пам'яток, які він відкрив, знаходимо в спільній статті А. В. Надвірняка, О. Г. Погорільця та А. А. Надвірняка [1926, с. 138]. Вивчаючи результати розкопок П. І. Хавлюка, дослідник А. Г. Алексаха робить висновки, що носії пшеворської культури могли переселятися до басейну Середнього Побужжя [1851, с. 142]. Зацікавленість матеріалами вченого тільки підтверджує думку про важливість їх для вивчення пам'яток цього часу.

Також значним є внесок П. І. Хавлюка у вивчення пам'яток черняхівської культури Середнього Побужжя. Її дослідники масово використовують його наукові праці для проведення аналогій та порівнянь різних знахідок. Праця В. В. Кропоткіна містить інформацію про те, що археолог виявив античну нумізматику на черняхівських поселеннях [1901, с. 24]. В монографії І. С. Винокура розглянуто матеріали П. І. Хавлюка з розкопок могильника цього часу біля с. Заячівка [1862, с. 150]. Серед досліджень Павла Івановича досить актуальним залишається використання жорен у черняхівській культурі, про що згадують С. І. Климовський, Е. П. Гуров [1890], Н. М. Бокій, І. А. Козир [1856, с. 33], Г. В. Бейдін, М. Н. Грігорьянц, М. В. Любичев, [1855, с. 329], Г. Ф. Нікітіна [1928, с. 42, 48], А. В. Надвірняк, О. Г. Погорілець, А. А. Надвірняк [1926, с. 138, 146], О. В. Петраускас, Б. В. Магомедов [1933, с. 25].

Також учені зацікавлені знахідками ліпної кераміки вельбарсько-пшеворського типу. В. В. Дідик для вивчення цього питання використовує матеріали з могильника Заячівка [1881, с. 180]. У статтях О. Милашевського розглядаються матеріали (фібули й керамічні вироби) вельбарського та пшеворського типу з розкопок П. І. Хавлюка й те, як він виділив ранньочерняхівські поселення [1922, с. 77–78; 1923, с. 191, 194]. Автори М. В. Любичев та Е. Шультце досліджують особливості трупопокладень, знайдених на могильнику Заячівка [1911, с. 254].

Найбільше публікацій, у яких згадуються дослідження П. І. Хавлюка, присвячено ранньослов'янським поселенням. Матеріали дослідника використовуються для проведення аналогій з археологічними комплексами інших пам'яток. Результати досліджень поселень VI–VII ст. використовував І. Вернер [1859, с. 103]. О. М. Приходнюк присвятив матеріалам із житла, розкопаного біля с. Семенки, окрему увагу в науковому дослідженні «Слов'яни на Поділлі (VI–VII ст. н. е.)». Учений також тут подає інформацію про пам'ятки цього ж часу, на яких працював П. І. Хавлюк [1940, с. 20–108].

М. Б. Щукін порушує питання щодо актуальності досліджень П. І. Хавлюка у Середньому Побужжі, що пов'язано зі знахідками кераміки «празького типу» [1958, с. 111, 135, 138]. О. М. Приходнюк аналізує зміну поглядів П. І. Хавлюка на датування ранньослов'янських поселень внаслідок появи нових знахідок. Також автор монографії подає каталог пенківських поселень, серед яких 52 пам'ятки, взяті з публікацій Павла Івановича [1939, с. 8–9, 12, 14, 22, 25, 28, 34–35, 149–156]. У наступній праці того ж автора П. І. Хавлюк розглядається як засновник ідеї антського походження пам'яток пенківського типу [1938, с. 137]. М. М. Казанський використовує у статті версію археолога щодо зв'язків ранньопенківських пам'яток та антів [1886, с. 38]. Досліджуючи Дністровські скарби VII ст. М. М. Казанський згадує про знахідки з поселень Семенки та Скибинці [1887, с. 513–514]. В. В. Приймак використовує матеріали пастирського типу з пам'ятки Семенки [1937, с. 72]. І. А. Готун підтримує думку дослідника щодо окремих архітектурних особливостей між житлами слов'яно-руського періоду [1875, с. 22]. В. Е. Родінкова проводить аналогії з бронзовим браслетом мартинівського типу з поселення Скибинці [1944, с. 94]. Я. В. Володарець-Урбанович, узагальнюючи дані про ливарні формочки V–VII ст., теж згадує про знахідки з Семенок і Скибинців [1866, с. 331–332]. Також ці матеріали для порівняння використовує польський дослідник Б. Ш. Шмоневський [1850, р. 282, 285, 296, 303]. Також матеріали П. І. Хавлюка використовують для створення низки загальних праць

про цей період. Серед них варто відзначити статтю І. О. Гаврітухіна про дослідження пам'яток V–VII ст. у Середньому Побужжі [1869, с. 51–62].

Праці археолога посідають вагоме місце й серед досліджень пам'яток райковецького типу та уличів. У монографії В. В. Седова узагальнено опубліковані дослідження П. І. Хавлюка щодо пам'яток VI–XI ст. [1950, с. 21, 26–27, 123, 132]. Слов'янські та уличські речі з заліза з пам'яток, які розкопав П. І. Хавлюк у Середньому Побужжі, проаналізував В. Д. Гопак під час підготовки дисертації «Кузнечное ремесло славян Днепровско-Днестровского лесостепного междуречья в VI–XIII вв. н. э.» [1959, с. 9].

Також матеріали дослідника використовував Я. Г. Рієр для написання дисертації на тему: «Средневековая деревня Восточной и Центральной Европы (по археологическим данным)» [1960, 1993, с. 5]. Досить актуальним залишається питання щодо походження жорен слов'яно-руського періоду, на чому наголошують І. А. Готун, В. Войнаровський, А. В. Петраускас, В. Шишак, В. Ляска, С. А. Тимків, Г. Ш. Черниш [1876, с. 84–92; 1957, с. 331; 1865, с. 198; 1953, с. 104]. Для порівняння ювелірних прикрас X–XI ст. Р. А. Рабінович, Н. П. Тельнов й С. С. Рябцева узяли до уваги матеріали, які археолог знайшов на пам'ятці Червоне [1942, с. 238, 240; 1948, с. 345; 1949, с. 289, 294]. А. П. Томашевський узагальнив матеріали про археологічні пам'ятки V–XI ст., які належали слов'янам і уличам із Середнього Побужжя, які досліджував зокрема й П. І. Хавлюк [1954, с. 170–178; 1955, с. 133–159].

У монографії Л. П. Михайлини використано наукові публікації П. І. Хавлюка про VII–X ст. для узагальнення таких питань: хронології та періодизації; типології жител; господарської діяльності населення райковецької культури та первісних вірувань [1924, с. 6, 27, 76, 79, 82–83, 109, 131, 133, 142, 147, 152, 199, 237, 239]. В окремій публікації дослідник приділяє увагу релігійним уявленням райковецької культури. Серед досліджень П. І. Хавлюка згадується житло-святище, що відкрите на слов'янському поселенні Хрінівка [1925, с. 213]. Д. П. Недопако у публікації використовує інформацію про наконечників стріл, що досліджували спільно В. Д. Гопак і П. І. Хавлюк [1927,

с. 70]. Про наконечники цього ж періоду з розкопок археолога згадують І. П. Возний, А. В. Федорук [1864, с. 33]. Цього ж року І. П. Возний опублікував окрему статтю, де розглядаються типи слов'янських жител за матеріалами П. І. Хавлюка [1863, с. 154]. М. В. Борисова в історіографічному дослідженні розглядає питання щодо походження уличів. Вона використовує матеріали Павла Івановича з метою характеристики матеріально-культурної спадщини цього літописного слов'янського племені [1857, с. 118–122, 125]. Р. А. Рабінович та С. С. Рябцева звертають увагу на суттєву різницю у складі керамічних комплексів поселень типу Луки-Райковецької та гончарної кераміки із городищ Південного Побужжя [1941, с. 294]. О. В. Трачук узяв до уваги наукові праці археолога для написання дисертаційного дослідження про виробництво заліза у V–X ст. [1961, с. 4].

Стаття М. П. Кучери «Городища уличів у Середньому Побужжі», є значущою загальною працею про уличські селища й городища на Побужжі. Автор навів карту 52 пам'яток, причому в ній докладно охарактеризовано топографію та матеріали знахідок, що виявлені здебільшого під час розкопок П. І. Хавлюка [1902, с. 62–70]. І. А. Готун проводить аналогії зі знахідками кістяних підвісок на пам'ятці Червоне [1874, с. 78]. М. Казанський та К. Цукерман узагальнювали інформацію про уличів на матеріалах про розкопки П. І. Хавлюка на пам'ятках Семенки II, Коржівка, Червоне [1888, s. 31–32].

Про те, що археологічна історико-культурна спадщина, котру тривалий час впроваджував у науковий обіг П. І. Хавлюк, не втрачає значущості в сьогоденні, свідчить спільний проект ІА НАНУ та ВОКМ із археологічного дослідження старожитностей уличів Середнього Побужжя. Ця експедиція працює під керівництвом археологів О. В. Манігди та О. В. Грабовської.

Дослідження цієї експедиції розпочалися в грудні 2018 р. у Калинівському (Хмільницькому) р-ні. Дослідникам необхідно було: виявити й обстежити городища уличів, упорядкувати археологічні колекції та документацію. Також ішлося про створення геоінформаційної системи «Уличі. Археологічна карта» [2046]. Головно метою проєкту було визначено: створити

карту території, де розселялись уличів, з використанням серед іншого неінвазійних методів дослідження. Передбачалося створити систему для моніторингу стану цих археологічних пам'яток і в результаті реконструювати, як функціонував соціум уличів [1963]. У ході експедиції перевірено, чи належать уличам городища біля сіл Грушківці, Глинськ і Гулівці [1917, с. 10]. О. В. Манігда та О. В. Грабовська використали матеріали П. І. Хавлюка для створення планів городищ у Середньому Побужжі. Результати археологічних досліджень узагальнені та опубліковані [1916, с. 80–83].

Серед останніх досліджень матеріалів П. І. Хавлюка в історіографії слід відзначити статтю О. А. Мельничука й Т. А. Мельничук. Науковці узагальнили неопубліковані матеріали дослідника про городище біля с. Червоне [1918, с. 40–46]. Дослідники Л. І. Виногородська, І. Д. Потехіна, Ю. В. Долженко використали висновки вченого про археологічні дослідження м. Вінниці [1860, с. 29, 31]. Також результати наукових напрацювань археолога лягли в основу статті Т. Беднарчика, де він розглядає зв'язки слов'янських племен уличів із тогочасними кочовими народами [1854, с. 26].

Інтерес науковців до пам'яток археології, які виявив та досліджував П. І. Хавлюк, залишається на високому рівні, що засвідчують численні наукові публікації, у яких використано матеріали відомого українського археолога.

1.1.2. Наукова спадщина П. І. Хавлюка в історико-красознавчих дослідженнях

Узагальнену інформацію про дослідження П. І. Хавлюка на пам'ятках археології районного та обласного значення знаходимо в каталогах і енциклопедичних працях. В енциклопедії «Історія міст і сіл Української РСР: Вінницька обл.» (1972 р.) згадується, що «Матеріали з археології до нарисів і довідок підготував викладач Вінницького педагогічного інституту П. І. Хавлюк» [1989, с. 774]. Зокрема у вступній статті до загальної характеристики історії Вінницької обл. знаходимо інформацію про пам'ятки, дотичні до діяльності П. І. Хавлюка. Значну їх частину археолог виявив та

дослідив особисто, серед них варто відзначити поселення: трипільської культури – Вербівка та Криштопівка Іллінецького (Гайсинського) р-ну; зарубинецької культури – Рахни Гайсинського р-ну; слов'янського часу – Самчинці, Семенки, Коржівка Немирівського (Гайсинського) р-ну, Копіївка Іллінецького (Гайсинського) р-ну, Хрінівка Іллінецького (Вінницького) р-ну та ін. [1965, с. 12–14].

Серед матеріалів до «Енциклопедії трипільської цивілізації» (2004 р.) в статті М. В. Квітницького є інформація про 295 трипільських поселень у Вінницькій обл. Серед них згадується про те, що П. І. Хавлюк відкрив 46 пам'яток [1990, с. 566–583]. Значна частина пам'яток, над якими працював дослідник, увійшла до праці «Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.» (2011 р.). Зокрема, про роль науковця у виявленні пам'яток зарубинецької культури згадують (П. М.) Кравченко та А. А. Войнаровський. Серед них вони виділяють найкраще досліджені комплекси: Мар'янівка, Носівці, Рахни Гайсинського р-ну [2023, с. 18]. У вступній статті до реєстру варто виділити статтю С. О. Гусева. У ній розглядаються пам'ятки археології м. Вінниці, серед котрих і комплекси, які відкрив Павло Іванович [1983, с. 42–44].

У подальшому науковці створювали локальні каталоги пам'яток на рівні населених пунктів та р-нів. Зокрема 2014 р. В. А. Косаківський та С. О. Гусев згадують про внесок П. І. Хавлюка у виявлення археологічних комплексів Шаргородського (Жмеринського) р-ну [1991, с. 41–42]. Того самого року О. А. Бакалець, досліджуючи пам'ятки археології Барського (Жмеринського) р-ну згадує про розкопки черняхівських поселень Гармаки та Гайове [1966, с. 65].

У трьох томах «Пам'яток історії та культури Вінницької обл.» вагоме місце посідають об'єкти археологічної спадщини, які виявив П. І. Хавлюк: С. О. Гусев використовує матеріали дослідника у вступній статті до першого тому присвяченому пам'яткам археології м. Вінниці [1984, с. 12]. Тут же згадується сім пам'яток, які Павло Іванович дослідив у м. Вінниця [1981, с. 65; 1978, с. 65; 1982, с. 66; 1976, с. 67; 1977, с. 67–68; 1979, с. 68; 1980, с. 68]. До наступного тому «Пам'яток історії та культури Вінницької обл. Частина I:

Барський – Немирівський р-ни» ввійшли 37 пам'яток археології, які виявив та дослідив П. І. Хавлюк у 1951–2001 рр. [2048, с. 72–73; 2049, с. 73; 1996, с. 122; 1997, с. 122–123; 1998, с. 123; 1999, с. 123–124; 2000, с. 124; 2001, с. 124; 2002, с. 124; 2003, с. 124–125; 2006, с. 125; 2008, с. 126; 2011, с. 126; 2012, с. 126; 2013, с. 126–127; 2015, с. 127; 2014, с. 127–128; 2017, с. 128; 2021, с. 130; 2022, с. 130; 2047, с. 142; 1985, с. 159–160; 2024, с. 172; 2026, с. 182; 2027, с. 187; 2028, с. 192; 2029, с. 196; 2025, с. 241; 2030, с. 242; 2033, с. 244–245; 2034, с. 245; 2035, с. 246–247; 1975, с. 255; 1986, с. 259; 2010, с. 301; 1974, с. 310; 2051, с. 322]. Зокрема варто відзначити вступну статтю Ю. А. Зінька. Дослідник навів історичну довідку про археологічні дослідження на Вінниччині, у котрій вагоме місце посідає внесок П. І. Хавлюка [1988, с. 7–8, 10–13]. У наступній частині «Пам'яток історії та культури Вінницької обл. Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни» Д. М. Ленчук, В. А. Косаківський, М. Р. Мудраченко, В. С. Рудь, Л. П. Яшук використали дослідження археолога. Загалом про його внесок у вивчення об'єктів археологічної спадщини згадано у 25 статтях [2031, с. 84; 2041, с. 84; 2042, с. 88; 2032, с. 91; 2036, с. 96; 2053, с. 168; 1993, с. 187; 2052, с. 212; 2054, с. 213; 2057, с. 243–244; 2058, с. 244; 2004, с. 247–248; 2005, с. 248; 2007, с. 249; 2009, с. 251; 2016, с. 254; 2019, с. 254–255; 2018, с. 255; 2020, с. 257; 2059, с. 257; 2060, с. 257–258; 1994, с. 297; 1995, с. 297; 1992, с. 317; 2050, с. 355–356].

Варто відзначити публікацію О. Дідика про створення «карти-каталогу» пам'яток археології м. Ладизин. Зокрема в ній згадується, що значну частину об'єктів археологічної спадщини у межах міста вперше дослідив Павло Іванович [1882, с. 50–52].

Б. В. Магомедов опублікував каталог, у якому згадуються пам'ятки, які відкрив та дослідив П. І. Хавлюк, а саме 263 об'єкта черняхівської культури [1912, с. 33–119].

Матеріали П. І. Хавлюка активно використовують Т. А. Мельничук, А. В. Войнаровський, І. В. Хоцянівська [1885], К. І. Деревська [2039, с. 30; 1880, с. 68], В. А. Косаківський [1894], в туристично-краєзнавчих, географічних

та історико-етнографічних дослідженнях. Про наукову та науково-педагогічну діяльність ученого також підготували низку досліджень С. Д. Гальчак [1870, с. 59], П. М. Кравченко, О. А. Мельничук [1900, с. 32–35], В. А. Косаківський, В. С. Рудь [1945, с. 312–317].

Скорочений варіант біографії і бібліографії основних праць П. І. Хавлюка подано в «Матеріалах XXIII Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції «Освіта на Поділлі: минуле та сьогодення». (До 100-річчя заснування Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського)» та у фаховому виданні «Археологія» В. С. Рудь і В. А. Косаківський [1946, с. 312–317; 1947, с. 148–152].

Значна частина сучасних історико-краєзнавчих досліджень у Вінницькій обл. не обходиться без використання наукової спадщини П. І. Хавлюка. У 1951–2001 рр. він зробив суттєвий внесок у вивчення та популяризацію давньої історії територій місцевих громад.

1.1.3. Популяризація археологічних колекцій

Матеріали розвідок і розкопок П. І. Хавлюка опубліковані з метою популяризації археологічних колекцій в різних альбомах, каталогах та путівниках. У путівниках по ВОКМ під час пам'яток давніх слов'ян, а також доби Русі згадуються перш за все знахідки, пов'язані з розкопками П. І. Хавлюка [1987, с. 15–16]. Інформація про знахідки досліджених поховальних комплексів черняхівської культури біля сс. Заячівка (Клекотина) і Скитка та скарбу з городища біля с. Червоне є в путівнику початку ХХІ ст. [1972, с. 9].

Розглядаючи, як складалась археологічна колекція ВОКМ, М. В. Потупчик і М. Є. Потупчик відзначають і внесок П. І. Хавлюка, подаючи інформацію про дослідження могильника біля населеного пункту Заячівка (Клекотина) Шаргородського (Жмеринського) р-ну, знахідку скарбу Х–ХІ ст. із городища поблизу с. Червоне Немирівського (Гайсинського) р-ну, а також

колекцію виробів із чорноклобуцького могильника, розміщеного на околицях с. Чортория Іллінецького (Гайсинського) р-ну [1934, с. 23–24].

Серед експонатів музею, які виявив під час розкопок П. І. Хавлюк, вирізняються поховання носія черняхівської культури, виявлене поблизу с. Заячівки (Клекотина) 1968 р. і транспортоване до музею разом із шаром материкової породи, й давньослов'янська піч, знайдена біля с. Паріївки Іллінецького (Вінницького) р-ну під час розкопок 1969 р., яку теж музеєфікували [1846, с. 183].

2007 р. опубліковано каталог колекції матеріалів, які зберігаються в НФ ІА НАНУ. Серед них знаходимо інформацію про артефакти з розкопок і розвідок П. І. Хавлюка, а саме у розділах колекцій: первісної доби (спільно з В. М. Даниленком) [1969, с. 43], слов'яно-руської доби [1968, с. 202–203] та матеріалів археологічних розвідок [2044, с. 308–309, 311, 322].

Науково-популярна характеристика колекції матеріалів з археологічних досліджень П. І. Хавлюка, що засвідчують розвиток давньої слов'ян Середнього Побужжя V–IX ст., знайдених поблизу населених пунктів Скибинці та Семенки, є в Т. 2 видання «Україна: хронологія розвитку» [1891, с. 8–28].

Відомості про пам'ятки археології (поселення, городища) слов'ян і уличів, виявлені біля сс.: Пархомівка, Сажки та Червоне, котрі досліджував П. І. Хавлюк, містить альбом «Визначні пам'ятки Вінниччини» [1970, с. 59–102]. Матеріали з цих пам'яток також увійшли до каталогу «Археологічної колекції ПЕП ВДПУ ім. М. Коцюбинського». Серед знахідок – глиняний посуд із пізньоскіфського поселення Сорока й черняхівського могильника Скитка [1964]. Згодом археологи В. А. Косаківський і В. С. Рудь узагальнили інформацію про колекцію університету та опублікували її в окремій науковій статті [1898, с. 119–123]. У цьому ж збірнику наукових праць В. А. Косаківський видав дослідження з історії формування колекції ВОКМ. Суттєвий внесок у її розбудову зробив П. І. Хавлюк, надавши матеріали з власних розвідок та розкопок [1897, с. 114].

Музейний путівник 2017 р. містить розгорнуту інформацію щодо археологічних пам'яток I тис. н. е. Серед матеріалів, які здобув П. І. Хавлюк, у виданні представлено описи та зображення артефактів періоду черняхівської культури й ювелірних виробів, що належали уличам та виявлені під час розкопок на городищі біля с. Червоне [1973, с. 27].

У виданні, присвяченому 100-річному ювілею ВОКМ, матеріалам з археологічних досліджень П. І. Хавлюка приділено значну увагу. Видання включає вагомий масив інформації про низку знахідок: від трипільської культури і аж до матеріалів XIII–XIV ст [1910, с. 13; 1971, с. 59–103].

Інформація про археологічні дослідження П. І. Хавлюка на різночасових пам'ятках Вінницької обл. представлена у праці «Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.». У ній зокрема згадується, що в фондах ВОКМ є матеріали різночасових пам'яток – поселень та могильників [2011, с. 126; 2012, с. 126; 2035, с. 245–246].

У 2020–2021 рр. була організована виставка «Слідами уличів через 1000 років», що стала результатом співпраці ІА НАНУ і ВОКМ. Експозиція, яка отримала схвальні відгуки від наукової спільноти та медіа, зосереджувалася на дослідженні городищ уличів Середнього Побужжя. Виставкові матеріали включали як знахідки з розкопок П. І. Хавлюка 1970–1980-х рр., так і нові артефакти, які здобула експедиція «Уличі». Експозиція охопила історію уличів X–XI ст. на Східному Поділлі. Паралельно частина знахідок уличів була представлена в Національному музеї історії України на виставці «Золото Поділля: історія народів» [1910; 2040].

В. Луцков, відвідавши виставку у ВОКМ, підготував публікацію «Про загадкове літописне плем'я уличів» [2038]. У публікації про виставку «Слідами уличів через 1000 років» висвітлювалася історія племені уличів, які населяли Побужжя у X–XI ст. та залишили близько 50 городищ. Особливу увагу приділено унікальній характеристиці племені – наявності поряд двох городищ. Описано археологічні дослідження П. І. Хавлюка на городищах біля сіл Сажки та Червоне, які дали багатий матеріал про різноманітні аспекти життя місцевих

мешканців. Експозиція включала також особисті речі вченого та його польову документацію, а також сучасні матеріали – фото з дрона та тривимірні моделі досліджених городищ [2043].

У 2016–2024 рр. автор дисертації активно долучався до вивчення та популяризації артефактів, виявлених під час досліджень П. І. Хавлюка. Ці речі зберігаються у колекціях ВОКМ та МАВ ВДПУ. У співпраці з В. І. Корінним було досліджено знаряддя праці та інші матеріальні комплекси, знайдені на поселеннях трипільської культури біля сіл Борисівка, Уланівка й Сорока [1892, с. 81–88; 1893, с. 8–11]. Окремі публікації присвячено колекції знахідок із цих поселень [1907, с. 245–246]. Узагальнено колекцію, що зберігається у фондах ВОКМ [1910, с. 9–18]. Досліджено антропологічний матеріал із городища уличів Сажки [1908, с. 9–19]. Здійснено публікацію у співавторстві з В. А. Косаківським, Ю. А. Зіньком, С. О. Гусевим та В. С. Рудем про історію створення «Музею археології Вінниччини» у ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Понад 90% експозиції становлять матеріали з розвідок і розкопок П. І. Хавлюка [1899, с. 110–119].

Отже, за час наукової роботи П. І. Хавлюк створив значну й унікальну археологічну колекцію, більша частина якої нині перебуває у ВОКМ та МАВ ВДПУ. Колекція охоплює період від Трипілья до початку раннього модерного часу.

1.2. Джерельна база дослідження

1.2.1. Колекції знахідок

Археологічні артефакти займають важливе місце серед речових пам'яток музейних зібрань України. У фондах ВОКМ зберігається понад 114000 музейних експонатів, серед яких більше за 14000 предметів археологічної спадщини. Вагому частку цього зібрання становлять матеріали розвідок і розкопок П. І. Хавлюка.

Протягом 50 років учений активно вивчав об'єкти археології Вінницької області, виявивши більш ніж 1200 різноманітних пам'яток. Серед них науковець провів розкопки та шурфування близько 100, які належать до різних

археологічних культур. Йому вдалося простежити історичний розвиток населення Середнього Побужжя у I тис. н. е. Зібрана колекція старожитностей складається з багатьох тисяч артефактів і потребує нових підходів та сучасного наукового вивчення й інтерпретації.

Частину матеріалів учений передав до колекції НФ ІА НАНУ в 1953–1962 рр. Серед них є знахідки з розвідок різночасових поселень за сезони: 1953 р. – Борисівка, Бубнівка, Гунча, Кисляк, Ладижинські хутори, Тимар, Пархомівка, Уланівка; 1955 р. – Крутогорб, Сокільці, Степашки, Жорнище, Пархомівка, Шевченкове, Олексіївка, Іваньки, Пісочин, Красне, Воробіївка, Гвоздів, Семенки, Сокілець, Юрківці, Карабелівка; 1962 р. – Ташлик, Липняжка [2044, с. 308–309, 311, 322–323]. Зі стаціонарних розкопок є матеріали за сезон 1961 р., який П. І. Хавлюк проводив на слов'янському поселенні Семенки Немирівського (Гайсинського) р-ну [1968, с. 202–203].

П. І. Хавлюк у 1963–2001 рр. працював викладачем на історичному факультеті ВДПІ (нині – ВДПУ), де створив археологічний кабінет і лабораторію, в котрій після широкомасштабних розвідок на Східному Поділлі, а також численних розкопок пам'яток, належних до різних археологічних культур, відбувалося камеральне опрацювання матеріалів [1945, с. 312–314; 1947, с. 149]. До 2001 р. значна колекція знахідок зберігалась у фондах ВДПУ. Однак після смерті дослідника майже всі матеріали передано до ВОКМ. У колекції залишилися предмети з таких пам'яток: трипільської культури – Уланівка [1748–1753], Борисівка [1769], Сорока [1762–1767], Слобідка [1768] Іллінецького (Вінницького) р-ну та Заозерне [1773] Тульчинського (Гайсинського) р-ну; скіфського часу – Немирів Немирівського (Вінницького) р-ну [1772]; ранньослов'янських – Паріївка Іллінецького (Вінницького) р-ну [1771], Михайлівка Тульчинського р-ну [1774]; уличів – Сажки Немирівського (Вінницького) р-ну [1732–1747], Борисівка Іллінецького (Вінницького) р-ну [1754–1761], Яструбиха Немирівського (Тульчинського) р-ну [1770] та модерного часу – Гущинці Калинівського (Хмільницького) р-ну [1775; 1910].

В 1956–2024 рр. до колекції археологічних матеріалів ВОКМ було передано предмети з 43 археологічних пам'яток, на яких П. І. Хавлюк провів розкопки. Колекція музею, в якій зберігаються ці знахідки, розподілена на групи зберігання: основний фонд «археологія» та «науково-допоміжний фонд». Окремі артефакти також зберігаються в категоріях «метал-залізо», «дорогоцінні метали». Слід також виділити групу «документи» та «фото», які містять рукописи й архів фото з польових досліджень археолога.

В основному фонді зберігаються предмети, які знайшла експедиція під керівництвом П. І. Хавлюка на різночасових пам'ятках археології від поселень часів трипільської культури до пізнього середньовіччя. Сюди ввійшли найінформативніші предмети, відібрані з розвідок та розкопок.

1956 р. експедиція вченого обстежила дві трипільські пам'ятки поблизу сіл Борисівка й Уланівка Іллінецького р-ну. Виявлено переважно кераміку [1184; 1195]. Цього ж року поблизу с. Юрківці Немирівського р-ну П. І. Хавлюк дослідив городище періоду уличів, звідки до фондів потрапило дві знахідки [1191]. З 1958 по 1960 рр. П. І. Хавлюк проводив розкопки пам'ятки ранньослов'янського часу поблизу населеного пункту Коржівка Немирівського р-ну. В ході досліджень було вивчено сім жител, предмети з розкопок яких представлені в музейній колекції [1183; 1188; 1190; 1193; 1451].

У 1959–1962 рр. археолог досліджував ранньослов'янське поселення біля с. Семенки Немирівського р-ну. Площа розкопок становила 5500 м², де було зафіксовано 29 жител, вісім споруд і 19 ям господарського призначення із відповідним заповненням [1407; 1442].

У 1964 р. та 1968 р. П. І. Хавлюк досліджував ранньослов'янську пам'ятку біля с. Голики Іллінецького р-ну, розташовану в ур. «Кар'єр». Тут було виявлено напівземлянку та три окремих наземні житла без печей та розвал горна для виплавлення заліза. У ВОКМ із цієї пам'ятки облікований 21 артефакт [1421; 1422; 1426; 1427; 1454; 1455; 1640].

1964 р. відбулися невеликі розкопки на поселенні ранніх слов'ян неподалік від с. Кальник Іллінецького р-ну. Досліджено три споруди житлового

призначення й дві глиняні печі. П. І. Хавлюк виявив в одному з жител фрагменти великих горщиків [24, арк. 3]. До музейних фондів із цього дослідження передано три знахідки [1411; 1448].

На ранньослов'янському поселенні в ур. «Омелькин клин» біля с. Кочурів Гайсинського р-ну 1965 р. було проведено розкопки. Досліджено площу 860 м², на якій виявлено житла, виробничі приміщення та господарські ями. Дослідник приділив особливу увагу археологічно цілим посудинам [26, арк. 4]. У музейних фондах з цього поселення є 16 предметів [1200; 1423; 1476].

1967 р. були проведені археологічні роботи на площі 400 × 250 м на поселенні зарубинецької культури в с. Носівці Гайсинського р-ну. Розкоп 8 × 8 м було закладено на ріллі, вдалося виявити споруди та інформативні вироби. У фондах музею є два артефакти [1469; 1910, с. 10–11]. У цей період науковець працював на поселенні зарубинецького часу поблизу с. Мар'янівка того ж району. Тут він дослідив господарські ями і житлові споруди. До фондів музею з цієї пам'ятки надійшло 12 знахідок [1284; 1291; 1296; 1298; 1306; 1311; 1324; 1327; 1474].

П. І. Хавлюк 1968 р. обстежував поселення (пізньоскіфський час) біля с. Сорока Іллінецького р-ну. До колекції ВОКМ передано 34 предмети за результатами цих досліджень [1166–1171; 1181]. Поточного року проведено розкопки на черняхівському могильнику біля с. Заяківка (Клекотина) Шаргородського р-ну. Тут досліджено 15 поховань та знайдено різний матеріал. До основного фонду потрапило 10 артефактів [1161; 1194], ще певна кількість була віднесена до складу допоміжного фонду [1910].

Під час археологічних розкопок, проведених з 1968 по 1970 рр. поблизу населеного пункту Рахни у Гайсинському р-ні, було досліджено двошарову пам'ятку, яка включала знахідки трипільської культури (поселення) та зарубинецької (поселення і могильник). Музейна колекція містить 14 предметів періоду Трипілля [1158–1160; 1162–1165; 1341; 1379] та 124 – часів зарубинецької культури [1173; 1177; 1245; 1285; 1289; 1290; 1295; 1302–1305; 1309; 1312; 1313; 1316–1318; 1320–1323; 1325; 1328; 1471; 1477–1479].

П. І. Хавлюк здійснив розвідку 1968 р., а згодом, у 1969 та 1975 рр., провів археологічні розкопки ранньслов'янської пам'ятки біля с. Паріївка Іллінецького р-ну. Перший сезон розкопок дав змогу виявити чотири споруди. Під час останнього року досліджень знайдено 9 об'єктів [31, арк. 1–7; 44, арк. 14]. Музейні фонди містять 204 предмети з цього поселення [1180; 1182; 1393; 1405–1406; 1456].

Під час розвідки 1969 р. П. І. Хавлюк обстежив городище (скіфський час) біля с. Северинівка у Жмеринському р-ні, звідки до фондів надійшло 11 артефактів [1345; 1383]. Того самого року поблизу с. Жорнище Іллінецького р-ну він знайшов могильник скіфського часу, з якого до ВОКМ передано дві знахідки [1176]. Розвідка довкола м. Гайсин того ж року дала змогу знайти матеріали скіфської доби, які поповнили ті самі музейні фонди [1174]. У тому ж польовому сезоні віднайдено скіфські старожитності з курганного комплексу біля с. Стіна в Томашпільському р-ні [1175].

Протягом 1969, 1972 і 1979 рр. П. І. Хавлюк досліджував селище ранніх слов'ян поблизу с. Хрінівка Іллінецького р-ну. На значній площі виявлено понад 23 споруди різного призначення [31, арк. 7–10; 38, арк. 18–21; 51, арк. 1–8]. З цієї пам'ятки у ВОКМ зберігається 98 артефактів [1178–1180; 1337; 1381; 1449–1450].

1972 р. дослідник вивчав трипільську пам'ятку поблизу села Уланівка Іллінецького р-ну, пошкоджену гранітним кар'єром. Уздовж його стіни знайдено три споруди, з яких зібрано значну колекцію матеріалів. Музейні фонди ВОКМ містять 57 предметів із цього дослідження [1246; 1429; 1436; 1440; 1475; 1485–1486].

Того ж року П. І. Хавлюк спільно з Б. С. Жураковським проводив охоронні розкопки на багат шаровій пам'ятці неподалік від с. Чорторя Іллінецького р-ну в ур. «Ялесева гребля». У музейних фондах зберігається один предмет слов'янського часу, решта із могильника кочовиків [1205; 1359, А – 7803–7806]. Загалом із знайдених 37 поховальних комплексів [38, арк. 1, 6–7; 1800, с. 343] у ВОКМ міститься 17 різноманітних знахідок [1359; 1468; 1481–1483].

Під час археологічної розвідки того ж року біля с. Лугова Іллінецького р-ну було виявлено вироби, що походили з поселення трипільської культури. До музейних фондів надійшов один предмет цього періоду [1910; 1441].

В ході археологічних розкопок 1973 р. на пам'ятці трипільської культури біля с. Борисівка Іллінецького р-ну археолог дослідив житлові споруди. Музейні фонди зберігають 11 артефактів з цього поселення [1439; 1463]. Того ж року П. І. Хавлюк провів розкопки на пізньоскіфському поселенні біля с. Сорока Іллінецького р-ну. У фондах перебуває 56 предметів із цих розкопок [1344; 1382; 1437; 1480].

Подальші дослідження цього польового сезону продовжувалися на багатошаровому поселенні поблизу с. Слобідка Іллінецького р-ну. Фонди музею містять знахідки раннього залізного віку (скіфського періоду) [1453], черняхівської культури [1346; 1360; 1362; 1452] й доби Русі [1391; 1392; 1435]. Обстеження території значної кількості пам'яток одного польового сезону завершилися серією розвідок, під час яких біля с. Демидівка Жмеринського р-ну знайдено підйомний матеріал. Один із предметів надійшов до музею [1347].

1974 р. П. І. Хавлюк провів цілу серію археологічних розвідувальних досліджень. На поселенні ранніх слов'ян біля с. Щурівці в Гайсинському р-ні дослідник знайшов фрагменти пошкодженої посудини, які нині у фондах ВОКМ [1350]. У проміжках між розвідками проведено розкопки зарубинецького поселення неподалік від с. Райки Іллінецького р-ну. У ВОКМ із цієї пам'ятки обліковано шість артефактів [1283; 1288; 1293; 1314; 1317; 1334].

Протягом кількох польових досліджень у 1974–1975 рр. П. І. Хавлюк працював на черняхівському могильнику поблизу с. Скитка Липовецького р-ну та дослідив 25 поховальних комплексів. В основному фонді зберігається 35 артефактів із цих поховань [1330–1331; 1338–1340; 1446], а в науково-допоміжному – ще два [1611].

1975 р. П. І. Хавлюк віднайшов предмети черняхівської культури на пам'ятці біля с. Гунька Немирівського р-ну. До фондів музею надійшло три предмети [1428].

Чотири польові сезони (1975, 1977–1978 та 1985 рр.) тривали активні археологічні роботи на зарубинецькій пам'ятці біля с. Пархомівка Іллінецького р-ну. У ВОКМ із поселення перебуває 58 артефактів [1276; 1282; 1286–1287; 1292; 1294; 1297; 1299–1301; 1308–1310; 1315; 1319; 1326; 1363–1365; 1424–1425; 1444].

1976 р. вчений вивчав культурний шар доби Русі поблизу с. Демидівка Жмеринського р-ну. До фондів музею в результаті було передано один артефакт [1394]. Того ж року в Гайсинському р-ні під час розвідки вдалося виявити дві пам'ятки. Одна з них біля с. Кунка представляє передскіфський час, а друга біля с. Куна, період ранніх слов'ян. У ВОКМ перебуває дві знахідки з одного поселення [1462] та п'ять – із другого [1443]. Того самого року проведено розкопки черняхівського поселення та ранньослов'янської пам'ятки біля с. Тростянець Тростянецького р-ну. З цих місць у фондах перебуває відповідно три [1445] й п'ять артефактів [1201; 1335; 1910, с. 12–13].

Упродовж 1976–1978 рр. П. І. Хавлюк не припиняв розкопки на багатошаровій пам'ятці неподалік від с. Пархомівка Іллінецького р-ну. Матеріали ранньослов'янського часу з цього поселення представлені двома музейними предметами [1203–1204]. Під час досліджень іншої ділянки виявлено дещо пізніші слов'янські матеріали. Серед них до ВОКМ потрапив лише один артефакт [1333].

У 1970–1978 та 1980 рр. археолог проводив масштабні дослідження городища уличів поряд із с. Сажки Немирівського району. До основного фонду ВОКМ потрапило 510 знахідок із цього городища [1202; 1229–1244; 1247–1259; 1342; 1349; 1352–1358; 1367; 1369–1378; 1380; 1384–1390; 1396–1403; 1412–1420; 1457–1459; 1464–1467; 1484], а в науково-допоміжному перебуває ще 150 артефактів [1612–1613; 1615–1639].

Дослідження городища уличів поблизу с. Червоне Немирівського р-ну проводилися під час дев'яти сезонів у проміжку із 1967 по 1991 рр. До фондів ВОКМ надійшло 250 предметів з цієї пам'ятки [1172; 1196–1197; 1206–1244; 1260–1275; 1343; 1366; 1408–1410; 1431–1434; 1470; 1918].

1997 р. П. І. Хавлюк провів розвідкові дослідження, щоб виявити поселення черняхівського часу, давніші за Демидівку. Досліднику вдалося знайти три пам'ятки біля населених пунктів Гармаки та Гайове Барського р-ну. У колекції ВОКМ знаходяться матеріали із розвідки пам'ятки, що розміщені на околиці с. Гайове (ур. «Барське»). Після розкопок цього поселення 1999 р. до ВОКМ передано вісім виробів [1336; 1447].

Протягом польових досліджень 1999–2000 рр. науковець працював на черняхівському поселенні біля с. Гармаки Барського р-ну в ур. «Калинівка». У першому сезоні досліджено дві споруди, а під час другого – три об'єкти [65, арк. 3, 6]. У музейній колекції з цих розкопок перебуває 12 предметів [1332; 1361; 1473].

Археологічні знахідки, що зберігаються у ВОКМ за різні роки досягли обсягу більше 9000 знахідок із розкопок та розвідок у Вінницькій обл. Значну частину цієї колекції зібрав П. І. Хавлюк за 50 років. Найкращі предмети постійно експонуються в залах археології музею, інші перебувають у сховищі та надаються на тематичні виставки. Знахідки П. І. Хавлюка також є в ІА НАНУ та у МАВ ВДПУ.

Інформація про предмети з досліджень ученого регулярно потрапляє до путівників та збірників наукових праць ВОКМ. Частина колекції була презентована на відкритій тематичній виставці «Уличі» у ВОКМ з 2020 по 2021 рр. Загалом, до музейного зібрання надійшли знахідки із дослідження П. І. Хавлюка, які він проводив 1956 по 2000 рр. на багатьох поселеннях від Трипілля до пізнього середньовіччя.

Суттєва частка знахідок з розвідок та розкопок, які в 1967–1978 рр. проводив П. І. Хавлюк, зберігається у фондах МАВ ВДПУ. Серед них матеріали з поселень, розташованих біля населених пунктів: Борисівки – 1973 р., Заозерного – 1978 р., Сороки й Слобідки – 1973 р., Уланівки – 1972 р. (трипільська культура); Немирова – 1970 р. (скіфський час), Михайлівки – б.р., Паріївки – 1967 р. (ранні слов'яни); Борисівки – 1973 р., Сажок – 1970 р.,

Яструбиhi – 1967 р. (X–XI ст.) та Гушинців – (б.р.) (модерна доба, XVIII ст.). Загальна кількість артефактів – 4037 [1910, с. 13–14].

Отже, в колекції МАВ ВДПУ зберігається значно більша кількість знахідок, які виявив П. І. Хавлюк, ніж у фондових сховищах інших установ. Із 1964 до 2001 рр. в університеті накопичувалися десятки тисяч артефактів, про що свідчить польова документація. Згодом значна частина цих матеріалів була передана до ВОКМ.

Частина переданих знахідок була опрацьована та включена до основного і науково-допоміжного фондів музею. Водночас більша частина артефактів усе ще перебуває на стадії наукового вивчення та паспортизації, що відкриває перспективи для нових наукових досліджень і виставкових проєктів.

1.2.2. Рукописні фонди

Особовий фонд П. І. Хавлюка представлений зібранням неопублікованих документів та матеріалів, пов'язаних із його науковою діяльністю, що зберігаються у ВДПУ, ВОКМ, ДАВіО, НА ІА НАНУ, НФ ІА НАНУ, Архів.... Серед них: відкриті листи, організаційна документація, щоденники, журнали обліку знахідок, ілюстрації, наукові звіти, рукописи, паспорти на пам'ятки археології та епістолярна спадщина.

Початок будь-яких законних польових археологічних досліджень неможливий без дозволу або так званого «Відкритого листа». Усього збереглося п'ять таких документів, які отримував П. І. Хавлюк. Із них три в НА ІА НАНУ (за 1955–1956, 1958 рр.) та два у ВОКМ (1962 та 1981 рр.). Відкриті листи, що збереглися, видавалися досліднику за двома формами археологічних робіт: розвідка та розкопки [2, арк. 23; 4, арк. 2; 5, арк. 13; 1488]. Окрім відкритих листів виявлено довідку на право дослідження від ІА НАНУ [1494]. Після реєстрації відповідних дозволів, з'являються питання щодо організації та проведення наукових досліджень. Інформацію про цю діяльність ученого простежено в 13 документах із фондів ВОКМ, серед них: два договори, наказ,

чотири рукописи щодо археологічної практики та шість кошторисів про експедиційні витрати [1507–1511; 1513; 1515; 1518–1519, 1522].

Під час польових досліджень будь-якої форми археологи використовують щоденники. Вони відіграють найважливішу роль у фіксації археологічних досліджень та подальшій її інтерпретації. Всього у фондах різних закладів зберігається 24 щоденника Павла Івановича за 1953–1956, 1958–1965, 1967–1980, 1988, 1998–2000 рр. Найбільше їх у ВОКМ – 11 шт. за 1953–1955, 1958, 1961–1965, 1967–1979, 1988, 1998–1999 рр. [1570–1580]. Ці рукописи передала родина П. І. Хавлюка до музею 2003 р. Серед наукових матеріалів НА ІА НАНУ зберігається – 9 шт., а саме за 1955–1956, 1958–1961, 1963, 1998–2000 рр. [3–5; 8; 12; 15; 62; 64–65]. Їх передав дослідник особисто разом із науковими звітами. У ДАВіО зберігаються чотири документи за 1956, 1959–1961, 1978 та 1980 рр. [1728–1731]. Усі польові щоденники слід поділити за типом археологічних робіт та за хронологією їх виконання. За першим типом встановлено, що наукові роботи проводилися за такими напрямками: розвідки, шурфування та розкопки. Щодо хронологічного підходу варто відзначити два типи щоденників: однорічні та багаторічні. Останні пов'язані з тривалим дослідженням науковця певного одного об'єкта або групи об'єктів чи територій. Варто відзначити, що на збереженні відсутні щоденники за період досліджень офіційних археологічних сезонів: 1966, 1981, 1983–1985, 1987, 1989–1991 та 2001 рр. Всі сезони розкопок, крім 1966 р., зосереджувались на базі однієї пам'ятки. Очевидно, рукописи польових щоденників одразу перетворювалися на наукові звіти.

Безпосередньо під час археологічних досліджень паралельно веденню щоденника складаються журнали обліку знахідок. У фондових колекціях зберігається 38 таких документів за археологічні сезони: 1954–1956, 1958, 1961–1962, 1968–1973, 1975–1981, 1984–1985, 1987–1991, 1998–2000 рр. Із них у НФ ІА НАНУ – 33 шт. (1954–1956, 1958, 1961–1962, 1968–1971, 1973, 1975–1981, 1984–1985, 1987–1991, 1998–2000 рр.) [1, арк. 23–26; 2, арк. 15–18; 3, арк. 9; 5, арк. 6–8; 16, арк. 1–6; 19, арк. 1–2; 30, арк. 1–4; 33, арк. 1–2; 36, арк. 1–2;

37, арк. 23; 42, арк. 43–46; 48, арк. 1–11; 49, арк. 56–64; 50, арк. 43–49; 52, арк. 1–8; 53, арк. 33–37; 54, арк. 23; 55, арк. 16; 56, арк. 11; 57, арк. 22; 58, арк. 25; 59, арк. 18; 60, арк. 31; 61, арк. 16; 62, арк. 17–19; 63, арк. 11–13; 65, арк. 8–9] та ВОКМ – 5 шт. (1962, 1972, 1988 та 1990 рр.) [1672–1673; 1679; 1712; 1722].

Відповідно до методики та методології польових досліджень, рухомі та нерухомі археологічні об'єкти фіксуються за допомогою створення ілюстративного матеріалу (фото, креслень, карт, планів, рисунків, таблиць).

Фотодокументи зберігаються у фондах НА ІА НАНУ, ВОКМ та ДАВіО у загальній кількості 484 одиниці. Найбільше фотографій – 259 шт. – зберігається у НА ІА НАНУ. Вони почали використовуватися як додатки до наукових звітів археолога з 1958 р. та несуть таку інформацію про: загальний вид на пам'ятки археології та місця розкопок; фіксацію виявлених рухомих і нерухомих об'єктів та комплексів; артефакти до й після камеральних робіт [5, арк. 13–19; 7, арк. 1–19; 11, арк. 1–32; 18, арк. 1–7; 22, арк. 1–3; 23, арк. 11–17; 25, арк. 13–17; 26, арк. 6–9; 27, арк. 8–14; 29, арк. 1; 32, арк. 4–6; 35, арк. 11–15; 37, арк. 6–14; 39, арк. 45–59; 42, арк. 32–42; 43, арк. 55–62; 45, арк. 1–5; 46, арк. 21–25; 49, арк. 21–34; 50, арк. 23–29; 51, арк. 14–29; 53, арк. 16–21; 54, арк. 12–17; 55, арк. 12–13; 56, арк. 1; 57, арк. 7–12; 58, арк. 11–16; 59, арк. 11–12; 60, арк. 15–19; 62, арк. 14–20; 63, арк. 16–21; 65, арк. 13–18]. Фонди ВОКМ наповнені 223 фотографіями, серед яких є матеріали, де висвітлено безпосереднє виконання археологічних робіт (учні шкіл, студенти, наймані робітники) та відвідування розкопок П. І. Хавлюка іншими науковцями (І. І. Заєцем, В. Д. Гопаком, Б. С. Жураковським, В. М. Даниленком, Б. І. Лобаєм та ін.) [1646; 1655; 1661, НДФ – 13899–13900; 1662; 1668; 1673; 1674, НДФ – 13993–14015; 1675, НДФ – 14028–14030; 1676–1679; 1683; 1685–1686; 1692; 1694; 1698; 1711–1712; 1718; 1722–1724; 1726; 1535]. У фондах ДАВіО зберігається лише два фото загальних видів на поселення [1728–1731].

Наступний тип фіксації археологічних комплексів – креслення. Для їх створення науковець використовував у польових умовах креслярський міліметровий папір, а згодом зображення переносилося на кальку або цупкий

папір. Всього у фондах зберігається 236 креслень, що зображують досліджені у процесі розкопок різноманітні об'єкти: фортифікаційні споруди (городища), селища, поселення, садиби, житлові та господарські споруди, поховальні комплекси. Із них 158 креслень зберігається в НА ІА НАНУ, як додатки до наукових звітів за сезони: 1959, 1969–1977, 1979–1981, 1984–1985, 1987–1991, 1998–2000 рр. [9, арк. 1–22; 32, арк. 7–11; 35, арк. 2–8; 37, арк. 18–20; 39, арк. 6–27; 42, арк. 3–19; 43, арк. 38–54; 45, арк. 23; 46, арк. 32–52; 49, арк. 20; 51, арк. 37–50; 53, арк. 27–32; 54, арк. 21–22; 55, арк. 15; 56, арк. 8; 57, арк. 16–20; 58, арк. 24; 59, арк. 17; 60, арк. 20–22; 61, арк. 12–13; 62, арк. 41; 63, арк. 35–36; 65, арк. 35–37]. Інші матеріали, у кількості 80 аркушів зберігаються у фондах ВОКМ [1535; 1654; 1671; 1677–1679; 1683; 1686; 1697; 1718; 1722–1724; 1726].

Картографування різночасових пам'яток археології П. І. Хавлюк використовував після численних розвідок та досліджень, про що відомо з наукових звітів: 1955–1956, 1962, 1965, 1972 рр. Всього збережено 15 карт, із них у фондах: НА ІА НАНУ – 5 шт. [2, арк. 21; 4, арк. 11; 22, арк. 5; 25, арк. 13; 39, арк. 5]; ВОКМ – 10 шт. [1661, НДФ – 13911–13912; 1711; 1725]. Під час обстеження поселень науковець складав топографічні плани щодо їх розміщення з прив'язкою до них місць археологічних розкопок. У фондових колекціях зберігається 55 таких планів. Із них 45 зберігається у НА ІА НАНУ та додані до наукових звітів за сезони: 1954–1956, 1968, 1970–1981, 1984, 1987–1991, 1998–2000 рр. [1, арк. 15; 2, арк. 20, 22; 4, арк. 18–19; 29, арк. 2; 35, арк. 1; 37, арк. 21–22; 39, арк. 1–4; 42, арк. 1–2; 43, арк. 35–37; 45, арк. 19–22; 46, арк. 26–28; 49, арк. 18–19; 50, арк. 21–22; 51, арк. 12–13; 53, арк. 14–15; 54, арк. 11; 55, арк. 11; 57, арк. 6; 58, арк. 10; 59, арк. 10; 60, арк. 14; 61, арк. 7; 62, арк. 22; 63, арк. 15; 65, арк. 12]. Решта матеріалів у фондах ВОКМ [1685; 1693; 1697; 1699; 1712; 1718].

Значна частина особового фонду складається з рисунків артефактів, виявлених під час археологічних досліджень. У фондах ВОКМ зберігається 751 такий рисунок [1653; 1654; 1659, НДФ – 13761, 1660–1661, НДФ – 13771–13895, 13901–13908; 1669–1670; 1672–1674, НДФ – 13989–13992; 1675, НДФ –

14016–14027, 1676, НДФ – 14032; 1678–1679; 1683; 1685–1686; 1692; 1696; 1699–1703; 1711–1712; 1718–1720; 1722–1724; 1726]. Загальна кількість рисунків із НА ІА НАНУ міститься у звітах за 1962, 1965, 1968, 1972, 1985, 1991, 1998–2000 рр. у кількості 10 шт. [18, арк. 8–10; 25, арк. 18–19; 29, арк. 3–4; 39, арк. 60; 56, арк. 9; 61, арк. 9–11; 62, арк. 40; 63, арк. 34; 65, арк. 34]. Перераховані матеріали науковець використовував для узагальнення знайденого матеріалу з метою створення порівняльних таблиць. Серед фонду НА ІА НАНУ їх кількість становить 204 шт. Вони розміщені у додатках до наукових звітів за 1954, 1959, 1961–1962, 1964–1965, 1967–1981, 1984–1985, 1987–1991, 1998–2000 рр. [1, арк. 16–21; 7, арк. 18–19; 14, арк. 1–21; 18, арк. 10–18; 22, арк. 4; 24, арк. 6–10; 25, арк. 21–22; 27, арк. 15; 29, арк. 13; 32, арк. 1–3; 35, арк. 9–10; 37, арк. 10–12; 39, арк. 28–44; 42, арк. 20–31; 43, арк. 63–76; 45, арк. 6–18; 46, арк. 29–36; 49, арк. 35–56; 50, арк. 30–42; 51, арк. 30–36; 53, арк. 22–26; 54, арк. 18–20; 55, арк. 14; 56, арк. 7; 57, арк. 13–15; 58, арк. 17–23; 59, арк. 14–17; 60, арк. 23–27; 61, арк. 9–11; 62, арк. 30–39; 63, арк. 22–33; 65, арк. 19–33]. У фондах ВОКМ зберігається лише 26 таблиць [1529; 1535; 1537; 1541; 1682].

На основі перерахованих матеріалів склалися наукові звіти про археологічні дослідження. За 1954–2000 рр. науковець підготував 42 звіти, що висвітлюють короткі та узагальнені відомості наукової діяльності під час експедицій у 1954–1956, 1958–1981, 1984–1985, 1987–1991, 1998–2000 рр. Більшість їх зберігається в НА ІА НАНУ із них 39 повних із двома доповненнями й три коротких або попередніх звіти. Їх слід поділити на три типи: перший із них у кількості дев'яти праць стосується широкомасштабних археологічних розвідок та поодиноких розкопок; другий містить 19 робіт, що пов'язані з дослідженнями двох та більше пам'яток; третій стосується 11 праць про зосередження досліджень лише на одній пам'ятці за археологічний сезон. Загальна кількість аркушів текстової частини наукових звітів становить 499 аркушів [1, арк. 1–14; 2, арк. 1–14; 4, арк. 1–8; 5, арк. 1–2; 6, арк. 1–12; 10, арк. 1–21; 13, арк. 1–14; 17, арк. 1–8; 21, арк. 1–4; 23, арк. 1–10; 24, арк. 1–5; 26,

арк. 1–5; 27, арк. 1–7; 28, арк. 1–13; 31, арк. 1–19; 34, арк. 1–9; 37, арк. 1–5; 38, арк. 1–33; 41, арк. 1–36; 43, арк. 1–34; 46, арк. 1–20; 49, арк. 1–17; 50, арк. 1–20; 51, арк. 1–11; 53, арк. 1–13; 54, арк. 1–10; 55, арк. 1–10; 56, арк. 1–5; 57, арк. 1–5; 58, арк. 1–9; 59, арк. 1–9; 60, арк. 1–13; 61, арк. 1–6; 62, арк. 1–9; 63, арк. 1–10; 65, арк. 1–6]. У фондах ВОКМ зберігається три повних та чотири коротких наукових звіти за 1962, 1968, 1974–1975, 1985, 1990, 1998 рр. [1524; 1527; 1562; 1568; 1688; 1722].

До наукового звіту, зданого до НА ІА НАНУ, як додаток прикріплено довідку або акт прийому-передачі знайдених археологічних цінностей до фондів державних музейних чи інших наукових закладів. Інакше отримати наступний дозвіл на дослідження було неможливо. Всього збережено 18 таких документів за різні роки: 1968–1969, 1973, 1975–1981, 1985, 1987, 1989–1990, 1999–2000 рр. [30, арк. 5; 31, арк. 11; 40, арк. 18; 41, арк. 37; 45, арк. 23; 46, арк. 58; 49, арк. 65; 50, арк. 50; 52, арк. 9; 53, арк. 38; 54, арк. 24; 56, арк. 10; 57, арк. 21; 59, арк. 19; 60, арк. 28–30; 61, арк. 14–15; 62, арк. 20; 63, арк. 14; 65, арк. 10].

Працюючи над звітною науковою документацією та відповідними публікаціями, П. І. Хавлюк залишив величезний фонд рукописних матеріалів загальною кількістю 1720 аркушів. Серед них матеріали, що стосуються таких періодів: неоліту та енеоліту – 151 арк. [1529–1530; 1647–1652]; доби бронзи – 28 арк. [1581–1582]; скіфського часу – 14 арк. [1716; 1721]; зарубинецької культури – 128 арк. [1531–1536; 1656–1660; 1664; 1714–1724]; черняхівської культури – 48 арк. [1537–1540; 1666–1667]; ранніх слов'ян – 863 арк. [1541–1557; 1559; 1665; 1672–1673; 1680–1682; 1684; 1686–1688; 1691; 1726]; періоду Русі – 366 арк. [1528; 1558–1567; 1598; 1700–1702; 1704–1710]; різне – 122 арк. [1583–1586; 1604; 1712; 1717; 1723; 1726]. Величезний обсяг знайдених матеріальних комплексів підштовхував археолога до взаємодії з вузькоспеціалізованими науковцями та іншими посадовими особами. Інформацію про їх співпрацю знаходимо у збережених поштових листівках від різних установ та в особистому листуванні [149014911495; 1499–1506; 1516–1517; 1588; 1589; 1591; 1593; 1728–1731]. Подекуди результатом такої співпраці

були визначення, що відправлялися у формі висновків або таблиць із роз'ясненнями. Вони представлені 32 аркушами рукописів остеологічних та антропологічних визначень та іншими рукописами вчених (М. С. Великанової, В. І. Свистуна, В. В. Кропоткіна та ін.) [1663; 1675, НДФ–14031; 1677–1679; 1690–1691; 1712–1713].

П. І. Хавлюк у 1977–1989 рр. на базі власних попередніх, а згодом і нових досліджень паспортизував пам'ятки Вінницької обл. та склав 1017 паспорти, що зберігаються в Архіві... Частина їх чернеток у кількості 210 аркушів та інші документи, з ними пов'язані, зберігаються у фондах ВОКМ [209–1152; 1727].

Отже, найбільша колекція рукописних матеріалів П. І. Хавлюка зберігається у фондах ВОКМ. Всього у розділі «науково-допоміжного фонду» обліковано 1462 рукописи. Окрім цього до розділу «документи» надійшов 101 предмет.

1.2.3. Опубліковані праці

У 1956–2003 рр. П. І. Хавлюк опублікував 69 праць, з них лише шість у співавторстві. Матеріали опрацьовувалися у взаємодії з низкою археологів та краєзнавців: І. І. Зайцем, Б. С. Жураковським, В. Д. Гопаком та В. П. Восколупом.

Перші наукові праці П. І. Хавлюка опубліковані в другій половині 1950-х рр.: «Материалы к археологической карте бассейна реки Соб (притока Ю. Буга)» (1956) [1776]; «Стоянки развитого неолита в северной части среднего течения Южного Буга» (1959) [1778]; «Новые данные о культовых изображениях в Триполье» (1959) [1779]. Три публікації присвячені переважно дослідженню пам'яток трипільської культури. Автор також описує топографічні особливості та подає карту річкової мережі з нанесеними на неї різночасовими поселеннями: трипільської культури (Уланівка, Борисівка, Вербівка, Кисляк, Бубнівка, Ладизинські хутори); черняхівської культури (Тимар, Млинок, Мелешків, Бубонівка, Бондурівка); слов'янські поселення (Пархомівка, Копіївка).

У 1960-х рр. вчений опублікував дев'ять наукових праць: «Первая находка зооморфного изображения мартыновского типа на славянском поселении: (Предварительное сообщение)» (1960) [1780]; «Раннеславянские поселения в средней части Южного Побужья» (1961) [1781]; «Славянские поселения VIII – начала IX века на Южном Буге» (1962) [1782]; «Раннеславянские поселения Семенки и Самчинцы в среднем течении Южного Буга» (1962) [1783]; «О технологии изготовления раннеславянской керамики» (1965) [1784]; «Деякі підсумки археологічного дослідження лісостепової частини Південного Побужжя та лівобережжя Дністра» (1968) [1785]; «Зарубинецкие памятники на Южном Буге» (1968) [1786]; «Исследования на Южном Буге» (1969) [1787]; «Древньоруські городища на Південному Бузі» (1969) [1788].

1962 р. археолог захистив кандидатську дисертацію: «Антские поселения средней части Южного Побужья». Напрямок наукових праць майже всього десятиліття пов'язаний із дисертаційним дослідженням. Але з кінця 1960-х рр. розпочалася робота над докторською дисертацією, що суттєво розширило хронологічні рамки досліджень археолога.

П. І. Хавлюк у 1970-х рр. опублікував 23 праці: «Новые открытия Южнобугской экспедиции» (1970) [1789]; «Земля уличів X–XI століть» (1970) [1790]; «Гончарний горн культури полів поховань черняхівського типу в с. Тарасівці на Вінниччині» (1971) [1791]; «Пам'ятки зарубинецької культури на Побужжі» (1971) [1792]; «Уличское городище X–XI вв. у села Сажки на Винниччине» (1971) [1793]; «Деякі матеріали до характеристики ремесла уличів» (1972) [1794]; «Трипільське селище Кліщів» (1972) [1795]; «Зарубинецьке селище і могильник Рахни Собо́ві на р. Сі́б Гайсинського р-ну Вінницької обл.» (1972) [1796]; «Материалы из городищ уличей на Южном Буге» (1972) [1797]; «Технологія обробки заліза у зарубинецьких племен Південного Побужжя» (1972) [1798]; «До питання про виготовлення жорен у Древній Русі» (1973) [1799]; «Исследования в Винницкой области» (1973) [1800]; «Про технологію обробки заліза в уличів» (1973) [1801]; «Заячівський

могильник на Вінниччині» (1974) [1802]; «Раннеславянские поселения в бассейне Южного Буга» (1974) [1803]; «Зарубинецька культура Південного Побужжя та лівобережжя Середнього Дністра» (1975) [1804]; «Культура східних слов'ян другої половини I тис. н. е. Басейн Південного Бугу» (1975) [1805]; «Исследования Южнобугской экспедиции» (1976) [1806]; «Про реконструкцію черняхівських жорен» (1977) [1807]; «Исследование славянских памятников на Южном Буге» (1978) [1808]; «Славянское ремесленное селище Париевка на Побужье» (1978) [1809]; «Исследования на Южном Буге» (1979) [1810]; «Пізньюскіфське селище Сорока» (1979) [1811]. Цей період слід вважати найпродуктивнішим у діяльності вченого за кількістю здобутого матеріалу і введеного до наукового обігу. Йому вдалося зібрати суттєвий матеріал для отримання наступного наукового ступеню, однак дослідження на пам'ятках тривали.

У 1980-х рр. дослідник опублікував 16 наукових праць: «О времени выделения славянского ремесла в самостоятельную отрасль производства» (1980) [1812]; «Про виробництво жорен на черняхівських поселеннях Побужжя» (1980) [1813]; «Городище Червоне» (1981) [1814]; «Ранньослов'янське поселення Пархомівка на Побужжі» (1982) [1815]; «Дослідження ремісничого центру для виробництва жорен на Південному Надбужжі» (1984) [1816]; «Исследования на Южном Буге» (1985) [1817]; «Про топографію, планування та забудову слов'янських поселень» (1985) [1818]; «Про етнічну приналежність археологічних пам'яток VIII–IX ст. н. е.» (1986) [1819]; «Исследования на Южном Буге» (1986) [1820]; «Работы в Винницкой области» (1987) [1821]; «Вельбарские памятники на Южном Буге» (1988) [1822]; «Дообследование могильника у с. Вилы Яругские (приложение)» (1988) [1823]; «Про час використання уличами оборонних споруд передскіфського і скіфського часу» (1988) [1824]; «О начальных этапах развития раннеславянского ремесла (на материалах ремесленных сооружений на Южном Буге)» (1988) [1825]; «Про ідеологічні уявлення слов'ян VIII–IX ст.» (1989) [1826]; «Про час заселення Південного Побужжя після половецької й монголо-

татарської навал» (1989) [1827]. Може видатися, що минуле десятиліття для П. І. Хавлюка було піковим та найпродуктивнішим, після чого настив суттєвий спад наукової активності. Але потрібно зазначити, що тоді археолог активізував пам'яткоохоронну діяльність, у зв'язку з чим проводив додаткові широко масштабні археологічні розвідки.

Наукові напрацювання вченого у 1990-х рр. становлять 14 праць: «Трипольские памятники Южного Побужья» (1990) [1828]; «Про черняхівське керамічне виробництво» (1990) [1829]; «Зарубинецкая культура Южного Побужья и левобережного Среднего Днестра» (1990) [1830]; «Обработка цветных металлов зарубинецким населением Південного Побужья» (1992) [1831]; «Городище уличів на Немирівщині» (1993) [1832]; «Земля уличів» (1993) [1833]; «Вінниця та її околиці в давнину» (1994) [1834]; «Скіфські старожитності поблизу Вінниці й етногенез слов'ян» (1994) [1835]; «Археологія і історія краю» (1994) [1836]; «Ранньозарубинецьке селище Райки Іллінецького р-ну на Вінниччині» (1997) [1837]; «Сучасний стан черняхівської проблеми на території України й Молдавії» (1998) [1838]; «Археологічна розвідка в басейні річки Рову» (1998) [1839]; «Обмін і торгівля уличів» (1999) [1840]; «Ювелірна справа в уличів» (1999) [1841]. Наукові здобутки дослідника у цей час характеризуються роботою над завершенням докторської дисертації. Польові роботи проводяться на черняхівських поселеннях з метою простежити їх зв'язок із зарубинецькими та ранньослов'янськими.

Останні три праці науковця опубліковано у 2000-х рр.: «Черняхівський могильник Скитка (за матеріалами розкопок П. І. Хавлюка)» (2000) [1842]; «Зарубинецькі поселення Райки і Пархомівка на південному Побужжі» (2001) [1843]; «До питання про зв'язок між черняхівською та зарубинецькою культурами» (2001) [1844]; «Південнобузький регіон зарубинецької культури» (2003) [1845].

Дослідник 2001 р. проводив черговий археологічний сезон на черняхівському поселенні, під час якого він занедужав та через декілька днів пішов із життя. Йому так і не вдалося доопрацювати докторську дисертацію,

опублікувати монографію та передати наукову спадщину учням. Такий стан справ з науковою спадщиною П. І. Хавлюка ставить перед нами завдання узагальнення та висвітлення його внеску у розвиток сучасної археологічної науки, а відтак і введення його неопублікованої спадщини в науковий обіг.

1.3. Теоретико-методологічні засади дослідження

Основа методологічного дослідження представлена: *принципом історизму, системним методом, порівняно-історичним методом та проблемно-хронологічним принципом.*

У роботі застосовано міждисциплінарний аналіз: понятійно-категоріальний апарат історичного дослідження був синтезований з архівним та музейним понятійно-категоріальним апаратом. Використано технологічний і типологічний аналіз археологічного матеріалу різночасових пам'яток.

Серед спеціальних історичних методів ключову роль відіграв історико-порівняльний, який дав змогу знайти спільні риси й розбіжності між подіями та явищами, пов'язаними з археологічною спадщиною П. І. Хавлюка, а також встановити її значення та місце в контексті інших археологічних зібрань музеїв, де вона зберігається. Застосування методу діахронного аналізу допомогло виявити та охарактеризувати основні етапи поповнення колекцій матеріалами з археологічних досліджень П. І. Хавлюка як складного динамічного процесу. Важливим інструментом став метод «кейс-стадіс», який уможливив детальне дослідження матеріалів із розвідок і розкопок П. І. Хавлюка. Цей метод дав змогу вивчити неопубліковану наукову спадщину в історико-культурному контексті, розкриваючи її неповторність з усією сукупністю формотворчих зв'язків. Використаний комплекс підходів, принципів і методів наукового пізнання для досягнення мети й вирішення дослідницьких завдань забезпечує достовірність, обґрунтованість і валідність отриманих висновків.

1. Логічний метод використаний у роботі найбільше. Слід виділити всі напрями цього підходу, котрі були використані:

– формальна логіка, що дала змогу проаналізувати попередні дослідження археологічних матеріалів із колекцій П. І. Хавлюка, зосереджуючись на застосуванні законів і правил мислення;

– синтез, який дозволяє поєднання в одне ціле елементів, якостей, відносин, які були виділені та досліджені під час їх аналізу [1858, с. 40]. У роботі використано такі види синтезу: зворотний (регресивний), дозволяє спрямувати наше дослідження у напрям від виявлених археологічних фактів до можливих причин та початкових умов їх віднайдення; поступальний або прогресивний, спрямовує дослідження від причинових основ до наслідків; прямий, зав'язаний на переході від конкретних археологічних знахідок до їх видових характеристик, а від них – до типологічних узагальнень;

– аналіз, застосований у двох видах. Перший вид використано для уявного розчленування археологічної спадщини П. І. Хавлюка на складові, виявлення її структури, фіксацію компонентів та встановлення потрібних зв'язків між ними [1858, с. 40]. Археологічний матеріал, який аналізувався, розглядався у дисертації як окремий комплекс або як представник групи артефактів, об'єднаних спільними характеристиками. Це дало змогу класифікувати знахідки. Другий вид – аналізування суцільних особливостей або зв'язків між складовими, що дав змогу сформулювати понятійно-категоріальний апарат дослідження. Він використаний для поділу археологічного матеріалу на окремі хронологічні та типологічні частини;

– індукція – умовивід від фактів до деякої гіпотези [1858, с. 40] – дала змогу вибудувати ієрархічну послідовність характеристики матеріалів спадщини П. І. Хавлюка за археологічними культурами;

– дедукція дозволила підготувати висновки про конкретні елементи множини на основі архівних матеріалів [1858, с. 40], вона використана з метою виділити з загальної характеристики колекції одиничні її прояви;

– конкретизацію застосовано внаслідок систематизації колекції матеріалів;

– аналогія – прийом використано під час порівняння матеріальних комплексів із різних поселень. Для методу логіки, аналогічний прийом завжди сприймається як певна форма, що допомагає отримати вивідне знання. Метод дав змогу провести моделювання, оскільки у нашому випадку моделлю є колекція рукописних фондів та матеріалів з розкопок П. І. Хавлюка у фондових зібраннях різних установ;

– порівняння – дало змогу встановити подібні та відмінні явища, пов'язані з об'єктом та процесами, що відбуваються з колекцією загалом та інших ознаках його прояву.

2. Системний підхід дав змогу розглянути колекцію артефактів, як модель системи та взаємозв'язок різних елементів у його середині.

3. Групування – використаний для наочної репрезентації запропонованих досліджень; аналізу та порівняння – має на меті простежити особливості формування археологічної колекції.

4. Наукового прогнозування та узагальнення – потрібні для реалізації кінцевої мети дослідження.

За допомогою відповідної теоретико-методологічної бази вдалося дослідити роль та внесок П. І. Хавлюка у розвиток сучасної археологічної науки. Узагальнити та інтерпретувати його колекцію знахідок та рукописний фонд, що налічує тисячі предметів у фондових колекціях ВДПУ, ВОКМ та НА ІА НАНУ та НФ ІА НАНУ.

Висновки до розділу 1

Дослідивши історіографію проблеми, ми з'ясували, що в 1972–2024 рр. сотні науковців використовують напрацювання П. І. Хавлюка у власних дослідженнях. Серед них отримали найбільший індекс цитувань роботи, пов'язані з історією слов'ян. Однак, при детальному аналізі з'ясовано, що матеріали археолога активно використовуються при вивченні різних напрямків стародавньої історії України. Значна частина археологів поділяє наукові висновки Павла Івановича, щодо тих чи інших питань минулого нашого краю.

Але існують і окремі дискусійні питання. Питання щодо актуальності сьогодні наукового спадку ученого триває, а поглиблене вивчення та оцінка його внеску в археологію тільки розпочинається.

Значна частина матеріалів археолога не була опублікована й довго зберігалася в родинному архіві, а згодом потрапила до ВОКМ. Серед 1462 одиниць зберігання архіву документів П. І. Хавлюка міститься інформація про близько тисячу різночасових пам'яток археології. Детальніше про них дізнаємося з польової документації, рукописів неопублікованих наукових праць, фотографій, рисунків, топографічних планів, схем і порівняльних таблиць. Досліджені рукописи дадуть змогу переосмислити й суттєво доповнити опубліковані праці та звітну наукову документацію П. І. Хавлюка. Колекція знахідок археолога також дає змогу переосмислити, підтвердити або спростувати окремі його висновки.

Для осмислення наукових здобутків використано таку методологічну основу: принцип історизму, системний метод, порівняно-історичний метод та проблемно-хронологічний принцип.

Розділ 2. АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗВІДКИ

2.1. Методи та методики проведення археологічних розвідок

Інтерес П. І. Хавлюка до археологічних пам'яток рідного краю сформувався задовго до початку його професійної наукової діяльності. Це підтверджується записом у «Щоденнику археологічної розвідки басейну П. Бугу і Дністра, 1964 р.», зробленим у серпні 1964 р., де дослідник зазначив, що про курганний комплекс на території Горднівського лісу поблизу с. Жорнище він знав іще до початку німецько-радянської війни [1601, арк. 8]. Також у публікації 1957 р. археолог згадував, що в основі майбутніх його наукових досліджень, лежала інформація почерпнута з радянської газети «Правда» за 1940 р.: «Пізнай свій край, свій р-н, його історію, його багатства; знати, що таїться в надрах рідної землі, пізнати природу, і не тільки, а навчитися краще використовувати її на благо людини...» [1777, с. 17]. Можемо допустити, що ця публікація могла стати стати поштовхом формування світогляду майбутнього археолога [1848, с. 2].

Серед низки рукописів П. І. Хавлюка є відомості, де він зазначає як розпочав свою наукову діяльність: «До 1950 року відноситься початок археологічних досліджень автора» [1726, НДФ – 15060]. У дипломній роботі «Поселения трипольской культуры в бассейне реки Соб» П. І. Хавлюк навів інформацію про те, як він розпочав перші свої польові дослідження: «Починаючи з 1951 р. нами на Південному Бузі була відкрита група зарубинецьких поселень і могильник в с. Рахні» [1529, арк. 16; 1726, НДФ–15057, арк. 10]. Восени відкрито одне з перших поселення трипільської культури біля села Бубнівка.

Працюючи у будинку піонерів м. Гайсин П. І. Хавлюк відкрив краєзнавчий гурток. Упродовж наступних трьох років він організовував краєзнавчо-туристичні походи [1529, арк. 16]. Про них ми дізнаємося із «оголошення» у котрому П. І. Хавлюк повідомляв, що 15 грудня о 5 годині вечора розпочинає діяльність гурток краєзнавців, у роботі котрого можуть брати участь учні 6–8

класів. Гуртківці зможуть взяти участь у походах, де набудуть необхідних навичок і знань для походів. Дослідник пояснював школярам, що записуватися до гуртка можна у бібліотекаря закладу [1572, арк. 8]. У публікації «З досвіду організації туристських походів в Гайсинському будинку піонерів» молодий вчений відзначив: «З археологічними пам'ятками під час походу ми зустрічалися часто, а тому краєзнавці повинні були вміти збирати археологічний матеріал» [1777, с. 17].

Перший науковий звіт П. І. Хавлюка містить відомості про діяльність краєзнавчого гуртка, зокрема про 10-денну археологічну розвідку, проведену в червні 1954 р. за участі гуртківців на чолі з ним. Окрім того, протягом літа й осені вчений самостійно обстежив навколишні території [1, арк. 1]. Важливо наголосити, що часом молодий науковець проводив польові дослідження упродовж багатьох місяців із середини весни до кінця осені [1594, арк. 3; 1728, арк. 46], при цьому найбільша їх інтенсивність проходила у період з кінця весни до кінця літа.

Перші щоденники польових розвідок П. І. Хавлюка містять записи з іменами та прізвищами місцевих жителів, а також назви урочищ, де розміщувались пам'ятки. Документи свідчать, що дослідник активно опитував місцеве населення, для виявлення нових пам'яток археології, особливо в межах приватних садиб, з подальшою перевіркою отриманої інформації. Наприклад, у 1954 р. науковець зібрав інформацію про те, що місцевий житель В. М. Миколенко під час господарських робіт виявив поховання зі зброєю, причому знайдені артефакти передав експедиції ВОКМ. Також П. І. Хавлюк занотував розповіді мешканців с. Юрківці про знайдені під час земляних робіт різноманітні речі, зокрема прикраси, які, втім, не були збережені [1, арк. 9].

У ході подальшого спілкування з респондентами часом набувались археологічні предмети, які знайшли місцеві жителі та передали досліднику. Зокрема, розмовляючи із садівником В. Л. Миколенком, археолог одержав від нього 10-сантиметрову двобічну жовтоглиняну посудину з домішкою слюди, борозенками на вінцях і поясками на стінках. Дослідник додав, що на поселені

«Кремінних знарядь мало. Є підстави датувати поселення етапом В» [1572, арк. 5; 1904].

Археолог також використовував методику шурфування поверхні, де у ході розвідок, було виявлено археологічний матеріал. Перше документальне свідчення про застосування цього методу міститься у звіті археологічних досліджень, датованому 1954 р. Тоді П. І. Хавлюк його використав на території городища поблизу с. Юрківці, щоб визначити культурну належність пам'ятки та досліджити її стратиграфію. На цьому об'єкті було також застосовано специфічну методику, яка передбачала перерізання валу [1, арк. 8]. Важливо, що іноді шурфування доводилося призупиняти через прояви археологічних об'єктів, щоб їх зберегти та не пошкодити [1571, арк. 6].

Загалом науковець масштабно дослідив басейн р. Соб на відрізьку 100 км, що привернуло увагу ІА АН УРСР [1529, арк. 16]. П. І. Хавлюк вважав, що значущість цієї роботи полягала в тому, що: «На відміну від попередніх дослідників, нами було застосовано метод суцільної розвідки території декількох південно-східних р-нів обл. площею понад 15 тис. кв. км» [1726, НДФ-15060].

З огляду на всі наукові досягнення молодого вченого, 1955 р. польовий комітет ІА АН УРСР видав йому «Відкритий лист» на право археологічних розвідок у басейні р. Соб. 1956 р. П. І. Хавлюку дозволили проводити дослідження в басейні р. П. Буг на території Вінницької обл. [1529, арк. 16]. Надалі влітку та восени того року П. І. Хавлюк досліджував територію, виїжджаючи у відповідний район на мотоциклі. Подальші розвідки вченого були пов'язані з пам'ятками буго-дністровської культури, яку активно почали вивчати на той час українські археологи [2, арк. 2].

Початкову археологічну підготовку П. І. Хавлюк отримав під кураторством Ф. П. Потушняка (викладача Ужгородського університету) й к.і.н. В. М. Даниленка (археолога ІА АН УРСР) [1529, арк. 17], а з часом М. І. Артамонова, який став науковим керівником його кандидатської

дисертації. Співпраця з представниками декількох археологічних шкіл сприяла формуванню у П. І. Хавлюка інноваційного підходу до археологічної науки.

Певний період П. І. Хавлюк працював в експедиції, яку очолював В. М. Даниленко. Але 1955 р. вів окремі археологічні розвідки між Ладижином і Брацлавом [1879, с. 47]. За свідченням П. І. Хавлюка, його наукові відкриття стійбищ (термін, яким він називав тимчасові поселення) – стоянок буго-дністровської культури в басейні Південного Бугу припали на 1956 р. На його переконання, успіх розвідок був зумовлений тим, що він виявив закономірності в розміщенні «стійбищ» біля порогів на першій надзаплавній терасі. Для підтвердження наявності культурного шару дослідник зачищав лопатою чималі ділянки берегів і зрізи розливів. В результаті було поступово виявлено 35 нових пам'яток [1904, с. 178]. Так в ІА АН УРСР було створено експедицію для вивчення неоліту Середнього Побужжя на чолі з В. М. Даниленком, а П. І. Хавлюк став її учасником [1726, НДФ-15043, арк. 6–7]. Але дуже швидко відчувся брак взаємодії між членами експедиції (П. І. Хавлюк та В. М. Даниленком [5, арк. 1]. Остання документальна згадка про їхню співпрацю є в щоденнику П. І. Хавлюка за 1959 р. [1729, арк. 21–24]. Підсумовуючи результати співпраці з В. М. Даниленком, археолог відзначив суттєве наукове досягнення: «Впродовж шести років у процесі розкопок було зібрано матеріал, який дозволив виділити три послідовних етапи і п'ять фаз розвитку неолітичного населення Побужжя» [1726, НДФ-15043, арк. 3–4].

П. І. Хавлюк 1956 р. започаткував спільні дослідження з Вінницьким краєзнавчим музеєм. Експедиція посилено досліджувала пам'ятки в басейні лівої притоки р. П. Буг – р. Соб, для підготовки археологічної карти даної місцевості [1529, арк. 16]. Дослідник наголошував, що фінансував цю експедицію сам. Засобом пересування був мотоцикл та гумовий надувний човен. У археологічних дослідженнях річки часто брали участь місцеві піонери, чия співпрацю науковець характеризував як «великодушну допомогу» [4, арк. 1]. Того ж року під час експедиції археолог документував також місцевий фольклор, пов'язаний з топонімічними легендами [1728, арк. 4].

З 1958 р. дослідник запровадив фотографування окремих археологічних об'єктів. Наступного року П. І. Хавлюк до польових досліджень залучає фахівців інших спеціальностей, топографа М. Ф. Троцьку [1729, арк. 17]. 1960 р. П. І. Хавлюк організував роботу Подільського археологічного підрозділу, що діяв на базі експедиції від ІА АН УРСР, який мав досліджувати пам'ятки ранньослов'янського періоду. В складі підрозділу працювали М. Ф. Троцька (топограф) й Т. М. Мінасян (науковий співробітник) [6, арк. 1].

П. І. Хавлюк також використовував методику локальної розвідки, щоб знаходити пам'ятки археології там, де схожі топографічні умови могли відповідати місцям для заселення стародавньою людиною. З цією метою учений 1962 р. провів розвідкові роботи навколо с. Кисляк Гайсинського р-ну, щоб підтвердити наявність черняхівського поселення та знаходить його [1599, арк. 10]. Подекуди навіть у сприятливому для заселення місці пам'ятка не простежувалась. У польовій документації за 1965 р. П. І. Хавлюк зазначив, що під час обстеження ярів уздовж лівого берега р. П. Бугу в проміжку Райгород – Самчинці пошуки для виявлення слідів палеоліту не дали результатів [1602, арк. 24].

Науковець досяг вагомих результатів завдяки методиці суцільних археологічних розвідок уздовж основних водних шляхів та на ділянках, де велося будівництво. Застосовуючи такий підхід, П. І. Хавлюк зміг зробити низку важливих відкриттів: віднайти доти невідомі археологічні об'єкти, визначити їхню належність до різних періодів і культурних спільнот, а також створити детальну археологічну мапу регіону з позначенням усіх цих пам'яток [23, арк. 9].

Також дослідник застосовував методику суцільного дослідження місцевості. 1962 р. під час розвідки навколо с. Юрківці Немирівського р-ну, він зазначив у щоденнику, що знайшов лише один фрагмент кераміки черняхівського часу. При цьому ним оглянута уся місцевість, де передбачалася наявність черняхівського поселення, на заході й південному заході від села. Однак такої пам'ятки не вдалося знайти. Так П. І. Хавлюк виключив

можливість існування поселення черняхівської культури поблизу с. Юрківці [1599, арк. 16].

Нові артефакти часом виявляли поруч з уже дослідженими археологічними об'єктами. Характерний приклад – місцевість біля с. Криківці, ур. «Грабник» Немирівського (Вінницького) р-ну. Тут 1962 р. археолог знайшов керамічні вироби, схожі на знайдені на території ур. «Високого», але на протилежному березі струмка. У записах він зазначив необхідність додаткових розвідок на цій території [1599, арк. 17]. При дослідженні поселення біля с. Косанове Ситковецького (Гайсинського) р-ну 1963 р. П. І. Хавлюк зафіксував обмежену кількість артефактів, що пояснював впливом оранки й ущільнення ґрунту котками. Він планував повторно обстежити цю місцевість, про що свідчать його нотатки [1600, арк. 4].

За браком матеріалу науковцю не завжди вдавалося визначити площу пам'яток та віднести їх до конкретної культури. Згідно з записами польової документації, П. І. Хавлюк зіткнувся з першою проблемою під час розвідок поблизу с. Скрицьке, зокрема в ур. «Мельники» Немирівського (Тульчинського) р-ну, які він проводив у 1965 р.: «Культурний шар скритий досить сильно ґрунтом. Розміри поселення визначити не вдалося» [1602, арк. 28]. Про дослідження біля с. Липчани в ур. «Поліг» Могилів-Подільського р-ну цього ж року є запис: «Точні розміри прослідкувати не вдалося через оранку» [1602, арк. 32]. А за 1 км від села на захід у бік с. Липчан восени 1965 р., біля с. Козлів дослідник з'ясував: «Точні розміри поселення встановити не вдалося через зорану поверхню» [1602, арк. 32]. В с. Івашківці дорогою до селища Шаргород у червні 1968 р. вчений прослідкував: «Площа поселення щороку зорюється, але культурний шар в окремих місцях прикритий ґрунтом» [1603, арк. 22]. 1976 р. в с. Кунка (ур. «Добра долина») Гайсинського р-ну: «Селище відкрите в 50х роках, але точно встановити його межі вдалось лише в 76 р. Справа в тому, що воно довгий час було засіяне травами: клівер, еспарцет і др., а тому орний шар був досить сильно забитий» [1609, арк. 4]. Павло Іванович у записах указував на існування зарубинецького селища, яке виявив

ще 1956 р. на північній околиці с. Сокільці. Для уточнення датування пам'ятки 1974 р. він провів іще одну розвідку, під час якої створив план місцевості. Ці дослідження допомогли встановити, що протяжність поселення перевищує 600 метрів [1607, арк. 33].

Археолог інколи стикався з труднощами у визначенні етнічної належності пам'яток, як от, при дослідженні поселення Сорока Іллінецького (Вінницького) р-ну 1965 р.: «Керамічний матеріал поки що не зовсім ясний. Більше всього, що тут існували послідовно поселення епохи бронзи і передскіфського часу. В окремих місцях помічені залишки глини з стінної обмазки» [1602, арк. 12]. На думку П. І. Хавлюка, в подібних випадках: «За поселенням потрібно організувати нагляд коли буде зорана прилегла частина поля» [1602, арк. 13]. Записи П. І. Хавлюка за 1953 р. указують, що при обстеженні поселення Кальник Іллінецького (Гайсинського) р-ну знайшов уламки кераміки, які попередньо відніс до пізнього періоду Трипілля. Для перевірки припущення 1955 р. він іще раз обстежив ділянку 200 × 200 м, виявивши керамічні пізньотрипільські артефакти [1571, арк. 6]. Подібний підхід був успішним і при розвідці на поселенні Вінницькі хутори, ур. «Свистуха» Вінницького р-ну, де нові знахідки 1969 р. поглибили характеристику пам'ятки [1603, арк. 40].

Використання цього методу не завжди могло принести бажаний результат. Так, у с. Вінницькі Хутори, як свідчить запис у польовій документації за 1969 р.: «При повторному відвіданні селища знайдено черепок черняхівського горшка. Необхідні нові збори кераміки для остаточного вияснення етнічної приналежності пам'ятки» [1603, арк. 39]. Отже, лише безпосереднього відвідування поселення, без застосування методу шурфування або іншого більш сучасного підходу, було недостатньо.

Втім, археолог, збираючи артефакти, використовував для цього різноманітні природні й антропогенні чинники. Біля с. Остапківці Немирівського (Вінницького) р-ну в 1955 р. він зафіксував: «При оранці поля недалеко від села Перепеличчя на підвищенні вигорюються черепки і обпалена глина» [1571, арк. 2]. У с. Нижній Олчедаїв, ур. «Містисько» у червні 1968 р.

виявилось, що: «На городах жителів села є багато глини, кераміка, яку вони старанно викидають на межу» [1603, арк. 18].

1964 р. дослідник проводить систематичні обстеження берегів водосховища поблизу м. Ладижин, які руйнувалися через підняття рівня води. Це допомогло виявити нові археологічні об'єкти й уточнити інформацію про вже відомі [24, арк. 1]. Показовим є приклад відкритого у 1958 р. поселення Щурівці, ур. «Березина» в Гайсинському р-ні, де 1974 р. було виявлено, що впродовж 10 років значна частина мису розмита водою. На цій ділянці було знайдено ранньослов'янську кераміку та піч цього часу, яка проявилася в стінці обриву та у воді [1607, арк. 34].

Науковець надавав великого значення охороні пам'яток і як викладач, наголошував студентському колективу історичного факультету ВПІ під час зібрання певного тематичного наукового форуму на тому, чому важливо охороняти археологічну спадщину.

Щодо методів виявлення могильників, дослідник комбінував опитування місцевих мешканців із візуальним обстеженням, що дало йому змогу відкрити низку захоронень, що відносилися до різних археологічних культур [1904, с. 179].

Могильник у с. Косанове, в ур. «Щуровецьке поле» Ситковецького (Гайсинського) р-ну П. І. Хавлюк віднайшов 13.04.1958 р. За його записом у щоденнику, 1956 р. місцеві мешканці, які брали глину, викопали три кістяки. Неподалік, у дворі громадянина Ткаченка, при будівництві колодязя виявлено кістки з черепом. При копанні ями того ж 1956 р. також виявлено дрібні кістки, які, очевидно, належали дитячому похованню [5, арк. 1, 4; 1594, арк. 3].

13.04.1958 р. П. І. Хавлюк досліджував місцевість у с. Копіївці Дашівського (Гайсинського) р-ну. Спираючись на розповідь колишнього бригадира кормової бригади, а на той час голови сільської ради, археолог, згідно зі щоденником, зачистив стінки кагату, де зберігали картоплю й буряки взимку. Тут вчений серед шару золи й кісток знайшов уламки грубої кераміки. Місцеві мешканці підтвердили, що й раніше знаходили там частини людських

кісток, зокрема черепні коробки. Однак самому П. І. Хавлюку не вдалося безпосередньо виявити подібні знахідки [1594, арк. 7].

08.08.1958 р. учений провів археологічну розвідку поблизу с. Михайлівці Тульчинського р-ну, зокрема в ур. «Окописько», спираючись на свідчення місцевих жителів про часті знахідки кісток, а також на попередні відкриття місцевого краєзнавця Чорного, який знайшов там багато кісток, фрагменти керамічного посуду та прикрасу виготовлену з бронзи. Проводячи у цій місцевості розвідку П. І. Хавлюк виявив кілька уламків посудин, які після очищення показали ідентичність за складом глиняної маси з посудинами грушоподібної форми, що знайдені в похованні біля с. Степашки в Гайсинському р-ні [1728, арк. 5].

03.09.1960 р. П. І. Хавлюк на станції Кароліна, за 1 км від ур. Баранова Немирівського (Вінницького) р-ну, зафіксував розповідь місцевого мешканця про те, що внаслідок будівельних робіт на дорожньому полотні знайшли фрагменти людських кісток, в яких руки буцімто були зв'язані дротами. П. І. Хавлюк припустив, що там розташований могильник, а «дріт», про який розповідалося, насправді є витими браслетами. Крім того, в обриві дослідник помітив залишки житла [1729, арк. 43].

15–18.06.1964 р. П. І. Хавлюк досліджував місцевість «Радгосп» у с. Кунка Гайсинського р-ну. За розповідями місцевих мешканців, на іншому березі річки викопували частини людських скелетів й уламки кераміки під час проведення земельних робіт. Мешканка Сіденко, побачивши уламки посуду, зібрані на пам'ятці, заявила, що вони подібні до тих, які їй траплялися біля похованих. Усього виявлено 5 кістяків під межею її городу та на городі. П. І. Хавлюк зробив висновок, що там був могильник черняхівського часу. Так дослідник зафіксував другу аналогічну пам'ятку до могильника черняхівської культури біля с. Косанове [1601, арк. 4; 1904].

Щодо с. Борщівці Могилів-Подільського р-ну, П. І. Хавлюк у червні 1968 р. відзначив розташований на території земельної ділянки місцевої жительки Мельник поховальний комплекс черняхівської культури. У записах

відзначив, що під час зведення житлової споруди та будівель господарського призначення було виявлено декілька поховань без супровідного інвентаря. Всі знайдені скелети спрямовані головою у бік заходу або північного заходу. Особливу увагу П. І. Хавлюк приділив тому, що був орієнтований у бік північного заходу і знайдений унаслідок шурфування поблизу кута будинку. В цьому похованні знайдено глечик (спершу зберігався у школі, а потім – у музеї) та кілька фібул. Дослідник зазначив складність у визначенні статі небіжчика: наявність пряжки могла вказувати на чоловічу, натомість двох фібул – на жіночу. П. І. Хавлюк дійшов висновку, що подальше дослідження могильника неможливе через його забудованість, не вдалося також знайти й поселення поблизу [1603, арк. 17].

За записами в щоденнику, за червень 1968 р., П. І. Хавлюк згадує, що 1954 р. поблизу с. Рахни Собові, на ділянці польової дороги до колгоспу вода вимила трупоспалення. Перші три поховання знайдено за ознаками на поверхні. Внаслідок обробки землі сільськогосподарською технікою на поверхню виорано частини людських кісток [1603, арк. 32–33].

Ще одне важливе відкриття стало можливим 1959 р. завдяки інформації про знахідки глиняних трубок, що, ймовірно, були частинами горнів для обробки заліза, отриманій від місцевих мешканців с. Телегнівка (зараз – частина с. Криківці) Немирівського (Вінницького) р-ну. Відвідавши ур. «Горб», П. І. Хавлюк знайшов частини глиняних трубок та частину виораного залізоплавильного горна. Під час огляду прилеглої території виявлено численні скупчення металургійних шлаків – відходів від виплавки заліза. Особливо цінними є артефакти, знайдені при обстеженні рівчаків: уламки глиняних трубок, шлак та обпалену глину. Після ретельної зачистки ділянки П. І. Хавлюк підтвердив наявність там залізоплавильної печі [1729, арк. 9–10].

У с. Мар'янівка в ур. «Гєпова» Немирівського (Вінницького) р-ну П. І. Хавлюк 29.06.1959 р. виявив одні із перших своїх нумізматичних знахідок. За його спостереженнями, місцеве населення часто знаходило монети при обробці полів. Колгоспниця Марія Григорівна Тупчий передала досліднику

одну монету, а Віра Ігнатівна Головенько – другу монету, польську срібну початку XVII ст., яку знайшли на території села. За свідченнями мешканців, римські монети вони виявляли нерідко [1729, арк. 11].

Під час систематичних досліджень П. І. Хавлюк додатково обстежував і перевіряв поселення, які вже були включені до наукового дискурсу.

У щоденнику за 1962 р. вчений посилався на Ю. В. Кухаренка, котрий вважав, що в ур. «Стрілиця» («Нижній Перевал») с. Ометинці Немирівського (Гайсинського) р-ну є поселення черняхівської культури. Однак на схилах, що розміщувалися поблизу, відповідних артефактів знайдено не було. Натомість на цій місцевості дослідник відкрив поселення слов'ян. Отже, на його думку, черняхівського поселення там не було [1599, арк. 17].

Метою ретельної розвідки П. І. Хавлюка 14.07.1959 р. в ур. «Над Прудами», с. Остапківці, Брацлавський (Вінницький) р-н, була перевірка місцезнаходження поселення зарубинецького типу, згаданого в статті «Ранньослов'янські пам'ятки в Середньому Подністров'ї» Г. В. Махно [1904, с. 179]. При цьому П. І. Хавлюк звернув увагу, що Остапківці – на лівому березі, а не на правому, як це позначено на мапі [1729, арк. 19].

На карті Г. В. Махно в Слободі-Бушанській Ямпільського (Могилів-Подільського) р-ну позначено два черняхівських поселення, які, за припущенням дослідниці, є пізніми. 1964 р. П. І. Хавлюк перевіркою встановив, що насправді це одне поселення, розділене яром, а не два різні. У дослідженні він зазначив помилку в орієнтації: поселення розташоване не на південному сході від населеного пункту, а на південному заході, навіть на заході. Знайдену на поселенні кераміку він вважав типовою для регіону, втім, нехарактерною для пізньочерняхівського періоду. Дослідник підкреслив, що карта Г. В. Махно містить низку серйозних неточностей [1601, арк. 13].

Для пошуку поселень черняхівської культури П. І. Хавлюк обстежив місцевість у р-ні с. Вила Ярузькі Чернівецького (Могилів-Подільського) р-ну (15.05.1965 р.). Наявність селища не встановлено. За його спостереженнями, селища немає в ур. «Щовб», як писала Г. В. Махно, немає й на території

шкільної садиби. На території ур. «Щовб» («Горб») натовість є пізньотрипільська пам'ятка. Спричинити твердження про наявність черняхівського поселення могла наявність сірої кераміки. З двох черняхівських поселень, які вказала Г. В. Махно, не знайдено слідів жодного. Дослідник вважав це прикладом несерйозного користування джерелами при складанні карти [1602, арк. 5–6].

25.05.1963 р. П. І. Хавлюк відзначив, що в праці Є. Сіцінського згадується слов'янське городище у с. Кущинці Гайсинського р-ну. Воно колись було розташоване поблизу берега річки. На момент дослідження воно стало занадто перекопаним пагорбом, усередині якого була велика кількість ям унаслідок того, цю землю використовували місцеві жителі у господарстві. Отже, дослідник зазначив, що неможливо достеменно з'ясувати, чи було тут городище. Варто тільки припустити, що з південного заходу збережено саме залишки укріплень, які, на його думку, невдовзі теж мали зникнути [1600, арк. 12–13].

27.05.1963 р. дослідник, згідно із записом у щоденнику, перевіряв стан городища в центрі с. Мельниківці, згадуваного в книзі Є. Сіцінського. Було перевірено свідчення місцевих мешканців про певну локацію на ділянці високого мису біля річки. Однак П. І. Хавлюк не знайшов там будь-яких фортифікацій, як і матеріалів X–XI ст. Натомість на розораній території було знайдено численні зразки кераміки модерного часу. Дослідник відзначив, що мис мав вигідне оборонне розташування завдяки стрімким схилам, і припустив можливість існування там укріплень у пізніший період [1600, арк. 13].

Помилки у визначенні розташування городищ, які трапляються в роботі Є. Сіцінського, доцільно проаналізувати, враховуючи результати розвідок, які П. І. Хавлюк провів на території інших укріплень. 1969 р. під час вивчення залишків городища в м. Ладижин дослідник зафіксував: «Можна допускати, що це було скіфське городище складно-мисового типу, але напільний вал повністю зруйнований, як це сталося з городищем біля с. Рудниці, Піщанського р-ну. Пізніше це городище було пристосоване слов'янами. Це наочний приклад того,

що деякі городища втратили свій початковий вигляд і при вирішенні питання про його етнічну приналежн. необхідні детальні дослідження» [1597, арк. 16].

Потрібно підкреслити, що більш ніж за сто років інтенсивна сільськогосподарська діяльність суттєво пошкодила городища, часом і знищила їх. Ймовірно, саме тому в останньому згаданому випадку вчений і не зміг знайти ці пам'ятки. Щоб остаточно вирішити це питання необхідно здійснити геомагнітну розвідку на великих площах, щоб достовірно встановити наявності чи відсутності там різних нерухомих об'єктів археологічної історико-культурної спадщини.

2.2. Виявлені пам'ятки археології

Одним із важливих питань сучасного археологічного дослідження є виявлення і картографування різноманітних пам'яток. Саме нововиявлені пам'ятки дають нам можливість поглиблено вивчати стародавню історію Східного Поділля. П. І. Хавлюк у 1951–2001 рр. активно досліджував Вінницьку обл. на наявність різночасових пам'яток археології.

З пізньопалеолітичних пам'яток археолог виявив лише дві стоянки: біля с. Щітки (Вінницького р-ну) 1963 р. [258] та біля с. Кочурів, ур. «Липник» (Гайсинського р-ну) 1965 р. [313] (Див. Додаток ВВ).

Значна частина виявлених пам'яток належить до епохи неоліту і відноситься до буго-дністровської культури. Археолог виявив 14 поселень цієї культури. На початку 1950-х рр. було досліджено поселення біля с. Печера Тульчинського р-ну [1099]. 1956 р. в Тростянецькому (Гайсинському) р-ні виявлено поселення біля м. Ладижин (два поселення) в ур. «Швейцарія» [1051–1052]. Того ж року було досліджено поселення біля сіл: Воробіївка (Самчинська фаза) [836], Гвоздів в ур. «Поліг» [837], Олексіївка [839], Остапківці в ур. «Перевал» (або «Стрілиця») та Шолудьки (Самчинської фази) Немирівського (Вінницького) р-ну [840], Райгород [841], Самчинці [842] (Самчинська фаза) Немирівського (Гайсинського) р-ну [843], Глинське (Печерської і Самчинської фаз) Немирівського (Тульчинського) р-ну [838].

Подальші дослідження 1957 р. сприяли відкриттю поселень біля сіл: Губник (нині в межах м. Ладижин) Тростянецького (Гайсинського) р-ну [331], Тиврів (Самчинська фаза) [1026] та Кліщів (Самчинська фаза) Тиврівського (Вінницького) р-ну [1025] (Див. Додаток ВВ).

Пам'ятки трипільської культури становлять одну з найбільших груп – їх 164. Перші відкриття 1951 р. включали поселення біля сіл: Бубнівка [332], Ладижинські Хутори [335], Рахни в ур. «Дашівське» [336] Гайсинського р-ну, Криштопівку в ур. «Хронопіль» Іллінецького (Гайсинського) р-ну [556] та Червоне Немирівського (Гайсинського) р-ну [742]. Систематичні розкопки 1953–1989 рр. розширили карту досліджених трипільських поселень. 1953 р. Відкрито поселення біля сіл: Гунча Гайсинського р-ну [333], Борисівку [553] в Іллінецького (Вінницького) р-ну, Вербівку (два поселення) в ур. «Камінна» [554] та «Гуральня» [483] Іллінецького (Гайсинського) р-ну.

1954 р. знайдено поселення біля сіл: Харпачка Гайсинського р-ну [337], Мар'янівка в ур. «Капустище» [853], Ометинці в ур. «Стрілиця» [855] Немирівського (Гайсинського) р-ну, Зяньківці Немирівського (Тульчинського) р-ну [734], Потоки Немирівського (Вінницького) р-ну [856] та Борисівка в ур. «Шереверова гора» [508] Іллінецького (Вінницького) р-ну. 1955 р. виявлено поселення біля с. Жорнище в ур. «Куряча» [555], Пархомівку [487], Уланівку [557], Шевченкове в ур. «Вапельня» [558], Василівку [448] Іллінецького (Вінницького) р-ну та Іваньки Липовецького (Вінницького) р-ну [684]. 1956 р. досліджено поселення біля с. Носівці в ур. «Дідів яр» [324] Гайсинського р-ну, В'язовиця [520] Іллінецького (Вінницького) р-ну, Журавлівка [1087], Сільниця в ур. «Ляльки» Тульчинського р-ну [1079], Іваньки в ур. «Виселок» Липовецького (Вінницького) р-ну [666]. 1957 р. виявлено поселення біля с. Шевченкове в ур. «Галявина» Іллінецького (Вінницького) р-ну [561], Мельниківці [738], Ситківці в ур. «Стінка» [789] Немирівського (Гайсинського) р-ну, Даньківка [525] Іллінецького (Вінницького) р-ну, Довгополівка [1005] Тиврівського (Вінницького) р-ну. 1958 р. знайдено поселення біля с. Іванівка в ур. «Посадка» або «Горбівня» Іллінецького (Гайсинського) р-ну [484], Червоне

[560], Якубівку Іллінецького (Вінницького) р-ну [562], Комаргород Томашпільського (Тульчинського) р-ну [2045], Кліщів в ур. «Перша річка» [1009] Тиврівського (Вінницького) р-ну, Довжок Немирівського (Тульчинського) р-ну [752; 2045]. Дослідження 1959 р. допомогло виявити поселення біля сіл: Самчинці в ур. «Калиновий яр» [858], Коржівка I [735], Коржівка II в ур. «Надкоржов'я» [736] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Скрицьке Немирівського (Тульчинського) р-ну [740], Гордіївка [1046] і Тростяничик в ур. «Булавова гора» [1035] Тростянецького (Гайсинського) р-ну, Завадівка [937] Теплицького (Гайсинського) р-ну. 1960 р. знайдено поселення біля с. Зарудинці в ур. «Баранова» Немирівського (Вінницького) р-ну [851]. 1962 р. – Зятківці в ур. «В'язівка» [351] і Михайлівка Гайсинського р-ну [289], Грушківці Калинівського (Хмільницького) р-ну [351], Ковалівка [737] і Шолудьки [860] Немирівського (Вінницького) р-ну; Бортники Тульчинського р-ну [1086]. Дослідження 1963 р. додали поселення біля сіл: Косанове [352] і Мелешків [352] Гайсинського р-ну, Даньківка [523] і Сорока [489] Іллінецького (Вінницького) р-ну, Купчинці [559] Іллінецького (Гайсинського) р-ну, Байківка [600], Жигалівка в ур. «Жигалівське» [611], Хомутиці [623] Калинівського (Хмільницького) р-ну, Головеньки в ур. «Борщевська» Немирівського (Вінницького) р-ну [666]. 1964 р. досліджено Червоне Немирівського (Гайсинського) р-ну [743], Липівка Томашпільського (Тульчинського) р-ну [2045]. 1965 р. виявлено поселення біля с. Кам'яногірка в ур. «Піщане» Калинівського (Хмільницького) р-ну [628]. 1966 р. додалися матеріали з поселень біля сіл: Кальник Іллінецького (Гайсинського) р-ну [2045], Тростянець [1038] і Оляниця [1048] Тростянецького (Гайсинського) р-ну, Мухівці Немирівського (Вінницького) р-ну [739]. 1967 р. знайдено поселення біля сіл: Глинське Немирівського (Тульчинського) р-ну [768], Дубовець [733] Немирівського (Вінницького) р-ну. 1968 р. – Губник Гайсинського р-ну [310] і Слобідка Немирівського (Гайсинського) р-ну [2045]. 1970 р. виявлено поселення біля с. Писарівка Вінницького р-ну [237]. 1976 р. виявлено поселення біля сіл: Рожепи [415] Жмеринського р-ну і Дяківці Літинського

(Вінницького) р-ну [702]. 1977 р. досліджено поселення біля с. Розкошівки Теплицького (Гайсинського) р-ну [947]. Цього ж року широкомасштабні розвідки проведено в Немирівському р-ні. Вони дали змогу ввести в науковий обіг нові пам'ятки. Було виявлено поселення біля сіл: Байраківка в ур. «Глинянське поле» [844], Бондурівка [845], Боблів в ур. «Горб» [846], Гунька [849], Кароліна [854], Супрунівка в ур. «Лиса гора» [857], Монастирок [852], Чуків в ур. «Юрівська долина» [859], Чуків [791] (Вінницького р-ну), Брацлав (Українське) [741], Вишківці [847]; Довжок в ур. «Вила» [850], Яструбиха (Гриненки) [862] (Тульчинського р-ну). 1978 р. виявлено поселення біля сіл: Степашки (два поселення) [394; 2045] Гайсинського р-ну, Перепеличчя [788] і Чуків [789] Немирівського (Вінницького) р-ну, Торків Тульчинського р-ну [1090]. 1980 р. обстежено поселення біля м. Ладижин Тростянецького (Гайсинського) р-ну [1047]. 1981 р. приніс нові відкриття. Було виявлено поселення біля сіл: Комарів [288], Ксаверівка [259] Вінницького р-ну, Пиків Калинівського (Хмільницького) р-ну [618], Пісочин Липовецького (Вінницького) р-ну [671], Байраківка в ур. «Висілок» Немирівського (Вінницького) р-ну [786], Ометинці [787] Немирівського (Гайсинського) р-ну, Шендерів в ур. «Батіг» Тиврівського (Вінницького) р-ну [1021], Печера (два поселення) [1089], одне в ур. «Гуцалова скала» [1088] Тульчинського р-ну, Довгополівка [1004] Тиврівського (Вінницького) р-ну. 1982 р. досліджено пам'ятки біля сіл: Ільківка [239], Майдан [255], Медвеже Вушко [256], Некрасове (нині с. Юзвин) [257] Вінницького р-ну, Лісне [699] Літинського (Хмільницького) р-ну, Черемошне [1020] Тиврівського (Вінницького) р-ну, Зарічне – ур. «Шлях» [1066], Крищинці I [1072], Крищинці II – ур. «Маяк» [1073] Тульчинського р-ну, Голодьки [2045] Хмільницького р-ну. 1984 р. виявлено поселення біля сіл: Іванівка в ур. «Лиса гора» Вінницького р-ну [246], Кантелина [465] Іллінецького (Гайсинського) р-ну, Кожанка [898] Оратівського (Вінницького) р-ну, Тростянець (два поселення) [996], одне в ур. «Петелькова гора» [997] Тиврівського (Вінницького) р-ну, Березна (два поселення) Хмільницького р-ну [2045]. 1985 р. відкрито поселення біля сіл: Лука-

Мелешківська в ур. «Цулимін ставок» [240], Сокиринці [243] Вінницького р-ну, Межигірка I [721] і Межигірка II [722] Немирівського (Вінницького) р-ну, Тростянець [990] і Шершні в ур. «За ставком» [993] Тиврівського (Вінницького) р-ну. 1986 р. досліджено поселення біля сіл: Українське в ур. «Корчина» [210] Барського (Жмеринського) р-ну, Хижинці [254] Вінницького р-ну, Вознівці [427], Слобода-Почапинецька в ур. «Олексів ставок» [442], Тарасівка в ур. «Курятник» [444] Жмеринського р-ну, Білозірка [685], Бірків [2045], Залужне в ур. «Антонове поле» [688], Кільянівка в ур. «Лейбове» [689], Кусиківці [691] Літинського (Вінницького) р-ну, Слобода Шаргородська (два поселення) [1148–1149], Юхимівка [1152] Шаргородського (Жмеринського) р-ну. 1987 р. позначився відкриттям поселень біля сіл: Кам'яногірка (два поселення) [409], одне в ур. «Олексіївське поле» [410] Жмеринського р-ну, Довжок [2045] і Клекотина – ур. «Ткачова» [1113], Михайлівка – ур. «Даманське» [1120], Пасинки I – ур. «Юзів сад» [1126], Пасинки II – ур. «Кринички» [1127], Писарівка – ур. «Скала» [1130], Покутине [1132] Шаргородського (Жмеринського) р-ну. 1988 р. виявлено пам'ятки біля сіл: Лиса Гора в ур. «Забродське» [460] Іллінецького (Вінницького) р-ну, Війтівці в ур. «Баштан» [638] Липовецького (Вінницького) р-ну, Потоки в ур. «Плоске» [727] і Рубань [2045] Немирівського (Вінницького) р-ну, Жахнівка в ур. «Лиса гора» [954] і Івонівці в ур. «Кахнівський яр» [954], Рахни-Польові в ур. «Панське поле» [969], Уяринці в ур. «Завалля» [983] Тиврівського (Вінницького) р-ну, Рогізна (два поселення) в ур. «Садок» [973] та «Поле Клочківського» [974], Сліди (два поселення) в ур. «Четверте поле» [964] та «Романовське» [965] Тиврівського (Тульчинського) р-ну. 1989 р. досліджувалися поселення біля сіл: Купчинці в ур. «Хмурин» [504] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Андрушівка (два поселення) [2045], одне в ур. «Степок» [918] Погребищенського (Вінницького) р-ну (Див. Додаток ГГ).

Поселення епохи бронзи, які П. І. Хавлюк виявив у ході багаторічних розвідок, представлені 59 об'єктами. 1953 р. досліджено пам'ятки біля сіл: Басаличівка [356] й Мелешків [358] у Гайсинського р-ну. 1956 р. виявлено

поселення біля сіл: Іваньки ур. «Виселок» Липовецького (Вінницького) р-ну [666], Забужжя [770] Немирівського (Тульчинського) р-ну та Шолудьки [780] Немирівського (Вінницького) р-ну. 1957 р. обстежено поселення біля сіл Борисівка Іллінецького (Вінницького) р-ну [563] та Носівці Гайсинського р-ну [318]. 1958 р. додалися матеріали з поселень біля сіл: Борсуки [357], Кунка [290], Тишківка [359] Гайсинського р-ну, Василівка в ур. «Соловійова» [515], Жорнища Іллінецького (Вінницького) р-ну [564] Польове (Дашів) Іллінецького (Гайсинського) р-ну [565], Ситківці [797] і Райгород [796] Немирівського (Гайсинського) р-ну. 1959 р. досліджено поселення біля с. Криківці Немирівського (Вінницького) р-ну, а 1961 р. – Широка Гребля Хмільницького р-ну [2045]. 1962 р. відзначився відкриттям поселень біля сіл: Якубівка в ур. «Плюшкові левади» Іллінецького (Вінницького) р-ну [551], Степанівка в ур. «Сорочинське» Немирівського (Вінницького) р-ну [261], Марксове (с. Монастирське) (два поселення) [792–793] Немирівського (Тульчинського) р-ну. 1963 р. виявлено пам'ятки біля сіл: Коло-Михайлівка (Стрижавка) Вінницького р-ну [249], Хомутиці [624] Калинівського (Хмільницького) р-ну, Кальнишівка Тиврівського (Вінницького) р-ну [1008]. 1967 р. досліджено поселення біля с. Приборівка Липовецького (Вінницького) р-ну [667]. Влітку 1979 р. велися розвідки пам'яток біля сіл Яструбиха (Брацлав) Немирівського (Тульчинського) р-ну [799] та Ометинці [794] Немирівського (Гайсинського) р-ну. 1980 р. виявлено поселення біля с. Турбів Липовецького (Вінницького) р-ну [2045], а 1981 р. – Ксаверівка [259] й Комарів [288] Вінницького р-ну. 1982 р. виявився дуже плідним завдяки відкриттю нових пам'яток біля сіл Медвеже Вушко Вінницького р-ну [250], Жигалівка в ур. «За окопом» [612] Калинівського (Хмільницького) р-ну, Нижча Кропивна [773] Немирівського (Гайсинського) р-ну, Тарасівка [2045] Оратівського (Вінницького) р-ну, Дзвониха [999], Соколинці [1016] Тиврівського (Вінницького) р-ну, Четвертинівка [1042] Тростянецького (Гайсинського) р-ну, Широка Гребля Хмільницького р-ну [2045]. 1983 р. виявлено поселення біля сіл Кальник Іллінецького (Гайсинського) р-ну [464] та Неменка [486] Іллінецького

(Вінницького) р-ну. 1984 р. приніс відкриття поселень біля сіл Шабельня Іллінецького (Гайсинського) р-ну, Березна та Вербівка Хмільницького р-ну. 1985 р. досліджено пам'ятки біля сс. Криківці Немирівського (Вінницького) р-ну [2045] й Ометинці в ур. «Під Липником» [731] Немирівського (Гайсинського) р-ну. 1986 р. досліджувалися поселення біля сіл: Мартинівка в ур. «Стежки» Жмеринського р-ну [432], Нападівка [651] Липовецького (Вінницького) р-ну; Бірків Літинського (Вінницького) р-ну [686], Мурафа [1123] та Руданське [1150] Шаргородського (Жмеринського) р-ну (Див. Додаток ДД).

Щодо виявлених курганных комплексів епохи бронзи то їх налічується 14. 1959 р. П. І. Хавлюк зафіксував шість курганів біля с. Бирлівка [217] Бершадського (Гайсинського) р-ну. Цього ж року археолог обстежив великий курганный комплекс в околицях с. Тростянчик Тростянецького (Гайсинського) р-ну. Він складається з оремих груп: шести курганів [1027], двох курганів [1028], шести курганів [1029], двох курганів [1030] та одного окремого кургану [1031]. 1979 р. обстежувалися кургани в селищі Липовці [669] та селах Лукашівці (три кургани) [670] і Щаслива (два кургани) [663] Липовецького (Вінницького) р-ну. 1983 р. приніс відкриття курганів біля сіл: Джулинка (два кургани) [218], Ставки (три кургани) [228] Бершадського (Гайсинського) р-ну. 1984 р. виявлено ще по курганові біля сіл: Ставки Бершадського (Гайсинського) р-ну [227], Щаслива Липовецького (Вінницького) р-ну [664]. 1985 р. біля с. Ставки Бершадського (Гайсинського) р-ну виявлено ще один курган [225] (Див. Додаток ДД).

На території регіону дослідник виявив 85 поселень передскіфського часу. Перші відкриття розпочалися 1953 р. з поселення біля с. Крутогорб Гайсинського р-ну [406]. 1954 р. виявлено поселення біля с. Жорнище в ур. «Сухостави» [531] Іллінецького (Вінницького) р-ну. 1955 р. приніс відкриття поселень біля сіл: Павлівка Гайсинського р-ну [327], Лугова (Жорнище) Іллінецького (Вінницького) р-ну [534] й Вернянка в ур. «Скала» Липовецького (Вінницького) р-ну [675]. 1956 р. повторно обстежено поселення

біля с. Жорнище [567]. Цього ж року знайдено поселення в сс. Салинці [810] і Лоївці (Вища Кропивна) в ур. «Копана береза» Немирівського (Гайсинського) р-ну [803]. 1957 р. позначився виявленням нових пам'яток біля сіл: Косанове в ур. «Лоб» Гайсинського р-ну [360], Джуринці в ур. «Синє» [800], Юрківці Немирівського (Гайсинського) р-ну [811] і Василівка [517] Іллінецького (Вінницького) р-ну. 1958 р. обстежено поселення в селах Борисівка Іллінецького (Вінницького) р-ну [566] та Крутогорб [361] Гайсинського р-ну. Особливо плідним видався 1959 р., коли було відкрито поселення у Ярмолинцях Гайсинського р-ну [364], Кірове (нині с. Подільське) Немирівського (Вінницького) р-ну [802], Семенки в ур. «Виноградів яр» [809] Немирівського (Гайсинського) р-ну, Рогізна [1015] Тиврівського (Тульчинського) р-ну, Кошаринці в ур. «Зруб» Бершадського (Гайсинського) р-ну [219], Побірка в ур. «Кар'єр» Теплицького (Гайсинського) р-ну [940], а також Тростянчик в ур. «Бучак» Тростянецького (Гайсинського) р-ну [1036]. 1962 р. відкрито пам'ятки в селах: Кунка в ур. «Гиків яр» Гайсинського р-ну [362], Кам'яногірка в ур. «Лугове поле» Калинівського (Хмельницького) р-ну [629], Райки Іллінецького (Вінницького) р-ну [536], Шабельня Іллінецького (Гайсинського) р-ну [549], Никифорівці в ур. «Спуски» Немирівського (Вінницького) р-ну [805]. 1963 р. досліджено поселення в селах: Баланівка Бершадського (Гайсинського) р-ну [213], Лука [804] Немирівського (Вінницького) р-ну, Ободівка – два поселення [1032–1033] Тростянецького (Гайсинського) р-ну. 1967 р. відкрито поселення в с. Медвеже Вушко Вінницького р-ну [265], а 1974 р. в с. Демидівка [430] Жмеринського (Вінницького) р-ну та 1975 р. в с. Косаківка Липовецького (Вінницького) р-ну [668]. Наступні численні відкриття сталися 1981 р. Поселення були виявлені біля сіл: Комарів [262; 263] та Лисогірка по дві пам'ятки [260; 264] Вінницького р-ну, Пиків Калинівського (Хмельницького) р-ну [619], Пісочин Липовецького (Вінницького) р-ну [671], Никифорівці – дві пам'ятки в ур. «Некресевича» [807] та «Синява» Немирівського (Вінницького) р-ну [806], Ометинці Немирівського (Гайсинського) р-ну [808], Карабелівка Теплицького (Гайсинського) р-ну [946],

Печера – два поселення, одне з них в ур. «Вільшанка» Тульчинського р-ну [1089; 1091]. 1982 р. виявлено поселення біля сіл: Ільківка в ур. «Курятник» Вінницького р-ну [242], Гранів в ур. «Сичикова» Гайсинського р-ну [309], Синарна [914] Оратівського (Вінницького) р-ну, Крищинці – два поселення, одне з них в ур. «Автономове поле» [1074; 1075] та Холодівка [1080] Тульчинського р-ну. 1983 р. велися дослідження у с. Шевченкове [495] Іллінецького (Вінницького) р-ну, а 1984 р. – поселень у с. Кошаринці в ур. «Над Бугом» [220], селищі Оратів [888] Оратівського (Вінницького) р-ну, селах – Побірка [941] Теплицького (Вінницького) р-ну, Жорнище Іллінецького (Вінницького) р-ну [481] та Вища Кропивна [730] Немирівського (Гайсинського) р-ну. 1985 р. були обстежені пам'ятки біля сіл: Василівка [1151] і Зарванка [949] Тиврівського (Вінницького) р-ну, Сокиринці – два поселення [245; 248] Вінницького р-ну, Криківці Немирівського (Вінницького) р-ну [2045], Тростянець в ур. «Садова» [991] Тиврівського (Вінницького) р-ну, Лука-Мелешківська [236] Вінницького р-ну. 1986 р. обстежено поселення біля сіл: Митки [209], Українське [211] Барського (Жмеринського) р-ну, Хижинці Вінницького р-ну [254], Будьки [425], Вознівці в ур. «Михайлова гора» [428], Станіславчик – два поселення [417; 418], Тарасівка також два поселення [422], одне з них в ур. «Попів ставок» Жмеринського р-ну [445], Копистирин в ур. «Долинки» [1118] та Федорівка [1135] Шаргородського (Жмеринського) р-ну. 1987 р. приніс відкриття нових поселень у селах: Кам'яногірці в ур. «Перед хатками» Жмеринського р-ну [411], Клекотина в ур. «Ткачова» [1114], Слобода Шаргородська в ур. «Баштан» [1134] Шаргородського (Жмеринського) р-ну. 1988 р. відзначився численними новими знахідками пам'яток біля сіл: Василівка – два поселення, одне з них в ур. «Вершина» [452; 453], В'язовиця [454], Красеньке – три поселення в ур. «Голудчиха» [456], «Сад» [457] та «Докисюни» [458] Іллінецького (Вінницького) р-ну, Війтівці ур. «За старим ставком» [640] Липовецького (Вінницького) р-ну, Кірове (Подільське) в ур. «Чайків берег» [712], Ковалівка – два поселення в ур. «Дашченкове поле» [717] та «Гогунова» [718], Рубань (два поселення) [2045, № 914–915] Немирівського

(Вінницького) р-ну. Цього ж року досліджувалися численні поселення біля сіл: Велика Вулига в ур. «Левади» [952], Рогізна (два поселення) в ур. «Закрута» [976] та «Греськова долина» Тиврівського (Тульчинського) р-ну [977], Івонівці – два поселення в ур. «Гутівка» [956] та «Побірки» [957], Уяринці також два поселення в ур. «Моцура» [987] і «Скрипне» [989] Тиврівського (Вінницького) р-ну та поселення Торків в ур. «Ставок» [1055], Шпиківка в ур. «Город» Тульчинського р-ну [1057], Ометинці в ур. «Ставок» Немирівського (Гайсинського) р-ну [724]. Останньою виявленою пам'яткою 1989 р. стало поселення у с. Красеньке Іллінецького (Вінницького) р-ну [2045]. Окрім поселень, у 1950-ті рр. виявлено також три городища передскіфського часу: біля м. Ладижин Тростянецького (Гайсинського) р-ну [1041] та сіл Джуринці [777] і Коржівка [778] Немирівського (Гайсинського) р-ну (Див. Додаток ЕЕ).

Недатовані курганні комплекси, які виявив П. І. Хавлюк, представлені 52 груповими та одиночними об'єктами. Першим 1959 р. виявлено курган у с. Телегіївці (Криківці) Немирівського (Вінницького) р-ну [744]. 1976 р. досліджено групу з 13 курганів у с. Демидівка Жмеринського (Вінницького) р-ну [431]. 1978 р. обстежено два кургани біля с. Іллінецьке Іллінецького (Вінницького) р-ну [498], а 1980 р. групу з трьох курганів біля с. Кальник Іллінецького (Гайсинського) р-ну [2045]. 1982 р. досліджувалися два кургани в с. Білий Рукав Хмільницького р-ну [2045]. 1985 р. проводилися розвідувальні роботи на курганах у с. Стара Прилука [656] та Пісочин [639] Липовецького (Вінницького) р-ну. 1986 р. було досліджено кургани біля с. Будьки [424] Жмеринського р-ну та додатково в с. Стара Прилука Липовецького (Вінницького) р-ну [655]. 1987 р. вдалося провести обстеження курганів у с. Станіславчик Жмеринського р-ну [416] та низки пам'яток у Шаргородському (Жмеринському) р-ні, біля сіл: Дерев'янки [1105], Довжок [1106], Писарівка [1131] та три кургани біля с. Мурафа [1110–1112]. Особливо плідним виявився 1988 р., коли було знайдено: п'ять курганів біля с. Василівка в ур. «Соловійова» [451] Іллінецького (Вінницького) р-ну та курган біля с. Дашів Іллінецького (Гайсинського) р-ну [455]; курган біля с. Нова Гребля [597] Калинівського

(Хмільницького) р-ну; кургани біля с. Безіменне [633], Воскодавинці в ур. «Висота 310» [634], Перемога [635], Самгородок [636] Козятинського (Хмільницького) р-ну; два кургани біля с. Струтинка в ур. «Могилки» [643] та окреми курган біля цього ж села [644], два кургани біля с. Щаслива [646] та ще один окремо біля цього ж села [647] Липовецького (Вінницького) р-ну; курган біля с. Кароліна [710], група із двох курганів біля с. Ковалівка в ур. «Росоховата» [716] Немирівського (Вінницького) р-ну, курган поряд із с. Червоне [729] в Немирівському (Гайсинському) р-ні; кургани поблизу с. Мала Вулига [958], Пирогів [961], група із двох курганів біля с. Рахні-Польові [970], курган біля с. Уяринці в ур. «Завалля» [985] Тиврівського (Вінницького) р-ну, курган у с. Рогізна в ур. «За током» [975] Тиврівського (Тульчинського) р-ну. Також виявлено кургани біля сіл: Бортники Тульчинського р-ну [1054] та Кустівці [2045] Хмільницького р-ну. 1989 р. велися розвідувальні роботи на курганах біля сіл: Городок [2045] на курганній групі (два кургани) [516] і на трьох одиночних курганах біля с. Купчинці [506; 509; 512] Іллінецького (Гайсинського) р-ну, а також біля с. Жадани в ур. «Ланок» [493] і на кургані біля с. Романово-Хутір [519] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; на кургані біля с. Ометинці [725] Немирівського (Гайсинського) р-ну; на двох окремих курганах біля с. Заруддя [2045; 874], біля сіл: Кошлани [875], Новоживотів [876], Яблуновиці – один окремий курган [879] та курганна група (два кургани) [880] Оратівського (Вінницького) р-ну, а також кургани біля селища Тиврів [950] Тиврівського (Вінницького) р-ну (Див. Додаток ЖЖ).

Курганні комплекси скіфського часу представлені 94 знахідками. Перші знахідки дослідник зафіксував 1950 р. біля с. Лугова [485] Іллінецького (Вінницького) р-ну. 1952 р. досліджено курганний могильник із семи курганів біля с. Жорнище [572] Іллінецького (Вінницького) р-ну, а 1954 р. – курганний комплекс (два кургани) біля с. Борисівка [511] Іллінецького (Вінницького) р-ну. Наприкінці 1950-х рр. виявлено декілька курганів у Бершадському (Гайсинському) р-ні: 1958 р. в ур. «Доріз» біля с. Бирлівка [215], а 1959 р. біля

с. М'якохід два окремі кургани [221; 223] і курганна група (два кургани) біля с. Чернятка [233]. 1960-ті рр. розпочалися знахідкою курганної групи (два кургани) біля с. Варварівка [480] Іллінецького (Вінницького) р-ну. 1962 р. досліджені: окремих курган у селищі Дашів [463] та курганний могильник (сім курганів) біля с. Кам'яногірка [494] Іллінецького (Гайсинського) р-ну та один окремих курган біля с. Павлівка Калинівського (Хмільницького) р-ну [630]. Наступного року виявлено курган біля с. Слобідка Іллінецького (Вінницького) р-ну [577] та курганний комплекс (два кургани) біля с. Приборівка [653] Липовецького (Вінницького) р-ну. 1966 р. обстежено курганний комплекс (три кургани) біля с. Мар'янівка [365] та окремих курган біля с. Степашки Гайсинського р-ну [366]. 1968 р. обстежувався курган біля с. Павлівка Іллінецького (Вінницького) р-ну [491], а 1970 р. виявлено курганну групу (два кургани) біля с. Городок Іллінецького (Гайсинського) р-ну [462]. 1973 р. вивчалися курганна група (два кургани) біля с. Яблуновиця Оратівського (Вінницького) р-ну [913]. 1976 р. виявлено курган біля селища Погребище [923] Погребищенського (Вінницького) р-ну. 1977 р. додалися знахідки курганного могильника (шість курганів) біля с. Ладижинські Хутори [291] Гайсинського р-ну та курганного могильника (п'ять курганів) біля с. Нижча Кропивна Немирівського (Гайсинського) р-ну [745]. 1978 р. обстежено курган біля с. Сорока Іллінецького (Вінницького) р-ну [497]. 1979 р. відзначився розвідками курганної групи (три кургани) біля с. Широка Гребля Вінницького р-ну [269], курганної групи (два кургани) біля с. Романово Хутір Іллінецького (Вінницького) р-ну [576] та курганної групи (два кургани) біля с. Приборівка Липовецького (Вінницького) р-ну [673]. Плідним на знахідки виявився 1980 р. Дослідили кургани біля с. Степанівка Вінницького р-ну [268], курганну групу (два кургани) біля с. Нижча Кропивна Немирівського (Гайсинського) р-ну [814]. Особливо багато пам'яток виявлено в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні: біля с. Варварівка (нині м. Іллінці) [570], біля с. Голики (нині м. Іллінці) [571], біля с. Паїївка два курганні комплекси – по три кургани в кожному [573; 575] та один окремих [574], біля с. Неменка курганний комплекс із трьох курганів [472]

та один окремий [471], а також два окремих кургани біля с. Якубівка [578; 579]. 1981 р. приніс відкриття курганів біля с. Нараївка Гайсинського р-ну [317], курганної групи (три кургани) біля с. Слободище Іллінецького (Гайсинського) р-ну [478], курганної групи (три кургани) біля с. Кам'яногірка Калинівського (Хмільницького) р-ну [617]. У Липовецькому (Вінницькому) р-ні досліджувалися кургани біля с. Констянтинівка [650] та м. Липовець [672]. У Немирівському (Вінницькому) р-ні обстежено курганну групу (чотири кургани) біля с. Ковалівка [813] й курган в ур. «Могилка» біля с. Сокілець [815]. Також виявлено курганну групу (чотири кургани) біля с. Білашки Погребищенського (Вінницького) р-ну [922]. 1982 р. відзначився численними знахідками по всьому регіону. Біля с. Ільківка Вінницького р-ну виявлено один курган [244], у Гайсинському р-ні досліджено кургани біля сіл: Нараївка [315] та два окремих біля с. Щурівці [328; 329]. У Калинівському (Хмільницькому) р-ні знайдено курганну групу (два кургани) біля с. Іванів [615]. У Тростянецькому (Гайсинському) р-ні – курганий могильник (вісім курганів) біля с. Четвертинівка [1043–1044]. У Тульчинському р-ні дослідили курганну групу (чотири кургани) біля с. Зарічне [1067], курган біля с. Холодківка [1081] та курганий комплекс (три кургани) – біля того ж села [1082], а також курганну групу (два кургани) біля с. Шпиківка [1085]. Також знайдено кургани: біля с. Якубівка Іллінецького (Вінницького) р-ну, біля с. Широка Гребля Хмільницького р-ну [2045], курганну групу (два кургани) біля с. Росоша [944] та курганну групу (чотири кургани) біля селища Теплик [936] Теплицького (Гайсинського) р-ну. В Оратівському (Вінницькому) р-ні виявлено курганну групу (три кургани) біля с. Заруддя [895] та окремий курган [896]. 1983 р. приніс знахідки курганів біля с. Павлівка [473] Іллінецького (Вінницького) р-ну та біля с. Тернівка Бершадського (Гайсинського) р-ну [231]. Особливо багатим на відкриття виявився Теплицький (Гайсинський) р-н: курганна група (три кургани) біля с. Веселівка в ур. «Галетове поле» [927]; курганна група (два кургани) біля цього ж села [928]; курган біля селища Теплик [935]; курган біля с. Погоріла [929]; біля с. Пологи курганна група (два кургани) [930–931]; курган

біля с. Сокиряни [932]; біля с. Удич – курганна група (три кургани) [934] та окремий курган [933]. 1984 р. досліджувалися кургани: біля с. Кошаринці [222] Бершадського (Гайсинського) р-ну, курганна група (два кургани) біля с. Паріївка [474] Іллінецького (Вінницького) р-ну та курган біля с. Леухи [470] Іллінецького (Гайсинського) р-ну. В Оратівському (Вінницькому) р-ні знайдено курган біля с. Заруддя [897], курганна група (два кургани) біля с. Осична [903] та один біля с. Синарна [906]. У Теплицькому (Гайсинському) р-ні виявлено курганний комплекс (два кургани) біля с. Росоша [943] та один окремий біля цього ж села [944]. 1985 р. приніс відкриття курганів біля с. Нараївка Гайсинського р-ну [293] та курганної групи (два кургани) біля м. Липовець Липовецького (Вінницького) р-ну [657]. В Іллінецькому р-ні досліджено три окремих кургани біля с. Леухи та курганну групу (два кургани) біля с. Росоховата [477] (Гайсинського р-ну) [467–469], один біля с. Паріївка (Вінницького р-ну) [475]. У Оратівському (Вінницькому) р-ні знайдено курган біля с. Лопатинка [900], комплекс із двох курганів біля селища Оратів [889], ще один окремий біля цього ж селища [902], а також два окремих кургани біля с. Фронтівка [909–910]. 1986 р. виявлено курганну групу (три кургани) біля с. Черемошне [992] Тиврівського (Вінницького) р-ну (Див. Додаток ЕЕ).

Поселень скіфського часу дослідник у ході багаторічних розвідок зафіксував 27. 1956 р. виявлено поселення біля сіл: Кароліна Немирівського (Вінницького) р-ну [2045] та Райки Іллінецького (Вінницького) р-ну [537], а 1958 р. біля с. Червоне Іллінецького (Вінницького) р-ну [569]. 1960 рік приніс відкриття двох поселень у Немирівському (Гайсинському) р-ні: Райгород [746] і Нижча Кропивна [755]. 1962 р. знайдено два поселення біля с. Комарів [266–267] у Вінницькому р-ні, а також біля с. Варварівка в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні [568]. 1963 р. додалися поселення біля сіл: Косанове Гайсинського р-ну [363], Сорока Іллінецького (Вінницького) р-ну [492] та Ситківці Немирівського (Гайсинського) р-ну [812]. 1973 р. виявлено поселення біля сс. Слобідка та Райгород Немирівського (Гайсинського) р-ну [2045]. 1979 р. обстежено поселення в м. Бар Барського (Жмеринського) р-ну [212]. 1980 р.

досліджувалося поселення біля с. Ометинці в ур. «Під господарством» [732] Немирівського (Гайсинського) р-ну. Протягом наступного десятиліття відкрито низку нових поселень. 1982 р. – поселення біля сс. Гранів в ур. «Сичикова» Гайсинського р-ну [309] і Пархомівка [476] Іллінецького (Вінницького) р-ну. 1988 р. особливо інтенсивні роботи велися на поселеннях біля сіл: Данилки [2045], Кірове (нині с. Подільське) (два поселення) [713], а одне в ур. «Попове поле» [714], Коровайна в ур. «Сіпачка» [720], Рубань (чотири поселення) [2045, №916–919] Немирівського (Вінницького) р-ну, Ометинці Немирівського (Гайсинського) р-ну [2045, №894]. 1989 р. виявлено поселення біля сіл: Ситківці [728] і Сорокотяжинці [2045] Немирівського (Гайсинського) р-ну. Окрім поселень, П. І. Хавлюк виявив два городища скіфського часу. Перше у 1950-ті рр. біля с. Василівка в ур. «Замчисько» Іллінецького (Вінницького) р-ну [541] та 1981 р. у м. Вінниця на території лікарні ім. Ющенка [707] (Див. Додаток ІІІ).

Поселення зарубинецької культури, які виявив П. І. Хавлюк, відомі в кількості 81 об'єкта. Перші знахідки були зроблені 1953 р. в Гайсинському р-ні, де виявлено чотири поселення біля сіл: Соکیلці [296], с. Карбівське (нині с. Карбівка) (два поселення) [370–371] й Ладжинські Хутори [374]. 1954 р. знайдено поселення у Вовчок Немирівського (Тульчинського) р-ну [747]. Наступного, 1955 р. відкрито ще п'ять поселень: чотири в Гайсинському р-ні біля сіл: Адамівка [373], Гнатівка в ур. «Сухий яр» [407], Кузьминці [373], Степашки в ур. «Пристань» [376]) та одне в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні біля с. Лугова (Жорнище) [534]. 1956 р. знайдено поселення біля с. Рахни Гайсинського р-ну [338]. 1958 р. приніс знахідки трьох поселень у Гайсинському р-ні біля сіл: Дмитренки [369], Кунка [294], Чечелівка [377] та одного в Тиврівському (Вінницькому) р-ні біля с. Кліщів в ур. «Млака» [1011]. 1959 р. виявлено поселення в ур. «Стінка» біля с. Носівці Гайсинського р-ну [295] та біля с. Комаргород Томашпільського (Тульчинського) р-ну [2045]. 1960-ті рр. розпочалися з відкриттів 1962 р.: поселень біля с. Бугаків Немирівського (Тульчинського) р-ну [816] та в ур. «Кут» біля с. Бортники

Тульчинського р-ну [1092]. 1963 р. знайшли три поселення біля сіл: Мар'янівка [292] та Мітлинці [297] в Гайсинському р-ні, а також Байківка [600] в Калинівському (Хмільницькому) р-ні. У наступні роки виявлено поселення біля сіл: Кочурів Гайсинського р-ну 1964 р. [372], Райки Іллінецького (Вінницького) р-ну 1965 р. [513], Коржівка Немирівського (Гайсинського) р-ну 1967 р. [748], Тростянці Тиврівського (Вінницького) р-ну 1968 р. [1023] та Вінницьких Хуторах Вінницького р-ну у 1969 р. [270]. 1970-ті рр. принесли низку важливих відкриттів. 1970 р. знайдено поселення біля с. Ометинці Немирівського (Гайсинського) р-ну [750]; 1971 р. біля с. Варварівка Іллінецького (Вінницького) р-ну [503]; 1973 р. біля с. Слобідка Немирівського (Гайсинського) р-ну [2045, №950]. 1974 р. відзначився знахідками біля м. Іллінці (Голики) Іллінецького (Вінницького) р-ну [2045, №305] та біля с. Монастирок Немирівського (Вінницького) р-ну [749]. 1975 р. в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні виявлено поселення біля с. Паріївка [510] та в ур. «Гонтове» біля с. Пархомівка [507]. Наприкінці десятиліття знайдено поселення в ур. «Юрківська долина» біля с. Чуків Немирівського (Вінницького) р-ну 1977 р. [751] та в Журавлівці Тульчинського р-ну 1978 р. [1093]. 1980-ті рр. розпочалися з нових знахідок. У 1980 р. в Гайсинському р-ні виявлено нові поселення: в ур. «П'яний горбок» біля с. Гнатівка [368], біля с. Мелешків [375] та біля с. Носівці [321]. 1981 р. відкрито вісім нових поселень біля сіл: Вороновиця (два поселення) [271–272] та Якушинці в ур. «Попова скала» [273] Вінницького р-ну; Тягун в ур. «Передерів яр» Іллінецького (Вінницького) р-ну [542], Пісочин [671] Липовецького (Вінницького) р-ну; Уладівка в ур. «Вузьке» Літинського (Хмільницького) р-ну [700], Марківка в ур. «Федорівський ставок» [1013] та Дзвониха [1000] Тиврівського (Вінницького) р-ну. 1982 р. виявлено сім поселень біля сіл: Ільківка Вінницького р-ну [247], Журавне в ур. «Кемпа» Літинського (Хмільницького) р-ну [697], Довгополівка в ур. «Скала» [1006] та Кліщів в ур. «Ворота» [1010] Тиврівського (Вінницького) р-ну та у Широкий Греблі Хмільницького р-ну [2045], а також два поселення біля с. Гути [1064], а друге в ур. «Біля Млинка» з того ж села Тульчинського р-ну [1063]. У 1983–

1984 рр. дослідження зосередились у Липовецькому (Вінницькому) р-ні, де знайдено два поселення біля с. Зозів, одне 1983 р. [660], а інше 1984 р. в ур. «Хутори» [661] 1984 р. також обстежено поселення біля с. Кантелина [466] Іллінецького (Вінницького) р-ну. 1985 р. відкрили поселення в ур. «Ставок черниці» біля с. Сокиринці Вінницького р-ну [251] та біля с. Шершні [994] Тиврівського (Вінницького) р-ну. 1986 р. відзначився значною кількістю нових знахідок, особливо в Жмеринському р-ні, де виявлено шість поселень біля сіл: Новоселиця (два поселення) [434–435], Почапинці (два поселення) [412–413], Северинівка [440] та Станіславчик в ур. «Станіславчиські Млиники» [450]. У Літинському (Вінницькому) р-ні того ж року знайдено поселення в ур. «Коліно» біля с. Залужне [687] та в ур. «Острівець» біля с. Кільянівка [690]. 1987 р. тривали дослідження в Жмеринському р-ні, де знайдено поселення біля с. Олексіївка [412] та в ур. «Чагарі» біля с. Станіславчик [419]. Також виявлено поселення в ур. «Очаківський ліс» біля с. Хоменки Шаргородського (Жмеринського) р-ну [1139]. 1988 р. став одним із найпродуктивніших. Було знайдено поселення в ур. «Попів хутів» біля с. Красеньке [459] Іллінецького (Вінницького) р-ну, в ур. «Чайків» біля с. Кірове (нині с. Подільське) [715], Рубань (два поселення) [2045, №920–921] Немирівського (Вінницького) р-ну. Цього ж року виявлено п'ять поселень: біля с. Івонівці в ур. «Побірки» Тиврівського (Вінницького) р-ну [957], біля с. Мала Вулига в ур. «Скеля» [959] та три поселення біля с. Рогізна в ур. «Тичишине» [978], «Вулизьке» [979] й «Проти Греськової долини» [980] Тиврівського (Тульчинського) р-ну. Також знайшли поселення в ур. «Гуральня» біля с. Торків у Тульчинському р-ні [1056] та біля с. Кривошії Хмільницького р-ну [2045, №1310]. 1989 р. досліджено чотири поселення біля сіл: Вища Кропивна в ур. «Сайкова» Немирівського (Гайсинського) р-ну [723], Заруддя в ур. «Дорцева» [873] та Осична [878] Оратівського (Вінницького) р-ну та Паріївка Погребищенського (Вінницького) р-ну [920]. Також виявлено один могильник зарубинецької культури 1956 р. біля с. Рахни Гайсинського р-ну [338] (Див. Додаток КК).

Поселення черняхівської культури, які виявив П. І. Хавлюк, представлені 264 об'єктами. 1953 р. досліджувалися пам'ятки біля сіл: Басаличівка [339], Бубнівка [340], Зятківці [381], хутір Млиники [388] Гайсинського р-ну та Іваньки у Липовецькому (Вінницькому) р-ні [677]. 1954 р. виявлено шість поселень біля сіл: Мелешків (два поселення) [344–385], Тимар [345], Тарасівка [391] у Гайсинському р-ні, Вовчок у Немирівському (Тульчинському) р-ні [819] та Журавлівка у Тульчинському р-ні [1097].

1955 р. велися розвідки на шести поселеннях біля сіл: Митків у Гайсинському р-ні [386], Якубівка в ур. «Поле Чоловського» в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні [589] та чотири поселення у Липовецькому (Вінницькому) р-ні: Троща [682], Вернянка в ур. «Скала» [675], Пісочин (два поселення) перше в ур. «Пустовітівка» [678], а друге в ур. «Корчми» [679]. 1956 р. досліджено нові пам'ятки біля сіл: Бубнівка (два поселення) [308; 378], Губник в ур. «Курятник» [300], Гнатівка [389], Косанове [342] у Гайсинському р-ні; Зяньківці у Немирівському (Тульчинському) р-ні [753]; Самчинці в ур. «Поліг» у Немирівському (Гайсинському) р-ні [867]; Сокілець у Немирівському (Вінницькому) р-ні [825], а також біля сс. Гути [1065] й Холодівка в ур. «Буськова» у Тульчинському р-ні [1083]. 1957 р. обстежено поселення біля сіл: Паріївка в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні [585], Вапнярка [2045, №1198] у Томашпільському (Тульчинському) р-ні та Ситківці в Немирівському (Гайсинському) р-ні [824]. 1958 р. відзначився численними знахідками поселень в Гайсинському р-ні біля сіл: Бондурі [298], Гранів [299], Кузьминці [303], Щурівці (два поселення) [305; 392]. В Іллінецькому р-ні досліджувалися поселення біля сіл: Борисівка [514], Варварівка [580], Сороку [528], Лугова [524], Паріївка в ур. «Попове поле» [526], Тягун на хуторі «Абісінія» [545] (Вінницького р-ну), Городок [581], Китайгород [583], й Чортория [588] (Гайсинського р-ну). У Немирівському (Тульчинському) р-ні обстежено поселення біля сіл Довжок [752] і Скрицьке [758]. Також досліджені пам'ятки біля сіл: Синарна [915] в Оратівському (Вінницькому) р-ні та поселення Дзвониха [1001] й Кліщів [1012] у Тиврівському (Вінницькому) р-ні. 1959 р.

приніс відкриття нових дев'яти поселень біля сіл: Кошаринці (два поселення) [224], одне з них в ур. «Бучак» [226], Сумівка в ур. «Дзюбова гора» [230] у Бершадському (Гайсинському) р-ні, Бур'яни [379] та Скибинці (Губник) [1034] у Гайсинському р-ні, Мар'нівка в ур. «Гєпова» [864] в Немирівському (Вінницькому) р-ні; Ометинці (два поселення) [866], а одне з них в ур. «Пугачівка» [756] у Немирівському (Гайсинському) р-ні, а також Петрашівка в ур. «Сомівські левади» [939] у Теплицькому (Вінницькому) р-ні. 1960 р. додалося поселення біля с. Нижча Кропивна в Немирівському (Гайсинському) р-ні [755]. 1962 р. в Гайсинському р-ні знайдено нові пам'ятки біля сіл: Гунча [380], Кунка [302], Кущинці [383] та Носівці [304]. В Іллінецькому (Вінницькому) р-ні – біля сіл: Джупинівка [518] і Тягун [587]. У Калинівському (Хмільницькому) р-ні виявлено поселення біля сіл: Байківка (два поселення) [601; 603], Глинськ в ур. «Огрудок» [606], Іванів в ур. «Янівське» [616], Писарівка [602] та Хомутинці в ур. «Під Райками» [625]. У Немирівському (Вінницькому) р-ні знайдено поселення біля населених пунктів: м. Немирів [754] і с. Никифорівці [822], а також виявлено поселення біля с. Бортники [1095] у Тульчинському р-ні та біля с. Синарна [907] в Оратівському (Вінницькому) р-ні.

1963 р. тривали пошукові роботи в різних р-нах Вінниччини. Нові пам'ятки виявлено біля сіл: Стрижавка (Коло-Михайлівка) [274] у Вінницькому р-ні, Кунка [382] у Гайсинському р-ні, Кальник [2045, №364], Кам'яногірка [582] в Іллінецькому (Гайсинському) р-ні, Лугова [544] та Неменка [584] в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні. В Калинівському (Хмільницькому) р-ні знайдено поселення біля сіл: Глинськ (два поселення), одне з них в ур. «Заруда» [607–608], Пиків в ур. «За окопом» [621], Шепіївка (два поселення), одне з них в ур. «За грабаркою» [598–599]. Також відкрито поселення біля сіл: Мухівці [821] у Немирівському (Вінницькому) р-ні та Кальнишівка [1008] в Тиврівському (Вінницькому) р-ні. 1964 р. долучилося ще одне поселення біля с. Кузьминці [384] Гайсинського р-ну. 1965 р. виявлено поселення біля сіл: Ялтушків [79] у Барському (Жмеринському) р-ні, Оляниця в ур. «Вівчарня»

[1049] та Четвертинівка [1050] в Тростянецькому (Гайсинському) р-ні, а також Вовчок [2045, №789] у Немирівському (Тульчинському) р-ні. 1966 р. виявлено три поселення біля сіл: Кальник [522] в Іллінецькому (Гайсинському) р-ні, Жерденівка [301] в Гайсинському р-ні й Тростянець в ур. «Половича» [1039] у Тростянецькому (Гайсинському) р-ні. 1967 р. відкрито поселення біля с. Тростянець [1024] у Тиврівському (Вінницькому) р-ні. 1969 р. досліджувалися поселення біля сіл: Сумівка в ур. «Зайців яр» [229] у Бершадському (Гайсинському) р-ні, Вінницькі Хутори (два поселення) [241; 2045, №59], Щітки [281] у Вінницькому р-ні, Демидівка [2045, №254] у Жмеринському (Вінницькому) р-ні та Якубівка [540] в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні. 1972 р. виявлено чотири поселення у Шаргородському (Жмеринському) р-ні біля сіл: Мурафа в ур. «Сінокіс» [1122], Клекотина (Заячівка) (два поселення) [1115; 1146] та Слобода Мурафська [1147]. 1973 р. відзначився відкриттям пам'ятки біля с. Слобідка [757] Немирівського (Гайсинського) р-ну. 1974 р. виявлено поселення біля сіл: Березівка [674] Липовецького (Вінницького) р-ну та Мартинівка в ур. «Дубина» [433] Жмеринського р-ну. 1976 р. відкрито поселення біля сіл: Демидівка [449] в Жмеринському (Вінницькому) р-ні та Дяківці [703] у Літинському (Вінницькому) р-ні. 1977 р. був плідним на нові знахідки. У Гайсинському р-ні досліджено поселення біля м. Гайсин в ур. «Аеродром» і біля с. Кисляк [341]. У Немирівському р-ні досліджувалося поселення біля сіл: Забужжя (Тульчинського р-ну) [863] й Остапківці (Вінницького р-ну) [865]; у Теплицькому (Вінницькому) р-ні – Теплик [948]; у Липовецькому (Вінницькому) р-ні – Росоша [680], в Оратівському (Вінницькому) р-ні – Очитків [887], у Погребищенському (Вінницькому) р-ні – Плисків (два поселення) [925], одне з яких в ур. «За монахом» [924]. 1978 р. відкрито п'ять поселень біля сіл: Перепеличчя [823] й Чуків [826] у Немирівському (Вінницькому) р-ні, Зозів [676] у Липовецькому (Вінницькому) р-ні, Бортники [1094] та Журавлівка [1096] в Тульчинському р-ні. 1979 р. досліджувалася лише одна пам'ятка біля с. Слобідка [586] в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні. 1980 р.

досліджувалися чотири поселення біля сіл: Баланівка [214] в Бершадському (Гайсинському) р-ні, Лопатинці в ур. «Страховка» [448] у Жмеринському р-ні, Нижча Кропивна [775] у Немирівському (Гайсинському) р-ні та Стрільчинці [779] у Немирівському (Вінницькому) р-ні. 1981 р. був особливо багатим на відкриття нових пам'яток. У Вінницькому р-ні знайдено шість поселень біля сіл: Побережне (два поселення) [275–276] та Степанівка (чотири поселення) [277–280]; у Гайсинському р-ні – Михайлівка [387] та Нараївка [390]; у Тростянецькому (Гайсинському) р-ні – Тростянчик [1037]; у Калинівському (Хмільницькому) р-ні – Піків [620]; у Липовецькому (Вінницькому) р-ні – Троща в ур. «Гуральня» [681]; Немирівському (Вінницькому) р-ні – Воловодівка в ур. «Сахросове поле» [818] та «Якимів» [817], Кароліна [820], Никифоровці в ур. «Синява» [806]; у Тиврівському (Вінницькому) р-ні – Федорівка (три поселення) в ур.: «За річкою» [1017], «Маролинці» [1018], «Городництво» [1019]. 1982 р. теж був продуктивним. Відкрито нові поселення біля сіл: Носівці [322] в Гайсинському р-ні; Бабин (три поселення) одне з них в ур. «Оболоня» [496; 499; 502] в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні та Китайгород [532] і Яструбинці [479] в Іллінецькому (Гайсинському) р-ні; Дашківці (два поселення) [695–696] у Літинському (Вінницькому) р-ні; Дзвониха (два поселення) [1002], одне з яких в ур. «Довга гребля» [1003] в Тиврівському (Вінницькому) р-ні; Четвертинівка [1045] у Тростянецькому (Гайсинському) р-ні. Нові пам'ятки також виявлені у Тульчинському р-ні біля сіл: Клебань [1068], Копіївка (три поселення) [1070–1071], одне з них в ур. «Загребля» [1069], Крищинці (два поселення) [1075–1076], Холодівка [1083] та Михайлівка [1078]. У Хмільницькому р-ні знайдено поселення біля сіл: Голодьки [2045, №1303], Курилівка [2045, №1312] та Широка Гребля [2045, №1340]. 1983 р. додалися два поселення в Оратівському (Вінницькому) р-ні: Бартошівка [881] й Синарна [908] та одне поселення в Тиврівському (Вінницькому) р-ні біля с. Зарванка [986]. 1984 р. приніс багато нових відкриттів. Досліджувалися поселення біля сіл: Чапаєвка (нині с. Війтівка) [232] у Бершадському (Гайсинському) р-ні; Жорнище [482] та Неменка [488] в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні; Брицьке

[658], Вахнівка [659] та Росоша в ур. «Росошанське поле» [662] у Липовецькому (Вінницькому) р-ні. В Оратівському (Вінницькому) р-ні знайдено поселення біля с. Осична в ур. «Турський ліс» [904], селища Оратів (два поселення) [890–891], Очитків [905], Медівка [901], Чагів (два поселення), одне з них в ур. «Дубина» [911–912]. Також знайдено поселення біля с. Побірка в ур. «Горб» [942] у Теплицькому (Вінницькому) р-ні, с. Тростянець в ур. «Латанська дубина» [998] у Тиврівському (Вінницькому) р-ні, а в Хмільницькому р-ні біля сіл: Крутнів, Малий Митник (два поселення) та Філіопіль [2045]. 1985 р. велися розвідувальні роботи на поселеннях біля сіл: Зарванці [949] Вінницького р-ну, Бартошівка [882] Оратівського (Вінницького) р-ну, Нападівка [652] Липовецького (Вінницького) р-ну, Борсків в ур. «Борсківське» [984] та Шершні [995] Тиврівського (Вінницького) р-ну. 1986 р. виявлено численні поселення в Жмеринському р-ні біля сіл: Будьки в ур. «Бродацьке» [426], Вознівці в ур. «Біля криничок» [429], Рів [414], Рожепи (два поселення) в ур. «Ринви» [438] та «Іванівське» [439], Северинівка [441], Слобода–Почапинецька [442], Станіславчик [420], Тарасівка (три поселення) [446], два з яких в урочищах «Рябий млин» [423] та «За селом» [447]. Також досліджено поселення біля сіл: Богданівка [637] й Росоша [654] в Липовецькому (Вінницькому) р-ні, Привітне [709] в Мурованокуриловецькому Могилів-Подільському р-ні, Будки [2045] у Немирівському (Вінницькому) р-ні, Грелівка в ур. «Грелівське поле» [1145] та Михайлівка [1121] в Шаргородському (Жмеринському) р-ні. 1987 р. був надзвичайно плідним на нові відкриття. У Жмеринському р-ні знайдено поселення біля с. Станіславчик в ур. «Глибоке поле» [421]; у Немирівському (Вінницькому) р-ні – Криківці, в Хмільницькому р-ні – Білий Рукав [2045, №1294]. Особливо багато поселень виявлено в Шаргородському (Жмеринському) р-ні: Андріївка (два поселення) в ур. «Андріївське поле» [1102] та «Лучанське поле» [1103], Гибалівка [1104], Довжок (три поселення) в ур. «Ринви» [1107], «Березина» [1108], «Городище» [1109], Клекотина (два поселення) в ур. «Манькова долина» [1116] та «Ланок» [1117], Лозова [1119], Носиківка (два поселення) в ур. «Голдра» [1124] та

«Обоз» [1125], Пасинки (два поселення) [1129] одне з яких в ур. «Кут» [1128], Сапіжанка в ур. «Манькова долина» [1133], Федорівка (три поселення) [1136–1137], одне з них в ур. «Садова» [1138], Хоменки (п'ять поселень) в ур. «Під ставками» [1140], «Скалькова гора» [1141], «Дуринецьке поле» [1142], «Під Очаковом» [1143], «За селом» [1144]. 1988 р. велися роботи на поселеннях у різних р-нах: Якубівка в ур. «Базилів беріг» [461] в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні; Петрівка в ур. «Трясова» [641], Пилипенкове в ур. «Обрив» [642], Струтинка в ур. «Руда» [645] у Липовецькому (Вінницькому) р-ні; Ковалівка в ур. «Біля водокачки» [719], Рубань (три поселення) [2045, №922–924] у Немирівському (Вінницькому) р-ні та Ометинці в ур. «Лізін горб» [726] у Немирівському (Гайсинському) р-ні. У Тиврівському (Тульчинському) р-ні досліджено поселення біля сіл: Бушинка в ур. «Німецьке» [951], Велика Вулига в ур. «Завалля» [953], Мала Вулига в ур. «Друга скеля» [960], Польова Слобідка в ур. «Безводне» [963], Рогізна (два поселення) [981], одне з них в ур. «Поле Варфоломея» [982], Сліди (два поселення) [967], одне з них в ур. «Лісок» [966]. Також відкрито поселення в селищі Чернівці в ур. «Ромашки» [1101] у Чернівецькому (Могилів-Подільському) р-ні. 1989 р. виявлено поселення біля сіл: Богданівка [648] у Липовецькому (Вінницькому) р-ні, Оратівка в ур. «Над ставом» [877] в Оратівському (Вінницькому) р-ні, Андрушівка (два поселення) [2045, №1036], одне з них в ур. «Камінний тік» [917] та Паріївка в ур. «Ризи» [919] в Погребищенському (Вінницькому) р-ні (Див. Додаток ЛЛ).

Окрім поселень черняхівської культури П. І. Хавлюк відкрив два могильники цієї культури: 1958 р. – Щурівці (Гайсинський р-н) [305]; 1967 р. – Заячівка (нині с. Клекотина) Шаргородського (Жмеринського) р-ну [1146].

Ранньослов'янські поселення у науковій спадщині археолога представлені 92 пам'ятками. 1951 р. перше поселення відкрито поблизу с. Голики (нині у складі м. Іллінці) Іллінецького (Вінницького) р-ну [529]. 1953 р. досліджено поселення біля сіл: Кисляк в ур. «Пристань» Гайсинського р-ну [312] та Паріївка в ур. «Попове поле» Іллінецького (Вінницького) р-ну [535]. Подальші відкриття нових поселень відбувалися 1955 р. поблизу сіл: Тишківка

Гайсинського р-ну [404] й Голики (нині у складі м. Іллінці) Іллінецького (Вінницького) р-ну [521]. 1956 р. виявлено поселення біля сс. Мітлинці Гайсинського р-ну [316] й Самчинці Немирівського (Гайсинського) р-ну [763]. Наступного 1957 р. розвідки проходили біля сіл: Губник в ур. «Сажавка» Гайсинського р-ну [346] і Якубівка Іллінецького (Вінницького) р-ну [596]. 1958 р. виявлені пам'ятки біля сіл: Гунча Гайсинського р-ну [347], Даньківка в ур. «Росоша» [527], Дашів [593], Червоне Іллінецького (Вінницького) р-ну [538], Ситківці Немирівського (Гайсинського) р-ну [766], Мухівці Немирівського (Вінницького) р-ну [828], Гордіївка [683] Липовецького (Вінницького) р-ну і Дзвониха Тиврівського (Вінницького) р-ну [1001]. Подальші розвідки відбувалися 1959 р. Дослідженням було охоплено села: Баланівка [216] Бершадського (Гайсинського) р-ну, Бондурі [395] й Куна [399] Гайсинського р-ну, Зеленянка Немирівського (Вінницького) р-ну [760], Завадівка в ур. «Перший горб» [938] Теплицького (Вінницького) р-ну і Печера Тульчинського р-ну [1098]. 1960 р. велися роботи біля м. Ладижин в ур. «Швейцарія» Тростянецького (Гайсинського) р-ну [1053], с. Степашки Гайсинського р-ну [350], Самчинці в ур. «Каликовий Яр» Немирівського (Гайсинського) р-ну [762]. 1961 р. відзначився знахідками нових пам'яток біля сіл: Адамівка [393] та Кисляк [349] Гайсинського р-ну; Кальник Іллінецького (Гайсинського) р-ну [2045, №366] й м. Немиров Немирівського (Вінницького) р-ну [831]. Особливо результативним був 1962 р., коли виявлено поселення біля сіл: Адамівка [355], Зятківці [396], Косанове [397], Кунка в ур. «Городництво» [400] Гайсинського р-ну, Дашів [530], Городок [592], Чортория в ур. «Попове поле» [594] Іллінецького (Гайсинського) р-ну, Головеньки в ур. «Крива гребля» [759], Криківці [2045], Никифоровці [830], Шолудьки [771] Немирівського (Вінницького) р-ну та Іванові Калинівського (Хмільницького) р-ну [631]. 1963 р. подальші дослідження дали змогу виявити поселення в Чечелівці Гайсинського р-ну [405] й Никифоровцях в ур. «Виселок Лука» Немирівського (Вінницького) р-ну [829]. 1964 р. розвідки проходили біля с. Ярмолинці Гайсинського р-ну [319]. Наступного 1965 р. відкрито поселення біля сіл:

Кочурів Гайсинського р-ну [398], Тростянець в ур. «Половича» [1040] Тростянецького (Гайсинського) р-ну й Кальник Іллінецького (Гайсинського) р-ну [2045, №367]; 1966 р. виявлено пам'ятку біля с. Тишківка в ур. «Антипів лоб» Гайсинського р-ну [403], а 1968 р. біля с. Перепеличчя Немирівського (Вінницького) р-ну [832]. 1969 р. досліджено поселення біля с. Вінницькі Хутори Вінницького р-ну [270]. 1970 р. вивчалоя поселення біля с. Варварівка Іллінецького (Вінницького) р-ну [591]. 1975 р. досліджено поселення біля с. Слобідка Немирівського (Гайсинського) р-ну [767], а 1977 р. – с. Вовчок [2045, №787] і Чуків [791] Немирівського (Вінницького) р-ну, а також біля с. Плисків в ур. «За монахом» Погребищенського (Вінницького) р-ну [926]. 1979 р. досліджувалися пам'ятки біля сіл: Зарванці Вінницького р-ну [238], Дібровинці Оратівського (Вінницького) р-ну [916], Стрільчинці Немирівського (Вінницького) р-ну [835], а 1980 р. – с. Животівка в ур. «Вершина» Оратівського (Вінницького) р-ну [894]. Значно насиченішими був 1981 р., коли вивчалися поселення біля сіл: Красносілка (два поселення) [234–235] Бершадського (Гайсинського) р-ну, Комарів (два поселення) [282–283], Якушинці Вінницького р-ну [286], Тягун Іллінецького (Вінницького) р-ну [547], Пиків Калинівського (Хмільницького) р-ну [622], Лука [827] й Стрільчинці [833] Немирівського (Вінницького) р-ну, Марківка Тиврівського (Вінницького) р-ну [1014]. Наступними розвідками 1982 р. виявлено поселення біля сіл: Носівці Гайсинського р-ну [326]; Бабин в ур. «Оболоня» [505], Сорока [539] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Глинськ (два поселення) [609–610], Жигалівка (два поселення) в ур. «Горб за водою» [613] та «Гончарівка» [614], Хомутиці [626] Калинівського (Хмільницького) р-ну; Журавне [698], Олександрівка в ур. «Лядське поле» [694] Літинського (Хмільницького) р-ну. 1983 р. відкрито поселення біля с. Кожанка Оратівського (Вінницького) р-ну [883]. Численні пам'ятки додалися й 1984 р. Їх виявлено біля населених пунктів: Славна Липовецького (Вінницького) р-ну [2045, №680], с. Бартошівка в ур. «Кар'єр» [893], с. Кожанка [899], с. Медівка [885], селище Оратів [892], с. Очитків в ур. «Чаплине» [886] Оратівського (Вінницького) р-ну. Дослідження тривали

1985 р. біля с. Сокиринці Вінницького р-ну [252]. 1986 р. розвідки проведено біля сіл: Богданівка в ур. «Попів Яр» [649] Липовецького (Вінницького) р-ну, Кусиківці в ур. «Курник» [692] Літинського (Вінницького) р-ну, а 1988 р. біля сіл: Кароліна в ур. «Вила» Немирівського (Вінницького) р-ну [711], Пирогів в ур. «Саулякові кринички» [962], Рахни-Польові (два поселення) в ур. «Рапаїха» [971–972] Тиврівського (Вінницького) р-ну, Сліди в ур. «Лісок» Тиврівського (Тульчинського) р-ну [968] (Див. Додаток ММ).

Слов'янських поселень типу Лука-Райковецька П. І. Хавлюк виявив 23. 1955 р. досліджено перше з них біля с. Кунка Гайсинського р-ну [314]. 1956 р. активно велися роботи на поселеннях біля сіл: Грабівці [868], Зяньківці в ур. «Левадки» [761] Немирівського (Тульчинського) р-ну, Семенки (два поселення) [764–765] Немирівського (Гайсинського) р-ну та в с. Кришинці Тульчинського р-ну [1077]. 1957 р. досліджено поселення біля с. Бондурі Гайсинського р-ну [306], а 1958 р. біля с. Гнатівка в ур. «В'язівка» того ж самого р-ну [307] та біля с. Хрінівка Іллінецького (Вінницького) р-ну [2045, №441]. 1959 р. позначився відкриттям поселень у м. Вінниця (р-н П'ятничани) [708] та Вінницькому р-ні біля селища Стрижавка [285], а також біля с. Семенки в ур. «Виноградів яр» Немирівського (Гайсинського) р-ну [834]. 1962 р. виявлено три поселення біля сіл: Копіївка в ур. «Город» Іллінецького (Гайсинського) р-ну [533], Скрицьке Немирівського (Тульчинського) р-ну [769] та Байківка Калинівського (Хмельницького) р-ну [605]. 1963 р. досліджувалося поселення біля с. Шевченкове в ур. «Галявина» Іллінецького (Вінницького) р-ну [595]. 1977 р. проводилися розвідки на поселенні біля с. Сокинець [869] Немирівського (Вінницького) р-ну, а 1979 р. біля с. Мелешків Гайсинського р-ну [402]. 1981 р. вивчалася пам'ятка біля с. Лисогора в ур. «Городництво» Вінницького р-ну [284]. Натомість 1982 р. дослідженнями було охоплено поселення біля сіл: Олександрівка в ур. «Кривошапкова гора» [693] Літинського (Хмельницького) р-ну, Нижча Кропивна в ур. «Хомулівка» Немирівського (Гайсинського) р-ну [776] та Широка Гребля Хмельницького р-ну [2045, №1341]. Завершальним

стало відкриття 1984 р. поселення біля с. Кожанка в ур. «Кабриків беріг» [884] Оратівського (Вінницького) р-ну (Див. Додаток НН).

Улицьких городищ вчений дослідив 49. У 1950-х рр. виявив городища біля м. Ладижин Тростянецького (Гайсинського) р-ну [1041], с. Джуринці [777] та Коржівці [778] Немирівського (Гайсинського) р-ну. 1951 р. позначився відкриттям городищ біля с. Шура-Бондурівська в ур. «Штанина» або «Поле Дідура» Гайсинського р-ну [325], а 1952 р. біля с. Копіївка Іллінецького (Гайсинського) р-ну [552]. 1954 р. досліджено городища біля сіл: Слобідка в ур. «Замчисько» [136] та Юрківці [137] Немирівського (Гайсинського) р-ну. 1955 р. розвідкові роботи велися в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні, а саме – на городищах поблизу сіл Василівка [132] й Жорнище [133]. 1956 р. тривали розвідки як в Іллінецькому (Гайсинському) р-ні біля селища Дашів (два городища), одне з них в ур. «Гегова» [546–547]), так і в Немирівському (Гайсинському) р-ні біля сіл: Семенки [798] й Райгород [795]. 1957 р. виявлено городище біля с. Маньківка Тульчинського р-ну [1059], а в наступному, 1958 р. почалися дослідження городища біля с. Мар'янівка Гайсинського р-ну [401] та біля с. Василівка Іллінецького (Вінницького) р-ну [543]. 1959 р. вченому вдалося відкрити численні городища біля населених пунктів: с. Пархомівка Іллінецького (Вінницького) р-ну [134], м. Немирів Немирівського (Вінницького) р-ну [783], с. Лоївці [781], с. Ометинці в ур. «Стрілиця» або «Перевал» [872] Немирівського (Гайсинського) р-ну, а також біля сіл: Тарасівка (два городища) [1061–1062] й Мазурівка Тульчинського р-ну [1058]. У 1960-х рр. досліджувалося городище біля с. Попелюхи Мурованокуриловецького р-ну [135]; 1962 р. – городище біля с. Копіївка Іллінецького (Гайсинського) р-ну [550]. 1963 р. обстежувалися городища у с. Комарів Вінницького р-ну [287] та с. Дубовець в ур. «Гуральське» Немирівського (Вінницького) р-ну [774]. 1964 р. виявлено городище біля с. Кудлаї Немирівського (Вінницького) р-ну, а 1965 р. біля с. Михайлівка Тульчинського р-ну [2045, №1262]. 1967 р. відзначився обстеженням городища біля с. Ободівка Тростянецького (Гайсинського) р-ну [138]. 1969 р. був багатим на обстеження городищ біля сіл: Мітлинці

Гайсинського р-ну [320], Борисівка Іллінецького (Вінницького) р-ну [590], Городище [704] та Сосни в ур. «Містисько» або «Турецька фортеця» [705] Літинського (Вінницького) р-ну, Грушківці Калинівського (Хмельницького) р-ну [604] та Суворовське (нині с. Подільське) Тульчинського р-ну [1060]. Натомість 1970 р. розпочалося дослідження городища біля с. Сажки Немирівського (Вінницького) р-ну [784]. 1971 р. археолог повторно обстежив городище біля с. Борисівка Іллінецького (Вінницького) р-ну [590], а 1975 р. – городище біля с. Кам'яногірка в ур. «Піскувате» Калинівського (Хмельницького) р-ну [632]. 1977 р. виявився значно пліднішим, обстеження проведено на городищах біля сіл: Сокільці [323], Шура-Бондурівська [330], Щурівці в ур. «Западня» [408] Гайсинського р-ну; Війтівці в ур. «Замчисько» Липовецького (Вінницького) р-ну [665]; Гута [870] і Мельниківці [782] Немирівського (Гайсинського) р-ну, Скрицьке [785], Яструбиха [871] Немирівського (Тульчинського) р-ну та у с. Вовчок [772] Немирівського (Вінницького) р-ну. 1981 р. вивчалось городище біля с. Уладівка Літинського (Хмельницького) р-ну [701], а 1982 р. городище біля с. Довгополівка [1007] Тиврівського (Вінницького) р-ну. 1986 р. досліджено городище біля с. Носківці [436] Жмеринського р-ну. Також обстежено шість поселень (селищ) уличів. Такі пам'ятки відомі біля сіл: Копіївка Іллінецького (Гайсинського) р-ну, їх виявлено 1952 р. [552]; Джуринці в ур. «Синє» та Юрківці [811] виявлені 1957 р. [800] Немирівського (Гайсинського) р-ну. 1958 р. біля с. Мар'янівка Гайсинського р-ну [401], а 1959 р. біля с. Кошаринці в ур. «Бучак» Бершадського (Гайсинського) р-ну [226] та біля с. Тарасівка Тульчинського р-ну [1061] (Див. Додаток ПП).

Серед пам'яток пізнього середньовіччя (XV–XVII ст.) у 1950–1960-ті рр. виявлено одне городище біля с. Грушківці Калинівського (Хмельницького) р-ну [604] та чотири поселення 1981 р. біля сіл: Стрільчинці [833] Немирівського (Вінницького) р-ну та Піків [619] Калинівського (Хмельницького) р-ну. Подібних два поселення виявлено у 1982 та 1984 рр. біля сіл: Четвертинівка

Тростянецького (Гайсинського) р-ну [1045] і Вахнівка Липовецького (Вінницького) р-ну [659].

Отже, під час археологічних розвідок П. І. Хавлюк виявив 1039 різночасових археологічних об'єктів (Див. Додаток ББ). Серед них за кількістю переважають поселення черняхівської (25%) й трипільської (16%) культури (Див. Додаток Б).

2.3. Матеріали археологічних розвідок

П. І. Хавлюк в 1951–2001 рр. проводив археологічні розвідки на Східному Поділлі. Під час досліджень археолог вивчав культурні нашарування та знаходив різноманітний підйомний матеріал, що відносився до окремих археологічних культур.

Відповідно до інформації, виявленої в паспортах нерухомих історико-культурних пам'яток у Вінницькій обл. за авторства Павла Івановича з'ясовано, що матеріали, які він знаходив, поповнювали фонди науково-освітніх установ (НФ ІА НАНУ, ВДПУ, Державного Ермітажу) та колекції державних музеїв у Вінницькій обл. (обласного та р-нних), а також аматорських установ (шкільні і народні музеї та місцеві будинки культури).

Варто відзначити, що П. І. Хавлюк у 1977 та 1980 рр. передав матеріали розвідок до сільських шкільних музеїв у селах: Криштопівка Іллінецького (Гайсинського) р-ну [556]; Вишківці [847] Немирівського (Тульчинського) р-ну, Гунька [849], Кароліна [854] Немирівського (Вінницького) р-ну, Юрківці [862] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Голяки [627] та Кам'яногірка [628] Калинівського (Хмельницького) р-ну. Також окремі артефакти потрапили до будинків культури у с. Вишківці [847] Немирівського (Тульчинського) р-ну та с. Кароліна [854] Немирівського (Вінницького) р-ну. Передані до вище вказаних закладів матеріали походили з трипільських поселень, розташованих на території відповідних населених пунктів.

Такі кроки археолог робив для популяризації серед школярів потягу до краєзнавства та охорони культурної спадщини. З такою ж метою матеріали

передано до народного музею у с. Чуків Немирівського (Вінницького) р-ну в 1977–1978 рр. Усього, до цього музею, надійшли матеріали з шести поселень: пізньотрипільських – Перепеличчя [788], Чуків I [790], Чуків II [791]; черняхівських – Перепеличчя [823], Чуків [826]; слов'янських – Препеличе [832] Немирівського (Вінницького) р-ну. Також знахідки з розвідок 1978 р. з поселення черняхівської культури Варварівка потрапили до Іллінецького народного музею [580].

До Тульчинського краєзнавчого музею П. І. Хавлюк у 1977–1982 рр. передав знахідки з дев'яти пам'яток, а саме: пізньотрипільських поселень – Журавлівка [1087] та Сільниця [1079] Тульчинського р-ну; черняхівських поселень – Гути [1065], Журавлівка [1097] Тульчинського р-ну, Копіївка [1070], Холодівка, ур. Буськова [1084]; слов'янського поселення Кришинці [1077]; слов'янського городища – Мазурівка [1058] Тульчинського р-ну та Остапківці [865] Немирівського (Вінницького) р-ну.

Значна частина знахідок археологічних розвідок вченого зберігається у фондах ВОКМ. Предмети почали передаватися з 1956 р. Але, найбільше матеріалів надійшло після смерті П. І. Хавлюка з 2002 р. Наразі колекцію опрацьовує науковий співробітник ВОКМ М. Є. Потупчик. Тож знахідки Павла Івановича постійно поповнюють фонди краєзнавчого музею.

Під час проведення чергової археологічної розвідки у 1956 р., експедиція П. І. Хавлюка виявила такі трипільські пам'ятки: Борисівка й Уланівка Іллінецького (Вінницького) р-ну. Знайдений матеріал із першого поселення представлений чотирма фрагментами кераміки: фрагмент вінця ($6,8 \times 8,8$ см) із ангобом на зовнішній поверхні з червоної глини й заглибленим орнаментом [1184, А – 2009]; фрагмент вінця (h 9 см) із залощеною поверхнею, прикрашеною заглибленим орнаментом, заповненим білою фарбою [1184, А – 2010]; фрагмент тулуба ($8,2 \times 10,3$ см) з поверхнею, вкритою червоною глиною та заглибленим орнаментом із масивним наплічним вушком, що має отвір [1184, А – 2011]; фрагмент вінця (h 3,5 см) прикрашений наскрізними проколками зі штамповим орнаментом [1184, А – 2012].

Друге поселення представлене дев'ятьма фрагментами кераміки: 1) фрагмент стінки (8 × 9 см) із наліпним орнаментом [1195, А – 2475]; 2) фрагмент вінця (7,5 × 6 см) тонкостінний із насічками та заглибленим орнаментом [1195, А – 2476]; 3) фрагмент вінця (9 × 5,4 см), орнаментований насічками та заглибленнями у вигляді отворів [1195, А – 2477]; 4) фрагмент вінця (5,8 × 6,2 см) з насічками та заглибленим орнаментом [1195, А – 2478]; 5) фрагмент вінця (7,3 × 6,4 см) від кухонного горщика, що прикрашений глиняною наліпкою [1195, А – 2479]; 6) дно, що переходить у стінку (9,5 × 7,5 см) із заглибленим орнаментом [1195, А – 2480]; 7) фрагмент вінця (5,6 × 7 см) із насічками та заглибленим орнаментом [1195, А – 2481]; 8) фрагмент вінця (5 × 4 см) із насічками й заглибленим орнаментом [1195, А – 2482]; 9) фрагмент вінця (6 × 4,5 см) з насічками та заглибленим орнаментом [1195, А – 2483].

Під час археологічної розвідки 1958 р. П. І. Хавлюк дослідив Юрковецьке городище Х–ХІ ст. Із матеріалу, який зібрав дослідник, у фондах ВОКМ зберігається два артефакти: фрагмент посудини з поверхнею, оздобленою хвилькою та паралельними лініями [1191, А – 2395]; проколка з трубчастої кістки [1191, А – 2396].

З розвідки 1968 р. на поселенні Сорока (пізньоскіфський період) у ВОКМ зберігається 35 предметів. Серед них: вісім цілих прясел та п'ять уламків – конічної форми [1166]; три уламки пастових намистин [1167]; видовжена кістяна проколка з вушком на кінці [1168]; залишки 2/3 частини сірої ліпної посудини, неправильної конусоподібної форми без вінець [1169]; два бронзові кільцеподібні браслети, один з них фігурно закручений [1170]; три металеві закладки [1171]; 11 фрагментів ліпної кераміки з наліпними валиками та наскрізними проколами на вінцях (переведено в НДФ. Наказ МК УРСР № 385 від 42.12.1990 р.) [1181]. Із розвідок цього ж року походить світло-руде колесоподібне прясло [1404].

З розвідки 1969 р. проведеної на території городища населеного пункту Северинівка в Жмеринському р-ні у фондах ВОКМ зберігається вісім

предметів. Серед них: 1) буре біконічне прясло [1383, А – 8113]; 2) світло-коричневе біконічне прясло [1383, А – 8114]; 3) темно-бурий катушкоподібний виріб, що має циліндричну основу та конусоподібний кінець [1383, А – 8115]; 4) темно-бурий катушкоподібний виріб, овальний у перетині та кінці [1383, А – 8116]; 5) катушкоподібний виріб рудого та чорного кольору в формі сплющеного прямокутника та з кінцями у формі конусів [1383, А – 8117]; 6) бурий катушкоподібний виріб із овальною в перетині основою та сплющеними конусоподібними кінцями [1383, А – 8118]; 7) фрагмент світло-рудого катушкоподібного виробу з овальною основою та конусоподібним кінцем [1383, А – 8119]; 8) бурий циліндричний виріб, що на кінцях злегка звужується [1383, А – 8120].

Також деякі старожитності з цього поселення не мають шифру із зазначеним роком досліджень П. І. Хавлюка. Серед них три археологічно цілі посудини: 1) темно-сірий біконічний черпак [1345, А – 7785]; 2) бурий тюльпаноподібний горщик, у деяких місцях обпалений [1345, А – 7786]; 3) буро-рудий горщик із округлим туловом, що звужується донизу [1345, А – 7787].

У фондах ВОКМ із досліджень цього ж року є матеріали зі скіфського могильника біля с. Жорнище Іллінецького (Вінницького) р-ну: дві речі, які передав археолог. Серед них – вістря залізного списа, зламане навпіл у р-ні шийки [1176, А – 738], та добре збережена бойова сокира [1176, А – 739].

23 предмети (скіфський час) із розвідки 1969 р. у м. Гайсин П. І. Хавлюк передав до фондів ВОКМ. Серед них: бляха металева, яка скріплювала кінську вуздечку [1174, А – 734]; 22 кільця від декоративного оздоблення кінської вуздечки [1174, А – 735] та металеві деталі від кінської вуздечки, а саме: кріплення ремня та елементи оздоблення [1174, А – 736].

З розвідок 1969 р. проведених на могильнику пізньоскіфського часу (поблизу с. Стіна в Томашпільському (Тульчинському) р-ні), походить залізний спис, зламаний навпіл [1175].

За розвідувальний сезон 1972 р. у фондах ВОКМ зберігається один артефакт із розвідки трипільського поселення поблизу с. Лугова Іллінецького (Вінницького) р-ну. Знахідка представлена шкребком на сіро-блакитній пластині [1441].

Також у фондах ВОКМ зберігається один предмет, а саме фрагмент горщика з археологічної розвідки 1973 р. на черняхівському поселенні Демидівка [1347] Жмеринського (Вінницького) р-ну. Наступні матеріали надійшли з розвідки 1974 р. на поселенні ранніх слов'янс біля с. Щурівці в Гайсинському р-ні. У музеї зберігається частково відреставрована посудина: світло-бурий горщик із округлим тулубом біконічної форми, що звужується донизу [1350].

З черняхівського поселення біля с. Гунька Немирівського (Вінницького) р-ну у фондах ВОКМ зберігається три експонати з розвідок 1975 р. Серед них: 1) бурий точильний брусок у формі витягнутої трапеції, а на його двох сторонах округлі заглиблення – отвори для підвішування, які не були повністю доопрацьовані [1428, А – 8316]; жовто-коричневий «коньок» із кістки тварини, прямокутної форми та дещо залощений [1428, А – 8317]; 3) фрагмент жовтого підквадратного «конька» з кістки тварини, що має сліди спрацьованості [1428, А – 8318].

З розвідки 1976 р. на поселенні раннього залізного віку (передскіфський час) поблизу с. Кунка Гайсинського р-ну у фондах ВОКМ зберігається два предмети: 1) коричневе біконічне прясло з отвором по центру [1462, А – 8684]; коричневий фрагмент ручки від посудини прикрашений орнаментом у вигляді косих заглиблених ліній, по центру знахідки розміщено соскоподібний елемент оздоблення [1462, А – 8685].

П. І. Хавлюк 1976 р. провів серію археологічних досліджень та обстежив ранньослов'янську пам'ятку VI–VII ст. Куна Гайсинського р-ну. У фондах ВОКМ зберігається п'ять артефактів, серед них: 1) коричневе напівсферичне лощило [1443, А – 8610]; 2) світло-коричнєве біконічне прясло з орнаментом на ребрі у вигляді вертикальних заглиблених рисок [1443, А – 8611];

3) шестигранний підпрямокутний точильний камінь [1443, А – 8612]; 4) бура шпилька з металевго стрижня [1443, А – 8613]; 4) бура фібула, знайдена під час обстеження залишків житла [1443, А – 8614]. Цього ж року під час археологічної розвідки обстежувалося зарубинецьке поселення біля с. Пархомівка Іллінецького (Вінницького) р-ну. У фондах ВОКМ зберігається фрагмент посудини, знайдений в орному шарі [1286].

Після довготривалої перерви, лише у другій половині 1990-х рр. до ВОКМ знову будуть надходити матеріали розвідок П. І. Хавлюка. Цю перерву можемо пояснити багаторічною працею вченого над паспортизацією пам'яток археології Вінниччини.

У фондах ВОКМ зберігається один предмет із розвідки 1997 р. пам'ятки черняхівської часу поблизу населеного пункту Гайове, ур. «Барське» в Барському (Жмеринському) р-ні, а саме: коричневе бочкоподібне прясло [1447].

У фондах ВОКМ також є артефакти без указанного місця прив'язки з розвідок П. І. Хавлюка. Варто відзначити артефакти доби бронзи, що зберігаються у колекції музею, але походять із зібрання вченого. Серед них дві речі не мають прив'язки до археологічної пам'ятки: бура сокира типу «Стубло», що складалася з подовженого обуха та трапецієподібного леза [1461, А – 8682]; коричневе вістря спису з кременю у формі трикутного пера із черешком у вигляді видовженої трапеції, що звужується донизу [1461, А – 8683]. Серед цих же матеріалів також виявлено ще один предмет без прив'язки до місця знахідки. Він представлений браслетом зарубинецької культури [1329].

До 2002 р. більша частина матеріалів археологічних розвідок П. І. Хавлюка зберігалась у фондах ВДПУ. Наразі у МАВ ВДПУ зберігаються предмети з шести різночасових пам'яток.

Із розвідок за 1967 р. в університеті зберігаються артефакти, знайдені на двох пам'ятках. Перша представлена колекцією з ранньослов'янського поселення Паріївка, а саме фрагментами кераміки: 23 стінки, три вінця, два дна,

що переходять у стінку [1771]. Друга налічує знахідки з городища уличів X–XI ст. Яструбиха, серед них фрагменти: шість вінець, одинадцять стінок, сім денець, повний профіль посудини [1770].

Колекція знахідок містить і матеріали з розвідок 1970 р. Немирівського городища скіфського часу: 25 фрагментів вінець, чотири фрагменти стінок, фрагмент ручки [1772]. Також під час досліджень 1978 р. на трипільському поселенні біля с. Заозерне Тульчинського р-ну знайдено археологічно цілу миску, перемичку від біноклеподібної посудини та фрагмент вінця [1773].

Не всі знахідки П. І. Хавлюка мають шифри з зазначеною датою розвідки. Серед них слід відзначити підйомний матеріал із слов'янського городища біля с. Михайлівка Тульчинського р-ну та модерного часу біля с. Гущинці Калинівського (Хмільницького) р-ну. Перша пам'ятка налічує фрагменти: вінце, 19 стінок, п'ять денець, що переходять у стінку [1774]. Друга складається з колекції: 20 фрагментів скляних виробів, п'яти фрагментів ручок, трьох фрагментів стінок, фрагмента фарфорового виробу, фрагмента покритишки, 16 фрагментів вінець [1775].

Частина знахідок із розвідок П. І. Хавлюка 1953–1962 рр. зберігається у колекції НФ ІА НАНУ. Однак у каталозі знахідок лише перерахована кількість предметів переважно без прив'язки до археологічної культури та з можливими помилками у датуванні предметів [2044, с. 308–309, 311, 322–323]. Ми встановили ймовірну належність частини колекції за допомогою польових щоденників та паспортів на пам'ятки археології П. І. Хавлюка. Серед них матеріали розвідок різночасових поселень за сезони: 1953 р.: «трипільська культура» – Борисівка [288], Гунча в ур. «Сад» [333], «ранньослов'янське поселення» – Кисляк [312]; «зарубинецька культура» – Ладижинські хутори [374], Сокільці [296]; «черняхівська культура» – Бубнівка [340], Тимар [345]; «передскіфського часу» – Крутогорб [406]; 1954 р.: «черняхівська культура» – Сокілець [825], Пісочин [678; 679]; «трипільська культура» – Юрківці [861]; 1955 р.: «зарубинецька культура» – Степашки [376]; «трипільська культура» – Жорнище [555], Пархомівка [487], Шевченкове [558], Олексіївка [4, арк. 4–5,

17–18], Іваньки [684]; 1956 р.: «буго-дністровська культура» – Воробіївка [836], Гвоздів [837]; «трипільська культура» – Уланівка [557], «слов'яни» – Семенки [764; 765]; 1957 р.: «городище слов'ян» – Красне [1728, арк. 43]; 1961 р.: «передскіфського часу» – Карабелівка [1729, арк. 56]; 1962 р.: «епоха бронзи» – Ташлик, «ранні слов'яни» – Липняжка [1599, арк. 25].

Відповідно до записів у науковому звіті П. І. Хавлюка за 1958 р. з'ясовано, що матеріали розвідок цього сезону з ранньослов'янського поселення Губник в ур. «Сажавка» V–VI ст. та черняхівського могильника Косанове в ур. «Щуровецьке поле» передано до фондів Державного Ермітажу [5, арк. 1, 4, 6, 10].

Отже, матеріали археологічних розвідок П. І. Хавлюка надійшли до 15 різних закладів із 72 нерухомих об'єктів археологічної спадщини в 1953–2025 рр. Матеріали більшості розвіданих об'єктів археологічної спадщини нині перебувають у НФ ІА НАНУ (35%) та ВОКМ (21%).

Висновки до розділу 2

П. І. Хавлюк зацікавився краєзнавством та пам'ятками археології ще 1940 р. Це спонукало його в подальшому вступити на історичний факультет та розпочати наукову діяльність після служби в армії – 1950–1951 рр. Перші здобутки науковця представлені археологічними розвідками у басейні р. Соб. Він застосував метод суцільної розвідки вздовж великих річок і на місцях будівництва для створення загальної карти й довідника пам'яток археології Вінницької обл. Археолог вважав, що лише так з'явиться можливість остаточно встановити хронологічні та культурно-етнічні періоди різночасових пам'яток.

У 1950–1989 рр. П. І. Хавлюк дослідив 1039 різночасових об'єктів археологічної спадщини, серед них у: 1950 р. – 1; 1951 р. – 7; 1952 р. – 2; 1953 р. – 18; 1954 р. – 17; 1955 р. – 25; 1956 р. – 43; 1957 р. – 21; 1958 р. – 51; 1959 р. – 53; 1960 р. – 8; 1961 р. – 5; 1962 р. – 55; 1963 р. – 41; 1964 р. – 7; 1965 р. – 12; 1966 р. – 10; 1967 р. – 7; 1968 р. – 5; 1969 р. – 18; 1970 р. – 5;

1971 р. – 2; 1972 р. – 4; 1973 р. – 5; 1974 р. – 5; 1975 р. – 5; 1976 р. – 6; 1977 р. – 39; 1978 р. – 15; 1979 р. – 13; 1980 р. – 41; 1981 р. – 53; 1982 р. – 85; 1983 р. – 21; 1984 р. – 53; 1985 р. – 38; 1986 р. – 59; 1987 р. – 46; 1988 р. – 97; 1989 р. – 30.

В результаті аналізу рукописної спадщини та колекції знахідок П. І. Хавлюка з'ясовано, що матеріали розвідок поселень передавалися до різних установ: НФ ІА НАНУ; ВОКМ; ВДПУ; Державного Ермітажу; Тульчинського музею; Народного музею у с. Чуків; будинків культури у сс. Вишківці, Кароліна; шкільних музеїв у сс. Криштопівка, Вишківці, Гунька, Кароліна, Юрківці; Голяки, Кам'яногірка. Значна частина матеріалів із розвідок досі зберігається у НФ ІА НАНУ (35%) та ВОКМ (21%).

Розділ 3. ПАСПОРТИЗАЦІЯ ПАМ'ЯТОК АРХЕОЛОГІЇ

3.1. Пам'яткоохоронна діяльність

П. І. Хавлюк розпочав проводити охоронні археологічні дослідження з 1955 р. Зокрема про ціль цих робіт археолог згадує дев'ятого вересня цього року, а саме: «Стоянки Неоліту Глинище, Сокільці і др. потрібно розкопати в зв'язку з тим, що по закінченні будівництва Ладижинської ГЕС долина р. Буг в р-ні стоянок буде затоплена» [2, арк. 2]. Будучи аспірантом, під час роботи Подільського археологічного підрозділу Ленінградського державного університету в 1959 р. археолог вніс корективи до плану роботи експедиції з метою охоронних досліджень біля с. Скибинці на острові Митківському Тростянецького (Гайсинського) р-ну, який підлягав затопленню внаслідок будівництва ГЕС біля с. Глибочок Тростянецького (Гайсинського) р-ну. Окремо вчений прохав декана факультету Ленінградського державного університету надати допомогу в рятувальних роботах на поселеннях біля с. Семенки Немирівського (Гайсинського) р-ну, с. Щурівці Гайсинського р-ну та ін. у зв'язку з будівництвом Ладижинської ГЕС. Адже 1961 р. пам'ятки могли бути затоплені та втрачені для історичної науки. Також дослідник наголошував на важливості обстеження низки об'єктів, на територіях, які мали бути засаджені лісом [6, арк. 1, 12]. 1974 р. П. І. Хавлюк повторно обстежував відкрите 1958 р. поселення Щурівці в ур. «Березина» Гайсинського р-ну. Він виявив, що: «Після утворення Ладижинського водосховища високі й обривисті береги мису почали підмиватися хвилями. За десяток років змита значна частина мису. Саме з цього боку у воді та частково в стінках обриву виявлена ранньослов'янська коричнева кераміка зі слабо відігнутими вінцями. В обриві берегової лінії на глибині 1,80 м відкрилися залишки печі слов'янської землянки» [1607, арк. 34]. Такий стан справ підтверджує побоювання вченого щодо руйнівних наслідків для пам'яток археології через будівництво гідропоруд.

Навесні 1964 р. П. І. Хавлюк обстежував кар'єр біля с. Чорторія Іллінецького (Вінницького) р-ну, де виявив частково зруйноване унікальне

пізньотрипільське поселення. У науковому звіті дослідник наголосив, що розробка кар'єрів може суттєво загрожувати для пошкодження та повного знищення пам'яток археології [24, арк. 2]. Також пам'яткам значно шкодить розорювання. 1969 р., обстежуючи білогрудівське поселення біля с. Балин Літинського (Вінницького) р-ну на виїзді з лісу, поблизу струмка, виявив «дві кучі шлаку» невідомого походження. Від місцевих мешканців учений дізнався, що там розміщувався курган із попелу, знесений для удобрення полів.

Багато років П. І. Хавлюк був активним членом ВОО УТОПК. Археолог для організації збереження археологічної спадщини у Вінницькій обл. розробляв план роботи секції археології, яку очолював у цій організації. Зокрема, 13.02.1971 р. він запропонував організувати видавництво інформаційних плакатів про археологічні пам'ятки й підготувати археологічний довідник по Вінницькій обл. [1605, арк. 19]. П. І. Хавлюк уклав його одноосібно під назвою «Довідник з археології України. Вінницька обл.», але він так і не був опублікований [1726, НДФ – 15043, арк. 1]. Також учений планував у взаємодії із І. І. Зайцем та Б. С. Жураковським повністю обстежити область для реалізації власного проєкту з охорони культурної спадщини [1605, арк. 19]. За сприяння ВОО УТОПК профінансовано охоронні розкопки, які дослідник проводив 1972 р. на трипільському поселенні біля с. Уланівка Іллінецького (Вінницького) р-ну, частково зруйнованому кар'єром [38, арк. 1, 21].

П. І. Хавлюк, будучи головою секції археології ВОО УТОПК, займав в обл. жорстку позицію щодо збереження пам'яток археології. 13 червня 1979 р. він зафіксував руйнування городища поблизу с. Мельниківці Немирівського (Гайсинського) р-ну. Тут за дорученням голови місцевого колгоспу М. С. Кирилюка, брався ґрунт з городища для створення греблі ставка. Вчений склав відповідний акт [1523, арк. 1]. Президія правління ВОО УТОПК розглянула акт і доповідну записку П. І. Хавлюка про факти руйнування дев'яти пам'яток археології протягом останніх двох років і бездіяльність р-нних та обласних організацій. У результаті підготовлено Постанову № 2 від 22.06.1979 «Про факти руйнування археологічних пам'яток, які знаходяться на

території області». Правління районних організацій мало через громадські інспекції організувати огляд та вжити заходів щодо припинення руйнування об'єктів археологічної спадщини; провести агітацію за рахунок: читань лекцій, тісно співпрацювати з засобами масової інформації (пресою та радіо). Громадській інспекції ставилося завдання зібрати під керівництвом обласного архітектора А. Крейчі матеріали про пошкодження городища у с. Червоне Немирівського (Гайсинського) р-ну та передати їх компетентним органам. П. І. Хавлюку поставлено завдання висвітлити питання охорони пам'яток археології в газетах, спільно з заступником голови правління ВОО УТОПІК М. Ф. Чорним. Голову секції археології зобов'язали показати місця розташування знаків на пам'ятках археології та створити їх карту-схему для р-нних відділів культури [1521].

П. І. Хавлюк постійно дбав про створення можливостей щодо збереження об'єктів археологічної спадщини. Він почав реалізовуватися через постановку пам'яток археології на облік та надання їм охоронного статусу. Для цього були створені робочі групи при ВОО УТОПІК, які розпочали проводити обстеження пам'яток археології у Вінницькій обл.

З 03 вересня 1974 р. активно запрацювала перша робоча група зі створення облікових паспортів. До її складу ввійшли: укладач паспортів – старший науковий працівник ВКМ Б. І. Лобай; фотограф В. С. Слободянюк та інженер К. І. Кирилюк. Під керівництвом Б. І. Лобая група пропрацювала в 1974–1975 та 1977 рр. За цей проміжок часу склад робочої групи постійно змінювався. Отже, в різний період фотофіксацію здійснювали: В. С. Слободянюк (1974 р.); М. Й. Клочковський (1975 р.); Б. С. Жураковський (1977 р.); Хавлюк П. І. (1977 р.). Функції інженера-техніка виконували: К. І. Кирилюк (03.09–24.10.1974 та 03.09.1975 рр.); Б. І. Лобай (09.09–26.12.1975 р.); Б. С. Жураковський (13.05–10.06.1977 р.); Спектор (07.1977 р.). За цей час зібрано матеріали для 52 паспортів на: дві палеолітичні та одну неолітичну стоянки; дванадцять трипільських поселень; поховання епохи ранньої бронзи (XXVI–XXIII ст. до н. е.); поховання культури кулястих амфор;

поховальні комплекси культури кулястих амфор; поселення та могильник епохи бронзи; групи курганів межі II–I тис. до н. е. і X–IX ст. до н. е.; поселення скіфського часу; вісім городищ скіфського часу; вісім черняхівських поселень та два могильники; 13 слов'янських городищ; два кургани кочовиків XIII–XIV ст.; городище XIV–XV ст. та дві пам'ятки модерного часу. Паспорти оформлювали чотири сезони, дев'ять років (24.10.1974 р.; 18.03–21.11.1975 рр.; 10.01–10.08.1977 рр.; 04.08–10.10.1982 рр.). Майже всі пам'ятки, окрім однієї (яку відкрив Б. І. Лобай 1974 р.), котрі він же поставив на облік, виявили інші дослідники раніше, а саме: І. Фундуклей (1848 р.), В. Антонович (1882 р.), Ч. Нейман (1889 р.), Є. Сіцинський (1899 р.), М. Ф. Біляшівський (1905 р.), С. С. Гамченко (1909–1920-ті рр.), Д. Щербаківський (1926 р.), М. І. Артамонов (1946, 1948, 1953–55 рр.), П. І. Борисковський (1946–48 рр.), Д. Т. Березовець (1947 р.), М. Б. Рубін (1950–51 рр.); В. А. Товкачівський (1954 р.); П. І. Хавлюк (1955, 1967, 1969–70 рр.); А. В. Кучерук (1966 р.). Фактично Б. І. Лобай для створення паспортів використовував інформацію про пам'ятки археології, які виявили 14 різних дослідників. Серед цих пам'яток шість городищ X–XI ст. (Борисівка, Василівка, Городище, Жорнище, Ободівка, Сосни) та неолітична стоянка (Печера), які виявив П. І. Хавлюк. Окрім цього, археолог допоміг Б. І. Лобаю у фотофіксації пам'ятки Печера 1977 р. [131–180].

Друга робоча група 1975 р. долучилася до паспортизації однієї пам'ятки археології, а саме скельного монастиря XI ст. у с. Лядова. Над документом працювали: укладач паспорту Л. М. Гур'єва (21.11.1975 р.); інженер-технік Б. І. Лобай (15.11.1975 р.); фотограф М. Й. Ключковський (1975 р.) [108].

Наступна група працювала 1977 р. до її складу увійшли: Б. С. Жураковський – укладач паспортів (10–24.07.1977 р.), інженер-технік (21.05.–20.07.1977 р.) та фотограф (1977 р.); Спектор – інженер-технік (07.1977 р.); С. Н. Бабій – фотограф (1977 р.). Всього складено 22 облікових паспорти на такі об'єкти археологічної спадщини: одинадцять трипільських поселень; два поселення та могильник епохи бронзи; курганну групу X–IV ст. до н. е.; вісім черняхівських поселень. Усі їх виявили в попередні роки

інші дослідники, а саме: Ч. Нейман (1886 р.); С. С. Гамченко (1903 р.); П. П. Курінний, Т. М. Мовчанівський (1927 р.); І. Ч. Зборовський (1929 р.); М. І. Артамонов (1946, 1948, 1954 рр.); А. І. Виєзжева (1949 р.). Цього ж року до складання паспортів долучилася четверта група, що працювала до 1981 р. у складі: А. В. Кучерука – укладач паспортів (17.07.1977 р.; 30.01.1980 р.) та інженера-техніка (15.10.1980 р.); Спектор – інженер-технік (05.12.1978 р.); Б. І. Годовий – фотограф (1981 р.). За чотири роки підготовлено два паспорти на черняхівське поселення та слов'янське городище, що згадуються у праці Є. Січинського (1901 р.) [109–130].

П'ята група працювала в 1978–1981 рр. у такому складі: Спектор – інженер-технік (08.1978 р.; 05.12.1978 р.); В. В. Мурований – укладач паспортів (30.01.1979 р.) та фотограф (1979 р.); А. В. Кучерук – інженер-технік (01–10.10.1981 р.); Б. І. Годовий – фотограф (1979 та 1981 рр.). Оформлено одинадцять облікових документів на: чотири трипільські поселення; два скіфські кургани; три поселення скіфського часу; два черняхівських поселення та слов'янське городище. Вони виявлені або вперше згадуються у дослідженнях Є. Січинського (1901), А. В. Кучерука (1968 р.), В. Д. Гопака (1969 р.); В. В. Мурованого (1973–1974 рр.); Б. І. Лобая (1974 р.); І. І. Зайця (1975 р.) та І. П. Дубини (1978 р.) [198–208].

Шоста група паспортизувала лише дві пам'ятки у 1978, 1980–1981 рр. Вона функціонувала у складі: А. В. Кучерука – укладача паспортів (15.10.1980 р.) та інженера-техніка (15.10.1980 р.); Спектор – інженер-технік (05.12.1978); Б. І. Годовий – фотограф (1981 р.). Всього поставлено на облік одне городище скіфського часу та одне слов'янське [181–182].

Сьома група працювала в 1980–1982 рр. До її складу увійшли: В. Д. Гопак – укладач паспортів, інженер-технік (07.05–10.10.1980 р.; 27.05–17.10.1981 р.; 01.05–22.12.1982 р.) та фотограф (1980 р.); П. І. Хавлюк – фотограф (1980 р.); Б. І. Годовий – фотограф (1981 р.). Всього поставлено на облік 43 пам'ятки із них: неолітичне поселення; дванадцять трипільських поселень; три поселення епохи бронзи; група курганів IV–III тис. до н. е.;

дев'ять груп курганів III–I тис. до н. е.; група курганів II тис. до н. е. – IV ст. до н. е.; три білогрудівських пам'ятки; скіфський курган; п'ять скіфських поселень; скіфське городище; п'ять черняхівських поселень та ранньослов'янське поселення. Більшість із них виявив В. Д. Гопак у 1965–1966 та 1980–1982 рр. І лише дев'ять пам'яток із 42, а саме курганні групи – відкрив Б. І. Лобай 1979 р. [66–107].

1982 р. Б. В. Магомедов у результаті охоронних розвідок та розкопок під час прокладання трубопроводу у Вінницькій обл., склав 14 паспортів на 15 об'єктів. Серед них: дев'ять поселень епохи пізньої бронзи; два скіфських кургани та поселення; три черняхівських поселення [183–197].

Отже, в 1974–1982 рр. робочі групи ВОО УТОПІК склали невелику кількість облікової документації, за наявності численних пам'яток археології на Вінниччині.

3.2. Паспортизація облікованих пам'яток

Як бачимо з наведеного матеріалу, паспортизація велася не дуже активно, тому паралельно з робочими групами П. І. Хавлюк, як голова секції археології ВОО УТОПІК, у 1977–1989 рр. активно долучився до паспортизації пам'яток. Йому довелося одночасно виконувати роботу інженера-техніка, укладача паспортів та фотографа. Фактично 23 роки безперервно й одноосібно виявляв, досліджував і ставив пам'ятки археології Вінниччини на облік.

1977 р. П. І. Хавлюк склав охоронні паспорти на 14 поселень буго–дністровської культури, котрі розміщуються біля: с. Губник (нині м. Ладижин) [331], м. Ладижин (два поселення) в ур. «Швейцарія» [1051–1052] Тростянецького (Гайсинського) р-ну; с. Воробіївка [836], с. Гвоздів в ур. «Поліг» [837] с. Олексіївка [839], с. Остапківці в ур. «Перевал» або «Стрілиця» [840], с. Шолудьки [843] Немирівського (Вінницького) р-ну; с. Глинське Немирівського (Тульчинського) р-ну [838]; с. Райгород [841], с. Самчинці [842] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Печера [1099] Тульчинського р-ну; Тиврів [1026] та Кліщів [1025] у Тиврівського (Вінницького) р-ну.

Цього ж року було складено 33 облікових документів на трипільські поселення. Серед них три ранньотрипільські, що розташовані біля сіл: Гунча [333] Гайсинського р-ну; Уланівка [557] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Іваньки [684] Липовецького (Вінницького) р-ну. Також роботи проводилися із паспортизації одинадцяти середньотрипільських поселень біля сіл: Бубнівка [332], Ладижинські Хутори [335], Харпачка [337] Гайсинського р-ну; Жорнище в ур. «Куряча» [555] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Криштопівка в ур. «Хронопіль» [556] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Байраківка в ур. «Глинянське поле» [844], Головеньки в ур. «Борщевська» [848] Немирівського (Вінницького) р-ну; Мар'янівка в ур. «Капустище» [853], Ометинці в ур. «Стрілиця» [855], Юрківці [861] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Потоки [856] Іллінецького (Вінницького) р-ну. Також складено 19 паспортів на пізньотрипільські поселення біля сіл: Рахни в ур. «Дашівське» [336] Гайсинського р-ну; Борисівка [553], Пархомівка [487] Іллінецького (Вінницького) р-ну, Вербівка в ур. «Камінна» [554], Шевченкове в ур. «Вапельня» [558] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Боблів в ур. «Горб» [846], Бондурівка [845], Гунька [849], Зарудинці в ур. «Баранова» [851], Кароліна [854], Монастирок [852], Супрунівка в ур. «Лиса гора» [857], Чуків в ур. «Юрівська долина» [859], Шолудьки [860] Немирівського (Вінницького) р-ну; Вишківці в ур. «Тульчинська гора» [847], Яструбиха [862], Вовчок в ур. «Вила» [850] Немирівського (Тульчинського) р-ну; Самчинці в ур. «Калиновий Яр» [858] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Розкошівка [947] Теплицького (Гайсинського) р-ну.

Також складено сім паспортів на пам'ятки ранньої залізної доби: три городища передскіфського часу – Ладижин [1041] Тростянецького (Гайсинського) р-ну, Джуринці [777] та Коржівка [778] Немирівського (Гайсинського) р-ну; городище скіфського часу біля с. Василівка в ур. «Замчисько» [541] Іллінецького (Вінницького) р-ну; курганний могильник ранньоскіфського часу біля с. Кам'яногірка (сім курганів) [494] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; два курганних комплекси скіфського часу біля с. Нижча

Кропивна (п'ять курганів) [745] Немирівського (Гайсинського) р-ну та біля с. Ладижинські Хутори (шість курганів) [291] Гайсинського р-ну.

На пам'ятки межі між ерами та першою половиною I тис. н. е. складено 24 паспорти на: зарубинецьке поселення і могильник біля с. Рахни [338] та поселення біля с. Соکیلці [296] Гайсинського р-ну; тринадцять черняхівських поселень біля сіл: Басаличівка [339], Бубнівка [340], Гайсин в ур. «Аеродром» [341], Тимар [345], Косанове (з могильником) [342], Кисляк [343], Мелешків [344] Гайсинського р-ну; Забужжя [863] Немирівського (Тульчинського) р-ну, Мар'янівка в ур. «Гєпова» [864], Ометинці [866] Самчинці в ур. «Поліг» [867] Немирівського (Гайсинського) р-ну та селища Теплик в ур. «Коновалова левада» [948] Теплицького (Вінницького) р-ну.

Також складено шість паспортів на ранньослов'янські поселення біля сіл: Губник в ур. «Сажавка» [346], Гунча [347], Степашки [350], Кисляк [349] Гайсинського р-ну; Ладижин в ур. «Швейцарія» [1053] Тростянецького (Гайсинського) р-ну; Вовчок [2045, №787] Немирівського (Вінницького) р-ну. Також є два паспорти на поселення типу Лука-Райковецька біля с. Грабовець [868] Немирівського (Тульчинського) р-ну і біля с. Сокілець [869] Немирівського (Вінницького) р-ну.

Паспортів на городища уличів X–XI ст. складено 27. Серед них, біля населених пунктів: с. Мітлинці [320], с. Шура-Бондурівська (два городища) [330], одне з них в ур. «Штанина» або «Поле Дідура» [325], с. Щурівці в ур. «Западня» [408] Гайсинського р-ну; с. Василівка [543] Іллінецького (Вінницького) р-ну; селище Дашів (два городища), одне в ур. «Гєгова» [546], а інше з поселенням [548], с. Копіївка (два городища) [550], одне із них з поселенням [552] Іллінецького (Гайсинського); с. Вовчок [772] Немирівського (Вінницького) р-ну, с. Гута [870] Немирівського (Гайсинського) р-ну; с. Дубовець в ур. «Гуральське» [774] Немирівського (Вінницького) р-ну; с. Лоївці [781], с. Мельниківці [782] Немирівського (Гайсинського) р-ну; с. Скрицьке [785] Немирівського (Тульчинського) р-ну; с. Сажки [784], м. Немирів [783] Немирівського (Вінницького) р-ну; с. Ометинці в

ур. «Стрілиця» або «Перевал» [872] Немирівського (Гайсинського) р-ну; с. Яструбиха [871] Немирівського (Тульчинського) р-ну; с. Суворовське (нині с. Подільське) [1060], с. Мазурівка [1058], с. Маньківка [1059], с. Тарасівка (два городища) [1061; 1062] Тульчинського р-ну; с. Грушківці (двошарове пізнього середньовіччя) [604] Калинівського (Хмільницького) р-ну. Також виявлено два городища пізнього середньовіччя біля с. Сокільці [323] Гайсинського р-ну та біля с. Війтівці в ур. «Замчисько» [665] Липовецького (Вінницького) р-ну.

Тож загалом 1977 р. П. І. Хавлюк створив 104 паспортів та обстежив 122 об'єкти археологічної спадщини різних періодів у семи р-нах Вінницької обл.: Гайсинському, Іллінецькому, Калинівському, Липовецькому, Немирівському, Тиврівському та Тульчинському.

1978 р. тривало складання паспортів на різночасові пам'ятки археології. Вперше складено паспорт на пізньопалеолітичну стоянку в с. Кочурів [313] Гайсинського р-ну.

На пам'ятки доби енеоліту, які представлені поселеннями трипільської культури, складено 26 паспортів. Серед них на три ранньотрипільські біля сіл: Михайлівка [289] Гайсинського р-ну, хутір Червоний [560] Іллінецького (Вінницького) р-ну, Коржівка [735] Немирівського (Гайсинського) р-ну. На 13 середньотрипільських поселень у різних районах області біля сіл: Писарівка [237] Вінницького р-ну; Косанове [352] Гайсинського р-ну; Вербівка в ур. «Гуральня» [483], Іванівка в ур. «Посадка» або «Горбівня» [484] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Сорока [489] і Якубівка [562] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Дубовець [733], Зяньківці [734] Немирівського (Вінницького) р-ну; Коржівка в ур. «Надкоржов'я» [736], Ситківці в ур. «Стінка» [789], Червоне [743] Немирівського (Гайсинського) р-ну, Скрицьке [740] Немирівського (Тульчинського) р-ну; Гордіївка [1046] Тростянецького (Гайсинського) р-ну. Паспортизовано також 10 пізньотрипільських поселень біля сіл: Степашки [394] Гайсинського р-ну; Шевченкове в ур. «Галявина» [561] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Українська Чернишівка (Брацлав) [741] Немирівського (Тульчинського) р-ну; Ковалівка [737], Чуків [790], Мухівці [739]

Немирівського (Вінницького) р-ну; Мельниківці [738], Червоне [742], Немирівського (Гайсинського) р-ну; Тростянець [1038], Оляниця [1048] Тростянецького (Гайсинського) р-ну. Також паспортизовано чотири недатованих трипільських поселень біля сіл: Степашки Гайсинського р-ну; Слобідка Немирівського (Гайсинського) р-ну; Комаргород і Липівка [2045] Томашпільського (Тульчинського) р-ну.

Паспортизовано також два недатовані курганні комплекси біля сіл: Іллінецьке (два кургани) [498] Іллінецького (Вінницького) р-ну та Телегіївка (Криківці) [744] Немирівського (Вінницького) р-ну.

П'ять паспортів складено на пам'ятки передскіфського періоду біля сіл: Кунка (два поселення білогрудівської культури) [290; 362], Косанове в ур. «Лоб» [360] Гайсинського р-ну; Жорнище в ур. «Сухостави» [567] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Джуринці в ур. «Синє» [800] (двошарова пам'ятка зі слов'янським шаром) Немирівського (Гайсинського) р-ну.

Обліковано також сім поселень скіфського часу біля сіл: Комарів [267] Вінницького р-ну; Косанове [363] Гайсинського р-ну; Сорока [492], Червоне [569] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Райгород (два поселення) [2045; 746], Ситківці [812] Немирівського (Гайсинського) р-ну. Також складено паспорт на один скіфський курган біля с. Сорока [497] Іллінецького (Вінницького) р-ну.

Також паспорти складено на 19 поселень зарубинецької культури, що розташовані біля сіл: Вінницькі Хутори [270] (двошарове з ранньослов'янським шаром) Вінницького р-ну; Кочурів [372], Кузьминці [373], Кунка [294], Мар'янівка [292], Мітлинці [297], Носівці в ур. «Стінка» [295] Гайсинського р-ну; Голики (м. Іллінці) [500], Варварівка [503], Паріївка [510], Пархомівка в ур. «Гонтове» [507], Райки [513] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Бугаків [816], Вовчок [747] Немирівського (Тульчинського) р-ну; Коржівка [748] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Монастирок [749], Чуків в ур. «Юрківська долина» [751] Немирівського (Вінницького) р-ну; Ометинці [750] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Комаргород [2045] Томашпільського (Тульчинського) р-ну.

Велику частину об'єктів паспортизації у діяльності П. І. Хавлюка цього ж року становили 42 поселення черняхівської культури біля населених пунктів: с. Вінницькі Хутори (два поселення) [2045], с. Щітки [281] Вінницького р-ну; с. Бондурі [298], с. Губник в ур. «Курятник» [300], с. Гунча [380], с. Жерденівка [301], с. Кузьминці (два поселення) [303; 384], с. Кунка (два поселення) [302; 382], с. Носівці [304], с. Щурівці [305] Гайсинського р-ну; с. Борисівка [514], с. Джупинівка [518], с. Лугова (два поселення) [524; 544], с. Паріївка (два поселення) [526; 585], с. Сорока [528], с. Якубівка в ур. «Поле Чоловського» [589] Іллінецького (Вінницького) р-ну; с. Писарівка [602] Калинівського (Хмільницького) р-ну; с. Росоша [680] Липовецького (Вінницького) р-ну; м. Немирів [754], с. Мухівці [821], с. Сокілець [825] Немирівського (Вінницького) р-ну; с. Довжок [752] с. Зяньківці [753], с. Скрицьке [758] Немирівського (Тульчинського) р-ну; с. Вовчок (два поселення) [819; 2045] Тульчинського р-ну; с. Нижча Кропивна [755], с. Ометинці в ур. «Пугачівка» [756], с. Слобідка [757] Немирівського (Гайсинського) р-ну; с. Очитків в ур. Широкий берег [887] Оратівського (Вінницького) р-ну; с. Плисків (два поселення) [925], одне з них в ур. «За монахом» [924] Погребищенського (Вінницького) р-ну; с. Тростянець в ур. «Половича» [1039], с. Оляниця в ур. «Вівчарня» [1049] с. Четвертинівка [1050], Тростянецького (Гайсинського) р-ні; с. Журавлівка [1097] Тульчинського р-ну; с. Вапнярка [2045] Томашпільського (Тульчинського) р-ну.

Паспорти на пам'ятки ранньослов'янського періоду складено на 20 поселень біля сіл: Куна [399] Гайсинського р-ну; Голики (нині м. Іллінці) [529] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Тростянець в ур. «Половича» [1040] Тростянецького (Гайсинського) р-ну; Адамівка [393], Тишківка в ур. «Антипів лоб» [403], Косанове [397], Кочурів [398], Мітлинці [316], Ярмолинці [319] Гайсинського р-ну; Якубівка [596], Паріївка в ур. «Попове поле» [535] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Головеньки в ур. «Крива гребля» [759], Зеленянка [760], Криківці [2045] Немирівського (Вінницького) р-ну, Самчинці (два поселення) [763], одне в ур. «Каликовий Яр» [762], Ситківці [766],

Слобідка [767] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Шолудьки [771] Немирівського (Вінницького) р-ну; Плисків в ур. «За монахом» [926] Погребищенського (Вінницького) р-ну.

Здійснено паспортизацію на вісім поселень типу Лука-Райковецька біля сіл: Бондурі [306], Кунка [314] Гайсинського р-ну; Копіївка в ур. «Город» [533] Іллінецького (Гайсинського) р-ну, Шевченкове в ур. «Галєвина» [595] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Зяньківці в ур. «Лєвадки» [761] Немирівського (Тульчинського) р-ну; Семенки (два пселення) [764–765] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Скрицьке [769] Немирівського (Тульчинського) р-ну. Складено паспорт і на одне улицьке городище біля с. Кудлаї [2045] Немирівського (Вінницького) р-ну.

Тож 1978 р. П. І. Хавлюк охопив паспортизацією пам'яток археології уже одинадцять р-нів Вінницької обл.: Вінницький, Гайсинський, Іллінецький, Калинівський, Липовецький, Немирівський, Тульчинський, Тростянецький, Томашпільський, Оратівський та Погребищенський. Він створив 136 паспортів і обстежив 137 археологічних об'єктів.

Наступного 1979 р. було паспортизовано сім поселень трипільської культури пізнього періоду біля сіл: Купчинці [559] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Дяківці [702] Літинського (Вінницького) р-ну; Перепеличчя [788], Чуків [791] Немирівського (Вінницького) р-ну; Бортники [1086], Журавлівка [1087], Торків [1090] Тульчинського р-ну.

Пам'яток епохи бронзи паспортизовано вісім – біля сіл: Коло-Михайлівка [249] (культура шнурової кераміки) Вінницького р-ну; Польове (Дашів) [565] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Приборівка [667] Липовецького (Вінницького) р-ну; Брацлав [799] Немирівського (Тульчинського) р-ну, Семенки [798] (культура шнурової кераміки) Немирівського (Гайсинського) р-ну, Марксове (нині с. Монастирське) (два поселення) [792–793] (пізньосабатинівський час) Немирівського (Тульчинського) р-ну; Райгород [795] Немирівського (Гайсинського) р-ну. Також паспортизовано один курган епохи пізньої бронзи біля м. Липовець [669] Липовецького (Вінницького) р-ну.

Також складено п'ять паспортів на пам'ятки передскіфського часу біля сіл: Медвеже Вушко [265] Вінницького р-ну; Косаківка [668] Липовецького (Вінницького) р-ну; Вища Кропивна в ур. «Копана береза» [803], Салинці [810], Юрківці [811] Немирівського (Гайсинського) р-ну.

Серед пам'яток скіфського періоду паспортизовано чотири поселення біля населених пунктів: м. Бар [212] в Барському (Жмеринському) р-ні; с. Комарів [266] у Вінницькому р-ні; с. Кароліна Немирівському (Вінницькому) р-ні та с. Слобідка [2045] в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні. Також паспортизовано чотири курганні комплекси скіфського часу біля сіл: Широка Гребля [269] Вінницького р-ну; Слобідка [577], Романів Хутір [576] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Приборівка [673] Липовецького (Вінницького) р-ну.

Здійснено також паспортизацію трьох поселень зарубинецької культури, котрі розміщені біля сіл: Слобідка [2045] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Бортники в ур. «Кут» [1092], Журавлівка [1093] Тульчинського р-ну.

Складено 15 паспортів на пам'ятки черняхівської культури, що розташовані біля сіл: Варварівка [580], Неменка [584] Іллінецького (Вінницького) р-ну, Слобідка [586], Тягун [587], Якубівка [540] Іллінецького (Вінницького) р-ну, Кам'яногірка [582], Китайгород [583] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Березівка [674] Липовецького (Вінницького) р-ну; Дяківці [703] Літинського (Вінницького) р-ну; Перепеличчя [823], Чуків [826] Немирівського (Вінницького) р-ну; Ситківці [824] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Бортники (два поселення) [1094; 1095], Журавлівка [1096] Тульчинського р-ну.

Поселень ранніх слов'ян паспортизовані вісім біля сіл: Адамівка [2045], Бондурі [395] Гайсинського р-ну; Польове (Дашів) [593], Чорторія в ур. «Попове поле» [594] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Гордіївка [683] Липовецького (Вінницького) р-ну; Мухівці [828], Перепеличчя [832] Немирівського (Вінницького) р-ну; Дібровинці [916] Оратівського

(Вінницького) р-ну. Також паспортизовано два поселення типу Лука-Райковецька у м. Вінниця [708] та селищі Стрижавка [285] Вінницького р-ну.

Загалом 1979 р. П. І. Хавлюк створив 57 паспортів та обстежив 57 різночасових об'єктів археологічної спадщини у дев'яти р-нах Вінницької обл.: Барському, Вінницькому, Гайсинському, Іллінецькому, Липовецькому, Немирівському, Літинському, Тульчинському та Оратівському.

Найдавнішою, за часом виникнення, пам'яткою археології, яку дослідник паспортизував 1980 р., є пізньопалеолітична стоянка біля с. Щітки [258] Вінницького р-ну.

Трипільських поселень паспортизовано у цьому році сім. Серед них чотири, які відносяться до середнього періоду трипільської культури. Вони розташовані біля населених пунктів: с. Кунка [353] в Гайсинському р-ні, м. Ладижин [1047] Тростянецькому (Гайсинському) р-ні; с. Голяки (Грушківці) [627], с. Кам'яногірка в ур. «Піщане» [628] в Калинівському (Хмільницькому) р-ні. Паспорти складено також на два пізньотрипільські поселення біля сіл: Зятківці [351] і Мелешків [354] Гайсинського р-ну. Також паспорт складено на одне недатоване трипільське поселення біля с. Василівці [2045] Іллінецького (Вінницького) р-ну.

Шість паспортів складено на пам'ятки епохи бронзи. Серед них три поселення ранньої бронзи біля сіл: Степанівка [261] Вінницького р-ну, Борсуки [357] та Мелешків [358] Гайсинського р-ну; одне поселення епохи середньої бронзи біля с. Жорнище [564] Іллінецького (Вінницького) р-ну та одне поселення епохи пізньої бронзи біля с. Борисівка [563] Іллінецького (Вінницького) р-ну. Також паспортизовано курган епохи бронзи біля с. Лукашівка [670] Липовецького (Вінницького) р-ну та один недатований курган біля с. Степанівка [268] Вінницького р-ну.

На пам'ятки передскіфського часу складено п'ять паспортів. Це поселення біля сіл: Крутогорб (два поселення) [361; 406], Ярмолинці [364] Гайсинського р-ну; Борисівка [566] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Кам'яногірка в ур. «Лугове поле» [629] Калинівського (Хмільницького) р-ну.

Також складено паспорти на пам'ятки скіфського періоду, які представлені одним поселенням біля с. Варварівка [568] Іллінецького (Вінницького) р-ну та могильником із семи курганів біля с. Жорнище [572] Іллінецького (Вінницького) р-ну.

Цього ж року складено 11 паспортів на 18 курганів біля сіл: Мар'янівка (три кургани) [365], Степашки [366] Гайсинського р-ну; Нижча Кропивна (Щурівці) (два кургани) [814] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Варварівка [570], Паріївка (чотири паспорти) на 2 окремих кургани [571; 574] та на дві курганні групи по 3 кургани в кожній [573; 575], Якубівка (два окремих кургани) [578–579] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Павлівка [630] Калинівського (Хмільницького) р-ну.

Зарубинецьких поселень паспортизовано дев'ять. Вони розташовані біля сіл: Дмитренки [369], Гнатівка (два поселення) в ур. «П'яний горбок» [368] та «Сухий яр» [407], Карбівське (два поселення) [370–371], Ладижинські Хутори [374], Мелешків [375], Степашки в ур. «Пристань» [376] Гайсинського р-ну та Тростянець [1023] Тиврівського (Вінницького) р-ну.

Також складено 14 паспортів на поселення черняхівської культура біля сіл: Ялтушків [1065] Барського (Жмеринського) р-ну; Коло-Михайлівка [274] Вінницького р-ну; Бубнівка (два поселення) [308; 378], Бур'яни [379], Гнатівка [389], Зятківці [381], Кущинці [383], Мелешків [385], хутір Млиники [388] Гайсинського р-ну; Лопатинці в ур. «Страховка» [448] Жмеринського р-ну; Городок [581], Чорторія [588] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Тростянець [1024] Тиврівського (Вінницького) р-ну.

Паспорти на ранньослов'янські пам'ятки складено на шість поселень, що розташовані біля сіл: Зятківці [396], Кисляк в ур. «Пристань» [312], Чечелівка [405] Гайсинського р-ну; Варварівка [591] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Городок [592] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Іванів [631] Калинівського (Хмільницького) р-ну.

Паспортизовано й три поселення типу Лука-Райковецька біля сіл: Гнатівка [307], Мелешків [402], Мар'янівка [401] Гайсинського р-ну. Також

складено облікові документи на два улицькі городища біля сіл: Борисівка [590] Іллінецького (Вінницького) р-ну та Кам'яногірка в ур. «Піскувате» [632] Калинівського (Вінницького) р-ну.

Тож 1980 р. П. І. Хавлюк створив 67 паспортів на 82 археологічні об'єкти у дев'яти р-нах Вінницької обл.: Вінницькому, Гайсинському, Іллінецькому, Калинівському, Липовецькому, Немирівському, Теплицькому, Тульчинському та Тиврівському.

Серед трипільських пам'яток, охоплених паспортизацією 1981 р., було два середньотрипільські поселення біля сіл: с. Іваньки Липовецького (Вінницького) р-ну [666] та друге в ур. «Гуцалова скала» біля села Печера Тульчинського р-ну [1088]. Значно більше – дев'ять паспортів складено на поселення пізньотрипільського періоду. Вони розташовувались біля сіл: Ксаверівка [253] Комарів (багаточарова пам'ятка) [288] Вінницького р-ну; Байківка [600] та Пиків [618] Калинівського (Хмільницького) р-ну; Пісочин (багаточарова пам'ятка) [671] Липовецького (Вінницького) р-ну; Байраківка в ур. «Висілок» [786] Немирівського (Вінницького) р-ну та Ометинці [787] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Шендерів в ур. «Батіг» [1021] Тиврівського (Вінницького) р-ну та Печера (двошарова пам'ятка) [1089] Тульчинського р-ну.

На пам'ятки епоха бронзи складено 11 паспортів. Поселення розташовані біля сіл: Басаличівка [356], Тишківка [359] Гайсинського р-ну; Ометинці [794] та Райгород [796] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Кальнишівка [1008] Тиврівського (Вінницького) р-ну; Ксаверівка [259], Лисогора (два поселення) [264], одне з них кіммерійського часу [260] Вінницького р-ну; Ситківці [797], Кірове (с. Подільське) Немирівського (Вінницького) р-ну [802], Якубівка в ур. «Плюшкові левади» [551] Іллінецького (Вінницького) р-ну.

На пам'ятки передскіфського періоду складено 16 паспортів. Поселення цього часу розташовуються біля сіл: Комарів (два поселення) [262–263] Вінницького р-ну; Райки [536], Лугова (двошарова пам'ятка) [534] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Шабельня [549] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Пиків

[619] Калинівського (Хмільницького) р-ну Лука (два поселення) [804; 827], Никифоровці (три поселення), одне в ур. «Спуски» [805], друге в ур. «Некресевича» [807], третє (двошарова пам'ятка) в ур. «Синява» [806] Немирівського (Вінницького) р-ну; Зяньківці [801] Немирівського (Тульчинського) р-ну; Ометинці [808] та Семенки в ур. «Виноградів яр» [809] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Корабелівка [946] Теплицького (Гайсинського) р-ну; Печера в ур. «Вільшанка» [1091] Тульчинського р-ну.

На пам'ятки скіфського часу складено вісім паспортів. Це поселення біля с. Райки [537] Іллінецького (Вінницького) р-ну та городище у м. Вінниця на території лікарні імені Ющенка [707]. Також паспорти складено на кургани біля населених пунктів: с. Нараївка [317] Гайсинського р-ну, с. Якубівка [2045] Іллінецького (Вінницького) р-ну; с. Кам'яногірка (курганний могильник із трьох курганів) [617] Калинівського (Хмільницького) р-ну; м. Липовець [672] Липовецького (Вінницького) р-ну; с. Ковалівка (курганний комплекс із чотирьох курганів) [813] та с. Сокілець в ур. «Старого речка» або «Могилка» [815] Немирівського (Вінницького) р-ну.

Зарубинецьких пам'яток паспортизовано вісім. Це поселення біля сіл: Вороновиця (два поселення) [271–272], Якушинці в ур. «Попова скала» або «Батіг» [273] Вінницького р-ну; Адамівка [367] та Чечелівка [377] Гайсинського р-ну; Тягун в ур. «Передерів яр» [542] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Уладівка в ур. «Вузьке» [700] Літинського (Хмільницького) р-ну та Марківка в ур. «Федорівський ставок» [1013] Тиврівського (Вінницького) р-ну.

Цього ж року найбільшу кількість паспортів – 31, складено на поселення черняхівської культури. Вони розташовані біля сіл: Побережне (два поселення) [275; 276] та Степанівка (чотири поселення) [277–280] Вінницького р-ну; Михайлівка [387], Митків [386], Тарасівка [391], Щурівці [392], Гранів [299], Нараївка [390] Гайсинського р-ну; Тягун хутір «Абісінія» [545] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Байківці (два поселення) [601; 603], Пікові (два поселення) [620], одне в ур. «За окопом» [621] Калинівського (Хмільницького) р-ну;

Вернянка в ур. «Скала» [675], Зозів [676], Іваньки [677], Пісочин (два поселення) в ур. «Пустовітівка» [678] та «Корчми» [679], Троща (два поселення) [682], одне в ур. «Гуральня» [681] Липовецького (Вінницького) р-ну; Воловодівка (два поселення) в ур. «Сахросове поле» [818] та «Якимів яр» [817], Кароліна [820], Никифорівці [822] Немирівського (Вінницького) р-ну.

17 паспортів складено на поселення ранньослов'янського періоду, розташовані біля населених пунктів: с. Красносілка (два поселення) [234–235] Бершадського (Гайсинського) р-ну; с. Комарів [282], с. Якушинці [286] Вінницького р-ну; с. Кунка [400], с. Тишківка [404] Гайсинського р-ну; с. Дашів [530] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; с. Голики (у складі м. Іллінці) [521], с. Тягун [547] Іллінецького (Вінницького) р-ну; с. Пиків [622] Калинівського (Хмільницького) р-ну; м. Немирів [831], с. Никифорівці (два поселення) [830], одне в ур. «Виселок Лука» [829], Стрільчинці (дві двошарові пам'ятки) [833; 835] Немирівського (Вінницького) р-ну; Марківка [1014] Тиврівського (Вінницького) р-ну; Печера [1098] Тульчинського р-ну.

Також було паспортизовано чотири поселення типу Лука-Райковецька: Комарів [283], Лисогора в ур. «Городництво» [284] Вінницького р-ну; Байківка (двошарова пам'ятка) [605] Калинівського (Хмільницького) р-ну та Семенки в ур. «Виноградів яр» [834] Немирівського (Гайсинського) р-ну. Також паспортизовано два городища уличів біля с. Уладівка Літинського (Вінницького) р-ну [701] та городище в с. Комарів Вінницького р-ну [287].

В підсумку, за 1981 р. П. І. Хавлюк підготував 108 паспортів на пам'ятки, розташовані в 10 р-нах обл.: Бершадському, Вінницькому, Гайсинському, Іллінецькому, Калинівському, Липовецькому, Немирівському, Теплицькому, Тульчинському та Тиврівському. Всього було обстежено 113 об'єктів археологічної спадщини різних періодів.

1982 р. П. І. Хавлюк паспортизував 21 трипільське поселення. Серед них обліковано чотири ранньотрипільських пам'ятки – біля сіл: Даньківка [523] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Жигалівка в ур. «Жигалівське» [611] Калинівського (Хмільницького) р-ну; Глинське [768] Немирівського

(Тульчинського) р-ну та Довгополівка [1005] Тиврівського (Вінницького) р-ну. Із середньотрипільських об'єктів обліковано сім поселень біля сіл: Некрасове (с. Юзвин) [257] Вінницького р-ну; В'язовиця [520], Даньківка [525] Іллінецького (Вінницького) р-ну, Хомутиці [623] Калинівського (Хмільницького) р-ну; Довгополівка [1004] Тиврівського (Вінницького) р-ну; Крищинці (два поселення) [1072], одне в ур. «Маяк» [1073] Тульчинського р-ну. На поселення пізньотрипільського періоду складено десять паспортів. Вони розташовані біля сіл: Сільниця, ур. «Ляльки» [1079] Тульчинського р-ну; Ільківка [239], Майдан [255], Медвеже Вушко [256] Вінницького р-ну; Губник [310] Гайсинського р-ну; Борисівка в ур. «Шереверова гора» [508] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Лісне [699] Літинського (Хмільницького) р-ну; Кліщів в ур. «Перша річка» [1009], Черемошне [1020] Тиврівського (Вінницького) р-ну; Зарічне в ур. «Шлях» [1066] Тульчинського р-ну.

Цього ж року науковець склав 10 паспортів на пам'ятки епохи бронзи – біля сіл: Медвеже Вушко [250] Вінницького р-ну; Забужжя [770] Немирівського (Тульчинського) р-ну; Шолудьки [780] Немирівського (Вінницького) р-ну; Соколинці [1016] Тиврівського (Вінницького) р-ну; Жигалівка в ур. «За окопом» [612] Калинівського (Хмільницького) р-ну; Носівці [318] Гайсинського р-ну; Василівка в ур. «Соловійова» [515] Іллінецького (Вінницького) р-ну, Хомутиці [624] Калинівського (Хмільницького) р-ну; Нижча Кропивна [773] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Тарасівка [2045] Оратівського (Вінницького) р-ну.

Також науковець того ж року паспортизував 12 поселень передскіфського часу, що розташовані біля сіл: Четвертинівка [1042] Тростянецького (Гайсинського) р-ну; Холодівка [1080], Крищинці в ур. «Автономове поле» [1074] Тульчинського р-ну; Ільківка в ур. «Курятник» [242] Вінницького р-ну; Гранів в ур. «Сичикова» [309], Павлівка [327] Гайсинського р-ну; Василівка [517], Жорнище в ур. «Сухостави» [531] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Синарна [914] Оратівського (Вінницького) р-ну; Рогізна [1015] Тиврівського (Тульчинського) р-ну; Крищинці [1075] Тульчинського р-ну.

Також складено 12 паспортів на пам'ятки скіфського часу. Серед них один паспорт на поселення біля с. Гранів в ур. «Сичикова» [309] Гайсинського р-ну та 11 документів на окремі кургани та курганні комплексами. Вони розташовані біля сіл: Ільківка [244] Вінницького р-ну; Нараївка (комплекс із чотирьох курганів) [315], Щурівці (два окремих кургани) [328–329] Гайсинського р-ну; Борисівка (комплекс із двох курганів) [511] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Іванів (комплекс із двох курганів) [615] Калинівського (Хмельницького) р-ну; Четвертинівка (курганний комплекс із восьми курганів та одного окремого) [1043–1044] Тростянецького (Гайсинського) р-ну; Зарічне (комплекс із чотирьох курганів) [1067], Холодівка (комплекс із трьох курганів та одного окремого) [1081–1082], Шпиківка (комплекс із двох курганів) [1085] Тульчинського р-ну.

На поселення зарубинецької культури складено дев'ять паспортів. Вони розташовані біля сіл: Ільківка [247] Вінницького р-ну; Носівці [321] Гайсинського р-ну; Журавне в ур. «Кемпа» [697] Літинського (Хмельницького) р-ну; Дзвониха [1000], Кліщів (два поселення) в ур. «Ворота» [1010] та «Млака» [1011], Довгополівка в ур. «Скала» [1006] Тиврівського (Вінницького) р-ну; Гути (два поселення) [1064], одне в ур. «Біля Млина» [1063] Тульчинського р-ну.

На черняхівські поселення складено 29 паспортів. Вони розташовані біля сіл: Синарна [915] Оратівського (Вінницького) р-ну; Носівці (два поселення) [322], одне в ур. «Дідів яр» [324] Гайсинського р-ну; Бабин (три поселення) [499; 502], одне в ур. «Оболоня» [496] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Китайгород [532] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Глинське (три поселення) [608], два в ур. «Огрудок» [606] та «Заруда» [607], Іванів в ур. «Янівське» [616], Хомутиці в ур. «Під Райками» [625] Калинівського (Хмельницького) р-ну; Дашківці (два поселення) [695–696] Літинського (Вінницького) р-ну; Нижча Кропивна [775] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Стрільчинці [779] Немирівського (Вінницького) р-ну; Дзвониха (три поселення) [1001–1002], одне в ур. «Довга гребля» [1003], Кліщів [1012] Тиврівського (Вінницького) р-ні;

Гути [1065], Клебань [1068], Копіївка (три поселення) [1070–1071], одне в ур. «Загребля» [1069], Крищинці [1076], Холодівка (два поселення) [1083], одне в ур. «Буськова» [1084], Михайлівка [1078] Тульчинського р-ну; Четвертинівка [1045] Тростянецького (Гайсинського) р-ну.

На ранньослов'янські поселеннями складено 12 паспортів. Вони розташовані біля сіл: Зарванці [238] Вінницького р-ну; Носівці [326] Гайсинського р-ну; Бабин в ур. «Оболоня» [505], Даньківка в ур. «Росоша» [527], Сорока [539] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Глинське (два поселення) [609–610], Жигалівка (два поселення) в ур. «Горб за водою» [613] та «Гончарівка» [614], Хомутиці [626] Калинівського (Хмільницького) р-ну; Журавне [698], Олександрівка в ур. «Лядське поле» [694] Літинського (Хмільницького) р-ну. Три паспорти складено на пам'ятки типу Лука-Райковецька, що розміщені біля сіл: Олександрівка в ур. «Кривошапкова гора» [693] Літинського (Хмільницького) р-ну; Нижча Кропивна в ур. «Хомулівка» [777] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Крищинці [1077] Тульчинського р-ну. Також паспортизовано одне поселення X–XI ст. біля с. Довгополівка [1007] Тиврівського (Вінницького) р-ну.

Загалом 1982 р. П. І. Хавлюк створив 111 паспортів на пам'ятки з 10 р-нів Вінницької обл.: Вінницького, Гайсинського, Іллінецького, Калинівського, Літинського, Немирівського, Тульчинського, Тиврівського, Тростянецького та Оратівського. Всього науковець обстежив 129 об'єктів археологічної спадщини різних епох.

1984 р. складено 10 паспортів на поселення трипільської культури. Серед них паспортизовано одне ранньотрипільське поселенням біля с. Кантелина [465] Іллінецького (Гайсинського) р-ну та дев'ять пізньотрипільських біля сіл: Іванівка в ур. «Лиса гора» [246] Вінницького р-ну; Кожанка [898] Оратівського (Вінницького) р-ну; Завадівка [937] Теплицького (Гайсинського) р-ну; Тростянець (два поселення) [996], одне в ур. «Петелькова гора» [997] Тиврівського (Вінницького) р-ну; Тростянчик в ур. «Булавова гора» [1035]

Тростянецького (Гайсинського) р-ну; Березна (два поселення) [2045, №1290–1291] та Голодьки [2045, №1302] Хмільницького р-ну.

На пам'ятки епохи бронзи складено вісім паспортів. Серед них кургани біля с. Щаслива (комплекс із двох курганів та одного окремого) [663–664] Липовецького (Вінницького) р-ну, а також шість поселень біля сіл: Кальник [464], Шабельня [2045, №447] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Березна [2045, №1292], Вербівка [2045, №1296], Широка Гребля (два поселення) [2045, №1336–1337] Хмільницького р-ну. Окрім цього паспортизовано кургани невизначеного часу біля сіл: Синарна [906] Оратівського (Вінницького) р-ну та Білий Рукав (комплекс із двох курганів) [2045, №1293] Хмільницького р-ну.

На поселення передскіфського часу складено дев'ять паспортів. Вони розташовані біля сіл: Баланівка [213], Кошаринці (два поселення) в ур. «Зруб» [219] та «Над Бугом» [220] Бершадського (Гайсинського) р-ну; Оратові [888] Оратівського (Вінницького) р-ну; Побірка (два поселення) [941], одне в ур. «Кар'єр» [940] Теплицького (Вінницького) р-ну; Ободівка (два поселення) [1032–1033] та Тростянчик в ур. «Бучак» [1036] Тростянецького (Гайсинського) р-ну.

Пам'яток скіфського часу паспортизовано 10. Із них одне пізньоскіфське поселення біля с. Пархомівка [476] Іллінецького (Вінницького) р-ну та дев'ять скіфських курганных комплексів біля сіл: Кошаринці [222] Бершадського (Гайсинського) р-ну; Дашів [463] Іллінецького (Гайсинського) р-ну, Павлівка [473], Паріївка (комплекс із двох курганів) [474] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Осична (комплекс із двох курганів) [903], Яблуновиця (комплекс із двох курганів) [913] Оратівського (Вінницького) р-ну; Росоша (комплекс із двох курганів та одного окремого) [943–945] Теплицького (Гайсинського) р-ну та Широка Гребля [2045, №1338] Хмільницького р-ну.

Зарубинецьких пам'яток паспортизовано чотири. Вони розташовані біля сіл: Кантелина [466] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Зозів (два поселення) [660], одне в ур. «Хутори» [661] Липовецького (Вінницького) р-ну та Широка Гребля [2045, №1339] Хмільницького р-ну.

Найбільше складено паспортів цього року на 31 поселення черняхівської культури – біля населених пунктів: с. Баланівка [214], с. Кошаринці (два поселення) [224], одне в ур. «Бучак» [226], с. Сумівка (два поселення) в ур. «Зайців яр» [634] «Дзюбова гора» [635], с. Чапаївка (нині с. Війтівка) [232] Бершадського (Гайсинського) р-ну; с. Губник [2045, №143] Гайсинського р-ну; с. Яструбинці [479] Іллінецького (Гайсинського) р-ну, с. Брицьке [658], с. Вахнівка [659], с. Росоша в ур. «Росошанське поле» [662] Липовецького (Вінницького) р-ну; селище Оратів (два поселення) [890–891], с. Медівка [901], с. Осична в ур. «Турський ліс» [904], с. Очитків [905], с. Синарна (два поселення) [907–908], с. Чагів (два поселення) [912], одне в ур. «Дубина» [911] Оратівського (Вінницького) р-ну; с. Петрашівка в ур. «Сомівські левади» [939], Побірка в ур. «Горб» [942] Теплицького (Вінницького) р-ну; с. Тростянець в ур. «Латанська дубина» [998] Тиврівського (Вінницького) р-ну; с. Тростянчик [1037] Тростянецького (Гайсинського) р-ну; с. Голодьки [2045, №1303], с. Крутнів [2045, №1311], с. Курилівка [2045, №1312], с. Малий Митник (два поселення) [2045, №1315–1316], с. Філіопіль [2045, №1331] та с. Широка Гребля [2045, №1340] Хмільницького р-ну.

Пам'яток ранньослов'янського періоду паспортизовано вісім. Вони представлені поселеннями біля населених пунктів: с. Баланівка [216] Бершадського (Гайсинського) р-ну; с. Славна [2045, №680] Липовецького (Вінницького) р-ну, селище Оратів [892], с. Бартошівка в ур. «Кар'єр» [893], с. Животівка в ур. «Вершина» [894], с. Кожанка [899], с. Медівка [885] Оратівського (Вінницького) р-ну та с. Завадівці в ур. «Перший горб» [938] Теплицького (Вінницького) р-ну.

Також паспортизовано одне поселення типу Лука-Райковецька біля с. Широка Гребля [2045, №1341] та одне періоду Х–ХІ ст. біля с. Голодьки [2045, №1304] Хмільницького р-ну.

Усього за 1984 р. П. І. Хавлюк виготовив 84 паспорти на пам'ятки археології, розташовані у дев'яти р-нах Вінницької обл.: Вінницькому, Гайсинському, Іллінецькому, Калинівському, Липовецькому, Немирівському,

Теплицькому, Тульчинському, Тиврівському та обстежив 90 об'єктів археологічної спадщини.

1985 р. паспортизацію пам'яток було продовжено. На поселення трипільської культури складено три паспорти. Серед них на середньотрипільське поселення біля с. Сокиринці [243] Вінницького р-ну та на два пізньотрипільських – біля с. Тростянець [990] Тиврівського (Вінницького) р-ну та с. Кальник [2045, №363] Іллінецького (Гайсинського) р-ну.

На пам'ятки Епохи бронзи складено 14 паспортів. Вони представлені курганными комплексами біля сіл: Джулинка (комплекс із двох курганів) [218], Ставки (курганний комплекс із трьох курганів та два окремих) [225; 227–228] Бершадського (Гайсинського) р-ну; Тростянчик (чотири курганных комплекси з 16 курганів та одного окремого) [1027–1031] Тростянецького (Гайсинського) р-ну. Поселення епохи бронзи паспортизовані біля населених пунктів: селище Турбів [2045, №687] Липовецького р-ну; с. Криківці (два поселення) [2045, №849–850] Немирівського (Вінницького) р-ну, с. Ометинці в ур. «Під Липником» [731] Немирівського (Гайсинського) р-ну та с. Неменка (білогрудівська культура) [486] Іллінецького (Вінницького) р-ну.

Також складено паспорти на чотири недатовані курганны комплекси біля населених пунктів: с. Бирлівка [217] Бершадського (Гайсинського) р-ну; с. Кальник (комплекс із двох курганів та одного окремого) [2045, №371–372] Іллінецького (Гайсинського) р-ну та селище Оратів (комплекс із двох курганів) [889] Оратівського (Вінницького) р-ну.

Пам'яток передскіфського періоду паспортизовано сім. Це поселення біля сіл: Сокиринці (два поселення) [245; 248] Вінницького р-н; Жорнище [481], Шевченкове [495] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Вища Кропивна [730] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Криківці [2045, №851] Немирівського (Вінницького) р-ну та Тростянець в ур. «Садова» [991] Тиврівського (Вінницького) р-ну.

Найбільшу кількість паспортів складено на 42 курганны комплекси скіфського часу біля населених пунктів: с. Бирлівка в ур. «Доріз» (комплекс із

двох курганів) [215], с. М'якохід (два окремих кургани) [221; 223], с. Тернівка [231], с. Чернятка (комплекс із двох курганів) [233] Бершадського (Гайсинського) р-ну; с. Нараївка [293] Гайсинського р-ну; м. Липовець (комплекс із двох курганів) [657] Липовецького (Вінницького) р-ну; с. Варварівка (комплекс із двох курганів) (нині у складі м. Іллінці) [480] Іллінецького (Вінницького) р-ну, с. Городок (комплекс із двох курганів) [462], с. Леухи (чотири окремих кургани) [467–470], с. Росоховата (комплекс із двох курганів) [477], с. Слободище (комплекс із трьох курганів) [478] Іллінецького (Гайсинського) р-ну, с. Неменка (комплекс із трьох курганів та одного окремого) [471–472], с. Павлівка [491], с. Паріївка [475] Іллінецькому (Вінницькому) р-ні; с. Константинівка [650], с. Приборівка (комплекс із двох курганів) [653] Липовецького (Вінницького) р-ну; с. Зарудді (комплекс із трьох курганів та двох окремих) [895–897], с. Лопатинка [900], селище Оратів [902], с. Фронтівка (два окремих кургани) [909–910] Оратівського (Вінницького) р-ну; м. Погребище [923], с. Білашки (комплекс із двох курганів та одного окремого) [921–922] Погребищенського (Вінницького) р-ну; с. Веселівка (комплекс із двох курганів) [928] та комплекс із трьох курганів в ур. «Галетове поле» [927], селище Теплик (комплекс із чотирьох курганів та одного окремого) [935–936], с. Погоріла [929], с. Пологи (два окремих кургани) [930–931], с. Росоша (комплекс із двох курганів) [944], с. Сокиряни [932], с. Удич (два окремих кургани) [933–934] Теплицького (Гайсинського) р-ну.

Із пам'яток зарубинецької культури складено лише один паспорт на поселення біля с. Сокиринці в ур. «Ставок черниці» [251] Вінницького р-ну.

На пам'ятки черняхівської культури складено сім паспортів. Це поселення біля сіл: Жорнище [482], Неменка [488] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Кальник (два поселення) [2045, №364; 522] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Бартошівка (два поселення) [881–882] Оратівського (Вінницького) р-ну та Нападівка [652] Липовецького (Вінницького) р-ну.

На поселення ранньослов'янського часу складено п'ять паспортів. Це пам'ятки біля сіл: Сокиринці [252] Вінницького р-ну; Кальник (два поселення)

[2045, №366–367] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Кожанка [883] та Очитків в ур. «Чаплине» [886] Оратівського (Вінницького) р-ну.

Два паспорти складено на пам'ятки типу Лука-Райковецька, які розташовані біля сіл: Хрінівка Іллінецького (Вінницького) р-ну [2045, №441] та Кожанка в ур. «Кабриків беріг» [884] Оратівського (Вінницького) р-ну.

П. І. Хавлюк 1985 р. створив 85 паспортів на пам'ятки археології у дев'яти р-нах Вінницької обл.: Вінницькому, Гайсинському, Іллінецькому, Калинівському, Липовецькому, Немирівському, Теплицькому, Тульчинському та Тиврівському. Усього було обстежено 131 об'єкт археологічної спадщини.

1986 р. археолог паспортизував 17 пам'яток трипільської культури, які представлені трьома середньотрипільськими поселеннями біля сіл: Вознівці [427] Жмеринського р-ну; Залужне в ур. «Антонове поле» [688] Літинського (Вінницького) р-ну та Слобода Шаргородська [1148] Шаргородського (Жмеринського) р-ну. Значно більше паспортизовано пізньотрипільських поселень – 12 об'єктів біля сіл: Українське в ур. «Корчина» [210] Барського (Жмеринського) р-ну; Лука-Мелешківська «Цулимін ставок» [240] та Хижинці [254] Вінницького р-ну; Рожепи [415], Слобода-Почапинецька в ур. «Олексів ставок» [442] і Тарасівка в ур. «Курятник» [444] Жмеринського р-ну; Білозірка [685], Кільянівка в ур. «Лейбове» [689] та Кусиківці [691] Літинського (Вінницького) р-ну; Шершні в ур. «За ставком» [993] Тиврівського (Вінницького) р-ну; Слобода Шаргородська [1149] та Юхимівка [1152] Шаргородського (Жмеринського) р-ну. Також паспортизовано два недатованих трипільських поселення біля сіл: Бірків [2045, №691] Літинського (Вінницького) р-ну та Будки [2045, №774] Немирівського (Вінницького) р-ну.

Паспортизовані пам'ятки епохи пізньої бронзи представлено шістьма поселеннями білогрудівської культури біля сіл: Мартинівка в ур. «Стежки» [432] Жмеринського р-ну; Бірків [686] Літинського (Вінницького) р-ну; Нападівка [651] Липовецького (Вінницького) р-ну; Руданське [1150] та Мурафа [1123] Шаргородського (Жмеринського) р-ну.

Також складено паспорти на курганні комплекси невизначеного часу біля сіл: Будьки [424] та Демидівка (могильник із 29 курганів) [431] Жмеринського (Вінницького) р-ну; Старія Прилука (два курганні комплекси) [655; 656] Липовецького (Вінницького) р-ну; Черемошне (комплекс із трьох курганів) [992] Тиврівського (Вінницького) р-ну.

14 паспортів складено на поселення передскіфського часу, які розташовані біля сіл: Митки [209] та Українське [211] Барського (Жмеринського) р-ну; Лука-Мелешківська [236] Вінницького р-ну; Будьки [425], Вознівці в ур. «Михайлова гора» [428], Станіславчик (два поселення) [417–418], Тарасівка (два поселення) [422], одне в ур. «Попів ставок» [445] Жмеринського р-ну; Демидівка [430] Жмеринського (Вінницького) р-ну; Шостаківка (у складі с. Василівка) [1151] та Зарванка [988] Тиврівського (Вінницького) р-ну; Копистирин в ур. «Долинки» [1118] та Федорівка [1135] Шаргородського (Жмеринського) р-ну.

На пам'ятки скіфського часу складено два паспорти на курган біля с. Лугова [485] Іллінецького (Вінницького) р-ну та поселення біля с. Ометинці в ур. «Під господарством» [732] Немирівського (Гайсинського) р-ну.

Пам'яток зарубинецької культури паспортизовано дев'ять. Це поселення біля сіл: Новоселиця (два поселення) [434–435], Почапинці (два поселення) [413; 437], Северинівка [440], Станіславчикські Млиники (нині с. Станіславчик) [450] Жмеринського р-ну; Залужне в ур. «Коліно» [687], Кільянівка в ур. «Острівець» [690] Літинського (Вінницького) р-ну; Шершні [994] Тиврівського (Вінницького) р-ну.

На пам'ятки черняхівської культури складено найбільше паспортів. Це 28 поселень та один могильник. Поселення розташовані біля сіл: Будьки в ур. «Бродацьке» [426], Вознівці в ур. «Біля криничок» [429], Рів [414], Рожепи (два поселення) в ур. «Ринви» [438] та «Іванівське» [439], Северинівка [441], Слобода-Почапинецька [443], Станіславчик [420], Тарасівка (три поселення) [446] два з них в ур. «Рябий млин» [423] та «За селом» [447], Мартинівка в ур. «Дубина» [433], Северинівка [441] Жмеринського р-ну; Демидівка (два

поселення) [449; 2045, №254] Жмеринського (Вінницького) р-ну; Шепіївка (два поселення) [599], одне в ур. «За грабаркою» [598] Калинівського (Хмільницького) р-ну; Богданівка [637] та Росоша [654] Липовецького (Вінницького) р-ну; Привітне [709] Муровано-Куриловецького (нині в Могилів-Подільському); Борсків в ур. «Борсківське» [984], Зарванка (два поселення) [949; 986], Шершні [995] Тиврівського (Вінницького) р-ну; Грелівка в ур. «Грелівське поле» [1145], Михайлівка [1121], Мурафа в ур. «Сінокос» [1122], Слобода Мурафська [1147] Шаргородському (Жмеринському) р-ні. Могильник черняхівської культури розташований у с. Клекотина Шаргородського (Жмеринського) р-ну [1146].

Також складено два паспорти на два поселення ранньослов'янського часу біля сіл: Богданівка в ур. «Попів Яр» [649] Липовецького (Вінницького) р-ну та Кусиківці в ур. «Курник» [692] Літинського (Вінницького) р-ну. На одну пам'ятку, а саме – городище уличів складено паспорт біля с. Носківці [436] Жмеринського р-ну.

Отже, 1986 р. П. І. Хавлюк створив 84 паспорти на пам'ятки археології в дев'яти р-нах: Вінницькому, Гайсинському, Іллінецькому, Калинівському, Липовецькому, Немирівському, Теплицькому, Тульчинському й Тиврівському. Загалом обстежено 97 об'єктів археологічної спадщини різних часів.

1987 р. паспортизовано дев'ять поселень трипільської культури: два середньотрипільських біля с. Михайлівка в ур. «Даманське» [1120] та с. Писарівка в ур. «Скала» [1130] Шаргородського (Жмеринського) р-ну; пізньотрипільських у тому ж р-ні біля сіл: Клекотина в ур. «Ткачова» [1113], Пасинки (два поселення) в ур. «Юзів сад» [1126] та «Кринички» [1127] й Покутине [1132] Шаргородського (Жмеринського) р-ну; Кам'яногірка (два поселення) [409], одне в ур. «Олексіївське поле» [410] Жмеринського р-ну. Також паспортизовано одне не датоване трипільське поселення біля с. Довжок [2045, №1371] Немирівського (Тульчинського) р-ну.

Складено паспорти на вісім недатованих курганів біля сіл: Станіславчик [416] Жмеринського р-ну; Пісочин [639] Липовецького (Вінницького) р-ну;

Дерев'янки [1105], Довжок [1106], Мурафа (три окремих кургани) [1110–1112], Писарівка [1131]. Шаргородського (Жмеринського) р-ну.

Пам'яток передскіфського часу паспортизовано три. Це поселення біля сіл: Кам'яногірка в ур. «Перед хатками» [411] Жмеринського р-ну; Клекотина в ур. «Ткачова» [1114] й Слобода Шаргородська в ур. «Баштан» [1134] Шаргородського (Жмеринського) р-ну.

Зарубинецьких пам'яток паспортизовано три. Це поселеннями біля сіл: Олексіївка [412] та Станіславчик в ур. «Чагарі» [419] Жмеринського р-ну та Хоменки в ур. «Очаківський ліс» [1139] Шаргородського (Жмеринського) р-ну.

Найбільшу кількість паспортів складено на 26 черняхівських поселень, розташовані біля сіл: Станіславчик в ур. «Глибоке поле» [421] Жмеринського р-ну; Криківці [2045, №848] Немирівського (Вінницького) р-ну, Білий Рукав [2045, №1294] Хмільницького р-ну; Андріївка (два поселення) в ур. «Андріївське поле» [1102] та «Лучанське поле» [1103], Гибалівка [1104], Довжок (три поселення) в ур. «Ринви» [1107] «Березина» [1108], «Городище» [1109], Клекотина (три поселення) [1115], два з них в ур. «Манькова Долина» [1116] та «Ланок» [1117], Лозова [1119], Носиківка (два поселення) в ур. «Голдра» [1124] та «Обоз» [1125], Пасинки (два поселення) [1129] одне в ур. «Кут» [1128], Сапіжанка в ур. «Маркова Долина» [1133], Федорівка (три поселення) [1136–1137], одне в ур. «Садова» [1138], Хоменки (п'ять поселень) в ур. «Під ставками» [1140], «Скалькова гора» [1141] «Дуринецьке поле» [1142], «Під Очаковом» [1143] та «За селом» [1144] Шаргородського (Жмеринського) р-ну.

Усього 1987 р. П. І. Хавлюк створив 49 паспортів на 49 об'єктів, обстежених у дев'яти р-нах: Вінницькому, Гайсинському, Іллінецькому, Калинівському, Липовецькому, Немирівському, Теплицькому, Тульчинському й Тиврівському.

Серед пам'яток, опрацьованих 1988 р., складено паспорти на середньотрипільське поселення біля с. Івонівці в ур. «Кахнівський яр» [955] Тиврівського (Вінницького) р-ну та 12 пізньотрипільських поселень біля сіл:

Лиса Гора в ур. «Забродське» [460] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Війтівці в ур. «Баштан» [638] Липовецького (Вінницького) р-ну; Межигірка (два поселення) [721–722], Потоки в ур. «Плоске» [727] Немирівського (Вінницького) р-ну; Жахнівка в ур. «Лиса гора» [954], Рахни-Польові в ур. «Панське поле» [969], Сліди (два поселення) в ур. «Четверте поле» [964] та «Романовське» [965], Уяринці в ур. «Завалля» [983] Тиврівського (Вінницького) р-ну; Рогізна (два поселення) в ур. «Садок» [973] та «Поле Клочківського» [974] Тиврівського (Тульчинського) р-ну. Також паспортизоване одне недатоване трипільське поселення Рубань [2045, №913] Немирівського (Вінницького) р-ну.

Складено паспорти на 21 курганний комплекс невизначеного часу біля населених пунктів: с. Василівка в ур. «Соловійова» (комплекс із п'яти курганів) [451] Іллінецького (Вінницького) р-ну; селище Дашів [455] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; с. Нова Гребля [597] Калинівського (Хмільницького) р-ну; с. Безіменне [633], с. Воскодавиці в ур. «висота 310» [634], с. Перемога (комплекс із двох курганів) [635], с. Самгородок в ур. «Березина» [636] Козятинського (Хмільницького) р-ну; с. Струтинка в ур. «Могилки» (комплекс із двох курганів та одного окремого) [643–644], Щаслива (комплекс із двох курганів та одного окремого) [646–647] Липовецького (Вінницького) р-ну; Кароліна [710], Ковалівка в ур. «Росоховата» (комплекс із двох курганів) [716] Немирівського (Вінницького) р-ну; Червоне [729] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Мала Вулига [958], Пирогів [961], Рахни-Польові (комплекс із двох курганів) [970], Уяринці в ур. «Завалля» [985] Тиврівського (Вінницького) р-ну; Рогізна в ур. «За током» [975] Тиврівського (Тульчинського) р-ну; Бортники [1054] Тульчинського р-ну; Кустівці [2045, №1313] Хмільницького р-ну.

На поселення передскіфського часу складено 21 паспорт. Вони розташовані біля сіл: Василівка (два поселення) в ур. «Вершина» [452; 453], В'язовиця [454], Красеньке (три поселення) в ур. «Голудчиха» [456], «Сад» [457] та «Докисюни» [458] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Війтівці в ур. «За старим ставком» [640] Липовецького (Вінницького) р-ну; Кірове (нині

с. Подільське) в ур. «Чайків берег» [712], Ковалівка (два поселення) в ур. «Дашенкове поле» [717] та «Гогунова» [718], Рубань (два поселення) [2045, №914–915] Немирівського (Вінницького) р-ну; Івонівці (два поселення) в ур. «Гугівка» [956] та «Побірки» [957], Уяринці (два поселення) в ур. «Моцура» [987] та «Скрипне» [989] Тиврівського (Вінницького) р-ну; Велика Вулига в ур. «Левади» [952], Рогізна (два поселення) в ур. «Закрута» [976] та «Греськова долина» [977] Тиврівського (Тульчинського) р-ну; Торків в ур. «Ставок» [1055] та Шпиківка в ур. «Город» [1057] Тульчинського р-ну.

На пам'ятки скіфського часу складено дев'ять паспортів. Це поселення біля сіл: Данилки [2045, №808], Кірове (нині с. Подільське) (два поселення) [713], одне в ур. «Попове поле» [714], Коровайна в ур. «Сіпачка» [720], Рубань (чотири поселення) [2045, №916–919] Немирівського (Вінницького) р-ну та Ометинці Немирівського (Гайсинського) р-ну.

Пам'яток зарубинецької культура паспортизовано 10. Це поселення біля сіл: Красненьке в ур. «Попів хутів» [459] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Кірове (нині с. Подільське) в ур. «Чайків берег» [715], Рубань (два поселення) [2045, №920–921] Немирівського (Вінницького) р-ну; Мала Вулига в ур. «Скеля» [959], Рогізна (три поселення) в ур. «Тичишине» [978], «Вулизьке» [979] та «Проти Греськової долини» [980] Тиврівського (Тульчинського) р-ну, а також – Торків в ур. «Гуральня» Тульчинського р-ну [1056] і Кривошії [2045, №1310] Хмільницького р-ну.

На черняхівські поселення складено 16 паспортів. Це пам'ятки біля сіл: Якубівка в ур. «Базилів беріг» [461] Іллінецького (Вінницького) р-ну; Петрівка в ур. «Трясова» [641], Пилипенкове в ур. «Обрив» [642], Струтинка в ур. «Руда» [645] Липовецького (Вінницького) р-ну; Ковалівка в ур. «Біля водокачки» [719], Рубань (три поселення) [2045, №922–924] Немирівському (Вінницькому) р-ні; Ометинці в ур. «Лізін горб» [726] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Бушинка в ур. «Німецьке» [951] Велика Вулига в ур. «Завалля» [953], Мала Вулига в ур. «Друга скеля» [960], Польова Слобідка в ур. «Безводне» [963], Рогізна (два поселення) [981], одне в ур. «Поле Варфоломея»

[982], Сліди (два поселення) [967], одне в ур. «Лісок» [966] Тиврівського (Тульчинського) р-ну.

Також складено п'ять паспортів на ранньослов'янські поселення біля сіл: Кароліна в ур. «Вила» [711] Немирівського (Вінницького) р-ну; Пирогів в ур. «Саулякові кринички» [962], Рахни-Польові (два поселення) в ур. «Рапаїха» [971–972] Тиврівського (Вінницького) р-ну та Сліди в ур. «Лісок» [968] Тиврівського (Тульчинського) р-ну.

Тож 1988 р. П. І. Хавлюк значно розширив масштаби досліджень порівняно з попереднім роком, створивши 97 паспортів на археологічні пам'ятки в дев'яти р-нах Вінницькому, Гайсинському, Іллінецькому, Калинівському, Липовецькому, Немирівському, Теплицькому, Тульчинському, Тиврівському), всього обстеживши 106 об'єктів.

Серед пам'яток, досліджених 1989 р., трипільська культура представлена паспортами на три поселення: два пізньотрипільських біля с. Купчинці, ур. «Хмури» [504] Іллінецького (Гайсинського) р-ну та одне недатоване біля с. Андрушівка в ур. «Степок» [918] Погребищенського (Вінницького) р-ну.

Найчисленнішу групу паспортизованих пам'яток становлять 15 курганних комплексів у різних р-нах обл. біля сіл: Городок [490], Жадани в ур. «Ланок» (комплекс із трьох курганів) [493], Купчинці (комплекс із двох курганів та трьома окремими) [506; 509; 512; 516] та Романово-Хутір [519] Іллінецького (Гайсинського) р-ну; Ометинці [726] Немирівського (Гайсинського) р-ні; Заруддя (два окремі кургани) [2045, №990; 874], Кошлани [875], Новоживотів [876] та Яблуновиця (комплекс із двох курганів та одним окремим) [879–880] Оратівського (Вінницького) р-ну та курган біля селища Тиврів [950] Тиврівського (Вінницького) р-ну.

На пам'ятки ранньої залізної доби складено чотири паспорти. Це два поселення передскіфського часу біля с. Красеньке [501] Іллінецького (Вінницького) р-ну й с. Ометинці в ур. «Сайкова» [724] Немирівського (Гайсинського) р-ну та два скіфського часу біля с. Ситківці [728] і с. Сорокотяхниці [2045, №956] Немирівського (Гайсинського) р-ну.

Пам'яток зарубинецької культуру паспортизовано чотири. Вони представлені поселеннями біля сіл: Вища Кропивна [723] Немирівського (Гайсинського) р-ну; Заруддя в ур. «Дорцева» [873] й Осична [878] Оратівського (Вінницького) р-ну, а також біля с. Паріївка [920] Погребищенського (Вінницького) р-ну.

Складено паспорти на шість поселень черняхівської культури біля сіл: Богданівка [648] Липовецького (Вінницького) р-ну; Оратівка в ур. «Над ставом» [877] Оратівського (Вінницького) р-ну; Андрушівка (два поселення) [2045, №1036], одне в ур. «Камінний тік» [917], Паріївка в ур. «Ризи» [919] Погребищенському (Вінницькому) р-ні, а також біля селища Чернівці в ур. «Ромашки» [1101] Чернівецького (нині Могилів-Подільського) р-ну.

Отже, 1989 р. П. І. Хавлюк створив 32 паспорти на пам'ятки, розташовані у семи р-нах обл.: Іллінецькому, Липовецькому, Немирівському, Тиврівському, Погребищенському, Оратівському та Чернівецькому. Всього обстежено 36 різних археологічних історико-культурних пам'яток.

Загалом П. І. Хавлюк впродовж 13 років, 1977–1989 рр., склав 1017 охоронних паспорти із 1739 на пам'ятки археології Вінницької обл., які перебували на обліку станом на 2018 рік. А це становить близько 58% від їх загальної кількості у реєстрі. Якщо простежити процес паспортизації пам'яток археології Вінниччини то ми побачимо динаміку його росту: 1954 р. на обліку перебувало 203 пам'ятки, 1978 р. – 201, 2018 р. – 1739. Тобто найпродуктивнішими, з погляду інтенсивності паспортизації, були роки, коли її вів П. І. Хавлюк особисто.

Завдяки методу суцільної розвідки, досліднику вдалося не лише зібрати інформацію про місцезнаходження об'єктів археологічної спадщини, але й поставити їх під державну охорону. Перш за все дослідник виконував поставлені перед собою завдання щодо збереження і охорони археологічної культурної спадщини та створення у перспективі довідника з археології Вінницької обл.

Висновки до розділу 3

П. І. Хавлюк розпочав охоронні археологічні дослідження ще 1955 р. з метою порятунку об'єктів археологічної спадщини. Перш за все, це стосувалося місць, що підпадали під затоплення в результаті будівництва гідроспоруд. У подальшому археолог долучався до огляду місць, де розгорталося будівництво житлових та промислових об'єктів. Також він встановив, що руйнування культурної спадщини відбувається перш за все через те, що населення не проінформоване про наявність у їхньому населеному пункті пам'яток археології, та як саме потрібно діяти у випадку їх виявлення. Будучи головою секції археології ВОО УТОПІК П. І. Хавлюк розпочав проводити за підтримки організації розвідки і охоронні археологічні розкопки та активно пропагувати пам'яткоохоронну діяльність.

Із 1974 р. розпочали роботу групи зі створення облікових паспортів на пам'ятки археології Вінницької обл. В 1977–1989 рр. дослідник також долучився до складання облікової документації. Зокрема підготував 1017 паспорти (1977 р. – 122, 1978 р. – 136, 1979 р. – 57, 1980 р. – 68, 1981 р. – 108, 1982 р. – 111, 1984 р. – 84, 1985 р. – 85, 1986 р. – 83, 1987 р. – 49, 1988 р. – 97, 1989 р. – 32), що становить 58% від їх загальної кількості.

Під час роботи П. І. Хавлюка над паспортами на пам'ятки археології його колеги склали тільки 145 документів. Після того, як археолог припинив паспортизацію пам'яток, у 1991–2018 рр. складено 361 обліковий документ. Результати роботи П. І. Хавлюка в охоронній справі вражають, адже він готував облікові документи та проводив польові дослідження одноосібно.

Розділ 4. АРХЕОЛОГІЧНІ РОЗКОПКИ ТА КОЛЕКЦІЇ ЗНАХІДОК

Інформацію про знахідки П. І. Хавлюка, виявлені в ході розкопок, узагальнено за допомогою: наукових звітів, збережених журналів обліку знахідок, публікацій археолога та музейних колекцій. Незначна частина облікової документації втрачена внаслідок раптової смерті археолога під час археологічних досліджень на черняхівському поселенні біля с. Гармаки Барського (Жмеринського) р-ну.

4.1. Пам'ятки епохи неоліту та енеоліту

П. І. Хавлюк у 1951–1957 рр. під час навчання в Ужгородському державному університеті зацікавився пам'ятками доби енеоліту. У зв'язку з цим виконував дипломну роботу на тему: «Поселення трипільської культури в басейні річки Соб» під керівництвом відомого археолога, доцента Ф. П. Потушняка. У ході підготовки наукової праці здійснив велику кількість археологічних розвідок. Крім Трипілля 1956 р. паралельно почав вивчати пам'ятки буго-дністровської культури доби неоліту. Їх дослідження науковець виконував самостійно та у взаємодії із своїм учителем – співробітником ІА АН УРСР, к. і. н. В. М. Даниленком.

Провівши цього року серію розвідок, П. І. Хавлюк виявив залишки поховання на північно-східній ділянці неолітичного поселення біля с. Самчинці Немирівського (Гайсинського) р-ну. Скелет небіжчика залягав усього на 28 см від денної поверхні та був частково зруйнований паводками. Внаслідок руйнування відсутні такі елементи скелету небіжчика: грудина, декілька кісток хребта й значна частина черепної коробки. Нижні кінцівки скелета потрошені, та втрачено праву руку. Дослідник припустив, що поховання зроблено вже після ушкоджень. Серед інвентарю є два крем'яні відщепи, розташовані по обидва боки на рівні стегнових кісток [4, арк. 2].

Під час розкопок багатошарового поселення на острові Митківський біля с. Скибинці Тростянецького (Гайсинського) р-ну 1959 р. досліджено

трипільську господарську яму. В ній знайдено фрагменти кераміки та кістки тварин [6, арк. 5].

1964 р. на пізньотрипільському поселенні біля с. Чортория в ур. «Ялисева гребля» Іллінецького (Гайсинського) р-ну проведено охоронні розкопки. Дослідник виявив залишки житла-напівземлянки, де знайдено комплекс знарядь праці та побутових предметів: декілька мотик із рогу оленя, рало, два крем'яних ножа та два розвали посудин [24, арк. 2].

У 1968–1970 рр. на багатошаровому поселенні біля с. Рахни-Собові (нині с. Рахни) Гайсинського р-ну проведено археологічні дослідження, в результаті яких виявлено культурний шар трипільської культури. Колекція знахідок сезону 1968 р. у фондах ВОКМ включає підвіску-амулет [1245, А-6133/1], відтяжку від ткацького верстата [1245, А-6133/2] та п'ять фрагментів посудин, представлених вінцями та боковинами [1245, А-6134–6138]. Значно багатшим на знахідки виявився сезон 1969 р. Серед антропоморфної пластики знайдено фрагмент жіночої статуетки [1158, А-360] та жіночу стилізовану статуетку, виготовлену з жовтої глини з домішками товченої мушлі [1163, А-588]. Керамічний комплекс представлений двома мініатюрними біконічними посудинами без орнаменту [1158, А-365–366], чотирма фрагментами посудин [1159], керамічною посудиною з проколами для вушок без орнаменту [1164, А-590] та двома керамічними мисками [1164, А-591; 1165]. Знаряддя праці включають дві кістяні проколки [1160, А-401–402], кулястий відбійник [1162, А-584] та ніж з двома лезами, виготовлений із видовженої тонкої крем'яної пластини з заокругленим кінцем [1162, А-585]. Окрім матеріалів, датованих роками розкопок, у колекції є артефакти з цього поселення без чіткої прив'язки до року досліджень – кубок і миска [1341; 1379].

Під керівництвом П. І. Хавлюка 1969 р. трипільський загін ВПІ та ВОКМ на чолі з І. І. Зайцем дослідив трипільське поселення біля с. Кліщів Тиврівського (Вінницького) р-ну. Археологічні розкопки зосереджено у зрізі берегової лінії, де виявлено велику землянку розміром 12 × 6,5 м. Вона фактично зорієнтована паралельно берегу та врізана в материк. На поселенні за

сезон знайдено 4928 фрагментів кераміки. Серед них варто відзначити 21 розвал посудин і 11 великих фрагментів. Інший матеріал представлений такими артефактами: сімома зернотерками й 58 крем'яними відщепами [1795, с. 235–237]. У колекції ВОКМ із розкопок цього року зберігається 165 предметів.

Наступні дослідження трипільського культурного шару на поселенні біля с. Чортория в ур. «Ялисева гребля» Іллінецького (Гайсинського) р-ну було проведено 1972 р. на ділянці розкопів № 7–8, площею 260 м². Археолог виявив скупчення трипільської кераміки та господарську яму. Вона мала «лійкоподібну» форму 1,2 × 0,9 м й завглибшки 0,6 м [38, арк. 2]. До журналу обліку знахідок внесено 74 фрагменти керамічного посуду: 41 стінка, 23 вінця та 10 денечь [40]. На відстані 8 м від ями на площі 2 × 1,8 м виявлено скупчення обмазки, палених кісток і декількох фрагментів кераміки. Поряд зі скупченням виявлено чотири сіро-чорні прясла. П. І. Хавлюк під час розкопок зробив висновок, що трипільське поселення фактично зруйновано [38, арк. 2].

Цього ж року дослідження проводилися на зрізі кар'єру, що пошкодив три житла-напівземлянки на трипільському поселенні біля с. Уланівка Іллінецького (Вінницького) р-ну. З охоронною метою закладено три розкопи загальною площею 250 м². Перша напівземлянка була заглибленою на 1,4 м, з розмірами незруйнованої частини 5,3 × 4,2 м. Простежено залишки вогнища або печі та деякі особливості конструкції стін. Друга напівземлянка також частково зруйнована й мала вогнище, обкладене обпаленим камінням. Площа збереженої частини житла 4 × 6 м та заглиблено на 0,6 м. Остання розкопана споруда розмірами 6 × 12,5 м, завглибшки 0,4–0,7 м мала вогнище, аналогічне тому, що у житлі № 2 [38, арк. 21–22]. До журналу обліку знахідок із трьох жител внесено 552 фрагменти кераміки (280 стінок, 181 вінець, 89 денечь та три цілі посудини) та 60 інших предметів. Серед них знаряддя праці (чотири сокири з заготовками, 13 боласів, три наконечники стріл, два кістяні лоцила, кістяний ніж, зернотерка, три кам'яні мотики, шість мотик і сокир, 14 проколов), предмети культу та мистецтва (сім пінтадер, дві антропоморфні та дві зооморфні статуетки), а також прикраси (мідний браслет і спіральна пронизь)

[40]. Окрім досліджених трьох жител вздовж стіни кар'єру, зібрано велику колекцію різного матеріалу на місці зруйнованих ще двох майданчиків [38, арк. 21–22] (Див. Додаток Г).

У фондовій колекції ВОКМ перебуває 58 предметів із розкопок пам'ятки відповідного року. Серед них предмети, що представлені: 1) посудом: двома фрагментами ручок від катушкоподібної покритишки з заглибленим орнаментом (житло № 1) [1246, А-6139–6140]; двома фрагментами посудин, орнаментованих заглибленим орнаментом, із жител № 4 [1246, А – 6141] та № 2 [1246, А – 6142]; одним фрагментом миски, орнаментованої заглибленим орнаментом, із житла № 1 [1429, А – 8334]; одним фрагментом зооморфної посудини, орнаментованої заглибленими лініями, з житла № 4 [1436, А – 8477]; 2) виробами, пов'язаними з виготовленням тканини, а саме фрагментом відтяжки від ткацького верстату [1475, А – 8738]; 3) антропоморфною пластиною: двома фрагментами прикрашених заглибленим орнаментом жіночих статуєток із розкопу № 3 [1429, А – 8343] та № 1 [1475, А – 8737]; 4) кам'яними знаряддями праці: чотирма скреблами з крем'яної пластини з житла № 1 [1474, А – 8335], решта без шифру [1440, А – 8596–8598]; чотирма ножеподібними пластинами з оформленою ретушшю, перша з житла № 1 [1429, А – 8336], одна з житла № 3 [1440, А – 8595]; інші дві без шифру [1429, А – 8337; 8342]; сокирами: двома з орного шару [1429, А – 8348; 8353]; чотирма з житла № 1 [1429, А – 8350–8351; 8355–8356]; однією з житла № 3 [1429, А – 8349]; двома без шифру [1475, А – 8736; 1429, А – 8357]; одним вкладеном до серпа [1440, А – А-8599]; скобелем на відщепі – неправильної форми з житла № 1 [1440, А – 8600]; 5) кістяними знаряддями праці: чотирма лощами з житла № 1 [1429, А – 8352], № 3 [1429, А – 8345], № 5 [1429, А – 8347] та орного шару [1429, А – 8354]; лощиком-штампом без шифру [1485, А – 9230]; лощиком-шпателем із житла № 1 [1485, А – 9231]; 3) сімома орнаментирами: одним із житла № 2 [1485, А – 9227]; двома із житла № 3 [1485, А – 9228; 1429, А – 8361]; одним із розкопу № 2 [1440, А – 8594]; одним із орного шару [1429, А – 8362]; двома без шифру [1485, А – 9226; 9229]; кістяним шпателем із житла

№ 3 [1485, А – 9232]; трьома орнаментами з рогу козулі або молодого оленя (без шифру) [1486, А – 9234–9236]; заготовкою кістяного знаряддя гончара (без шифру) [1486, А – 9237]; фрагментом проколки з житла № 3 [1429, А – 8344]; фрагментом голки з житла № 3 [1429, А – 8346]; орнаментом-штампом із житла № 1 [1429, А – 8358]; двома ножами, один із житла № 3 [1429, А – 8359]; інший без шифру [1429, А – 8360]; 6) зброєю: двома вістрями дротика без шифру [1429, А – 8338; 8340]; двома вістрями стріли без шифру [1429, А – 8339; 8341]; 4) елементами одягу: фрагментом нашивної пластини з наскрізним округлим отвором для кріплення з житла № 3 [1429, А – 8363].

Колекція знахідок МАВ ВДПУ з трипільського поселення Уланівка представлена артефактами з п'яти досліджених об'єктів. Найбагатшим на знахідки виявилось житло № 1, де виявлено 110 фрагментів вінець, 390 фрагментів стінок, 18 фрагментів ручок та 59 фрагментів денець, що переходять у стінку. Особливу цінність становлять дев'ять фрагментів культової кераміки, два повні профілі посудин та 25 знарядь праці. У житлі № 2 знайдено 66 фрагментів вінець, 389 фрагментів стінок, три фрагменти ручок, 40 фрагментів денець з переходом у стінку, а також 11 уламків культової кераміки. Житло № 3 також відзначається значною кількістю артефактів: 152 фрагменти вінець, 393 фрагменти стінок, 17 фрагментів ручок, 94 фрагменти денець з переходом у стінку, дев'ять фрагментів культової кераміки та 17 знарядь праці. Менш численними були знахідки з житла № 4, яке містило 11 фрагментів вінець, 46 фрагментів стінок, п'ять фрагментів денець з переходом у стінку та два знаряддя праці. У житлі № 5 виявлено 21 фрагмент вінець, 90 фрагментів стінок, фрагмент ручки, 14 фрагментів денець з переходом у стінку. Особливий інтерес становлять знайдені тут повний профіль посудини, розвал біноклеподібної посудини, чотири фрагменти культової кераміки та шість знарядь праці [1748–1753].

1973 р. експедиція П. І. Хавлюка досліджувала три багатошарових пам'ятки (Борисівка, Сорока, Слобідка Іллінецького (Вінницького) р-ну), на території котрих є трипільські поселення.

На пам'ятці Сорока (правий берег р. Соб) проведено охоронні археологічні дослідження на двох ділянках. У межах розкопу № 1 розміром 3×2 м виявлено напівземлянку завглибшки 0,5 м. У її заповненні знайдено фрагменти двох типів кераміки: канельованої та грубостінної. Розкоп № 2 проходив по зрізу берегової лінії, де простежено контури, ще однієї напівземлянки (Див. Додаток В). Ширина споруди становила 3 м, довжина вцілілої частини – 1,6 м. У заповненні цієї напівземлянки знайдено різні артефакти: кам'яні мотики, крем'яні шкребки й кераміку, прикрашену заглибленим і канельованим орнаментом [41, арк. 29].

У фондах МАВ ВДПУ з трипільського поселення Сорока зберігаються матеріали з: житла № 1 (орний шар): 14 фрагментів вінець, 24 фрагменти стінок, три фрагменти ручок, 11 фрагментів денців, що переходять у стінку, фрагмент культової кераміки; орного шару, кв. № С-І: фрагмент ручки, вісім фрагментів денця, що переходить у стінку, 74 фрагменти стінок, фрагмент культової кераміки, 34 знаряддя праці [1762–1767].

Цього ж року П. І. Хавлюк вирішив розпочати охоронні розкопки поселення Борисівка. Воно було пошкоджене окопами Першої світової війни та розробкою кар'єру в його межах. Загальна площа досліджень становила 155 м^2 у межах чотирьох розкопів, де знайдено п'ять напівземлянок. Житло № 1 було завглибшки 0,7 м при площі $3 \times 2,4$ м. По центру споруди розміщувалось обкладене камінням вогнище, заглиблене на 0,6 м. Житло № 2 мало глибину 1,4 м та площу $3,4 \times 7,2$ м. Виявлено аналогічне вогнище, що й у житлі № 1. Житло № 3 мало площу $6,6 \times 3,6$ м. Під долівкою виявлено дві господарські ями. Археологічні знахідки з цієї споруди включали 217 фрагментів кераміки, дві глиняні ложки та 12 крем'яних знарядь, серед яких шість ножеподібних пластин і п'ять шкребків. Житло № 4 займало площу $6 \times 3,25$ м, при глибині 0,3 м. На підлозі виявлено дві ями: одна господарського призначення, інша, обкладена камінням, була піччю. Найбільшим виявилось житло № 5 площею $8 \times 4,4$ м, хоча його глибина була найменша – 0,2 м. Як і в попередньому житлі, тут знайдено дві ями: піч, обкладену камінням, та господарську яму. В житлах

№ 4 та № 5 виявлено багатий матеріальний комплекс, що включав 324 фрагменти кераміки та 18 крем'яних знарядь праці, ідентифікованих як ножі [41, арк. 32; 42, арк. 5].

З п'яти жител, досліджених на трипільській пам'ятці Борисівка, у фондах музею зберігається 11 предметів. Найбільше знахідок походить з житла № 4 розкопу № 2, а саме: кістяна проколка [1439, А – 8590], лощило [1439, А – 8591, фрагмент ложки [1439, А – 8592] та фрагмент сокири [1439, А – 8593]. З господарської ями № 2 розкопу № 2 походить рогове знаряддя праці [1439, А – 8588], з розкопу № 3 – знаряддя праці, виготовлене з половини рогу [1439, А – 8588]. П'ять предметів не мають точної прив'язки до конкретного місця знахідки (всі вони без шифру): мініатюрна миска [1463, А – 8686], біконічне прясло [1463, А – 8687], колесоподібне прясло, фрагмент статуетки [1463, А – 8689] та глиняний виріб [1463, А – 8690].

З розкопок трипільського поселення Борисівка у фондах МАВ ВДПУ зберігаються такі матеріали. В житлі № 1 виявлено порівняно невелику колекцію, що складається з 21 фрагмента керамічного посуду (6 вінець, 12 стінок, ручка та два денця, що переходять у стінку), а також п'ять знарядь праці. Житло № 2 виявилось значно багатшим на знахідки. Тут зафіксовано 498 фрагментів кераміки, серед яких: 158 вінець, 304 стінки, дві ручки та 34 денця, що переходять у стінку. Окрім того, знайдено цілу покрішку, три фрагменти культової кераміки та три знаряддя праці. У розкопі № 2 (житло № 4) виявлено 194 фрагменти керамічного посуду, включаючи 20 вінець, 144 стінки, три ручки та 27 денців, що переходять у стінку, а також три знаряддя праці. З господарчої ями № 4 того ж розкопу походять 92 фрагменти керамічного посуду, зокрема повний профіль посудини, 19 вінець, 69 стінок, три денця, що переходять у стінку, та фрагмент культової кераміки. Найбагатшим на знахідки виявився розкоп № 3, де знайдено 560 фрагментів керамічного посуду (112 вінець, 393 стінки, 12 ручок, 41 денце, що переходить у стінку), два повні профілі посудин, п'ять фрагментів культової кераміки, 26

знарядь праці та сім фрагментів обмазки з конструктивними особливостями [1754–1761].

Трипільський матеріал на багат шаровому поселенні Слобідка в ур. «Стрілиця» знайдено у розкопі № 1 площею 180 м² та № 5 площею 92 м². У першій ділянці знайдено господарську яму 1,2 м в діаметрі й завглибшки 0,3 м із таким матеріалом: одна зернотерка та кілька фрагментів кераміки. На другій ділянці зафіксовано напівземлянку площею 5,4 × 3,6 м та завглибшки 0,3–0,35 м. Споруда виявилася багатшою на знахідки. Тут виявлено: знаряддя праці (крем'яні скребки, уламок рогової мотики, пісковиковий відбійник, крем'яний ніж, вістря рогового плуга, два крем'яних ножі-скребки), фрагменти керамічного посуду, антропоморфну й зооморфну пластику (нижня частина жіночої статуетки, фрагмент фігурки тварини), кістки тварин [41, арк. 2].

Матеріали трипільського поселення Слобідка у фондах МАВ ВДПУ представлені артефактами із житла № 1: 66 вінець, 43 стінки, два повні профілі посудини, дві ручки, шість фрагментів культової кераміки, 18 знарядь праці [1768].

Внаслідок руйнування трипільського поселення Райки Іллінецького (Вінницького) р-ну 1974 р. П. І. Хавлюк організував охоронно-рятувальні розкопки площею 180 м². Виявлено житло розмірами 5,6 × 3,7 м, зорієнтоване по довжині осі на північ-південь. У північно-західному куті виявлено піч, а зі східної сторони споруди – округлу прибудову розміром 2,9 × 3,4 м. У центрі житла та прибудови простежено ями, що були опорами для дерев'яного стовпа, який підтримував дах. Ще дві ями для стовпів знайдено вздовж північної стіни об'єкта. У прибудові та на півночі житла зафіксовано скупчення глини для виготовлення кераміки. Всього в житлі зібрано 315 фрагментів кераміки, з них лише 197 внесено до журналу обліку знахідок, серед них: 11 розвалів посудин; 68 стінок; 67 вінець; 20 денець; 31 ручка [43, арк. 17–18, 34].

Отже, у 1956–1974 рр. на пам'ятках цих археологічних періодів досліджено одне неолітичне «поховання» поблизу поселення біля с. Самчинці. Серед об'єктів трипільської культури досліджено вісім поселень біля сіл:

Борисівка; Кліщів; Райки; Скибинці, ур. «Острів»; Слобідка, ур. «Стрілиця»; Сорока; Уланівка; Чортория, ур. «Ялисева гребля».

4.2. Пам'ятки археології передскіфського та скіфського часу

Наступний археологічний період (ранньої залізної доби) П. І. Хавлюк досліджував у зв'язку з проведенням археологічних розкопок на багатошарових пам'ятках, які його цікавили за науковим напрямком або в результаті охоронної діяльності.

1968 р. дослідник провів археологічні розкопки площею 160 м² на поселенні скіфського часу Сорока Іллінецького (Вінницького) р-ну. Частково досліджено напівземлянку великих розмірів, одна зі сторін споруди становила 9 м, а її глибина коливається від 0,1 до 0,95 м. Поблизу житла на рівні залягання давньої поверхні знайдено майже цілий людський череп та фрагменти другого [28, арк. 1–2]. До журналу обліку знахідок внесено 912 артефактів. У розкопі № 1 виявлено 561 предмет: 35 вінець посудин, 32 денця посудин, 149 уламків амфор, 306 стінок посудин, 39 вінець горщиків. У розкопі № 2 – 42 стінки посудин. З житла № 1 походить 363 знахідки: 324 фрагменти керамічного посуду (92 стінки та 232 уламки посудин), два невизначені залізні предмети, дев'ять прикрас (три залізні шпильки, два бронзових браслети: плоский і фігурний, бронзова каблучка, три уламки намистин), 15 знарядь праці (кістяна проколка, уламок бруска, 13 глиняних прясел). Серед знайденого посуду багато кераміки зарубинецької культури та до 35% античного імпорту. Сукупність знахідок дала П. І. Хавлюку змогу вважати поселення пізньоскіфським та датувати його серединою або другою половиною III ст. до н. е. [30, арк. 1–2].

Дослідження цього ж поселення було продовжено 1973 р. Закладено чотири розкопи загальною площею 842 м². Перший розкоп площею 500 м² розпочато на місці попередніх розкопок з метою повністю охопити житло № 1. У розкопі № 1, зафіксовано споруду розміром 15,4 × 8,6 м. На підлозі житла були овальні ями завглибшки від 0,2 до 0,8 м, а у південно-західній частині об'єкта знайдено вогнище. Наступне виявлене житло № 2, розмірами 10 × 6–

6,5 м, прилягало до житла № 1. Всередині споруди зафіксовано ями овальної, видовженої та круглої форми. Глибина п'яти ям сягала від 0,75–0,9 м, а двох інших заглиблень – у межах 1–1,4 м. Із двох споруд зібрано 1987 фрагментів кераміки, серед них 630 одиниць належали імпортному посуду [41, арк. 20–24].

На ділянці розкопу № 2 площею 132 м² знайдено житло № 3 розміром 7,8 × 9,6 м. По центру підлоги та на північній її частині знайдено три овально-продовгуваті ями, з яких одна заглиблена на 1,0 м, дві інші на 1,1 м. У південній частині споруди простежувалися залишки обпаленої глини, що могли свідчити про наявність вогнища. Всього в споруді виявлено: 150 фрагментів кераміки, з них 30 од. від античного імпорту, що становить 20%; залізні вироби – уламок і заготовка ножа, три ціпкоподібних шпильки; бронзовий овальний орнаментований браслет; вироби з кістки – три проколки, фрагмент кістки зі слідом надпилів, частина рогу дикої козулі з отвором, кістяний предмет з розширеним ножовиведенням посередині; кам'яні вироби – два пісковикові бруски, 15 кругло-кубічних гранітних болосів; глиняні вироби – шліфувальний брусок зі стінки амфори, клеймо з шийки амфори, фрагмент біконічного прясла, маленький горщик, частина двоствольної амфорної ручки. У розкопі № 3 площею 100 м² знайдено споруду наземного типу, майже повністю знищену оранкою. На ділянці зібрано 98 фрагментів кераміки, з них лише п'ять фрагментів амфор, а також одну бронзовий трикутний наконечник стріли [41, арк. 24–27].

В розкопі № 4, що охоплював площу 110 м² виявлено житло розміром 8,6 × 6,35 м. У цьому житлі знайдено 70 фрагментів кераміки, включаючи 12 фрагментів амфорної тари. Також тут виявлено прясло неправильної круглої форми, частину залізного ножа та гранітний брусок. Розкоп № 5 закладено між електроопорами на площі 4 м², де виявлено ще одну споруду. Через обмежений доступ до території повністю дослідити й установити розміри цієї споруди не вдалося. У доступній для дослідження частині житла знайдено дев'ять фрагментів кераміки, серед яких один фрагмент вінця амфори. Окрім знахідок у житлах, на поселенні виявлено різноманітні знаряддя праці: кістяну проколку,

частину залізного ножа. Серед прикрас: фрагмент скляної підвіски, три намистини (виготовлені зі скла та скляної пасти), фрагмент бронзової підвіски та кругле глиняне прясло. Матеріал представлений такими артефактами: 70 фрагментів кераміки, із них 12 шт. від амфорної тари; прясло неправильної круглої форми; частина залізного ножа; гранітний брусок. На ділянці розкопу № 5 між електроопорами на площі 4 м² виявлено ще одну споруду. Встановити її розміри та повністю дослідити не вдалося. Матеріальний комплекс, знайдений у частині житла, складається з дев'яти фрагментів кераміки: з них один фрагмент – вінце від амфори. Окремо на поселенні знайдено кістяну проколку; частину залізного ножа; частину скляної підвіски; три намистини зі скла та скляної пасти; фрагмент бронзової підвіски; кругле глиняне прясло. Проаналізувавши форми античних амфор та знахідку іонійської монети, П. І. Хавлюк визначив поселення належним до IV–III ст. до н. е. [41, арк. 27–29].

З розкопок на пізньоскіфському поселенні Сорока 1973 р. до фондів ВОКМ потрапили 56 предметів [1910, с. 12]. Із розкопу № 1 темно-сірий біконічний горщик, орнаментований овальними заглибленнями [1344]; біконічне прясло [1382, А – 8063]; овальне прясло [1382, А – 8064]; фрагмент біконічного прясла з кв. № С-I [1382, А – 8066]; фрагмент біконічного прясла з кв. № С-II [1382, А – 8068]; фрагмент циліндричного прясла [1382, А – 8070]; котушкоподібний виріб із кв. № С-II [1382, А – 8071]; дископодібний «хлібець» із орного шару [1382, А – 8075]; голка для плетіння [1382, А – 8079]; конусоподібне витягнуте вістря стріли з кв. № С-II [1382, А – 8082]; фрагмент молотка, виготовленого з кістки [1382, А – 8090]; глиняна округла кулька з кв. № С-I [1382, А – 8092]; глиняна округла кулька з орного шару [1382, А – 8093]; фрагмент ручки амфори з клеймом із кв. № С-II [1382, А – 8094]; фрагмент вінця амфори з клеймом із кв. № С-II [1382, А – 8095]; фрагмент вінця амфори з клеймом [1382, А – 8096]; фрагмент товстостінного горщика з кв. № С-II [1382, А – 8097]; фрагмент дна посудини [1382, А – 8098]; дно, що переходить у стінку, з кв. № С-I [1382, А – 8099]; частина дна сірого горщика з боковиною

з кв. № С-III [1382, А – 8100]; фрагмент миски – дно, що переходить у стінку, з орного шару [1382, А – 8101]; фрагмент кубка – вінце з боковиною [1382, А – 8102]; фрагмент вінця з кв. № С-I [1382, А – 8103]; фрагмент червоноглиняного світильника з кв. № С-II [1382, А – 8106]; фрагмент червонолакового світильника [1382, А – 8107]; фрагмент світильника $\frac{1}{2}$ частини [1382, А – 8108]; фрагмент чорнолакової петельчатої ручки з кв. № С-II [1382, А – 8110]; фрагмент бронзового кільця [1382, А – 8111]; зелена опукла сережка з кв. № С-I [1480, А – 8916].

Із розкопу № 2: конічне прясло з кв. № С-III [1382, А – 8065]; асиметрично-біконічна мініатюрна посудина з кв. № С-III [1382, А – 8074]; зелений розімкнутий овальний браслет, на кінцях ледь звужений, зроблений із вузького лінзоподібного в перетині дроту з кв. № С-III [1382, А – 8077]; кістяна голка для плетіння [1382, А – 8078]; кістяна голка для плетіння з кв. № С-III [1382, А – 8080]; накладка кістяна з кв. № С-III [1382, А – 8091]; точильний камінь у вигляді шестигранника з кв. № С-III [1437, А – 8583]; кістка зі слідами використання, ймовірно, для обробки шкіри з кв. № С-III [1480, А – 8918].

З розкопу № 3 є трилопатеve вістря стріли [1382, А – 8081]. Матеріали з житла № 1 представлені фрагментом миски (вінця з боковиною) [1382, А – 8104] та фрагментом сіроглиняного світильника [1382, А – 8105]. З житла № 2 зберігається шпилька з металевго стрижня [1382, А – 8083].

Під час розкопок П. І. Хавлюк провів розвідку цієї пам'ятки та виявив: фрагмент циліндричного прясла [1382, А – 8067]; брусок точильний [1382, А – 8072]; фрагмент бруска точильного [1382, А – 8073]; пірамідальне лощило [1382, А – 8076]; фрагмент трапецієподібної прикраси з заокругленими кутами [1382, А – 8084]; фрагмент колесоподібної намистинки [1382, А – 8086]; фрагмент круглої намистини [1382, А – 8087]; підвіска у формі амффіска [1382, А – 8088]; фрагмент скляного кільця [1382, А – 8089].

Без шифру з цієї пам'ятки походять: фрагмент заокруглено-біконічного прясла з кв. № С-I [1382, А – 8069]; колесоподібна намистинка [1382, А – 8085]; фрагмент чорнолакової посудини [1382, А – 8109]; фрагмент скляної

посудини (вінце, що переходить у боковину) [1382, А – 8112]; фрагмент скляної прямокутної намистини [1480, А – 8917]; фрагмент кістки тварини зі слідами використання [1480, А – 8919]. У колекції МАВ ВДПУ з розкопок цього поселення зберігається реставрована амформа гераклейського типу.

1973 р. також досліджувалося багат шарове поселення біля с. Слобідка, ур. «Стрілиця» Іллінецького (Вінницького) р-ну. У розкопі № 5 на площі 92 м² виявлено культурний шар передскіфського часу жаботинського типу. Він представлений концентрацією матеріалу у вигляді овальної плями. Знайдений матеріал складається з уламків мисок та фрагментів кераміки [41, арк. 12–13]. У фондах ВОКМ з розкопок цього сезону зберігається лише один предмет – проколка [1453, А – 8628].

Неподалік від Слобідки також досліджено культурний шар ранньоскіфського часу на багат шаровій пам'ятці біля с. Борисівка Іллінецького (Вінницького) р-ну. На ділянці городища в межах розкопу № 2 площею 77 м² виявлено чотири господарських ями. Всі об'єкти мали круглу форму та заповнення, відрізнялися лише конфігурацією стінок. Керамічний матеріал знайдено в ямах № 2 та № 3, він представлений знахідками зі шнуровим орнаментом. Щоб дослідити поселення цього часу поряд із городищем на сусідньому місі, П. І. Хавлюк організував розкопки на ділянці 7 × 5 м. На розкопаній території знайдено три археологічні об'єкти, серед них: 1) залізоплавильна піч із соплами діаметром 2 см і передпічною круглою ямою 0,7 у діаметрі й завглибшки 0,3 м; 2) прямокутна споруда розміром 0,8 × 0,4 м з випаленою глиняною підлогою та дещо збереженими стінами в межах висоти 0,1–0,2 м. 3) яма господарського призначення діаметром 0,9 м та завглибшки до 0,3 м. Також поблизу городища досліджувалося поселення ранньоскіфського часу, де закладено розкоп площею 35 м². Виявлено залізоплавильну піч та невелику господарчу яму. Археологічний комплекс знахідок дав змогу датувати поселення у межах VIII – початку, або кін. VII століття до нашої ери [41, арк. 324].

Протягом археологічного сезону 1976 р. досліджувалося багат шарове поселення біля с. Демидівка Жмеринського (Вінницького) р-ну. Один із культурних шарів відносився до білогрудівської культури. У розкопі № 6 на площі 26 м², знайдено камінну вимостку у формі овалу розміром 1,0 × 1,2 м. Дослідник припустив, що ця знахідка пов'язана з житлом, контури котрого не виявлено. Серед об'єктів розкопу № 9 площею 30 м², зафіксовано контури однієї зі споруд передскіфського часу, перерізаної житлом черняхівської культури [46, арк. 6–7]. До журналу обліку знахідок занесені 23 фрагмента кераміки цього часу [48].

1979 р. продовжено дослідження багат шарового поселення навпроти Борисівського городища (Див. Додаток Д). У межах розкопу № 2 загальною площею 195 м², виявлено чотири археологічні об'єкти передскіфського часу, серед них: 1) житло розміром 7 × 5 м зі значною кількістю кісток диких тварин; 2) господарська яма № 1 – 1,8 м у діаметрі, завглибшки 1,0 м. У заповненні цього об'єкта знайдено каміння, кістки тварин та кераміку; 3) господарська яма № 2 – діаметр 0,9 м, глибина 0,5 м, заповнення аналогічне з ямою № 1; 4) глиняний черінь – розмір 1,0 × 0,6 м, ймовірно, залишок від наземного горна (Див. Додаток Е). На поселенні Х–ХІ ст. розкопано господарську яму ранньої залізної доби діаметром 2,2 м та завглибшки 2,0 м [51, арк. 10–11]. До інвентарної книги внесено 84 артефакти, серед них: 78 стінок та вінець посудин; уламок гранітної сокири; 4 кварцитові боласи; пісковиковий брусок. Керамічний комплекс, знайдений на поселенні, дає змогу віднести його до пізнього періоду білогрудівської культури [52, арк. 4–5] (Див. Додаток Ж).

Отже, впродовж 1973–1979 рр. П. І. Хавлюк провів розкопки на п'яти пам'ятках ранньої залізної доби, а саме на: трьох поселеннях передскіфського часу (біля сіл: Борисівка; Слобідка, ур. «Стрілиця»; Демидівка) та одному городищі ранньоскіфського часу (біля с. Борисівка) і поселенні пізньоскіфського часу (біля с. Сорока).

4.3. Археологічні комплекси зарубинецької культури

Відповідно до запису в щоденнику П. І. Хавлюка за 14.07.1959 р., з'ясовано, що він поставив перед собою завдання – виявлення пам'яток зарубинецької культури [1729, арк. 19], а згодом і їх подальші археологічні дослідження у зв'язку із розробленням наукової проблематики щодо пам'яток цього археологічного періоду [1796].

Протягом двох сезонів 1966–1967 рр. П. І. Хавлюк провів дослідження на зарубинецькому поселенні біля с. Мар'янівка Гайсинського р-ну на площі 300 м². Виявлено залишки двох жител у вигляді зруйнованих черенів печей, без явних залишків інших елементів конструкцій. Найбільше артефактів виявлено у житлі № 1, серед них: залізні вироби – струг, два серпи, три ножі, шпора, уламки невизначених предметів, фрагменти шпильок; бронзові вироби – трубчасті пронизки, ажурна ворворка, кільце з оздобленням, дві фібули; скляні вироби – три намистини; глиняні вироби – багато фрагментів амфорної тари [27, арк. 3].

З розкопок 1967 р. на поселенні біля с. Мар'янівка у фондах ВОКМ зберігається 12 предметів. Серед них знаряддя праці: два фрагменти черешкового ножа [1284]; фрагмент розтиральника у формі шестигранника [1474, А – 8734]; лощило [1474, А – 8735]; різець, виготовлений із металевго стрижня [1298, А – 6595] та прикраси: зелена металева шпилька з [1311, А – 6616]; сіро-зелена пронизка з тонкої прямокутної металевго пластинки, що скручена [1327]. Решта матеріалів походять із житла № 1, а саме знаряддя праці: серп із тонкої металевго пластини, вигнутої дугою [1291]; ніж черешковий із тонкої металевго пластини [1296]; фрагмент струга з металевго пластини [1298, А – 6596]; фрагмент фібули з металевго дроту [1306]; прикраса – зеленувата підвіска з ажурним різьбленням [1324].

Цього ж сезону археологічні роботи проходили на поселенні біля с. Носівці Гайсинського р-ну. На площі 180 м² досліджено залишки двох жител. Перша споруда збереглася погано, прослідковано лише черинь вогнища та близько кількох десятків кераміки. Від другого житла місцями збереглася

обмазка стін. Серед знайденого матеріалу, окрім фрагментів кераміки: залізні вироби – ніж, уламки серпа та декількох невизначених предметів; бронзова пронизка; скляна намистина; намистина-підвіска зі скляної пасти у вигляді лева, що лежить; жовта глиняна миска. Наявні археологічні знахідки дали змогу датувати поселення I ст. н. е. [27, арк. 3–5].

У фондах ВОКМ зберігаються матеріали з житла № 1: жовте лощило з реберної кістки тварини, яке має форму видовженого підпрямокутника, в перетині лінзоподібне, вся поверхня залощена [1469, А – 8707]; світло-коричневий точильний брусок, одна з граней червона, у вигляді підпрямокутного шестигранника, в перетині прямокутний [1469, А – 8708].

Археологічні дослідження зарубинецької культури тривали в 1968–1970 рр. на поселенні та могильнику біля с. Рахни-Собові (нині с. Рахни) Гайсинського р-ну. Загальна площа робіт становить 550 м² [34, арк. 1]. Під час двох сезонів основні роботи зосереджено на могильнику, всього виявлено 12 трупоспалень. У першому сезоні 1968 р. виявлено три поховальні ями, серед них: трупоспалення двох групових та одиночного поховань. У першій могилі розміром 2,0 × 1,5 м, що розташовувалася на глибині до 0,2 м від орного шару знайдено: три горщики; скляні намистини, бронзові пронизки двох типів, прясло. Друге поховання представлене сірою мискою з краями, загнутими всередину. Останнє трупоспалення представлене найбільшою кількістю знахідок, серед них: фрагменти посудин; горщик із обпаленими кістками, прикритий кам'яною плитою; чорна лощена ваза та миска; три рельєфні намистини; два десятки пастових намистин; два десятки намистин (не визначено матеріал); три прясла; фрагменти двох браслетів та чотирьох фібул; трубчасті пронизки; фрагменти плетеного браслета або гривни [1603, арк. 17–18].

Наступного археологічного сезону в могильнику досліджено поховання № 6–12. Серед заповнення поховань № 6, 7, 8, виявлено: фрагменти гостродонних амфор I ст. н. е., сірий глечик; фрагменти кованих бронзових браслетів, ціла та фрагментована фібули. Найбільше артефактів знайдено в

похованні № 9, серед них: сім ліпних горщиків, прясло зі стінки посудини, понад десяток скляних і пастових намистин, дві фібули. Одна фібула належить до Причорноморського типу й датується I ст. н. е. Оскільки трупоспалення розміщене окремими купками, П. І. Хавлюк припустив, що воно могло бути парним. Поховання № 10 представлене такими знахідками: дротяною шийною гривнею, фібулою та підвісками з литої бронзи. Наявний матеріал дає змогу датувати могильник у р-ні II ст. н. е. [1789, с. 228–229]. Поховання № 11 зруйноване оранкою, серед матеріалів у його заповненні виявлено: три намистини (мінеральна, пастова, скляна), прясло та кілька фрагментів кераміки. Останнє поховання № 12 також зруйноване. У ньому виявлено: дві намистини, частину фібули, браслета й сережки [1603, арк. 47–48].

У фондах ВОКМ зберігається багато предметів із розкопок могильника Рахни-Собові, серед них необхідно в першу чергу відзначити речі без шифрів: металевий предмет у формі чотиригранного стрижня [1173, А – 720]; металевий предмет невідомого призначення у вигляді невеликого кільця, від якого відходять два стрижні [1173, А – 726]; горщик, що використовувався як поховальна урна [1177, А – 742]; глечик з випуклими і поступово звуженими догори стінками, котрий використовувався як поховальна урна [1177, А – 743]; три намистини [1471, А – 8721–8722, 8726]; фрагмент пронизки [1471, А – 8718]; фрагмент фібули [1471, А – 8719]. Матеріали в орному шарі представлені: фібулою [1307, А – 6609]; поясною пряжкою [1309, А – 6614]; фрагментом браслета [1328, А – 6645]; фрагментом намистини [1471, А – 8717]; двома пряслами [1471, А – 8715–8716]; намистом із 12 намистин (11 виготовлені, ймовірно, з халцедону, остання намистина з гірського кришталю) [1285, А – 6555]; синьою краплеподібною підвіскою з гранованого скла в оправі з металевого дроту [1285, А – 6556]; кільцем із металевого округлого стрижня з 15 невеликих кульок [1285, А – 6557].

Із досліджених поховальних комплексів походять такі знахідки: 1) з поховання № 2 – намисто з трьох червоних намистин [1285, А – 6552]; намисто з п'яти халцедонових і однієї сердолікової намистини [1285, А –

6553]; фрагмент відрцеподібної підвіски з металевої пластини [1289, А – 6585]; намисто з 19 намистин: із них сім виготовлені з каменю, п'ять – із сірувато-білого сердоліку, інші дві – з гірського кришталю [1290, А – 6587].

2) з поховання № 4 – браслет із трьох фрагментів металевого дроту [1285, А – 6549]; браслет із металевого стрижня, оздоблений трьома орнаментами [1285, А – 6550]; грушеподібний горщик [1285, А – 6551]; намисто з 17 намистин, з яких 12 – з білуватого мінералу (можливо халцедону), а п'ять – зі скла [1285, А – 6554]; фрагмент фібули «зарубинецького» типу з орнаментованим корпусом [1303, А – 6603]; голка з металевого дроту [1285, А – 6544]; прясельце з стінки посудини, що має в перетині циліндричну форму [1285, А – 6545]; циліндричне прясельце [1285, А – 6546]; фібула [1307, А – 6610]; фрагменти гривни [1321, А – 6633–6634]; намисто [1325, А – 6641] та намистина [1471, А – 8720]; 3) з поховання № 5 – фрагмент зеленувато-бурої фібули з металевого дроту [1303, А – 6604]; глиняний виріб [1477]; браслет [1328, А – 6646]; намисто [1325, А – 6640]; 4) з поховання № 6 – прясло [1471, А – 8723]; 5) з поховання № 7: фібула [1304, А – 6606] та фрагмент фібули [1478, А – 8910]; 6) з поховання № 8 – намисто з 18 намистин (11 з червоного, синього, голубуватого та брудно-сірого скла, решта – металеві) [1285, А – 6547]; 7) з поховання № 9 – намисто з семи намистин, зеленого та білого кольору [1285, А – 6548]; зелено-бура фібула причорноморського типу [1303, А – 6605]; фрагмент фібули, ймовірно, балтійського походження [1307, А – 6611]; 8) з поховання № 10 – ромбоподібна підвіска [1323]; фібула [1309, А – 6613]; шийна гривна [1321, А – 6635]; 9) з поховання № 11 – біла округла намистина [1289, А – 6586] та прясло [1478, А – 8909]; 10) з поховання № 12 – пронизка з металевої чотирикутної пластини, орнаментована поперечними наскрізними лініями [А – 6583]; сіра округла намистина [1289, А – 6584]; фібула [1471, А – 8725]; підвіска [1321, А – 6636]; фрагмент фібули, ймовірно, балтійського походження [1471, А – 8724]. У експозиції МАВ ВДПУ представлено глиняний кубок з поховання №9 та миска з поховання №4 цього ж могильника [1964, с. 18].

Археологічні розкопки зарубинецького поселення біля с. Рахни-Собові проводилися під час першого (1968 р.) та третього (1970 р.) сезонів. Досліджено шість жител, із них два заглиблених та чотири наземних. Перша досліджена напівземлянка завглибшки 0,7 м та розміром $3,5 \times 3,0$ м. Посередині споруди знайдено сліди печі у формі нагромадженого розвалу обпаленої глини, яка розміщувалася на площі $1,2 \times 1,0$ м. У кутку, що зорієнтований на південний захід, знайдено господарську яму її діаметр складав 0,55 м, а глибина 0,3 м. Наступна напівземлянка розміром $4,0 \times 3,45$ м та заглиблена на 0,4 м. Майже по центру житла також знайдено залишки печі, аналогічні, як і у першій напівземлянці. Від першого наземного житла частково збереглися стіни та черинь вогнища. Контури другого житла також не виявлено, прослідковано залишки горілих дубових плах у південно-західній частині споруди. Від третього житла збереглися тільки залишки череню печі. Контури житла № 4 простежено в західній та південно-західній частині завдяки великому скупченню матеріалу в цьому місці. Культурний шар на місці скупчення знахідок сягав 0,5 м. Заглибившись на 0,4 м від денної поверхні простежено овальну господарську яму розміром $1,4 \times 1,25$ та завглибшки 0,85 м (Див. Додаток И). У заповненні ями знайдено фаянсову єгипетську фігурку лева [34, арк. 1–5] (Див. Додаток К).

На основі журналу обліку знахідок, під час третього сезону розкопок виявлено 220 археологічних артефактів. Більшість знахідок становила ліпна кераміка різних типів: 162 фрагменти звичайної ліпної кераміки, 27 фрагментів грубостінної та п'ять фрагментів тонкостінної ліпної кераміки. Окрім того, знайдено 15 прясел та фаянсову фігурку. Знайдений матеріал дав змогу датувати поселення 2 половиною I–II ст. н. е. [36, арк. 2] (Див. Додаток Л).

У фондovій колекції ВОКМ із археологічних досліджень П. І. Хавлюка на зарубинецькому поселенні біля с. Рахни-Собові також зберігаються матеріали. Вони представлені знахідками за сезон 1968 р.: 1) знаряддя прядіння: чотири прясла [1173, А – 711–713, 716]; два біконічні прясла [1173, А – 714–715]; 2) знаряддя праці: ніж з горбатою спинкою [1173, А – 717];

фрагмент дугоподібної коси [1173, А – 728]; фрагмент металевого серпа [1173, А – 729]; 3) зброя для полювання: два наконечники металевого дротика [1173, А – 719; А – 731]; два фрагменти вістря стріли з чотирикутного металевого стрижня [1303, А – 6601–6602]; 4) посуд: конічна глиняна миска [1173, А – 732]; чорна миска з конічною ніжкою [1173, А – 733]; чорна миска в формі корпусу з напівкулястих та конусних обрисів [1177, А – 740]; сіро-червоний конічний горщик [1177, А – 741]; фрагмент вінця, прикрашений вертикальними насічками та наліпом у вигляді голови бика [1245, А – 6136]. 5) прикраси: металевий браслет [1173, А – 718]; уламок бронзової фібули [1173, А – 721]; бронзова фібула [1173, А – 722]; кругла біла намистина [1173, А – 723]; біконічна глиняна намистина [1173, А – 724]; фрагментом бронзової пружини від фібули [1173, А – 725]; фрагментом бронзової фібули [1173, А – 727]; фрагментом браслета з бронзової пластинки [1173, А – 730]; фібулою з металевої смужки, що репрезентує фібули типу «Авцісса» (західноєвропейський імпорт) [1305].

Матеріали з розкопок поселення біля с. Рахни-Собові у 1968–1969 рр. представлені: металевим предметом [1479, А – 8911]; пронізкою [1479, А – 8912]; фрагментом намистини [1479, А – 8913]; двома пряслами [1479, А – 8914–8915]. Колекція знахідок за сезон 1970 р. складається з: двох фрагментів мініатюрної посудини, підйомний матеріал (далі – п. м.) [1289, А – 6563, 6577]; мініатюрної посудини, (п. м.) [А – 6564]; ножа [А – 6565]; фрагмента проколки з розкопу № 6 [1289, А – 6566]; фрагмента шила [1289, А – 6567]; фрагмента посудини з розкопу № 6 [1289, А – 6568]; чотирьох фрагментів прясел, (п. м.) [1289, А – 6569–6571, 6574]; 13 прясел: по одному з розкопу № 2, № 3 і (п. м.), два – з розкопу № 5; одне з житла № 3; шість – з розкопу № 6; одне – з розкопу № 7 [1289, А – 6572–6573; 1313; 1316–1317; 1320]; намистини без шифру [1289, А – 6575; 1322]; фрагмента окуття без шифру [1289, А – 6576]; фрагмента точильного бруска з розкопу № 6 [1289, А – 6578–6579]; фрагмента амфори з (п. м.) [1289, А – 6580]; заготовки знаряддя праці з розкопу № 6 [1289, А – 6581]; гачка без шифру [1289, А – 6582]; фрагмента накладки без

шифру [1295]; фрагмента вістря дротика [1302]; фрагмента шпильки з житла № 1 [1312].

Досліджуючи багат шарове поселення Слобідка Іллінецького (Вінницького) р-ну 1973 р., П. І. Хавлюк виявив житло зарубинецької культури на ділянці розкопу № 2 (площа 280 м²). Розмір споруди становив 4,4 × 3,7 м, а її кути мали закруглену форму. Верхня частина об'єкта дещо зруйнована пізнішими спорудами, збережено лише 0,2 м заповнення до підлоги житла [41, арк. 9]. Матеріальний комплекс, виявлений у споруді, складався зі 136 фрагментів кераміки й кількох кісток тварин [42, арк. 9].

Під час археологічної розвідки 1974 р. на поселенні Райки Іллінецького (Вінницького) р-ну, пошкоджену глинищем, виявлено переріз житла-напівземлянки. П. І. Хавлюк з метою охопити всю ділянку споруди заклав розкоп площею 180 м². У ході розкопок з'ясовано, що значну частину споруди зруйновано, а розміри вцілілої частини становлять 7,55 × 4,0 м. Вона мала овальну в плані форму та заглиблена в материк у різних місцях у межах 0,4–1,2 м. У східній частині підлоги житла знайдено круглу яму, заглиблену на 0,4 м. Поряд у межах східної стіни виявлено заглиблену на 0,5 м каркасно-купольну круглу піч. Збереглася бічна висота череня до 0,3 м. Встановлено, що нижня його частина завтовшки 0,25 м викладена дрібним камінням та фрагментами кераміки, а край череня в житлі вимощений. На двох краях печі виявлено по дві ямки від каркасно-стовпчикової конструкції стінки діаметром у межах 0,1–0,2 м, а її глибина складала у межах 0,1–0,15 м. Під час археологічних розкопок у житлі знайдено 974 фрагмента кераміки, серед них 469 у заповненні споруди та 505 – у черені. Серед інших знахідок – такі матеріали: тигель із фрагментом бронзи, бронзова шпилька, чотири прясла, кістяна голка, залізна руда, серп з гачком, два наконечника дротиків [43, арк. 15–18].

До журналу обліку знахідок П. І. Хавлюк вніс 1394 предмети, серед них: 1092 стінки посудин; 204 вінця посудин; 80 денець посудин; 4 сковорідки; брусок; 1 фрагмент жорен; фрагмент тигля; бронзовий серп; чотири глиняні прясла; два наконечники дротиків; фрагмент заколки; проколка; металевий

предмет. Знайдений матеріал дозволив датувати поселення кінця III–II ст. до н. е. [43, арк. 31–33]. У фондах ВОКМ із цих розкопок зберігається шість артефактів, серед них: горщик із житла № 4 [1334]; фрагмент посудини з відбитком тканини [1283]; фрагмент меча [1288]; голка з житла № 1 [1293]; два прясла з житла № 1 [1314; 1317].

1975 р. археологічні дослідження проводилися на зарубинецькому поселенні біля с. Паріївка Іллінецького (Вінницького р-ну). П. І. Хавлюк заклав два розкопи площею 140 м². На ділянці першого розкопу на площі 90 м² виявлено житло розміром 8 × 3,5–4 м. У межах споруди прослідковано три заглиблення, з них: перше – овальне, завглибшки 0,2–0,3 м, розміщене в північній частині; друге – кругле, розміщене по центру; третє також кругле завглибшки 0,4 м та діаметром 1,7 м у межах південної поперечної стіни. В останньому об'єкті зосереджено скупчення матеріалу, а саме: ліпний банкоподібний горщик, два пісковикові бруски, гранітний жорновий камінь та кістки тварин. Наступний розкоп закладено на площі 49 м², виявлено житло № 2, заглиблене до 0,5 м та розмірами 3,3 × 2,8 м. В обох спорудах слідів печі та вогнища не зафіксовано. Між двома спорудами проведено розвідку двома шурфами розмірами 1 × 1 м. Окрім фрагментів кераміки в останньому шурфі знайдено розвал миски з вінцями, закругленими всередину [44, арк. 18–21].

З журналу обліку знахідок відомо про 291 артефакт, виявлений під час розкопок. Ці знахідки розподілялися між трьома житлами та двома шурфами. У житлі № 1 виявлено найбільше артефактів: 82 стінки посудин, 23 денця горщиків, 33 стінки горщиків та 17 стінок мисок. Житло № 2 містило 64 артефакти: дев'ять денець горщиків, 32 стінки горщиків, 13 вінець посудин, вісім вінець мисок та два уламки горщика. У шурфі № 1 (№ 3) знайдено 46 предметів: один уламок горщика, 17 вінець горщиків, 21 стінку горщиків, чотири стінки мисок, два денця горщика та уламок горщика. Шурф № 2 містив 26 артефактів: один розвал миски, три вінця миски, 18 стінок мисок, а також чотири денця й вінця горщика. Зібраний матеріал дає змогу вважати поселення ранньозарубинецьким та датувати його початком II ст. до н. е. [45, арк. 1–2].

У фондах ВОКМ за сезон 1975 р. з цього поселення зберігається: точильний камінь із житла № 3 [1444, А – 8615] та лощило [1444, А – 8616].

Протягом трьох сезонів 1977–1978 та 1985 рр. П. І. Хавлюк досліджував багатошарове поселення Пархомівка в ур. «Гонтове» Іллінецького (Вінницького) р-ну. Дослідник під час першого сезону заклав розкоп загальною площею 240 м². На цій ділянці виявлено два зарубинецьких житла. Розміри першої споруди становили 7,7 × 4,4 м. Поблизу східної стіни об'єкту в підлозі виявлено овальну яму завглибшки 0,6 м та розмірами 2,1 × 1,6 м. Посередині житла знайдено вогнище з добре випаленим глиняним черенем, на котрому лежало шість каменів. Поряд зі спорудою – дві господарські ями. Перша – овальна, розмірами 1,9 × 1,5 м та завглибшки 0,8. Друга яма кругла, розмірами 1,6 × 1,6 та завглибшки 0,6 м. Наступна споруда представлена у вигляді трапеції розмірами 4,8 × 5,0 × 4,0 × 3,9 м. Знайдений матеріал у заповненні об'єкта свідчить, що він був господарського призначення. Також у кінці розкопу знайдено яму № 3 зарубинецького часу. Її розміри 1,9 × 1,7, а глибина – 0,7 м [49, арк. 12–14].

До журналу обліку знахідок внесено 242 артефакти. Серед керамічних виробів знайдено фрагменти амфор (39 стінок та ручка) й багато частин горщиків: 22 стінки, 37 вінець, 38 денець і ручку, а також фрагменти мисок, представлені 28 вінцями зі стінками та 19 окремими стінками. В колекції є 12 стінок різноманітних посудин, 16 вінець зі стінками горщиків і вісім невизначених фрагментів кераміки. Серед знарядь праці зафіксовано сім брусків та жорна. Особливу цінність становлять прикраси та особисті речі: дві фібули (одна середньолатенської схеми й одна з намистинками), срібна бляшка та дві бляшані бронзові пронизи. Знайдено також предмети повсякденного вжитку: кістяну проколку, кістяну голку й три залізні ножі. Окремо слід відзначити знахідки зброї (наконечник стріли) та ткацького приладдя (циліндричне та плоске прясла). Цей матеріал дав змогу датувати поселення II–ст. до н. е. [49, арк. 62–63, 65].

У фондах ВОКМ із розкопок сезону 1977 р. зберігається: фрагмент горщика з ями № 1 та розкопу № 1 [1364, А – 7920, 7922]; фрагмент миски з ями № 1 [1364, А – 7921]; вістря стріли [1277]; прясло з розкопу № 1, житло № 2 [1278]; фрагмент фібули з розкопу № 2, кв. № 1-А [1280, А – 6532]; фрагмент окуття з розкопу № 1 житло № 2 [1280, А – 6533]; фрагмент дзвоника «язичок» з розкопу № 2, житло № 4 [1280, А – 6534]; фрагменти чотирьох ножів (один із розкопу № 2, житло № 4 та три з розкопу № 1, житло № 1) [1280, А – 6535–6538]; фрагмент рогу з розкопу № 1, житло № 2 [1282]; голка з розкопу № 1, житло № 1 [1292]; ніж з шурфу № 1 [1297]; брусок [1300]; фібула з розкопу № 1, житло № 1 [1308]; прясло з розкопу № 1, житло № 1, шурф № 1 [1315; 1319; 1425, А – 8310]; дві пронизки одна з розкопу № 1, житло № 1 [1326]; три точильні бруски з розкопу № 1, житло № 1, один – з розкопу № 1, житло № 2 [1425, А – 8306–8309].

Наступного сезону на цьому ж поселенні закладено декілька пошукових траншей і чотири розкопи загальною площею 348 м². На дослідженій території виявлено 10 овальних господарських ям, серед них: яма № 5 – завглибшки 0,5 м та розмірами 1,6 × 2,2 м; яма № 6 – дещо пошкоджена ямою слов'янського часу, розмір 2,0 × 2,6 м; яма № 7 – розмірами 1,3 × 1,2 м та завглибшки 0,5 м; яма № 8 – неправильної овальної форми, розміром 1,8 × 1,6 м та завглибшки 0,35 м; яма № 9 – неправильної овальної форми, розміром 1,1 × 1,8 м та завглибшки 0,85 м; наступна яма № 10 – розмір 2,8 × 2,2 м та глибина 0,55 м; яма № 11 – розміром 1,2 × 1,6 м та завглибшки 0,45 м; яма № 12 – розміром 1,2 × 1,4 м та завглибшки 0,9 м; яма № 13 – розміром 1,6 × 1,6 м та завглибшки 0,8 м; яма № 14 – розміром 2,8 × 1,6 м; яма № 15 – виявлена у житлі № 3, її розмірами 1,8 × 2,0 та глибина 0,8 м; яма № 16 – розміром 1,85–1,80 та завглибшки 1,10 м. Поблизу ями № 15 виявлено черинь від печі розміром 1,3 × 1,3 м. П. І. Хавлюк з'ясував, що комплекс відноситься до наземного житла з орієнтовними розмірами 4,5 × 6,8 м, що погано збереглося [50, арк. 2–8].

До журналу обліку внесено 264 артефакти різного призначення. Серед знарядь праці знайдено 11 точильних брусків, три уламки жорен та ціле жорно,

залізна проколку, кістяне лощило та залізне долото. Найчисленнішу категорію знахідок становить кераміка (144 фрагменти), зокрема амфори представлені 24 уламками, двома ручками та ніжкою. Серед фрагментів горщиків виявлено 28 розвалів, чотири денця, 13 стінок і вінець, шість стінок та два уламки. Також знайдено фрагменти мисок: три розвали, денце, вісім стінок, вісім фрагментів та 12 розвалів елліністичних мисок. Інші керамічні вироби включають три уламки дисків та уламок сковороди. Окрім того, виявлено шість прясел, чотири шматки залізної руди, два крем'яні скребки. Особливу цінність становлять: бронзовий наконечник стріли, фрагмент намиста зі скляної пасти, фрагмент бронзового стрижня та фрагмент фібули [50].

За сезон 1978 р. до музею ВОКМ надійшли такі матеріали: два фрагменти горщика, один з траншеї, кв. № 272 та розкопу № 5 [1365, А – 7923–7924]; фрагмент миски з розкопу № 3, яма № 13 [1365, А – 7925]; вістря стріли з п.м. [1365, А – 7928]; голка [1279]; брусок глиняний з траншеї, кв. № 269 [1281]; браслет з житла № 2 [1287, А – 6559]; підвіска [1287, А – 6560–6561]; тесло з розкопу № 3 [1294]; шило з розкопу № 3 [1299]; брусок з розкопу № 5 [1301]; шпилька з п.м. [1310]; фрагмент амфори з траншеї, кв. № 270 [1424, А – 8297]; точило з розкопу № 3, яма № 10 [1424, А – 8298]; «коньок» з розкопу № 3 [1424, А – 8299]; чотири прясла (два з розкопу № 3, одне з п.м. та одне з траншеї) [1424, А – 8300–8305]. В експозиції МАВ ВДПУ експонується реставрована антична миска зі слідами ремонту з цього поселення [1964, с. 19].

Під час розкопок на багат шаровій пам'ятці Пархомівка 1985 р. Культурний шар зарубинецької культури виявлено в розкопі № 8 на площі 311 м², господарську споруду № 2. Її загальний розмір становив 6,5 × 3,3 м. Матеріальний комплекс дав змогу датувати її II–I ст. до н. е. Згідно із журналом обліку знахідок, на поселенні виявлено 71 предмет. Серед керамічних виробів знайдено 12 фрагментів мисок, 21 фрагмент горщика, 24 уламки амфор та чотири уламки покришок. Також виявлено дві заготовки прясел, виготовлених зі стінок амфор і ливарну форму [56, арк. 1, 9–10]. У фондах ВОКМ з цього сезону зберігається: заготовка для прясла [1363, А –

7914–7915]; фрагмент горщика [1363, А – 7916]; два фрагменти миски [1363, А – 7917–7919]; фрагмент покоришки [1363, А – 7918].

Отже, П. І. Хавлюк у 1966–1985 рр. провів розкопки на восьми пам'ятках зарубинецької культури. Серед них сім поселень, розташованих біля сіл: Мар'янівка; Носівці; Рахни-Собові (Рахни); Слобідка; ур. Стрілиця; Райки; Паріївка; Пархомівка, ур. «Гонтове» та один могильник біля с. Рахни-Собові (Рахни).

4.4. Археологічні комплекси черняхівської культури

Спочатку розкопки П. І. Хавлюка на черняхівських поселеннях мали лише пам'яткоохоронний характер. Однак згодом стали ціленаправленими для детальнішого вивчення у зв'язку із підготовкою докторської дисертації на тему: «Історія слов'янських племен Правобережної України в I тис. н. е.» [1569].

Перше черняхівського поселення вчений дослідив на околиці с. Тарасівка Тульчинського р-ну в 1956 р. При будівництві шосе Умань – Чернівці, будівельною технікою зрізано частину гончарної печі. Вона залягала близько на 0,4 м у глибину від сучасної денної поверхні, вціліла округла частина становить $1,03 \times 0,56$ м. У результаті невеликих розкопок на дні обпалювальної камери виявлено дев'ять отворів діаметром по 5–6 см, простежено архітектурні особливості об'єкту й спосіб його будівництва. В печі виявлено лише декілька фрагментів кераміки [391].

1968 р. П. І. Хавлюк вирушив на обстеження черняхівського могильника Заячівка (нині с. Клекотина) Шаргородського (Жмеринського) р-ну, пошкодженого 1967 р. під час господарських робіт. Загальна площа могильника становить 150×50 –70 м. Дослідження проведено в центрі могильника, закладено розкопки площею 132 м^2 та виявлено 15 поховань (14 трупопокладання та 1 трупоспалення), серед них: № 1 – зруйноване пізньою ямою, належало дорослій жінці; № 2 – належало дитині віком до 10 років; № 3 – дитяче, небіжчик покладений на лівий бік; № 4 – ймовірно, дитяче трупоспалення, майже не збереглося; № 5 – частково зруйноване попереднім

похованням; № 6 – жіноче; № 7 – належало чоловіку, зруйноване пізнішою ямою; № 8 – зруйноване пізнішою ямою, простежено скелет жінки середнього віку; № 9 – насичене матеріалом, простежено кістяк жінки середнього віку; № 10 – безінвентарне, знайдено кістяк дитини віком 7–10 років; № 11 – безінвентарне, належало дорослій людині; № 12–14 – дитячі, останнє з інвентарем; № 15 – ймовірно, зруйнувало поховання № 14 – належало людині середнього віку [28, арк. 2–9].

До журналу обліку знахідок внесено 60 артефактів. У похованні № 1 знайдено фрагмент гончарного глечика, біконічну вазу, спинку фібули, уламки бронзової бляхи та пружину з голкою від фібули. Поховання № 2 містило гончарний глечик з ручкою, кістяний гребінь, бронзову пряжку, скляне намисто та дві фібули з приймачами. У похованні № 3 виявлено конічну відкриту миску, вузькоголовий глечик, мініатюрну тривуху вазу, глиняний кубок, гончарний горщик, округлий гончарний горщик, кістяний гребінь, скляне намисто, бронзовий ніж, бронзову голку, дві фібули з приймачем, уламок бронзової дротяної пряжки та уламок фібули. Поховання № 4 містило конічну відкриту гончарну миску, мініатюрну біконічну мисочку, біконічну миску, ліпний горщик і тричастинний кістяний гребінь. У похованні № 5 знайдено уламок фібули з приймачем та уламок бронзової бляхи. Поховання № 6 включало сірий гончарний горщик, округлобоку гончарну орнаментовану вазу, кістяний гребінь та уламки залізного ножа. У похованні № 7 виявлено орнаментовану відкриту миску, ліпну конічну вазу, розвал коричневоглиняного глечика з ангобом, уламки залізної фібули й великий залізний ніж. Поховання № 8 містило тільки кістяний гребінь. Найбагатше було поховання № 9, де знайдено велику сіру орнаментовану тривуху вазу, три гончарні горщики (один із шершавою поверхнею), біконічну миску, сірий гончарний глечик з ручкою, чорноглиняний кубок з циркулярним орнаментом, кістяний гребінь, бронзову оббивку від скриньки, бронзову пряжку, бронзові ножиці, додаткову оббивку скриньки, бронзову голку, шкіряний футляр, залізну пряжку, бляшку від скриньки та залишки бронзового ножа зі шкіряним футляром. Зокрема місцевий

красзнавець К. А. Менятковський урятував значний комплекс знахідок, п'ять з них передано до ВОКМ. Один із артефактів знайдено на поселенні поблизу могильника та передано П. І. Хавлюку, а саме «варварську» підробку монети Александра Севера (222–235 рр.). Наявний комплекс знахідок дав змогу датувати археологічні пам'ятки III–IV ст. [30, арк. 2].

У фондах ВОКМ із даної пам'ятки зберігається 10 предметів: миска, виготовлена на гончарному крузі з відмуленої сірої глини, вінця видовжені й прикрашені валиком, середина посудини оздоблена фігурними зрізами. З поховання № 7 [1161]: горщик маленький, чорний [1194, А – 2414]; чашка буро-чорна з відігнутими вінцями, не орнаментована [1194, А – 2415]; широка буро-чорна миска [1194, А – 2407]; дві чорні миски [1194, А – 2411–2412]; чорна широка миска з відігнутими вінцями, не орнаментована [1194, А – 2413]; чорний маленький горщик із вузьким горлом без ручки [1194, А – 2417]; чорна широка миска з відігнутими плоскими вінцями [1194, А – 2418]; чорна миска, лощена, по вінцю зроблений орнамент білою фарбою [1194, А – 2406]. Поховання № 9 вирізане й нині експонується в залі археології ВОКМ.

Значні археологічні дослідження проведені 1972 р. на багатошаровому поселенні біля с. Чортория в ур. «Ялесева гребля». На чотирьох із 10 закладених розкопів на площі 444 м² виявлено об'єкти черняхівської культури, серед них: розкоп № 1 (площа 144 м²) – дві гончарні печі; розкоп № 4 (площа 100 м²) – дві залізоплавильні печі; розкоп № 5 (площа 100 м²) – господарська споруда; розкоп № 9 (площа 100 м²) – залишки наземного житла [38, арк. 3–6]. До журналу обліку знахідок увійшло 197 артефактів, із них: стінок посудин – 105 шт.; вінець – 44 шт.; денець – 48 шт. Варто відзначити знахідку римського динарія Коммода, датованого 181 р., що разом із комплексом усього виявленого матеріалу дає змогу датувати поселення III–IV ст. [40, арк. 1].

Наступні дослідження проведено на багатошаровій пам'ятці поблизу с. Слобідка, ур. «Стрілиця» в Іллінецькому (Вінницькому) р-ні 1973 р. У розкопах № 1 та № 3 виявлено об'єкти черняхівської культури. В першому розкопі на площі 180 м² простежено наземне житло розмірами 6,8 × 3 м.

По центру житла фіксується господарська яма (ширина 3,2/2,2 м, довжина 4,1 м, глибина 0,8 м), у котрій виявлено 100 фрагментів ліпного лощеного посуду. Вище від ями у межах завалів глиняних стін виявлено дещо від великої посудини та 74 фрагментів кераміки, 11 круглих відтяжок, один конічний важок та уламки жорнових каменів. Третій розкоп закладено площею 72 м² на місці розташування залишків наземного житла № 2. Точну довжину житла П. І. Хавлюку простежити не вдалося, вціліла частина житла має довжину 3,8 м, ширина 2,5 м. По центрі споруди прослідковано господарську яму розмірами близько 2 × 2,6 м та завглибшки 0,5 м. Наявний матеріальний комплекс знахідок дав ученому змогу датувати житло III ст. [41, арк. 2–3, 11–12].

У фондах ВОКМ із розкопок 1973 р. поселення черняхівської культури III ст. біля с. Слобідка зберігається 10 предметів. Серед них: сіро-бура конусоподібна чашка [1346]; фібула двочленної конструкції [1360]; дві округлі відтяжки з житла № 1 [1362, А – 7908–7909]; чотири колесоподібні відтяжки з житла № 1 [1362, А – 7910–7913]; фрагмент фібули-голки з металевго стрижня [1452, А – 8626]; фібула двочленна, її корпус зі стрічкової смуги, а спинку та ніжку прикрашено заглибленим орнаментом [1452, А – 8627].

У 1974–1975 рр. проведено археологічні дослідження на могильнику черняхівської культури Скитка в ур. «Пасічничисько» Липовецького (Вінницького) р-ну. Під час першого сезону, огляд території дав змогу знайти шість поховань, серед них: № 1 – зруйноване, характеризується декількома паленими кістками та уламком синьої скляної намистини; № 2 – знайдено у закладеному розкопі 4 × 4 м, представлене зруйнованим дитячим похованням у вигляді кількох кісток та роздушеного черепа; № 3 – належало дитині віком до трьох років, погано збереглося; № 4 – зруйноване, простежено залишки інвентарю та обряд трупоспалення; № 5 – погано збереглося, інвентар відсутній, належало дитині; № 6 – поховання з інвентарем належало людині похилого віку. Наступного року на загальній площі розкопок 561 м² досліджено ще 19 поховань, серед них: № 7 – трупоспалення з інвентарем, що належало людині середнього віку; № 8, 10, 14, 21 – трупоспалення з інвентарем; № 9 –

трупоспалення без інвентарю; № 11 – трупопокладання без інвентарю, належало дитині віком до двох років; № 12 – трупопокладання з інвентарем, належало дівчині до 15 років; № 13, 16, 20, 22–23 – пограбовані та зруйновані в давнину, ймовірно, супроводжувалися інвентарем, № 22 належало дорослій людині; № 15, 18 – трупоспалення, поміщене в гончарний горщик; № 17 – трупоспалення з інвентарем, окремі кістки поміщені у гончарний горщик; № 19 – трупопокладання без інвентарю, належало дитині; № 24 – трупопокладання з інвентарем, належало жінці похилого віку; № 25 – трупопокладання без інвентарю. Знайдений матеріал дав змогу датувати поселення кінцем III–IV ст. [44, арк. 1–7].

До журналу обліку знахідок внесено 89 артефактів. У похованні №1 знайдено два гончарні горщики та глечик з двома вухами. Поховання №6 містило сірий гончарний горщик, сіру глибоку миску, залізний ніж та кістяне прясло. У похованні № 7 виявлено бронзову пряжку, а в похованні № 8 – гончарну миску. З поховань № 10 та № 15 походять два залізні ножі. Особливо багатим було поховання № 12, де знайдено три гончарні миски, миску-вазу, глиняний і скляний кубки, біконічне глиняне прясло, дві бронзові фібули, бронзову пряжку, 21 скляну й пастовову намистину, два кістяні гольники. В похованні № 14 виявлено біконічне прясло та дротяну бронзову сережку. Поховання № 17 містило гончарний горщик, три мініатюрні посудини (горщик, мисочка й глечик), глиняний орнаментований кубок, три глиняних біконічних прясла, астрагал, 11 скляних та пастових намистин, сердолікову намистину. У похованні №24 знайдено три сірі гончарні горщики, дві гончарні миски, глиняний ліпний кубок, дві ромбощиткові фібули та кістяний гребінь. На площі розкопу виявлено уламок сірої гончарної миски, розвал гончарного глечика, три залізні ножі, дві бронзові пряжки та сердолікову намистину. Серед підйомного матеріалу – язичок від пряжки, біконічне прясло, бронзова дротяна сережка та відерцеподібна підвіска [45, арк. 1–7].

Серед матеріалів, які зберігаються у фондах ВОКМ, є один предмет, виявлений 1974 р., на поселенні Скитка під час розвідки могильника: сіро-

бурий біконічний горщик із поховання № 2 [1339]. Із розкопок 1975 р. у музеї зберігається 34 предмети, серед них матеріали з: поховання № 7: темно-зелена пряжка з металевого стрижня [1331, А – 7726]; поховання № 10: ніж з металевої пластини [1331, А – 7721]; поховання № 12: циліндричний гольник з порожнистої кістки тварини [1330, А – 7706]; біконічне прясло [1331, А – 7719]; поховання № 14: біконічне прясло [1331, А – 7720]; поховання № 15: ніж з металевої пластини [1331, А – 7722]; поховання № 16: фрагмент прозоро-зеленого скляного кубка [1330, А – 7707]; поховання № 17: підвіска-амулет «астрагал» із кістки тварини [1330, А – 7709]; намистинка з сердоліку брудно-білого та рожевого кольорів [1330, А – 7711]; три біконічні прясла [1331, А – 7715, 7717–7718]; фрагмент фібули [1331, А – 7723]; бурий біконічний горщик [1340]; поховання № 20: 14-гранна намистинка з сердоліку, брудно-білого та рожевого кольорів [1331, А – 7714]; поховання № 24: темно-сірий горщик із невеликими вінцями [1331, А – 7728]; кулястий горщик світло-рудого та темно-сірого кольорів [1338, А – 7778]; з кв. № II: пряжка з металевого стрижня [1331, А – 7729]; з кв. № Ж-4: пряжка з металевого стрижня [1331, А – 7730]; з кв. № Ж-5: 14-гранна намистинка з брудно-білого сердоліку [1331, А – 7736]; з кв. № Ж-16: ніж із металевої пластини [1331, А – 7731]; з кв. № К-11: фрагмент ножа [1331, А – 7732]; з кв. № В-15: ніж із металевої пластини [1331, А – 7733]; з орного шару: пірамідальна підвіска-амулет із білої кістки, прикрашена циліндричним орнаментом [1331, А – 7737].

Артефакти без шифру: чорна фішка [1330, А – 7708]; зелене кільце з металевого стрижня [1330, А – 7710]; світло-буре біконічне прясло, прикрашене вертикальними лініями [1331, А – 7716]; дротяна пряжка [1331, А – 7724]; овальнорамчата пряжка зеленого та синього кольорів із металевого стрижня [1331, А – 7725]; сіро-жовтуватий біконічний горщик із концентричними заглибленими лініями по тулубу [1331, А – 7727]; підвіска з перламутрової морської черепашки [1331, А – 7734]; підвіска з перламутрової мушлі [1331, А – 7735]; біла відерцеподібна підвіска з металевої пластини [1331, А – 7738]; зелений дзьобоподібний язичок від пряжки [1446, А – 8620]. У колекції ВОКМ

у розділі НДФ перебуває ще два артефакти з цього могильника: фрагмент намистини [1611, НДФ–11508]; фібула з кв. № В15 [1611, НДФ – 11509]. В експозиції МАВ ВДПУ зберігається миска з поховання №12 та дворучний глек із поховання №1 [1964, с. 19].

1975 р. проведено розкопки двох господарських ям, пошкоджених кар'єром на ранньочерняхівському поселенні біля с. Демидівка в ур. «Селище» Жмеринського (Вінницького) р-ну. Наступного року тут, на загальній площі 342 м² закладено 10 розкопів. На їх ділянці виявлено сім ям і дві споруди господарського призначення та одне заглиблене житло [46, арк. 1–8]. До журналу обліку знахідок внесено 851 фрагмент кераміки, знайдений у культурному шарі цього часу. Поселення вчений датував початком III ст. [48].

В ході археологічних розкопок на багатошаровому поселенні біля селище Тростянець Тростянецького (Гайсинського) р-у 1976 р. П. І. Хавлюк виявив знахідки черняхівської культури [46, арк. 17]. У фондах ВОКМ із цих досліджень зберігається три предмети, серед них: коричневе лощило у формі шестигранника (житло № 1) [1445, А – 8617]; камінь точильний коричневий видовжений у формі шестигранника [1445, А – 8618]; фрагмент стінки чорного горщика, орнаментованого складним штампованим орнаментом у вигляді кв. з хрестом у центрі (розкоп № 4) [1445, А – 8619].

Під час археологічних досліджень 1983 р. черняхівського поселення біля с. Лугова Іллінецького (Вінницького) р-ну, частково зруйнованого розробленим кар'єром, знайдено ремісничий центр з виготовлення жорен. Навколо кар'єра спостерігаються розрізи жител, господарських споруд та шахт із добування сировини для виготовлення жорен. У межах місць майбутнього руйнування поселення закладено два розкопи, загальною площею 125 м². Зафіксовано залишки двох ремісничих майстерень з виготовлення жорен. Одна зі споруд знищена внаслідок пожежі, що призвело до утворення 40 см нашарування з попелу, вугілля та глини. Поселення датовано першою чвертю III ст. Матеріал, знайдений під час археологічних досліджень у розкопі № 2, представлений у журналі обліку знахідок так: денець – 12 шт.; вінець – 34 шт. [55, арк. 1–10].

У публікації за 1984 р. трапляються дані про загальну кількість знахідок 101 шт., точні дані про повний перелік виявленого матеріалу втрачено [1816].

Подальші дослідження цього ремісничого центру тривали 1984 р., закладено археологічні розкопки на площі 174 м². Вдалося зафіксувати житло розміром 8 × 4 м з кам'яною кладкою вогнища 1,2 × 1,4 м у південно-східному куті. Останні дослідження пам'ятки дали змогу датувати її першою чвертю III ст. До інвентарної книги матеріалів, знайдених у розкопі № 3, внесено 99 артефактів, серед них: п'ять вінець, 22 стінки й три денця ліпних посудин; стінки ліпних посудин; вісім вінець, 39 стінок, сім донець гончарних посудин; 15 відтяжок [55].

1998 р. проведено археологічні розкопки на двох ранньочерняхівських поселеннях. На території першої пам'ятки біля с. Гайове, ур. «Барське» (сер. III ст.) Барського (Жмеринського) р-ну закладено дві пошукових траншей завдовжки 6 м для визначення її культурного нашарування. Після виявлення значного скупчення матеріалу в одній із траншей її суттєво розширено до меж розкопу площею 9 × 11 м, що дало змогу зафіксувати контури наземного житла (5,20 × 7,20 м) з піччю. В інвентарній книзі зафіксовано 139 артефактів із різних об'єктів. У житлі № 1 виявлено керамічний посуд: чотири миски, горщик, 18 вінець, 26 стінок і 15 донець посудин. Фрагменти амфор представлені трьома горловинами, двома стінками, трьома ручками та трьома денцями. Також знайдено прясло, три залізних ножі й залізний гребінь. Під час поверхневого збору зібрано фрагменти посудин (15 вінець, 12 стінок, шість донець) та амфор (горловина, три стінки, дві ручки, два денця), а також 15 точильних брусків, дві бронзові фібули та уламок бронзової бляхи [62]. В експозиції МАВ ВДПУ зберігається миска з розкопок цього поселення [1964, с. 19].

Друга пам'ятка представлена поселенням вельбарського типу біля с. Гармаки, ур. «Калинівка» Барського (Жмеринського) р-ну. П. І. Хавлюк датував це поселення першою половиною III ст. Під час досліджень закладено шурф, у якому виявлено житло № 1 зі значним скупченням матеріалу, а саме: 11 вінець посудини, три стінки посудини, сім донець, вісім горловин амфори,

17 стінок амфор, шість ручок амфор, п'ять денець амфор. Через погані погодні умови житло законсервували до наступного року [62]. У фондах ВОКМ із того сезону зберігається сім артефактів. Серед них такі матеріали: світло-коричнева біконічна миска з житла № 1 [1336]; зелена двочленна фібула з орного шару [1472, А-8729]; фрагмент зеленої серпоподібної накладки з тонкої металевої пластини з орного шару [1472, А-8732]. Матеріали без шифру представлені: прозорою синьо-зеленою намистинкою [1472, А-8727]; фрагмент зеленої фібули з тонкої металевої пластини з насічками та заглибленими лініями [1472, А-8728]; фрагмент фібули з тонкої металевої пластини, прикрашеної опуклим горизонтальним валиком [1472, А-8730]; фрагмент зеленої фібули з горизонтальними насічками [1472, А-8731].

1999 р. на поселенні Гармаки, ур. «Калинівка» продовжено археологічні дослідження. П. І. Хавлюк, під час повторної розвідки поселення знайдено розвал миски, на цьому місці закладено розкоп № 2, площею 7×11 м. Виявлено напівземлянку № 2, розміром $5,14 \times 4,50$ м. Продовжено дослідження законсервованого житла № 1, закладений шурф розширено до розкопу № 1, площею 9×9 м, з'ясовано, що об'єкт є подвійною напівземлянкою розміром $8,45 \times 8,3$ м (довжина першої камери 4,1 м та другої 4,35 м). У споруді знайдено 16 горловин амфор, що свідчить про заможний статус його мешканців. Також ліпна добре випалена кераміка переважає над гончарною тарою. Імпортний посуд становить 5,6%, значно менше у порівнянні з матеріалами з поселення Гайове I, ур. «Барське». П. І. Хавлюк також уточнив дату функціонування поселення кінцем II – початком III ст. Додатково П. І. Хавлюк заклав розкоп № 3, площею 6×6 м на місці скупчення кераміки передскіфського та ранньослов'янського часу. В межах дослідженої ділянки виявлено вогнище передскіфського часу [6362].

До журналу обліку знахідок внесено 209 знахідок із таких досліджуваних об'єктів: розкоп № 3 – виявлено два кубки, кухоль, фрагменти посудин (13 вінець, 24 стінки, ручка), а також залізну фібулу та бронзову трубочку. Дослідження житла № 1 дало такі знахідки: миска, фрагменти різних посудин

(14 вінець, 12 стінок, 10 денець), три денця амфори, два прясла, намистина, залізний наконечник списа, один шматок залізної руди, чотири кам'яних жорна й точильний брусок. У житлі № 2 знайдено два горщики, численні фрагменти амфор (16 горловин, дві стінки, три ручки, вісім денець) та інших посудин (26 вінець, 17 стінок, дві ручки, 16 денець). Також виявлено вісім відтяжок від ткацького верстата, три прясла, ритуальний хлібець, металеві вироби (залізний ніж, залізна пряжка, бронзова накладка, бронзова фібула) й знаряддя праці (два кам'яні жорна, два точильних бруска) [63, арк. 47–50].

2000 р. на поселенні проведено дослідження на трьох ділянках (розкоп № 1–3). На першій ділянці закладено розкоп № 1 площею 284 м². Виявлено житло № 3 наземного типу розміром 5,4 × 4,6 м із глинобитною піччю. На відстані 4,2 м на північний схід зафіксовано залишки глинобитної печі розміром 0,8 × 0,9, висота 0,25 м. У межах досліджуваної території зібрано 1156 фрагментів кераміки, з яких 389 від амфорної тари (34%), а 34 від привізного гончарного посуду (3%), також трапилися матеріали чорноліської культури.

Друга ділянка досліджень представлена розкопом № 2, площею 25 м² виявлено господарську споруду (Див. Додаток М) 4 × 3,8 м і залишки печі 2 × 1,9 м (Див. Додаток Н). Споруда розташована до 35 м у напрямку житла № 3, що розташоване на південному сході. Знахідки представлені у формі фрагментів – залізної руди, деревного вугілля та шлаку. Наявність їх свідчить, що споруда виконувала роль металургійної майстерні. На ділянці зібрано 392 фрагменти керамічного посуду, серед матеріалу є залишки амфорної тари – 38 уламків (9,6%) і уламки привізної гончарної кераміки (4,3%) (Див. Додаток П).

На третій ділянці закладено розкоп № 3, що дало змогу виявити наземне житло № 4, розмірами 6,3 × 4,2 м. Споруду знайдено за 5 м на південний схід від майстерні. Її матеріальний комплекс представлений незначною кількістю кераміки, натомість трапляється багато фрагментів глиняних відтяжок та кістяних лощил. Всього ж на дослідженій ділянці зібрано 343 фрагменти посудин, серед них 47 уламків амфорної тари (13,7%) та 18 фрагментів від привізних гончарних посудин (5,2%) [65, арк. 2–7].

До журналу обліку внесено 58 знахідок із різних досліджуваних об'єктів: У розкопі № 1 виявлено миску та предмет виготовлений з рогу. Житло № 3 містило миску, фрагменти горщиків (два вінця, три стінки, чотири денця), стінку кухля, стінку посудини з випуклим візерунком, частини амфор (дві горловини, три стінки, дві ручки, два денця), а також залізний наконечник стріли та уламок залізної фібули. У житлі № 4 знайдено фрагменти горщиків (два вінця, п'ять стінок, три денця), уламок друшляка, чотири ручки амфори, важок, чотири кістяних ложила й залізний пробій. У господарській споруді виявлено дві миски, частини горщиків (три вінця, два денця), уламок друшляка, фрагменти амфор (горловина посудини типу амфори, денце), важок, кістяний гребінь та уламок залізної фібули [65, арк. 35–36].

За три сезони археологічних досліджень на пам'ятці зібрано 3744 фрагментів кераміки, з яких ліпний посуд налічує 2491 елемент, що становить більшу частину матеріалу 66,5%, амфорна тара становить 1092 уламки (29,2%), частка привозного гончарного посуду найменша, всього 161 елемент (4,3%) [65].

У фондах ВОКМ з розкопок черняхівського поселення Гармаки, ур. «Калинівка» зберігається 14 знахідок, а саме: 1) з житла № 2 – зелена фібула двочленної конструкції з нижньою тятивою, з металевго стрижня, що прикрашений трьома одинарними декоративними кільцями (кв. № Е) [1361]; 2) із житла № 3 походять: фрагмент амфори із червоною літерою «К» (кв. № Д) [1332, А-7739]; фрагмент амфори з червоною літерою – «І» (кв. № Г-4) [1332, А-7740]; фрагмент червоної посудини типу *tezza sigillata* із орнаментом у формі видовженої спіралі з рельєфними лініями [1332, А-7741]; фрагмент вази (кв. № Д-4) [1332, А-7746]; 3) із житла № 4 походять: два світло-бурих «конька» [1332, А-7742-7743]; світло-бурий «коньок» із трубчастої кістки [1332, А-7744]; фрагмент друшляка (кв. № Г-2) [1332, А-7747]; колесоподібна відтяжка від ткацького верстата (кв. № В) [1473, А-8733]; з господарської споруди: фрагмент сірого грузила для рибальської сітки (кв. № Б-4) [1332, А-7745]; фрагмент друшляка (кв. № Г-1) [1332, А-7748].

У фондах ВОКМ також зберігаються матеріали черняхівської культури з розкопок П. І. Хавлюка без місця прив'язки. Серед них експонати, що представлені трьома фрагментами намистин [1611, НДФ-11510-11512].

Загалом у 1956–2001 рр. П. І. Хавлюк провів розкопки на дев'яти пам'ятках черняхівської культури. Серед них вісім поселень біля сіл: Гармаки, ур. Калинівка; Гайове, ур. Барське; Демидівка; Лугова; Слобідка; Скитка; Тарасівка та один могильник біля с. Заячівка (Клекотина).

4.5. Слов'янські поселення V–IX ст.

Найбільша кількість пам'яток на яких П. І. Хавлюк провів археологічні розкопки відносяться до ранньослов'янського часу. Науковий інтерес вченого пов'язано із виконанням ним кандидатської дисертації на тему: «Антські поселення середньої частини Південного Побужжя» [1541].

Перші розкопки слов'янського поселення VI–VII ст. П. І. Хавлюк провів в ур. «Поліг» біля с. Семенки Немирівського (Гайсинського) р-ну. Дослідження тривали протягом п'яти археологічних сезонів 1956, 1959–1962 рр. Під час першого сезону на площі 5×3 м знайдено прямокутну напівземлянку з піччю, що виготовлена з каміння. До журналу обліку знахідок внесено: 10 фрагментів вінець; п'ять орнаментованих фрагментів стінок; шість кістяних проколов та сім залізних стрижнів. Матеріали зберігаються в Ермітажі [4, арк. 1–2, 11, 14–15].

Протягом досліджень 1959 р. закладено чотири розкопи на площі 205 м^2 та виявлено три житла та одну споруду [1729, с. 12–15]. Наступного року (1960 р.) площа досліджень на поселенні сягала 1200 м^2 знайдено: дев'ять жител, шість господарських споруд, вісім ям та залишки залізоплавильної печі [12, арк. 1]. 1961 р. розкопано 11 жител-напівземлянок із печами-кам'янками та три господарських ями [13, арк. 1–11].

Під час останнього сезону 1962 р. досліджено 650 м^2 площі поселення. Виявлено шість жител і сім господарських ям [17, арк. 1–8]. До журналу обліку знахідок внесено 306 предметів: 294 фрагменти кераміки; чотири бруска;

біконічна посудина; металевий наконечник стріли; мідне овальне кільце; два керамічні прясла; залізний цвях, кістяна підвіска, ливарна форма (Див. Додаток Т). Археолог на поселенні загалом дослідив ділянку загальною площею 5500 м² (450 × 150 м). Було виявлено: 30 жител, 18 ям та сім споруд господарського призначення. Матеріали з розкопок цього поселення також зберігаються у НФ ІА НАНУ [1782, с. 202–203].

З розкопок 1962 р. на поселенні Семенки у фондах ВОКМ зберігається всього 14 предметів. Із житла № 28 зберігається п'ять предметів: темно-сіре біконічне прясло [1407, А-8197]; руде біконічне прясло, орнаментоване округлими наколами у вигляді композиції з чотирьох пірамід [1407, А-8198]; руде циліндричне прясло, прикрашене шістьма смугами округлих наколів [1407, А-8199]. Матеріали з житла № 29 представлені двома знахідками: фрагментами сірого та темно-сірого колесоподібних прясел (кв. № 282) [1407, А-8201–8202]. З кв. № 379 зберігається: підовальна рамка пряжки з овоголого в перетині стрижня [1409, А-8605]. Кв. № 386 представлений бурою заклепою з металевого стрижня [1411, А-8608]. З кв. № 380 походить вістря стріли, що складається з двохшипного трикутного пера та конічної округлої втулки [1411, А-8609]. Матеріали без прив'язки до об'єктів налічують шість предметів, серед них: чорне колесоподібне з поверхнею, прикрашеною округлими наколами прясло [1407, А-8200]; коричневе біконічне прясло [1442, А-8602]; половина світло-коричневого колесоподібного прясла [1442, А-8603]; третина коричневого біконічного прясла з загостреним ребром [1442, А-8604]; розімкнутий темно-зелений браслет із металевого стрижня, прикрашений геометричним заглибленим орнаментом у вигляді трьох зигзагоподібних смуг [1442, А-8606]; мініатюрна зелена прямокутна накладка [1442, А-8607].

Під час археологічної розвідки 1958 р. виявлено ранньослов'янське поселення біля с. Щурівці в ур. «Нижній поліг» або «Березина» Гайсинського р-ну на березі річки. Через те, що берег постійно розмиває річка, значна частина матеріалу зі споруд опинилася на поверхні. П. І. Хавлюк на місці скупчення артефактів заклав розкоп площею 4 м², на якому виявив чотири

розвали посудин та біконічне прясло. Матеріал із поселення зберігається в Державному Ермітажі [5, арк. 4].

Наступне ранньослов'янське поселення V–VI ст. досліджувалося 1959 р. на острові Митківський біля с. Скибинці Тростянецького (Гайсинського) р-ну. Вчений провів розкопки загальною площею майже 600 м². На цій ділянці виявлено два житла та дві споруди. Дослідник у науковому звіті навів лише коротку інформацію про основні знахідки. Серед них: ливарні форми; фігурка лева, що біжить (типу мартинівського скарбу V–VI ст.); повні розвали трьох посудин та частини ще двох [6, арк. 1–4].

У 1959–1960 рр. археолог провів розкопки на пам'ятці ранніх слов'ян біля с. Самчинці в Немирівському (Гайсинському) р-ні. Під час першого сезону на площі 418 м² виявлено 13 жител [10, арк. 7]. Значно менше об'єктів знайдено наступного сезону, серед них одне житло (Див. Додаток Н–С), дві господарські споруди та залізоплавильна піч [10, арк. 13–14].

У цей же проміжок часу вчений досліджував слов'янське поселення VIII–IX ст. біля с. Коржівка Немирівського (Гайсинського) р-ну. Загальна площа розкопок становить 1300 м². На цій території виявлено сім жител та декілька господарських ям [10, арк. 17]. У фондах ВОКМ зберігається 17 предметів. Із них 15 знайдені за сезон 1959 р., серед них: біконічне прясло темно-сірого та чорного кольорів [1183, А-1945]; малий тюльпаноподібний кухонний горщик [1183, А-1946]; два ліпних горщика [1190, А-2382-2383]; квадратне залізне долото [1190, А-2384]; три кістяні проколки з товстої трубчастої кістки, що сколота та заточена [1190, А-2385–2387]; залізний ніж [1190, А-2388]; рогова лопатка з невеликою ручкою з отвором [1190, А-2389]; чорне глиняне грузило [1190, А-2390]; бронзовий браслет, прикрашений геометричним заглибленим орнаментом (знайдений у закопаному горщику) [1190, А-2391]; бронзова обручка з плоскої неспаяної стрічки [1190, А-2392]; куляста кістяна намистина з заглибленими лініями [1190, А-2393]; бурий малий горщик [1190, А-2394]; кольоровий браслет зі скляних та сердолікових намистин [1193, А-2403]. Матеріали з розкопок сезону 1960 р. на поселені Коржівка представлені:

жовтою підпрямокутною лопаткою з кістки для обробки шкіри (кв. № 69-Е) [1451, А-8625]. Жовто-бурий горщик із відмуленої глини з домішками піску [1188, А-2380].

1964 р. проведено розкопки пам'ятки ранніх слов'ян біля с. Кальник в Іллінецькому (Гайсинському) р-ні. Досліджувалася північна та південна частини поселення. На першій ділянці знайдено три житла з печами-кам'янками, а на другій лише два з глиняними печами. Останні об'єкти зруйновані пізнішим житлом із піччю-кам'янкою [24, арк. 2]. У фондах ВОКМ зберігається всього три предмети, серед них: руде біконічне прясло [1411, А-8208]; світло-буре біконічне прясло, орнаментоване п'ятьма трикутниками, що складаються з трьох наколів [1411, А-8209]; коричневе біконічне прясло [1464, А-8692].

У 1965–1966 рр. П. І. Хавлюк досліджував антське поселення VI–VII ст. біля с. Кочурів Гайсинського р-ну. Під час першого сезону на площі 250 м² знайдено дві напівземлянки з кам'яними печами, три господарські ями та прямокутну споруду [25, арк. 8–10]. Наступного сезону знайдено три житла та додатково розкопано площу 282 м² навколо них. На ній розміщувалися дві прямокутні господарські споруди [26, арк. 3–4].

У фондах ВОКМ зберігається 16 предметів з цього поселення, що знайдені 1965 р. Вони представлені матеріалами з трьох жител та однієї господарської споруди. Житло № 1 представлене підпрямокутним лощиком із ребра тварини [1423, А-8272]. Із житла № 2 походять п'ять знахідок: світло-буре біконічне прясло з округлим ребром [1200, А-6063]; фрагмент бочкоподібного темно-сірого прясла, прикрашений наколами, які розміщуються хаотично [1200, А-6064]; фрагмент бурого біконічного прясла [1200, А-6066]; орнаментир зі сплющеної та округлої кістки тварини [1200, А-6070]; бритва з тонкої металевої підпрямокутної пластини [1476, А-8239]. У житлі № 3 виявлено: фрагмент світлого біконічного прясла [1200, А-6065]; фрагмент біконічного бурого прясла [1200, А-6067]; світло-коричневий підпрямокутний брусок [1200, А-6071]; світло-бурий брусок у формі

паралелепіеда [1200, А-6072]; жовто-червоне підпрямокутне лощило з ребра тварини [1423, А-8273]. З господарської споруди № 2 зберігається один предмет: прямокутний «коньок» з кістки тварини [1423, А-8271].

Також у фондах є чотири предмета без шифру: ніж плоский із черешком у вигляді витягнутого трикутника [1200, А-6068]; ніж плоский із підпрямокутним черенком і трапецієподібним лезом [1200, А-6069]; світло-коричневий біконічний горщик [1423, А-8270]; фрагмент жовтого гольника з трубчастої кістки з округлим наскрізним отвором на кінці [1476, А-8240].

Археологічні дослідження ранньослов'янського поселення VI–VII ст. біля с. Голики (нині у складі м. Іллінці) Іллінецького (Вінницького) р-ну проведено у 1964–1965 та 1968 рр. Під час першого сезону П. І. Хавлюк заклав розкоп загальною площею 70 м². На цій ділянці зафіксовано залізоплавильну піч. Під час сезону 1965 р. на території розкопу детально розкопано піч і виявлено господарську споруду № 1 (4,5 × 3,0 м). Серед матеріалів археолог відзначає: два археологічно цілі горщики; залізний серп; кістяне лощило; пластина з рогу оленя; декілька біконічних прясел; чотири кістяні підвіски з кісток птахів та гризуна [1602, арк. 14–16].

У фондах ВОКМ за період досліджень 1964 р. з поселення зберігається чотири предмети: жовта підвіска-амулет з трубчастої пташиної кістки, на одному з кінців наскрізний отвір для підвішування [1422]; жовто-коричнєве підпрямокутне лощило з ребра тварини [1427, А-8314]; жовто-коричнева підпрямокутна накладна пластина з фрагменту рога тварини (шифр Г.С.1) [1427, А-8315]; видовжена підвіска-оберіг із кістки птаха [1455].

1968 р. на поселенні Голики знайдено житло-напівземлянку з камінною піччю та дві господарські споруди [28, арк. 10]. До журналу обліку знахідок внесено 224 предмета, а саме: 48 фрагментів кераміки з житла № 1; 108 фрагментів кераміки з господарської споруди № 2; 64 фрагменти кераміки та три фрагмента залізного шлаку з господарської споруди № 3 [30, арк. 8].

У фондах ВОКМ із цього поселення, за сезон 1968 р., зберігається 24 предмети. Серед них: фрагмент коричневого біконічного прясла [1640,

НДФ-12333]; фрагмент бурого біконічного прясла з ледь заокругленим ребром [1640, НДФ-12334]; фрагмент темно-бурого мініатюрного горщика [1640, НДФ-12335]; темно-коричнєве біконічне прясельце [1421, А-8261]; світло-коричнєве біконічне прясельце з орнаментом, що є хвилястою лінією з округлих наколів [1421, А-8262]; світло-коричнєве біконічне прясло [1421, А-8263]; модель світло-бурого грушоподібного мініатюрного горщика [1421, А-8264]; темно-сірий точильний брусок у формі об'ємного прямокутника з наскрізним округлим отвором для підвішування (шифр Г. С.) [1421, А-8265]; буро-зелене кільце з металевго дроту з орнаментом у формі насічок [1421, А-8266]; пронизка з металевго зелено-бурої пластинки, скрученої в трубочку [1421, А-8267]; зелено-коричневий дріт для виготовлення прикрас, скручений у два оберти [1421, А-8268]; світло-буре біконічне прясло [А-8311]; темно-руде біконічне прясло [1426, А-8312]; блідо-жовтий фрагмент амфори (шифр: Г.С.) [1426, А-8313]; фрагмент сірої лячки [1454, А-8629]; синя колесоподібна намистинка [1454, А-8630]; фрагмент зеленого браслета з металевго стрижня, закрученого на ребро [1454, А-8631].

Протягом чотирьох сезонів 1969, 1972, 1974 та 1979 рр. досліджувалося поселення VIII–IX ст. в ур. «Капустисько» біля с. Хрінівка Іллінецького (Вінницького) р-ну. В першому сезоні закладено розкоп загальною площею 186 м². Тут знайдено гончарну майстерню, що складалася з трьох купольних печей та господарської споруди [31, арк. 7–8]. До журналу обліку знахідок занесено 74 предметів. Із розкопу № 1 походять 44 знахідки, а саме вісім денечь горщиків; 12 вінець горщиків; 18 стінок горщиків; одне кулеподібне прясло; два уламки залізних ножів; одне біконічне прясло; один брусок із пісковика. Матеріали, внесені до списку з розкопу № 2, представлені 30 фрагментами горщиків, а саме: вісьмома денцями; чотирма вінцями; 18 стінками [33].

Дослідження другого сезону відбувалися на площі 312 м². Археолог обстежив два житла-напівземлянки та дві господарські споруди [38, арк. 18]. До журналу обліку внесено 283 предмети, що представлені фрагментами кераміки [40].

Третій сезон розкопок проводився на загальній площі 684 м². Обстежено п'ять жител, чотири господарські ями та гончарна майстерня [43, арк. 10–15]. До журналу обліку знахідок внесено 1317 предметів із них: 1303 фрагменти кераміки; чотири бруски; дві бронзові сережки; п'ять уламків ножів; наконечник дротика; залізний гачок; бронзова пластина [43, арк. 28–30].

Під час останнього сезону проведено розкопки на площі 895 м². На ділянках виявлено: дев'ять жител, гончарну піч, споруду та дві ями господарського призначення [51, арк. 1]. До журналу обліку знахідок внесено 168 предметів із них: 156 фрагментів кераміки; п'ять проколов; п'ять біконічних прясла та два бруска [52, арк. 1–4].

Серед матеріалів із поселення Хрінівки VI–VII ст. у фондах ВОКМ зберігається 98 предметів із розкопок: 1) 1969 р.: кістяна пірамідальна проколка [1449]; два уламки залізних ножів, біконічне прясло та брусок [1178]; 70 фрагментів кераміки (вінця, стінки та денця горщиків) [1179]; 2) 1974 р.: червонуватий горщик з орнаментальною композицією (розкоп № 4) [1337]; світло-буре колесоподібне прясло (розкоп № 5) [1381, А-8042]; сіре біконічне прясло (розкоп № 5) [1381, А-8048]; жовта кістяна проколка (розкоп № 6, господарська яма) [1381, А-8055]; сіро-коричневий трапецієподібний точильний брусок (розкоп № 7) [1381, А-8054]; світло-буре біконічне прясло (розкопу № 8) [1381, А-8044]; сіре біконічне прясло (розкопу № 8) [1381, А-8051]; два біконічні прясла рудого та світло-бурого кольору (розкоп № 9, житло № 6) [1381, А-8045-8046]; темно-сіре біконічне прясло (розкоп № 9, житло № 6) [1381, А-8047]; сіре спłaszcене біконічне прясло (розкоп № 9, житло № 6) [1381, А-8049]; світло-руде біконічне прясло (розкоп № 9, житло № 6) [1381, А-8052]; фрагмент біконічного прясла (розкоп № 9, житло № 6) [1381, А-8053]; жовта проколка з фрагмента трубчастої кістки (розкоп № 9, житло № 6) [1381, А-8057]; фрагмент жовтої проколки з трубчастої кістки тварини (розкоп № 9, житло № 6) [1381, А-8059]; фрагмент світло-бурого напівсферичного розтиральника з пісковика (розкоп № 9, житло № 6) [1450, А-8624]; світло-коричнєве біконічне прясло (орний шар) [1381, А-8050].

Решта п'ять предметів без шифру, серед них: дві проколки з трубчастої кістки жовтого та світло-жовтого кольору [1381, А-8056, 8058]; фрагмент сірої проколки з трубчастої кістки тварини [1381, А-8060]; жовтувате лошило з фрагменту рогу [1381, А-8061]; світло-бура серпоподібна підвіска з ведмежого ікла [1381, А-8062]. У фондах МАВ ВДПУ зберігається невеличка ліпна мисочка та кістяна проколка, які були виявлені у польовому сезоні 1972 р. [1964, с. 20].

Два археологічні сезони проведено на пам'ятці VII–VIII ст., в ур. «Попове поле» біля с. Паріївка Іллінецького (Вінницького) р-ну в 1969 та 1975 рр. Дослідження першого сезону проводилися на площі 326 м². Виявлено два житла-майстерні, майстерню, житло та господарську споруду [31, арк. 1, 3]. До журналу обліку знахідок внесено 197 предметів. Серед них найбільшу групу становлять фрагменти кераміки (185 одиниць). Також знайдено покришку, три бруски, біконічне прясло, глиняний тигель, металеву матрицю і фрагмент від ливарної форми, спрацьоване ребро та фрагменти двох ножів і пряжки [33, арк. 1]. Під час останнього сезону розкопано площу 395 м². Виявлено п'ять жител-напівземлянок (із печами викладеними з каменю), виробничу споруду (з глиняною купольною піччю) та три господарські ями [44, арк. 14]. До журналу обліку внесено 140 предметів, із них: 133 фрагменти кераміки; п'ять брусків; залізний ніж та біконічне прясло [45, арк. 2–5].

У фондах ВОКМ з поселення ремісників біля с. Паріївка VII–VIII ст. зберігається 215 артефактів. З розкопок 1969 р.: темно-сіре підпрямокутне зубило [1393]; світло-буре прясло [1405, А-8188]; світло-руде біконічне прясло [1405, А-8189]; руде колесоподібне прясло зі слідами кіптяви [1405, А-8190]; світло-бура відтяжка від ткацького верстата у формі зрізаного конуса [1405, А-8191]; коричневий катушкоподібний виріб у формі двох зрізаних конусів [1405, А-8192]; сіро-бурий точильний брусок у формі видовженого шестигранника [1405, А-8193]; темно-руде біконічне прясло з орнаментом у вигляді круглих наколів та двома зигзагоподібними лініями (житло № 3) [1405, А-8194]; бочкоподібна намистина з чотирма гранями з прозорого синього скла (житло-

майстерня № 3) [1456]; фрагмент залізної пряжки, два фрагменти ножів, три піщані бруски, глиняна кришка, прясло [1180]; кераміка нешифрована у двох ящиках: перший – 82 шт., а другий – 103 шт. [1182]. Із досліджень 1975 р. у колекції є: руде біконічне прясло (житло № 4) [1406, А-8195]; темно-коричнєве біконічне прясло (житло № 3) [1406, А-8196].

1972 р. проведено розкопки ранньослов'янського культурного шару VII – початку VIII ст., на багат шаровій пам'ятці в ур. «Ялесева гребля» біля с. Чорторя Іллінецького (Гайсинського) р-ну. У розкопах № 2 та № 3 на загальній площі 78 м² знайдено дві напівземлянки. До журналу обліку знахідок внесено 112 фрагментів кераміки [38, арк. 1, 6–7].

Дослідження наступної пам'ятки проводилося на ранньослов'янському поселенні V–VI ст. біля с. Тростянець ур. «Половича» Тростнецького (Гайсинського) р-ну 1976 р. Розкопки проводилися на загальній площі 314 м². Знайдено три житла й господарську споруду [46, арк. 17–20]. До журналу обліку знахідок внесено 269 предметів, із них: 260 фрагментів кераміки; два археологічно цілі горщики; три тваринні кістки та чотири бруски [48].

До фондів ВОКМ із розкопок поселення Тростянець потрапили шість предметів, а саме: світло-бурий бочкоподібний горщик (житло № 2) [1335]; брусок (житло № 2) [1201, А-6073]; три лощила (житло № 1) [1201, А-6074-6076]; горщик (житло № 2) [1335, А-7775]. У фондах МАВ ВДПУ зберігається один горщик із цієї пам'ятки [1964, с. 20].

У 1977–1978 та 1985 рр. П. І. Хавлюк досліджував багат шарове поселення в ур. «Гонтове» біля с. Пархомівка Іллінецького (Вінницького) р-ну. Під час першого польового сезону у розкопі площею 240 м² виявлено два культурних слов'янських шари: ранній V–VI ст. та пізніший VIII–IX ст. Перший шар представлений чотирма житлами, а другий – двома житлами та господарською спорудою [49, арк. 14–17]. До журналу обліку знахідок внесено матеріали раннього часу в кількості 140 предметів, із них: 134 фрагменти кераміки, фрагмент ножа, черенковий ніж, сердечник дзвоника, бронзова та залізна фібула та брусок. Пізніший матеріал представлений 125 фрагментами

кераміки [49, арк. 2]. Наступного року на пам'ятці закладено розкопи загальною площею 348 м². Із об'єктів слов'янського часу знайдено господарську яму (розкоп № 3, яма № 6) та напівземлянку V–VI ст. з кам'яною піччю (розкоп № 5) [50, арк. 2, 6–7]. До журналу обліку знахідок дослідник вніс один розвал горщика, що представлений 12 (розкоп № 3) фрагментами кераміки [50, арк. 2–3]. Під час останнього сезону закладено розкоп площею 311 м², у якому знайдено, серед об'єктів V–VI ст., житло-напівземлянку, господарську споруду та яму господарського призначення [56, арк. 1].

До журналу обліку знахідок внесено 63 фрагменти кераміки: з житла № 5 – 43, з господарської споруди – 13, з господарської ями – 7. У фондах ВОКМ зберігається два предмети: з розкопок 1976 р. – прясло (п.м.) [1203]; із розкопок 1978 р. – частково реставрований горщик (розкоп № 3) [1204].

Отже, П. І. Хавлюк у 1956–1985 рр. провів розкопки на 13 поселеннях ранньослов'янського часу, які розташовані біля сіл: Голики; Кальник; Коржівка; Кочурів; Паріївка; Пархомівка; Самчинці; Семенки; Скибинці, ур. «острів Митківський»; Тростянець; Хрінівка; Чортория, ур. «Ялисева гребля» та Щурівці, ур. «Нижній поліг» або «Березина».

4.6. Пам'ятки X–XIV ст.

Дослідження об'єктів археологічної спадщини цього часу також мали явно виражений, як науковий, так і пам'ятникоохоронний характер. Зокрема науковий інтерес був пов'язаний із підготовкою одноосібної монографії «Уличі (історико-археологічний нарис)» [1565] та підготовкою докторської дисертації [1569].

Протягом дев'яти сезонів 1967, 1971, 1980–1981, 1987–1991 рр. проводилися розкопки уличького городища мисового типу (80 × 67 м) та поселення уличів поблизу с. Червоне в Немирівському (Гайсинському) р-ні. За перший археологічний сезон на поселенні досліджено три залізоплавильні печі й три землянки. Додатково закладено розкоп площею 6 × 3 м у південно-західній частині городища. Серед матеріалу на укріпленні знайдено два

наконечники стріл, уламок ножа, підвісний брусок, пряжка та два прясла [27, арк. 5–7].

Розкопки за другий сезон проведені на площі 408 м². Виявлено дев'ять господарських ям, серед них трапилися наповнені горілим зерном [37, арк. 1]. Також проводилися дослідження на поселенні біля городища. Закладено два розкопи загальною площею 200 м². Розкопано напівземлянку з кам'яною піччю та господарську споруду з залишками, ймовірно, гончарної печі [37, арк. 28–29]. До журналу обліку знахідок внесено 42 предмета [37, арк. 23].

За третій сезон досліджено 224 м² площі городища. Простежено 19 господарських ям [53, арк. 6–11]. До журналу обліку знахідок внесено 106 предметів, із них: 90 фрагментів кераміки; 9 наконечників; ніж; залізний предмет; уламок серпа; кольчужна нашивка; кістяна проколка; бронзові підвіски та сережка [53, арк. 1–4].

Наступного сезону археологічні роботи проведено на площі 220 м². Серед знайдених об'єктів – 10 господарських ям [54, арк. 2]. До журналу знахідок внесено 28 предметів, із них: 22 фрагмента кераміки; уламок бруска; кистень; прясло й три залізні вироби [54, арк. 23].

Під час п'ятого сезону археологічних досліджень на городищі розкопано площу 162 м². Знайдено чотири господарські ями. На поселенні досліджено ділянку розміром 101 м², де виявлено залишки шести залізоплавильних горнів, три гончарні печі [57, арк. 1, 4–5]. До журналу обліку знахідок внесено 27 предметів. Серед них 23 знахідки з городища (вісім фрагментів кераміки; чотири ножі; дві скоби; два наконечники; проколка та орнаментований фрагмент із кістки; бронзовий браслет і стрижень) та 4 (ніж, дві проколки й кістяний виріб) із поселення [57].

За шостий сезон на городищі досліджено 396 м² його площі. Виявлено 16 господарських ям [58, арк. 1]. До журналу знахідок внесено 37 предметів із них: 10 фрагментів кераміки; шість кістяних проколок; прясло; окуття піхов; бронзова кулька; срібні сережки; пастова намистина та 13 виробів із металу

(три наконечники стріл; два ключі від замка; дві залізні дужки; петля та спіраль; чотири ножі) [58, арк. 25].

За сьомий сезон розкопок досліджено 436 м² площі городища та знайдено 36 господарських ям [59, арк. 1]. До журналу обліку внесено 22 предмети, з них: сім посудин; кістяні пластина та проколка; сердолікова намистина; прясло й 10 металевих виробів (сокира, замкова петля; п'ять наконечників до стріл; уламок ножа та фрагменти двох предметів) [59, арк. 18].

Археологічні дослідження восьмого сезону проводилися на загальній площі 504 м², де знайдено 38 господарських ям [60, арк.]. До журналу обліку знахідок внесено 28 предметів, із них: п'ять посудин; залізний ніж; веретено (?); тесло; пластина; чотири наконечники до стріл; дужка відра; мідний браслет; п'ять кістяних проколк та вісім срібних виробів (дві підвіски, дві лунниці, підвіска, намистина й два саманідські дирхеми з отворами) [59, арк. 30].

Під час останнього сезону розкопок на городищі досліджено площу 352 м², де виявлено 16 господарських ям. У ямі № 156 знайдено скарб ювеліра. До журналу обліку знахідок внесено 36 предметів, із них: сім речових знахідок та 30 предметів зі скарбу ювеліра [61, арк. 1–5, 13].

У фондах ВОКМ із уличівського городища X ст. у с. Червоне зберігаються наступні матеріали. Із сезону 1969 р. походять: прясло [1172, А-697]; дві кістяні проколки [1172, А-698–699]; уламок бруска [1172, А-700]; два уламки прясла [1172, А-701–702]; металева пластинка [1172, А-703]; два наконечника стріли [1172, А-704–705]; прямокутне залізне окуття для древка, зламане навпіл [1172, А-706]; підвісний сланцевий брусок [1172, А-707]; залізна пряжка [1172, А-708]; уламок ножа [1172, А-709]; металева заготівка [1172, А-710].

Із сезону 1971 р. походять артефакти з шифрами: петля від скрині (кв. № 141) [1260, А-6411]; біконічне прясло (кв. № 207, яма № 9) [1274, А-6430]; фрагмент біконічного прясла (кв. № 106) [1274, А-6432]; половина біконічного прясла (з городища) [1274, А-6433]; знаряддя для обробки шкіри (житло № 2) [1274, А-6434]; чотирикутний брусок (кв. № 214) [1274, А-6437]; кістяна

накладка для руків'я ножа (кв. № 207. Яма № 9) [1274, А-6442]; фрагменти вістрів стріл (кв. №№ 138, 142, 138, № 178, 139, 213, 136) [1274, А-6443–6446, 6449, 6455, 6466–6467]; вістря стріл (кв. № 170; з поселення, Р-2) [1274, А-6447–6448]; шість наконечників стріл (кв. №№ 139, 141, 105, із розкопу № 2) [1274, А-6450–6455]; петля від скрині (кв. № 109) [1274, А-6456]; окуття (кв. № 141) [1274, А-6462]; фрагмент шила (кв. № 139) [1274, А-6463]; рибальський гачок (кв. № 104) [1274, А-6464]; фрагмент ножа (кв. № 207, яма № 9) [1274, А-6468]; фрагмент ножа [1274, А-6469]; фрагмент ножа (кв. № 108) [1274, А-6470]; фрагмент ножа (р-2, піч) [1274, А-6471]; фрагмент ножа (кв. № 143) [1274, А-6473]; фрагмент кістяної накладки (кв. № 141) [1274, А-6475]; фрагмент ножа (кв. № 175) [1274, А-6476]; фрагмент ножа (розкоп № 3) [1274, А-6477]; вушко для дужки відра (кв. № 176) [1274, А-6479]; вістря стріли (розкоп № 3) [1274, А-6480]; фрагмент ножа (кв. № 109) [1274, А-6486]; фрагмент окуття (кв. № 141) [1274, А-6489]; фрагмент окуття (а1) [1274, А-6491]; окуття (кв. № 139) [1274, А-6498]; накладка (кв. № 170) [1274, А-6500]; фрагмент шила (розкоп № 3) [1274, А-6501]; мініатюрне втульчате долото (кв. № 136) [1274, А-6502]; скляне намисто (кв. № 211) [1274, А-6506].

Із сезону 1971 р. походять артефакти без шифрів: металева накладка [1274, А-6457]; фрагмент накладки [1274, А-6458]; фрагмент точильного бруска [1274, А-6438–6439]; заготовка для точильного бруска [1274, А-6440–6441]; біконічне прясло [1274, А-6435]; біконічне прясло (поселення) [1274, А-6436]; фрагмент прясла [1274, А-6431]; підтрикутний наральник [1274, А-6413]; трикутний наральник [1274, А-6412]; обценьки [1274, А-6407]; ромбоподібний молоток [1274, А-6408]; цвях [1274, А-6409]; вістря від дротики [1274, А-6410]; металева накладка [1274, А-6457]; фрагмент металевої накладки [1274, А-6458]; два фрагменти древка стріли [1274, А-6459–6460]; фрагмент струга [1274, А-6461]; проколка [1274, А-6465]; фрагмент ножа [1274, А-6472]; фрагмент цвяха [1274, А-6474]; фрагмент вудила [1274, А-6478]; окуття [1274, А-6481]; вістря стріли [1274, А-6482]; фрагмент вістря стріли [1274, А-6483–6484]; фрагмент пряжки – язичок [1274, А-6485]; ніж (городище) [1274, А-6487]; фрагмент ножа

(городище) [1274, А-6488]; сім фрагментів окуття [1274, А-6490, 6492–6497, 6504–6505]; скоба [1274, А-6499]; металевий стрижень [1274, А-6503].

З сезону 1976 р. походять: два кістяних знаряддя для обробки шкіри виготовлені з ребер великої рогатої худоби (землянка № 1) [1273, А-6427–6429].

З сезону 1980 р. походять: фрагмент коси (кв. № 112) [1263]; петля від сагайдака (кв. № 112, яма № 2) [1267]; прясло [1431, А-8398]; фрагмент прясла [1431, А-8399].

З сезону 1981 р. походять: фрагмент ножа [А-6088]; тесло [А-6107]; археологічно ціла сковорідка (яма № 29) [А-7783]; тигель для ювелірних робіт [А-7936]; підвіска-амулет (яма № 32) [А-6418]; фрагмент замка (яма № 29) [А-6421]; обушок (яма № 29) [А-6424].

З сезону 1987 р. походять: п'ять фрагментів ножів [1207; 1210; 1214, А-6096]; три наконечники стріл [1212; 1214, А-6094–6095]; голка (яма № 32) [1261]; два прясла (кв. № 65 та 1132) [1408]; фрагмент прясла (кв. № 1132) [1431, А-8400]; дві кістяні проколки (одна з кв. № 1132) [1431, А-8401-8402]; фрагмент проколки [1431, А-8403]; фрагмент кістяного виробу (ймовірно, орнаментиру) (кв. № 1036) [1431, А-8404].

Із сезону 1988 р. походять: два фрагменти ножів [1206; 1208]; наконечник стріли [1213]; дужка [1226]; сокира [1228]; два ключі (кв. № 70 та № 446) [1266; 1272, А-6426]; вістря стріли (кв. № 249) [1270, А-6423]; бутіроть [1272, А-6425]; чотири прясла [1409, А-8205] (три з них із кв. №№ 271, 704, 187) [1432, А-8206; 8405–8406]; фрагмент прясла (кв. № 314) [1432, А-8407]; три проколки (яма № 56; кв. №№ 334; 448) [1432, А-8408–8410].

З сезону 1989 р. походять: п'ять наконечників стріл [1215; 1217; 1219; 1221; 1223]; фрагмент накладки (кв. № 1098) [1269]; прясло (кв. № 893) [1410]; проколка (кв. № 91) [1433, А-8411]; намистинка (кв. № 858) [1433, А-8412].

З сезону 1990 р. походять: два фрагменти ножів (один з кв. № 1140) [1211; 1275, А-6508]; шість наконечників стріл [1216; 1218; 1220; 1275, А-6510] (два із кв. №№ 529, 1140 [1275, А-6511–6512]; наконечник дротики [1222];

пробивач [1224]; фрагмент коси [1227]; чотири прясла (кв. №№ 925, 1057, 1142; яма № 131) [1233, А-6117; 1275, А-6522–6524]; дужка для відра [1275, А-6507]; фрагмент вістря стріли (яма № 100) [1275, А-6509]; фрагмент окуття (кв. № 1140) [1275, А-6513]; сім проколов [1275, А-6515–6517, 6520] (три з них у кв. №№ 101–140, 994, 1437, яма № 143) [1275, А-6514; 6519; 6521]; ніж (кв. № 101 над ямою № 95) [1275, А-6518]; намистинка (кв. № 1144) [1275, А-6525]; фрагмент грузила (кв. № 1024, яма № 124) [1275, А-6526]; фрагмент «жорнового лежача» (?) (кв. № 1141) [1275, А-6527].

З сезону 1991 р. походять: «рихва» (?) (яма № 155, кв. № 143) [1197, А-5270]; три наконечники стріли (кв. №№ 395, 611, 696) [1197, А-5271–5273]; накладка ручки ножа (яма № 159) [1197, А-5274]; накладка до паска (кв. № 394) [1197, А-5275]; проколка (кв. № 773) [1197, А-5276]; тринадцять сердолікових намистин та одна ажурна (яма № 156) [1198]; брусок точильний (кв. № 395, яма 148) [1434, А-8413]; прясло (кв. № 349, яма 146) [1434, А-8414].

Окрім цього у фондах ВОКМ є вісім експонатів із Червоного без шифру та року відкриття, серед них: обгорілі зерна жита [1196]; ковальський молоток [1262]; три проколки [1470, А-8709–8711]; точильний брусок (яма № 100) [1470, А-8712]; два лощила [1470, А-8713–8714].

П. І. Хавлюк у 1970–1978 та 1980 рр. проводив археологічні розкопки на городищі уличів «Малі вали» Х–ХІ ст., розмірами 126 × 40 м біля с. Сажки Немирівського (Вінницького) р-ну (Див. Додаток У–Ф). За 10 сезонів польових розкопок вчений дослідив усю територію пам'ятки. На ній виявлено 105 кістяків, людей різного віку, які загинули у результаті взяття штурмом цього городища [1827, с. 24].

Сезон розкопок 1970 р. був зосереджений на валах і південній частині городища. На площі 500 м² виявлено 26 людських кістяків і господарські ями № 1–7 [34, арк. 15]. До журналу обліку знахідок внесено 173 предмети, з них: 60 великих фрагментів кераміки та 113 індивідуальних знахідок, серед яких варто виділити 21 наконечник до стріл (одна кістяна стріла) й 13 залізних ножів [36].

З розкопок 1970 р. походить: чотири фрагменти ножів [1232] (три з них із кв. №№ 19, 78, 113) [1230; 1234]; п'ять наконечників стріл (кв. №№ 45, 66, 85, 179, 199) [1236; 1238; 1240; 1242]; два фрагменти наконечників стріл (кв. №№ 19, 70) [1255, А-6172–6173]; 8 наконечників стріл (кв. №№ 12, 45, 60, 94, 106, 109, 139, 253) [1255, А-6174–6175, 6177–6181, 6183, 6185; 1418]; чотири фрагменти наконечників стріл (кв. №№ 61, 95, 140, 253) [1255, А-6176, 6182, 6184, 6186]; чотири фрагменти окуття (кв. №№ 93, 95) [1255, А-6187–6189, 6191] та одне вціліле (кв. № 148) [1255, А-6190]; п'ять вушок від відер (кв. №№ 79, 92, 113, 114, 149) [1255, А-6192–6196]; цвях (кв. № 91) [1255, А-6197]; долото (кв. № 127) [1255, А-6198]; два фрагменти намистин (кістяк №№ 16, 25) [1255, А-6199, 6202]; ключ [1255, А-6200]; фрагмент ланцюжка (кв. № 106) [1255, А-6201]; багор (кв. № 92) [1255, А-6203]; два точильні камені (яма № 4; кв. № 114) [1255, А-6204–6205]; п'ятнадцять прясел (кв. №№ 12, 93, 96, 105–107, 114, 137, 162, 177, 253; кістяк № 2) [1257, А-6265–6269, 6270–6279]; фрагмент прясла (кв. № 122) [1257, А-6269]; три проколки (кв. № 79, яма № 4; кв. №№ 89, 95) [1257, А-6281–6283]; фрагмент проколки (кв. № 110) [1257, А-6284]; горщик [1342]; наральник [1384, А-8121]; обценьки (кв. № 128) [1384, А-8122]; дві намистини (кістяк № 21) [1397]; браслет [1413, А-8244]; три гудзика [1413, А-8245–8247].

У фондах МАВ ВДПУ зберігаються матеріали: повний профіль посудини (кв. № 80); 3 фрагменти стінок посудин (кв. № 96); сім фрагментів вінець, вісім фрагментів стінок (кв. № 108); шість фрагментів вінець, вісім фрагментів стінок, зооморфна фігурка (кв. № 109); фрагмент вінця (кв. № 112); п'ять вінець, повний профіль посудини (кв. № 113); кв. чотири фрагменти вінець, дві стінки (№ 114); розвал посудини (кв. № 141); фрагмент стінки (кв. № 211); три фрагменти вінець, фрагмент стінки (кв. № 212); фрагмент вінця, фрагмент стінки, фрагмент дна, що переходить у стінку (кв. № 252); вісім фрагментів вінець, шість фрагментів стінок; фрагмент денця, що переходить у стінку (кв. № 253); два фрагменти стінок, фрагмент дна, що переходить у стінку (кв. № 284); п'ять фрагментів вінець, два фрагменти стінок, повний профіль

посудин (яма № 2); дев'ять фрагментів вінець, 10 фрагментів стінок, фрагмент дна, що переходить у стінку (яма № 4); шість фрагментів вінець, фрагмент стінки (з розрізу валу) [1732–1747].

1971 р. розкопано 600 м² городища, виявлено 12 кістяків людей та 34 господарські ями № 8–41 [37, арк. 5]. До журналу обліку знахідок внесено 56 предметів, із них: вісім горщиків; п'ять прясел; п'ять кістяних виробів; 21 наконечник стріл; 16 залізних ножів; хрестовина меча й шість інших залізних предметів [37, арк. 21].

З розкопок 1971 р. походить: чотири фрагменти ножів (кв. №№ 207, 244, 246, 286) [1229; 1231; 1233]; ніж (кв. № 248) [1235]; шість наконечників стріл (кв. №№ 246–249, 318, 383) [1237; 1239; 1241; 1243]; горщик (кв. № 248) [1250]; фрагмент тигля (кв. № 319) [А-7939]; брусок точильний (кв. № 248) [1369, А-7940]; дванадцять прясел (кв. №№ 172, 246, 249, 252, 314, 316, 318, 321, 274, 332, 579; кв. № 361, яма № 37) [1369, А-7941–7949; 1373; 1396, А-8142, 8146–8147]; фрагменти чотирьох прясел (одне з кв. № 244) [1369, А-7950–7953]; «коньок» (кв. № 322) [1369, А-7954]; проколка [1396, А-8143]; фрагмент накладки на луку сидла [1396, А-8144]; виріб з кістки (кв. № 249) [1396, А-8145]; підвіска з черепашки [1396, А-8148]; намистина (кв. № 318) [1396, А-8149]; розтиральник (кв. № 322) [1396, А-8150].

Речі з цього сезону в НДФ ВОКМ: два фрагменти прясел (одне з кв. № 384) [1614, НДФ-12092-12093]; намистинка (кв. № 291) [1614, НДФ-12094]; три кільця (одне з кістяка № 36, решта з кв. №№ 134, 284) [1614, НДФ-12095-12097]; фрагмент намистини (кв. № 379) [1614, НДФ-12098]; 12 ножів [1626]; сім наконечників стріл [1627–1628].

1972 р. розкопано 512 м² пам'ятки. Віднайдено 14 людських скелетів, 24 господарські ями № 42–65 і черинь печі. Північно-західніше городища на улицькому поселенні закладено розкоп загальною площею 86,4 м². Досліджено гончарний комплекс, що складався з двох передпічних ям, трьох печей, господарської ями та споруди [38, арк. 29–30, 32]. До журналу обліку знахідок внесено 1074 фрагментів кераміки й чотири фрагменти обмазки [38].

Із сезону 1972 р. походять: три фрагменти горщика (один із кв. № 587) [1353; 1355; 1380, А-8036]; п'ять точильних каменів (кв. №№ 355, 544; поховання № 51) [1357; 1374, А-7994–7997]; три фрагменти проколки (одна з кв. № 484 та ями № 52) [1374, А-7998–7999; 1398, А-8160]; шість проколок (кв. №№ 352, 533 та ям №№ 43, 48, 52, 53) [1374, А-8000–8002; 1398, А-8157–8159]; сім прясел (кв. №№ 424, 426, 481, 524, 547, 578 та ям: №№ 44, 48) [1374, А-8003–8004, 8006–8010]; фрагмент прясла (кв. № 444) [1374, А-8005]; дві намистинки (кв. № 460; 491, кістяк № 43) [1374, А-8011; 1398, А-8155]; фрагмент сковорідки (кв. № 425) [1380, А-8037]; гвоздильня [1385, А-8123]; кресало (кістяк № 51) [1385, А-8124]; фрагмент намиста (кв. № 40) [1398, А-8153]; гудзик (кістяк № 46) [1398, А-8154]; підвіска скронева (кістяк № 46) [1398, А-8156]; ручка від знаряддя праці [1398, А-8161]; астрагал-лощило (кв. № 584) [1398, А-8162]; вістря стріли (кв. № 460) [1398, А-8254]; накладка (кв. № 398) [1465].

Речі з цього сезону в НДФ ВОКМ: два фрагмент прясел (одне з кв. № 542) [1612]; 11 ножів [1622]; шість наконечників стріл [1623]; три вістря стріл [1624]; чотири кільця від кінської зброї [1625].

У сезоні 1973 р. розкопано 428 м² городища й віднайдено 12 кістяків людей, три господарських ями (№ 66–68) та залишки виробничої печі. На городищі знайдено: кістки тварин – 1500 од.; великі фрагменти посуду – 484 од.; залізні вироби – пошкоджена сокира, 21 наконечник стріл, 15 ножів, фрагменти оббивки круглого щита та інші предмети [41, арк. 13–18].

З сезону 1973 р. у фондах ВОКМ зберігаються: горщик (кв. № 655) [1358]; дев'ять прясел (кв. №№ 513а, 554а, 591, 592, 664) [1375, А-8012-8020]; два фрагменти прясел (кв. №№ 590а, 631) [1375, А-8021-8022]; точильний камінь (кістяк № 60) [1375, А-8023]; медорізка (кв. № 434) [1386, А-8125]; долото (кв. № 515) [1386, А-8126]; намистина з мушлі Саугі (кв. № 558) [1400, А-8169]; дві намистини з мушлі (кістяк № 33; кв. № 517) [1399, А-8164-8165]; ложкоріз (кв. № 590а) [1399, А-8166]; фрагмент ланцюжка (кв. № 591) [1399, А-8167]; намистина [А-8248]; гачок до пояса (кв. № 615) [1396, А-8149]; вістря

стріли [А-8256]. Речі з цього сезону у НДФ ВОКМ: два фрагменти прясел (одне з кв. № 631) [1613]; 13 наконечників стріл [1631; 1625; 1632], 18 ножів [1634].

1974 р. опрацьовано 636 м² території городища, вдалося виявити 12 кістяків людей. Також було закладено другий розкоп площею 134 м² на поселенні за 100 м від північно-західної околиці городища (Див. Додаток Х). Досліджено дві господарські спори, дві ями та майстерню гончара. На пам'ятці зібрано понад дві тисячі кісток тварин, 1597 фрагментів кераміки та 187 побутових предметів різного призначення. До журналу обліку знахідок внесено 1867 предметів (варто відзначити 27 наконечників стріл, втульчату бронебійну стрілу та 17 ножів) знайдених на городищі, а також 11 знайдених на поселенні (шість кістяних проколов, три прясла, кремінь та брусок) [43, арк. 1, 3–5, 18–19] (Див. Додаток Ц).

З сезону 1974 р. у фондах ВОКМ зберігається: 29 наконечників стріл (кв. №№ 554б, 472В, 590В, 590Д, 628, 674, 678, 719, 751, 757, 759, 761, 812, 815, 842, 843, 848, 849, 851, 852, 854, 887 [1251; 1256, А-6223; 1259, А-6348, 6358–6365, 6376–6379, 6397]; три дужки від відер (кв. №№ 716, 718, 851) [1254, А-6162–6163; 1259, А-6355]; сім вушок від відер (кв. №№ 83, 554б, 590В, 668, 696, 773, 813 [1252; 1254]; гачок рибальський (кв. № 590В) [1253]; три браслети (кв. №№ 800; 811) [1256, А-6206–6208]; гривна (кв. № 513б) [1256, А-6209]; каблучка (кв. № 755) [1256, А-6210]; фрагмент браслета (кв. № 554б) [1256, А-6211]; три гудзики (кістяк №№ 67 (кв. № 773–774), 72 (кв. № 845–846), 73 [1256, А-6212–6213]; намистина (кв. № 672) [1256, А-6214, 6217]; підвіска-амулет [1256, А-6215]; три накладки (дві із кв. №№ 628, 716) [1256, А-6218; 1259, А-6400–6401]; накладка у вигляді листочка [1256, А-6219]; фрагмент каблучки [1256, А-6220]; чотири фрагменти ножів (кв. №№ 554б, 590, 715, 760) [1256, А-6221; 1259, А-6372–6373, 6406]; фрагмент ланцюжка (кістяк № 68) [1256, А-6216]; 18 ножів (орний шар; розкоп № 2; кв. №№ 513В, 554Г, 590б, 590В, 622, 714, 715, 743, 754, 761, 672, 675, 702, 789, 864) [1256, А-6222–6238; 1259, А-6324, 6387]; 17 біконічних прясел (два з Р. II, решта з кв. №№ 513б, 590В, 615, 627, 671, 672, 674, 676, 716, 744, 791, 820, 878) [1256, А-6239, 6241–

6251, 6254–6255, 6258, 6263–6264]; два прясла колесоподібні (кв. № 715) [1256, А-6240, 6261]; фрагмент двох біконічних прясел [1256, А-6252–6253]; прясло біконічне зрізане (кв. № 848) [1256, А-6256]; прясло бочкоподібне (кв. № 887) [1256, А-6257]; два лощила (одне з кв. № 554б) [1256, А-6259; 1259, А-6310]; фрагмент ручки посудини (кв. № 554б) [1256, А-6260]; фрагмент підвіски (кв. № 590б) [1256, А-6262]; три фрагменти проколов (орний шар; споруда № 1, кв. №№ 673, 796) [1259, А-6307, 6311–6312]; два фрагменти лощила (споруда № 1 (поселення); кв. № 554б) [1259, А-6308–6309]; шість проколов (орний шар; розкоп № 2, споруда № 1–2; кв. №№ 472в, 590в, 830 [1259, А-6313–6318]; заготовка вістря стріли [1259, А-6319]; орнаментир (розкоп № 2, споруда № 2 із поселення) [1259, А-6320]; пряжка до паска (кв. № 721) [1259, А-6321, 6341]; накладка на ручку ножа (кв. № 629) [1259, А-6322]; камінь точильний [1259, А-6325]; п'ять точил (кв. №№ 112, 513, 715; розкоп № 2; споруда № 2) [1259, А-6326–6328, 6330, 6334]; камінь шліфувальний (поселення: розкоп № 2; орний шар; споруда № 1) [1259, А-6329, 6332–6333]; фрагмент намиста (поселення) [1259, А-6331]; гачок рибальський (кв. № 671) [1259, А-6335]; два цвяхи (кв. № 698) [1259, А-6336–6337]; два вудила (кв. №№ 590в, 811) [1259, А-6338, 6368]; два ключі (кв. № 715) [1259, А-6339–6340]; пряжка (кв. № 814) [1259, А-6342]; три кільця (кв. №№ 475, 590б, 672 [1259, А-6343–6345]; кресало [1259, А-6346]; медорізка (кв. № 716) [1259, А-6347]; фрагмент пінцета (кв. № 812) [1259, А-6349]; три фрагменти пряжки (язичок) (два з кв. №№ 554б, 672) [1259, А-6350–6351, 6353]; шило (кв. № 592б) [1259, А-6352]; дві скоби (кв. №№ 590д, 851 [1259, А-6354, 6391]; два пробійники: №№ 714, 743 [1259, А-6356, 6374]; пробійник зубило ювелірне (кв. № 672) [1259, А-6357]; чотири окуття (кв. №№ 627, 756, 773 [1259, А-6366, 6369–6371]; долото (кв. № 878) [1259, А-6367]; 12 фрагментів окуття (кв. №№ 590б, 629, 672, 714, 759, 849, 886, 887; поселення: № Р. II, споруда № 2) [1259, А-6375, 6380–6384, 6386, 6392–6396]; струг (кв. № 590б) [1259, А-6385]; три петлі від замка (кв. №№ 759, 847, 886 [1259, А-6388–6390]; петля від скриньки (кв. № 721) [1259, А-6398]; фрагмент обценьок (кв. № 750) [1259, А-6399]; чотири фрагменти вістрів стріл

(кв. №№ 619, 629, 715, 886) [1259, А-6402–6405]; фрагмент двох накладок [1375, А-8024–8025]. Також у фондах зберігається два намиста, знайдених П. І. Хавлюк у 1970–1974 рр. [1484].

1975 р. розкопано 380 м² городища й знайдено 12 скелетів людей, дві господарські ями № 69–70 та напівземлянку з глиняною піччю [44, арк. 9–13]. До журналу обліку знахідок внесено 272 предмета з городища (серед них 11 ножів і 14 наконечників стріл) та 64 фрагменти кераміки з поселення [45, арк. 1–7].

Із сезону 1975 р. у фондах ВОКМ зберігаються: тигель для ювелірних робіт [1367]; три прясла (кв. №№ 902, 904, 946) [1376; 1400, А-8169–8170]; три проколки [1377]; кресало (кв. № 983) [1387]; астрагал (кв. № 869) [1400, А-8168]; пряжка (кв. № 835) [1400, А-8171]; два кільця (кв. № 906; кістяк № 74) [1415, А-8250–8251]; ніж (кв. № 942) [1415, А-8252]; два вістря стріл (одне з кв. № 867) [1420]; фрагмент браслета (кв. № 904) [1457]; гачок для пояса (кв. № 980) [1459]; деталь колчана (кв. № 919) [1466]; знаряддя праці ювеліра (кв. № 947) [1467]. Речі з цього сезону в НДФ складають: два фрагменти прясел (одне з кв. № 868) [1615]; 10 ножів [1629]; п'ять наконечників стріл [1630].

1976 р. було розкопано 416 м² території пам'ятки, при цьому знайшли кістяк однієї людини, шість господарських ям № 71–76 та виробничу піч [46, арк. 10]. До журналу обліку знахідок внесено 120 предметів, серед них 42 фрагменти кераміки, 25 наконечників стріл, 10 ножів та інші матеріали [48].

Із сезону 1976 р. у ВОКМ зберігається: шість проколок (кв. №№ 963, 964, 1010, 1029, 1044, 1061) [1372, А-7971–7974; 1401, А-8173–8174]; 17 прясел (15 з них із кв. №№ 961, 975, 978, 1014, 1033, 1034, 1058, 1059, 1062, 1075) [1372, А-7975–7990; 1401, А-8175]; два фрагменти прясел (кв. №№ 966, 1058) [1372, А-7991–7992]; скобель (кв. № 1062) [1388, А-8128]; гольник (кв. № 967) [1401, А-8172]; фрагмент точильного бруска [1401, А-8176]. З цього сезону в НДФ ВОКМ зберігається: 10 ножів [1617] та 22 наконечники стріл [1618–1621].

1977 р. на городищі досліджено 352 м² площі городища, на якій знайдено 10 скелетів людей та шість господарських ям № 77–82 [49, арк. 2, 4–7, 9–12]. До

журналу обліку знахідок внесено 662 предмети, з них: 544 фрагменти кераміки; 19 наконечників до стріл; 13 ножів та інші матеріали [49].

З сезону 1977 р. у ВОКМ зберігається: два горщики-іграшки [1258]; 16 прясел (кв. №№ 1080, 1090, 1091, 1058, 1070, 1139, 1155, 1164, 1177, 1201, 1202 [1258, А-6287–6288, 6291; 1403, А-8179-8180; 1401, А-8220-8230]; шість ножів (кв. № 1092, 1093, 1121, 1139, 1145, 1178 [1258, А-6289, 6292–6296]; вістря стріли (кв. № 1092) [1258, А-6290]; сковорідка-іграшка (кв. № 322) [1258, А-6297]; світильник [1258, А-6298]; два вістря дротика (кв. №№ 1135, 1141 [1258, А-6299–6300]; застібка від паска (кв. № 1182) [1258, А-6301]; пряжка від паска (кв. № 1141) [1258, А-6302]; пряжка від кінської збруї (кв. № 1165) [1258, А-6303]; кільце від кінської збруї (одне з кв. № 1143) [1258, А-6304–6305]; цвях (кв. № 1157) [1258, А-6306]; горщик (кв. № 1142) [1352, А-7794]; фрагмент втулки від знаряддя праці [1389, А-8129]; знаряддя для обробки дерева [1389, А-8130]; п'ять фрагментів пряслиць (кв. №№ 1092, 1178, 1187) [1403, А-8181; 1412, А-8231-8234]; 12 проколов (чотири з кв. №№ 1123, 1141, 1142, 1155) [1403, А-8182, 8185-8186; 1412, 8210-8218]; дві намистини (кв. № 1157; кістяк № 23) [1405, А-8189; 1458, А-8635]; намисто (кістяк № 90) [1403, А-8184]; фрагмент проколки [1412, А-8219]; фрагмент точильного бруска (кв. № 1059) [1412, А-8235]; два точильні бруски (один з кв. № 1157) [1412, А-8236-8237]. В НДФ ВОКМ з цього сезону зберігається: фрагмент браслета [1615, НДФ-12100]; кільце (кв. № 1099) [1616, НДФ-12102]; намистина (кв. № 1099) [1616, НДФ-12103]; дві дужки від відра [1635].

За сезон 1978 р. археологічні розкопки проведено на 208 м² городища, де виявлено п'ять людських кістяків і шість господарських ям № 83–88. Додатково закладено ще один розкоп площею 106 м² на поселенні. Серед об'єктів виявлено житло-майстерню й гончарно-виробничу майстерню [50, арк. 8–10, 13, 15–18]. До журналу обліку знахідок внесено 286 предметів із городища (серед них: 260 фрагментів кераміки; п'ять наконечників стріл; п'ять залізних ножів та інші матеріали) та 48 з поселення (30 фрагментів кераміки; 12 кістяних проколов; два бруски; ніж; наконечник стріли; відерна дужка та прясло) [50].

З сезону 1978 р. походять: два горщики, склесні з фрагментів (яма № 87) [1326, А-6143; 1328, А-6145]; чотири прясла (Р. III, житло № I, кв. №№ 1078, 1168, 1172) [1370, А-7955; А-8030–8032]; два точильні бруски (один з кв. № 1200) [1370, А-7956–7957]; три проколки (кв. №№ 1208, 1218) [1370, А-7958–7960]. У НДФ ВОКМ із цього сезону зберігається 11 предметів із них: три вушка від відер [1636]; чотири ножі [1637]; три вістря стріли [1638]; дужка від відра [1639].

Останній сезон розкопок городища проведено 1980 р. на площі 36 м². Також закладено три розкопи за межами городища загальною площею 121 м², де виявлено гончарний виробничий комплекс, господарську яму й житло-напівземлянку. Комплекс складався з двох гончарних печей, двох неглибоких господарських і однієї передпічної ями [53, арк. 1–5]. До журналу обліку знахідок внесено 19 фрагментів кераміки з городища й 17 із поселення [53, арк. 2–4].

Із сезону 1980 р. у ВОКМ зберігається: два прясла (розкоп №№ 2, 6) [1372, А-7961–7962]; два точильних бруски (один із кв. № 1229) [1372, А-7963–7964]; сім проколок (одна з кв. № 1229 та розкопу № 4; чотири із розкопу № 3) [1372, А-7965–7970; 1402, А-8177]; бритва [1390]; мініатюрна посудина (кв. № 1079) [1402, А-8178].

Предмети із Сажок у фондах ВОКМ, які без шифрів: сокира [1244]; розвал горщика [1248]; горщик мініатюрний [1349]; горщик [1354; 1356]; вістря стріли [1416; проколка [1464, А-8691–8692]; прясло [1464, А-8693]; фрагмент прясла з орнаментом [1464, А-8694]; фрагмент глиняного виробу (кв. А/244) [1464, А-8695]; знаряддя праці з рогу [1464, А-8696]; руків'я нагайки [1464, А-8697].

На багат шаровій пам'ятці в ур. «Ялесева гребля» біля с. Чорторія Іллінецького (Гайсинського) р-ну 1972 р. П. І. Хавлюк виявив поселення кочовиків XI–XIII ст. та могильник кочовиків XI–XII ст. Поховання досліджені у розкопі № 3 на площі 550 м², де знайдено 36 небіжчиків (Див. Додаток III–III). За 200 м від могильника на південь розташоване поселення. Там закладено

розкоп № 6 та № 10, загальною площею 144 м² та виявлено дві господарські споруди [38, арк. 7–17]. До журналу обліку знахідок внесено 607 предметів, серед них: 408 з поселення та 199 із могильника [40, арк. 1–4].

Матеріали з могильника у фондах ВОКМ представлені сімома артефактами: хрестиком з поховання № 4 (розкоп № 3) [1359, А-7804]; двома гудзиками з поховання № 27 (розкоп №2) [1359, А – 7805–7806]; двома наперстками, один з поховання № 26, другий з поховання № 27 (розкоп №2) [1359, А-7807–7808]; лощило з розкопу № 2 (кв. Г.С.2) [1468, А-8701–8702]. Зокрема, у матеріалах з могильника серед знахідок ідентифіковано старожитності, що належали чорним клобукам. У колекції ВОКМ зберігається таких три предмети, а саме: рясна [1482], натільний хрест [1359, А-7804] і люстерко [1481, А-8966].

1973 р. проведено розкопки на багатошаровій пам'ятці в ур. «Стрілиця» біля с. Слобідка Іллінецького (Вінницького) р-ну. В розкопі № 2 на площі 280 м² знайдено культурний шар XIII–XIV ст. Він представлений чотирма «ямами-спорудами» (?), двома господарськими ямами та, ймовірно, гончарною піччю. У розкопі № 4 на площі 90 м² розміщувалося скупчення дубового вугілля, П. І. Хавлюк припустив, що це було місце для випалювання вугілля. Матеріальний комплекс поселення представлений виробами з кераміки та заліза (археолог зазначає, що найвиразніші предмети – наконечники до стріл, шпори та ножі) [41, арк. 3–8, 12].

У фондах ВОКМ із поселення Слобідка зберігається 19 артефактів, серед них: наконечник [1392]; фрагмент шпори [1391, А-8132]; шпора [1391, А-8133]; прясло (Р. II, г. с. № 1) [1391, А-8134]; фрагмент фігурки бика (г. с. № 3) [1392]; два точильних бруска (Р. II, г. с. № 4; Р-II Г.С. № 4) [1435, А-8416-8417]; брусок (Р. II, г. с. № 3) [1435, А-8418]; фрагмент виробу (г. с. № 3) [А-8419]; виріб з глини (г. с. № 3) [1435, А-8420]; накладка на руків'я ножа (Р. II, г. с. № 1) [1435, А-8421]; заготовка знаряддя праці (Р. II, г.с. № 1) [1435, А-8422]; орнаментир [1435, А-8423]; проколка [1435, А-8424]; кістяний виріб (Р. II, г. с. № 1) [1435, А-8425]; підвіска скронева (Р. II, г.с. № 1) [1435, А-8426]; два фрагменти

горщика (шурф та Р. II) [1435, А-8427-8428]; розвал частини горщика (розкоп № 2) [1435, А-8429].

Цього ж року П. І. Хавлюк досліджував багат шарове поселення та городищі біля с. Борисівка Іллінецького (Вінницького) р-ну. На північно-західній околиці городища закладено розкоп площею 35 м². Виявлено об'єкти двох ремісничих комплексів уличів Х–ХІ ст. Серед них дві господарські споруди з однією та двома гончарними печами та передпічними ямами. Матеріали, знайдені під час розкопок, представлені фрагментами кераміки, орнаментованими заглибленими хвилями та горизонтальними лініями [41, арк. 34–36]. Наступні дослідження на пам'ятці проведено 1979 р. Закладено розкоп загальною площею 198 м², де виявлено напівземлянку та господарську споруду. До журналу обліку знахідок внесено 23 предмета, з них: 13 фрагментів кераміки; п'ять брусків; стінка цідилки; ложкар; кресало; ножиці; коса [52, арк. 3–5; 1577]. У фондах ВДПУ зберігаються матеріали, знайдені в розкопі № 2 з житла № 4, а саме два фрагменти вінець і стінка [1769].

1976 р. досліджувалося багат шарове поселення біля с. Демидівка Жмеринського (Вінницького) р-ну, де простежено культурний шар ХІ–ХІІ ст. Він виявлений у розкопі № 3 на площі 9,4 м² та представлений господарською спорудою [46, арк. 1, 4]. До журналу обліку знахідок внесено чотири фрагменти кераміки. У фондах ВОКМ з городища ХІ–ХІІ ст. біля с. Демидівка з дослідження 1976 р. є один артефакт: ботало з темно-бурої металевої пластини [1394].

У 1976–1978 рр. на поселенні Пархомівка виявлено споруди VIII–ХІ ст. У фондах ВОКМ зберігаються такі матеріали: три фрагменти горщика за сезон 1976 р. (кв. №№ 964, 969, 1039) [1202]; горщик із розкопу № 1 за сезон 1977 р. [1333].

У фондах ВОКМ також зберігаються шість експонатів із досліджень пам'яток Х–ХІ ст., котрі не мають взагалі ніяких ідентифікувальних підписів та ймовірно можуть походити із розкопок городища Сажки. Серед них: 1) казаноподібний горщик [1351]; 2) невеликий темно-бурий асиметрично-

біконічний тигель [1368]; 3) темно-буре тесло [1395, А – 8138]; 4) темно-бурий краплеподібний паяльник з одним обламаним кінцем [1395, А – 8139]; 5) залізне знаряддя праці в формі прямокутної піраміди [1395, А – 8140]; 6) знаряддя праці з металевого прямокутного стрижня, з отвором на одному з його кінців [1395, А – 8141].

Отже, П. І. Хавлюк у 1967–1990 рр. дослідив шість пам'яток X–XIV ст. Серед них: чотири городища уличів (біля сіл: Борисівка, Демидівка, Сажки, Червоне); один могильник кочівників XI–XIII ст. та одне слов'янське поселення XIII–XIV ст.

Висновки до розділу 4

У 1956–2001 рр. П. І. Хавлюк провів археологічні розкопки на 56 об'єктах археологічної спадщини Східного Поділля. Серед них такі різночасові пам'ятки: дві доби неоліту – буго-дністровської культури; 10 – трипільської культури; три передскіфського часу; дві скіфського часу; вісім зарубинецької культури; 10 черняхівської культури; 13 ранньослов'янських; дев'ять періоду 10–14 ст. Окрім пам'яток першого тисячоліття нашої ери, які вкладаються в заплановану тему докторської дисертації, над якою працював П. І. Хавлюк – «Історія слов'янських племен Правобережної України в I тис. н. е.», значну частину пам'яток врятовано завдяки розкопкам, оскільки деякі з них перебували під загрозою знищення внаслідок природних процесів та антропогенної діяльності.

З'ясовано, що орієнтовна кількість артефактів, які науковець знайшов під час розкопок, становить 25991 предмет. Кількість матеріалів розкопок П. І. Хавлюка, що віддзеркалена у висновках, лише частково розкриває масштаби наукової спадщини дослідника.

Загалом обліковано у ВОКМ 1832 предмети (на які складено 1395 музейних паспортів) із 43 різночасових пам'яток археології. Серед них: трипільського культури – 96 шт.; передскіфського часу – 2 шт.; скіфського часу

– 108 шт. шт.; зарубинецької культури – 202 шт.; черняхівської культури 84 шт.; ранньослов'янських – 392 шт.; періоду Русі – 948 шт.

У фондах МАВ ВДПУ містяться ще 3835 артефактів із п'яти пам'яток. Серед них трипільського часу – 3727 виробів із поселень: Уланівка – 2006, Борисівка – 1413, Сорока – 171, Слобідка – 137. 108 предметів походять із уличівського городища X ст. Сажки [1910].

Оскільки основна маса знахідок надійшла до фондів ВОКМ після смерті дослідника, її повне опрацювання (паспортизація) потребує досить багато часу. Це активно роблять наукові співробітники музею, паспортизуючи і передаючи до фондів у першу чергу найважливіші знахідки. Вивчення колекції триває.

ВИСНОВКИ

Виконане дисертаційне дослідження є актуальним і дало змогу провести теоретичні узагальнення та комплексно проаналізувати наукові дослідження пам'яток археології, які провів П. І. Хавлюк у 1950–2001 рр. Завдяки сукупності історіографічних напрацювань, джерельної бази та використаних методів і принципів, вдалося повною мірою забезпечити виконання завдань, і зробити такі висновки.

1. В результаті дослідження історіографії проблеми, з'ясовано, що тема дисертаційної роботи не була предметом для комплексного вивчення. Науковці використовували лише матеріали П. І. Хавлюка про окремі пам'ятки археології або археологічні культури. Найбільше в публікаціях згадується про слов'янські, зарубинецькі, уличські та трипільські об'єкти археологічної спадщини. Решта археологічних періодів до нашого дослідження залишалася маловідомою для наукової спільноти. Значна частина цитувань праць археолога припадає на історико-краєзнавчі дослідження та енциклопедичні видання. Це пояснюється тим, що вчений обстежив понад тисячу населених пунктів у Вінницькій обл. на наявність пам'яток археології, через що вивчення дописемного періоду історії Східного Поділля пов'язують з ім'ям вченого. Значна частина археологічних довідок серед матеріалів про історію міст і сіл Вінницької обл. залишалася б невідомою без суцільних розвідок П. І. Хавлюка. Матеріали розвідок та розкопок з цих населених пунктів, що зберігаються у фондах, досі публікуються у багатьох тематичних каталогах з метою популяризації різних археологічних колекцій.

Для повної реалізації поставлених дослідницьких завдань використано джерельну базу. Значну частину джерельної бази становлять паспорти з обліку пам'яток археології Вінницької обл., що зберігаються в Архіві... Також важливі джерела представлені знахідками з розкопок та рукописним фондом, що зберігається у Вінницькому обласному краєзнавчому музеї у фондових групах зберігання «Археологія», «Документи» та «Науково-допоміжний фонд». У двох останніх групах зберігання у ВОКМ налічується 1563 документи (наукові звіти,

щоденники, рукописи наукових праць, рисунки, креслення, фотографії тощо), значна частина з яких до наукового обігу вводиться вперше. Рукописна спадщина також представлена у матеріалах Державного архіву Вінницької області. Значна частина рукописів П. І. Хавлюка (наукові звіти про розвідки і розкопки, щоденники, журнали обліку знахідок) зберігається в НА ІА НАНУ. Археологічні знахідки розподілені між різними музейними установами. Певна кількість артефактів представлена в археологічних залах постійної експозиції ВОКМ, деякі предмети – на тематичних археологічних виставках. Проте найбільша частина колекції зберігається у фондовій колекції ВОКМ. Матеріали археологічних досліджень вченого також зберігаються у м. Києві в НФ ІА НАНУ та у м. Вінниці в колекції МАВ ВДПУ. ВОКМ систематично висвітлює інформацію про знахідки П. І. Хавлюка у різноманітних наукових та науково-популярних виданнях – збірниках наукових праць, путівниках і тематичних альбомах, щоб привернути увагу до музейної колекції та спадщини відомого археолога. У 2020–2021 рр. з цією ж метою було проведено виставку «Слідами уличів через 1000 років». З 2021 р. матеріали із розкопок П. І. Хавлюка перебувають у постійній експозиції МАВ ВДПУ. На базі двох музеїв систематично проводяться тематичні екскурсії для студентів, школярів, дорослих, усіх хто цікавиться стародавньою історією України і Східного Поділля.

За допомогою сучасної теоретико-методологічної бази вдалося простежити методи та методику археологічних розвідок П. І. Хавлюка, систематизувати пам'ятки археології, які він виявив, знайдені матеріали археологічних розвідок і розкопок та з'ясувати особливості методики його пам'яткоохоронної діяльності. Це дало змогу чітко визначити структуру дисертації відповідно до вимог загальнонаукових і спеціально-історичних методів та дотриматися хронологічної послідовності викладу результатів наукового дослідження.

2. Досліджено особливості підходів П. І. Хавлюка до проведення ним археологічних розвідок за допомогою аналізу методики та методології, яку він

використовував, та систематизації виявлених пам'яток і зібраних матеріалів. Визначено, що методики археологічних досліджень у П. І. Хавлюка сформувалися під час навчання в Ужгородському державному університеті під керівництвом відомого українського археолога, доцента Ф. П. Потушняка. Зокрема вдосконалення методики практично відпрацьовано під час написання дипломної роботи. Слід відзначити, що П. І. Хавлюк також вважав своїм учителем і співробітника Інституту археології Академії наук УРСР, к. і. н. В. М. Даниленка, який вплинув на формування його наукових підходів та практик. Мав певний вплив на становлення археолога-початківця і директор Державного Ермітажу, д. і. н. М. І. Артамонов. Під його керівництвом П. І. Хавлюк написав і захистив кандидатську дисертацію на тему: «Антські поселення Середньої частини Південного Побужжя». Саме систематичне використання протягом багатьох років методу суцільної розвідки дало археологу змогу зробити значну частину наукових відкриттів. Метод опитування місцевого населення щодо наявності артефактів також дав змогу встановити розташування низки поховальних комплексів, що є зазвичай великою рідкістю під час археологічних розвідок.

П. І. Хавлюк у 1950–2001 рр. проводив систематичні археологічні розвідки на Східному Поділлі. За цей час він виявив 1039 різночасових археологічних об'єктів. Вони представлені: двома стоянками доби палеоліту; 59 одно- та багат шаровими городищами; трьома могильниками; 160 курганными комплексами; 815 одно- та багат шаровими поселеннями. Їх культурні нашарування мають таку хронологічну належність до: палеоліту – 2 стоянки; буго-дністровської культури доби неоліту – 14 поселень; трипільської культури – 164 поселення; доби бронзи – 59 поселень та 14 курганных комплексів; невизначеного часу – 53 курганны комплекси; передскіфського часу – 85 поселень та 3 городища; скіфського часу – 27 поселень, 94 курганны комплекси і 2 городища; зарубинецької культури – 81 поселення та 1 могильник; черняхівської культури – 264 поселення та 2 могильники; ранньослов'янського часу – 92 поселення; пам'яток типу Луки-

Райковецької – 23 поселення; уличів – 49 городищ та 6 поселень; пізнього середньовіччя – 5 городищ.

Щодо 1039 об'єктів нерухомих об'єктів археологічної спадщини, які розвідав П. І. Хавлюк, відома доля матеріалів з 72 пам'яток. Протягом 1953–2024 рр. вони потрапили до 15 різних закладів: НФ ІА НАНУ (35%), ВОКМ (21%); Тульчинський краєзнавчий музей (13%); ВДПУ (8%); Народний музей у с. Чуків (8%); Державний Ермітаж (3%). Решта матеріалів із розвіданих пам'яток (12%) – у будинках культури с. Вишківці та с. Кароліна; шкільних музеях – сс. Криштопівка, Вишківці, Гунька, Кароліна, Юрківці; Голяки та Кам'яногірка.

3. Проаналізовано внесок П. І. Хавлюка в паспортизацію пам'яток археології Східного Поділля шляхом вивчення його пам'яткоохоронної діяльності. Проаналізовано та систематизовано перелік виявлених пам'яток.

П. І. Хавлюк 1955 р. після отримання першого «Відкритого листа» на право проведення археологічних досліджень, розпочав охоронні розкопки. Перш за все, вчений зацікавився пам'ятками старовини на територіях майбутнього будівництва різних об'єктів та в місцях розробки кар'єрів. Через те, що місцеві мешканці не знали культурно-історичної цінності пам'яток археології, виявлених на території різних населених пунктів, та особливостей поводження з ними, значні ділянки багатьох археологічних комплексів зазнавали постійних руйнувань. Вчений, очолюючи секцію археології ВОО УТОПІК, ще 1971 р. пропонував здійснити облік пам'яток археології та створити карти з їх розміщенням. Постановка об'єктів археологічної спадщини у Вінницькій області на облік активно розпочалася лише 1974 р. П. І. Хавлюк активно брав у ній участь та надавав допомогу у роботі більшості дослідницьких груп, які працювали над паспортизацією археологічної спадщини.

Протягом 1977–1989 рр. П. І. Хавлюк одноосібно склав 1017 облікових документів, що становить 67% від їх загальної кількості. Зокрема обліковано 1977 р. – 104 об'єкти: 14 поселень буго-дністровської культури; 33 поселення

трипільської культури; 3 городища передскіфського часу; 3 курганні групи скіфського часу; 1 городище скіфського часу; 2 поселення зарубинецької культури; 13 поселень черняхівської культури; 6 поселень ранньослов'янського часу; 2 поселення типу Лука-Райковецька; 27 уличських городищ. 1978 р. – 136 об'єктів: 1 палеолітична стоянка; 30 поселень трипільської культури; 2 курганних комплекси; 1 поселення пізньої бронзи; 4 поселення передскіфського часу; 7 поселень та курган скіфського часу; 19 поселень зарубинецької культури; 42 поселення черняхівської культури; 20 поселень ранньослов'янського часу; 8 поселень типу Лука-Райковецька; 1 городище уличів. 1979 р. – 57 об'єктів: 7 поселень трипільської культури; 8 поселень епохи бронзи; 1 курган епохи бронзи; 5 поселень передскіфського часу; 4 кургани та 4 поселення скіфського часу; 3 поселення зарубинецької культури; 15 поселень черняхівської культури; 8 поселень ранньослов'янського часу; 2 поселення типу Луки-Райковецька. 1980 р. – 68 об'єктів: пізньопалеолітична стоянка; 7 поселень трипільської культури; 5 поселень епохи бронзи; 1 курган епохи бронзи; 5 поселень передскіфського часу; 13 курганних комплексів і поселення скіфського часу; 9 поселень зарубинецької культури; 21 поселення ранньослов'янського часу; 2 – типу Лука-Райковецька; 3 – уличів. 1981 р. – 108 об'єктів: 11 поселень трипільської культури; 10 – епохи бронзи; 16 – передскіфського часу; поселення, городище й 6 курганних комплексів скіфського часу; 39 поселень черняхівської культури; 18 – ранньослов'янського часу; поселення типу Лука-Райковецька; городище та 4 поселення уличів. 1982 р. – 111 об'єктів: 21 поселення трипільської культури; 12 поселень епохи бронзи; 10 – передскіфського часу; 1 поселення й 12 курганних комплексів скіфського часу; 9 поселень зарубинецької й 30 – черняхівської культури; 12 – ранньослов'янського часу; 3 поселення типу Лука-Райковецька; 1 поселення уличів. 1984 р. – 84 об'єкти: 10 поселень трипільської культури; 2 курганних комплекси та 6 поселень епохи бронзи; 10 – передскіфського часу; 1 недатований курган; 10 курганних комплексів скіфського часу; 4 поселення зарубинецької культури; 31 – черняхівської; 8 – ранньослов'янського часу; 1

поселення типу Лука-Райковецька; 1 поселення уличів. 1985 р. – 85 об'єктів: 3 поселення трипільської культури; 10 курганних комплексів і 5 поселень епохи бронзи; 2 недатованих кургани; 7 поселень передскіфського часу; 42 курганних комплекси скіфського часу; 1 поселення зарубинецької культури; 7 поселень черняхівської культури; 5 – ранньослов'янського часу; 2 поселення типу Лука-Райковецька. 1986 р. – 83 об'єкти: 17 поселень трипільської культури; 5 поселень епохи бронзи; 4 недатованих кургани; 14 поселень передскіфського часу; 2 кургани та поселення скіфського часу; 9 поселень зарубинецької; 27 поселень черняхівської культури та 1 могильник; 2 поселення ранньослов'янського часу; 1 городище уличів. 1987 р. – 49 об'єктів: 9 поселень трипільської культури; 8 недатованих курганів; 3 поселення передскіфського часу; 3 поселення зарубинецької культури; 26 поселень черняхівської культури. 1988 р. – 97 об'єктів: 14 поселень трипільської культури; 21 недатований курганний комплекс; 21 поселення передскіфського часу; 9 поселень скіфського часу; 10 поселень зарубинецької культури; 17 поселень черняхівської культури; 5 поселень ранньослов'янського часу. 1989 р. – 32 об'єкти: 3 поселення трипільської культури; 15 недатованих курганних комплексів; 2 поселення передскіфського часу; 2 поселення скіфського часу; 4 поселення зарубинецької культури; 6 поселень черняхівської культури.

4. Систематизовано матеріали археологічних розкопок і колекції знахідок П. І. Хавлюка за хронологічним принципом. Основний період активних розкопок вченого припав на 1970-ті рр., хоча дослідження проводилися з 1956 по 2001 рр. П. І. Хавлюк провів розкопки на 56 об'єктах археологічної спадщини, охоплюючи широку географію населених пунктів Вінницької обл. Дослідження були надзвичайно різнопланові за періодами й охоплюють: пам'ятки буго-дністровської культури (3,5%), трипільської культури (17,8%), передскіфського (5,3%) й скіфського часу (3,5%), зарубинецької культури (14,2%), черняхівської культури (17,8%), ранньослов'янського часу (23,2%) та періоду Русі (16%).

Під час розкопок жител, господарських споруд, ремісничих комплексів, поховальних пам'яток, знайдено понад 26 тисяч предметів. Серед виявлених артефактів: кераміка, знаряддя праці, прикраси, зброя тощо. Найбільшу частку (57%) становили матеріали з пам'яток I тис. н. е., що значною мірою збігалось з плановою темою докторської дисертації дослідника. Поза її межами – передусім пам'ятки інших періодів, які вчений вивчав передусім з погляду збереження історико-культурної спадщини від нищення антропогенними та природними чинниками.

Розкопки систематично велися великими площами з детальною фіксацією знахідок, прив'язкою артефактів до конкретних квадратів і контекстів. Особлива увага приділялася документуванню розкопок: велися польові щоденники, складалися плани розкопів та інвентарні описи, здійснювалася фотофіксація.

Матеріали, які вчений здобув у ході розвідок і розкопок, сьогодні розподілені між кількома установами. У ВОКМ обліковано 1832 предмети (7% від загальної кількості, яка надійшла до музею та перебуває на етапі опрацювання й паспортизації), у фондах МАВ ВДПУ зберігається 3835 предметів (14,8%) які потребують паспортизації. Загалом на сьогодні встановлено місцезнаходження 21,8% артефактів від відомого загального обсягу колекції знахідок археолога.

Отже, П. І. Хавлюк у 1950–2001 рр. зробив вагомий внесок у розвиток археології, історичного краєзнавства та пам'яткоохоронної діяльності, як Східного Поділля так і України загалом. Значна частина науковців суттєво відзначає вагому роль археолога у дослідженні зарубинецької культури, ранніх слов'ян та літописних уличів. Однак частина матеріалів та рукописна спадщина досі залишаються невідомими для наукової спільноти. Передчасна смерть ученого не дала йому змоги доопрацювати виявлений ним матеріал та належно передати спадщину учням. Робота з матеріалами П. І. Хавлюка триває.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

І. Неопубліковані джерела

Науковий архів Інституту археології

Національної академії наук України (НА ІА НАНУ)

Наукові звіти археологічних експедицій

1954/40.

1. Ф.е. 2554. Хавлюк П. І. Звіт про археологічну розвідку в районі верхнього Побужжя. 26 арк.

1955/35.

2. Ф.е. 2455. Хавлюк П. І. Науковий звіт про археологічну розвідку в верхів'ях басейну річки Сіб (приток р. Південний Буг) та по річці Південний Буг на участку від села Ладижен до міста Брацлав Вінницької обл. в 1955 році. 1956. 24 арк.

3. Ф.е. 2456. Щоденник запису спостережень під час археологічної розвідки в верхів'ях басейну р. Сіб. 1955. 14 арк.

1956/21.

4. Ф.е. 2637. Хавлюк П. І. Науковий звіт про археологічну розвідку берегів р. Південний Буг на відрізок від ст. Самчинці до м. Вінниці. 23 арк.

1958/41.

5. Ф.е. № 3310. Хавлюк П. И. Отчет об археологической разведке в верховьях бассейна р. Соб и берегах Среднего течения Юного Побужья в 1958 г. 18 арк.

1959/18.

6. Ф.е. 3306. Хавлюк П. И. Научный отчет о работе Подольского археологического отряда по изучению раннеславянских течений в среднем течении Южного Побужья. 13 арк.

7. Ф.е. 3307. Ілюстрації. 21 арк.

8. Ф.е. 3308. Хавлюк П. И. Дневник археологических раскопок раннеславянских поселений Скибинцы и Самчинцы Винницкой области. 1959 г. 14 арк.

9. Ф.е. 3309. Креслення на кальці. 22 арк.

1960/61.

10. Ф.е. 4045. Научный отчет Бугской экспедиции Института Археологии АН-УССР о работе Подольского археологического отряда по изучению раннеславянских поселений в средней части Южного Побужья в 1960 г. 21 арк.

11. Ф.е. 4046. Ілюстрації. 32 арк.

12. Ф.е. 4047. Хавлюк П. И. Дневник археологических раскопок раннеславянских поселений Скибинцы, Самчинцы и Семенки в Средней части Южного Побужья 1959–60 гг. Коржовки в 1960 г. 22 арк.

1961/7. Бугская экспедиция за 1961 г.

13. Ф.е. 3697. Хавлюк П. И. Научный отчет о работе раннеславянского археологического отряда Бугской экспедиции по исследованию антского поселения Семенки I на Южном Буге в 1961 г. 14 арк.

14. Ф.е. 3698. Ілюстрації. 21 арк.

15. Ф.е. 3699. Дневник П. И. Хавлюка. 18 арк.

16. Ф.е. 3700. Полевая опись инвентаря. 6 арк.

1962/1. Раскопки ранньославянского отряда в 1962 г.

17. Ф.е. 3872. Хавлюк П. И. Научный отчет о раскопках антского поселения VI–VII в.в. н. э. Семенов на Юном Буге. 8 арк.

18. Ф.е. 3873. Ілюстрації. 18 арк.

19. Ф.е. 3874. Опись археологического материала из раскопок 1962 г. в Семенках I, Брацлавского р-на. Винницкой области. 2 арк.

20. Ф.е. 4280/1. Хавлюк П. И. Предварительный научный отчет об археологической разведке, проведенной в Южном Побужье в мае-июне 1962 г. младшим научным сотрудником ИА АН УССР П. И. Хавлюком. 1962. 1 арк. ; Предварительный научный отчет об разведке в бассейне р. Сухой Ташлык,

проведенной в июле 1962 г. младшим научным сотрудником Института археологии АН УССР П. И. Хавлюком. 1962. 5 арк.

1962/1a Бужська експедиція

21. Ф.е. 4154-б. Хавлюк П. И. Научный отчет об разведке в бассейне р. Сухой Ташлык, проведенной в июле 1962 г. младшим научным сотрудником Института археологии АН УССР П. И. Хавлюком. 1962. 4 арк.

22. Ф.е. 4155. Ілюстрації. 5 арк.

1963/14. Розвідки в районі Південного Бугу в 1963 р.

23. Ф.е. 4048. Хавлюк П. И. Научный отчет о разведке археологических памятников в р-не левых притоков Южного Буга до водораздела с бассейном Днестра в мае-июне 1963 г. 26 арк.

1964/21.

24. Ф.е. 4300. Хавлюк П. И. Научный отчет о разведке археологических памятников вдоль берегов Ладыжинского водохранилища (Юное Побужье) и левого берега Днестра на участке Могилев-Подольский-Ямполь (Винницкая обл.) 1964 г. 10 арк.

1965/20-а.

25. Ф.е. 4438. Хавлюк П. И. Научный отчет о разведке археологических памятников вдоль левого берега Днестра на участке Могилев-Подольский-Бернашовка. 22 арк.

1966/61.

26. Ф.е. 4626. Хавлюк П. І. Науковий звіт про археологічну розвідку та розкопки у Південному Побужжі в 1966 році. 9 арк.

1967/58.

27. Ф.е. 4862. Хавлюк П. І. Науковий звіт про розвідку археологічних пам'яток у басейні Південного Бугу і розкопки поселень I-х ст.ст. н.е. біля Мар'янівки та Носовець, Гайсинського р-ну, Вінницької обл. 15 арк.

1968/46.

28. Ф.е. 5248. Хавлюк П. І. Науковий звіт про розкопки археологічних пам'яток на території Південного Побужжя та Лівобережжя Середнього Дністра. 13 арк.

29. Ф.е. 5249. Ілюстрації. 18 арк. – табл.

30. Ф.е. 5250. Опис знахідок речей із розкопок 1968 р. 5 арк.

1969/72.

31. Ф.е. 5582. Хавлюк П. И. Научный отчет о работе славянского отряда Южно-Бугской экспедиции Винницкого пединститута и областного краеведческого музея. 11 арк.

32. Ф.е. 5583. Ілюстрації. 11 арк. табл.

33. Ф.е. 5583а. Опись находок из раскопок 1969 г. Раннеславянское селище Париевка. 2 арк.

1970/75.

34. Ф.е. 5849. Хавлюк П. І. Науковий звіт про археологічні дослідження на П. Бузі, проведені в 1970 році експедицією Вінницького педагогічного Інституту. 9 арк.

35. Ф.е. 5850. Ілюстрації. 15 арк.

36. Ф.е. 5851. Опис предметів і кераміки із слов'яського городища Сажки, Немирівського р-ну. Опис предметів і кераміки із слов'яського зарубинецького поселення Рахни, Гайсинського р-ну, Вінницької обл. 2 арк.

1971/70.

37. Ф.е. 6074. Науковий звіт про археологічні дослідження на території П. Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1971 р. 30 арк.

1972/78.

38. Ф.е. 6249. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького Педінституту в 1972 р. 33 арк.

39. Ф.е. 6250. Ілюстрації. 60 арк.

40. Ф.е. 6251. Опис матеріалів, зібраних в процесі археологічних досліджень експедицією Вінницького педінституту в 1972 р. 17 арк.

1973/82.

41. Ф.е. 6708. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1973 р. 37 арк.

42. Ф.е. 6709. Ілюстрації. 46 арк.

1974/86.

43. Ф.е. 7373 Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1974 р. 94 арк.

1975/35.

44. Ф.е. 7604. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1975 р. 21 арк.

45. Ф.е. 7605. Ілюстрації. 39 арк.

1976/103.

46. Ф.е. 8192. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1976 р. 58 арк.

47. Ф.е. 8193.Красельник 1 арк.

48. Ф.е. 8194.Опис керамічного комплексу 11 арк.

1977/76.

49. Ф.е. 8515. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1977 р. 65 арк.

1978/54.

50. Ф.е. 8841. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1978 р. 50 арк.

1979/61.

51. Ф.е. 9303. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1979 р. 50 арк.

52. Ф.е. 9304. Інвентарний опис. 9 арк.

1980/108.

53. Ф.е. 9767. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1980 р. 38 арк.

1981/133

54. Ф.е. 20248. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1981 р. 24 арк.

1984/186.

55. Ф.е. 21846. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1984 р. 16 арк.

1985/139.

56. Ф.е. 22231. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1985 р. 11 арк.

1987/59.

57. Ф.е. 22542. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1987 р. 22 арк.

1988/106.

58. Ф.е. 23131. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1988 р. 25 арк.

1989/223.

59. Ф.е. 23831. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1989 р. 19 арк.

1990/263.

60. Ф.е. 24421. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1990 р. 30 арк.

1991/175.

61. Ф.е. 24751. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького педінституту в 1991 р. 16 арк.

1998/27.

62. Ф.е. 26404. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького державного університету в 1998 р. 41 арк.

1999/55.

63. Ф.е. 26634. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського у 1999 р. 36 арк.

64. Ф.е. 26635. Щоденник археологічної розвідки і розкопок поблизу села Гармаки Барського р-ну Вінницької обл. 8 арк.

2000/40.

65. Ф.е. 26824. Науковий звіт про дослідження археологічних пам'яток на території Південного Побужжя експедицією Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського у 2000 р. 47 арк. : Відомість обліку 2 арк. ; Довідка 1 арк. ; Ілюстрації: план 2, фото 6, табл. 15, рис. 1, креслення 3.; Щоденник археологічної розвідки і розкопок поблизу сіл Гармаки і Гайове Барського р-ну Вінницької обл. 10 арк.

**Архів Спеціально уповноваженого органу культурної спадщини
управління містобудування та архітектури
Вінницької обласної військової адміністрації**

Паспорти В. Д. Гопака

66. 1.3.499.–2.1.25. Паспорт. Курган від III тис. до н. е. – XIII ст. н. е. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Пороги, в 1,5 км на північний схід. 10 квітня 1980 р.
67. 1.3.103.–2.1.8. Паспорт. Група курганів IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Мізяків, при впадінні р. Згар в П. Буг. 07 травня 1980 р.
68. 1.2.458.–2.1.21. Паспорт. Скіфське поселення VI–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Ворошилівка, в 400 м на південний схід. 14 травня 1980 р.
69. 1.3.500.–2.1.25. Паспорт. Група курганів від III тис. до н. е. – XIII ст. н. е. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Северинівка, в 1 км на північний схід. 20 травня 1980 р.
70. 1.2.458.–2.1.21. Паспорт. Скіфське поселення VI–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Ворошилівка, в 2 км на північ від села. 27 травня 1980 р.
71. 1.3.494.–2.1.25. Паспорт. Група курганів III тис. до н. е. – XIII ст. н. е. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Придністрянське, в 1,3 км на південь. 15 червня 1980 р.
72. 1.3.494.–2.1.25. Паспорт. Кургани від III тис. до н. е. – XIII ст. н. е. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Придністрянське, в 1,5 км на захід. 25 червня 1980 р.
73. 1.3.496.–2.1.25. Паспорт. Курган від III тис. до н. е. – XIII ст. н. е. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Придністрянське, в 1,5 км на північний захід. 04 липня 1980 р.

74. 1.3.493.–2.1.25. Паспорт. Група курганів III тис. до н. е. – XIII ст. н. е. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Придністрянське, в 1,3 км на південь. 06 липня 1980 р.
75. 1.2.194.–2.1.3. Паспорт. Неолітичне поселення VI–IV тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Прибузьке, на захід від села. 10 липня 1980 р.
76. 1.3.492.–2.1.25. Паспорт. Група курганів III тис. до н. е. – XIII ст. н. е. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Качківка, на південний захід від села. 10 липня 1980 р.
77. 1.3.497.–2.1.25. Паспорт. Курган III тис. до н. е. – XIII ст. н. е. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Пороги, в 0,7 км на північ. 10 липня 1980 р.
78. 1.3.498.–2.1.25. Паспорт. Курган від III тис. до н. е. – XIII ст. н. е. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Пороги, в 2,5 км на північний схід. 10 липня 1980 р.
79. 1.2.187.–2.1.1. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Барський р-н., с. Ялтушків на південь від села. 17 липня 1980 р.
80. 1.2.196.–2.1.3. Паспорт. Поселення епохи бронзи XI–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Зарванці (х. Хмільовий), південно-західна окраїна. 10 серпня 1980 р.
81. 1.2.206.–2.1.3. Паспорт. Скіфське поселення VI–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Якушинці в 500 м на південь від рибтресту. 10 серпня 1980 р.
82. 1.2.195.–2.1.3. Паспорт. Поселення епохи бронзи XI–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Бохонники, аівденний схід від села, лівий берег Південного Бугу. 10 серпня 1980 р.
83. 1.2.27.–2.1.3. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Якушинці, в 400 м від рибтресту. 19 серпня 1980 р.

84. 1.2.1.–2.1.26. Паспорт. Скiфське поселення VI–V ст. ст. до н. е. Вінницька обл., м. Вінниця, в 400 м від ВМУ рибтресту. 25 серпня 1980 р.
85. 1.2.184.–2.1.1. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Барський р-н., с. Пилипи, Північна окраїна села. 10 жовтня 1980 р.
86. 1.2.185.–2.1.1. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Барський р-н., с. Ялтушків, правий берег р. Лядови. 10 жовтня 1980 р.
87. Б.н. Паспорт. Поселення білогрудівської культури X–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., смт. Літин, ур. Кар'єр. 27 травня 1981 р.
88. Б.н. Паспорт. Слов'янське поселення VII ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., смт. Літин, в 1 км. на північ. 9 вересня 1981 р.
89. Б.н. Паспорт. Поселення трипільської культури III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Городище (ур. Рибтрест – II). 10 вересня 1981 р.
90. Б.н. Паспорт. Поселення трипільської культури III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Вишенька в 0,5 км. на захід від села. 15 вересня 1981 р.
91. Б.н. Паспорт. Поселення епохи бронзи X–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Новоселиця – 1, в 0,5 км. на північ. 17 вересня 1981 р.
92. Б.н. Паспорт. Трипільське поселення III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Новоселище – II, в 700 м. на північний схід. 19 вересня 1981 р.
93. Б.н. Паспорт. Курган X–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Вербівка, в 150 м. на захід від центральної садиби. 24 вересня 1981 р.

94. Б.н. Паспорт. Поселення трипільської культури III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Брусленівка – I, західна окраїна села. 24 вересня 1981 р.
95. Б.н. Паспорт. Поселення трипільської культури III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Городище (ур. Поляна). 16 жовтня 1981 р.
96. Б.н. Паспорт. Скіфське поселення VI–V ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Брусленів – 2; західна частина села. 17 жовтня 1981 р.
97. Б.н. Паспорт. Поселення трипільської культури III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Брусленів – I. 17 жовтня 1981 р.
98. 1.2.24.–2.1.3. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Медвеже Вушко, 1 км на північ від села. 20 грудня 1982 р.
99. 1.3.26.–2.1.3. Паспорт. Група курганів VII–III ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Широка Гребля, 1,5 км на захід від с. Горбанівка. 20 грудня 1982 р.
100. 1.2.127.–2.1.11. Паспорт. Трипільське поселення III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Вербівка (ур. Панські корчи). 20 грудня 1982 р.
101. 1.1.132.–2.1.11. Паспорт. Скіфське городище VII–III ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Кам'янка, в 61 кв. лісу (ур. Замчисько). 20 грудня 1982 р.
102. 2.1.134.–1.2.11. Паспорт. Поселення трипільської культури IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Миколаївка II, в 1 км на захід. 20 грудня 1982 р.
103. 2.1.135.–1.2.11. Паспорт. Поселення трипільської культури IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Миколаївка I, в 1 км на захід. 22 грудня 1982 р.

104. 1.2.136.–2.1.11. Паспорт. Поселення білогрудівської культури XI–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Пенківка II, 1 км на північ від села. 20 грудня 1982 р.

105. 1.2.137.–2.1.11. Паспорт. Поселення білогрудівської культури XI–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Пенківка I; 0,8 км на північ. 20 грудня 1982 р.

106. Б.н. Паспорт. Поселення черняхівської культури II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Вербівка, ур. «За болотом». 20 грудня 1982 р.

107. 1.3.162.–2.1.15. Паспорт. Група курганів II ст. до н. е. – IV ст. н. е. Вінницька обл., Піщанський р-н., с. Трибусівка, ур. Аеропорт. 20 грудня 1982 р.

Паспорти Гур'євої Л. М.

108. 1.3.535–2.1.12. Паспорт. Скельний монастир XI ст. н. е. Вінницька обл., Могилів-Подільський р-н., с. Лядова, в 0,2 км на південний схід від села. 21 листопада 1975 р.

Паспорти Жураківського Б. С.

109. 1.2.954.–2.1.20. Паспорт. Черняхівський поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Печера, ур. «Могилки». 15 липня 1977 р.

110. 1.2.146.–2.1.3. Паспорт. Трипільське поселення IV–II тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Переорки, на захід від села. 24 липня 1977 р.

111. 1.3.147.–2.1.3. Паспорт. Курганний могильник X–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Переорки, в лісі. 24 липня 1977 р.

112. 1.2.149.–2.1.3. Паспорт. Поселення культури полів поховань II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Переорки, на південний захід від села. 24 липня 1977 р.

113. 1.2.150.–2.1.23. Паспорт. Поселення культури полів поховань II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Стрижавка, на березі річки Південний Буг. 24 липня 1977 р.
114. 1.2.374.–2.1.7. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Козятинський р-н., с. Жежелів, північна окраїна. 24 липня 1977 р.
115. 1.2.378.–2.1.7. Паспорт. Поселення культури полів поховань II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Козятинський р-н., с. Юрківка, центр села. 24 липня 1977 р.
116. 1.2.576.–2.1.7. Паспорт. Поселення культури полів поховань II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Козятинський р-н., с. Селище, центр села. 24 липня 1977 р.
117. 1.2.522.–2.1.12. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Могилів-Подільський р-н., с. Садова, ур. Дубина. 17 липня 1977 р.
118. 1.2.524.–2.1.12. Паспорт. Поселення епохи бронзи VIII–VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Могилів-Подільський р-н., с. Серебря, східна околиця. 14 липня 1977 р.
119. 1.2.614.–2.1.13. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Муровано-Куриловецький р-н., с. Вищий Ольчедаїв, ур. «Шинків млин». 10 липня 1977 р.
120. 1.2.615.–2.1.13. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Муровано-Куриловецький р-н., с. Дерешова. 24 липня 1977 р.
121. 1.2.616.–2.1.13. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Муровано-Куриловецький р-н., с. Котюжани. 24 липня 1977 р.
122. 1.2.617.–2.1.13. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Муровано-Куриловецький р-н., с. Перекоринці. 24 липня 1977 р.

123. 2.1.618.–2.1.13. Паспорт. Поселення епохи бронзи I тис. до н. е. Вінницька обл., Муровано-Куриловецький р-н., с. Біляни, ур. «Біля двору». 16 липня 1977 р.

124. 1.2.621.–2.1.13. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Муровано-Куриловецький р-н., с. Обухів, ур. «Березина». 13 липня 1977 р.

125. 1.2.771/773–2.1.15. Паспорт. Трипільське та черняхівське поселення. IV–III тис. до н. е., II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Піщанський р-н., с. Студена, в центрі села. 24 липня 1977 р.

126. 1.2.772–2.1.15. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Піщанський р-н., с. Трибусівка, ур. «Костюків яр». 24 липня 1977 р.

127. 1.2.795–2.1.16. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Погребищенський р-н., с. Плисків, південно-західна окраїна. 24 липня 1977 р.

128. 1.3.927.–2.1.19. Паспорт. Могильник епохи бронзи II тис. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Буди, в центрі села. 24 липня 1977 р.

129. 1.2.1069–2.1.23. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Чечельницький р-н., с. Стратіївка, на захід від села. 24 липня 1977 р.

130. 1.2.1071.–2.1.23. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Чечельницький р-н., с. Стратіївка. 10 липня 1977 р.

Паспорти Лобая Б. І.

131. 1.1.301.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Борисівка, в 800 м на південь від села. 26 травня 1975 р.

132. 1.1.302.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Василівка, південна окраїна села. 11 червня 1975 р.

133. 1.1.303.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Жорнище, в 3 км на схід. 25 травня 1975 р.
134. 1.1.304.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Пархомівка, в 1100 м на схід від села. 9 грудня 1975 р.
135. 1.1.622.–2.1.13. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Муровано-Куриловецький р-н., с. Попелюхи, в 2 км на півд.-захід села. 11 червня 1975 р.
136. 1.1.696.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське городище X ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Слобідка, в 1 км на південний захід. 11 червня 1975 р.
137. 1.1.697.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Юрківці, за 200 м на захід від села. 11 червня 1975 р.
138. 1.1.1179.–2.1.19. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Ободівка, за 3 км на південний схід. 11 червня 1975 р.
139. 1.1.687.–2.1.14. Паспорт. Скіфське городище VII–VI ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирів в 4 км на схід від смт. Немирів, 300 м від траси Немирів–Гайсин. 24 жовтня 1974 р.
140. 1.3.5.1125.–2.1.25. Паспорт. Залишки храму, висіченого в скелі. Перші віки н. е. – XVI в. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Буша, Бушанська сільрада, в 300 м від Будинку культури. 24 жовтня 1974 р.
141. 1.1.48.–2.1.3. Паспорт. Скіфське городище VII–V ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Якушинці, в 1,5 км на північний схід від села. 18 березня 1975 р.
142. 1.1.699.–2.1.14. Паспорт. Городище двошарове X–XI ст. ст.; XIV–XV ст. ст. Вінницька обл., Немирівський р-н., смт Брацлав, на східній околиці селища. 18 березня 1975 р.

143. 1.1.2.–2.1.26. Паспорт. Скіфське городище V–III ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Сабарів, в 400 м на схід від греблі. 6 травня 1975 р.
144. 1.1.1011.–2.1.11. Паспорт. Скіфське городище VII–III ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Уладівка, в 2 км на схід від села. 27 травня 1975 р.
145. 1.1.2.–2.1.26. Паспорт. Скіфське городище V–III ст. ст. до н. е. Вінницька обл., м. Вінниця, с. Сабарів, в 400 м на схід від греблі. 11 червня 1975 р.
146. 1.1.529.–2.1.12. Паспорт. Скіфське городище V–III в. в. до н. е. Вінницька обл., Могилів-Подільський р-н., с. Нижній Ольчедаїв, північна окраїна села. 11 червня 1975 р.
147. 1.1.620.–2.1.13. Паспорт. Скіфське городище VII–III в. в. до н. е. Вінницька обл., Муровано-Куриловецький р-н., с. Дерешово, в 2 км на південь. 11 червня 1975 р.
148. 1.3.774.–2.1.15. Паспорт. Кургани кочівників XIII–XIV ст. ст. Вінницька обл., Піщанський р-н., с. Болган, на полях колгоспу. 11 червня 1975 р.
149. 1.1.952.–2.1.20. Паспорт. Городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Михайлівка, в 1 км на схід від села. 11 червня 1975 р.
150. 1.1.1072.–2.1.23. Паспорт. Поселення епохи пізньої бронзи VIII–VI ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Чечельницький р-н., с. Бондурівка, в 600 м на південний захід від села. 11 червня 1975 р.
151. 1.3.925.–2.1.19. Паспорт. Група курганів II–I тис. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Глибочок, на південний схід від села. 18 вересня 1975 р.
152. 1.1.250.–2.1.5. Паспорт. Скіфське городище VI–V ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Северинівка, в 1 км на схід від села. 5 листопада 1975 р.

153. 1.1.–2.1.8. Паспорт. Слов'янське городище IX–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Комунарівка, (кол. Гулівці), на північній окраїні села. 21 листопада 1975 р.
154. 1.2.531.–2.1.12. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Могилів-Подільський р-н., с. Яруга, ур. «Попова Долина». 10 січня 1977 р.
155. 1.(1)2.950, 956–2.1.20. Паспорт. Двошарове трипільське поселення, середньовічне замчисько. IV–III тис. до н. е., XVII ст. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Печера. 10 січня 1977 р.
156. 1.2.1124.–2.1.25. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Дорошівка. 10 січня 1977 р.
157. 1.2.1124.–2.1.25. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Дорошівка, ур. Двекова. 10 січня 1977 р.
158. 1.2.1125.–2.1.25. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Слобода-Бушанська, на південний схід від села. 10 січня 1977 р.
159. 1.2.865.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Іванівці. 15 січня 1977 р.
160. 1.2.867.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рогізна, на захід від села. 15 січня 1977 р.
161. 1.2.953.–2.1.20. Паспорт. Черняхівський поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Заозерне (Поланка). 15 січня 1977 р.
162. 1.2.949.–2.1.20. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Михайлівка. 15 січня 1977 р.
163. 1.3.252.–2.1.5. Паспорт. Мегалітичні поховання XXVI–XXIII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Токарівка. 20 січня 1977 р.

164. 1.2.515.–2.1.12. Паспорт. Палеолітична стоянка 40–10 тис. р. до н. е. Вінницька обл., Могилів-Подільський р-н., с. Нагоряни. 20 січня 1977 р.
165. 1.2.516.–2.1.12. Паспорт. Палеолітична стоянка 100–40 тис. р. до н. е. Вінницька обл., Могилів-Подільський р-н., с. Суботівка, ур. Деренівка. 20 січня 1977 р.
166. 1.1.527.–2.1.12. Паспорт. Скіфське поселення VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Могилів-Подільський р-н., с. Яруга, ур. Патлаєвська Одая. 20 січня 1977 р.
167. 1.3.533.–2.1.12. Паспорт. Черняхівський могильник II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Могилів-Подільський р-н., с. Вила Ярузькі, ур. Кладовище. 20 січня 1977 р.
168. 1.2.(3)1067/1070.–2.1.23. Паспорт. Трипільське поселення, могильник епохи бронзи. IV–III тис. до н. е., IX–VIII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Чечельницький р-н., с. Білий Камінь, ур. Ситнички. 20 січня 1977 р.
169. 1.3.251.–2.1.5. Паспорт. Поховання культури кулястих амфор середина II тис. до н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Тартак. 21 січня 1977 р.
170. 1.2.662.–2.1.21. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Ворошилівка, ур. «Самійлів яр». 21 січня 1977 р.
171. 1.2.863.–2.1.21. Паспорт. Трипільське поселення, середньовічне замчисько. IV–III тис. до н. е., XVI–XVII ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Селище, ур. «Місто». 21 січня 1977 р.
172. 1.2.1068.–2.1.23. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Чечельницький р-н., с. Рогізна, ур. Северинівка. 21 січня 1977 р.
173. 1.3.532.–2.1.12. Паспорт. Черняхівський могильник II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Могилів-Подільський р-н., с. Борщівці. 20 лютого 1977 р.

174. 1.2.948.–2.1.20. Паспорт. Неолітична стоянка рубіж VII–IV тис. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Печера. 20 лютого 1977 р.

175. 1.2.931.–2.1.12. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Могилів-Подільський р-н., с. Яруга, ур. «Попова долина». 10 березня 1977 р.

176. 1.2.523.–2.1.12. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н.е. Вінницька обл., Могилів-Подільський р-н., с. Нижній Ольчедаїв, ур. Містисько. 10 червня 1977 р.

177. 1.3.951.–2.1.20. Паспорт. Група курганів X–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Печера, ур. Кутлупанів яр. 10 червня 1977 р.

178. 1.2.1.–2.1.26. Паспорт. Трипільське поселення IV тис. до н.е. Вінницька обл., м. Вінниця, вул. Жовтнева. 10 серпня 1977 р.

179. 1.2.1123.–2.1.25. Паспорт. Трипільське поселення IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Буша, на території села. 10 жовтня 1982 р.

180. Б.н. Паспорт. Підземні ходи та оборонна фортеця XVI–XVII ст. ст. Вінницька обл., Ямпільський р-н., с. Буша, вул. Леніна. 04 серпня 1982 р.

Паспорти Кучерука А. В.

181. 1.1.95–2.1.9. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Крижопільський р-н., с. Крикливець в 2 км на південний схід. 17 липня 1977 р.

182. 1.1.166–2.1.15. Паспорт. Скіфське городище VII–III ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Піщанський р-н., с. Рудницьке, ур. Замчисько. 30 січня 1980 р.

Паспорти Магомедова Б. В.

183. 1.2.2.–2.1.1. Паспорт. Поселення епохи бронзи XI–X ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Барський р-н., с. Семенки, 400 м на південь від села. 20 грудня 1982 р.

184. 1.2.3.–2.1.1. Паспорт. Поселення епохи бронзи і черняхівської культури. XI–X ст. ст. до н.е., II–IV ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Барський р-н., с. Сеферівка, 400 м на північний схід від села. 20 грудня 1982 р.
185. 1.2.123.–2.1.10. Паспорт. Поселення епохи бронзи XI–X ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Троща, лівий берег р. Соб проти села. 20 грудня 1982 р.
186. 1.2.144.–2.1.14. Паспорт. Поселення епохи бронзи XI–X ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Байраківка, 1,3 км на північний захід від села, 1,5 км на схід від с. Кардишівка. 20 грудня 1982 р.
187. 1.3.145.–2.1.14. Паспорт. Кургани VII–III ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Байраківка, в 4 км на північ. 20 грудня 1982 р.
188. 1.2.146.–2.1.14. Паспорт. Скіфське поселення VI–V ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Байраківка, в 4 км на північ. 22 грудня 1982 р.
189. 1.2.147.–2.1.14. Паспорт. Поселення епохи бронзи XI–X ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Воловодівка, 1,5 км на північний захід від села. 20 грудня 1982 р.
190. Подільський загін Лісостепної Правобережної експедиції ІА АН УРСР
191. 1.2.443.–2.1.14. Паспорт. Поселення епохи бронзи XI–X ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Тарасівка, 1,5 км на північний захід від села, ур. «Березіна». 20 грудня 1982 р.
192. 1.2.217.–2.1.21. Паспорт. Поселення епохи бронзи XI–X ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., смт Тиврів II, 500 м північно-східного звороту на Тиврів по трасі, Тиврів-Вороновиця. 20 грудня 1982 р.
193. 1.2.218.–2.1.21. Паспорт. Поселення епохи бронзи XI–X ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., смт Тиврів IV, 0,4 км вище від упадання р. Смержово в Південний Буг. 20 грудня 1982 р.

194. 1.2.228.–2.1.21. Паспорт. Поселення епохи бронзи XI–X ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Гришівці, в 500 м на захід від дороги Ворошиловка – Гришівці. 20 грудня 1982 р.

195. 1.3.229.–2.1.21. Паспорт. Кургани VII–III ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Гришівці II, ур. «Окіп». 20 грудня 1982 р.

196. 1.2.235.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Курники, 2 км на захід. 20 грудня 1982 р.

197. 1.2.245.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Шершні, 1,5 км від села на південний захід. 20 грудня 1982 р.

Паспорти Мурованого В. В.

198. 1.2.12.–2.1.3. Паспорт. Трипільське поселення IV тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Прибузьке, лівий берег. 30 січня 1979 р.

199. 1.1.13.–2.1.3. Паспорт. Скіфське поселення VI–V ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Цвіжин, в 400 м на схід від греблі. 30 січня 1979 р.

200. 1.2.14.–2.1.3. Паспорт. Скіфське поселення VII–VI ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Якушенці, правий берег р. Вишенька. 30 січня 1979 р.

201. 1.3.15.–2.1.3. Паспорт. Група курганів VII ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Тютки (Прибузьке), західна околиця, ур. Могилки. 30 січня 1979 р.

202. 1.2.17.–2.1.3. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Прибузьке, правий берег р. П. Буг. 30 січня 1979 р.

203. 1.3.87.–2.1.8. Паспорт. Група курганів V–IV ст. до н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Міз'яків, ур. Хомів Яр. 30 січня 1979 р.

204. 1.1.96–2.1.9. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Крижопільський р-н., с. Куниче, ур. Замчисько. 30 січня 1979 р.

205. 1.2.183.–2.1.26. Паспорт. Черняхівське поселення II–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., м. Вінниця, східна околиця, лівий берег р. Вишенька. 30 січня 1979 р.

206. 1.2.100.–2.1.12. Паспорт. Трипільське та скіфське поселення. IV тис. до н.е., VII–V ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Могилів-Подільський р-н., с. Яришів, біля птахофабрики. 30 січня 1979 р.

207. 1.2.46.–2.1.5. Паспорт. Трипільське поселення III тис. до н.е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Потоки, ур. Канцерівка. 30 січня 1979 р.

208. 1.2.47.–2.1.5. Паспорт. Трипільське поселення III тис. до н.е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Потоки, ур. Садок. 30 січня 1979 р.

Паспорти Хавлюка П. І.

209. 1.2.1.–2.1.1. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Барський р-н., с. Митки, 0,5 км на південний схід від села. 29 серпня 1986 р.

210. 1.2.2.–2.1.1. Паспорт. Трипільське поселення перша половина III тис. до н.е. Вінницька обл., Барський р-н., с. Українське, 1,5 км східніше села. 29 серпня 1986 р.

211. 1.2.3.–2.1.1. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Барський р-н., с. Українське, 1 км західніше села. 29 серпня 1986 р.

212. 1.2.186.–2.1.1. Паспорт. Скіфське поселення V–IV ст. до н. е. Вінницька обл., Барський р-н., м. Бар, 2 км на захід від села. 20 жовтня 1979 р.

213. 1.2.4.–2.1.2. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Баланівка, північно-східна околиця села. 29 серпня 1984 р.

214. 1.2.5.–2.1.2. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Баланівка, північно-західна околиця села. 28 серпня 1984 р.

215. 1.3.5.–2.1.2. Паспорт. Скіфський курганний могильник V–IV ст. до н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Бирлівка, 4 км північніше села. 28 серпня 1985 р.
216. 1.2.6.–2.1.2. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Баланівка, південна околиця села. 29 серпня 1984 р.
217. 1.3.6.–2.1.2. Паспорт. Кургани епохи бронзи XIX–XVII ст. до н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Бирлівка, 4 км західніше села. 29 серпня 1985 р.
218. 1.3.7.–2.1.2. Паспорт. Кургани епохи бронзи XIX–XVII ст. до н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Джулинка, 1 км північно-західніше села. 28 серпня 1985 р.
219. 1.2.7.–2.1.2. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Кошаринці, 1 км на захід від села. 26 серпня 1984 р.
220. 1.2.8.–2.1.2. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Кошаринці, 1,4 км західніше села. 27 серпня 1984 р.
221. 1.3.8.–2.1.2. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. до н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Чернятка (М'ягкохід), 3 км південніше села. 29 серпня 1985 р.
222. 1.3.9.–2.1.2. Паспорт. Скіфське курган VI–V ст. до н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Кошаринці, 2 км на схід від села. 28 серпня 1984 р.
223. 1.3.9.–2.1.2. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. до н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. М'ягкохід, 2 км на північний схід від села. 27 серпня 1985 р.
224. 1.2.10.–2.1.2. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Кошаринці, 3,5 км західніше села. 28 серпня 1984 р.

225. 1.3.10.–2.1.2. Паспорт. Курган епохи бронзи XIX–XVII ст. до н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Ставки, 1 км західніше села, 6 поле. 29 серпня 1985 р.
226. 1.2.11.–2.1.2. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Кошаринці, ур. «Бучак», 1,5 км на захід від села. 28 серпня 1984 р.
227. 1.3.11.–2.1.2. Паспорт. Курган епохи бронзи XIX–XVII ст. до н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Ставки, 5 поле, 2 км західніше села, 29 серпня 1985 р.
228. 1.3.12.–2.1.2. Паспорт. Кургани епохи бронзи XIX–XVII ст. до н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Ставки, 4 км нп північний захід від села, 6 поле, 29 серпня 1985 р.
229. 1.2.12.–2.1.2. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Сумівка, 3 км південніше села, ур. «Зайців яр». 28 серпня 1984 р.
230. 1.2.13.–2.1.2. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Сумівка, 2 км південніше села. 28 серпня 1984 р.
231. 1.3.13.–2.1.2. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. до н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Тернівка, 1 км східніше села. 26 серпня 1985 р.
232. 1.2.14.–2.1.2. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Чапаєвка (Війтівка), 1,5 км на північний захід від села. 28 серпня 1984 р.
233. 1.3.14.–2.1.2. Паспорт. Скіфський курганний могильник V–IV ст. до н. е. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Чернятка, 2 км західніше села по два боки шосе. 28 серпня 1985 р.
234. 1.2.190.–2.1.2. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Антський період. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Красносілка, південно-західна околиця, лівий берег П. Бугу. 8 листопада 1981 р.

235. 1.2.191.–2.1.2. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Антський період. Вінницька обл., Бершадський р-н., с. Красносілка, центральна частина села, лівий берег П. Бугу. 8 листопада 1981 р.
236. 1.2.6.–2.1.3. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Лука – Мелешківська, 1,5 км південніше села. 8 червня 1986 р.
237. 1.2.11.–2.1.3. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – початок III тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Писарівка, 0,5 км східніше села. 23 червня 1978 р.
238. 1.2.14.–2.1.3. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Зарванці, південно-східна частина села. 21 вересня 1982 р.
239. 1.2.15.–2.1.3. Паспорт. Пізньотрипільське поселення перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Ільківка, 2 км західніше села. 11 серпня 1982 р.
240. 1.2.15.–2.1.3. Паспорт. Пізньотрипільське поселення перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Лука – Мелешківська, 1,5 км південніше села. 8 червня 1986 р.
241. 1.2.16.–2.1.3. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Вінницькі хутори, 300 м північніше села. 21 червня 1978 р.
242. 1.2.16.–2.1.3. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Ільківка, південна околиця села, ур. «Курятник». 11 серпня 1982 р.
243. 1.2.16.–2.1.3. Паспорт. Трипільське поселення друга полов. III тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Сокиринці, 1 км південніше села. 17 травня 1986 р.
244. 1.3.17.–2.1.3. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Ільківка, 450 м, північніше села, ліворуч шляху на Широку Греблю. 11 серпня 1982 р.

245. 1.2.17.–2.1.3. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Сокиринці, 1 км східніше села, праворуч від шляху. 17 травня 1985 р.
246. 1.2.18.–2.1.3. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Іванівка, 1 км на південний схід від села. 11 жовтня 1984 р.
247. 1.2.18.–2.1.3. Паспорт. Зарубинецьке поселення. I ст. до – II ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Ільківка, північна околиця села. 11 серпня 1982 р.
248. 1.2.18.–2.1.3. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Сокиринці, північно-східна околиця села. 17 травня 1985 р.
249. 1.2.19.–2.1.3. Паспорт. Поселення епохи бронзи, епоха середньої бронзи, кінець II тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Коло–Михайлівка, північна околиця села. 26 жовтня 1979 р.
250. 1.2.19.–2.1.3. Паспорт. Поселення епохи бронзи (рання бронза) XIX–XVII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Медвеже Вушко, північно-західна частина села. 21 вересня 1982 р.
251. 1.2.19.–2.1.3. Паспорт. Зарубинецьке поселення. II–I ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Сокиринці, 1,5 км південніше села. 17 травня 1985 р.
252. 1.2.20.–2.1.3. Паспорт. Ранньослов'янське поселення V–VI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Сокиринці, 0,5 км східніше села праворуч від шляху в село. 17 травня 1985 р.
253. 1.2.21.–2.1.3. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Ксаверівка, 1 км південно-східніше села, праворуч шляху на Якушинці. 10 червня 1981 р.
254. 1.2.21.–2.1.3. Паспорт. Трипільське і передскіфського часу поселення. Перша половина III тис. і VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Хижинці, 0,5 км південніше села. 8 червня 1986 р.

255. 1.2.22.–2.1.3. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Майдан. Північна околиця села. 5 вересня 1982 р.
256. 1.2.23.–2.1.3. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Медвеже Вушко, південна частина села. 21 вересня 1982 р.
257. 1.2.25.–2.1.3. Паспорт. Ранньотрипільське поселення кінець I перша половина – середини IV тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Некрасово, південна околиця села. 21 вересня 1982 р.
258. 1.2.193.–2.1.3. Паспорт. Пізньопалеолітична стоянка 50–40 тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Щітки, східна околиця села. 24 червня 1980 р.
259. 1.2.197.–2.1.3. Паспорт. Поселення епохи пізньої бронзи XIII–IX ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Ксавелівка, східна околиця села. 24 вересня 1981 р.
260. 1.2.198.–2.1.3. Паспорт. Поселення епохи бронзи IX–VIII ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Лисогора, 1 км на захід від села. 21 вересня 1981 р.
261. 1.2.199.–2.1.3. Паспорт. Поселення епохи бронзи. Рання бронза, XIX–XVII ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Степанівка, південна околиця села. 18 жовтня 1980 р.
262. 1.2.200.–2.1.3. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Комарів, південна околиця села на межі з Вороновицею. 25 листопада 1981 р.
263. 1.2.201.–2.1.3. Паспорт. Поселення передскіфської і зарубинецької культури VIII–VII ст. до н. е., I ст. до – II ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Комарів, 0,5 км північніше села, праворуч від шосе Вінниця – Немирів. 2 грудня 1981 р.

264. 1.2.202.–2.1.3. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Лисогора, західна околиця села. 20 вересня 1981 р.
265. 1.2.203.–2.1.3. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Медвеже Вушко, 2 км північніше села. 6 жовтня 1979 р.
266. 1.2.204.–2.1.3. Паспорт. Скіфське поселення V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Комарів, центр села. 29 жовтня 1979 р.
267. 1.2.205.–2.1.3. Паспорт. Скіфське поселення VI–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Комарів, 2 км північніше села. 22 червня 1978 р.
268. 1.3.207.–2.1.3. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Степанівка, 2 км західніше села. 10 жовтня 1980 р.
269. 1.3.208.–2.1.3. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Широка Гребля, 2 км північніше села. 28 жовтня 1979 р.
270. 1.2.209.–2.1.3. Паспорт. Зарубинецьке поселення. II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Вінницькі Хутори, 0,3 км північніше села. 20 червня 1978 р.
271. 1.2.210.–2.1.3. Паспорт. Зарубинецьке поселення. I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Вороновиця, р-н колишньої залізничної станції. 25 листопада 1981 р.
272. 1.2.211.–2.1.3. Паспорт. Зарубинецьке поселення. I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Вороновиця, центр села. 25 листопада 1981 р.
273. 1.2.212.–2.1.3. Паспорт. Зарубинецьке поселення. I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Якушинці, 2 км на південний захід від села, в 500 м від шосе Вінниця – Літин. 20 червня 1981 р.

274. 1.2.213.–2.1.3. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Коло – Михайлівка, східна околиця села. 26 жовтня 1979 р.

275. 1.2.214.–2.1.3. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Побережне, 1 км південніше села. 10 вересня 1981 р.

276. 1.2.215.–2.1.3. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Побережне, 2 км південніше села. 10 вересня 1981 р.

277. 1.2.216.–2.1.3. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Степанівка, в 1 км на схід від села біля колгоспного табору, вправо від дороги на Золоводівку. 10 вересня 1981 р.

278. 1.2.217.–2.1.3. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Степанівка, в 1 км на південний схід від села, ліворуч від дороги на Золоводівку. 10 вересня 1981 р.

279. 1.2.218.–2.1.3. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Степанівка, в 1 км східніше села вздовж по річці. 10 жовтня 1981 р.

280. 1.2.219.–2.1.3. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Степанівка, в 4 км східніше села, правий берег ставка. 26 вересня 1981 р.

281. 1.2.220.–2.1.3. Паспорт. Черняхівське поселення III–V ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Щітки, 0,3 км північніше села. 24 червня 1978 р.

282. 1.2.221.–2.1.3. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Комарів, північна околиця села. 25 грудня 1981 р.

283. 1.2.222.–2.1.3. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Комарів, північна околиця села. 25 листопада 1981 р.

284. 1.2.223.–2.1.3. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. н. е. Поселення типу Луки. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Лисогора, південно-західна околиця села. 26 вересня 1981 р.
285. 1.2.224.–2.1.3. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Стрижавка, 2 км південніше села. 22 жовтня 1979 р.
286. 1.2.225.–2.1.3. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Якушинці, східна частина села, біля школи-Інтернату. 10 червня 1981 р.
287. 1.2.226.–2.1.3. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Комарів, центральна частина села. 26 листопада 1981 р.
288. Б. н. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Вінницький р-н., с. Комарів, на межі Комарова і Вороновиці. 25 листопада 1981 р.
289. 1.2.18.–2.1.4. Паспорт. Трипільське поселення. Кінець I половини –середина IV тис. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Михайлівка, 3 км західніше села. 10 жовтня 1978 р.
290. 1.2.19.–2.1.4. Паспорт. Поселення білогрудівської культури XI–IX ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кунка, 4 км східніше села. 27 серпня 1978 р.
291. 1.3.20.–2.1.4. Паспорт. Курганний могильник VI–IV ст. ст. до н. е. Скіфська культура. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Ладизинські хутори, 1 км південніше села. 16 червня 1977 р.
292. 1.2.21.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення. I ст. до н. е. – I ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Мар'янівка, 1 км південніше села. 10 серпня 1978 р.
293. 1.3.21.–2.1.4. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Нарайівка, 7 км західніше села. 28 серпня 1985 р.

294. 1.2.22.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кунка, 1 км на південний схід від села. 16 квітня 1978 р.
295. 1.2.23.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Носівці, 3 км на південь від села. 15 квітня 1978 р.
296. 1.2.24.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення I–III ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Сокільці, 100 м на східніше села. 1 листопада 1977 р.
297. 1.2.25.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Мітлинці, 1 км південніше села. 8 квітня 1978 р.
298. 1.2.26.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Бондурі, 2 км східніше села. 20 жовтня 1978 р.
299. 1.2.27.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Гранів, 1,5 км східніше села. За ставком. 20 жовтня 1978 р.
300. 1.2.28.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Губник, 2 км східніше села. 14 червня 1978 р.
301. 1.2.29.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III – IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Жерденівка, 0,5 км південніше села. 15 червня 1978 р.
302. 1.2.30.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кунка, 2 км на північ від села. 2 квітня 1978 р.
303. 1.2.31.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кузьминці, 0,5 км на північ від села. 13 квітня 1978 р.

304. 1.2.32.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Носівці, 3 км на схід від села. 4 квітня 1978 р.
305. 1.2.33.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Щурівці, 300 м східніше села. 13 квітня 1978 р.
306. 1.2.34.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Бондурі, 0,5 км південніше села. 12 квітня 1978 р.
307. 1.2.35.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Гнатівка, 4 км південніше села. 2 листопада 1980 р.
308. 1.2.36.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Бубнівка, 2 км західніше села. 7 жовтня 1980 р.
309. 1.2.36.–2.1.4. Паспорт. Поселення передскіфського часу VII – поч. VI ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Гранів, 3 км на південний схід від села, ур. «Сичикова». 24 серпня 1982 р.
310. 1.2.37.–2.1.4. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Губник, 3 км південніше села. 24 серпня 1982 р.
311. 1.2.37.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кисляк, 400 м на південний схід від села. 26 серпня 1978 р.
312. 1.2.38.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське поселення V–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кисляк, 1 км південніше села. 10 жовтня 1980 р.
313. 1.2.38.–2.1.4. Паспорт. Палеолітична стоянка 300–100 тис. до н. е. Ашельська стоянка. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кочурів, 0,5 км південніше села. 19 червня 1978 р.

314. 1.2.39.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кунка, 5 км східніше села. 15 червня 1978 р.
315. 1.3.39.–2.1.4. Паспорт. Скіфський курганний могильник V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Нараївка, 4 км на південний захід від села. 24 серпня 1982 р.
316. 1.2.40.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Мітлинці, 300 м південніше села. 12 квітня 1978 р.
317. 1.3.40.–2.1.4. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Нараївка, 4 км південніше села. 10 жовтня 1981 р.
318. 1.2.41.–2.1.4. Паспорт. Поселення епохи пізньої бронзи XIX–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Носівці, 0,5 км західніше села. 10 червня 1982 р.
319. 1.2.41.–2.1.4. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Ярмолинці, 4 км на південь від села. 10 березня 1978 р.
320. 1.1.42.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Мітлинці, 300 м на південь від села. 21 червня 1977 р.
321. 1.2.42.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Носівці, 1 км, південно-західніше села. 28 травня 1983 р.
322. 1.2.43.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Носівці, південна частина села. 29 травня 1982 р.
323. 1.1.43.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське городище XIV–XV ст. ст. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Сокільці, 400 м на південь від села. 15 листопада 1977 р.

324. 1.2.44.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Носівці, 2 км південніше села, ур. «Дідів яр». 28 травня 1982 р.
325. 1.1.44.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Шура Бондрівська, східна частина села. 20 червня 1977 р.
326. 1.2.45.–2.1.4. Паспорт. Ранньослов'янське поселення. Антський період, VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Носівці, південна околиця села. 28 травня 1982 р.
327. 1.2.46.–2.1.4. Паспорт. Передскіфське поселення VII–VI ст.ст. до н.е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Павлівка, південна околиця села. 2 вересня 1982 р.
328. 1.3.47.–2.1.4. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Щурівці, 2 км північніше села, берег р. П. Буг. 2 вересня 1982 р.
329. 1.3.48.–2.1.4. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Щурівці, 400 м північніше села. 2 вересня 1982 р.
330. 1.1.162.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Шура Бондрівська, центр села. 14 листопада 1977 р.
331. 1.2.180.–2.1.4. Паспорт. Неолітична стоянка VII тис. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Губник, в 300 м південніше села. 17 червня 1977 р.
332. 1.2.183.–2.1.4. Паспорт. Трипільське поселення середній етап (В₁, друга половина IV – поч. III тис. до н. е.). Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Бубнівка, в 2 км північніше села. 13 травня 1977 р.
333. 1.2.184.–2.1.4. Паспорт. Трипільське поселення. Ранньотрипільське поселення (кін. I половини – середина IV тис. до н. е.).

Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Гунча, в 200 м західніше села. 16 травня 1977 р.

334. 1.2.185.–2.1.4. Паспорт. Трипільське поселення, середні етап Трипілья, друга половина IV – початок III тис. до н. е.). Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кисляк, в 3 км північніше села. 16 травня 1977 р.

335. 1.2.186.–2.1.4. Паспорт. Трипільське поселення, середні етап Трипілья, друга половина IV – початок III тис. до н. е.). Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Ладижинські Хутори, центр села. 16 червня 1977 р.

336. 1.2.187.–2.1.4. Паспорт. Трипільське поселення. Пізній (C₁) етап Трипілья, перша половина III тис. до н. е.). Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Рахни Собові, 0,5 км на північ від села. 10 квітня 1977 р.

337. 1.2.188.–2.1.4. Паспорт. Трипільське поселення, середина IV тис. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Харпачка, в 500 м на південний захід від села. 20 травня 1977 р.

338. 1.2./3/190.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення і могильник I – поч. III ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Рахни, 300 м на північ від села. 28 червня 1977 р.

339. 1.2.191.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Баласичівка, 2 км на південь від села. 21 травня 1977 р.

340. 1.2.192.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Бубнівка, в 1 км на північ від села, лівий берег водосховища. 13 травня 1977 р.

341. 1.2.193.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., м. Гайсин, в 0,5 км на схід від міста. 14 травня 1977 р.

342. 1.2./3/194.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення і могильник III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Косаново, Носовецька с/рада, північна окраїна села. 12 травня 1977 р.

343. 1.2.195.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кисляк, 300 м на схід від села. 15 травня 1977 р.
344. 1.2.196.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Мелешків, в 200 м на північ від села. 13 травня 1977 р.
345. 1.2.197.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III – IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Тимар, в 400 м на південний захід від села. 20 травня 1977 р.
346. 1.2.198.–2.1.4. Паспорт. Ранньослов'янське поселення. Антський період, V–VI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Губник, хутір Зелений, 1 км на північний захід від села. 16 червня 1977 р.
347. 1.2.199.–2.1.4. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Гунча, в 2 км північніше села. 15 травня 1977 р.
348. 1.2.200.–2.1.4. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Карбівка, 3 км на схід від села. 15 квітня 1977 р.
349. 1.2.201.–2.1.4. Паспорт. Ранньослов'янське поселення V–VI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кисляк, 0,5 км південніше села. 16 квітня 1977 р.
350. 1.2.202.–2.1.4. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Степашки, західна частина села. 20 травня 1977 р.
351. 1.2.230.–2.1.4. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Зятківці, 2 км західніше села. 2 листопада 1980 р.
352. 1.2.231.–2.1.4. Паспорт. Трипільське поселення. Середній етап, друга половина IV – початок III тис. до н. е.). Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Косаново, 300 м північніше села. 10 серпня 1978 р.

353. 1.2.232.–2.1.4. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV–початок III тис. до н. е.). Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кунка, 4 км західніше села. 1 листопада 1980 р.
354. 1.2.233.–2.1.4. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Мелешків, західна околиця села. 12 листопада 1980 р.
355. 1.2.273.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Адамівка, 400 м південніше села. 24 січня 1979 р.
356. 1.2.235.–2.1.4. Паспорт. Поселення епохи бронзи XIX–XVII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Басаличівка, 1,5 км північніше села. 16 жовтня 1980 р.
357. 1.2.236.–2.1.4. Паспорт. Поселення епохи бронзи XIX–XVII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Борсуки, 2 км південніше села. 16 жовтня 1980 р.
358. 1.2.237.–2.1.4. Паспорт. Поселення епохи бронзи. Рання бронза XIX–XVII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Мелешків, 1 км південніше села. 5 листопада 1980 р.
359. 1.2.237.–2.1.4. Паспорт. Поселення епохи бронзи. Пізньозрубний час XIII–IX ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Тишківка, північна околиця села. 10 жовтня 1981 р.
360. 1.2.239.–2.1.4. Паспорт. Поселення передскіфського часу VII–VI ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Косаново (Трубочка), 0,3 км східніше села. 26 червня 1978 р.
361. 1.2.240.–2.1.4. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII–VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Крутогорб, 2 км західніше села. 16 жовтня 1980 р.
362. 1.2.241.–2.1.4. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII–VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кунка, північна околиця села, ур. «Гиків яр». 9 листопада 1981 р.

363. 1.2.242.–2.1.4. Паспорт. Скіфське поселення VII–VI ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Косаново (Трубочка), 300 м північніше села. 27 червня 1978 р.
364. 1.2.243.–2.1.4. Паспорт. Поселення передскіфського часу VII–VI ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Ярмолинці, 1 км північніше села. 14 жовтня 1980 р.
365. 1.3.244.–2.1.4. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Мар'янівка, 3 км західніше села. 15 жовтня 1980 р.
366. 1.3.245.–2.1.4. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Степашки, 5 км східніше села. 8 жовтня 1980 р.
367. 1.2.246.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Адамівка, 200 м східніше села. 30 травня 1981 р.
368. 1.2.247.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Гнатівка, 0,5 км східніше села. 3 листопада 1980 р.
369. 1.2.248.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Дмитренки, 300 м південніше села. 12 жовтня 1980 р.
370. 1.2.249.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Карбівське, східна частина села. 6 травня 1980 р.
371. 1.2.250.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Карбівське, західна частина села. 10 жовтня 1980 р.
372. 1.2.251.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кочурів, 300 м східніше села. 15 червня 1978 р.

373. 1.2.252.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – I ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кузьминці, 3 км південніше села. 10 жовтня 1978 р.
374. 1.2.253.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Ладижинські Хутори, 5 км західніше села. 16 жовтня 1980 р.
375. 1.2.254.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Мелешків, 0,5 км західніше села. 4 листопада 1980 р.
376. 1.2.255.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Степашки, 3 км східніше села. 7 жовтня 1980 р.
377. 1.2.256.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Чечелівка, 2 км східніше села. 20 вересня 1981 р.
378. 1.2.257.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Бубнівка, 4 км на північний захід від села. 16 жовтня 1980 р.
379. 1.2.258.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Бур'яни, 2 км західніше села. 3 листопада 1980 р.
380. 1.2.260.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Гунча, 500 м на схід від села. 26 жовтня 1978 р.
381. 1.2.261.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Зятківці, 1 км східніше села. 17 жовтня 1980 р.
382. 1.2.262.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кунка, південна частина села. 10 квітня 1978 р.

383. 1.2.263.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кущенці, 0,5 км на південний схід від села. 4 листопада 1980 р.
384. 1.2.264.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кузьминці, 4 км південніше села. 6 жовтня 1978 р.
385. 1.2.265.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Мелешків, південна околиця села. 2 листопада 1980 р.
386. 1.2.266.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Митків, південно-східна околиця села. 10 жовтня 1981 р.
387. 1.2.267.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Михайлівка, східна частина села. 4 листопада 1981 р.
388. 1.2.268.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. хутір Млинки, північна околиця села. 1 листопада 1980 р.
389. 1.2.269.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Гнатівка, 0,5 км західніше села. 19 жовтня 1980 р.
390. 1.2.269.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Нараївка, центральна частина села, правий берег ставка. 4 листопада 1981 р.
391. 1.2.270.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Тарасівка, центральна частина села. 19 червня 1981 р.
392. 1.2.271.–2.1.4. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Щурівці, південна околиця села. 9 вересня 1981 р.

393. 1.2.272.–2.1.4. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Антський період. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Адамівка, 300 м західніше села. 10 жовтня 1978 р.
394. 1.2.273.–2.1.4. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Степашки, 3 км західніше села. 8 жовтня 1978 р.
395. 1.2.274.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Бондурі, 300 м східніше села. 6 лютого 1979 р.
396. 1.2.275.–2.1.4. Паспорт. Ранньослов'янське поселення V–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Зятківці, північна околиця села. 20 жовтня 1980 р.
397. 1.2.276.–2.1.4. Паспорт. Ранньослов'янське поселення V–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Косаново, 1,5 км на схід від села. 7 квітня 1978 р.
398. 1.2.277.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кочурів, 0,5 км південно-західніше села. 16 червня 1978 р.
399. 1.2.278.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське поселення V ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кунка, 200 м південніше села. 16 червня 1978 р.
400. 1.2.279.–2.1.4. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Кунка, північна околиця села, ур. «Городництво». 9 листопада 1981 р.
401. 1.2.280.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське поселення X–XI ст. ст. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Мар'янівка, 2 км північніше села. 13 жовтня 1980 р.
402. 1.2.281.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. н. е. тип Луки–Райковецької. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Мелешків, північно-західна околиця села. 10 листопада 1980 р.

403. 1.2.282.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Тишківка, 0,5 км на північ від села. 15 березня 1978 р.
404. 1.2.283.–2.1.4. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Тишківка, південно-західна околиця села. 10 жовтня 1981 р.
405. 1.2.284.–2.1.4. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Чечелівка, 4 км південніше села. 14 жовтня 1978 р.
406. 1.2.508.–2.1.4. Паспорт. Поселення передскіфського часу VII–VI ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Крутогорб, 5 км північно-західніше села. 15 жовтня 1980 р.
407. 1.2.509.–2.1.4. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Гнатівка, 2 км східніше села. 15 жовтня 1980 р.
408. Б/н. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Гайсинський р-н., с. Щурівці, 2 км північніше села. 12 листопада 1977 р.
409. 1.2.7.–2.1.5. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., північна околиця с. Кам'яногірка. 25 серпня 1987 р.
410. 1.2.8.–2.1.5. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Кам'яногірка, західна околиця села. 26 серпня 1987 р.
411. 1.2.9.–2.1.5. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII–VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Кам'яногірка, південна околиця села. 26 серпня 1987 р.
412. 1.2.10.–2.1.5. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Олексіївка, східна околиця села. 26 серпня 1987 р.

413. 1.2.11.–2.1.5. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – I ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Почапинці, 1 км східніше села. 21 листопада 1986 р.
414. 1.2.12.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Рів, південна околиця села. 30 серпня 1986 р.
415. 1.2.13.–2.1.5. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Рожепи, південно-східна околиця села. 30 серпня 1986 р.
416. 1.3.14.–2.1.5. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Станіславчик, північно-західна околиця села. 7 жовтня 1987 р.
417. 1.2.15.–2.1.5. Паспорт. Передскіфське поселення VIII – поч. VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Станіславчик, Станіславчиські млинки 1 км північно-західніше села. 28 серпня 1986 р.
418. 1.2.16.–2.1.5. Паспорт. Передскіфське поселення VIII – поч. VII ст.ст.до н.е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Станіславчик, Станіславчиські млинки 1 км західніше села. 28 серпня 1986 р.
419. 1.2.17.–2.1.5. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Станіславчик, 2 км західніше села. 7 жовтня 1987 р.
420. 1.2.18.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Станіславчик, Станіславчиські млинки 0,5 км східніше села. 28 серпня 1986 р.
421. 1.2.19.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Станіславчик, північно-західна околиця села. 7 жовтня 1987 р.
422. 1.2.20.–2.1.5. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Тарасівка, південна околиця села. 27 серпня 1986 р.

423. 1.2.21.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Тарасівка, 0,5 км північніше села. 27 серпня 1986 р.
424. 1.3.22.–2.1.5. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Будьки, 1 км західніше села. 28 серпня 1986 р.
425. 1.2.23.–2.1.5. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Будьки, 0,5 км південно-західніше села. 28 серпня 1986 р.
426. 1.2.24.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Будьки, 0,5 км північніше села. 28 серпня 1986 р.
427. 1.2.25.–2.1.5. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – поч. III тис. до н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Вознівці, південна околиця села. 28 серпня 1986 р.
428. 1.2.26.–2.1.5. Паспорт. Передскіфське поселення VIII – поч. VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Вознівці, північна околиця села. 28 листопада 1986 р.
429. 1.2.27.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Вознівці, 0,5 км північніше села. 28 листопада 1986 р.
430. 1.2.28.–2.1.5. Паспорт. Передскіфське поселення VIII – поч. VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Демидівка, 0,5 км західніше села. 30 серпня 1986 р.
431. 1.3.29.–2.1.5. Паспорт. Курганний могильник. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Демидівка, 0,5 км західніше села. 30 серпня 1986 р.
432. 1.2.30.–2.1.5. Паспорт. Поселення пізньобронзового віку XIII–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Мартинівка, 2 км північніше села. 30 серпня 1986 р.

433. 1.2.31.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Мартинівка, 0,5 км південніше села. 30 серпня 1986 р.
434. 1.2.32.–2.1.5. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – I ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Новоселиця, 0,5 км північно-західніше села. 22 листопада 1986 р.
435. 1.2.33.–2.1.5. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – I ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Новоселиця, 1 км західніше села. 22 листопада 1986 р.
436. 1.1.34.–2.1.4. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Носківці, 4 км західніше села. 14 листопада 1986 р.
437. 1.2.35.–2.1.5. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Почапинці, 1 км східніше села. 14 листопада 1986 р.
438. 1.2.36.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Рожепи, 1 км східніше села. 30 серпня 1986 р.
439. 1.2.36.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Рожепи, західна околиця села. 30 серпня 1986 р.
440. 1.2.37.–2.1.5. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – I ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Северинівка, 1 км південніше села. 14 листопада 1986 р.
441. 1.2.38.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Северинівка, 2 км південніше села. 20 листопада 1986 р.
442. 1.2.39.–2.1.5. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Слобода Почапинецька, південно-східна околиця села. 14 листопада 1986 р.

443. 1.2.40.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Слобода, західна частина села. 14 листопада 1986 р.
444. 1.2.41.–2.1.5. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Тарасівка, західна частина села. 27 серпня 1986 р.
445. 1.2.42.–2.1.5. Паспорт. Передскіфське поселення VIII – поч. VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Тарасівка, 1 км південно-західніше села. 28 серпня 1986 р.
446. 1.2.43.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Тарасівка, північно-східна околиця села. 27 серпня 1986 р.
447. 1.2.44.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Тарасівка, західна околиця села. 27 серпня 1986 р.
448. 1.2.292.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Лопатинці, 3 км західніше села. 18 жовтня 1980 р.
449. 1.2.293.–2.1.5. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Демидівка, 0,5 км південніше села. 30 серпня 1986 р.
450. Б.н. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – I ст. н. е. Вінницька обл., Жмеринський р-н., с. Станіславчик, Станіславчиські млинки, 0,5 км південніше села. 28 серпня 1986 р.
451. 1.3.6.–2.1.6. Паспорт. Курганний могильник. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Василівка, 4 км південніше села. 10 липня 1988 р.
452. 1.2.7.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Василівка, 1 км західніше села. 12 серпня 1988 р.

453. 1.2.8.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Василівка, 1 км західніше села в ур. «Вершина». 12 серпня 1988 р.

454. 1.2.9.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. В'язовиця, 3 км східніше села. 14 серпня 1988 р.

455. 1.3.10.–2.1.6. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Старий Дашев, 0,5 км західніше села. 19 липня 1988 р.

456. 1.2.11.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Красеньке, 1,5 км південніше села. 14 серпня 1988 р.

457. 1.2.12.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Красеньке, 4 км на південний схід від села. 14 серпня 1988 р.

458. 1.2.13.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Красеньке, 3 км на північний схід від села. 14 серпня 1988 р.

459. 1.2.14.–2.1.6. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Красеньке, 2 км північно-західніше села. 14 серпня 1988 р.

460. 1.2.15.–2.1.6. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Лиса Гора, 3 км західніше села. 14 серпня 1988 р.

461. 1.2.17.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Якубівка, західна околиця села. 21 вересня 1988 р.

462. 1.3.28.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курганний могильник V–IV ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Городок, 3 км північніше села, ліворуч шляху на Дашев. 29 серпня 1985 р.

463. 1.3.29.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Дашев, 4 км північніше села, праворуч дороги на Дашев. 24 серпня 1984 р.
464. 1.2.30.–2.1.6. Паспорт. Поселення пізньобронзового віку XIII–IX ст.ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Кальник, південно-західна околиця села. 24 серпня 1984 р.
465. 1.2.31.–2.1.6. Паспорт. Ранньотрипільське поселення. Перша половина – IV тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Кантелина, 1 км південніше села. 26 серпня 1984 р.
466. 1.2.32.–2.1.6. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – I ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Кантелина, 2 км східніше села. 26 серпня 1984 р.
467. 1.3.33.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Леухи, 2 км на північний схід від села. 30 серпня 1985 р.
468. 1.3.34.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Леухи, 4 км південніше села. 29 серпня 1985 р.
469. 1.3.35.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Леухи, 1,5 км південніше села. 29 серпня 1985 р.
470. 1.3.36.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Леухи, південно-східна частина села, 2 поле. 29 серпня 1985 р.
471. 1.3.37.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Неменка, 1,5 км східніше села. 25 серпня 1985 р.
472. 1.3.38.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курганний могильник V–IV ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Неменка, 1,5 км західніше села, на дорозі і по обидві сторони дороги. 15 серпня 1985 р.

473. 1.3.39.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Павлівка, 3 км північніше села. 1 листопада 1984 р.
474. 1.3.40.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Паріївка, західна околиця села, лівий берег р. Сіб. 24 серпня 1984 р.
475. 1.3.41.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Паріївка, західна околиця села, 150 м від шляху Паріївка–Іллінці. 18 липня 1985 р.
476. 1.2.42.–2.1.6. Паспорт. Пізньоскіфське поселення III–II ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Пархомівка, 3 км східніше села. 26 серпня 1984 р.
477. 1.3.43.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курганий могильник V–IV ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Розсоховата, 4 км на північ від села. 20 серпня 1985 р.
478. 1.3.44.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курганий могильник V–IV ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Слободище, 1,5 км південніше села біля роздоріжжя на Леухи. 29 серпня 1985 р.
479. 1.2.46.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Яструбинці, 3 км західніше села. 26 серпня 1984 р.
480. 1.3.47.–2.1.6. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Варварівка. Західна околиця села. 17 травня 1985 р.
481. 1.2.48.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Жорнище, 0,5 км східніше села. 10 серпня 1985 р.
482. 1.2.49.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Жорнище, 0,5 км від північної околиці села. 20 липня 1985 р.

483. 1.2.50.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – поч. III тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Вербівка, 1 км на схід від села. 5 квітня 1978 р.
484. 1.2.51.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – поч. III тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Іванівка, 1 км північніше села. 2 квітня 1978 р.
485. 1.3.52.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Лугова, 1,5 км східніше села. 10 червня 1986 р.
486. 1.2.53.–2.1.6. Паспорт. Поселення епохи пізньої бронзи XIII–IX ст.ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Неменка, східна околиця села. 23 серпня 1985 р.
487. 1.2.53.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення, пізній етап C₁, перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Пархомівка, в 300 м південніше села. 16 квітня 1977 р.
488. 1.2.54.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Неменка, 0,5 км східніше села. 23 липня 1985 р.
489. 1.2.54.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Кінець I половини – середина IV тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Сорока, 1 км на схід від села. 2 жовтня 1978 р.
490. 1.3.55.–2.1.6. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Городок. 1 км північніше села. 30 жовтня 1989 р.
491. 1.3.55.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Павлівка, північна околиця села. 22 жовтня 1985 р.
492. 1.2.55.–2.1.6. Паспорт. Пізньоскіфське поселення III–II ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Сорока, 1 км західніше села. 24 листопада 1978 р.

493. 1.3.56.–2.1.6. Паспорт. Курганний могильник. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Жадани, східна околиця села. 23 жовтня 1989 р.
494. 1.3.56.–2.1.6. Паспорт. Курганний могильник VII–VI ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Кам'яногірка, в 400 м на південь від села. 17 травня 1977 р.
495. 1.2.56.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Шевченкове, 1 км західніше села. 10 липня 1985 р.
496. 1.2.57.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Бабин, центр села. 17 травня 1983 р.
497. 1.3.57.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Сорока, 2 км західніше села. 3 жовтня 1978 р.
498. 1.3.57.–2.1.5. Паспорт. Курганний могильник. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Іллінецьке, 2 км північніше села. 25 жовтня 1989 р.
499. 1.2.58.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Бабин, центр села. 17 травня 1983 р.
500. 1.2.58.–2.1.6. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Голики, 2 км східніше села. 12 червня 1978 р.
501. 1.2.58.–2.1.6. Паспорт. Передскіфське поселення VIII – перша половина VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Красеньке, західна околиця села. 20 жовтня 1989 р.
502. 1.2.59.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Бабин, центральна частина села, правий берег струмка. 16 травня 1982 р.
503. 1.2.59.–2.1.6. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Варварівка, 2 км на північний захід від села. 5 вересня 1979 р.

504. 1.2.59.–2.1.5. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Купчинці, 1 км північно-східніше села. 30 жовтня 1989 р.
505. 1.2.60.–2.1.6. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Бабин, східна околиця села, ур. «Оболоня». 16 травня 1982 р.
506. 1.3.60.–2.1.5. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Купчинці, залізнична будка, 2-й кілометр. 30 жовтня 1989 р.
507. 1.2.60.–2.1.6. Паспорт. Зарубинецьке поселення II–I ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Пархомівка, 0,3 км східніше села. 16 квітня 1978 р.
508. 1.2.61.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Борисівка, південно-східна частина села. 5 вересня 1982 р.
509. 1.3.61.–2.1.5. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Купчинці, 2 км східніше села. 30 жовтня 1989 р.
510. 1.2.61.–2.1.6. Паспорт. Зарубинецьке поселення, середина III ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Паріївка, 0,5 км на південь від села. 12 червня 1978 р.
511. 1.3.62.–2.1.6. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Борисівка, 0,5 км західніше села, ліворуч дороги Борисівка, Іллінці. 5 вересня 1982 р.
512. 1.3.62.–2.1.5. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Купчинці, 2 км східніше села. 30 жовтня 1989 р.
513. 1.2.62.–2.1.6. Паспорт. Зарубинецьке поселення. Кінець III – початок II ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Райки, північно-східна окраїна села. 10 червня 1978 р.
514. 1.2.63.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Борисівка, 1,5 км на південний захід від села. 13 червня 1978 р.

515. 1.2.63.–2.1.6. Паспорт. Поселення епохи пізньої бронзи XIII–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Василівка, 3 км південніше села в ур. «Соловійова». 10 травня 1982 р.
516. 1.3.63.–2.1.5. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Купчинці, 2 км північно-східніше села. 30 жовтня 1989 р.
517. 1.2.64.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – початок VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Василівка, 2 км на південно-захід від села. 10 травня 1982 р.
518. 1.2.64.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Джупинівка, 200 м на північ від села. 11 квітня 1978 р.
519. 1.3.64.–2.1.5. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Романів Хутір (Болюхівка), 1 км південно-східніше села. 30 жовтня 1989 р.
520. 1.2.65.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – початок III тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. В'язовиця, в 400 м на південь від села. 22 травня 1982 р.
521. 1.2.66.–2.1.6. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Голики, 300 м східніше села. 31 травня 1981 р.
522. 1.2.66.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Кальник, 4 км західніше села. 2 жовтня 1978 р.
523. 1.2.67.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Кінець першої половина – середина IV тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Даньківка, північна околиця села. 17 травня 1982 р.
524. 1.2.67.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Лугова, 300 м південіше села. 21 жовтня 1978 р.

525. 1.2.68.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – початок III тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Даньківка, східна околиця села. 17 травня 1983 р.
526. 1.2.68.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Паріївка, 2 км південно-західніше села. 10 квітня 1978 р.
527. 1.2.69.–2.1.6. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Даньківка, центральна частина села, ур. «Росоша». 16 травня 1982 р.
528. 1.2.69.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Сорока, 300 м західніше села. 3 жовтня 1978 р.
529. 1.2.70.–2.1.6. Паспорт. Ранньослов'янське поселення V–VI ст. ст. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Голики, 300 м на схід від села. 13 листопада 1978 р.
530. 1.2.70.–2.1.6. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Дашев, в межах села, правий берег р. Сіб, нижче млина. 11 жовтня 1981 р.
531. 1.2.71.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – початок VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Жорнище, 1 км північніше села. 22 серпня 1982 р.
532. 1.2.73.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Китайгород, південна околиця села. 29 серпня 1982 р.
533. 1.2.73.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Копіївка, 1,5 км східніше села. 12 квітня 1978 р.
534. 1.2.74.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу і зарубинецької культури VIII – початок VII ст. ст. до н.е., I ст. до н. е. – II ст. н.

е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Лугова, 1 км південно-західніше села, праворуч дороги на Жорнище. 27 жовтня 1981 р.

535. 1.2.74.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське поселення VII ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Паріївка, 3 км південніше села. 24 жовтня 1978 р.

536. 1.2.75.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII–VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Райки, північна околиця села. 31 травня 1981 р.

537. 1.2.76.–2.1.6. Паспорт. Скіфське поселення VI–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Райки, 300 м північніше села. 31 травня 1981 р.

538. 1.2.76.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Червоне, 300 м південніше села. 20 листопада 1977 р.

539. 1.2.77.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Сорока, південна околиця села. 24 травня 1982 р.

540. 1.2.77.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III – IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Якубівка, 0,5 км західніше села. 2 лютого 1979 р.

541. 1.1.78.–2.1.6. Паспорт. Скіфське і слов'янське городище VI–IV ст. ст. до н. е., X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Василівка, в 200 м на південь від села. 14 листопада 1977 р.

542. 1.2.78.–2.1.6. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Тягун, північно-східна околиця села, ур. «Передеріїв яр». 1 жовтня 1981 р.

543. 1.1.79.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Василівка, 200 м східніше села проти вулиці Партизанська. 11 листопада 1977 р.

544. 1.2.79.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Лугова, 400 м південніше села. 27 липня 1978 р.

545. 1.2.79.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Тягун, південно-східна околиця села, хутір «Абісінія». 1 жовтня 1981 р.

546. 1.1.80.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське городище. Городище уличів, X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Дашев, 2 км західніше селища. 26 листопада 1977 р.

547. 1.2.80.–2.1.6. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Тягун, південна околиця села. 1 жовтня 1981 р.

548. 1.1.81.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське городище. Городище уличів, X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Дашев, 2 км західніше селища. 25 листопада 1977 р.

549. 1.2.81.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – початок VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Шабельна, 2 км східніше села. 6 жовтня 1981 р.

550. 1.1.82.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське городище. Побудоване уличами в X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Копіївка, 2східна частина села 800 м від першого городища. 20 листопада 1977 р.

551. 1.2.82.–2.1.6. Паспорт. Поселення епохи бронзи XIII–X ст.ст.до н.е. Пізньозрубний час. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Якубівка, 1 км південніше села, ур. «Плюшкові левади». 27 жовтня 1981 р.

552. 1.1.83.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське городище. Улицьке городище, X–XI ст. ст. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Копіївка, центр села. 18 червня 1977 р.

553. 1.2.291.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Пізній етап C₁ (перша половина III тис. до н. е.). Вінницька обл., Іллінецький р-н.,

с. Борисівка, в 2 км на південний захід від села, на шляху Іллінці-Красненське.
8 квітня 1977 р.

554. 1.2.293.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Пізній етап Трипільля (перша половина III тис. до н. е.). Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Вербівка, в 400 м південніше села. 11 травня 1977 р.

555. 1.2.294.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – трпочаток III тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Жорнище, в 4 км на північний захід від села. 21 квітня 1977 р.

556. 1.2.295.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Середній етап трипільля, друга половина IV – початок III тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Криштопівка, 3 км східніше села. 20 червня 1977 р.

557. 1.2.296.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Ранньотрипільське поселення (кінець першої половини-середина IV тис. до н. е.). Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Уланівка, в 300 м південніше села. 22 квітня 1977 р.

558. 1.2.297.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Поселення відноситься до етапу C_I (перша половина III тис. до н. е.). Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Шевченково, в 0,5 км на захід від села. 29 травня 1977 р.

559. 1.2.301.–2.1.6. Паспорт. Пізньотрипільське поселення друга половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Купченці, 1 км західніше села. 15 жовтня 1979 р.

560. 1.2.302.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Середина IV тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., хутір Червоний, 500 м на схід від села. 16 жовтня 1978 р.

561. 1.2.303.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Шевченково, 1 км на північний бзахід від села. 20 жовтня 1978 р.

562. 1.2.304.–2.1.6. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – поч. III тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., Якубівка, 1 км західніше села. 15 лютого 1979 р.

563. 1.2.305.–2.1.6. Паспорт. Поселення епохи пізньої бронзи X–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Борисівка, 3 км на захід від села. 5 жовтня 1978 р.
564. 1.2.306.–2.1.6. Паспорт. Поселення епохи бронзи XVI–XIV ст. ст. до н. е. Середня бронза. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Жорнище, східна околиця села. 5 листопада 1980 р.
565. 1.2.307.–2.1.6. Паспорт. Поселення епохи бронзи. Кінець II тис. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Польове, 1 км на північний схід від села. 15 жовтня 1979 р.
566. 1.2.308.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – початок VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Борисівка, 1 км південніше села. 25 жовтня 1980 р.
567. 1.2.309.–2.1.6. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII ст. до н.е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Жорнище, 4 км східніше села. 10 жовтня 1978 р.
568. 1.2.310.–2.1.6. Паспорт. Скіфське поселення V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Варварівка, південна частина села. 15 жовтня 1980 р.
569. 1.2.311.–2.1.6. Паспорт. Скіфське поселення V–III ст. ст. до н. е. (Класичний період). Вінницька обл., Іллінецький р-н., Хутір Червоний, 200 м південніше села. 10 березня 1979 р.
570. 1.3.312.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Варварівка, південна околиця села. 11 жовтня 1980 р.
571. 1.3.313.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Голики, 3 км східніше села. 17 листопада 1980 р.
572. 1.3.314.–2.1.6. Паспорт. Скіфський могильник VII–VI ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Жорнище, 2 км південно-західніше села. 14 жовтня 1980 р.

573. 1.3.316.–2.1.6. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Паріївка, західна околиця села. 14 жовтня 1980 р.
574. 1.3.317.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Паріївка, 1 км західніше села. 10 жовтня 1980 р.
575. 1.3.318.–2.1.6. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Паріївка, східна околиця села. 11 листопада 1980 р.
576. 1.3.319.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Романів Хутір, 500 м південно-західніше села. 10 листопада 1979 р.
577. 1.3.320.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Слобідка, 300 м східніше села. 11 жовтня 1979 р.
578. 1.3.321.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Якубівка, 0,5 км західніше села. 13 жовтня 1980 р.
579. 1.3.321.–2.1.6. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Якубівка, 1,5 км західніше села. 14 жовтня 1980 р.
580. 1.2.322.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Варварівка, 300 м західніше села. 17 лютого 1979 р.
581. 1.2.323.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Городок, центр села. 12 жовтня 1980 р.
582. 1.2.324.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Кам'яногірка, східна околиця села. 29 жовтня 1979 р.

583. 1.2.325.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Китайгород, 1 км західніше села. 4 жовтня 1979 р.
584. 1.2.326.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Неменка, 1 км на північ від села. 7 жовтня 1979 р.
585. 1.2.327.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Піріївка, 2 км східніше села. 4 жовтня 1978 р.
586. 1.2.328.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Слобідка, північна околиця села. 2 вересня 1979 р.
587. 1.2.329.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Тягун, в 0,5 км південніше села. 10 жовтня 1979 р.
588. 1.2.330.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Чортория, північна околиця села. 20 жовтня 1980 р.
589. 1.2.331.–2.1.6. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Якубівка, 0,5 км західніше села. Ур. «Поле Чоловського». 5 жовтня 1978 р.
590. 1.1.332.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Борисівка, 2 км південно-західніше села. 12 жовтня 1980 р.
591. 1.2.333.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Варварівка, 0,5 км західніше села. 2 березня 1979 р.
592. 1.2.334.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Городок, східна околиця села. 20 жовтня 1980 р.

593. 1.2.336.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Польове, 1 км північно-східніше села. 25 жовтня 1979 р.
594. 1.2.337.–2.1.6. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Чортория, 0,5 км західніше села. 5 листопада 1979 р.
595. 1.2.338.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. н. е. Поселення типу Луки–Райковецької. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Шевченкове, 400 м на північний захід від села. 6 жовтня 1978 р.
596. 1.2.339.–2.1.6. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Якубівка, 1,5 км західніше села. 11 лютого 1979 р.
597. 1.3.22.–2.1.8. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Нова Гребля, 2 км південніше села. 7 жовтня 1988 р.
598. 1.2.64.–2.1.8. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Шепіївка, західна околиця села. 10 жовтня 1986 р.
599. 1.2.65.–2.1.8. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Шепіївка, 1 км східніше села. 23 серпня 1986 р.
600. 1.2.87.–2.1.8. Паспорт. Пізньотрипільське і зарубинецьке поселення. Перша половина III тис. до н. е., I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Байківка, центр села. 31 жовтня 1981 р.
601. 1.2.88.–2.1.8. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Байківка, 0,4 км західніше села. 10 жовтня 1981 р.
602. 1.2.88.–2.1.8. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Писарівка, 3 км південніше села. 6 квітня 1978 р.

603. 1.2.89.–2.1.8. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Байківка, західна околиця села. 31 жовтня 1981 р.
604. 1.1.89.–2.1.8. Паспорт. Слов'янське городище XI–XII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Грушківці (Голяки), південна окраїна села. 10 листопада 1977 р.
605. 1.2.90.–2.1.8. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–XII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Байківка, північна околиця села. 21 жовтня 1981 р.
606. 1.2.91.–2.1.8. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Глинськ, південно-західна частина села, ур. «Огрудок». 12 серпня 1982 р.
607. 1.2.92.–2.1.8. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Глинськ, західна околиця села, ур. «Заруда». 26 червня 1982 р.
608. 1.2.93.–2.1.8. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Глинськ, 1,5 км східніше села. 13 серпня 1982 р.
609. 1.2.94.–2.1.8. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Глинськ, 2 км східніше села. 13 серпня 1982 р.
610. 1.2.95.–2.1.8. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Глинськ, південно-східна частина села. 14 липня 1982 р.
611. 1.2.96.–2.1.8. Паспорт. Ранньотрипільське поселення. Перша половина – середина IV тис. до н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., Жигалівка, 500 м західніше села, ур. «Жигалівське». 6 серпня 1982 р.
612. 1.2.97.–2.1.8. Паспорт. Поселення середньобронзового віку. XVI–XIV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Жигалівка, в ур. «За окопом», 3 км південніше села. 16 серпня 1982 р.

613. 1.2.98.–2.1.8. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Жигалівка, ур. «Горб за водою», центр села. 6 серпня 1982 р.
614. 1.2.99.–2.1.8. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Жигалівка, південна околиця села, ур. «Гончарівка». 6 серпня 1982 р.
615. 1.3.100.–2.1.8. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н., с. Іванів, 2 км північніше села. 6 серпня 1982 р.
616. 1.2.101.–2.1.8. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Іванів, ур. «Янівське», 2 км північніше села. 6 серпня 1982 р.
617. 1.3.102.–2.1.8. Паспорт. Скіфський курганный могильник V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Кам'яногірка, 4 км південніше села, 2 км від хати лісника. 20 червня 1981 р.
618. 1.2.104.–2.1.8. Паспорт. Пізньотрипільське поселення III тис. до н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Пиків, центр села, острів біля Будинку культури. 31 жовтня 1981 р.
619. 1.2.105.–2.1.8. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – початок VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Пиків, центральна частина села. 31 жовтня 1981 р.
620. 1.2.106.–2.1.8. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Пиків, центральна частина села, правий приток р. Постолової. 31 жовтня 1981 р.
621. 1.2.107.–2.1.8. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Пиків, південна околиця села, ур. «За окопом». 31 жовтня 1981 р.
622. 1.2.108.–2.1.8. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Пиків, південно-західна частина села. 31 жовтня 1981 р.

623. 1.2.109.–2.1.8. Паспорт. Трипільське поселення друга половина IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Хомутиці, східна околиця села. 12 серпня 1982 р.
624. 1.2.110.–2.1.8. Паспорт. Поселення епохи бронзи. Кінець XIII–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Хомутиці, південна околиця села. 12 серпня 1982 р.
625. 1.2.111.–2.1.8. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Хомутиці, східна частина села, ур. «Під Райками». 12 серпня 1982 р.
626. 1.2.112.–2.1.8. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Хомутиці. Центральна частина села. 12 серпня 1982 р.
627. 1.2.345.–2.1.8. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – поч. III тис. до н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Голяки (Грушківці), західна околиця села. 11 жовтня 1980 р.
628. 1.2.346.–2.1.8. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – поч. III тис. до н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Кам'яногірка, 2 км східніше села. 16 жовтня 1980 р.
629. 1.2.347.–2.1.8. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – початок VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Кам'яногірка, 1 км західніше села. 6 жовтня 1980 р.
630. 1.3.348.–2.1.8. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Павлівка, 2 км південно-західніше села, 3 км південно-західніше села. 5 листопада 1980 р.
631. 1.2.349.–2.1.8. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Іванів. 400 м східніше села. 15 жовтня 1980 р.
632. 1.2.350.–2.1.8. Паспорт. Слов'янське поселення X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Калинівський р-н., с. Кам'яногірка. 3 км східніше села. 11 жовтня 1980 р.

633. 1.3.25.–2.1.7. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Козятинський р-н., с. Безіменне, 1 км південно-західніше села. 1 жовтня 1988 р.
634. 1.3.26.–2.1.7. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Козятинський р-н., с. Воскодавинці, 1 км західніше села. 1 жовтня 1988 р.
635. 1.3.27.–2.1.7. Паспорт. Курганний могильник. Вінницька обл., Козятинський р-н., с. Перемога, 3 км південніше села. 1 жовтня 1988 р.
636. 1.3.28.–2.1.7. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Козятинський р-н., с. Самгородок, 1,5 км північніше села. 1 жовтня 1988 р.
637. 1.2.30.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Богданівка, західна околиця села 0,5 км. 23 серпня 1986 р.
638. 1.2.31.–2.1.10. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Війтівці, 1,5 км південніше села. 18 серпня 1988 р.
639. 1.3.31.–2.1.10. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Пісочин, 2 км північніше села. 5 жовтня 1987 р.
640. 1.2.32.–2.1.10. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – початок VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Війтівці, 1 км на південний захід від села. 12 серпня 1988 р.
641. 1.2.33.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Петрівка, південна околиця села. 1 жовтня 1988 р.
642. 1.2.34.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Пилипенкове, південна околиця. 12 серпня 1988 р.
643. 1.3.35.–2.1.10. Паспорт. Курганний могильник. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Струтинка, 1 км на схід від села. 20 вересня 1988 р.
644. 1.3.36.–2.1.10. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Струтинка, 0,5 км східніше села. 20 вересня 1988 р.

645. 1.2.37.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Струтинка, 0,5 км на південний схід села. 20 вересня 1988 р.
646. 1.3.38.–2.1.10. Паспорт. Курганний могильник. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Щаслива, 3 км південніше села. 26 вересня 1988 р.
647. 1.3.39.–2.1.10. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Щаслива, 3 км південно-східніше села. 26 вересня 1988 р.
648. 1.2.65.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Богданівка, 4 км на західніше села. 22 жовтня 1989 р.
649. 1.2.68.–2.1.10. Паспорт. Ранньослов'янське поселення V–VI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Богданівка, південна околиця села. 23 серпня 1986 р.
650. 1.3.69.–2.1.10. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Констянтинівка, 1,5 км східніше села. 10 жовтня 1985 р.
651. 1.2.70.–2.1.10. Паспорт. Поселення пізньої бронзи XIII–IX ст. до н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Нападівка, північно-західна околиця села. 23 серпня 1986 р.
652. 1.2.71.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Нападівка, 0,5 км північніше села. 23 серпня 1986 р.
653. 1.3.72.–2.1.10. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Приборівка, східна околиця села. 20 жовтня 1985 р.
654. 1.2.73.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Росоша, східна околиця села. 23 серпня 1986 р.
655. 1.3.74.–2.1.10. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Ст. Прилука, 2 км північніше села. 21 червня 1986 р.

656. 1.3.75.–2.1.10. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Стара Прилука, північна околиця села. 21 травня 1986 р.
657. 1.3.80.–2.1.10. Паспорт. Курганний могильник V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., ст. Липовець, 2 км східніше смт. 24 серпня 1985 р.
658. 1.2.81.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Брицьке, південно-західна околиця села. 11 жовтня 1984 р.
659. 1.2.82.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Вахнівка, 2 км північно-східніше села, по обидва боки шосе. 16 жовтня 1984 р.
660. 1.2.83.–2.1.10. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Зозів, 1 км східніше села. 17 жовтня 1984 р.
661. 1.2.84.–2.1.10. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Зозів, 2 км південно-східніше села. 17 жовтня 1984 р.
662. 1.2.85.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Росоша, 5 км на північ від села. 24 серпня 1984 р.
663. 1.3.87.–2.1.10. Паспорт. Кургани середньодніпровської культури XIX–XVIII ст. ст. до н. е. Рання бронза. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Щасливе, 0,5 км південно-східніше села. 1 листопада 1984 р.
664. 1.3.88.–2.1.10. Паспорт. Курган середньодніпровської культури XIX–XVIII ст. ст. до н. е. Рання бронза. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Щаслива, 3 км східніше села. 1 жовтня 1984 р.
665. 1.1.99.–2.1.10. Паспорт. Слов'янське городище. Друга половина XIV ст. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Війтівці, південна частина села. 15 листопада 1977 р.

666. 1.2.357.–2.1.10. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – поч. III тис. до н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Іванька, південно-західна околиця села «Виселок». 12 жовтня 1981 р.

667. 1.2.358.–2.1.10. Паспорт. Поселення епохи бронзи XIII–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Приборівка, 4 км на південний схід від села. 1 жовтня 1979 р.

668. 1.2.359.–2.1.10. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – початок VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Косаківка, північна околиця села. 12 жовтня 1979 р.

669. 1.2.360.–2.1.10. Паспорт. Курган епохи бронзи XVI–XIV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., смт Липовець (с. Скакунка), 1 км західніше села. 1 листопада 1979 р.

670. 1.3.361.–2.1.10. Паспорт. Курган епохи бронзи. Перша половина II тис. до н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Лукашова, 1 км південніше села. 19 листопада 1980 р.

671. 1.2.362.–2.1.10. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – початок VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Пісочин, 400 м південніше села. 10 жовтня 1981 р.

672. 1.3.363.–2.1.10. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., північна околиця Липовця, електропідстанція. 27 жовтня 1981 р.

673. 1.3.364.–2.1.10. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Приборівка, 4 км південно-західніше села. 29 жовтня 1979 р.

674. 1.2.365.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Березівка, 200 м південніше села. 13 лютого 1979 р.

675. 1.2.366.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III – IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Вернянка, північна околиця села. 11 жовтня 1981 р.

676. 1.2.367.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Зозів, центр села. 27 жовтня 1981 р.
677. 1.2.368.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Іванька, західна околиця села, лівий берег р. Сібок. 10 жовтня 1981 р.
678. 1.2.369.–2.1.10. Паспорт. Поселення черняхівської культури III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Пісочин, західна околиця села «Пустовітівка». 10 жовтня 1981 р.
679. 1.2.370.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Пісочин, 500 м східніше села. 10 жовтня 1981 р.
680. 1.2.371.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Росоша, 300 м східніше села. 2 жовтня 1978 р.
681. 1.2.372.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Троща, південно-західна околиця села, ур. «Гуральня». 10 жовтня 1981 р.
682. 1.2.373.–2.1.10. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Троща, південно-східна околиця села, лівий берег р. Сіб. 11 жовтня 1981 р.
683. 1.2.374.–2.1.10. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Антський період. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Гордіївка, 0,5 км на північний захід від села. 10 січня 1979 р.
684. 1.2.445.–2.1.10. Паспорт. Трипільське поселення. Кінець першої половини – середина IV тис. до н. е. Вінницька обл., Липовецький р-н., с. Іванька, 300 м на захід від села. 28 червня 1977 р.
685. 1.2.26.–2.1.11. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Білозерка, 0,5 км південно-східніше села. 14 листопада 1986 р.

686. 1.2.28.–2.1.11. Паспорт. Поселення пізньої бронзи XIII–IX ст. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Бірків, 2 км південніше села. 14 листопада 1986 р.
687. 1.2.29.–2.1.11. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Залужне, східна околиця села. 22 листопада 1986 р.
688. 1.2.77.–2.1.11. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Залужне, 0,5 км південніше села. 23 листопада 1986 р.
689. 1.2.78.–2.1.11. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Кільянівка, 1 км західніше села. 23 листопада 1986 р.
690. 1.2.79.–2.1.11. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Кільянівка, східна околиця села. 22 листопада 1986 р.
691. 1.2.80.–2.1.11. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Кусиківці, південна околиця села, лівий берег струмка. 23 листопада 1986 р.
692. 1.2.81.–2.1.11. Паспорт. Ранньослов'янське поселення V–VI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Кусиківці, східна околиця села. 23 листопада 1985 р.
693. 1.2.125.–2.1.11. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Олександрівка, 400 м, південно-східніше села. 12 вересня 1982 р.
694. 1.2.126.–2.1.11. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Олександрівка, північно-східна околиця села, Лядське поле. 12 вересня 1982 р.
695. 1.2.128.–2.1.11. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Дашківці, 1 км південніше села. 5 вересня 1982 р.

696. 1.2.129.–2.1.11. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Дашківці, 300 м південніше села. 5 вересня 1982 р.
697. 1.2.130.–2.1.11. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Журавка, південна частина села, ур. «Кемпа». 12 вересня 1982 р.
698. 1.2.131.–2.1.11. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Журавка, південна частина села. 12 вересня 1982 р.
699. 1.2.133.–2.1.11. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Лісне, 300 м південніше села. 29 серпня 1982 р.
700. 1.2.138.–2.1.11. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Уладівка, північно-східна околиця села. 20 червня 1981 р.
701. 1.2.139.–2.1.11. Паспорт. Слов'янське поселення XI–XII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Уладівка, південно-східна околиця села, праворуч шосе Іванів – Уладівка. 18 червня 1981 р.
702. 1.2.376.–2.1.11. Паспорт. Трипільське поселення. Пізній етап Трипільля. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Дяківці, 2 км на північ від села. 29 жовтня 1979 р.
703. 1.2.377.–2.1.11. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Д'яківці, 1,5 км північніше села. 25 жовтня 1979 р.
704. 1.1.492.–2.1.11. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Городище, в 600 м на південний захід від села. 11 червня 1975 р.
705. 1.1.493.–2.1.11. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Літинський р-н., с. Сосни, західна окраїна села. 11 червня 1975 р.

706. 1.2.501.–2.1.26. Паспорт. Пізньопалеолітична стоянка 25 тис. років до н. е. Вінницька обл., м. Вінниця, с. Сабарів, місце злиття р. П. Буг і Вишеньки. 10 березня 1981 р.
707. 1.1.502.–2.1.26. Паспорт. Скіфське городище VII–VI ст. ст. до н. е. (Архаїчний період). Вінницька обл., м. Вінниця, лікарня ім. Ющенко, правий берег р. П. Буг. 10 березня 1981 р.
708. 1.2.503.–2.1.26. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. н. е. Поселення типу Луки–Райковецької. Вінницька обл., м. Вінниця, р-н П'ятничаний 1 км західніше населеного пункту. 22 жовтня 1979 р.
709. 1.2.82.–2.1.13. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Муровано-Куриловецький р-н., с. Привітне, 0,5 км південніше села. 29 серпня 1986 р.
710. 1.3.53.–2.1.14. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Кароліна, центр села. 25 серпня 1988 р.
711. 1.2.54.–2.1.14. Паспорт. Ранньослов'янське поселення V–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Кароліна, 1 км на північ від села. 25 серпня 1988 р.
712. 1.2.55.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – початок VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ворошилово /Кірово/, 1 км східніше села. 12 вересня 1988 р.
713. 1.2.56.–2.1.14. Паспорт. Скіфське поселення VIII – початок VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Кірово, 3 км на північ від села. 22 вересня 1988 р.
714. 1.2.57.–2.1.14. Паспорт. Скіфське поселення VIII – початок VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Кірово, 3,5 км північніше села. 22 вересня 1988 р.
715. 1.2.58.–2.1.14. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Кірово (Ворошилово), 1,5 км східніше села. 25 серпня 1988 р.

716. 1.3.59.–2.1.14. Паспорт. Курганний могильник. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ковалівка, 3 км північніше села. 20 серпня 1988 р.
717. 1.2.60.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – початок VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ковалівка, 1,5 км східніше села. 20 серпня 1988 р.
718. 1.2.61.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – початок VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ковалівка, 2 км південно-східніше села. 12 жовтня 1988 р.
719. 1.2.62.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III – IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ковалівка, 2 км північніше села. 20 серпня 1988 р.
720. 1.2.63.–2.1.14. Паспорт. Скіфське поселення VII–VI ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Коровайна, 0,5 км задніше села. 25 серпня 1988 р.
721. 1.2.64.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Межигірка, південна околиця села. 20 серпня 1988 р.
722. 1.2.65.–2.1.14. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Межигірка, східна околиця села. 20 серпня 1988 р.
723. 1.2.66.–2.1.14. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. В. Кропивна, 0,5 км північніше села. 21 серпня 1989 р.
724. 1.2.66.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – початок VII ст. ст. до н.е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ометинці, 1,5 км південніше села. 10 серпня 1989 р.
725. 1.3.67.–2.1.14. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ометинці, 3 км північніше села. 29 липня 1989 р.

726. 1.2.67.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ометинці, центр села. 25 серпня 1989 р.
727. 1.2.68.–2.1.14. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Потоки, північно-західна околиця села. 26 вересня 1988 р.
728. 1.2.68.–2.1.14. Паспорт. Скіфське поселення VI ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ситківці, західна околиця села. 20 жовтня 1990 р.
729. 1.3.82.–2.1.14. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Червоне, 1 км північніше села. 20 червня 1988 р.
730. 1.2.85.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – початок VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. В. Кропивна, в 300 м західніше села. 10 липня 1985 р.
731. 1.2.89.–2.1.14. Паспорт. Поселення епохи бронзи XIX–XVII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ометинці, 2 км східніше села. 17 травня 1985 р.
732. 1.2.90.–2.1.14. Паспорт. Поселення скіфського часу VII–VI ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ометинці, 3 км східніше села. 17 травня 1986 р.
733. 1.2.109.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Дубовець, 1 км північно-західніше села. 4 квітня 1978 р.
734. 1.2.110.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – початок III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Заньківці, західна околиця села. 3 квітня 1978 р.
735. 1.2.111.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Кінець першої половини –середина IV тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Коржівка, 0,5 км східніше села. 9 квітня 1978 р.

736. 1.2.112.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – початок III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Коржівка, 0,5 км східніше села. 5 квітня 1978 р.

737. 1.2.113.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ковалівка, 0,5 км західніше села. 20 квітня 1978 р.

738. 1.2.114.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Мельниківці, південно-західна околиця села. 6 квітня 1978 р.

739. 1.2.115.–2.1.17. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Пізній C_I етап. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Мухівці, 2 км північніше села. 11 серпня 1978 р.

740. 1.2.116.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – початок III тис. до н. е. Середній етап Трипільської культури. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Скрицьке, 3 км східніше села. 20 червня 1978 р.

741. 1.2.118.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Пізньотрипільське поселення. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Українська Чернишівка, західна околиця села. 19 червня 1978 р.

742. 1.2.119.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Пізньотрипільське поселення. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Червоне, 1,5 км на південний схід від села. 11 січня 1978 р.

743. 1.2.120.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – початок III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Червоне, 2 км на північ від села. 10 січня 1978 р.

744. 1.3.122.–2.1.14. Паспорт. Курганний могильник VI–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Телегіївка, в межах села. 14 квітня 1978 р.

745. 1.3.123.–2.1.14. Паспорт. Курганний могильник VI–V ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Н. Кропивна, в 4 км на південний схід від села. 9 квітня 1977 р.

746. 1.2.124.–2.1.14. Паспорт. Скіфське поселення VI ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Райгород, 3 км східніше села. 14 серпня 1978 р.

747. 1.2.125.–2.1.14. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – I ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Вовчок, 0,5 км північніше села. 14 червня 1978 р.

748. 1.2.126.–2.1.14. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Коржівка, 1 км на схід села. 4 квітня 1978 р.

749. 1.2.127.–2.1.14. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Монастирок, 1 км на південний захід від села. 19 жовтня 1978 р.

750. 1.2.128.–2.1.14. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – I ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ометинці, 1 км на захід від села. 18 квітня 1978 р.

751. 1.2.129.–2.1.14. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Чуків, 1 км південно-західніше села. 12 червня 1978 р.

752. 1.2.130.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Довжок, 3 км східніше села, лівий берег р. П. Буг. 15 квітня 1978 р.

753. 1.2.131.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Зяньківці, 200 м західніше села. 11 квітня 1978 р.

754. 1.2.132.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., м. Немирів, південна околиця села. 10 серпня 1978 р.

755. 1.2.133.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Нижня Кропивна, 0,5 км західніше села. 7 квітня 1978 р.

756. 1.2.134.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ометинці, 1 км на захід від села. 9 квітня 1978 р.

757. 1.2.135.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Слобідка, на східній околиці села. 8 квітня 1978 р.

758. 1.2.136.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Скрицьке, 2 км на південний захід від села. 20 червня 1978 р.

759. 1.2.138.–2.1.14. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Головеньки, 0,5 км на схід від села. 3 квітня 1978 р.

760. 1.2.139.–2.1.14. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Зеленянка, північна околиця села. 24 квітня 1978 р.

761. 1.2.140.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське поселення VIII – IX ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Заньківці, 0,5 км західніше села. 3 квітня 1978 р.

762. 1.2.142.–2.1.14. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Самчинці, 1 км західніше села. 20 травня 1978 р.

763. 1.2.143.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське поселення VII ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Самчинці, 1 км східніше села. 15 червня 1978 р.

764. 1.2.144.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Антський період. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Семенки, 300 м північніше села. 20 червня 1978 р.

765. 1.2.145.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське поселення. Поселення уличів VIII–IX ст. ст. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Семенки, 300 м північніше села. 19 червня 1978 р.

766. 1.2.146.–2.1.14. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ситківці, 3 км на південь від села. 17 березня 1978 р.

767. 1.2.147.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське поселення VII ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Слобідка, східна околиця села. 19 квітня 1978 р.

768. 1.2.148.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина IV тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Глинське, Південна частина села. 27 серпня 1982 р.

769. 1.2.148.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. Поселення типу Луки–Райковецької. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Скрицьке, 3 км на південний захід від села. 20 червня 1978 р.

770. 1.2.149.–2.1.14. Паспорт. Поселення епохи бронзи XIX–XVII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Забужжя, 1 км західніше села. 27 серпня 1982 р.

771. 1.2.149.–2.1.14. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Шолудьки, 300 м на схід від села. 10 квітня 1978 р.

772. 1.1.150.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Вовчок, центр села. 17 листопада 1977 р.

773. 1.2.150.–2.1.14. Паспорт. Поселення епохи пізньої бронзи XIII–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Н. Кропивна, західна околиця села. 17 вересня 1982 р.

774. 1.1.151.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Дубовець, 2 км на північний схід від села. 26 грудня 1977 р.

775. 1.2.151.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Н. Кропивна, південно-західна частина села. 21 вересня 1982 р.
776. 1.2.152.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Н. Кропивна, східна частина села, ур. «Хамулівка». 17 вересня 1982 р.
777. 1.1.152.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Джуринці, 2 км на південний захід від села. 18 червня 1977 р.
778. 1.1.153.–2.1.14. Паспорт. Городище передскіфського часу і уличів VIII–VII ст. ст. до н. е. і X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Коржівка, 0,5 км південніше хутора Коржівка. 14 листопада 1977 р.
779. 1.2.153.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Стрільченці, південна околиця села. 27 серпня 1982 р.
780. 1.2.154.–2.1.14. Паспорт. Поселення епохи бронзи XIX –XVII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Шолудьки, 1 км східніше села. 27 серпня 1982 р.
781. 1.1.155.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Лоївці, 2 км на схід від села. 22 листопада 1977 р.
782. 1.1.156.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Мельниківці, 0,5 км на південь від села. 23 листопада 1977 р.
783. 1.1.157.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське городище. Дерев'яно-земляне укріплення уличів X–XI ст. ст. Вінницька обл., Немирівський р-н., ст. Немирів, 1 км північніше села. 13 листопада 1977 р.
784. 1.1.158.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Сажки, 400 м на південь від села. 16 листопада 1977 р.

785. 1.1.160.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. ст. н. е. Належало племені уличів. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Скрицьке, центр села. 14 листопада 1977 р.
786. 1.2.390.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Байраківка, 3 км західніше села, ур. «Висілок». 10 вересня 1981 р.
787. 1.2.391.–2.1.14. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ометинці, 4 км на схід від села. 14 квітня 1981 р.
788. 1.2.392.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Перепеличе, 3 км західніше села. 20 січня 1979 р.
789. 1.2.393.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Середній етап Трипілля, друга половина IV – початок III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ситківці, 3 км південніше села. 11 серпня 1978 р.
790. 1.2.394.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Пізній етап. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Чуків, 0,5 км північніше села. 1 жовтня 1978 р.
791. 1.2.395.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Чуків, 1 км східніше села. 22 січня 1979 р.
792. 1.2.396.–2.1.14. Паспорт. Поселення епохи бронзи XIII–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Марксово, 1 км південніше села. 10 жовтня 1979 р.
793. 1.2.397.–2.1.14. Паспорт. Поселення епохи пізньої бронзи XIII–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Марксово, 0,5 км північніше села. 9 жовтня 1979 р.
794. 1.2.398.–2.1.14. Паспорт. Поселення епохи бронзи XVI–XIV ст. ст. до н. е. Середня бронза. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ометинці, 2 км на схід від села. 14 квітня 1981 р.

795. 1.2.399.–2.1.14. Паспорт. Поселення епохи бронзи XV–XII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Райгород, 1 км південніше села, правий берег р. П. Буг. 26 січня 1979 р.
796. 1.2.400.–2.1.14. Паспорт. Поселення середньої бронзи XVI–XIV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Райгород, 300 м на південний захід від села. 27 жовтня 1981 р.
797. 1.2.401.–2.1.14. Паспорт. Поселення епохи бронзи (пізній етап) XIII–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ситківці, південна частина села. 6 жовтня 1981 р.
798. 1.2.402.–2.1.14. Паспорт. Поселення епохи бронзи (пізній етап) XV–XII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Семенки, 300 м східніше села. 16 березня 1979 р.
799. 1.2.403.–2.1.14. Паспорт. Поселення епохи бронзи (епоха середньої бронзи) типу Носівці. Середина II тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Яструбиха, 300 м північно-східніше села. 20 жовтня 1979 р.
800. 1.2.404.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII–VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Джуринці, 2 км західніше села. 12 серпня 1978 р.
801. 1.2.405.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII–VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Зяньківці, 2 км північніше села. 9 жовтня 1978 р.
802. 1.2.406.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Кірово, 1 км південно-східніше села. 10 серпня 1981 р.
803. 1.2.407.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VII – поч. VI ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Лоївці, 2 км східніше села. 16 березня 1979 р.

804. 1.2.408.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VII – поч. VI ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Лука, 2 км південніше села. 27 червня 1981 р.

805. 1.2.409.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII–VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Никифорівці, 3 км на схід від села, ур. «Спуски». 27 червня 1981 р.

806. 1.2.410.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського і черняхівського часу VIII–VII ст. ст. до н. е. і III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Никифорівці, 2 км на південний схід від села, ур. «Синява». 21 червня 1981 р.

807. 1.2.411.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII–VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Никифорівці, 3 км південно-східніше села, ур. «Некресевича». 27 червня 1981 р.

808. 1.2.412.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ометинці, 4 км східніше села, колгоспний садок між двома вершинами ставка. 12 квітня 1981 р.

809. 1.2.413.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII–VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Семенки, 300 м південно-східніше села. 9 жовтня 1981 р.

810. 1.2.414.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VII – поч. VI ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Салинці, 1 км західніше села, правий берег р. П. Буг. 26 січня 1979 р.

811. 1.2.415.–2.1.14. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Юрківці, 3 км північніше села. 1 лютого 1979 р.

812. 1.2.417.–2.1.14. Паспорт. Скіфське поселення VI–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ситківці, 4 км на південний схід від села. 26 червня 1978 р.

813. 1.3.420.–2.1.14. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ковалівка, 2,5 км північніше села, біля шосе Ковалівка – Потоки. 1 листопада 1981 р.
814. 1.3.421.–2.1.14. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Н. Кропивна, 4 км східніше села. 17 жовтня 1980 р.
815. 1.3.422.–2.1.14. Паспорт. Скіфські кургани VIII–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Сокілець, 1 км північніше села. 9 жовтня 1980 р.
816. 1.2.423.–2.1.14. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – I ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Бугаків, 200 м східніше села. 26 червня 1978 р.
817. 1.2.424.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Воловодівка, ур. «Якимів берег», 2 км північніше села. 11 жовтня 1982 р.
818. 1.2.425.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Воловодівка, західна околиця села. 11 жовтня 1981 р.
819. 1.2.426.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Вовчок, 200 м північніше села. 13 червня 1978 р.
820. 1.2.427.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Кароліна, південна околиця села. 1 грудня 1981 р.
821. 1.2.428.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Мухівці, 1,5 км на північний схід від села. 10 серпня 1978 р.
822. 1.2.429.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Никифорівцівці, 2 км південніше села, ліворуч від дороги на паром. 30 травня 1981 р.

823. 1.2.430.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Перепеличе, 1 км західніше села. 18 січня 1979 р.
824. 1.2.431.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ситківці, центр села, садиба школи-Інтернату. 1 березня 1979 р.
825. 1.2.432.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Сокоlecь, 1 км на захід від села. 20 березня 1978 р.
826. 1.2.433.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Чуків, 300 м на північний схід від села. 16 лютого 1979 р.
827. 1.2.434.–2.1.14. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Лука, ур. «Висілок». 27 червня 1978 р.
828. 1.2.435.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Мухівці, 1,5 км східніше села. 20 жовтня 1979 р.
829. 1.2.436.–2.1.14. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Никифорівцівці, «Виселок Лука», 1 км на північний схід від села. 27 червня 1981 р.
830. 1.2.437.–2.1.14. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Никифорівцівці, 3 км на північний захід від села, лівий берег П. Бугу. 12 червня 1981 р.
831. 1.2.438.–2.1.14. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., м. Немирів, будинок відпочинку «Авангард», південна околиця дендропарку. 2 грудня 1981 р.
832. 1.2.439.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське поселення VII ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Перепеличе, 3 км західніше села. 18 січня 1979 р.

833. 1.2.440.–2.1.14. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., с. Стрільченці, західна частина села, лівий берег П. Бугу, біля паронму. 25 листопада 1981 р.
834. 1.2.441.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Семенки, східна околиця села. 18 січня 1979 р.
835. 1.2.442.–2.1.14. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Стрільченці, південно-західна частина села. 2 грудня 1981 р.
836. 1.2.656.–2.1.14. Паспорт. Неолітична стоянка V–IV тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Воробіївка, 400 м південніше села. 20 червня 1977 р.
837. 1.2.657.–2.1.14. Паспорт. Неолітична стоянка V–IV тис. до н. е. Самчинецька фаза. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Гвоздів, 500 м північніше села. 21 червня 1977 р.
838. 1.2.658.–2.1.14. Паспорт. Неолітична стоянка. Печерська і Самчинецька фази, середина V–IV тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Глинське, в 200 м на схід від села, правий берег Ладижинського водосховища. 29 червня 1977 р.
839. 1.2.659.–2.1.14. Паспорт. Неолітична стоянка V–IV тис. до н. е. Самчинецька фаза. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Олексіївка, в 300 м на південний захід від села. 20 червня 1977 р.
840. 1.2.660.–2.1.14. Паспорт. Неолітична стоянка V–IV тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Остапківці, 1 км південніше села. 16 червня 1977 р.
841. 1.2.661.–2.1.14. Паспорт. Неолітична стоянка VII тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Райгород, в 300 м на схід від села, берег Південного Бугу. 13 травня 1977 р.

842. 1.2.662.–2.1.14. Паспорт. Неолітична стоянка. Рубіж V–IV тис. до н. е. Самчинецька фаза. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Коржівська с/рада, в 1 км північніше села, берег Південного Бугу. 16 квітня 1977 р.

843. 1.2.663.–2.1.14. Паспорт. Неолітична стоянка. Самчинецька фаза Південнобузького неоліту, рубіж V–IV тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Шелудьки, 0,5 км на південний захід від села, лівий берег П. Бугу. 17 червня 1977 р.

844. 1.2.664.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Середній етап Трипілья. Друга половина IV – поч. III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Байраківка, 400 м північніше села. 17 червня 1977 р.

845. 1.2.665.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Бондурівка, в 2 км південніше села. 15 квітня 1977 р.

846. 1.2.666.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Пізній етап Трипілья (C_I) – перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Боблів, 400 м східніше села. 17 червня 1977 р.

847. 1.2.667.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Пізній етап Трипілья (C_I) – перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Вишківці, 300 м південніше села. 29 червня 1977 р.

848. 1.2.669.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Середній етап Трипілья. (друга половина IV – поч. III тис. до н. е.). Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Головеньки, в 300 м південно-західніше села. 12 травня 1977 р.

849. 1.2.670.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Гунька, в 2 км на схід від села. 12 травня 1977 р.

850. 1.2.671.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина III тис. до н. е. (C_{II}). Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Довжок, 400 м західніше села. 26 червня 1977 р.

851. 1.2.672.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Кінець II–I половини III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Зарудинці, в 1,5 км на схід від села. 11 травня 1977 р.

852. 1.2.674.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Пізній C_I етап Трипілья, перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Монастирок, 1 км південніше села. 26 червня 1977 р.

853. 1.2.675.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – поч. III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Мар'янівка, в 300 м на схід від села. 10 травня 1977 р.

854. 1.2.677.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Кароліна, в 400 м на північ від села. 29 травня 1977 р.

855. 1.2.678.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Середній етап Трипілья. (друга половина IV – поч. III тис. до н. е.). Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ометинці, в 1 км на північний схід від села. 20 квітня 1977 р.

856. 1.2.679.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Середній етап Трипілья (B_I) – друга половина IV тис. до н. е.. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Потоки, в 0,5 км на південний схід від села. 11 квітня 1977 р.

857. 1.2.680.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Супрунівка, 0,5 км на південний схід від села. 21 червня 1977 р.

858. 1.2.681.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Кінець I половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Самчинці, в 2 км на захід від села. 11 травня 1977 р.

859. 1.2.683.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Пізній етап Трипілья (C_I), перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Чуків, 1 км південніше села. 25 червня 1977 р.

860. 1.2.684.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Пізньотрипільське поселення (C₁ етап), перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Шолудьки, 500 м на схід від села. 17 червня 1977 р.

861. 1.2.685.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Середній етап В_I–В_{II}. (друга половина IV – поч. III тис. до н. е.). Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Юрківці, в 300 м на схід від села. 16 квітня 1977 р.

862. 1.2.686.–2.1.14. Паспорт. Трипільське поселення. Пізній (C₁) етап Трипілля, перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Яструбиха, 2 км південніше села. 20 червня 1977 р.

863. 1.2.688.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення. Пам'ятка культури полів поховань датується III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Забужжя, 0,5 км південніше села. 28 червня 1977 р.

864. 1.2.689.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Мар'янівка, в 2 км на захід від села. 2 травня 1977 р.

865. 1.2.690.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Остапківці, 400 м на північ від села. 16 червня 1977 р.

866. 1.2.691.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ометинці, в 0,5 км південніше села. 23 квітня 1977 р.

867. 1.2.692.–2.1.14. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Самчинці, в 300 м північніше села. 16 квітня 1977 р.

868. 1.2.693.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Грабарівці (Коржівка), 1 км на захід від Грабівця, 200 м на схід від Коржівки. 16 квітня 1977 р.

869. 1.2.694.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське поселення. Поселення уличів VI–IX ст. ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Сокоlecь, 29 червня 1977 р.
870. 1.2.695.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське городище. Городище залишене слов'янським племенем уличів, датується XI ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Гута, 200 м на схід від села. 10 квітня 1977 р.
871. 1.1.698.–2.1.14. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Яструбиха, 2 км південніше села. 20 червня 1977 р.
872. Б. н. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. н. е. Вінницька обл., Немирівський р-н., с. Ометинці, 2 км на північний схід від села. 16 червня 1977 р.
873. 1.2.269.–2.1.28. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – I ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Заруддя, східна околиця села. 15 жовтня 1989 р.
874. 1.3.70.–2.1.28. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Заруддя, 2 км північно-східніше села. 25 жовтня 1989 р.
875. 1.3.71.–2.1.28. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Кошлани, 1,5 км західніше села. 23 жовтня 1989 р.
876. 1.3.72.–2.1.28. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Н. Животів, 1 км західніше села. 29 жовтня 1989 р.
877. 1.2.73.–2.1.28. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Оратівка, північна околиця села. 25 жовтня 1989 р.
878. 1.2.74.–2.1.28. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Осична, західна околиця села. 25 жовтня 1989 р.
879. 1.3.75.–2.1.28. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Яблуновиця, 1,5 км північніше села. 23 жовтня 1990 р.

880. 1.3.76.–2.1.28. Паспорт. Курганний могильник. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Яблуновиця, 1,5 км північніше села. 23 вересня 1989 р.

881. 1.2.92.–2.1.28. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Бартошівка, південна околиця села, правий берег ставка. 25 серпня 1985 р.

882. 1.2.93.–2.1.28. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Бартошівка, 1 км західніше села. 25 серпня 1985 р.

883. 1.2.94.–2.1.28. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Кожанка, 0,5 км східніше села. 25 серпня 1985 р.

884. 1.2.95.–2.1.28. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Кожанка. Південна околиця села. 25 серпня 1985 р.

885. 1.2.96.–2.1.28. Паспорт. Ранньослов'янське поселення V–VI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Медівка, північна околиця села. 21 жовтня 1984 р.

886. 1.2.97.–2.1.28. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Очитків, південно-східна околиця села. 27 серпня 1985 р.

887. 1.2.98.–2.1.28. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Очитків, 0,5 км східніше села. 17 квітня 1978 р.

888. 1.2.110.–2.1.28. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Оратів, північна околиця села. 25 серпня 1984 р.

889. 1.3.111.–2.1.28. Паспорт. Скіфський курганний могильник V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Оратів, 5 км західніше села, по обидва боки шосе. 26 серпня 1985 р.

890. 1.2.112.–2.1.28. Паспорт. Черняхівське поселення III – IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Оратів, південна околиця села. 25 серпня 1984 р.
891. 1.2.113.–2.1.28. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Оратів, південна околиця села. 25 серпня 1984 р.
892. 1.2.114.–2.1.28. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Оратів, північна околиця села. 25 серпня 1984 р.
893. 1.2.115.–2.1.28. Паспорт. Ранньослов'янське поселення V–VI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Бартошівка, 1 км східніше села, ур. «Кар'єр». 21 жовтня 1984 р.
894. 1.2.116.–2.1.28. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Животів, 0,5 км східніше села. 25 серпня 1984 р.
895. 1.3.117.–2.1.28. Паспорт. Скіфський курганий могильник V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Заруддя, 3 км південніше села. 28 серпня 1985 р.
896. 1.3.118.–2.1.28. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Заруддя, 1 км східніше села. 28 серпня 1985 р.
897. 1.3.119.–2.1.28. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Заруддя, 1,5 км південніше села, правий берег річки. 28 серпня 1985 р.
898. 1.2.120.–2.1.28. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Кожанка, 3 км на захід від села. 21 жовтня 1984 р.
899. 1.2.121.–2.1.28. Паспорт. Ранньослов'янське поселення V–VI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Кожанка, 3 км на південь від села. 21 жовтня 1984 р.

900. 1.3.122.–2.1.28. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Лопатинка, 4 км східніше села. 25 серпня 1985 р.

901. 1.2.123.–2.1.28. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Медівка південно-західна околиця села. 21 жовтня 1984 р.

902. 1.3.124.–2.1.28. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., станція Оратів, 1,5 км західніше станції. 28 серпня 1985 р.

903. 1.3.125.–2.1.28. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Осична, 4 км західніше села. 25 серпня 1984 р.

904. 1.2.126.–2.1.28. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Осична, 5 км північно-східніше села, ур. «Турський ліс». 25 серпня 1984 р.

905. 1.2.127.–2.1.28. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Очитків, 4 км південніше села, ліворуч шляху Очитків – Липовець. 20 жовтня 1984 р.

906. 1.3.128.–2.1.28. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Синарна, 2 км західніше села. 24 серпня 1984 р.

907. 1.2.129.–2.1.28. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Синарна, центр села. 24 серпня 1984 р.

908. 1.2.130.–2.1.28. Паспорт. Черняхівське поселення IV ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Синарна, південно-західна околиця села. 24 серпня 1984 р.

909. 1.3.131.–2.1.28. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Фронтівка, 6 км північніше села біля перехрестя доріг. 29 серпня 1985 р.

910. 1.3.132.–2.1.28. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Фронтівка, 2 км на південний схід від села. 29 серпня 1985 р.

911. 1.2.133.–2.1.28. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Чагів, 3 км західніше села, ур. «Дубина». 24 серпня 1984 р.

912. 1.2.134.–2.1.28. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Чагів, 300 м південніше села. 24 серпня 1984 р.

913. 1.3.135.–2.1.28. Паспорт. Скіфський курганный могильник V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Яблуновиця, 3 км південніше села, 1 км від перехрестя шосе Бабин – Яблуковця. 25 серпня 1984 р.

914. 1.2.156.–2.1.28. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Синарна, 300 м східніше села. 16 травня 1982 р.

915. 1.2.157.–2.1.28. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Оратівський р-н., с. Синарна, центральна частина села. 16 травня 1982 р.

916. 1.2.335.–2.1.6. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Іллінецький р-н. (Оратівський р-н.), с. Дібровинці, 1 км південно-східніше села. 4 жовтня 1979 р.

917. 1.2.77.–2.1.16. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Погребищенський р-н., с. Андрушівка, 2 км східніше села. 8 жовтня 1989 р.

918. 1.2.78.–2.1.16. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Погребищенський р-н., с. Андрушівка, південна околиця села. 8 жовтня 1989 р.

919. 1.2.79.–2.1.16. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Погребищенський р-н., с. Паріївка, 2 км південно-східніше села. 8 жовтня 1989 р.
920. 1.2.80.–2.1.16. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Погребищенський р-н., с. Паріївка, 300 м на північ від села. 22 жовтня 1989 р.
921. 1.3.98.–2.1.16. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Погребищенський р-н., с. Білашки, 1 км східніше села. 21 жовтня 1985 р.
922. 1.3.99.–2.1.16. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Погребищенський р-н., с. Білашки, 2 км західніше села, ліворуч шосе на Погребище. 21 жовтня 1985 р.
923. 1.3.100.–2.1.16. Паспорт. Курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Погребищенський р-н., смт. Погребище, 1 км західніше села. 21 жовтня 1985 р.
924. 1.2.168.–2.1.16. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Погребищенський р-н., с. Плисків, 1 км північніше села. 4 квітня 1978 р.
925. 1.2.169.–2.1.16. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Погребищенський р-н., с. Плисків, 1 км східніше села. 19 квітня 1978 р.
926. 1.2.170.–2.1.16. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Погребищенський р-н., с. Плисків, 0,5 км східніше села. 21 квітня 1978 р.
927. 1.3.106.–2.1.17. Паспорт. Скіфський курганный могильник V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Веселівка, 0,5 км на південний схід від села. 25 серпня 1985 р.
928. 1.3.107.–2.1.17. Паспорт. Скіфський курганный могильник V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Веселівка, 1,5 км західніше села. 29 серпня 1985 р.

929. 1.3.108.–2.1.17. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Погоріла, 2 км північно-східніше села. 28 серпня 1985 р.

930. 1.3.109.–2.1.17. Паспорт. Курган скіфський V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Пологи, 1 км східніше села. 28 серпня 1985 р.

931. 1.3.110.–2.1.17. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Пологи, 1,5 км північніше села, ліворуч шляху на ст. Кіблич. 29 серпня 1985 р.

932. 1.3.111.–2.1.17. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Сокиряни, 1 км східніше села, недалеко від перехрестя шляхів. 28 серпня 1985 р.

933. 1.3.112.–2.1.17. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Удич, 2 км східніше села, праворуч шляху Росоша – Удич. 29 серпня 1985 р.

934. 1.3.115.–2.1.17. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Удич, 2 км північніше села. 28 серпня 1985 р.

935. 1.3.139.–2.1.17. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., смт. Теплик, 7 км західніше міста. 30 серпня 1985 р.

936. 1.3.140.–2.1.17. Паспорт. Скіфський курганный могильник V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., смт. Теплик, 7 км на північний захід. 30 серпня 1985 р.

937. 1.2.141.–2.1.17. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Завадівка, 2 км східніше села. 28 серпня 1984 р.

938. 1.2.142.–2.1.17. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Завадівка, 1 км західніше села. 27 серпня 1984 р.

939. 1.2.143.–2.1.17. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Петрашівка, східна околиця села, ур. «Сомівські левади». 28 серпня 1984 р.

940. 1.2.144.–2.1.17. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Побірка, південна околиця села. 27 серпня 1984 р.

941. 1.2.145.–2.1.17. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Побірка, 3 км західніше села. 27 серпня 1984 р.

942. 1.2.146.–2.1.17. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Побірка, 4 км західніше села, ур. «Горб». 27 серпня 1984 р.

943. 1.3.147.–2.1.17. Паспорт. Скіфський курганный могильник V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Росоша, 1 км на схід від села. 30 серпня 1985 р.

944. 1.3.148.–2.1.17. Паспорт. Скіфський курганный могильник V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Росоша, 5 км західніше села. 30 серпня 1985 р.

945. 1.3.149.–2.1.17. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Росоша, 4 км на північний схід від села, ліворуч відгодівельного комплексу. 30 серпня 1985 р.

946. 1.2.453.–2.1.17. Паспорт. Поселення передскіфського часу VII – поч. VI ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Корабелівка, східна околиця села. 8 листопада 1981 р.

947. 1.2.833.–2.1.17. Паспорт. Трипільське поселення. Початок пізнього етапу Трипілья (C₁), перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Розкішна, 200 м на північ від села. 30 червня 1977 р.

948. 1.2.834.–2.1.17. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Теплицький р-н., с. Теплик, 0,5 км на захід від селища. 30 червня 1977 р.

949. 1.2.38.–2.1.21. Паспорт. Поселення черняхівської культури III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Зарванка, західна околиця села. 17 травня 1986 р.
950. 1.3.81.–2.1.21. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Тиврівський р-н., м. Тиврів, 6 км південніше міста. 30 жовтня 1989 р.
951. 1.2.90.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Бушинка, східна околиця села. 23 серпня 1988 р.
952. 1.2.91.–2.1.21. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Велика Вулига, 1 км східніше села. 17 серпня 1988 р.
953. 1.2.92.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Велика Вулига, 1 км західніше села. 17 серпня 1988 р.
954. 1.2.93.–2.1.21. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Жахнівка, східна околиця села. 22 серпня 1988 р.
955. 1.2.94.–2.1.21. Паспорт. Середньотрипільське поселення. Друга половина IV – поч. III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Івонівці, південна околиця села. 22 серпня 1988 р.
956. 1.2.95.–2.1.21. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Івонівці, північна околиця села. 22 серпня 1988 р.
957. 1.2.96.–2.1.21. Паспорт. Поселення передскіфського і зарубинецького часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е.; II ст. до – II ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Івонівці, східна околиця села. 22 серпня 1988 р.
958. 1.3.97.–2.1.21. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Мала Вулига, 1 км східніше села. 17 серпня 1988 р.

959. 1.2.98.–2.1.21. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Мала Вулига, північна околиця села. 17 серпня 1988 р.

960. 1.2.99.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Мала Вулига, 1 км північніше села. 17 серпня 1988 р.

961. 1.3.100.–2.1.21. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Пирогів, 3 км південніше села. 23 серпня 1988 р.

962. 1.2.101.–2.1.21. Паспорт. Ранньослов'янське поселення V–VI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Пирогів, східна околиця села. 23 серпня 1988 р.

963. 1.2.102.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Слобідка Польова, 1 км південніше села. 17 серпня 1988 р.

964. 1.2.103.–2.1.21. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Сліди, 1 км східніше села. 16 серпня 1988 р.

965. 1.2.104.–2.1.21. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Сліди, 1 км східніше села. 17 серпня 1988 р.

966. 1.2.105.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Сліди, північна околиця села. 17 серпня 1988 р.

967. 1.2.106.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Сліди, 1 км північніше села. 16 серпня 1988 р.

968. 1.2.107.–2.1.21. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Сліди, східна околиця села. 17 серпня 1988 р.

969. 1.2.108.–2.1.21. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рахни Польові, південна околиця села. 22 серпня 1988 р.
970. 1.3.109.–2.1.21. Паспорт. Курганний могильник. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рахни Польові, 1,5 км східніше села. 22 серпня 1988 р.
971. 1.2.110.–2.1.21. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рахни Польові, 1 км східніше села. 22 серпня 1988 р.
972. 1.2.111.–2.1.21. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рахни Польові, 1 км північніше села. 22 серпня 1988 р.
973. 1.2.112.–2.1.21. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рогізна, південна частина села. 22 серпня 1988 р.
974. 1.2.113.–2.1.21. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рогізна, східна частина села. 22 серпня 1988 р.
975. 1.3.114.–2.1.21. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рогізна, південна околиця села. 22 серпня 1988 р.
976. 1.2.115.–2.1.21. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рогізна, південно-східна околиця села. 18 серпня 1988 р.
977. 1.2.116.–2.1.21. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рогізна, 1 км західніше села. 22 серпня 1988 р.
978. 1.2.117.–2.1.21. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рогізна, 1,5 км на північ від села. 22 серпня 1988 р.

979. 1.2.118.–2.1.21. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рогізна, північна околиця села. 22 серпня 1988 р.

980. 1.2.119.–2.1.21. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рогізна, 1,5 км західніше села. 22 серпня 1988 р.

981. 1.2.120.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рогізна, південна околиця села. 17 серпня 1988 р.

982. 1.2.121.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рогізна, східна частина села. 22 серпня 1988 р.

983. 1.2.122.–2.1.21. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Уяринці, 1 км південніше села. 16 серпня 1988 р.

984. 1.2.123.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Борсків, 1,5 км південніше села. 8 червня 1986 р.

985. 1.3.123.–2.1.21. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Уяринці, 2 км на південний схід від села. 16 серпня 1988 р.

986. 1.2.124.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Зарванка, північна околиця села. 8 червня 1986 р.

987. 1.2.124.–2.1.21. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Уяринці, 1 км східніше села. 17 серпня 1988 р.

988. 1.2.125.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Зарванка, західна околиця села. 17 травня 1986 р.

989. 1.2.125.–2.1.21. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Уяринці, 1 км південніше села. 23 серпня 1988 р.
990. 1.2.126.–2.1.21. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Тростянець був. с. Латанці, 1,5 км західніше села. 17 травня 1985 р.
991. 1.2.127.–2.1.21. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Тростянець був. с. Латанці, західна околиця села. 21 травня 1986 р.
992. 1.3.128.–2.1.21. Паспорт. Курганна група. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Черемошне, 1 км східніше села. 27 серпня 1986 р.
993. 1.2.129.–2.1.21. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Шершні, західна околиця села. 8 червня 1986 р.
994. 1.2.130.–2.1.21. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Шершні, 1 км на південний схід від села. 8 червня 1986 р.
995. 1.2.131.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Шершні, 1,5 км південно-східніше села. 8 червня 1986 р.
996. 1.2.164.–2.1.21. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Тростянець, 1 км західніше села. 11 жовтня 1984 р.
997. 1.2.165.–2.1.21. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Тростянець, 3 км північніше села. 11 жовтня 1984 р.
998. 1.2.166.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Тростянець, 3 км західніше села. 11 жовтня 1984 р.

999. 1.2.219.–2.1.21. Паспорт. Поселення епохи бронзи. Середньобронзовий вік XVI–XIV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Дзвониha, західна околиця села. 31 липня 1982 р.
1000. 1.2.220.–2.1.21. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Дзвониha, 1 км на схід від міста Тиврів. 31 липня 1982 р.
1001. 1.2.221.–2.1.21. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Дзвониha, північно-західна околиця села. 31 липня 1982 р.
1002. 1.2.222.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Дзвониha, 400 м південніше села. 31 липня 1983 р.
1003. 1.2.223.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Дзвониha, 2 км західніше села. 31 липня 1982 р.
1004. 1.2.224.–2.1.21. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Довгополівка, південно-західна околиця села. 30 червня 1982 р.
1005. 1.2.225.–2.1.21. Паспорт. Трипільське поселення. Кінець першої половини –середини IV тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Довгополівка, південна частина села. 29 липня 1982 р.
1006. 1.2.226.–2.1.21. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Довгополівка, південна околиця села. 30 липня 1982 р.
1007. 1.2.227.–2.1.21. Паспорт. Слов'янське поселення X–XI ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Довгополівка, центр села. 29 липня 1982 р.
1008. 1.2.230.–2.1.21. Паспорт. Поселення епохи бронзи і черняхівське. XIII–IX ст. ст. до н. е., III – IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Калнишівка, північна околиця села. 20 жовтня 1981 р.

1009. 1.2.231.–2.1.21. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Кліщів, 3 км на схід від села, ур. «Перша річка». 29 липня 1982 р.

1010. 1.2.232.–2.1.21. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Кліщів, східна частина села, ур. «Ворота». 29 липня 1982 р.

1011. 1.2.233.–2.1.21. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Кліщів, 2 км північніше села. 29 липня 1982 р.

1012. 1.2.234.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Кліщів, південно-східна частина села. 29 липня 1982 р.

1013. 1.2.236.–2.1.21. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Марківка, ур. «Федорівський ставок». 28 вересня 1981 р.

1014. 1.2.237.–2.1.21. Паспорт. Ранньослов'янське поселення VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Марківка, 400 м західніше села. 28 вересня 1981 р.

1015. 1.2.238.–2.1.21. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Рогівка, 1 км східніше села, правий берег П. Бугу. 27 серпня 1982 р.

1016. 1.2.239.–2.1.21. Паспорт. Поселення ранньобронзового віку XIX–XVII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Соколинці, центральна частина села, правий берег р. П. Буг. 10 липня 1982 р.

1017. 1.2.240.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення. Кінець III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Федорівка, північно-східна околиця села, ур. «За річкою». 23 вересня 1981 р.

1018. 1.2.241.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Федорівка, східна околиця села. 28 вересня 1981 р.

1019. 1.2.242.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Федорівка, південно-західна околиця села, ур. «Городництво». 27 вересня 1981 р.
1020. 1.2.243.–2.1.21. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Черемошне, південна околиця села. 31 липня 1982 р.
1021. 1.2.244.–2.1.21. Паспорт. Пізньотрипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Шендерів, північно-східна околиця села. 24 червня 1981 р.
1022. 1.2.458.–2.1.21. Паспорт. Скіфське поселення VI–IV ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Ворошилівка, в 2 км на північ від села. 27 травня 1980 р.
1023. 1.2.460.–2.1.21. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – I ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Тростянець, 1 км на південний захід від села. 10 жовтня 1980 р.
1024. 1.2.461.–2.1.21. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Тростянець, 1,5 км південно-західніше села. 5 листопада 1980 р.
1025. 1.2.860.–2.1.21. Паспорт. Неолітична стоянка. Самчинецька фаза неоліту, V–IV тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Кліщів, 400 м на захід від села. 28 червня 1977 р.
1026. 1.2.861.–2.1.21. Паспорт. Неолітична стоянка. Самчинецька фаза, рубіж V–IV тис. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Тиврів, 400 м на захід від селища, лівий берег р. П. Буг. 28 червня 1977 р.
1027. 1.3.117.–2.1.19. Паспорт. Кургани епохи ранньої бронзи XIX–XVII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Тростянчик, північна околиця села. 15 жовтня 1985 р.
1028. 1.3.118.–2.1.19. Паспорт. Кургани епохи бронзи XIX–XVII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Тростянчик, 1 км північно-західніше села в 75 м від берега Пд. Бугу. 14 жовтня 1985 р.

1029. 1.3.119.–2.1.19. Паспорт. Кургани епохи бронзи XIX–XVII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Тростянчик, 4 км південний схід від села, праворуч шосе. 15 жовтня 1985 р.

1030. 1.3.120.–2.1.19. Паспорт. Курганний могильник епохи бронзи XIX–XVII ст. ст. до н. е. (ранній період). Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Тростянчик, 5 км південніше села, ліворуч шосе Тростянець – Бершадь. 14 жовтня 1985 р.

1031. 1.3.121.–2.1.19. Паспорт. Кургани епохи бронзи XIX–XVII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Тростянчик, 1 км на північний захід від села. 14 жовтня 1985 р.

1032. 1.2.157.–2.1.19. Паспорт. Поселення передскіфського часу VII – поч. VI ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Ободівка, 2 км південніше села. 29 серпня 1984 р.

1033. 1.2.158.–2.1.19. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Ободівка, південна околиця села. 29 серпня 1984 р.

1034. 1.2.159.–2.1.19. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Губник, 4 км на північ від села, лівий берег П. Бугу. 27 серпня 1984 р.

1035. 1.2.160.–2.1.19. Паспорт. Трипільське поселення. Пізньотрипільський час, перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Тростянчик, західна околиця села. 27 серпня 1984 р.

1036. 1.2.161.–2.1.19. Паспорт. Поселення передскіфського часу VII – поч. VI ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Тростянчик, 3 км східніше села, ур. «Бучак». 28 серпня 1984 р.

1037. 1.2.162.–2.1.19. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Тростянчик, 3 км на південний захід від села. 28 серпня 1984 р.

1038. 1.2.172.–2.1.19. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Пізній етап C_I. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Тростянець, 3 км північніше села. 15 червня 1978 р.

1039. 1.2.173.–2.1.19. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Тростянець, 3 км північніше села. 17 червня 1978 р.

1040. 1.2.174.–2.1.19. Паспорт. Слов'янське поселення V–VI ст. ст. н. е. Антське поселення. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Тростянець, 3 км західніше села. 15 червня 1978 р.

1041. 1.1.175.–2.1.19. Паспорт. Слов'янське городище VII–VI ст. ст. до н. е. і X–XI ст. ст. н. е. Побудоване у передскіфський час, використовувалось слов'янами. Вінницька обл., Тростянецький р-н., м. Ладижин, в 300 м південніше села. 16 листопада 1977 р.

1042. 1.2.176.–2.1.19. Паспорт. Пізньобронзове поселення XIII–IX ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Четвертинівка, північна околиця села. 24 серпня 1982 р.

1043. 1.3.177.–2.1.19. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Четвертинівка, 3 км південно-східніше села. 24 серпня 1982 р.

1044. 1.3.178.–2.1.19. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Четвертинівка, 1 км східніше села поблизу підстанції. 24 серпня 1982 р.

1045. 1.2.179.–2.1.19. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Четвертинівка, східна околиця села. 10 серпня 1982 р.

1046. 1.2.469.–2.1.19. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV–III тис. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Гордіївка, 100 м західніше села. 25 жовтня 1978 р.

1047. 1.2.470.–2.1.19. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – початок III тис. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Ладижин, 4 км північно-східніше села. 5 листопада 1980 р.

1048. 1.2.471.–2.1.19. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Пізній етап C_I. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Оляниця, 2,5 км західніше села. 17 червня 1978 р.

1049. 1.2.472.–2.1.19. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Оляниця, 2 км західніше села. 18 червня 1978 р.

1050. 1.2.473.–2.1.19. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Четвертинівка, 3 км західніше села. 16 червня 1978 р.

1051. 1.2.924.–2.1.19. Паспорт. Неолітична стоянка II половина VI тис. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Ладижин, 4 км на схід від села, правий берег р. Південний Буг. 21 травня 1977 р.

1052. 1.2.924.–2.1.19. Паспорт. Неолітична стоянка рубіж V–IV тис. до н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Ладижин, в 4 км на схід від села, правий берег Південного Бугу. 21 травня 1977 р.

1053. 1.2.926.–2.1.19. Паспорт. Ранньослов'янське поселення середина VI ст. н. е. Вінницька обл., Тростянецький р-н., с. Ладижин, в 4 км на схід від села, лівий берег Південного Бугу. 22 травня 1977 р.

1054. 1.3.128.–2.1.20. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Бортники, 2 км західніше села. 15 серпня 1988 р.

1055. 1.2.129.–2.1.20. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Торків, 500 м північніше села. 16 серпня 1988 р.

1056. 1.2.130.–2.1.20. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Торків, південно-східна частина села. 15 серпня 1988 р.

1057. 1.2.131.–2.1.20. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Шпиківка, східна околиця села. 16 серпня 1988 р.

1058. 1.1.176.–2.1.20. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Мазурівка, центр села, в 300 м від дороги Тульчин – Мазурівка на південь. 18 листопада 1977 р.

1059. 1.1.177.–2.1.20. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Маньківка, центр села. 20 червня 1977 р.

1060. 1.1.178.–2.1.20. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Суворівське, 1,4 км на південний захід від села. 11 листопада 1977 р.

1061. 1.1.179.–2.1.20. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Тарасівка, 350 м західніше села. 17 листопада 1977 р.

1062. 1.1.180.–2.1.20. Паспорт. Слов'янське городище. Побудоване уличами в X–XI ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Тарасівка, 300 м південніше села. 15 листопада 1977 р.

1063. 1.2.185.–2.1.20. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Гути, східна частина села, ур. «Коло млинка». 26 серпня 1982 р.

1064. 1.2.186.–2.1.20. Паспорт. Зарубинецьке поселення I ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Гути, північна частина села. 26 серпня 1982 р.

1065. 1.2.187.–2.1.20. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Гути, північна частина села. 26 серпня 1982 р.

1066. 1.2.188.–2.1.20. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Зарічне (був. с. Кобилівка) 400 м західніше села, ур. «Шлях». 26 серпня 1982 р.

1067. 1.3.189.–2.1.20. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Зарічне, східна частина села, 450 м від села. 26 серпня 1982 р.

1068. 1.2.190.–2.1.20. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Клебань, північна околиця села. 26 серпня 1982 р.

1069. 1.2.191.–2.1.20. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Копіївка, був. с. Орлівка, західна околиця села. 26 серпня 1983 р.

1070. 1.2.192.–2.1.20. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Копіївка, південна околиця села. 25 серпня 1982 р.

1071. 1.2.193.–2.1.20. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Копіївка (був. с. Орлівка), південна околиця села. 26 серпня 1982 р.

1072. 1.2.194.–2.1.20. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – початок III тис. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Кришинці, бувше с. Захарашівка; центр села. 25 серпня 1982 р.

1073. 1.2.195.–2.1.20. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – початок III тис. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Кришинці, центр села, ур. «Маяк». 25 серпня 1982 р.

1074. 1.2.196.–2.1.20. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Кришинці (був. с. Захарашівка), північно-західна околиця села. 25 серпня 1982 р.

1075. 1.2.197.–2.1.20. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Кришинці (був. с. Захарашівка), східна околиця села. 24 серпня 1982 р.

1076. 1.2.198.–2.1.20. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Кришинці, східніше села в 2-х км. 24 серпня 1982 р.

1077. 1.1.199.–2.1.20. Паспорт. Слов'янське поселення VIII–IX ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Крищинці бувше с. Захарашівка, південно-західна частина села. 25 серпня 1982 р.

1078. 1.2.200.–2.1.20. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Михайлівка, 3 км східніше села. 25 серпня 1982 р.

1079. 1.2.201.–2.1.20. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – початок III тис. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Сільниця, ур. «Ляльки», 1 км південніше від села. 26 серпня 1982 р.

1080. 1.2.202.–2.1.20. Паспорт. Передскіфське поселення VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Холодівка, південно-східна околиця села. 26 серпня 1982 р.

1081. 1.3.203.–2.1.20. Паспорт. Скіфський курган V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Холодівка, 1 км західніше села. 25 серпня 1982 р.

1082. 1.3.204.–2.1.20. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Холодівка, 2 км південніше села, праворуч і ліворуч шляху на Клебань. 25 серпня 1982 р.

1083. 1.2.205.–2.1.20. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Холодівка, північно-східна частина села. 25 серпня 1982 р.

1084. 1.2.206.–2.1.20. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Холодівка, 1,5 км на північний захід від села. 25 серпня 1982 р.

1085. 1.3.207.–2.1.20. Паспорт. Скіфські кургани V–IV ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Шпиківка, західна околиця села. 27 серпня 1982 р.

1086. 1.2.475.–2.1.20. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Бортники, 3 км західніше села. 10 лютого 1979 р.

1087. 1.2.476.–2.1.20. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Журавлівка, 2 км південніше села. 18 січня 1979 р.

1088. 1.2.477.–2.1.20. Паспорт. Середньотрипільське поселення. Друга половина IV – поч. III тис. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Печора, північно-східна частина села. 24 червня 1981 р.

1089. 1.2.478.–2.1.20. Паспорт. Поселення пізньотрипільського і передскіфського часів. Перша половина III тис. до н. е., VIII–VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Печера, східна околиця села. 24 червня 1981 р.

1090. 1.2.479.–2.1.20. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Пізній етап. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Торків, 300 м східніше села. 16 лютого 1979 р.

1091. 1.2.480.–2.1.20. Паспорт. Передскіфське поселення VIII–VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Печера, південно-західна околиця села. 25 червня 1981 р.

1092. 1.2.481.–2.1.20. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Бортники, східна околиця села. 15 лютого 1979 р.

1093. 1.2.482.–2.1.20. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Журавлівка, 1 км східніше села. 15 лютого 1979 р.

1094. 1.2.483.–2.1.20. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Бортники, 200 м західніше села. 10 жовтня 1979 р.

1095. 1.2.484.–2.1.20. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Бортники, 3 км західніше села. 12 лютого 1979 р.

1096. 1.2.485.–2.1.20. Паспорт. Черняхівське поселення III – IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Журавлівка, 1 км східніше села. 15 січня 1979 р.

1097. 1.2.486.–2.1.20. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Журавлівка, східна околиця села. 26 жовтня 1978 р.

1098. 1.2.487.–2.1.20. Паспорт. Ранньослов'янське поселення середина VI–VII ст. ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Печера, північно-східна околиця села, поблизу єврейського кладовища. 24 червня 1981 р.

1099. 1.2.948.–2.1.20. Паспорт. Неолітична стоянка рубіж VII–IV тис. до н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Печера. 20 лютого 1977 р.

1100. 1.1.952.–2.1.20. Паспорт. Слов'янське городище X–XI ст. н. е. Вінницька обл., Тульчинський р-н., с. Михайлівка, в 1 км на схід від села. 11 червня 1975 р.

1101. 1.2.82.–2.1.29. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Могилів-Подільський р-н., с. Чернівці, 3 км південно-східніше села. 26 жовтня 1989 р.

1102. 1.2.45.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Андріївка, 1 км північно-західніше села. 8 жовтня 1987 р.

1103. 1.2.46.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Андріївка, 1 км північніше села. 8 жовтня 1987 р.

1104. 1.2.47.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Гибалівка, східна околиця села. 8 жовтня 1987 р.

1105. 1.3.48.–2.1.24. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Дерев'янки, 1,5 км західніше села. 27 серпня 1987 р.

1106. 1.3.50.–2.1.24. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Довжок, 3 км на південний захід від села. 26 серпня 1987 р.

1107. 1.2.51.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Довжок, північна околиця села. 26 серпня 1987 р.

1108. 1.2.52.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Довжок, 3 км південно-східніше села. 26 серпня 1987 р.

1109. 1.2.53.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Довжок, 3 км південніше села. 26 серпня 1987 р.

1110. 1.3.54.–2.1.24. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Жданово (Мурафа), північна околиця села. 26 серпня 1987 р.

1111. 1.3.55.–2.1.24. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Жданово (Мурафа), північна околиця села. 26 серпня 1987 р.

1112. 1.3.56.–2.1.24. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Жданово (Мурафа), 4 км північно-східніше села. 27 серпня 1987 р.

1113. 1.2.57.–2.1.24. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Клекотина, північно-західніше села. 26 серпня 1987 р.

1114. 1.2.58.–2.1.20. Паспорт. Передскіфське поселення VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Клекотина, 2 км західніше села. 26 серпня 1987 р.

1115. 1.2.59.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III – IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Клекотина був. Заячівка, південно-західна частина села. 28 серпня 1986 р.

1116. 1.2.60.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Клекотина, 2 км східніше села. 8 жовтня 1987 р.

1117. 1.2.61.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Клекотина, 3 км на північний схід від села. 7 жовтня 1987 р.

1118. 1.2.62.–2.1.24. Паспорт. Передскіфське поселення VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Копистирин, 0,5 км західніше села. 27 серпня 1986 р.

1119. 1.2.63.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Лозова, 2 км південніше села. 8 жовтня 1987 р.

1120. 1.2.64.–2.1.24. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Михайлівка, південна околиця села. 27 серпня 1987 р.

1121. 1.2.65.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Михайлівка, 0,3 км північніше села. 30 серпня 1986 р.

1122. 1.2.66.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Мурафа, 1 км західніше села. 30 серпня 1986 р.

1123. 1.2.67.–2.1.24. Паспорт. Поселення бронзового віку XIII–IX ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Мурафа, 1 км північніше села, правий берег р. Мурафа. 27 серпня 1986 р.

1124. 1.2.68.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Носиківка, східніше околиці села. 8 жовтня 1987 р.

1125. 1.2.69.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Носиківка, південна околиця села. 8 жовтня 1987 р.

1126. 1.2.70.–2.1.24. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Пасинки, 1 км південніше села. 8 жовтня 1987 р.

1127. 1.2.71.–2.1.24. Паспорт. Трипільське поселення. Початок першої половини III тис. до н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Пасинки, 1 км південніше села. 8 жовтня 1987 р.

1128. 1.2.72.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Пасинки, 2 км на схід від села. 8 жовтня 1987 р.

1129. 1.2.73.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Пасинки, 1,5 км на південний захід від села. 8 жовтня 1987 р.

1130. 1.2.74.–2.1.24. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Писарівка, північна частина села. 8 жовтня 1987 р.

1131. 1.3.75.–2.1.24. Паспорт. Курган. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Писарівка, 2 км південніше села. 27 серпня 1987 р.

1132. 1.2.76.–2.1.24. Паспорт. Трипільське поселення. Початок першої половини III тис. до н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Покутне, 1 км східніше села. 27 серпня 1987 р.

1133. 1.2.77.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Сапіжанка, північно-західна околиця села. 27 серпня 1987 р.

1134. 1.2.78.–2.1.24. Паспорт. Передскіфське поселення VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Слобода Шаргородська, 1 км південніше села. 8 жовтня 1987 р.

1135. 1.2.79.–2.1.24. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. ст. до н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Федорівка, західна околиця села. 28 серпня 1986 р.

1136. 1.2.80.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Федорівка, 0,5 км північно-західніше села. 7 жовтня 1987 р.

1137. 1.2.81.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Федорівка, 0,5 км південніше села. 26 серпня 1987 р.

1138. 1.2.82.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Федорівка, центр села. 28 серпня 1987 р.

1139. 1.2.83.–2.1.24. Паспорт. Зарубинецьке поселення II ст. до н. е. – II ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Хоменки, 0,5 км південно-західніше села. 27 серпня 1987 р.

1140. 1.2.84.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Хоменки, 1,5 км південніше села. 27 серпня 1987 р.

1141. 1.2.85.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Хоменки, північно-західна околиця села. 27 серпня 1987 р.

1142. 1.2.86.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Хоменки, північно-східна околиця села, лівий берег Мурафи. 27 серпня 1987 р.

1143. 1.2.87.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Хоменки, західна околиця села. 27 серпня 1987 р.

1144. 1.2.88.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Хоменки, східна околиця села. 27 серпня 1987 р.

1145. 1.2.137.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Грелівка, 1 км східніше села. 29 серпня 1986 р.

1146. 1.2.138.–2.1.24. Паспорт. Черняхівський могильник III–IV ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Клекотина (с. Заячівка), центр села. 27 серпня 1986 р.

1147. 1.2.139.–2.1.24. Паспорт. Черняхівське поселення III–IV ст. н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Слобода Мурафська, 0,4 км північніше села. 29 серпня 1986 р.

1148. 1.2.140.–2.1.24. Паспорт. Трипільське поселення. Друга половина IV – початок III тис. до н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Слобода Шаргородська (Шаргородські млинки), південна околиця села. 29 серпня 1986 р.

1149. 1.2.141.–2.1.24. Паспорт. Трипільське поселення. Початок першої половини III тис. до н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Слобода Шаргородська (Шаргородські млинки), північна околиця села. 29 серпня 1986 р.

1150. 1.2.142.–2.1.24. Паспорт. Поселення пізньобронзового віку XIII–IX ст. до н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Руданське, 1 км східніше села. 29 серпня 1986 р.

1151. 1.2.143.–2.1.24. Паспорт. Поселення передскіфського часу VIII – поч. VII ст. до н. е. Вінницька обл., Тиврівський р-н., с. Шостаківка (нині с. Василівка), південна околиця села. 8 червня 1986 р.

1152. 1.2.144.–2.1.24. Паспорт. Трипільське поселення. Перша половина III тис. до н. е. Вінницька обл., Шаргородський р-н., с. Юхимівка, північна частина села. 27 серпня 1986 р.

Наукові фонди Інституту археології НАН України (НФ ІА НАНУ)

1153. Колекція № 273. Дослідження П. І. Хавлюка, 1953 р. Вінницька обл.: Гайсинський р-н – с. Бубнівка, с. Гунча, с. Кисляк, с. Ладизинські Хутори, с. Тимар; Іллінецький р-н – с. Борисівка, с. Пархомівка, с.

Уланівка. Пам'ятки доби енеоліту, трипільської к-ри. Склад колекції: гл. – фр-ти ліпного та гончарного посуду.

1154. Колекція № 332. Дослідження П. І. Хавлюка, 1955 р. Вінницька обл.: Гайсинський р-н – с. Крутогорб, с. Сокільці, с. Степашки; Іллінецький р-н – с. Жорнище, с. Пархомівка, с. Шевченкове; Жмеринський р-н – с. Олексіївка; Липовецький р-н – с. Іваньки, с. Пісочин; Мурованокуриловецький р-н – с. Красне; Немирівський р-н – с. Воробіївка, с. Гвоздів, с. Семенки, с. Сокілець, с. Юрківці; Теплицький р-н – с. Карабелівка. Пам'ятки доби неоліту, трипільської к-ри, ДРЗ, черняхівської к-ри, Київської Русі. Склад колекції: кам. (кремінь, граніт, нефрит, пірофіліт) – відщепи, наконечник стріли, пластини, скребок, сокирка, фр-т молота, намистина; гл. – фр-ти ліпного та гончарного посуду, прясла; кіст. – шило.

1155. Колекція № 501. с. Семенки, Немирівський р-н, Вінницька обл. Розкопки П. І. Хавлюка, 1961 р. Поселення V–VII ст. Склад колекції: глиняний посуд.

1156. Колекція № 531. Дослідження П. І. Хавлюка, 1962 р. Кіровоградська обл.: Гайворонський р-н – с. Ташлик; Добровеличківський р-н – с. Липняжка. Склад колекції: кам. – розтиральники; гл. – фр-ти посуду.

Фонди Вінницького обласного краєзнавчого музею (ВОКМ)

Археологія (знахідки)

1157. А – 166–180. Посуд. Розкопки могильника Заячівка, (черняхівська к-ра) 1968 р.

1158. А – 360, 365–366. Матеріали розкопок. Розкопки поселення Рахни Собо́ві (трипілля) 1969 р.

1159. А – 369–372. Фрагменти посудин. Розкопки поселення Рахни Собо́ві (трипілля) 1969 р.

1160. А – 401–402. Кістяні проколки. Розкопки поселення Рахни Собо́ві (трипілля) 1969 р.

1161. А – 519. Посуд. Розкопки могильника Заячівка (черняхівська к-ра) 1968 р.
1162. А – 584–585. Матеріали розвідок поселення Рахни Собо́ві (трипілля) 1969 р.
1163. А – 588. Статуетка жіноча. Розвідка поселення Рахни Собо́ві (трипілля) 1969 р.
1164. А – 590–591. Посуд. Розвідка поселення Рахни Собо́ві (трипілля) 1969 р.
1165. А – 593. Миска керамічна. Розвідка поселення Рахни Собо́ві (трипілля) 1969 р.
1166. А – 670–682. Прясла. Розвідка поселення Сорока (скіфського часу) 1968 р.
1167. А – 683–685. Уламки бусин. Розвідка поселення Сорока (скіфського часу) 1968 р.
1168. А – 686. Проколка. Розвідка поселення Сорока (скіфського часу) 1968 р.
1169. А – 688. Залишки посуду. Розвідка поселення Сорока (скіфського часу) 1968 р.
1170. А – 689–690. Браслети бронзові кільцеподібні. Розвідка поселення Сорока (скіфського часу) 1968 р.
1171. А – 694–696. Металева застібка. Розвідка поселення Сорока (скіфського часу) 1968 р.
1172. А – 697–710. Знаряддя праці, зброя, аксесуари. Розкопки городища Червоне (уличі) 1969 р.
1173. А – 711–733. Матеріали розкопок могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1174. А – 734–736. Вироби з металу. Розвідка. Гайсин (скіфський час) 1969 р.
1175. А – 737. Спис залізний. Розвідка курганного могильника Стіна (скіфського часу) 1969 р.

1176. А – 738–739. Зброя. Розвідка, могильника Жорнище (скіфський час) 1969 р.
1177. А – 740–743. Матеріали розкопок могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1178. А – 1346–1349. Знаряддя праці. Розкопки поселення Хрінівка (уличі) 1970 р.
1179. А – 1350–1419. Фрагменти кераміки. Розкопки поселення Хрінівка (слов'яни) 1970 р.
1180. А – 1420–1427. Матеріали розкопок поселення Паріївка (слов'яни) 1970 р.
1181. А – 1428–1438. Фрагменти кераміки. Розвідка поселення Сорока (скіфського часу) 1968 р.
1182. А – 1439–1623. Матеріали розкопок поселення Паріївка (слов'яни) 1970 р.
1183. А – 1945–1946. Матеріали розкопок поселення Коржівка (слов'яни) 1959 р.
1184. А – 2009–2012. Фрагменти кераміки. Розвідка поселення Борисівка (трипільля) 1956 р.
1185. А – 2374. Проколка. Розвідка поселення Кальник (слов'яни) 1971 р.
1186. А – 2375–2376. Наконечники дротиків. Розкопки поселення Кальник (4 ст.) б.р.
1187. А – 2377–2379. Окуття залізне. Розвідка поселення Кальник (слов'яни) 1973 р.
1188. А – 2380. Матеріали розкопок поселення Коржівка (слов'яни) б. р.
1189. А – 2381. Матеріали розвідок поселення Кочурів (слов'яни) 1972 р.
1190. А – 2382–2394. Матеріали розкопок поселення Коржівка (слов'яни) 1959 р.

1191. А – 2395–2396. Матеріали розвідки із городища Юрківці (уличі) 1958 р.
1192. А – 2397–2402. Матеріали розвідки поселення Кальник (слов'яни) 1973 р.
1193. А – 2403. Матеріали розкопок поселення Коржівка (слов'яни) 1959 р.
1194. А – 2406–2407, 2411–2415, 2417–2418. Посуд. Розкопки могильника Заячівка (черняхівська к-ра) 1968 р.
1195. А – 2475–2483. Фрагменти кераміки. Розвідка поселення Уланівка (трипілля) 1956 р.
1196. А – 5062. Обгорілі зерна жита та пшениці. Розкопки городища Червоне (уличі) б. р.
1197. А – 5270–5290. Зброя, знаряддя праці, побутові речі. Розкопки городища Червоне (уличі) 1991 р.
1198. А – 5291–5304. Буси та намистини. Розкопки городища Червоне (уличі) 1991 р.
1199. А – 6639. Підвіска. Розкопки поселення Мар'янівка (зарубинецька культура) 1968 р.
1200. А – 6063–6072. Матеріали розкопок поселення Кочурів (слов'яни) 1965 р.
1201. А – 6073–6076. Знаряддя праці. Розкопки поселення Тростянець (слов'яни) 1976 р.
1202. А – 6077–6079. Горщик та фрагменти посудин. Розкопки городища Сажки (уличі) 1976 р.
1203. А – 6080. Прясло. Розкопки поселення Пархомівка (слов'яни) 1976 р.
1204. А – 6081. Горщик (розвал). Розкопки поселення Пархомівка (слов'яни) 1978 р.
1205. А – 6082. Сковорідка. Розкопки поселення Чорторія (слов'яни) 1972 р.

1206. А – 6084. Ніж (фрагмент). Розкопки городища Червоне (уличі) 1988 р.
1207. А – 6085–6086. Ножі (фрагменти). Розкопки городища Червоне (уличі) 1987 р.
1208. А – 6087. Ніж (фрагмент). Розкопки городища Червоне (уличі) 1988 р.
1209. А – 6088. Ніж (фрагмент). Розкопки городища Червоне (уличі) 1981 р.
1210. А – 6089–6090. Ножі (фрагменти). Розкопки городища Червоне (уличі) 1987 р.
1211. А – 6091. Ніж (фрагмент). Розкопки городища Червоне (уличі) 1990 р.
1212. А – 6092. Наконечник стріли. Розкопки городища Червоне (уличі) 1987 р.
1213. А – 6093. Наконечник стріли. Розкопки городища Червоне (уличі) 1988 р.
1214. А – 6094–6096. Наконечники стріл та фрагменти ножів. Розкопки городища Червоне (уличі) 1987 р.
1215. А – 6097. Наконечник стріли. Розкопки городища Червоне (уличі) 1989 р.
1216. А – 6098. Наконечник стріли. Розкопки городища Червоне (уличі) 1990 р.
1217. А – 6099. Наконечник стріли. Розкопки городища Червоне (уличі) 1989 р.
1218. А – 6100. Наконечник стріли. Розкопки городища Червоне (уличі) 1990 р.
1219. А – 6101. Наконечник стріли. Розкопки городища Червоне (уличі) 1989 р.
1220. А – 6102. Наконечник стріли. Розкопки городища Червоне (уличі) 1990 р.

1221. А – 6103. Наконечник стріли. Розкопки городища Червоне (уличі) 1989 р.
1222. А – 6104. Наконечник дротика. Розкопки городища Червоне (уличі) 1990 р.
1223. А – 6105. Наконечник стріли. Розкопки городища Червоне (уличі) 1989 р.
1224. А – 6106. Пробивач. Розкопки городища Червоне (уличі) 1990 р.
1225. А – 6107. Тесло. Розкопки городища Червоне (уличі) 1981 р.
1226. А – 6108. Дужка. Розкопки городища Червоне (уличі) 1988 р.
1227. А – 6109. Коса (фрагмент). Розкопки городища Червоне (уличі) 1990 р.
1228. А – 6110. Сокира. Розкопки городища Червоне (уличі) 1988 р.
1229. А – 6111. Фрагмент ножа. Розкопки городища Сажки (уличі) 1971 р.
1230. А – 6112–6113. Фрагменти ножів. Розкопки городища Сажки (уличі) 1970 р.
1231. А – 6114. Фрагмент ножа. Розкопки городища Сажки (уличі) 1971 р.
1232. А – 6115. Фрагмент ножа. Розкопки городища Сажки (уличі) 1970 р.
1233. А – 6116–6117. Фрагменти ножів. Розкопки городища Сажки (уличі) 1971 р.
1234. А – 6118. Фрагмент ножа. Розкопки городища Сажки (уличі) 1970 р.
1235. А – 6119. Ніж. Розкопки городища Сажки (уличі) 1971 р.
1236. А – 6120. Наконечник стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1970 р.
1237. А – 6121. Наконечник стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1971 р.

1238. А – 6122. Наконечник стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1970 р.
1239. А – 6123. Наконечник стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1971 р.
1240. А – 6124–6125. Наконечник стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1970 р.
1241. А – 6126. Наконечник стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1971 р.
1242. А – 6127. Наконечник стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1970 р.
1243. А – 6128–6130. Наконечники стріл. Розкопки городища Сажки (уличі) 1971 р.
1244. А – 6131–6132. Сокири. Розкопки городища Сажки (уличі) б. р.
1245. А – 6133–6138. Матеріали розкопок. Розкопок поселення Рахни Собові (трипілля) 1968 р.
1246. А – 6139–6142. Фрагменти посудин. Розкопок поселення Уланівка (трипілля) 1972 р.
1247. А – 6143. Горщик (склеєний). Розкопки городища Сажки (уличі) 1978 р.
1248. А – 6144. Горщик (склеєний). Розкопки городища Сажки (уличі) б. р.
1249. А – 6145. Горщик (склеєний). Розкопки городища Сажки (уличі) 1978 р.
1250. А – 6146. Горщик, склеєний з фрагментів. Розкопки городища Сажки (уличі) 1971 р.
1251. А – 6147–6161. Вістря стріл. Розкопки городища Сажки (уличі) 1974 р.
1252. А – 6162–6165. Деталі відра. Розкопки городища Сажки (уличі) 1974 р.

1253. А – 6166. Рибальський гачок. Розкопки городища Сажки (уличі) 1974 р.
1254. А – 6167–6171. Деталі відра. Розкопки городища Сажки (уличі) 1974 р.
1255. А – 6172–6205. Матеріали розкопок городища Сажки (уличі) 1970 р.
1256. А – 6206–6264. Прикраси, аксесуари та знаряддя праці. Розкопки городища Сажки (уличі) 1974 р.
1257. А – 6265–6284. Матеріали розкопок городища Сажки (уличі) 1970 р.
1258. А – 6285–6306. Іграшки, знаряддя праці, зброя, предмети побуту, деталі одягу, зброя. Розкопки городища Сажки (уличі) 1977 р.
1259. А – 6307–6406. Знаряддя праці, зброя, прикраси, аксесуари. Розкопки городища Сажки (уличі) 1974 р.
1260. А – 6407–6413. Знаряддя праці, зброя. Розкопки городища Червоне (уличі) 1971 р.
1261. А – 6414. Голка. Розкопки городища Червоне (уличі) 1987 р.
1262. А – 6415. Молоток ковальський. Розкопки городища Червоне (уличі) б. р.
1263. А – 6416. Знаряддя праці. Розкопки городища Червоне (уличі) 1980 р.
1264. А – 6417. Пряслице. Розкопки городища Червоне (уличі) 1990 р.
1265. А – 6418. Підвіска амулет. Розкопки городища Червоне (уличі) 1981 р.
1266. А – 6419. Ключ. Розкопки городища Червоне (уличі) 1988 р.
1267. А – 6420. Зброя. Розкопки городища Червоне (уличі) 1980 р.
1268. А – 6421. Фрагмент замка. Розкопки городища Червоне (уличі) 1981 р.

1269. А – 6422. Фрагмент накладки. Розкопки городища Червоне (уличі) 1989 р.
1270. А – 6423. Вістря стріли. Розкопки городища Червоне (уличі) 1988 р.
1271. А – 6424. Обушок. Розкопки городища Червоне (уличі) 1981 р.
1272. А – 6425–6426. Бутіроль та ключ. Розкопки городища Червоне (уличі) 1988 р.
1273. А – 6427–6429. Знаряддя для обробки шкіри. Розкопки городища Червоне (слов'яни) 1976 р.
1274. А – 6430–6506. Вироби з металу (знаряддя праці, зброя, побутові вироби). Розкопки городища Червоне (уличі) 1971 р.
1275. А – 6507–6527. Побутові речі, знаряддя праці, зброя. Розкопки городища Червоне (уличі) 1990 р.
1276. А – 6528. Вістря стріли. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1978 р.
1277. А – 6529. Вістря стріли. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1977 р.
1278. А – 6530. Прясло. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1977 р.
1279. А – 6531. Голка. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1978 р.
1280. А – 6532–6538. Матеріали розкопок поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1977 р.
1281. А – 6539. Брусок глиняний. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1978 р.
1282. А – 6540. Фрагмент рогу. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1977 р.
1283. А – 6541. Фрагмент посудини з відбитками тканини. Розкопки поселення Райки (зарубинецька культура) 1974 р.

1284. А – 6542–6543. Матеріали розкопок поселення Мар'янівка (Зарубинецька культура) 1967 р.
1285. А – 6544–6557. Матеріали розкопок могильника Рахни Собові (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1286. А – 6558. Фрагмент посудини. Розвідка поселення Пархомівка (зарубинецька к-ра) 1976 р.
1287. А – 6559–6561. Прикраси. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1978 р.
1288. А – 6562. Фрагмент меча. Розкопки поселення Райки (зарубинецька культура) 1974 р.
1289. А – 6563–6586. Матеріали розкопок поселення Рахни Собові (зарубинецька к-ра) 1970 р.
1290. А – 6587. Намисто. Розкопки могильника Рахни Собові (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1291. А – 6588. Серп. Розкопки поселення Мар'янівка (зарубинецька культура) 1967 р.
1292. А – 6589. Голка. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1977 р.
1293. А – 6590. Голка. Розкопки поселення Райки (зарубинецька культура) 1974 р.
1294. А – 6591. Тесло. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1978 р.
1295. А – 6592. Фрагмент накладки. Розкопки поселення Рахни Собові (зарубинецька к-ра) 1970 р.
1296. А – 6593. Ніж. Розкопки поселення Мар'янівка (Зарубинецька культура) 1967 р.
1297. А – 6594. Ніж. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1977 р.
1298. А – 6595–6596. Знаряддя праці. Розкопки поселення Мар'янівка (зарубинецька культура) 1967 р.

1299. А – 6597. Прикраси. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1978 р.
1300. А – 6598. Брусок. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1977 р.
1301. А – 6599. Брусок. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1978 р.
1302. А – 6600. Фрагмент вістря дротика-втулки. Розкопки поселення Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1970 р.
1303. А – 6601–6605. Матеріали розкопок могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1304. А – 6606. Фібула. Розкопки могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1969 р.
1305. А – 6607. Фібула. Розкопки могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1306. А – 6608. Фрагмент фібули. Розкопки поселення Мар'янівка (зарубинецька культура) 1968 р.
1307. А – 6609–6611. Прикраси. Розкопки могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1308. А – 6612. Фібула. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1977 р.
1309. А – 6613-6614. Матеріали розкопок могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1310. А – 6615. Шпилька. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1978 р.
1311. А – 6616. Шпилька. Розкопки поселення Мар'янівка (зарубинецька к-ра) 1967 р.
1312. А – 6617. Фрагмент шпилі. Розкопки могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1313. А – 6618-6624. Прясла. Розкопки поселення Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1970 р.

1314. А – 6625. Пряслице. Розкопки поселення Райки (зарубинецька культура) 1974 р.
1315. А – 6626. Пряслице. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1977 р.
1316. А – 6627. Прясло. Розкопки поселення Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1970 р.
1317. А – 6628. Пряслице. Розкопки поселення Райки (зарубинецька культура) 1974 р.
1318. А – 6629. Прясло. Розкопки поселення Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1970 р.
1319. А – 6630. Пряслице. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1977 р.
1320. А – 6631-6632. Прясла. Розкопки поселення Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1970 р.
1321. А – 6633–6636. Прикраси. Розкопки могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1322. А – 6637. Намистина. Розкопки поселення Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1970 р.
1323. А – 6638. Підвіска ромбовидна. Розкопки могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1324. А – 6639. Підвіска. Розкопки поселення Мар'янівка (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1325. А – 6640–6641. Намисто. Розкопки могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1326. А – 6642–6643. Пронизки. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1977 р.
1327. А – 6644. Пронизка. Розкопки поселення Мар'янівка (зарубинецька к-ра) 1967 р.
1328. А – 6645–6646. Браслети. Розкопки могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1968 р.

1329. А – 6647. Браслет. Колекція Хавлюка П. І. (зарубинецька к-ра) б. р.
1330. А – 7706–7711. Матеріали розкопок могильника Скитка (черняхівська к-ра) 1975 р.
1331. А – 7714–7738. Прикраси, побутові речі, знаряддя праці та посуд. Розкопки могильника Скитка (черняхівська к-ра) 1975 р.
1332. А – 7739–7748. Фрагменти посуду. Розкопки поселення Гармаки (черняхівська к-ра) 2000 р.
1333. А – 7773. Горщик. Розкопки поселення Пархомівка (уличі) 1977 р.
1334. А – 7774. Горщик. Розкопки поселення Райки (зарубинецька культура) 1974 р.
1335. А – 7775. Горщик. Розкопки поселення Тростянець (слов'яни) 1976 р.
1336. А – 7776. Миска. Розкопки, поселення Гайове (черняхівська к-ра) 1998 р.
1337. А – 7777. Горщик. Розкопки поселення Хрінівка (слов'яни) 1974 р.
1338. А – 7778. Горщик. Розкопки могильника Скитка (черняхівська к-ра) 1975 р.
1339. А – 7779. Горщик. Розкопки могильника Скитка (черняхівська к-ра) 1974 р.
1340. А – 7780. Горщик. Розкопки могильника Скитка (черняхівська к-ра) 1975 р.
1341. А – 7781. Кубок. Розкопки поселення Рахни Собо́ві (трипільля) 1970 р.
1342. А – 7782. Горщик. Розкопки городища Сажки (уличі) 1970 р.
1343. А – 7783. Сковорідка. Розкопки городища Червоне (уличі) 1981 р.

1344. А – 7784. Горщик. Розкопки поселення Сорока (скіфського часу) 1973 р.
1345. А – 7785–7787. Посуд. Розвідка городища Северинівка (скіфський час) 1969 р.
1346. А – 7788. Чаша. Розкопки поселення Слобідка (черняхівська к-ра) 1973 р.
1347. А – 7789. Фрагмент горщика. Розкопки, поселення Демидівка (черняхівська к-ра) 1973 р.
1348. А – 7790. Горщик. Колекція Хавлюка П. І. (передскіфський час) б. р.
1349. А – 7791. Горщик мініатюрний. Розкопки городища Сажки (уличі) б. р.
1350. А – 7792. Горщик (фрагмент). Розкопки поселення Щурівці (слов'яни) 1974 р.
1351. А – 7793. Горщик. Розкопки городища (уличі) б. р.
1352. А – 7794. Горщик. Розкопки городища Сажки (уличі) 1977 р.
1353. А – 7795. Фрагмент горщика. Розкопки городища Сажки (уличі) 1972 р.
1354. А – 7796. Горщик. Розкопки городища Сажки (уличі) б. р.
1355. А – 7797. Фрагмент горщика. Розкопки городища Сажки (уличі) 1972 р.
1356. А – 7798–7799. Горщик. Розкопки городища Сажки (уличі) б. р.
1357. А – 7800. Точильний камінь. Розкопки городища Сажки (уличі) 1972 р.
1358. А – 7801. Горщик. Розкопки городища Сажки (уличі) 1973 р.
1359. А – 7802–7808. Знаряддя праці, предмети побуту, зброя. Розкопки могильника Чортория (11–13 ст.) 1972 р.
1360. А – 7809. Фібула. Розкопки поселення Слобідка (черняхівська к-ра) 1973 р.

1361. А – 7811. Фібула. Розкопки поселення Гармаки (черняхівська к-ра) 2000 р.
1362. А – 7908–7913. Відтяжки від ткацького верстату. Розкопки поселення Слобідка (черняхівська к-ра) 1973 р.
1363. А – 7914–7919. Матеріали розкопок поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1985 р.
1364. А – 7920–7922. Фрагменти посуду. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1977 р.
1365. А – 7923–7925, 7928. Профілі посудин та вістря стріли. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1978 р.
1366. А – 7936. Тигель для ювелірних робіт. Розкопки городища Червоне (уличі) 1981 р.
1367. А – 7937. Тигель для ювелірних робіт. Розкопки городища Сажки (уличі) 1975 р.
1368. А – 7938. Тигель для ювелірних робіт. Розкопки городища (уличі) б. р.
1369. А – 7939–7954. Матеріали розкопок городища Сажки (уличі) 1971 р.
1370. А – 7955–7960. Знаряддя праці. Розкопки городища Сажки (уличі) 1978 р.
1371. А – 7961–7970. Знаряддя праці. Розкопки городища Сажки (уличі) 1978 р.
1372. А – 7971–7992. Знаряддя праці. Розкопки городища Сажки (уличі) 1976 р.
1373. А – 7993. Прясло. Розкопки городища Сажки (уличі) 1971 р.
1374. А – 7994–8011. Знаряддя праці. Розкопки городища Сажки (уличі) 1972 р.
1375. А – 8012–8025. Прясла. Накладки. Розкопки городища Сажки (уличі) 1973 р.
1376. А – 8026. Прясло. Розкопки городища Сажки (уличі) 1975 р.

1377. А – 8027–8029. Проколки. Розкопки городища Сажки (уличі) 1975 р.
1378. А – 8030–8032. Прясла. Розкопки городища Сажки (уличі) 1978 р.
1379. А – 8034. Миска. Розкопки поселення Рахни Собо́ві (трипілля) 1970 р.
1380. А – 8036–8037. Фрагменти посуду. Розкопки городища Сажки (уличі) 1972 р.
1381. А – 8042–8062. Знаряддя праці. Розкопки поселення Хріні́вка (слов'яни) 1974 р.
1382. А – 8063–8112. Знаряддя праці, зброя, культові речі, прикраси, посуд. Розкопки поселення Сорока (скіфського часу) 1973 р.
1383. А – 8113–8120. Прясла та катушкоподібні вироби. Розвідка городища Северині́вка (скіфський час) 1969 р.
1384. А – 8121–8122. Матеріали розкопок городища Сажки (уличі) 1970 р.
1385. А – 8123–8124. Знаряддя праці. Розкопки городища Сажки (уличі) 1972 р.
1386. А – 8125–8126. Знаряддя праці. Розкопки городища Сажки (уличі) 1973 р.
1387. А – 8127. Кресало. Розкопки городища Сажки (уличі) 1975 р.
1388. А – 8128. Скобель. Розкопки городища Сажки (уличі) 1976 р.
1389. А – 8129–8130. Знаряддя праці. Розкопки городища Сажки (уличі) 1977 р.
1390. А – 8131. Бритва. Розкопки городища Сажки (уличі) 1978 р.
1391. А – 8132–8134. Зброя та знаряддя праці. Розкопки поселення Слобідка (кін. 13 – поч. 14 ст.) 1973 р.
1392. А – 8135. Наконечник паска. Розкопки поселення Слобідка (кін. 13 – поч. 14 ст.) 1973 р.

1393. А – 8136. Знаряддя праці. Розкопки поселення Паріївка (слов'яни) 1969 р.
1394. А – 8137. Ботало. Розкопки поселення Демидівка (11–12 ст.) 1976 р.
1395. А – 8138–8141. Знаряддя праці. Розкопки городища (уличі) б. р.
1396. А – 8142–8150. Матеріали розкопок городища Сажки (уличі) 1971 р.
1397. А – 8151–8152. Намистина. Розкопки городища Сажки (уличі) 1970 р.
1398. А – 8153–8162. Матеріали розкопок городища Сажки (уличі) 1972 р.
1399. А – 8163–8167. Матеріали розкопок городища Сажки (уличі) 1973 р.
1400. А – 8168–8171. Матеріали розкопок городища Сажки (уличі) 1975 р.
1401. А – 8172–8176. Предмет побуту та знаряддя праці. Розкопки городища Сажки (уличі) 1976 р.
1402. А – 8177–8178. Проколка та мініатюрна посудина. Розкопки городища Сажки (уличі) 1978 р.
1403. А – 8179–8186. Знаряддя праці та прикраси. Розкопки городища Сажки (уличі) 1977 р.
1404. А – 8187. Пряслище. Розкопки поселення Паріївка (слов'яни) 1968 р.
1405. А – 8188–8194. Знаряддя праці. Розкопки поселення Паріївка (слов'яни) 1969 р.
1406. А – 8195–8196. Знаряддя праці. Розкопки поселення Паріївка (слов'яни) 1975 р.
1407. А – 8197–8202. Прясла. Розкопки поселення Семенки (слов'яни) 1962 р.

1408. А – 8203–8204. Прясла. Розкопки городища Червоне (уличі)
1987 р.
1409. А – 8205–8206. Прясла. Розкопки городища Червоне (уличі)
1988 р.
1410. А – 8207. Пряслище. Розкопки городища Червоне (уличі)
1989 р.
1411. А – 8208–8209. Пряслище. Розкопки поселення Кальник
(слов'яни) 1964 р.
1412. А – 8210–8237. Знаряддя праці. Розкопки городища Сажки
(уличі) 1977 р.
1413. А – 8244–8247. Матеріали розкопок городища Сажки (уличі)
1970 р.
1414. А – 8248–8249. Матеріали розкопок городища Сажки (уличі)
1973 р.
1415. А – 8250–8252. Прикраси та знаряддя праці. Розкопки
городища Сажки (уличі) 1975 р.
1416. А – 8253. Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі)
б. р.
1417. А – 8254. Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі)
1972 р.
1418. А – 8255. Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі)
1970 р.
1419. А – 8256. Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі)
1973 р.
1420. А – 8257–8258. Вістря стріли. Розкопки городища Сажки
(уличі) 1975 р.
1421. А – 8261–8268. Матеріали розкопок. Голики (ранні слов'яни)
1968 р.
1422. А – 8269. Культові предмети. Розкопки. Голики (ранні
слов'яни) 1964 р.

1423. А – 8270–8273. Матеріали розкопок поселення Кочурів (слов'яни) 1965 р.
1424. А – 8297–8305. Матеріали розкопок поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1978 р.
1425. А – 8306–8310. Знаряддя праці. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька культура) 1977 р.
1426. А – 8311–8313. Прясла. Розкопки. Голики (ранні слов'яни) 1968 р.
1427. А – 8314–8315. Знаряддя праці. Розкопки. Голики (ранні слов'яни) 1964 р.
1428. А – 8316–8318. Знаряддя праці. Розвідка. Гунька (черняхівська к-ра) 1975 р.
1429. А – 8334–8363. Фрагменти посудин, знаряддя праці, зброя, аксесуари. Розкопок поселення Уланівка (трипілля) 1972 р.
1430. А – 8369–8372. Знаряддя праці. Розвідка. Гайсин (пізній палеоліт) 1965 р.
1431. А – 8398–8404. Знаряддя праці. Розкопки городища Червоне (уличі) 1987 р.
1432. А – 8405–8410. Знаряддя праці. Розкопки городища Червоне (уличі) 1988 р.
1433. А – 8411–8412. Проколка та намистина. Розкопки городища Червоне (уличі) 1989 р.
1434. А – 8413–8414. Брусок точильний та прясло. Розкопки городища Червоне (уличі) 1991 р.
1435. А – 8415–8429. Матеріали розкопок поселення Слобідка (кін. 13 – поч. 14 ст.) 1973 р.
1436. А – 8477. Фрагменти посудин. Розкопок поселення Уланівка (трипілля) 1972 р.
1437. А – 8583. Камінь точильний. Розкопки поселення Сорока (скіфського часу) 1973 р.

1438. А – 8584–8587. Сокири. Колекція Хавлюка П. І. (трипілля) б. р.
1439. А – 8588–8593. Матеріали розкопок поселення Борисівка (трипілля) 1973 р.
1440. А – 8594–8600. Знаряддя праці. Розкопок поселення Уланівка (трипілля) 1972 р.
1441. А – 8601. Матеріали розвідки поселення Лугова (трипілля) 1972 р.
1442. А – 8602–8609. Знаряддя праці, зброя, прикраси та аксесуари. Розкопки поселення Семенки (слов'яни) 1962 р.
1443. А – 8610–8614. Матеріали розкопок поселення Куна (слов'яни) 1976 р.
1444. А – 8615–8616. Знаряддя праці. Розкопки поселення Пархомівка (зарубинецька к-ра) 1975 р.
1445. А – 8617–8619. Знаряддя праці та посуд. Розкопки поселення Тростянець (черняхівська к-ра) 1976 р.
1446. А – 8620. Фрагмент пряжки. Розкопки могильника Скитка (черняхівська к-ра) 1975 р.
1447. А – 8621. Пряслице. Поселення Гайове (черняхівська к-ра) 1998 р.
1448. А – 8622. Пряслице. Розкопки поселення Кальник (слов'яни) 1964 р.
1449. А – 8623. Проколка. Розкопки поселення Хрінівка (слов'яни) 1969 р.
1450. А – 8624. Фрагмент розтиральника. Розкопки поселення Хрінівка (слов'яни) 1974 р.
1451. А – 8625. Лопатка для обробки шкіри. Розкопки поселення Коржівка (слов'яни) 1960 р.

1452. А – 8626–8627. Фрагменти фібул. Розкопки поселення Слобідка (черняхівська к-ра) 1973 р.
1453. А – 8628. Проколка. Розкопки поселення Слобідка (скіфський час) 1973 р.
1454. А – 8629–8631. Матеріали розкопок. Голики (ранні слов'яни) 1968 р.
1455. А – 8632. Підвіска-оберіг. Розкопки. Голики (ранні слов'яни) 1964 р.
1456. А – 8633. Намистина. Розкопки поселення Паріївка (слов'яни) 1969 р.
1457. А – 8634. Фрагменти браслета. Розкопки городища Сажки (уличі) 1975 р.
1458. А – 8635. Намистина. Розкопки городища Сажки (уличі) 1977 р.
1459. А – 8636. Гачок для поясу. Розкопки городища Сажки (уличі) 1975 р.
1460. А – 8674–8681. Знаряддя праці. Колекція Хавлюка П. І. (трипілля) б. р.
1461. А – 8682–8683. Зброя. Колекція П. І. Хавлюка (доба бронизи) б. р.
1462. А – 8684–8685. Матеріали розвідок поселення Кунка (передскіфський час) 1976 р.
1463. А – 8686–8690. Вироби із глини. Розкопки. Борисівка (трипілля) 1973 р.
1464. А – 8691–8697. Проколка. Розкопки городища Сажки (уличі) б. р.
1465. А – 8698. Накладка. Розкопки городища Сажки (уличі) 1972 р.
1466. А – 8699. Деталь колчана. Розкопки городища Сажки (уличі) 1975 р.

1467. А – 8700. Знаряддя праці ювеліра. Розкопки городища Сажки (уличі) 1975 р.
1468. А – 8701–8706. Лошила та прясла. Розкопки селища Чортория (11–13 ст.) 1972 р.
1469. А – 8707–8708. Знаряддя праці. Розкопки поселення Носівці (зарубинецька культура) 1967 р.
1470. А – 8709–8714. Проколки, точильні бруски та лошила. Розкопки городища Червоне (уличі) б. р.
1471. А – 8715–8726. Матеріали розкопок могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1472. А – 8727–8732. Матеріали розкопок. Поселення Гайове (черняхівська к-ра) 1998 р.
1473. А – 8733. Знаряддя праці. Розкопки. Гармаки (черняхівська к-ра) 2000 р.
1474. А – 8734–8735. Матеріали розкопок поселення Мар'янівка (Зарубинецька культура) 1967 р.
1475. А – 8736–8738. Знаряддя праці та статуетки. Розкопок поселення Уланівка (трипілля) 1972 р.
1476. А – 8739–8740. Матеріали розкопок поселення Кочурів (слов'яни) 1965 р.
1477. А – 8908. Матеріали розкопок могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1968 р.
1478. А – 8909–8910. Матеріали розкопок могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1969 р.
1479. А – 8911–8915. Матеріали розкопок могильника Рахни Собо́ві (зарубинецька к-ра) 1968–1969 рр.
1480. А – 8916–8919. Прикраси та кістяні заготівки. Розкопки поселення Сорока (скіфського часу) 1973 р.
1481. А – 8966. Люстерко. Розкопки могильника Чортория (11–13 ст.) 1972 р.

1482. А – 8967–8968. Скроневі підвіски. Розкопки могильника Чортория (11–13 ст.) 1972 р.
1483. А – 9374. Пояс. Розкопки могильника Чортория (11–13 ст.) 1972 р.
1484. А – 8974–8975. Браслети. Розкопки городища Сажки (уличі) 1970–1974 рр.
1485. А – 9226–9232. Знаряддя праці. Розкопок поселення Уланівка (трипілля) 1972 р.
1486. А – 9234–9237. Знаряддя праці. Розкопок поселення Уланівка (трипілля) 1972 р.

Документи

1487. Д-5231. Особиста справа П. І. Хавлюка.
1488. Д-5240. Відкритий лист Хавлюка П. І.
1489. Д-5242. Витяг із залікової відомості Хавлюка П. І.
1490. Д-5245. Запрошення на наукову конференцію Хавлюку П. І.
1491. Д-5246. Запрошення Хавлюку П. І. на консультації до краківського університету
1492. Д-5247. Посвідчення Хавлюку П. І. у тому, що він працює у Інституті Археології АН УРСР.
1493. Д-5248. Посвідчення Хавлюку П. І. про захист дисертації на здобуття ступеня кандидата історичних наук.
1494. Д-5249. Довідка Інституту Археології Хавлюку П. І. на право досліджень археолог. пам'яток.
1495. Д-7262. Чернетка листа Юрію Миколайовичу.
1496. Д-7263. Чернетка заяви на ім'я директора Інституту археології Академії наук Української Радянської Соціалістичної республіки, Бібікова С. М.
1497. Д-7264. Особистий квиток по обліку кадрів.
1498. Д-7265. Службова характеристика Хавлюка П. І.
1499. Д-7266. Лист Кропоткіна Владислава Всеволодовича.

1500. Д-7267. Лист (в конверті) Кропоткіна Владислава Всеволодовича.
1501. Д-7268. Лист до директора Серебринецької школи М. Шикиша.
1502. Д-7269. Лист директора Серебринецької школи.
1503. Д-7270. Лист до Живки Вижарової.
1504. Д-7271. Лист до Войцеха Шиманського.
1505. Д-7272. Лист Кропоткіна Владислава Всеволодовича.
1506. Д-7273. Лист (в конверті) Оргкомітету VI Конгресу слов'янської археології.
1507. Д-7274. Наказ (професора С.І. Тюльпанова).
1508. Д-7275. Договір М. І. Артамонов.
1509. Д-7276. Договір Сококи П.К. директора школи.
1510. Д-7277. Рахунок (про оплату земляних робіт).
1511. Д-7278. Кошторис на експедиційні витрати Подільського археологічного загону Державного ермітажу.
1512. Д-7279. Чернетка записки про виявлення скарбу.
1513. Д-7280. Кошторис витрат на дослідження ранньослов'янського поселення біля с. Семенки Тростянецького р-ну (з чернеткою пояснювальної записки).
1514. Д-7281. Чернетка заяви Проректору Вінницького Державного педінституту з проханням відновити археологічну практику студентів.
1515. Д-7282. Кошторис витрат на археологічні дослідження ранньослов'янського поселення Кочурів-ІІ.
1516. Д-7283. Лист голові обласної ради депутатів трудящих Маркіяну Сергійовичу Слободянюку.
1517. Д-7284. Повідомлення польового комітету ІА АН УРСР, щодо отримання наукового звіту.
1518. Д-7285. План проведення літньої музейно-археологічної практики.

1519. Д-7286. Графік проведення літньої археологічної практики (з чернеткою).
1520. Д-7287. Чернетка звіту за науково-педагогічну та громадську роботу протягом 1970–1976 років.
1521. Д-7288. Постанова Президії правління Вінницької обласної організації товариства охорони пам'ятників історії та культури.
1522. Д-7289. Звіт про проведення археологічної практики з студентами I курсу історичного факультету Вінницького педінституту.
1523. Д-7290. Акт про пошкодження городища X ст. біля с. Мельниківці. 1 арк.
1524. Д-7291. Звіт про археологічні розкопки 1985 р. (для Відділу охорони пам'яток історії і культури Міністерства культури УРСР).
1525. Д-7293. Чернетка листа до членів журі конкурсу назви та логотипу марки автомобіля.
1526. Д-7295. Таблиця випуску друкованої продукції П. І. Хавлюка за 1956–1993 роки.
1527. Д-7296. Чернетка «Інформації в Міністерство культури і мистецтв України про результати археологічних досліджень на території Південного Побужжя в 1998 році».
1528. Д-7297. Стаття «Памятники позднекочевнического времени в Поднепровье» з дарчим написом автора Симоновича Е. О.
1529. Д-7298. Хавлюк П. И. Поселения трипольской культуры в бассейне реки Соб. (дипломная работа). Ужгород, 1957. 79 с.
1530. Д-7299. Матеріали на тему пізнього етапу розвитку трипільля (чернетка).
1531. Д-7300. Праця «Зарубинецкая культура Юного Побужья и левобережья Среднего Поднепровья».
1532. Д-7301. Стаття «Зарубинецкая культура Юного Побужья и левобережья Среднего Поднепровья».
1533. Д-7302. «Памятники зарубинецкой культуры».

1534. Д-7303. Стаття «Некоторые особенности зарубинецких памятников Буго-Днестровской области».
1535. Д-7304. Стаття «Ранньозарубинецьке селище Райки Іллінецького р-ну на Вінниччині» (з чернетками та ілюстраціями).
1536. Д-7305. Стаття «До питання про зв'язок між черняхівською і зарубинецькою культурами» (чернетка).
1537. Д-7306. Стаття «Еще раз о соотношении черняховской и раннеславянской культур» (з чернетками та ілюстраціями).
1538. Д-7307. Стаття «До питання про локальні вияви черняхівської культури на території Правобережної України та Молдавії».
1539. Д-7308. Матеріали на тему «Черняховская культура Днестро-Днепровского ареала».
1540. Д-7309. Рецензія на монографію В. Д. Барана «Черняхівська культура».
1541. Д-7310. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук «Антские поселения средней части Юного Побужья».
1542. Д-7311. Чернетка Автореферату дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук «Антские поселения средней части Юного Побужья».
1543. Д-7312. Матеріали на тему ранніх слов'ян Південного Побужжя (частина монографії).
1544. Д-7313. Рецензія на книгу О. М. Приходнюка «Слов'яни на Поділлі».
1545. Д-7314. Стаття «Хронология славянских памятников Южного Побужья и Среднего Поднестровья» (з чернетками).
1546. Д-7315. Матеріали до археологічної карти «Поселення антського часу в басейні Південного Бугу».
1547. Д-7316. «Про топографію, планування та забудову слов'янських поселень» (з чернеткою).

1548. Д-7317. Стаття «Славянские памятники в северной части среднего течения Южного Побужья и единство славянской керамики».
1549. Д-7319. Стаття «Новые материалы об антських поселеннях южнобугського басейна, їх хронологія і основна характеристика».
1550. Д-7320. Тези статті «Новые материалы об антских поселеннях южнобугського басейна, їх хронологія і основна характеристика».
1551. Д-7321. Стаття «Основные черты и хронология славянских памятников юного Побужья» (з чернеткою).
1552. Д-7322. Стаття «Несколько слово ю этнической истории Правобережья Днепра и Южного Побужья на рубеже и в середине I тыс. н.э.» (з чернеткою).
1553. Д-7323. Рецензія на збірник «Проблемы этногенеза славян».
1554. Д-7324. Рецензія на збірник «Проблемы этногенеза славян».
1555. Д-7325. Стаття «Про реконструкцію ранньослов'янських жител і систему забудови селищ».
1556. Д-7326. Резюме статті «Археологічні пам'ятки в середній і нижній течії басейну р. Сіб (приток Південного Бугу)».
1557. Д-7327. Праця на тему уличів VIII–IX століття.
1558. Д-7328. «Уличское городище X–XI в. у с. Сашки Немировского р-на, Винницкой области».
1559. Д-7329. Стаття «Уличское городище X–XI в. у с. Сашки Немировского р-на, Винницкой области».
1560. Д-7330. Стаття «Городище уличів X–XI ст.ст. Сажки» (з чернеткою).
1561. Д-7331. Стаття «Улицьке городище X–XI ст.ст. Сажки».
1562. Д-7332. Короткий звіт про розкопки на городищі X ст. біля с. Червоне Немирівського р-ну.
1563. Д-7333. «Технологія обробки заліза уличами в X ст. (за матеріалами з городища Червоне)».

1564. Д-7334 «Новые исследования на городище уличем в с. Червоне на Ю. Буге» (з чернеткою).
1565. Д-7335. Монографія «Уличі (історико-археологічний нарис)».
1566. Д-7336. Стаття «Біля витоків уличів».
1567. Д-7337. Стаття «Прояснюється історія уличів».
1568. Д-7338. Матеріали до попереднього наукового звіту про археологічну розвитку 1962 року.
1569. Д-7339. Проспект докторської дисертації П. І. Хавлюка на тему «Історія слов'янських племен Правобережної України в I тис. н. е.» (з чернеткою).
1570. Д-7340. Альбом польовий археологічний (1953 pp.).
1571. Д-7341. Щоденник польовий археологічний (1955 pp.).
1572. Д-7342. Альбом польовий археологічний (1954 pp.).
1573. Д-7343. Щоденник польовий археологічний (1972 pp.).
1574. Д-7344. Щоденник польовий археологічний (1973 pp.).
1575. Д-7345. Щоденник польовий археологічний (1978-79 pp.).
1576. Д-7346. Інвентарний опис археологічних знахідок (1968 p.).
1577. Д-7347. Інвентарний опис археологічних знахідок (1979 p.).
1578. Д-7348. Інвентарний опис археологічних знахідок (1983 p.).
1579. Д-7349. Щоденник польовий археологічний (1988 p.).
1580. Д-7350. Щоденник польовий археологічний (1998–99 p.).
1581. Д-7351. Стаття «Бронзовый топор кобанской культуры из Винницы» (з ілюстрацією)
1582. Д-7352. Стаття «Південне Побужжя та Лівобережне Подністров'я в епоху пізньої бронзи і раннього заліза».
1583. Д-7353. Стаття «Стародавнє минуле південно-західного Поділля».
1584. Д-7354. Стаття «Пам'яті В. В. Хвойки через 100 років присвячується» (з чернеткою).
1585. Д-7355. Науково-популярна стаття «Цікава знахідка» .

1586. Д-7356. «Стародавнє минуле Південного Побужжя та Лівобережжя Середнього Дністра».

Науково-допоміжний фонд (НДФ)

(рукописна спадщина П. І. Хавлюка)

1587. НДФ – 8018/3. Інструкція до «Відкритого листа», Київ, 1973 р.

1588. НДФ – 8018/4. Лист з Інститута археології АН УРСР з вимогою звітів про проведені розкопки, 1982 р.

1589. НДФ – 8018/5. Лист з Інститута археології АН УРСР з повідомленням про публікацію інформацій археологічних експедицій, 1984 р.

1590. НДФ – 8018/6. Договір між Вінницьким педінститутом і гр. Свистуном В. І. на проведення дослідження остеологічного матеріалу, 1974 р.

1591. НДФ – 8018/7. 2 листи Свистуна В. І. до Хавлюка П. І.

1592. НДФ – 8018/8. Перелік археологічних відкриттів П. І. Хавлюка та перелік його наукових праць.

1593. НДФ – 8018/9. Два конверти з V Міжнародного конгресу археологів-славистів, вересень 1985 р.

1594. НДФ – 8140. Щоденник археологічних досліджень Середнього Побужжя у 1958 р.

1595. НДФ – 8141. Щоденник археологічних досліджень Південного Побужжя 1977 р.

1596. НДФ – 8142. Щоденник археологічних досліджень Південного Побужжя в 1979 р.

1597. НДФ – 8143. Щоденник археологічної розвідки Південного Побужжя 1969 р.

1598. НДФ – 8144. Рукопис статті П. І. Хавлюка «Городище уличів в с. Червоне на Ю. Буге».

1599. НДФ – 8145. Щоденник археологічних досліджень розвідок і розкопок у 1961–1962 р.р.

1600. НДФ – 8146. Щоденник археологічних розвідок 1963 р.

1601. НДФ – 8147. Щоденник археологічної розвідки басейну П. Бугу і Дністра, 1964 р.
1602. НДФ – 8148. Щоденник археологічної розвідки і розкопок пам'яток у Південному Побужжі та Подністров'ї в 1965 р.
1603. НДФ – 8149. Щоденник археологічної розвідки і розкопок у Південному Побужжі та Подністров'ї у 1967–1969 р.р.
1604. НДФ – 8150. Конспект праць з археології і геології вітчизняних і закордонних авторів.
1605. НДФ – 8151. Щоденник археологічної розвідки та розкопок в басейні Південного Бугу і Лівобережжя Дністра, 1970 р.
1606. НДФ – 8152. Щоденник археологічних досліджень Південного Побужжя в 1971 р.
1607. НДФ – 8153. Щоденник археологічних досліджень Південного Побужжя, 1974 р.
1608. НДФ – 8154. Щоденник археологічних досліджень Південного Побужжя, 1975 р.
1609. НДФ – 8155. Щоденник археологічних досліджень Південного Побужжя, 1976 р.
1610. НДФ – 8156. Матеріали розкопок в с. Пархомівка, 1979 р. (чорновики).

(Матеріали розкопок П. І. Хавлюка)

1611. НДФ – 11508–11509; 11510–11512. Прикраси. Розкопки могильника Скитка (черняхівська культура) 1975 р. та матеріали без шифрів.
1612. НДФ – 11977–11978. Фрагменти пряселище Розкопки городища Сажки (уличі) 1972 р.
1613. НДФ – 11979–11980. Фрагменти пряселище Розкопки городища Сажки (уличі) 1973 р.
1614. НДФ – 12092–12098. Знаряддя праці та прикраси. Розкопки городища Сажки (уличі) 1971 р.

1615. НДФ – 12099–12100. Фрагменти браслетів. Розкопки городища Сажки (уличі) 1975 р.
1616. НДФ – 12101–12103. Прикраси. Розкопки городища Сажки (уличі) 1977 р.
1617. НДФ – 12262/1-10. Ніж. Розкопки городища Сажки (уличі) 1976 р.
1618. НДФ – 12263/1-4. Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1976 р.
1619. НДФ – 12264/1-8. Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1976 р.
1620. НДФ – 12265/1-5. Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1976 р.
1621. НДФ – 12266/1-5. Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1976 р.
1622. НДФ – 12267/1-11. Ніж. Розкопки городища Сажки (уличі) 1972 р.
1623. НДФ – 12268/1-6. Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1972 р.
1624. НДФ – 12269/1 . Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1972 р.
1625. НДФ – 12270/1-4. Кільце – деталь кінської зброї. Розкопки городища Сажки (уличі) 1972 р.
1626. НДФ – 12271/1-12. Ніж. Розкопки городища Сажки (уличі) 1971 р.
1627. НДФ – 12272/1 . Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1971 р.
1628. НДФ – 12273/1-4. Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1971 р.
1629. НДФ – 12274/1-10. Ніж. Розкопки городища Сажки (уличі) 1975 р.

1630. НДФ – 12275/1-5. Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1975 р.
1631. НДФ – 12276/1-5. Фрагменти пряселище Розкопки городища Сажки (уличі) 1975 р.
1632. НДФ – 12277/1-4. Фрагменти пряселище Розкопки городища Сажки (уличі) 1973 р.
1633. НДФ – 12278/1-4. Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1973 р.
1634. НДФ – 12279/1-18. Ніж. Розкопки городища Сажки (уличі) 1973 р.
1635. НДФ – 12280/1-2. Дужка від відра. Розкопки городища Сажки (уличі) 1977 р.
1636. НДФ – 12281/1-3 . Вушко від відра. Розкопки городища Сажки (уличі) 1978 р.
1637. НДФ – 12282/1-4. Ніж. Розкопки городища Сажки (уличі) 1978 р.
1638. НДФ – 12283/1-3. Вістря стріли. Розкопки городища Сажки (уличі) 1978 р.
1639. НДФ – 12284. Дужка від відра. Розкопки городища Сажки (уличі) 1978 р.
1640. НДФ – 12333–12335. Фрагменти пряселище Розкопки поселення Голики (слов'яни) 1968 р.

(рукописна спадщина П. І. Хавлюка)

1641. НДФ – 13619. Чернетка з інформацією про трудову діяльність.
1642. НДФ – 13621. Документи щодо фінансових витрат на археологічні дослідження в околицях м. Гайсина.
1643. НДФ – 13622. Відомості про видачу заробітної плати працівникам археологічної експедиції.
1644. НДФ – 13625. Список наукових праць Хавлюка П. І.

1645. НДФ – 13628–13630. Матеріали пов'язані з педагогічною діяльністю.
1646. НДФ – 13674–13676. Учасники експедиції на розкопках.
1647. НДФ – 13677. Робочі матеріали на тему буго-дністровської і трипільської культур на території Вінницької обл. (чернетка).
1648. НДФ – 13678. Раннетрипольские поселения Южного Побужья (чернетка додається).
1649. НДФ – 13679. Робочі матеріали на тему ранньотрипільських поселень Сорока та Борисівка Іллінецького р-ну.
1650. НДФ-13680. Матеріали про трипільську культуру на Вінниччині (чернетка).
1651. НДФ – 13681–13682. Матеріали з критикою монографії С. О. Гусєва «Трипільська культура Середнього Побужжя рубежу IV–III тис. до н. е.».
1652. НДФ – 13683. «Трипольские пам'ятники Ю. Побужья и их место в культурно-этническом регионе (з чернеткою)».
1653. НДФ – 13684–13692. Рисунки знахідок з неолітичних пам'яток.
1654. НДФ – 13693–13753. Рисунки та креслення на тему трипільської культури.
1655. НДФ – 13754. Пізньотрипільське поселення в с. Чорторія Іллінецького р-н.
1656. НДФ – 13755. Про технологію обробки заліза у зарубинецьких племен Південного Побужжя (з чернеткою).
1657. НДФ – 13756. Південнобузький зарубинецький регіон (з чернеткою).
1658. НДФ – 13757. Стаття «Памятник зарубинецкой культуры на Южном Буге и Среднем Днестре» (з чернеткою).
1659. НДФ – 13758–13763. Матеріали щодо статті «Рахнівські поселення і могильники» (1989).

1660. НДФ – 13764/17764а – 13770. Матеріали на тему зарубинецької культури.
1661. НДФ – 13771–13839, 13839а – 13919. Ілюстрації на тему зарубинецької археологічної культури.
1662. НДФ – 13920–13949. Фото: Розкопки зарубинецьких пам'яток Вінницької обл.
1663. НДФ – 13950. Результати визначень остеологічних матеріалів з зарубинецького поселення Пархомівка Іллінецького р-ну (В.І. Свистун).
1664. НДФ – 13951. Стаття «Вельбарские пам'ятники на Южном Буге».
1665. НДФ – 13952. Матеріали до статті у відповідь С. Н. Георгиевій-Казанджисвій.
1666. НДФ – 13953. «Гончарська піч полів поховань черняхівського типу в селі Тарасівці на Вінниччині» (чернетка).
1667. НДФ – 13954. Стаття «Древний ремесленный центр на Ю. Буге».
1668. НДФ – 13955. Фотонегатив в конверті (загальний вигляд черняхівського поселення в с. Журавлівка Тульчинського р-ну).
1669. НДФ – 13956–13981. Ілюстрації на тему черняхівської культури.
1670. НДФ – 13982–13983. Креслення розкопів на черняхівських пам'ятках Скитка, Демидівка-2.
1671. НДФ – 13984–13985. Матеріали щодо ранньослов'янського поселення Слобідка Немирівського р-ну.
1672. НДФ – 13986. Матеріали щодо ранньослов'янського поселення Тростянець.
1673. НДФ – 13987–13988. Матеріали щодо ранньослов'янського поселення Голики.
1674. НДФ – 13989–14015. Матеріали щодо ранньослов'янських поселень біля с. Кочурів Гайсинського р-ну.

1675. НДФ – 14016–14031. Матеріали щодо ранньослов'янських поселень біля с. Кальник Іллінецького р-ну.
1676. НДФ – 14032–14034. Матеріали щодо ранньослов'янських поселень біля с. Щурівці Гайсинського р-ну.
1677. НДФ – 14035–14053. Матеріали щодо ранньослов'янського поселення біля с. Скибинці Тростянецького р-ну.
1678. НДФ – 14054–14071. Матеріали щодо ранньослов'янського поселення біля с. Самчинці Немирівського р-ну.
1679. НДФ – 14072–14163. Матеріали щодо ранньослов'янського поселення біля с. Семенки Немирівського р-ну.
1680. НДФ – 14169. Стаття «Первая находка зооморфного изображения мартыновского типа в археологическом комплексе».
1681. НДФ – 14170. Стаття «О начальных этапах развития раннеславянского ремесла (на материалах ремесленных сооружений на Ю. Буге)». (з чернеткою).
1682. НДФ – 14171–14176. Матеріали щодо археології ранніх слов'ян.
1683. НДФ – 14177–14319. Ілюстрації на тему ранніх слов'ян.
1684. НДФ – 14320–14321. Тези доповідей на тему «Про етнічну приналежність пам'яток VIII–IX ст. н. е.».
1685. НДФ – 14322–14336. Ілюстрації на тему слов'янського поселення VIII–IX ст. біля с. Коржівка Немирівського р-ну.
1686. НДФ – 14337–14384. Матеріали щодо слов'янського поселення біля с. Хрінівка Іллінецького р-ну.
1687. НДФ – 14385. Матеріали на тему слов'янських пам'яток VIII–IX ст. на території Вінницької обл.
1688. НДФ – 14386. Короткий звіт – інформація про роботі археологічної експедиції Вінницького державного педагогічного інституту в 1974 р.

1689. НДФ – 14387. Тези доповіді «Археологические исследования на Южном Буге».
1690. НДФ – 14388–14394. Результати визначень остеологічних матеріалів з городища X–XI ст. біля с. Сажки Немирівського р-ну.
1691. НДФ – 14395–14396. Результати визначень антропологічних матеріалів з городища X–XI ст. біля с. Сажки Немирівського р-ну.
1692. НДФ – 14397–14543. Рисунки знахідок з розкопок городища X–XI ст. біля с. Сажки Немирівського р-ну.
1693. НДФ – 14544–14545. Плани розташування городища X–XI ст. біля с. Сажки Немирівського р-ну, та розкопів на ньому.
1694. НДФ – 14546–14594. Розкопки городища X–XI ст. біля с. Сажки Немирівського р-ну.
1695. НДФ – 14595. Результати визначень остеологічних матеріалів з городища X ст. біля с. Червоне Немирівського р-ну.
1696. НДФ – 14596–14643. Рисунки знахідок з розкопок городища X ст. біля с. Червоне Немирівського р-ну.
1697. НДФ – 14644–14646. Плани городища X ст. біля с. Червоне Немирівського р-ну та об'єктів на ньому.
1698. НДФ – 14647–14653. Розкопки та знахідки з городища X ст. біля с. Червоне Немирівського р-ну.
1699. НДФ – 14654–14659. Ілюстрації на тему досліджень городища і поселення XX ст. біля с. Юрківці Немирівського р-ну.
1700. НДФ – 14660–14661. Матеріали щодо городища X–XI ст. біля м. Немирів.
1701. НДФ – 14662–14663. Матеріали щодо городища X–XI ст. біля с. Шура Бондурівська Гайсинського р-ну.
1702. НДФ – 14664–14666. Матеріали щодо городища Бондурівка Чечельницького р-ну.
1703. НДФ – 14667–14668. Матеріали щодо городища в с. Селище Літинського р-ну.

1704. НДФ – 14669. Стаття «До питання про виготовлення жорен у давній Русі».
1705. НДФ – 14700. Стаття «Давньоруські городища на Південному Бузі».
1706. НДФ – 14701. Тези доповіді на тему «Нове в фортифікації уличів» (з чернеткою).
1707. НДФ – 14702. Тези доповіді на тему «Про час використання уличами оборонних споруд перед скіфського і скіфського часів».
1708. НДФ – 14703. Стаття «Ювелірна справа уличів».
1709. НДФ – 14704–14772. Виписки з літератури на тему літописного племені уличів.
1710. НДФ – 14775–14780. Матеріали на тему слов'янського літописного племені уличів.
1711. НДФ – 14801–14817. Ілюстрації на тему пам'яток X–XI ст. на території Вінницької обл.
1712. НДФ – 14818–14884. Матеріали до наукового звіту про розкопки 1972 року.
1713. НДФ – 14886–14895. Матеріали щодо визначень кісток тварин з розкопок 1972–1975 роках (В. І. Свистун).
1714. НДФ – 14896. Список літератури до докторської дисертації П. І. Хавлюка на тему «Історія слов'янських племен Правобережної України в I тис. н. е.».
1715. НДФ – 14887–14905. Щоденник польовий археологічний: 1965, 1968, 1969, 1970, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978 роки.
1716. НДФ – 14907. Стаття «Скіфські древності поблизу Вінниці й етногенез слов'ян» (1994 р.).
1717. НДФ – 14908. Чернетка статті «Вінниця та її околиці в давнину» (1994 р.).
1718. НДФ – 14909–14936. Ілюстрації на тему археологічних пам'яток Вінницької обл.

1719. НДФ – 14937–14940. Ілюстративні матеріали на тему археологічних пам'яток доби бронзи.
1720. НДФ – 14941–14944. Рисунки кераміки передскіфського часу (жаботинського типу) з поселення біля с. Слобідка Немирівського р-ну.
1721. НДФ – 14945. Матеріали щодо скіфської культури.
1722. НДФ – 14948–14949. Звіти з археологічних розкопок.
1723. НДФ – 14950–14985. Матеріали щодо скіфського та зарубинецького поселень біля с. Сорока Іллінецького р-ну.
1724. НДФ – 14986–15029. Матеріали щодо зарубинецького і слов'янського поселень біля с. Паріївка Іллінецького р-ну.
1725. НДФ – 15030–15037. Карти розташування археологічних пам'яток.
1726. НДФ – 15038–15061. Робочі матеріали.
1727. НДФ – 15065–15118. Матеріали з паспортизації пам'яток Вінницької обл.

Державний архів Вінницької обл.

(ДАВіО)

Ф № Р-5265. ОП. № 12. Д. (Спр.) № 2–5.

1728. Хавлюк П. І. Науковий щоденник. Матеріали розвідки археологічних пам'ятників в басейні р. Соб і Південного Бугу в 1956 р. Ф. № Р-5265. Оп. № 12. Д. (Спр.) № 2.
1729. Щоденник археологічної розвідки території середньої частини Південного Побужжя в 1959–1961 р. № Р-5265. ОП. № 12. Д. (Спр.) № 3.
1730. Щоденник археологічних досліджень на території Південного Побужжя в 1978 році. № Р-5265. ОП. № 12. Д. (Спр.) № 4.
1731. Щоденник археологічних досліджень Південного Побужжя в 1980 р. ф. № Р-5265. ОП. № 12. Д. (Спр.) № 5.

**Музей археології Вінниччини
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
(МАВ ВДПУ)**

Колекція знахідок із розкопок П. І. Хавлюка

Городище Сажки (уличі) – 1970 р.

1732. Кв. 80. Вінце посудини – 1 шт..
1733. Кв. 96. Стінка посудини – 3 шт.
1734. Кв. 108. Вінце посудини – 7 шт.; стінка посудини – 8 шт.
1735. Кв. 109. Вінце посудини – 6 шт.; стінка посудини – 8 шт.;
зооморфна фігурка – 1 шт.
1736. Кв. 112. Вінце посудини – 1 шт.
1737. Кв. 113. Вінце посудини – 5 шт.; повний профіль посудини – 1
шт.
1738. Кв. 114. Вінце посудини – 4 шт.; стінка посудини – 2 шт.
1739. Кв. 141. Розвал посудини – 1 шт.
1740. Кв. 211. Стінка посудини – 1 шт.
1741. Кв. 212. Вінце посудини – 3 шт.; стінка посудини – 1 шт.
1742. Кв. 252. Вінце посудини – 1 шт.; стінка посудини – 1 шт.;
денце посудини – 1 шт.
1743. Кв. 253. Вінце посудини – 8 шт.; стінка посудини – 6 шт.;
денце посудини – 1 шт.
1744. Кв. 284. Стінка посудини – 2 шт.; денце посудини – 1 шт.
1745. Яма 2. Вінце посудини – 5 шт.; стінка посудини – 2 шт.;
повний профіль посудини – 1 шт.
1746. Яма 4. Вінце посудини – 9 шт.; стінка посудини – 10 шт.;
денце посудини – 1 шт.
1747. Розріз валу. Вінце посудини – 8 шт.; стінка посудини – 6 шт.

Поселення Уланівка (Трипілля) – 1972 р.

1748. Ж. 1. Фрагменти посуду: вінця – 110 шт.; стінки – 390 шт.; ручки – 18 шт.; денця – 59 шт.; культового – 9 шт.; профіля – 2 шт. Знаряддя праці – 25 шт.

1749. Ж. 2. Фрагменти посуду: вінця – 66 шт.; стінки – 389 шт.; ручки – 3 шт.; денця – 40 шт.; культового – 11 шт.

1750. Ж. 3. Фрагменти посуду: вінця – 152 шт.; стінки – 393 шт.; ручки – 17 шт.; денця – 94 шт.; культового – 9 шт.. Знаряддя праці – 17 шт.

1751. Ж. 4. Фрагменти посуду: вінця – 11 шт.; стінки – 46 шт.; денця – 5 шт. Знаряддя праці – 2 шт.

1752. Ж. 5. Фрагменти посуду: вінця – 21 шт.; стінки – 90 шт.; ручки – 1 шт.; денця – 14 шт.; культового – 4 шт.; профіля – 1 шт.; розвали – 1 шт. Знаряддя праці – 6 шт.

1753. Орн. шар. Знаряддя праці – 3 шт.

Поселення Борисівка (Трипілля) – 1973 р.

1754. Ж. 1. Фрагменти посуду: вінця – 6 шт.; стінки – 12 шт.; ручки – 1 шт.; денця – 2 шт. Знаряддя праці – 5 шт.

1755. Ж. 2. Фрагменти посуду: вінця – 158 шт.; стінки – 304 шт.; ручки – 2 шт.; денця – 34 шт.; культового – 3 шт.; покритка – 1 шт.; Знаряддя праці – 3 шт.

1756. Р. 2. А-1. Знаряддя праці – 1 шт.

1757. Р. 2. А-2. Знаряддя праці – 1 шт.

1758. Р. 2. Ж. 4. Фрагменти посуду: вінця – 20 шт.; стінки – 144 шт.; ручки – 3 шт.; денця – 27 шт. Знаряддя праці – 3 шт.

1759. Р. 2. Я. 4. Фрагменти посуду: вінця – 19 шт.; стінки – 60 шт.; денця – 3 шт.; культового – 1 шт.; профіля – 1 шт.

1760. Р. 3. Фрагменти посуду: вінця – 112 шт.; стінки – 393 шт.; ручки – 12 шт.; денця – 41 шт.; культового – 5 шт.; покритки – 2 шт. Фрагмент обмазки стін – 7 шт. Знаряддя праці – 26 шт.

1761. Орн. шар. Знаряддя праці – 1 шт.

Поселення Сорока (Трипілья) – 1973 р.

1762. Ж. 1. Фрагменти посуду: вінця – 14 шт.; стінки – 24 шт.; ручки – 3 шт.; денця – 11 шт.; культового – 1 шт.
1763. Р. I. С-I. Знаряддя праці – 1 шт.
1764. Р. II. С-II. Знаряддя праці – 15 шт.
1765. Р. II. С-III. Знаряддя праці – 3 шт.
1766. Р. 4. Знаряддя праці – 5 шт.
1767. Орн. шар, кв. с-1. Фрагменти посуду: стінки – 74 шт.; ручки – 1 шт.; денця – 8 шт.; культового – 1 шт. Знаряддя праці – 34 шт.

Поселення Слобідка (Трипілья) – 1973 р.

1768. Ж. 1-2. Фрагменти посуду: вінця – 66 шт.; стінки – 43 шт.; ручки – 2 шт.; культового – 6 шт.; профіля – 2 шт. Знаряддя праці – 18 шт.

Городище Борисівка (уличі) – 1973 р.

1769. Розкоп № 2. Вінце посудини – 2 шт.; стінка посудини – 1 шт.

Колекція знахідок із розвідок П. І. Хавлюка**Поселення Яструбиха (слов'яни) – 1967 р.**

1770. Орн. шар. Вінце посудини – 6 шт.; стінка посудини – 11 шт.; денце посудини – 7 шт.; повний профіль посудини – 1 шт.

Поселення Паріївка (слов'яни) – 1967 р.

1771. Орн. шар. Фрагменти посуду: вінця – 3 шт.; стінки – 23 шт.; денця – 2 шт.

Городище Немирів (скіфський час) – 1970 р.

1772. Орн. шар. Фрагменти посуду: вінця – 25 шт.; стінки – 4 шт.; ручки – 1 шт.

Поселення Заозерне (Трипілья) – 1978 р.

1773. Орн. шар. Фрагменти посуду: вінця – 1 шт.; культового – 1 шт.; профіль – 1 шт. Знаряддя праці – 1 шт.

Поселення Михайлівка (слов'яни) – б. р.

1774. Орн. шар. Фрагменти посуду: вінця – 1 шт.; стінки – 19 шт.; денця – 5 шт.

Поселення Гущинці (18 ст.) – б. р.

1775. Орн. шар. Фрагменти посуду: вінця – 16 шт.; стінки – 3 шт.; ручки – 5 шт.; покришки – 1 шт. Фрагменти скла – 20 шт. Фрагменти фарфору – 1 шт.

II. Опубліковані джерела

1776. Хавлюк П. И. Материалы к археологической карте бассейна реки Соб (притока Ю. Буга). *КСИА АН УССР*. 1956. Вып. 6. С. 18–21.

1777. Хавлюк П. І. З досвіду організації туристистських походів в Гайсинському Будинку піонерів. *В похід по рідному краю*. Вінниця, 1957. С. 17–22.

1778. Хавлюк П. И. Стоянки развитого неолита в северной части среднего течения Южного Буга. *КСИИМК*. 1959. № 75 . С. 169–173.

1779. Хавлюк П. И. Новые данные о культовых изображениях в Триполье. *СА*. 1959. № 3. С. 206–208.

1780. Хавлюк П. И. Первая находка зооморфного изображения мартиновского типа на славянском поселении: (Предвар. сообщ.). *СГЭ*. 1960. Вып. 19. С. 49–53.

1781. Хавлюк П. И. Раннеславянские поселения в средней части Южного Побужья. *Советская археология*. 1961. № 3. С. 187–201.

1782. Хавлюк П. И. Славянские поселения VIII – начала IX века на Южном Буге. *Археологический сборник Государственного Эрмитажа*. 1962. Вып. 4. С. 116–126.

1783. Хавлюк П. И. Раннеславянские поселения Семенки и Самчинцы всреднем течении Южного Буга. *МИА*. 1963. 108 . С. 320–350.

1784. Хавлюк П. И. О технологии изготовления раннеславянской керамики. *Археологический сборник Государственного Эрмитажа*. 1965. Вып. 7. С. 37–41.

1785. Хавлюк П. І. Деякі підсумки археологічного дослідження лісостепової частини Південного Побужжя та лівобережжя Дністра. *Доповіді і повідомлення кафедр інституту на звітній науковій сесії*. Вінниця. 1965. С. 27–31.
1786. Хавлюк П. И. Зарубинецкие памятники на Южном Буге. *Археологические открытия 1967 г.* Москва. 1968. С. 226–227.
1787. Хавлюк П. И. Исследования на Южном Буге. *Археологические открытия 1968 г.* Москва. 1969. С. 256–258.
1788. Хавлюк П. І. Древньоруські городища на Південному Бузі. *Слов'яно-руські старожитності*. Київ, 1969. С. 156–174.
1789. Хавлюк П. И. Новые открытия Южнобугской экспедиции. *Археологические открытия 1969 г.* Москва. 1970. С. 228–230.
1790. Хавлюк П. І. Земля уличів Х–ХІ століть. *Матеріали третьої Подільської іст.-краєзн. конф.* Львів, 1970. С. 134–136.
1791. Хавлюк П. І. Гончарний горн культури полів поховань черняхівського типу в с. Тарасівці на Вінниччині. *Середні віки на Україні*. Київ, 1971. Вип. 1. С. 79–83.
1792. Хавлюк П. І. Пам'ятки зарубинецької культури на Побужжі. *Археологія*. 1971. № 4. С. 84–96.
1793. Хавлюк П. И. Уличское городище Х–ХІ вв. у села Сажки на Винниччине. *Археологические открытия 1970 г.* Москва, 1971. С. 294.
1794. Хавлюк П. І. Деякі матеріали до характеристики ремесла уличів. *XV наук. конф. ІА АН УРСР, присвячена 50-річчю утворення СРСР. Тези пленарних і секційних доповідей (результати польових археологічних досліджень 1970–1971 рр. на території України)*. Одеса, 1972. С. 343–346.
1795. Хавлюк П. І., Заєць І. І. Трипільське селище Кліщів. *АДУ 1969 р.* Київ, 1972. С. 79–82.
1796. Хавлюк П. І. Зарубинецьке селище і могильник Рахни Собові на р. Сіб Гайсинського р-ну Вінницької обл. *Мат-ли XIII конф. ІА АН УРСР, присвяч. 50-річчю АН УРСР (Київ, 1968 р.)*. Київ. 1972. С. 235–237.

1797. Хавлюк П. И. Материалы из городищ улицей на Южном Буге. *АО 1971 г.* Москва. 1972. С. 380–381.
1798. Хавлюк П. И., Гопак В. Д. Технологія обробки заліза у зарубинецьких племен Південного Побужжя. *Археологія*. 1972. Вип. 6. С. 90–96.
1799. Хавлюк П. И. До питання про виготовлення жорен у Древній Русі. *Археологія*. 1973. Вип. 9. С. 34–41.
1800. Хавлюк П. И., Жураковский Б. С. Исследования в Винницкой области. *Археологические открытия 1972 г.* Москва, 1973. С. 342–344.
1801. Хавлюк П. И., Гопак В. Д. Про технологію обробки заліза в уличів. *Археологія*. 1973. № 12. С. 33–41.
1802. Хавлюк П. И. Заячівський могильник на Вінниччині. *Археологія*. 1974. Вип. 14. С. 62–72.
1803. Хавлюк П. И. Раннеславянские поселения в бассейне Южного Буга. *Раннесредневековые восточнославянские древности*. Ленинград, 1974. С. 181–215.
1804. Хавлюк П. И. Зарубинецька культура Південного Побужжя та лівобережжя Середнього Дністра. *Археологія*. 1975. Вип. 18. С. 7–19.
1805. Хавлюк П. И. Культура східних слов'ян другої половини I тис. н. е. Басейн Південного Бугу. *Археологія Української РСР*. 1975. Т. III. С. 113–119.
1806. Хавлюк П. И. Исследования Южнобугской экспедиции. *Археологические открытия 1975 г.* 1976. С. 400–401.
1807. Хавлюк П. И. Про реконструкцію черняхівських жорен. *Археологія*. 1977. Вип. 24. С. 21–28.
1808. Хавлюк П. И. Исследование славянских памятников на Южном Буге. *Археологические открытия 1977 г.* 1978. С. 394–395.
1809. Хавлюк П. И. Славянское ремесленное селище Париевка на Побужье. *Археологические исследования на Украине в 1976–1977 гг.: Тез. докл. XVII конф. ИА АНУССР*. Ужгород, 1978. С. 97–98.

1810. Хавлюк П. И. Исследования на Южном Буге. *Археологические открытия за 1978 г.* Москва, 1979. С. 415–416.
1811. Хавлюк П. І. Пізньоскіфське селище Сорока. *Археологія*. 1979. Вип. 29. С. 34–54.
1812. Хавлюк П. И. О времени выделения славянского ремесла в самостоятельную отрасль производства. *Тез. докл. сов. дел. на IV Межд. конгр. славянской археологии (София, сент. 1980 г.)*. Москва, 1980. С. 82–83.
1813. Хавлюк П. І. Про виробництво жорен на черняхівських поселеннях Побужжя. *Археологія*. 1980. Вип. 34. С. 30–35.
1814. Хавлюк П. І. Городище Червоне. *АО 1980 г.* Москва, 1981. С. 316–317.
1815. Хавлюк П. И. Ранньослов'янське поселення Пархомівка на Побужжі. *Тези доп. II Респ. наук. конф. з іст. краєзнавства (Вінниця, 19–20 жовтня 1982 р.)*. Київ, 1982. С. 276–277.
1816. Хавлюк П. І. Дослідження ремісничого центру для виробництва жорен на Південному Надбужжі. *Тези доп. другої Вінниц. обл. іст.-краєзн. конф.* Вінниця, 1984. С. 6.
1817. Хавлюк П. И. Исследования на Южном Буге. *АО за 1983 г.* Москва, 1985. С. 367–368.
1818. Хавлюк П. І. Про топографію, планування та забудову слов'янських поселень. *Тези доп. третьої Вінниц. обл. іст.-краєзн. конф.* Вінниця, 1985. С. 49–50.
1819. Хавлюк П. І. Про етнічну приналежність археологічних пам'яток VIII–IX ст. н. е. *Тези доп. четвертої Вінниц. обл. іст.-краєзн. конф.* Вінниця, 1986. С. 49–50.
1820. Хавлюк П. И. Исследования на Южном Буге. *АО 1984 г.* Москва, 1986. С. 319–320.
1821. Хавлюк П. И. Работы в Винницкой области. *АО за 1985 г.* Москва, 1987. С. 424–425.

1822. Хавлюк П. И. Вельбарские памятники на Южном Буге. *Kultura wielbarska w młodszyim okresie rzymskim*. Lublin, 1988. S. 137–144.
1823. Хавлюк П. И. Дообследование могильника у с. Вилы Яругские (приложение). *Могильники черняховской культуры*. Москва, 1988. С. 142.
1824. Хавлюк П. І. Про час використання уличами оборонних споруд передскіфського і скіфського часу. *Тези доп. шостої Вінниц. обл. іст.-краєзн. конф.* Вінниця, 1988. С. 7–8.
1825. Хавлюк П. И. О начальных этапах развития раннеславянского ремесла (на материалах ремесленных сооружений на Южном Буге). Труды V Междунар. конгресса археологов-славистов. Київ, 1988. Т. 4. С. 226–231.
1826. Хавлюк П. І. Про ідеологічні уявлення слов'ян VIII–IX ст. *Проблеми історії та археології давнього населення Української РСР: Тези доп. XX Респ. конф. (Одеса, жовт. 1989 р.)*. Київ, 1989. С. 237–238.
1827. Хавлюк П. І. Про час заселення Південного Побужжя після половецької й монголо-татарської навал. *Тези доп. восьмої Вінниц. обл. іст.-краєзн. конф.* Вінниця, 1989. С. 24–25.
1828. Хавлюк П. И. Трипольские памятники Южного Побужья. *Раннеземледельческие поселения-гиганты трипольской культуры на Украине: Тез. докл. і полевого семинара*. Тальянки, 1990. С. 28–30.
1829. Хавлюк П. І. Про черняхівське керамічне виробництво. *Тези доп. дев'ятої Вінниц. обл. іст.-краєзн. конф.* Вінниця, 1990. С. 19–20.
1830. Хавлюк П. И. Зарубинецкая культура Южного Побужья и левобережного среднего Днестра. *Тезисы докл. на VI конгрессе славянских археологов (г. Прилеп, Югославия, 1990 г.)*. Москва, 1990. С. 107–110.
1831. Хавлюк П. И. Обработка кольорових металів зарубинецьким населенням Південного Побужжя. *Тези доп. одинадцятої Вінниц. обл. іст.-краєзн. конф.* Вінниця, 1990. С. 21–22.
1832. Хавлюк П. І. Городище Уличів на Немирівщині. *АДУ 1991 р.* Луцьк, 1993. С. 124–126.

1833. Хавлюк П. І. Земля Уличів. *Тези доп. дванадцятої Вінниц. обл. іст.-краєзн. конф.* Вінниця, 1993. С. 17–18.
1834. Хавлюк П. І. Вінниця та її околиці в давнину. *Мат-ли II іст.-краєзн. конф. «Вінниця: минуле і сучасне», присвяч. 50-річчю визвол. м. Вінниці від нім.-фашист. загарб.* Вінниця. 1994. С. 6–9.
1835. Хавлюк П. І. Скіфські старожитності поблизу Вінниці й етногенез слов'ян. *Мат-ли III іст.-краєзн. конф. «Вінниця: минуле і сучасне», присвяч. 50-річчю визвол. України від нім.-фашист. загарб.* Вінниця. 1994. С. 5–10.
1836. Хавлюк П. І. Археологія і історія краю. *Шляхи підвищення ефективності підготовки педагогічних працівників: мат-ли другої наук.-практ. конф.* Вінниця; Бар, 1994. С. 99–105.
1837. Хавлюк П. І. Ранньозарубинецьке селище Райки Іллінецького р-ну на Вінниччині. *Тези доп. сімнадцятої Вінниц. обл. іст.-краєзн. конф. 18 верес. 1997 р.* Вінниця, 1997. С. 37–39.
1838. Хавлюк П. І. Сучасний стан черняхівської проблеми на території України й Молдавії. *Тези доп. Вісімнадцятої Вінниц. обл. іст.-краєзн. конф. 3 лют. 1998 р.* Вінниця, 1998. С. 24–25.
1839. Восколуп В. П., Хавлюк П. І. Археологічна розвідка в басейні річки Рову. *Тези доп. Вісімнадцятої Вінниц. обл. іст.-краєзн. конф. 3 лют. 1998 р.* Вінниця, 1998. С. 25–26.
1840. Хавлюк П. І. Обмін і торгівля уличів. *Матеріали звіт. наук. конф. викл. і студ. іст. факультету за 1999 рік.* Вінниця, 1999. С. 75–77.
1841. Хавлюк П. І. Ювелірна справа в уличів. *Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Серія: Історія: Збірник наукових праць.* Вінниця, 1999. Вип. I. С. 13–18.
1842. Восколуп В. П., Хавлюк П. І. Черняхівський могильник Скитка (За матеріалами розкопок П.І. Хавлюка). *Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Серія: Історія.* Вінниця, 2000. Вип. 2. С. 10–16.

1843. Хавлюк П. І. Зарубинецькі поселення Райки і Пархомівка на південному Побужжі. *Матеріали звіт. наук. конф. викл. іст. факультету за 2000 рік*. Вінниця, 2001. С. 59–60.

1844. Хавлюк П. І. До питання про зв'язок між черняхівською та зарубинецькою культурами. *Наукові записки ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Серія: Історія: Збірник наукових праць*. 2001. Вип. III. С. 266–268.

1845. Хавлюк П. І. Південнобузький регіон зарубинецької культури. *Старожитності I тисячоліття нашої ери на території України*. Київ, 2003. С. 175–177.

III. Опубліковані матеріали

Мемуари та спогади

1846. Заєць І. Далеке і близьке. Світлина пам'яті. Повість-спогад. Вінниця: Тезис, 2004. 480 с.

Періодична преса

1847. Ленькова Н. Музей археології відкривається в педуніверситеті. 33 КАНАЛ. 29 липня 2020. № 32 (1500). С. 15.

1848. Внимание краеведению. *Правда*, [газета]. 25 мая 1940. № 144 (8190). С. 2.

1849. Шуткевич О. Артефакти – від неоліту до козацької доби. *День*. № 142–143, п'ятниця-субота 31 липня – 1 серпня 2020. С. 9.

IV. Монографії, підручники, посібники, нариси та статті

1850. Szmoniewski B. Sz. Un moule d'orfèvre de la période romano-byzantine découvert à la cité de Tropaeum Traiani (Adamclisi, Dép. Constanța). *Pontica*. 2017. T. 50. S. 279–305.

1851. Алексаха А. Г. Происхождение славян. Прогрессологическая реконструкция (закінчення). *Гуманітарний журнал*. 2014. № 1–2. С. 140–181.

1852. Башкатов Ю. Ю. Жилища позднезарубинецкого времени: состояние изучения и проблема источника. *Петербургский Апокриф. Послание*

от Марка. Санкт-Петербург, Кишинев: Высшая антропологическая школа, 2011. С. 277–294. Библиотека Stratum plus.

1853. Башкатов Ю. Ю., Бітковська Т. В. Пізньозарубинецькі матеріали з поселення Кунка Гайсинського р-ну Вінницької обл. *Археологія і давня історія України*. 2014. Вип. 2 (13). С. 63–67.

1854. Беднарчик, Т. Р. Місце літописних уличів у ранньосередньовічній історії України. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Історія. 2023. Вип. 45. С. 19–30. https://doi.org/10.31652/2411-2143-2023-45-19_0

1855. Бейдин Г. В., Григорьянц М. Н., Любичев М. В. Новые находки орудий сельскохозяйственного назначения на памятниках черняховской культуры в Харьковской области. *Древности 2005. Харьковский историко-археологический ежегодник*. 2005. Вып. 6. С. 326–330.

1856. Бокій Н. М., Козир І. А. Пам'ятки черняхівської культури на пограниччі степу і лісостепу Дніпровського правобережжя (за матеріалами Кіровоградщини). *Наукові записки*. Серія: Історичні науки. 2005. Вип. 9. С. 30–41.

1857. Борисова М. В. Питання походження уличів в історіографії. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»*. Серія: Історичні науки. 2009. Т. 94. Вип. 81. С. 116–126.

1858. Важинський С. Е., Щербак Т. І. В 12 Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. С. 40.

1859. Вернер И. К. происхождению и распространению антов и склавинов. *Советская археология*. 1972. № 4. С. 102–115.

1860. Виноградська, Л. І., Потехіна, І. Д. Долженко, Ю. В. Формування соціально-просторової й антропологічної структури давньої вінниці за археологічними (XIII–XVI ст.) й антропологічними (кінець XVIII–

XIX ст.) матеріалами. *Сторінки історії*. 2020. Вип. 51. С. 24–52.
<https://doi.org/10.20535/2307-5244.51.2020.220174>

1861. Винокур І. Етнос черняхівських племен Лісостепу. *Проблеми походження та історичного розвитку слов'ян: збірник статей, присвячений 100-річчю з дня народження В. Петрова*. Київ; Львів: РАС, 1997. С. 73–78.

1862. Винокур І. С. Черняхівська культура: витоки і доля. Кам'янець-Подільський: Абетка; Оіюм, 2000. 376 с.

1863. Возний І. П. Типологія житлових споруд X–XIV ст. в межиріччя Верхнього Сірету та Середнього Дністра. *Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині*. 2010. Вип. 14. С. 151–171.

1864. Возний І. П., Федорук А. В. Вістря стріл X–XIV ст. з території між Верхнім Сіретом та Середнім Дністром. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2010. № 670. С. 30–39.

1865. Войнаровський В. Допоміжні ремесла й промисли населення України I – початку II тисячоліття н. е. (проблематика та джерельна база), або про «виробничий хіатус» в дослідженнях вітчизняних археологів. *Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині*. 2012. Вип. 16. С. 190–204.

1866. Володарець-Урбанович Я. В. Ливарні формочки слов'ян раннього середньовіччя: реінтерпретація знахідок. *Археологія і давня історія України*. 2017. Вип. 1. С. 331–346.

1867. Воронятов С. В. Раннеславянские миры... (Обломский А. М. (ред.). Поздnezарубинецкие памятники на территории Украины (вторая половина I–II в. н. э.). М.: Институт археологии РАН, 2010. 329 с.). *Российский археологический ежегодник*. 2012. № 2. С. 738–747.

1868. Восколуп В. П. Вельбарські поселення у верхів'ях Південно-бузького басейну. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія*. 1999. № 1. С. 10–13.

1869. Гавритухин И. О. К атрибуции славянских памятников V–VII веков на Южном Буге. *Европа от Латена до Средневековья: варварский мир и рождение славянских*. Москва: ИА РАН, 2017. РСМ 19. С. 51–62.
1870. Гальчак С. Д. Краєзнавчий рух на Вінниччині в умовах незалежності України. *Краєзнавство*. 2005. № 1–4. С. 58–64.
1871. Гаскевич Д. Л. Кераміка «самчинського» типу та проблеми періодизації буго-дністровської неолітичної культури. *Кам'яна доба України*. 2008. Вип. 11. С. 157–187.
1872. Гаскевич Д. Л. Глинське I – неолітична пам'ятка на Південному Бугу (за матеріалами досліджень 1955 та 1957 рр.). *Археологія і давня історія України: Зб. наук. пр.* Київ: ІА НАН України, 2017. Вип. 3 (24). С. 85–110.
1873. Гаскевич Д. Л. Погребения буго-днестровской неолитической культуры: критический анализ источников. *Stratum plus*. Археология и культурная антропология, 2015. С. 181–206.
1874. Готун І. А. Середньовічне селище Ходосівка-Рославське (до десятиріччя розкопок пам'ятки). *Археологія і давня історія України*. 2017. Вип. 1. С. 61–90.
1875. Готун І. А. Слов'яно-руське сільське житло та питання його відтворення. *Археологія і давня історія України*, 2013. Вип. 10. С. 20–47.
1876. Готун І. А., Петраускас А. В., Черниш Г. Ш. Жорна на території Подніпров'я. *Археологія*. 1996. № 2. С. 84–92.
1877. Гусев С. О. Трипільська культура Середнього Побужжя рубежу IV–III тис. до н. е. Вінниця, 1995. 304 с.
1878. Гусев С. О. Зооморфні зображення з трипільських поселень етапу VII Середнього Побужжя. *Археологія*. 2021. Вип. 3. С. 36–46.
1879. Даниленко В. Н. Неолит Украины: главы древней истории Юго-Восточной Европы. Киев: Наукова думка, 1969. 257 с.
1880. Деревська К., Руденко К., Шевчук М., Мирижук Є. Оцінка екологічного стану навколишнього середовища Іллінецької імпактної

структури. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Геологія.* Т. 3. № 98 (2022). С. 66–72. DOI: <http://doi.org/10.17721/1728-2713.98.08>

1881. Дидык В. В. Лепная керамика вельбарско-пшеворского типа в черняховских древностях Днепро-Донецкой Лесостепи. *Древности: Харьковский историко-археологический ежегодник.* Харьков, 2005. С. 178–185.

1882. Дідик О. Археологічні пам'ятки Ладижина: спроба укладення карти-каталогу. *Феномен Європи: від традиційного до сучасного: збірник матеріалів студентсько-аспірантської наукової конференції (Львівський університет імені Івана Франка, 10–11 листопада 2017 р.).* Львів, 2017. С. 50–52.

1883. Дробушевский А. И. Древности чечерской группы (типа Кистени – Чечерск) и памятники типа Абидни Белорусского Поднеровья. *Acta Archaeologica Albaruthenica.* Vol. VIII (Вып. 8). 2012. С. 33–68.

1884. Заєць І. І. Дослідження пам'яток трипільської культури на Середньому Побужжі. *Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. Наукові записки. Серія: Історія.* Вінниця, 1999. Вип. 1. С. 5–9.

1885. Історія рідного краю. Вінниччина: навчально-методичний посібник / Уклад.: А. В. Войнаровський, Т. А. Мельничук, І. В. Хоцянівська, В. В. Кучер; відп. за вип. І. М. Романюк. Вінниця, 2014. 234 с.

1886. Казанский М. М. Вождеское захоронение гуннского времени в Концештах и его культурно-исторический контекст. *Tractus Aevorum: эволюция социо-культурных и политических пространств.* 2014. Т. 1. № 1. С. 28–51.

1887. Казанский М. М. О центрах власти у славян: днестровские клады VII века. *Петербургский апокриф. Послание от Марка.* Кишинев, 2011. С. 509–526.

1888. Казанський М., Цукерман К. Уличі. *Palaeoslavica. International Journal for the Study of Slavic Medieval Literature, History, Language and Ethnology*. Vol. 25. 2017. № 2. Р. 1–37.
1889. Кізлова А. А. Публікації П. Хавлюка з історії ремесел і технологій. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Історія. Вип. 49. Вінниця: ВДПУ, 2024. С. 91-102. DOI: <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2024-49-91-102>
1890. Климовский С. И., Гуров Е. П. О сырье и масштабах производства древнерусских жерновов с Ильинецкого месторождения. *Восточноевропейский археологический журнал*, 2001. № 5 (12). <http://archaeology.kiev.ua/journal>.
1891. Козак Д. Н., Терпиловський Р. В., Абашина Н. С. Слов'яни в добу великого розселення. *Україна: хронологія розвитку*. Київ: Кріон, 2009. Т. 2. С. 8–51.
1892. Корінний В. І., Ленчук Д. М. Кам'яні знаряддя праці з пам'яток середнього Трипілля на Поділлі. *Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. Матеріали XXVII Всеукраїнської Вінницької наукової історико-краєзнавчої конференції 7–8 жовтня 2016 р.* Вінниця: Корзун, 2016. С. 81–88.
1893. Корінний В. І., Ленчук Д. М. Мінеральна сировина трипільських знарядь праці з поселення Східного Поділля етапу ВІ. *Актуальні питання географічних, біологічних і хімічних наук: основні наукові проблеми та перспективи дослідження*. Вінниця, 2018. Вип. 16 (21). С. 8–11.
1894. Косаківський В. А. Українська хата Східного Поділля (Вінниччина): історико-етнографічний нарис. *Хата під стріхою. Останній штрих минулого тисячоліття. Світлина народного художника України Володимира Козюка*. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. С. 26–68.
1895. Косаківський В. А., Кислиця Ю. В. Ленчук Д. М. Нове трипільське поселення біля с. Руданське Шаргородського р-ну на Вінниччині.

Вісник факультет історії, етнології і права: збірник наукових праць. 2017. Вип. 15. С. 5–7.

1896. Косаківський В. А., Рудь В. С., Ленчук Д. М. Дослідження пам'яток трипільської культури на Східному Поділлі П. І. Хавлюком. *Вісник інституту історії, етнології і права: збірник наукових праць.* 2016. Вип. 14. С. 6–12.

1897. Косаківський В. А. До історії формування археологічної колекції Вінницького обласного краєзнавчого музею (кінець 60-х – 70-ті рр. ХХ століття) *Археологічні студії «Межибіж»: науковий щорічник 3'2014.* Хмельницький: ІРД, 2014. С. 112–116.

1898. Косаківський В. А., Рудь В. С. Археологічна колекція інституту історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. *Археологічні студії «Межибіж»: науковий щорічник 3'2014.* Хмельницький: ІРД, 2014. С. 116–124.

1899. Косаківський В., Зінько Ю., Гусєв С., Рудь В., Ленчук Д. До історії створення «Музею археології Вінниччини» у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського. *Вісник історичного факультету : Збірник наукових праць.* Вип. 20 / Відп. ред. Ю. А. Зінько. Вінниця: Корзун, 2022. С. 110–119.

1900. Кравченко П. М., Мельничук О. А. Кафедра всесвітньої історії: минуле та сьогодення. *Вісник інституту історії, етнології і права.* 2012. Вип. 10. С. 32–38.

1901. Кропоткин В. В. Дополнение к списку находок римских монет. *Stratum plus.* 2000. № 6. С. 20–117.

1902. Кучера М. П. Городища уличів у Середньому Побужжі. *Археологія.* 2017. № 4. С. 61–73.

1903. Ленчук Д. М. З історії вивчення та дослідження пам'яток VI–VII трипільської культури в Середньому Побужжі. *Археологічні студії «Межибіж»: науковий щорічник 4'2015.* Хмельницький: Мельник, 2015. С. 208–213.

1904. Ленчук Д. М. Методи та методики проведення археологічних розвідок П. І. Хавлюка. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Історичні науки. 2024. Вип. 4. С. 176–184. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5984.2024/4.26>

1905. Ленчук Д. М. Пам'ятки середнього етапу трипільської культури на Вінниччині: історіографія питання. *Вісник студентського наукового гуртка з історії України*. Вінниця: Планер, 2017. С. 4–9.

1906. Ленчук Д. М. Пам'ятки середнього етапу трипільської культури на Поділлі: історіографія питання. *Вісник студентського наукового товариства інституту історії, етнології і права*. 2016. Вип. 14. С. 10–18.

1907. Ленчук Д. М. Трипільські старожитності з розкопок П. І. Хавлюка в колекції лабораторії з археології факультету історії, права і публічного управління ВДПУ імені М. Коцюбинського (до 95-річчя від дня народження). *Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: матеріали XXXI Вінницької Всеукр. наук. іст.-краєзн. конф. Присвячена 30-річчю з дня проголошення Декларації про державний суверенітет України*. Вінниця, 24–25 верес. 2020 р. Вінниця, 2020. Ч. 1. С. 11–14.

1908. Ленчук, Д. М. Антропологічний матеріал із городища уличів 10 століття біля с. Сажки на Вінниччині із розкопок П. І. Хавлюка у 1970–1978 рр. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Історія. 2023. Вип. 46. С. 9–19. DOI: [10.31652/2411-2143-2023-46-9-19](https://doi.org/10.31652/2411-2143-2023-46-9-19)

1909. Ленчук, Д. М. Історія формування колекції артефактів з розкопок П. І. Хавлюка у фондах Вінницького обласного краєзнавчого музею: історіографія питання. *Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, 10 листопада 2023 р.* Вінниця, 2023. С. 285–290.

1910. Ленчук, Д. М. Колекція археологічних старожитностей із розкопок П. І. Хавлюка у фондах Вінницького обласного краєзнавчого музею. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені*

Михайла Коцюбинського. Серія: Історія. 2023. Вип. 45. С. 9–18.
DOI:[10.31652/2411-2143-2023-45-9-18](https://doi.org/10.31652/2411-2143-2023-45-9-18)

1911. Любичев М. В., Шультце Э. Групповые погребения на могильниках культуры Черняхов / Сынтана-де-Муреш. *Друзей медлительный уход ... Памяти Олега Шарова = The Footsteps of my Friends Leaving ... Ad memoriam Oleg Sharov* / Ун-т Высшая антропологическая школа; сост. и отв. ред.: М. М. Казанский, А. В. Мастыкова. Кишинэу: Stratum Plus, 2022 (F. E.-P. «Tipografia Centrală»). С. 253–279.

1912. Магомедов Б. В. Пам'ятки черняхівської культури Вінницької обл. Київ: ІА НАН України, 2022. 146 с.

1913. Максимов Е. В. Зарубинецкая культура на территории УССР. Київ, 1982. 184 с.

1914. Максимов Е. В. О контактах населения Центральной Европы с зарубинецкими племенами Среднего Приднепровья. *Stratum plus. Археология и культурная антропология*, 2000. С. 53–65.

1915. Максимов Е. В. Среднее Поднепровье на рубеже нашей эры: монография. Киев: Наук. думка, 1972. 180 с.

1916. Манигда, О. В. Средневековые городища на Южном Буге. Освоение пространства и предназначение укреплений. *Revista Arheologică. Serie nouă. Vol. XVII. 2021. Nr. 2. P. 78–86. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5759881>*

1917. Манігда О., Грабовська О. Робота експедиції «Уличі» у Калинівському р-ні. *Археологічні дослідження в Україні 2018 р.* Київ: ІА НАН України, 2020. С. 10.

1918. Мельничук О. А., & Мельничук Т. А. Городище уличів Х ст. поблизу с. Червоне в дослідженнях П. І. Хавлюка. Вінниччина: минуле та сьогодення. *Краєзнавчі дослідження: матеріали XXXI Вінницької всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 30-річчю з дня проголошення Декларації про державний суверенітет України, 24–25 верес. 2020 р.* Вінниця, 2020. Ч. 1. С. 40–46.

1919. Мельничук О., Романюк І., Тучинський В. Житлобудівництво трипільської культури на Східному Поділлі у першій половині середнього періоду. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 79. Т. 1. 2024. С. 35–41. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/79-1-5>
1920. Мельничук О., Романюк І., Тучинський В. Землеробство та тваринництво трипільської культури в першій половині середнього періоду на Східному Поділлі. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Історичні науки*. Т. 34 (73). № 4. 2023. С. 163–168. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5984.2024/3.24>
1921. Мельничук О., Романюк І., Тучинський В. Науково-дослідницька та публікаційна діяльність археолога і краєзнавця Павла Хавлюка у 1970-х рр. *Історія науки і біографістика*. № 4, 2024. С. 204–226. DOI: <https://doi.org/10.31073/istnauka202404-10>
1922. Милашевський О. С. Історія виокремлення північно-західного компоненту черняхівської культури на основі археологічних матеріалів. *Археологічні дослідження Львівського університету*. 2014. Вип. 18. С. 56–97.
1923. Милашевський О. С. Сосуды типа ІА по классификации Р. Волонгевича в черняховской культуре. *Stratum plus*. 2014а. № 4. С. 189–212.
1924. Михайлина Л. П. Слов'яни VIII–X ст. між Дніпром і Карпатами. Київ: Інститут археології НАН України, 2007. 300 с.
1925. Михайлина Л. П. Могильники і святилища райковецької культури як джерело вивчення первісних вірувань. *Археологічні студії*. 2014. Вип. 5. С. 212–238.
1926. Надвирняк А. В., Погорелец О. Г., Надвирняк А. А. К вопросу о римском военном присутствии и некоторых аспектах возникновения и формирования черняховской культуры в междуречье Среднего Поднестровья и Южного Побужья. *Ouim*. Вип. 4. Черняхівська культура: до 120-річчя від дня народження В. П. Петрова. Київ, 2014. С.136–150.
1927. Недопако Д. П. Залізні наконечники стріл (технологічний аспект). *Археологія*. 2008. № 4. С. 70–76.

1928. Никитина Г. Ф. Земледелие в черняховской культуре. *Российская археология*. 2006. С. 41–49.
1929. Обломский А. М. (ред.). Поздnezарубинецкие памятники на территории Украины (вторая половина I–II в. н.э.) (Раннеславянский мир. Вып. 12). Москва: ИА РАН, 2010. 332 с.
1930. Обломский А. М., Терпиловский Р. В. Среднее Поднепровье и Днепровское Левобережье в I–II вв. н. э. Москва. 1991. 174 с.
1931. Овчинников Е. В. Пластика з трипільських поселень Канівського Подніпров'я: нові надходження. *Археологія і давня історія України*. 2018. Вип. 3 (28) С. 93–108.
1932. Пачкова С. П. Зарубинецкая культура и латенизированные культуры Европы. Київ, 2006. 372 с.
1933. Петраускас О. В., Магомедов Б. В. Пам'ятки черняхівської культури Черкаської та Кіровоградської областей. Київ: ІА НАН України, 2023. 168 с.
1934. Потупчик М. В., Потупчик М. Є. З історії формування археологічної колекції музею. *Подільська старовина*: Зб. наук. праць: Ювіл. вип. до 80-річчя з часу заснув. музею / Відп. ред. В. А. Косаківський. Вінниця, 1998. С. 15–29.
1935. Потупчик М. В., Хавлюк С. П. Дещо про елліністичний імпорт на пізньоскіфському поселенні Сорока. *Подільська старовина*: Наук. зб.: До 85-річчя з часу заснування Вінниц. обл. краєзн. музею. Вінниця, 2003. С. 56–58.
1936. Праслов Н. Д. Ранний палеолит Русской равнины и Крыма. *Палеолит СССР*. Москва, 1984. С. 94–134.
1937. Приймак В. В. Етнокультурный сдвиг на территории Днепровского Левобережья VII–VIII вв. (Степь и южная полоса Лесостепи). *Старожитності Лівобережного Подніпров'я – 2012: зб. наук. пр.*. Київ; Полтава: ЦП НАНУ і УТОПІК, 2012. С. 60–93.

1938. Приходнюк О. М. Военно-политический союз антов и тюркский мир (по данным исторических и археологических источников). *Материалы по археологии, истории и этнографии Таврии*. Симферополь, 2000. Вып. VII. С. 134–167.
1939. Приходнюк О. М. Пеньковская культура (Культурно-археологический аспект исследования). Воронеж: Воронежский университет, 1998. 170 с.
1940. Приходнюк О. М. Слов'яни на Поділлі (VI–VII ст. н.е.). Київ: Наукова думка, 1975. 156 с.
1941. Рабинович Р. А., Рябцева С. С. Особенности развития древнерусской культуры в Пруто-Днестровском междуречье. *Сложение русской государственности в контексте раннесредневековой истории Старого Света*. Труды Государственного Эрмитажа. XLIX. Санкт-Петербург, 2009. С. 292–308.
1942. Рабинович Р. А., Рябцева С. С. Ювелирные украшения с зернью из Карпато-Поднестровья в контексте культурно-исторических процессов X–XI вв. *Stratum Plus. Петербургский археологический вестник*. 1997. С. 236–245.
1943. Разуваев Ю. Д. Разрозненные человеческие останки на поселениях Лесостепной Скифии: обзор интерпретационных подходов. *Вестник Томского государственного университета. История*. 2018. № 55. С. 142–147.
1944. Родинкова В. Е. К проблеме выделения балтских элементов в женском уборе «мартыновского» типа. *Краткие сообщения Института археологии*. 2015. № 240. С. 91–108.
1945. Рудь В. С., Косаківський В. А. П. І. Хавлюк – дослідник старожитностей Поділля. *Матеріали XXIII Всеукр. наук. іст.-красн. конф. «Освіта на Поділлі: минуле та сьогодення». (До 100-річчя заснування Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського)*. Вінниця, 2011. С. 312–317.

1946. Рудь В., Косаківський В. П. І. Хавлюк – дослідник старожитностей Поділля. *Матеріали XXIII Всеукр. наук. іст.-краєзн. конф. «Освіта на Поділлі: минуле та сьогодення». (До 100-річчя заснування Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського)*. Вінниця, 2011. С. 312–317.
1947. Рудь В.С., Косаківський В.А. До 90-річчя Павла Івановича Хавлюка. *Археологія*. 2017. № 4. С. 61–73.
1948. Рябцева С. С. «Близнецы» или «двойники»? О сходстве и отличии «волынских» и «прикамских» серег. *Stratum plus. Археология и культурная антропология*, 1999. С. 338–356.
1949. Рябцева С. С., Тельнов Н. П. Алчедарский клад и центры ювелирного производства Восточной Европы конца IX – начала XI вв. *Stratum plus*. Кишинев, Одесса, Бухарест. 2010. № 5. С. 285–300.
1950. Седов В. В. Восточные славяне в VI–XIII вв. *Серия: Археология СССР*. Москва: 1982. 328 с.
1951. Ситник О. Стан та перспективи дослідження середнього палеоліту Подільської височини. *Археологічні дослідження Львівського університету*. 2012. Вип. 16. С. 25–54.
1952. Тарапата Д. О. Демографічний розвиток населення середньобузької локальної групи розвинутого Трипілля. *Археологія*. 2014. № 1. С. 3–15.
1953. Тимків С. А. Промисли на Губинському городищі за археологічними ознаками. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Історичні науки*. 2015. Вип. 8. С. 103–111.
1954. Томашевський А. П. Інформаційна основа дослідження історії та екології заселення Східного Поділля слов'яно-руської доби. *Археологічні студії*. 2008. № 3. С. 169–179.
1955. Томашевський А. П. Нарис історії та екології заселення Східного Поділля слов'яно-руської доби. *Археологічні студії*. 2003. № 2. С. 132–160.

1956. Шелехань О., Ліфантій О. Якушинці – поселення чорноліської культури на Побужжі. *Ранній залізний вік Східної Європи: збірник статей на пошану Ірини Шрамко*. Харків – Котельва: ХНУ імені В. Н. Каразіна; ІКЗ «Більськ», 2021. С. 306–315.

1957. Шишак В., Ляска В. Городище X–XI ст. Завадів I на Розточчі. *Археологічні дослідження Львівського університету*. Львів, 2010. Вип. 13. С. 320–341.

1958. Щукин М. Рождение славян. Из истории вопроса. Два пути ретроспективного поиска. *Stratum Plus: Структуры и катастрофы*. 1997. С. 110–147.

V. Автореферати і дисертації

1959. Гопак В. Д. Кузнечное ремесло славян Днепровско-Днестровского лесостепного междуречья в VI–XIII вв. н. е.: автореферат дисс. ... канд. ист. наук: 07.00.06 – археология. Киев, 1976. 20 с.

1960. Риер Я. Г. Средневековая деревня Восточной и Центральной Европы (по археологическим данным): автореферат дисс. ... д-ра ист. наук: 07.00.06 – археология. Могилев: МГПИ, 1993. 44 с.

1961. Трачук О. В. Виробництво заліза у соціально-економічному житті східних слов'ян на території України (друга половина V–X ст.): автореферат дис. ... канд. іст. Наук: 07.00.01 – історія України. Київ, 2017. 20 с.

1962. Хавлюк П. И. Антские поселения средней части Южного Побужья: автореферат дисс. ... канд. ист. наук: 07.00.06 – археология. Ленинград, 1962. 16 с.

VI. Довідники, енциклопедична література та електронні ресурси

1963. «Уличі». Археологічна карта. URL: <http://surl.li/khdacr>

1964. Археологічна колекція Інституту історії, етнології і права Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського: кат.-проспект. Харків: Раритети України, 2012. 24 с.

1965. Бабій М. Л., Присяжнюк М. Ф., Птущенко В. О., Пшук І. П., Тельман Й. Г. Вінницька обл. *Історія міст і сіл Української РСР: Вінницька обл.* Київ: Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1972. С. 9–75.
1966. Бакалець О. А. Археологічні пам'ятки Барської землі Поділля: за музейними матеріалами (VI тис. р. до н. е. – VI ст.). *Історичні студії суспільного прогресу*. 2014. Вип. 1. С. 63–74.
1967. Бараболя Ю. У вінницькому університеті відкрили археологічний музей. 15 грудня 2021. URL: <http://surl.li/rshtkd>
1968. Блажевич Н. В. Колекції археологічних пам'яток слов'яно-руської доби та середньовіччя. *Колекції Наукових фондів Інституту археології НАН України. Каталог*. Київ: Академперіодика, 2007. С. 157–224.
1969. Бурдо Н. Б. Колекції первісної доби. *Колекції Наукових фондів Інституту археології НАН України. Каталог*. Київ: Академперіодика, 2007. С. 31–106.
1970. Визначні пам'ятки Вінниччини: Альбом / Відп. за вип. К. Висоцька. Вінниця, 2011. 400 с.
1971. Вінницький обласний краєзнавчий музей. 100 років: Альбом / Відп. за вип. К. Висоцька. Вінниця: Твори, 2018. 340 с.
1972. Вінницький обласний краєзнавчий музей. Путівник. Вінниця, (б.м., б. р.). 34 с.
1973. Вінницький обласний краєзнавчий музей: Путівник по експозиції музею / Відп. за вип. К. Висоцька. Вінниця: Нілан – ЛТД, 2017. 104 с.
1974. Гусев С. О. М. Немирів. Немирівське городище (9–4 ст. до н. е., археол.). За 2 км від міста, неподалік с. Сажки. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. 1 : Барський – Немирівський р-ни*. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 310.
1975. Гусев С. О. С. Білозірка. Поселення трипільської культури (енеоліт, археол.). Розташоване на схід від села. *Пам'ятки історії та культури*

Вінницької обл. Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 255.

1976. Гусев С. О., Потупчик М. В. Городище двошарове «Сабарівське» або «Лучанське», ранній залізний вік, середньовіччя (6–4 ст. до н. е., 10–12 ст., археол.). Р-н Старого міста. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. С. 67.

1977. Гусев С. О., Потупчик М. В. Городище двошарове, ранній залізний вік, середньовіччя (7–6 ст. до н. е., 8–11 ст., археол.). На території обласної психоневрологічної лікарні ім. Академіка О. Ющенка, вул. М. Пирогова, 109. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. С. 67–68.

1978. Гусев С. О., Потупчик М. В. Поселення, енеоліт (кін. 4 тис. – поч. 3 тис. до н. е., археол.). На території обласної психоневрологічної лікарні ім. Академіка О. Ющенка, вул. М. Пирогова, 109. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. С. 65.

1979. Гусев С. О., Потупчик М. В. Поселення, середньовіччя (8–9 ст., археол.). Р-н «Старого міста». *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. С. 68.

1980. Гусев С. О., Потупчик М. В. Поселення, середньовіччя (8–9 ст., археол.). Р-н «П'ятничани». *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. С. 68.

1981. Гусев С. О., Потупчик М. В. Стоянка, пізній палеоліт (40–20 тис. до н. е., археол.). Мікрор-н Сабарів. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. С. 65

1982. Гусев С. О., Потупчик М. В. Поселення багатошарове, доба бронзи, ранній залізний вік, середньовіччя (2 тис. до н. е., 7–6 ст. до н. е., 9–10 ст., археол.). Р-н «Старого міста» *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. С. 66.

1983. Гусев С. О. Археологічні пам'ятки м. Вінниці. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.: словникова частина*. Вінниця, 2011. С. 42–45.
1984. Гусев С. О. Археологічні пам'ятки м. Вінниці. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. / ред. кол. : Ю. А. Зінько (гол. ред.), С. М. Василюк (заст. гол. ред.) [та ін.]*. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. С. 12–17.
1985. Гусев С. О. С. Вербівка. Поселення трипільської культури (єнеоліт, археол.). *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни*. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 159–160.
1986. Гусев С. О. С. Лісне. Поселення трипільської культури (єнеоліт, археол.). На південь від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни*. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 259.
1987. Загнітко Д. Н., Степаненко А. Г., Тельман Й. Г. Вінницький обласний краєзнавчий музей. Путівник. Одеса: Маяк, 1984. 80 с.
1988. Зінько Ю. А. Вінниччина – Подільська перлина України. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни*. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 3–41.
1989. Історія міст і сіл Української РСР: Вінницька обл. Київ: Головна редакція УРЕ АН УРСР, 1972. 630 с.
1990. Квітницький М. В. Вінницька обл. *Енциклопедія Трипільської цивілізації*. Т. 1. Кн. 1. Київ, 2004. С. 566–583.
1991. Косаківський В. А., Гусев С. О. З історії дослідження пам'яток археології на території Шаргородського р-ну на Вінниччині. *Перша Шаргородська наукова історико-краєзнавча конференція: матеріали конференції. 17–18 жовтня 2014 р., м. Шаргород Вінницької обл.* Вінниця: Балюк І. Б., 2014. С. 40–44.
1992. Косаківський В. А. С. Бондурі. Городище та селище передскіфського та давньоруського часів (11–8 ст. до н. е., 10–11 ст., археол.).

- Південно-західніше від села. Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 317.*
1993. Косаківський В. А. С. Вапнярки. Поселення черняхівської культури (3–4 ст. н. е., археол.). *Південніше села. Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 187.*
1994. Косаківський В. А. С. Вила Ярузькі. Могильник черняхівської культури (2–4 ст., археол.). *В ур. «Кладовище». Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 297.*
1995. Косаківський В. А. С. Вила Ярузькі. Поселення трипільської культури (єнеоліт, археол.). *На південний-захід від села. Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 297.*
1996. Косаківський В. А. С. Губник. Неолітична стоянка (7–5 тис. до н. е., археол.). Розташована на південь від села, в ур. «Джолів мис» (острів). *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 122.*
1997. Косаківський В. А. С. Губник. Ранньослов'янське поселення (6–7 ст., археол.). Розташоване на північний захід від села, в ур. «Сажавка». *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 122–123.*
1998. Косаківський В. А. С. Гунча. Ранньослов'янське поселення (6–7 ст., археол.). Розташоване на підвищеній надзаплавній терасі лівого берега річки Соб та плато на північ від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. 1 : Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 123*
1999. Косаківський В. А. С. Карбівка. Поселення слов'янської культури (6–7 ст., археол.). Розташоване на схід від села. *Пам'ятки історії та*

культури Вінницької обл. Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 123–124.

2000. Косаківський В. А. С. Косанове. Черняхівський могильник і поселення (3–4 ст., археол.). Розташовані на північній околиці села, за 100 м ліворуч траси Гайсин – Вінниця. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 124.*

2001. Косаківський В. А. С. Кочурів. Палеолітична стоянка (300–150 тис. р. тому, археол.). Розташована на південь від села, на високій ділянці плато вздовж правого берега річки Кіблич в ур. «Липник». *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 124.*

2002. Косаківський В. А. С. Кочурів. Слов'янське поселення (6–7 ст., археол.). Розташоване на схилах плато південно-західніше села, в ур. «Омельків клин». *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 124.*

2003. Косаківський В. А. С. Крутогорб. Поселення передскіфського періоду (8–7 ст. до н. е., археол.). Розташоване на північний захід від села, вздовж лівого берега струмка. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 124–125.*

2004. Косаківський В. А. С. Мазурівка. Слов'янське городище (10–11 ст., археол.). Центр села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 247–248.*

2005. Косаківський В. А. С. Маньківка. Слов'янське городище (10–11 ст., археол.). Центр села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 248.*

2006. Косаківський В. А. С. Мар'янівка. Поселення зарубинецької культури (1 ст. до н. е. – 1 ст., археол.). Розташоване на південь від села, на надзаплавній ділянці і схилі плато вздовж лівого берега річки Соб. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 125.*

2007. Косаківський В. А. С. Михайлівка. Слов'янське городище (10–11 ст., археол.). На схід від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 249.

2008. Косаківський В. А. С. Носівці. Поселення зарубинецької культури (1 ст. до н. е. – 1 ст., археол.). Розташоване на схилі плато, вздовж лівого берега струмка, на південний захід від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 126.

2009. Косаківський В. А. С. Печера. Неолітичні стоянки (6–5 тис. до н. е., археол.). Північно-західна околиця села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 251.

2010. Косаківський В. А. С. Попелюхи. Городище (9–11 ст., археол.). На північний схід від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 301.

2011. Косаківський В. А. С. Рахни. Поселення зарубинецької культури і могильник (1 ст. до н. е. – початок 3 ст., археол.). Розташоване на схилах плато правого берега річки Соб, на північ від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 126.

2012. Косаківський В. А. с. Рахни. Поселення трипільської культури (4–3 тис. до н. е., археол.). Розташоване на високій ділянці плато, північніше села в ур. «Дашівське». *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 126.

2013. Косаківський В. А. с. Сокільці. Неолітична стоянка Сокільці-I (6–5 тис. до н. е., археол.). Розташована на північній-захід від села, на першій терасі лівого берега Південного Бугу. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 126–127.

2014. Косаківський В. А. С. Соکیلці-VI. Неолітична стоянка Соکیلці-VI (6–5 тис. до н. е., археол.). Розташована на північний захід від села, на першій терасі лівого берега Південного Бугу. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 127–128.

2015. Косаківський В. А. С. Соکیلці-II. Неолітична стоянка Соکیلці-II (6–5 тис. до н. е., археол.). Розташована на північний захід від села, на першій терасі лівого берега Південного Бугу. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 127.

2016. Косаківський В. А. С. Суворовське. Слов'янське городище та селище (10–11 ст., археол.). На південний захід від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 254.

2017. Косаківський В. А. С. Тарасівка. Поселення черняхівської культури (2–4 ст., археол.). Розташоване у центрі села по обидва боки струмка. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 128.

2018. Косаківський В. А. С. Тарасівка. Слов'янське городище (10–11 ст., археол.). Західна околиця села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 255.

2019. Косаківський В. А. С. Тарасівка. Слов'янське городище (10–11 ст., археол.). На південь від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 254–255.

2020. Косаківський В. А. С. Торків. Трипільське поселення (єнеоліт, археол.). На схід від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 257.

2021. Косаківський В. А. С. Щурівці. Неолітична стоянка (6–5 тис. до н. е., археол.). Розташована на схилі тераси лівого берега Південного Бугу. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 130.

2022. Косаківський В. А. с. Щурівці. Слов'янське городище із селищем (10–11 ст., археол.). Розташоване на північ від села, в ур. «Западня». *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 130.

2023. Кравченко П. М., Войнаровський А. А. «Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.: словникова частина» як історичне джерело. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.: словникова частина.* Вінниця, 2011. С. 7–41.

2024. Лапшин С. А. С. Якубівка. Поселення трипільської культури (єнеоліт, археол.). На північний захід від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 172.

2025. Ленчук Д. М., Мудраченко М. Р. С. Богданівка. Ранньослов'янське поселення (5–6 ст., археол.). Південна околиця села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 241.

2026. Ленчук Д. М., Мудраченко М. Р. С. Глинськ. Ранньослов'янське поселення (6–7 ст., археол.). Південно-східна частина села. С. 182.

2027. Ленчук Д. М., Мудраченко М. Р. С. Кам'яногірка. Слов'янське поселення (10–11 ст., археол.). За 3,0 км на схід від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 187.

2028. Ленчук Д. М., Мудраченко М. Р. С. Пиків. Трипільське поселення (4 тис. до н. е., археол.). Розташоване на острові, утвореному в

долині річки Сніводи. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 192.

2029. Ленчук Д. М., Мудраченко М. Р. С. Хомутиці. Поселення доби бронзи (13–9 ст. до н. е., археол.). Північна частина села, на плато, вздовж правого берега ставка. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 196.

2030. Ленчук Д. М. Мудраченко М. Р. С. Іваньки. Трипільське поселення (5 тис. до н. е., археол.). Південна околиця села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 242.

2031. Ленчук Д. М. Мудраченко М. Р. С. Кожанка. Пізньотрипільське поселення (перша половина 3 тис. до н. е., археол.). За 2,0 км на північний захід від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 84.

2032. Ленчук Д. М. Мудраченко М. Р. С. Осична. Зарубинецьке поселення (2 ст. до н. е. – 2 ст., археол.). *Західна околиця села. Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 91.

2033. Ленчук Д. М. Мудраченко М. Р. С. Пісочин. Черняхівське поселення (3–4 ст., археол.). Розташоване між селами Пісочин та Війтівці. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 244–245.

2034. Ленчук Д. М. Мудраченко М. Р. С. Росоша. Черняхівське поселення (3–4 ст., археол.). За 5,0 км на північ від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 245.

2035. Ленчук Д. М. Мудраченко М. Р. С. Скитка. Могильник і селище черняхівської культури (4 ст., археол.). В ур. «Пасічничисько». *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 245–246.

2036. Ленчук Д. М. Мудраченко М. Р. С. Чагів. Черняхівське поселення (3–4 ст., археол.). *За 3,0 км на захід від села. Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни*. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 96.
2037. Ленькова Н. Унікальний музей археології Вінниччини скоро розпочне свою роботу. 28.07.2020. URL: <http://surl.li/nkmcjm>
2038. Луцков В. Одне з найзагадковіших літописних племен: що відомо про життя уличів. URL: <http://surl.li/hjsefc>
2039. Мандруючи Іллінецьким кратером: Путівник геологічної екскурсії в рамках наукової конференції, присвяченої 50-річчю Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення імені М. П. Семененка. Київ, 2019. 35 с.
2040. Мніх А. Звідки взялися й куди зникли літописні уличі? URL: <http://surl.li/hihcrh>
2041. Мудраченко М. Р. С. Кожанка. Слов'янське поселення (8–9 ст., археол.). Східна околиця села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни*. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 84.
2042. Мудраченко М. Р. С. Новоживотів. Ранньослов'янське поселення (6–7 ст., археол.). За 0,5 км східніше села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни*: Бук-Друк, 2021. С. 88.
2043. На Вінниччині презентували виставку «Слідами уличів через 1000 років». URL: <http://surl.li/bmwhad>
2044. Павленко Л. В. Колекції матеріалів археологічних розвідок. *Колекції Наукових фондів Інституту археології НАН України. Каталог*. Київ: Академперіодика, 2007. С. 287–340.
2045. Перелік пам'яток археології місцевого значення Вінницької обл. 02.07.2024 URL: <http://surl.li/amrzhw>
2046. Проект археологічного дослідження старожитностей уличів на території Побужжя. URL: <http://surl.li/quoqeb>

2047. Рудь В. С. С. Носівці. Слов'янське городище (10–11 ст., археол.). Розташоване на схід від села, на схилі плато правого берега струмка. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 142.

2048. Рудь В. С. С. Гайове. Поселення, ранній залізний вік (2–3 ст. до н. е., археол.). Розташоване на південь від села, в ур. «Барське». *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 72–73.

2049. Рудь В. С. С. Гармаки. Багатошарове поселення (єнеоліт, ранній залізний вік, археол.). Розташоване на схід від села, в ур. «Калинівка». *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 73.

2050. Рудь В. С. С. Клекотина. Могильник черняхівської культури (3–4 ст., археол.). Центр села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 355–356.

2051. Рудь В. С. С. Нова Миколаївка. Поселення (неоліт, рубіж епохи бронзи та раннього залізного віку, пізнє середньовіччя, археол.). На південний захід від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. 1: Барський – Немирівський р-ни. Вінниця: Віноблдрукарня, 2019. С. 322.

2052. Рудь В. С. М. Ладижин. Двошарове городище та поселення (8–7 ст. до н. е., 10–11 ст., археол.). *Південніше міста. Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 212.

2053. Рудь В. С. С. Кліщів. Поселення трипільської культури (єнеоліт, археол.). На південь від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 168.

2054. Рудь В. С. С. Ободівка. Городище та селище (10–11 ст., археол.). На південний схід від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл.* Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 213.

2055. У Вінниці готуються до відкриття музею археології. Колекцію збирали 60 років. 30 липня 2020. URL: <http://surl.li/cznmst>
2056. Федоренко О. У Вінницькому педуніверситеті створять музей археології. 11 листопада 2020. URL: <http://surl.li/abkbjd>
2057. Ящук Л. П. С. Бортники. Курган (3 тис. до н. е. – 1 тис. н. е., археол.). За 2,0 км на захід від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни*. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 243–244.
2058. Ящук Л. П. С. Зарічне. Скіфські кургани (5–4 ст. до н. е., археол.). За 0,45 км на схід від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни*. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 244.
2059. Ящук Л. П. С. Холодівка. Поселення черняхівської культури (2–4 ст. н. е., археол.). За 1,5 км на північний захід від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни*. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 257.
2060. Ящук Л. П. С. Холодівка. Скіфські кургани (5–4 ст. до н. е., археол.). За 2,0 км на південь від села. *Пам'ятки історії та культури Вінницької обл. Ч. II: Оратівський – Ямпільський р-ни*. Житомир: Бук-Друк, 2021. С. 257–258.

ДОДАТКИ

Додаток А

Список публікацій здобувача

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

Публікації у наукових виданнях,

включених до переліку наукових фахових видань України

1. Ленчук Д. М. Колекція археологічних старожитностей із розкопок П. І. Хавлюка у фондах Вінницького обласного краєзнавчого музею. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія.* 2023. Вип. 45. С. 9–18. DOI: [10.31652/2411-2143-2023-45-9-18](https://doi.org/10.31652/2411-2143-2023-45-9-18)

2. Ленчук Д. М. Антропологічний матеріал із городища уличів 10 століття біля с. Сажки на Вінниччині із розкопок П. І. Хавлюка у 1970–1978 рр. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія.* 2023. Вип. 46. С. 9–19. DOI: [10.31652/2411-2143-2023-46-9-19](https://doi.org/10.31652/2411-2143-2023-46-9-19)

3. Ленчук Д. М. Пам'ятки буго-дністровської та трипільської культури у науковій спадщині П. І. Хавлюка. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Історія.* 2024. Вип. 48. С. 9–17. DOI: <https://doi.org/10.31652/2411-2143-2024-48-9-17>

4. Ленчук Д. М. Методи та методики проведення археологічних розвідок П. І. Хавлюка. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Історичні науки.* 2024. Вип. 4. С. 176–184. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-5984.2024/4.26>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Ленчук Д. М. З історії вивчення та дослідження пам'яток VI–VII трипільської культури в Середньому Побужжі. *Археологічні студії «Межибіж»: науковий щорічник.* Хмельницький: Мельник, 2015. Вип. 4. 208–213.

6. Ленчук Д. М. Пам'ятки середнього етапу трипільської культури на Поділлі: історіографія питання. *Вісник студентського наукового товариства інституту історії, етнології і права*. Вінниця: Корзун, 2016. Вип. 14. С. 10–18.

7. Косаківський В. А., Рудь В. С., Ленчук Д. М. Дослідження пам'яток трипільської культури на Східному Поділлі П. І. Хавлюком. *Вісник інституту історії, етнології і права : збірник наукових праць*. Вип. 14. Вінниця: Корзун, 2016. С. 6–12.

8. Корінний В. І., Ленчук Д. М. Кам'яні знаряддя праці з пам'яток середнього Трипілля на Поділлі. *Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. Матеріали XXVII Всеукраїнської Вінницької наукової історико-краєзнавчої конференції 7–8 жовтня 2016 р.* Вінниця: Корзун, 2016. С. 81–88.

9. Ленчук Д. М. Пам'ятки середнього етапу трипільської культури на Вінниччині: історіографія питання. *Вісник студентського наукового гуртка з історії України*. Вінниця: Планер, 2017. С. 4–9.

10. Косаківський В. А., Кислиця Ю. В., Ленчук Д. М. Нове трипільське поселення біля с. Руданське Шаргородського р-ну на Вінниччині. *Вісник факультет історії, етнології і права: збірник наукових праць*. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2017. Вип. 15. С. 5–7.

11. Корінний В. І., Ленчук Д. М. Мінеральна сировина трипільських знарядь праці з поселення Східного Поділля етапу VI. *Актуальні питання географічних, біологічних і хімічних наук: основні наукові проблеми та перспективи дослідження*. 2018. Вип. 16 (21). С. 8–11.

12. Ленчук Д. М. Трипільські старожитності з розкопок П. І. Хавлюка в колекції лабораторії з археології факультету історії, права і публічного управління ВДПУ імені М. Коцюбинського (до 95-річчя від дня народження) *Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: матеріали XXXI Вінницької всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 30-річчю з дня проголошення Декларації про державний суверенітет України, Вінниця, 24–25 верес. 2020 р.* Вінниця, 2020. Ч. 1. С. 15–19.

13. Косаківський В., Зінько Ю., Гусєв С., Рудь В., Ленчук Д. До історії створення «Музею археології Вінниччини» у Вінницькому державному педагогічному університеті імені Михайла Коцюбинського. *Вісник історичного факультету: Збірник наукових праць*. Вінниця: Корзун, 2022. С. 110–119.

14. Ленчук Д. М. Історія формування колекції артефактів з розкопок П. І. Хавлюка у фондах Вінницького обласного краєзнавчого музею: історіографія питання. *Вінниччина: минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження: Матеріали XXXV Вінницької Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, 10 листопада 2023 р.* Вінниця, 2023. С. 285–290.

Додаток Б

**Каталог пам'яток, які виявив та досліджував П. І. Хавлюк
[209–1152]**

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
ПАМ'ЯТКИ ДОБИ ПАЛЕОЛІТУ (СТОЯНКИ)			
1.	с. Щітки Вінницький р-н	1963; 1980	193
2.	с. Кочурів, ур. «Липник» Гайсинський р-н	1965; 1978; 1980	38
ПАМ'ЯТКИ ДОБИ НЕОЛІТУ (ПОСЕЛЕННЯ)			
3.	с. Печера Тульчинський р-н	поч. 1950-х; 1977	948
4.	м. Ладижин I, ур. Швейцарія Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1956; 1977	924
5.	м. Ладижин II, ур. Швейцарія Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1956; 1977	924
6.	с. Воробіївка Немирівський (нині Вінницький) р-н	1956; 1977	656
7.	с. Гвоздів, ур. Поліг Немирівський (нині Вінницький) р-н	1956; 1977	657
8.	с. Глинське Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1956; 1977	658
9.	с. Олексіївка Немирівський (нині Вінницький) р-н	1956; 1977	659
10.	с. Остапківці, ур. Перевал чи Стрілиця Немирівський (нині Вінницький) р-н	1956; 1977	660
11.	с. Райгород Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1956; 1977	661
12.	с. Самчинці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1956; 1977	662
13.	с. Шолудьки Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1956; 1977	663
14.	с. Губник (Ладижин), Пушкарів Острів Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1957; 1977	180
15.	с. Кліщів Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1957; 1977	860
16.	сел Тиврів Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1957; 1977	861
ПАМ'ЯТКИ ТРИПІЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ (ПОСЕЛЕННЯ)			
1.	с. Бубнівка Гайсинський район	1951; 1977	183
2.	с. Ладижинські Хутори Гайсинський р-н	1951; 1977	186
3.	с. Рахни, ур. Дашівське Гайсинський р-н	1951; 1977	187
4.	с. Криштопівка, ур. Хронопіль Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1951; 1977	295
5.	с. Червоне Немирівський (нині Вінницький) р-н	1951; 1970; 1978	119
6.	с. Гунча Гайсинський р-н	1953; 1977	184
7.	с. Борисівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1953; 1977	291
8.	с. Вербівка I, ур. Камінна Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1953; 1977	293

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
9.	с. Вербівка II, Гуральня Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1953; 1978	50
10.	с. Харпачка Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1954; 1977	188
11.	с. Борисівка, Шереверова гора Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1954; 1982	61
12.	с. Зяньківці Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1954; 1978	110
13.	с. Мар'янівка, ур. Капустище Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1954; 1977	675
14.	с. Ометинці, урочище Стрілиця Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1954; 1977	678
15.	с. Потоки Немирівський (нині Вінницький) р-н	1954; 1977	679
16.	с. Юрківці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1954; 1977	685
17.	с. Василівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1955; 1980	292
18.	с. Жорнище, ур. Куряча Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1955; 1977	294
19.	с. Пархомівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1955; 1977– 1978	53
20.	с. Уланівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1955; 1977	296
21.	с. Шевченкове, ур. Вапельня Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1955; 1977	297
22.	с. Іваньки Липовецький (нині Вінницький) р-н	1955; 1977	445
23.	с. Кунка Гайсинський р-н	1955; 1980	232
24.	с. Носівці, Дідів яр Гайсинський р-н	1956; 1982	44
25.	с. В'язовиця Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1956; 1982	65
26.	с. Іваньки, ур. Виселок Липовецький (нині Вінницький) р-н	1956; 1980– 1981	357
27.	с. Журавлівка Тульчинський р-н	1956; 1978– 1979	476
28.	с. Сільниця, ур. Ляльки Тульчинський р-н	1956; 1982– 1983	201
29.	с. Даньківка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1957; 1982	68
30.	с. Шевченкове Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1957; 1978	303
31.	с. Мельниківці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1957; 1978	114
32.	сел. Ситківці, ур. Стінка Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1957; 1978	393
33.	с. Довгополівка Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1957; 1982	225
34.	с. Іванівка, ур. Посадка Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1958; 1978	51
35.	с-ще Червоне Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1978	302
36.	с. Якубівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1978– 1979	304
37.	с. Довжок Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1958; 1978	130

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
38.	с. Кліщів, Перша річка Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1958; 1982	231
39.	с. Комаргород Томашпільський (нині Тульчинський) р-н	1958	175
40.	с. Коржівка I Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1978	111
41.	с. Коржівка II, ур. Надкоржов'я Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1978	112
42.	с. Самчинці, Калиновий Яр Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1977	681
43.	с. Скрицьке Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1959; 1978	116
44.	с. Завадівка Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1959; 1984– 1985	141
45.	с. Гордіївка Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1959; 1978	469
46.	с. Тростянчик, Булавова гора, Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1959; 1984	160
47.	с. Зарудинці, ур. Баранова Немирівський (нині Вінницький) р-н	1960; 1977	672
48.	с. Зятківці Гайсинський р-н	1962; 1980	230
49.	с. Михайлівка Гайсинський р-н	1962; 1978	18
50.	с. Грушківці Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1962; 1980	345
51.	с. Ковалівка Немирівський (нині Вінницький) р-н	1962; 1978	113
52.	с. Шолудьки Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1962; 1977	684
53.	с. Бортники Тульчинський р-н	1962; 1978– 1979	475
54.	с. Косаново Гайсинський р-н	1963; 1978	231
55.	с. Мелешків Гайсинський р-н	1963; 1080	233
56.	с. Даньківка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1963; 1982	67
57.	с. Сорока Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1963; 1978	54
58.	с. Купчинці Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1963; 1979	301
59.	с. Байківка Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1963; 1981– 1982	87
60.	с. Жигалівка, ур. Жигалівське Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1963; 1982	96
61.	с. Хомутиці Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1963; 1982	109
62.	Головеньки, ур. Борщевська Немирівський (нині Вінницький) р-н	1963; 1977	669
63.	с. Червоне Немирівський (нині Вінницький) р-н	1964; 1978	120
64.	с. Липівка Томашпільський (нині Тульчинський) р-н	1964	463
65.	с. Кам'яногірка, ур. Піщане Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1965; 1980	346
66.	с. Кальник Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1966	52
67.	с. Мухівці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1966; 1978	115
68.	с. Оляниця Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1966; 1978	471

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
69.	сел. Тростянець Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1966; 1978	172
70.	с. Глинське Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1967; 1982	148
71.	с. Дубовець Немирівський (нині Вінницький) р-н	1967; 1978	109
72.	с. Слобідка Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1968	117
73.	с. Губник Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1968; 1982	37
74.	с. Писарівка Вінницький р-н	1970; 1978	11
75.	с. Рожепи Жмеринський р-н	1976; 1986	13
76.	с. Дяківці Літинський (нині Вінницький) р-н	1976; 1979	376
77.	с. Розкошівка Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1977	833
78.	с. Байраківка, ур. Глинянське поле Немирівський (нині Вінницький) р-н	1977	664
79.	Боблів, ур. Горб Немирівський (нині Вінницький) р-н	1977	666
80.	с. Бондурівка Немирівський (нині Вінницький) р-н	1977	665
81.	сел. Брацлав, ур. Українське Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1977–1978	118
82.	с. Вишківці, ур. Тульчинська гора Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1977	667
83.	с. Вовчок, ур. Вила Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1977	671
84.	с. Гунька Немирівський (нині Вінницький) р-н	1977	670
85.	с-ще Кароліна, ур. Тульчинська гора Немирівський (нині Вінницький) р-н	1977	677
86.	с. Монастирок Немирівський (нині Вінницький) р-н	1977	674
87.	с. Супрунівка, ур. Лиса гора Немирівський (нині Вінницький) р-н	1977	680
88.	с. Чуків I, ур. Юрівська долина Немирівський (нині Вінницький) р-н	1977	683
89.	с. Чуків II Немирівський (нині Вінницький) р-н	1977; 1979–1980	395
90.	с. Яструбиха (Граненки) Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1977	686
91.	с. Степашки I Гайсинський р-н	1978	273
92.	с. Степашки II Гайсинський р-н	1978	234
93.	с. Чуків III Немирівський (нині Вінницький) р-н	1978; 1980	394
94.	с. Перепеличе Немирівський (нині Вінницький) р-н	1978–1980	392
95.	с. Торків Тульчинський р-н	1978–1979	479
96.	м. Ладижин Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1980	470
97.	с. Комарів Вінницький р-н	1981	20
98.	с. Ксаверівка Вінницький р-н	1981–1982	21
99.	с. Піків Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1981–1982	104
100.	с. Пісочин Липовецький (нині Вінницький) р-н	1980–1981	362
101.	с. Байраківка, ур. Висілок Немирівський (нині Вінницький)	1980–1981	390

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
	р-н		
102.	с. Ометинці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1980–1981	391
103.	с. Довгополівка Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1981–1982	224
104.	с. Шендерів, ур. Батіг Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1981–1982	244
105.	с. Печера I, ур. Гуцалова скала Тульчинський р-н	1981	477
106.	с. Печера II Тульчинський р-н	1981	478
107.	с. Ільківка Вінницький р-н	1982	15
108.	с. Майдан Вінницький р-н	1982	22
109.	с. Медвеже Вушко Вінницький р-н	1982	23
110.	с. Некрасово Вінницький р-н	1982	25
111.	с. Лісне Літинський (нині Хмільницький) р-н	1982	133
112.	с. Черемошне Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1982–1983	243
113.	с. Зарічне, ур. Шлях Тульчинський р-н	1982–1983	188
114.	с. Крищинці Тульчинський р-н	1982	194
115.	с. Крищинці, ур. Маяк Тульчинський р-н	1982; 1983	195
116.	с. Голодьки Хмільницький р-н	1982	185
117.	с. Іванівка, Лиса гора Вінницький р-н	1984–1985	18
118.	с. Кантелина (Купчинці) Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1984–1985	31
119.	с. Кожанка Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985	120
120.	с. Тростянець I Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1984	164
121.	с. Тростянець II, Петелькова гора Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1984	165
122.	с. Березна I Хмільницький р-н	1984	180
123.	с. Березна II Хмільницький р-н	1984	181
124.	с. Лука-Мелешківська, Цулимин ставок Вінницький р-н	1985; 1986	15
125.	с. Сокиринці Вінницький р-н	1985; 1986	16
126.	с. Межигірка I Немирівський (нині Вінницький) р-н	1985; 1988	64
127.	с. Межигірка II Немирівський (нині Вінницький) р-н	1985; 1988	65
128.	с. Тростянець Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1985–1986	126
129.	с. Шершні, За ставком Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1985–1986	129
130.	с. Українське, Корчина Барський (нині Жмеринський) р-н	1986	2
131.	с. Хижинці Вінницький р-н	1986	21
132.	с. Вознівці Жмеринський р-н	1986	25
133.	с. Слобода-Почапинецька, ур. Олексів ставок Жмеринський р-н	1986	39
134.	с. Тарасівка, ур. Курятник Жмеринський р-н	1986	41
135.	с. Білозірка Літинський (нині Вінницький) р-н	1986	26
136.	с. Залужне, Антонове поле Літинський (нині Вінницький) р-н	1986	77
137.	с. Кільянівка, ур. Лейбове Літинський (нині Вінницький) р-н	1986	78

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
	р-н		
138.	с. Кусиківці Літинський (нині Вінницький) р-н	1986	80
139.	с. Слобода Шаргородська I Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1986	140
140.	с. Слобода Шаргородська II Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1986	141
141.	с. Юхимівка Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1986	144
142.	с. Кам'яногірка Жмеринський р-н	1986–1987	7
143.	с. Кам'яногірка, ур. Олексіївське поле Жмеринський р-н	1987	8
144.	с. Бірків Літинський (нині Вінницький) р-н	1987	27
145.	с. Довжок Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	49
146.	с. Клекотина, ур. Ткачова Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	57
147.	с. Михайлівка, ур. Даманське Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	64
148.	с. Пасинки I, ур. Юзів сад Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	70
149.	с. Пасинки II, ур. Кринички Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	71
150.	с. Писарівка, ур. Скала Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	74
151.	с. Покутине Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	76
152.	с. Лиса Гора, ур. Забродське Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1988	15
153.	с. Війтівці, ур. Баштан Липовецький (нині Вінницький) р-н	1988	31
154.	с. Потоки, ур. Плоске Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	68
155.	с. Рубань Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	69
156.	с. Жахнівка, Лиса гора Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	93
157.	с. Івонівці, Кахнівський яр Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	94
158.	с. Рахни-Польові, ур. Панське поле Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	108
159.	с. Рогізна I, ур. Садок Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	112
160.	с. Рогізна, ур. Поле Клочківського II Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	113
161.	с. Сліди, ур. Четверте поле Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	103
162.	с. Сліди II, ур. Романовське Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	104
163.	с. Уяринці, ур. Завалля Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	122

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
164.	с. Купчинці, ур. Хмурич Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1989	59
165.	с. Андрушівка, ур. Степок Погребищенський (нині Вінницький) р-н	1989	78
166.	с. Андрушівка Погребищенський (нині Вінницький) р-н	1989	17
ПАМ'ЯТКИ БРОНЗОВОЇ ДОБИ (ПОСЕЛЕННЯ)			
1.	с. Іваньки, ур. Виселок Липовецький (нині Вінницький) р-н	1956; 1980–1981	357
2.	с. Забужжя Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1956; 1982	149
3.	с. Шолудьки Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1956; 1982	154
4.	с. Носівці Гайсинський р-н	1957; 1982	41
5.	с. Борсуки Гайсинський р-н	1958; 1980	236
6.	с. Тишківка Гайсинський р-н	1958; 1980–1981	238
7.	с. Василівка, ур. Соловійова Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1982	63
8.	сел. Дашів Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1958; 1979	307
9.	с. Жорнище Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1980	306
10.	с. Райгород Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1958; 1980–1981	400
11.	сел. Ситківці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1958; 1980–1981	401
12.	с. Криківці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1959	86
13.	с. Широка Гребля Хмільницький р-н	1961	193
14.	с. Марксове I (нині с. Монастирське) Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1962; 1979	396
15.	с. Марксове II (нині с. Монастирське) Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1962; 1979	397
16.	с. Степанівка, ур. Сорочинське Вінницький р-н	1962; 1980	199
17.	сел. Стрижавка, (Коло-Михайлівка) Вінницький р-н	1963; 1979	19
18.	с. Хомутиці Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1963; 1982	110
19.	с. Кальнишівка Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1963; 1981–1982	230
20.	с. Приборівка Липовецький (нині Вінницький) р-н	1967; 1979	358
21.	сел. Брацлав Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1979	403
22.	с. Ометинці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1979–1981	398
23.	сел. Турбів Липовецький (нині Вінницький) р-н	1980	76
24.	с. Комарів Вінницький р-н	1981	20
25.	с. Ксаверівка Вінницький р-н	1981	197
26.	с. Медвеже Вушко Вінницький р-н	1982–1983	19
27.	с. Жигалівка, ур. За окопом Калинівський (нині	1982	97

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
	Хмільницький) р-н		
28.	с. Нижча Кропивна Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1982	150
29.	с. Тарасівка Оратівський (нині Вінницький) р-н	1982	158
30.	с. Дзвониha Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1982	219
31.	с. Соколинці Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1982	239
32.	с. Широка Гребля Хмільницький р-н	1982	194
33.	с. Кальник Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1983–1985	30
34.	с. Шабельня Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1984	45
35.	с. Березна Хмільницький р-н	1984	182
36.	с. Вербівка Хмільницький р-н	1984	184
37.	с. Криківці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1985	87
38.	с. Ометинці, ур. Під Липником Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1985–1986	89
39.	с. Мартинівка, ур. Стежки Жмеринський р-н	1986	30
40.	с. Мелешків Гайсинський р-н	1980	254
41.	с. Басаличівка Гайсинський р-н	1953; 1980–1981	235
42.	с. Семенки Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1956; 1978; 1980	402
43.	с. Райгород Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1956; 1978; 1980	399
44.	с. Борисівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1957; 1978–1979	305
ПАМ'ЯТКИ БРОНЗОВОЇ ДОБИ (КУРГАНИ ТА КУРГАННІ КОМПЛЕКСИ)			
45.	с. Тростянчик I Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1959; 1985–1986	117
46.	с. Тростянчик II Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1959; 1985–1986	118
47.	с. Тростянчик III (Демидівка) Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1959; 1986	119
48.	с. Тростянчик IV Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1959; 1985–1986	120
49.	с. Тростянчик V Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1959; 1985–1986	121
50.	сел. Липовець Липовецький (нині Вінницький) р-н	1979	360
51.	с. Лукашівка Липовецький (нині Вінницький) р-н	1980	361
52.	с. Щасливе Липовецький (нині Вінницький) р-н	1980; 1984–1985	87
53.	с. Джулинка Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1983; 1985–1986	7
54.	с. Ставки I Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1983; 1985–	12

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
		1986	
55.	с. Щасливе Липовецький (нині Вінницький) р-н	1984–1985	88
56.	с. Ставки II Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1984–1986	11
57.	с. Ставки III Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1985–1986	10
ПАМ'ЯТКИ БРОНЗОВОЇ ДОБИ (ПОСЕЛЕННЯ БІЛОГРУДІВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ)			
58.	с. Кунка Гайсинський р-н	1958; 1978	19
59.	с. Кірове (нині с. Подільське) Немирівський район (нині Вінницький) р-н	1959; 1980–1981	406
60.	с. Якубівка, ур. Плюшкові левади Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1962; 1981–82	82
61.	с. Кунка, Гиків яр Гайсинський р-н	1962; 1981	241
62.	с. Лисогірка Вінницький р-н	1981	198
63.	с. Лисогірка Вінницький р-н	1981	202
64.	с. Четвертинівка Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1982	176
65.	с. Холодівка Тульчинський р-н	1982; 1983	202
66.	с. Неменка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1983; 1985–1986	53
67.	с. Нападівка Липовецький (нині Вінницький) р-н	1986	70
68.	с. Бірків Літинський (нині Вінницький) р-н	1986	28
69.	с. Мурафа Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1986	67
70.	с. Руданське Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1986	142
КУРГАНИ НЕВИЗНАЧЕНОЇ КУЛЬТУРНОЇ АТРИБУЦІЇ			
1.	с. Телегіївка (Криківці) Немирівський (нині Вінницький) р-н	1959; 1978	122
2.	с. Бирлівка Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1985–1986	6
3.	с. Демидівка Жмеринський (нині Вінницький) р-н	1976; 1986	29
4.	с. Нижча Кропивна Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1977–1978	123
5.	с-ще Іллінецьке Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1978; 1980	57
6.	Степанівка Вінницький р-н	1980	207
7.	с. Кальник Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1980	50
8.	с. Кальник Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1980	51
9.	с. Білий Рукав Хмільницький р-н	1982	183
10.	с. Синарна Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985	128
11.	сел. Оратів Оратівський (нині Вінницький) р-н	1985	111
12.	с. Стара Прилука Липовецький (нині Вінницький) р-н	1985–1986	75
13.	с. Пісочин Липовецький (нині Вінницький) р-н	1985–1987	31
14.	с. Будьки Жмеринський р-н	1986	22
15.	с. Стара Прилука Липовецький район (нині Вінницький) р-н	1986	74
16.	с. Черемошне Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1986	128

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
17.	с. Станіславчик Жмеринський р-н	1987	14
18.	с. Дерев'янки Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	48
19.	с. Довжок Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	50
20.	с. Мурафа Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	54
21.	с. Мурафа Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	55
22.	с. Мурафа Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	56
23.	с. Писарівка Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	75
24.	с. Василівка, ур. Соловійова Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1988	6
25.	сел. Дашів Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1988	10
26.	с. Нова Гребля Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1988	22
27.	с. Безіменне Козятинський (нині Хмільницький) р-н	1988	25
28.	с. Воскодавиці, висота 310 Козятинський (нині Хмільницький) р-н	1988	26
29.	с. Перемога Козятинський (нині Хмільницький) р-н	1988	27
30.	с. Самгородок, ур. Березина Козятинський (нині Хмільницький) р-н	1988	28
31.	с. Струтинка, ур. Могилки Липовецький (нині Вінницький) р-н	1988	35
32.	с. Струтинка Липовецький (нині Вінницький) р-н	1988	36
33.	с. Щасливе Липовецький (нині Вінницький) р-н	1988	38
34.	с. Щасливе Липовецький (нині Вінницький) р-н	1988	39
35.	с-ще Кароліна Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	53
36.	с. Ковалівка, ур. Росоховата Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	59
37.	с. Червоне Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	82
38.	с. Мала Вулига Тиврівський район (нині Вінницький) р-н	1988	97
39.	с. Пирогів Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	100
40.	с. Рахни-Польові Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	109
41.	с. Рогізна, За током Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	114
42.	с. Уяринці, ур. Завалля Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	123
43.	с. Бортники Тульчинський р-н	1988	128
44.	с. Кустівці Хмільницький р-н	1988	135
45.	с. Городок Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1989	55
46.	с. Жадани, ур. Ланок Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1989	56
47.	с. Купчинці Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1989	60
48.	с. Купчинці Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1989	61
49.	с. Купченці Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1989	62
50.	с. Купченці Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1989	63
51.	с. Романово-Хутір Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1989	64
52.	с. Ометинці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1989	67

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
53.	с. Заруддя Оратівський (нині Вінницький) р-н	1989	69
54.	с. Заруддя Оратівський (нині Вінницький) р-н	1989	70
55.	с. Кошлани Оратівський (нині Вінницький) р-н	1989	71
56.	с. Новоживотів Оратівський (нині Вінницький) р-н	1989	72
57.	с. Яблуновиця Оратівський (нині Вінницький) р-н	1989	75
58.	с. Яблуновиця Оратівський (нині Вінницький) р-н	1989	76
59.	сел. Тиврів Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1989	81
ПАМ'ЯТКИ ПЕРЕДСКІФСЬКОГО ПЕРІОДУ			
1.	с. Крутогорб Гайсинський р-н	1953; 1980	508
2.	с. Жорнище, ур. Сухостави Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1954; 1982	71
3.	с. Лугова (Жорнище) Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1955; 1981– 1982	74
4.	с. Павлівка Гайсинський р-н	1955; 1982	46
5.	с. Жорнище, ур. Сухостави Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1956; 1978	309
6.	с. Салинці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1956; 1978– 1980	414
7.	с. Вища Кропивна, ур. Копана береза Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1956; 1978– 1979	407
8.	с. Косаново, ур. Лоб Гайсинський р-н	1957; 1978	239
9.	с. Джуринці, ур. Синє Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1957; 1978	404
10.	с. Юрківці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1957; 1978– 1979	415
11.	с. Василівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1957; 1982	64
12.	с. Борисівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1978; 1980	308
13.	с. Крутогорб Гайсинський р-н	1958; 1980	240
14.	с. Ярмолинці Гайсинський р-н	1959; 1980	243
15.	с. Семенки, Виноградів яр Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1981	413
16.	с. Рогізна Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1959; 1982	238
17.	с. Кошаринці Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1984– 1985	7
18.	с. Побірка Теплицький (нині Вінницький) р-н	1959; 1984	144
19.	с. Тростяничок, ур. Бучак Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1959; 1984	161
20.	с. Кам'яногірка, ур. Лугове поле Калинівський (нині Хмельницький) р-н	1962; 1980	347
21.	с. Райки Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1962; 1981–	75

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
		1982	
22.	с. Шабельня (Кальник?) Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1962; 1981–1982	б/н
23.	с. Никифорівці, ур. Спуски Немирівський (нині Вінницький) р-н	1962; 1980–1981	409
24.	с. Лука Немирівський (нині Вінницький) р-н	1963; 1980–1981	408
25.	с. Баланівка Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1963; 1984–1985	4
26.	с. Ободівка Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1963; 1984	157
27.	с. Ободівка Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1963; 1984	158
28.	м. Ладижин Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1969; 1977–1978	175
29.	с. Джуринці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1977–1978	152
30.	с. Коржівка Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1969; 1977–1978	153
31.	с. Ведмеже Вінницький р-н	1967; 1979	203
32.	с. Демидівка Жмеринський (нині Вінницький) р-н	1974; 1986	28
33.	с. Косаківка Липовецький (нині Вінницький) р-н	1975; 1979	359
34.	с. Комарів Вінницький р-н	1981	200
35.	с. Комарів Вінницький р-н он	1981	201
36.	с. Піків Калинівський (нині Хмельницький) р-н	1981–1982	105
37.	с. Никифорівці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1980–1981	411
38.	с. Ометинці, ур. Некресевича Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1980–1981	412
39.	с. Корабелівка Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1981	453
40.	с. Печера, ур. Вільшанка Тульчинський р-н	1981	480
41.	с. Ільківка, Курятник Вінницький р-н	1982	16
42.	с. Синарна Оратівський (нині Вінницький) р-н	1982	156
43.	с. Крищинці, Автономове поле Тульчинський р-н	1982–1983	196
44.	с. Шевченкове Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1983; 1985–1986	56
45.	с. Кошаринці, ур. Над Бугом Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1984–1985	8
46.	сел. Оратів Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985	110
47.	с. Побірка Теплицький (нині Вінницький) р-н	1984	145
48.	с. Жорнище Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1984–1986	48
49.	с. Вища Кропивна Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1984–1986	85
50.	с. Василівка Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1985–1986	143
51.	с. Зарванка Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1985–1986	125
52.	с. Сокиринці Вінницький р-н	1985–1986	17

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
53.	с. Сокиринці Вінницький р-н	1985–1986	18
54.	с. Криківці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1985	88
55.	с. Тростянець, ур. Садова Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1985–1986	127
56.	с. Лука-Мелешківська Вінницький р-н	1985–1986	6
57.	с. Митки Барський (нині Жмеринський) р-н	1986	1
58.	с. Українське Барський (нині Жмеринський) р-н	1986	3
59.	с. Будьки Жмеринський р-н	1986	23
60.	с. Вознівці, Михайлова гора Жмеринський р-н	1986	26
61.	с. Станіславчик Жмеринський р-н	1986	15
62.	с. Станіславчик Жмеринський р-н	1986	16
63.	с. Тарасівка Жмеринський р-н	1986	20
64.	с. Тарасівка, ур. Попів ставок Жмеринський р-н	1986	42
65.	с. Копистирин Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1986	62
66.	с. Федорівка Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1986	79
67.	с. Кам'яногірка, ур. Перед хатками Жмеринський р-н	1987	9
68.	с. Клекотина, ур. Ткачова Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	58
69.	с. Слобода Шаргородська, ур. Баштан Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	78
70.	с. Василівка, ур. Вершина Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1988	7
71.	с. Василівка, ур. Бершина Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1988	8
72.	с. В'язовиця Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1988	9
73.	с. Красеньке, ур. Голудчиха Іллінецький Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1988	11
74.	с. Красеньке, ур. Сад Іллінецький Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1988	12
75.	с. Красеньке, ур. Докисюни Іллінецький Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1988	13
76.	с. Війтівці, ур. За старим ставком Липовецький (нині Вінницький) р-н	1988	32
77.	с. Кірове (нині с. Подільське), ур. Чайків берег Немирівський район (нині Вінницький) р-н	1988	55
78.	с. Ковалівка, Дащенко поле Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	60
79.	с. Ковалівка, ур. Гогунова Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	61
80.	с. Рубань Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	70
81.	с. Рубань Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	71

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
82.	с. Велика Вулига, Левади Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	91
83.	с. Івонівці, ур. Гугівка Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	95
84.	с. Івонівці, ур. Побірки Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	96
85.	с. Рогізна, ур. Закрута Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	115
86.	с. Рогізна, ур. Греськова долина Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	116
87.	с. Уяринці, ур. Моцура Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	124
88.	с. Уяринці, ур. Скрипне Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	125
89.	с. Торків, ур. Ставок Тульчинський р-н	1988	129
90.	с. Шпиківка, ур. Город Тульчинський р-н	1988	131
91.	с. Красеньке Іллінецький Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1989	58
92.	с. Ометинці, ур. Сайкова Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1989	66
ПАМ'ЯТКИ СКІФСЬКОГО ПЕРІОДУ (КУРГАНИ)			
1.	с. Лугова Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1950; 1986	52
2.	с. Жорнище Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1952; 1980	314
3.	с. Борисівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1954; 1982	62
4.	с. Бирлівка, ур. Доріз Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1958; 1985–1986	5
5.	с. М'якохід Бершадський (нині Вінницький) р-н	1959; 1985–1986	8
6.	с. М'якохід Бершадський (нині Вінницький) р-н	1959; 1985–1986	9
7.	с. Чернятка Бершадський (нині Вінницький) р-н	1959; 1985–1986	14
8.	с. Варварівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1960; 1985–1986	47
9.	с. Кам'яногірка Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1962; 1977–1978	56
10.	с. Павлівка Калинівський район	1962; 1980	348
11.	сел. Дашів Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1962; 1984–1985	29
12.	с. Слобідка Іллінецький район	1963; 1979	320
13.	с. Приборівка Липовецький (нині Вінницький) р-н	1963; 1985–1986	72
14.	с. Мар'янівка, ур. За чавункою Гайсинський район	1966; 1980	244
15.	с. Степашки Гайсинський р-н	1966; 1980р.	245
16.	с. Павлівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1968; 1985–	55

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
		1986	
17.	с. Городок Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1970; 1985	28
18.	с. Яблуновиця Оратівський (нині Вінницький) р-н	1973; 1984– 1985	135
19.	м. Погребище Погребищенський район	1976; 1985– 1986	100
20.	с. Ладижинські Хутори Гайсинський р-н	1977–1978	20
21.	с. Сорока Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1978; 1980	57
22.	с. Широка Гребля Хмільницький р-н	1979	208
23.	с. Романів Хутір Іллінецький район	1979	319
24.	с. Приборівка Липовецький (нині Вінницький) р-н	1979	364
25.	с. Щурівчі (Нижча Кропивна) Гайсинський район	1980	421
26.	с. Якубівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1980	321
27.	с. Варварівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1980	312
28.	с. Паріївка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1980	313
29.	с. Паріївка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1980	316
30.	с. Паріївка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1980	317
31.	с. Паріївка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1980	318
32.	с. Якубівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1980	321
33.	с. Неменка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1980; 1985	37
34.	с. Неменка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1980; 1985	38
35.	с. Нараївка Гайсинський р-н	1981–1982	40
36.	с. Кам'яногірка Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1981–1982	102
37.	сел. Липовець Липовецький (нині Вінницький) р-н	1980–1981	363
38.	с. Ковалівка Немирівський (нині Вінницький) р-н	1980–1981	420
39.	с. Сокілець, ур. Старого речка або Могилка Немирівський (нині Вінницький) р-н	1980–1981	422
40.	с. Слободище Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1981; 1985	44
41.	с. Констянтинівка Липовецький (нині Вінницький) р-н	1981; 1985– 1986	69
42.	с. Білашки Погребищенський (нині Вінницький) р-н	1981; 1985– 1986	99
43.	с. Ільківка Вінницький р-н	1982	17
44.	с. Нараївка Гайсинський р-н	1982	39
45.	с. Щурівці Гайсинський (нині Хмільницький) р-н	1982	47
46.	с. Щурівці Гайсинський (нині Хмільницький) р-н	1982	48
47.	с. Іванів Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1982	100
48.	с. Четвертинівка Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1982	177
49.	с. Четвертинівка Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1982	178
50.	с. Зарічне Тульчинський р-н	1982	189
51.	с. Холодківка Тульчинський р-н	1982	203

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
52.	с. Холодківка Тульчинський р-н	1982	204
53.	с. Шпиківка Тульчинський р-н	1982	207
54.	с. Якубівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1982	83
55.	с. Широка Гребля Хмільницький р-н	1982	195
56.	с. Росоша (Теплик) Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1982; 1985	148
57.	сел. Теплик Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1982; 1985	140
58.	с. Заруддя Оратівський (нині Вінницький) р-н	1982; 1985	117
59.	с. Заруддя Оратівський (нині Вінницький) р-н	1982; 1985	118
60.	с. Павлівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1983–1985	39
61.	с. Тернівка Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1983; 1985– 1986	13
62.	сел. Теплик Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1983; 1985	139
63.	с. Веселівка, на Галетовому полі Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1983; 1985– 1986	106
64.	с. Веселівка Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1983; 1985– 1986	107
65.	с. Погоріла Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1983; 1985– 1986	108
66.	с. Пологи Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1983; 1985– 1986	109
67.	с. Пологи Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1983; 1985– 1986	110
68.	с. Сокиряни Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1983; 1985– 1986	111
69.	с. Удич Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1983; 1985– 1986	112
70.	с. Удич Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1983; 1985– 1986	115
71.	с. Кошаринці Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1984–1985	9
72.	с. Паріївка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1984–1985	40
73.	с. Осична Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985	125
74.	с. Росоша Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1984–1985	147
75.	с. Росоша Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1984–1985	149
76.	с. Леухи Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1984–1985	36
77.	с. Заруддя Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985	119
78.	с. Нараївка Гайсинський р-н	1985	21
79.	станція Липовець Липовецький (нині Вінницький) р-н	1985	80
80.	с. Леухи Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1985	33
81.	с. Леухи Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1985	34
82.	с. Леухи Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1985	35
83.	с. Паріївка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1985	41

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
84.	с. Росоховата Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1985	43
85.	с. Лопатинка (м. Оратів) Оратівський (нині Вінницький) р-н	1985	122
86.	с. Оратів Оратівський (нині Вінницький) р-н	1985	124
87.	с. Фронтівка (Балабанівка) Оратівський (нині Вінницький) р-н	1985	131
88.	с. Фронтівка Оратівський (нині Вінницький) р-н	1985	132
ПАМ'ЯТКИ СКІФСЬКОГО ПЕРІОДУ (ПОСЕЛЕННЯ)			
89.	с-ще Кароліна Немирівський (нині Вінницький) р-н	1956	416
90.	с. Райки Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1956; 1981– 1982	76
91.	с-ще Червоне Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1978	311
92.	с. Райгород Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1960; 1978	124
93.	с. Комарів Вінницький р-н	1962; 1978; 1980	205
94.	с. Комарів Вінницький р-н	1962; 1979	204
95.	с. Варварівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1962; 1980	310
96.	с. Косаново Гайсинський р-н	1963; 1978	242
97.	с. Сорока Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1963; 1978	55
98.	сел. Ситківці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1963; 1978	417
99.	с. Райгород Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1973	121
100.	с. Слобідка Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1973	418
101.	Бар Барський (нині Жмеринський) р-н	1979	186
102.	с. Ометинці, Під господарством Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1980; 1986	90
103.	с. Гранів, ур. Сичикова Гайсинський р-н	1982	36
104.	с. Пархомівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1982; 1984– 1985	42
105.	с. Данилки Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	52
106.	с. Кірове (нині с. Подільське) Немирівський район (нині Вінницький) р-н	1988	56
107.	с. Кірове (нині с. Подільське), ур. Попове поле Немирівський район (нині Вінницький) р-н	1988	57
108.	с. Коровайна, ур. Сіпачка Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1988	63
109.	с. Ометинці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1988	68
110.	с. Рубань Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	72
111.	с. Рубань Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	73
112.	с. Рубань Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	74
113.	с. Рубань Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	75
114.	сел. Ситківці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1989	68

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
115.	с. Сорокотяжниці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1989	81
ПАМ'ЯТКИ СКІФСЬКОГО ПЕРІОДУ (ГОРОДИЩА)			
116.	с. Василівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1969; 1977– 1978	78
117.	м. Вінниця, лік. Ім. Юценка	1981	502
ПАМ'ЯТКИ ЗАРУБИНЕЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ			
1.	с. Сокильці Гайсинський р-н	1953; 1977– 1978	24
2.	с-ще Карбівське Гайсинський р-н	1953; 1980	249
3.	с-ще Карбівське Гайсинський р-н	1953; 1980	250
4.	с. Ладижинські Хутори Гайсинський р-н	1953; 1980	253
5.	с. Вовчок Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1954; 1978	125
6.	с. Кузьминці Гайсинський р-н	1955; 1978	252
7.	с. Гнатівка, ур. Сухий яр Гайсинський р-н	1955; 1980	509
8.	с. Степашки, ур. Пристань Гайсинський р-н	1955; 1980	255
9.	с. Адамівка Гайсинський р-н	1955; 1981	246
10.	с. Рахни Гайсинський р-н	1956; 1977	190
11.	с. Кунка Гайсинський р-н	1958; 1978	22
12.	с. Дмитренки Гайсинський р-н	1958 ; 1980	248
13.	с. Чечелівка Гайсинський р-н	1958; 1980– 1981	256
14.	с. Кліщів, ур. Млака Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1958; 1982	233
15.	с. Носівці, ур. Стінка Гайсинський р-н	1959; 1978	23
16.	с. Комаргород Томашпільський (нині Тульчинський) р-н	1959	465
17.	с. Бугаків Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1962; 1978; 1980	423
18.	с. Бортники, ур. Кут Тульчинський р-н	1962; 1978– 1979	481
19.	с. Мар'янівка Гайсинський р-н	1963; 1978	21
20.	с. Мітлинці Гайсинський р-н	1963; 1978	25
21.	с. Кочурів Гайсинський р-н	1964; 1978	251
22.	с. Райки Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1965; 1978	62
23.	с. Коржівка Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1967; 1978	126
24.	с. Тростянець Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1968; 1980	460
25.	с. Вінницькі Хутори Вінницький р-н	1969; 1978; 1980	209
26.	с. Ометинці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1970 ; 1978	128
27.	с. Варварівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1971; 1978– 1980	59
28.	с. Слобідка Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1973	419
29.	м. Іллінці Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1974; 1978	58

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
30.	с. Монастирок Немирівський (нині Вінницький) р-н	1974; 1978	127
31.	с. Паріївка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1975; 1978	61
32.	с. Пархомівка, ур. Гонтове Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1975; 1977– 1978	60
33.	с. Чуків, ур. Юрківська долина Немирівський (нині Вінницький) р-н	1977–1978	129
34.	с. Журавлівка Тульчинський р-н	1978; 1980	482
35.	с. Гнатівка, П'яний горбок Гайсинський р-н	1980	247
36.	с. Носівці Гайсинський р-н	1980; 1982	42
37.	сел. Вороновиця Вінницький р-н	1981	210
38.	сел. Вороновиця Вінницький р-н	1981	211
39.	с. Якушинці, ур. Попова скала Вінницький р-н	1981	212
40.	с. Тягун, Передерів яр Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1981–1982	78
41.	с. Уладівка, ур. Вузьке Літинський район (нині Вінницький) р-н	1981	138
42.	с. Марківка, ур. Федорівський ставок Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1981–1982	236
43.	с. Дзвониha Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1981–1982	220
44.	с. Ільківка Вінницький р-н	1982	18
45.	с. Журавне, ур. Кемпа Літинський (нині Хмельницький) р-н	1982	130
46.	с. Довгополівка, ур. Скала Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1982	226
47.	с. Кліщів, ур. Ворота Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1982	232
48.	с. Широка Гребля Хмельницький р-н	1982	196
49.	с. Гути, Біля Млинка Тульчинський р-н	1982–1983	185
50.	с. Гути Тульчинський р-н	1982–1983	186
51.	с. Зозів Липовецький (нині Вінницький) р-н	1983–1985	83
52.	с. Кантелина (Купчинці) Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1984–1985	32
53.	с. Зозів, ур. Хутори Липовецький район	1984	84
54.	с. Сокиринці, Ставок черниці Вінницький р-н	1985–1986	19
55.	с. Шершні Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1985–1986	130
56.	с. Новоселиця Жмеринський р-н	1986	32
57.	с. Новоселиця Жмеринський р-н	1986	33
58.	с. Почапинці Жмеринський р-н	1986	11
59.	с. Почапинці Жмеринський р-н	1986 р	35
60.	с. Северинівка Жмеринський р-н	1986	37
61.	с. Станіславчикські Млинки Жмеринський р-н	1986	Б/Н
62.	с. Залужне, ур. Коліно Літинський (нині Вінницький) р-н	1986	29
63.	с. Кільянівка, ур. Острівцеь Літинський (нині Вінницький) р-н	1986	79

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
	р-н		
64.	с. Олексіївка Жмеринський р-н	1987	10
65.	с. Станіславчик, ур. Чгарі Жмеринський р-н	1987	17
66.	с. Хоменки, ур. Очаківський ліс Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	83
67.	с. Красеньке, Попів хутір Іллінецький Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1988	14
68.	с. Кірове (нині с. Подільське), ур. Чайків берег Немирівський район (нині Вінницький) р-н	1988	58
69.	с. Рубань Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	76
70.	с. Рубань Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	77
71.	с. Мала Вулига, ур. Скеля Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988 р	98
72.	с. Рогізна, ур. Тичишине Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	117
73.	с. Рогізна, ур. Вулизьке Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	118
74.	с. Рогізна, Проти Греськової долини Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	119
75.	с. Торків, ур. Гуральня Тульчинський р-н	1988	130
76.	с. Кривошії Хмільницький р-н	1988	134
77.	с. Вища Кропивна, ур. Сайкова Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1989	66
78.	с. Заруддя, ур. Дорцева Оратівський (нині Вінницький) р-н	1989	269
79.	с. Осична Оратівський (нині Вінницький) р-н	1989	74
80.	с. Паріївка Погребіщенський (нині Вінницький) р-н	1989	80
ПАМ'ЯТКИ ЧЕРНЯХІВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ			
1.	с. Басаличівка Гайсинський р-н	1953; 1977	191
2.	с. Бубнівка Гайсинський р-н	1953; 1977	192
3.	с. Зятківці Гайсинський р-н	1953; 1980	261
4.	с. Млинки Гайсинський р-н	1953; 1980	268
5.	с. Іваньки Липовецький (нині Вінницький) р-н	1953; 1980–1981	368
6.	с. Мелешків Гайсинський р-н	1954; 1977	196
7.	Тимар Гайсинський р-н	1954; 1977	197
8.	с. Вовчок Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1954; 1978	426
9.	с. Журавлівка Тульчинський р-н	1954; 1978	486
10.	с. Мелешків Гайсинський р-н	1954; 1980	265
11.	с. Тарасівка Гайсинський р-н	1954; 1980–1981	270
12.	с. Якубівка, Поле Чоловського Іллінецький (нині	1955; 1978	331

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
	Вінницький) р-н		
13.	с. Митків Гайсинський р-н	1955; 1980– 1981	266
14.	с. Вернянка, ур. Скала Липовецький (нині Вінницький) р-н	1955; 1980– 1981	366
15.	с. Пісочин, ур. Пустовітівка Липовецький (нині Вінницький) р-н (може ще ур. Корчми?)	1955; 1980– 1981	369
16.	с. Пісочин, ур. Корчми Липовецький (нині Вінницький) р-н	1955; 1980– 1981	370
17.	с. Троща Липовецький (нині Вінницький) р-н	1955; 1980– 1981	373
18.	с. Косаново Гайсинський р-н	1956; 1977	194
19.	с. Самчинці, ур. Поліг Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1956; 1977	692
20.	с. Губник, ур. Курятник Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1956; 1978	28
21.	с. Зяньківці Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1956; 1978	131
22.	с. Сокілець Немирівський (нині Вінницький) р-н	1956; 1978; 1980	432
23.	с. Бубнівка Гайсинський район	1956; 1980	36
24.	с. Бубнівка Гайсинський район	1956; 1980	257
25.	с. Гнатівка Гайсинський р-н	1956; 1980	269
26.	с. Носівці, Дідів яр Гайсинський р-н	1956; 1982	44
27.	с. Гути Тульчинський р-н	1956; 1982– 1983	187
28.	с. Холодівка, ур. Буськова Тульчинський р-н	1956; 1982	206
29.	с. Паріївка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1957; 1978	327
30.	сел. Вапнярка Томашпільський (нині Тульчинський) р-н	1957	466
31.	сел. Ситківці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1957; 1979	431
32.	с. Бондурі Гайсинський р-н	1958; 1978– 1979	26
33.	с. Кузьминці Гайсинський р-н	1958; 1978	31
34.	с. Щурівці Гайсинський (нині Хмільницький) р-н	1958; 1978	33
35.	с. Борисівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1978	63
36.	с. Лугова Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1978	67
37.	с. Паріївка, ур. Попове поле Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1978	68
38.	с. Сорока Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1978	69
39.	с. Довжок Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1958; 1978	130
40.	с. Скрицьке Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1958; 1978	136
41.	с. Китайгород Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1958; 1979	325

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
42.	с. Варварівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1978– 1979	322
43.	с. Городок Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1958; 1980	323
44.	с. Чортория Іллінецький район	1958; 1980	330
45.	с. Гранів Гайсинський р-н	1958; 1981	27
46.	с. Щурівці Гайсинський (нині Хмільницький) р-н	1958; 1980– 1981	271
47.	с. Тягун, хутір Абісінія Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1981– 1982	79
48.	с. Синарна Оратівський (нині Вінницький) р-н	1958; 1982	157
49.	с. Дзвониha Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1958; 1982	221
50.	с. Кліщів Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1958; 1982	234
51.	с. Мар'янівка Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1977	689
52.	с. Ометинці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1977	691
53.	с. Ометинці, ур. Пугачівка Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1977	134
54.	с. Бур'яни Гайсинський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1980	258
55.	с. Кошаринці Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1984– 1985	10
56.	с. Кошаринці, ур. Бучак Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1984– 1985	11
57.	с. Сумівка, ур. Дзюбова гора Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1984– 1985	13
58.	с. Скибинці та с. Губник Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1959; 1984	159
59.	с. Петрашівка, Сомівські левади Теплицький (нині Вінницький) р-н	1959; 1984	143
60.	с. Нижча Кропивна Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1960; 1978	133
61.	с. Гунча Гайсинський р-н	1962; 1978; 1980	260
62.	с. Кунка Гайсинський р-н	1962; 1978	30
63.	с. Носівці Гайсинський р-н	1962; 1978	32
64.	с. Джупинівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1962; 1978	64
65.	с. Писарівка Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1962; 1978	88
66.	м. Немирів Немирівський (нині Вінницький) р-н	1962; 1978	132
67.	с. Тягун Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1962; 1979	329
68.	с. Бортники/Вишківці Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1962; 1978– 1979	484
69.	с. Кущинці Гайсинський р-н	1962; 1980	263
70.	с. Байківка Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1962; 1981– 1982	88

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
71.	с. Байківка Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1962; 1981– 1982	89
72.	с. Никифорівці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1962; 1980	429
73.	с. Глинськ, ур. Огрудок Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1962; 1982	91
74.	с. Іванів, ур. Янівське Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1962; 1982	101
75.	с. Хомутиці, ур. Під Райками Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1962; 1982	111
76.	с. Синарна Оратівський (нині Вінницький) р-н	1962; 1984	129
77.	с. Кунка Гайсинський р-н	1963; 1978; 1980	262
78.	с. Лугова Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1963; 1978	79
79.	с. Мухівці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1963; 1978	428
80.	с. Кам'яногірка Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1963; 1979	324
81.	с. Неменка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1963; 1979	326
82.	сел. Стрижавка (кол. Коло-Михайлівка) Вінницький р-н	1963; 1979	213
83.	с. Піків, За окопом Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1963; 1981– 1982	107
84.	с. Кальнишівка Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1963; 1981– 1982	230
85.	с. Глинськ, ур. Заруда Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1963; 1982	92
86.	с. Глинськ Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1963; 1982	93
87.	с. Кальник Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1963	65
88.	с. Шепіївка, ур. За грабаркою Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1963; 1986	64
89.	с. Шепіївка Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1963; 1986	65
90.	с. Кузьминці Гайсинський р-н	1964; 1978	264
91.	с. Вовчок Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1965	130
92.	с. Оляниця, ур. Вівчарня Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1965; 1978	472
93.	с. Четвертинівка Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1965; 1978	473
94.	с. Ялтушків Барський (нині Жмеринський) р-н	1965; 1980	187
95.	с. Жерденівка Гайсинський р-н	1966; 1978	29
96.	сел. Тростянець, ур. Половича Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1966; 1978	173
97.	с. Кальник Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1966	66
98.	с. Тростянець Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1967; 1980	461
99.	с. Вінницькі Хутори Вінницький р-н	1969; 1978	16
100.	с. Вінницькі Хутори Вінницький р-н	1969	13

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
101.	с. Щітки Вінницький р-н	1969; 1978;	220
102.	с. Якубівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1969; 1979	77
103.	с. Демидівка Жмеринський (нині Вінницький) р-н	1969	291
104.	с. Сумівка, ур. Зайців яр Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1969; 1984– 1985	12
105.	с. Клекотина/Заячівка Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1967; 1972; 1986	138
106.	с. Клекотина, ур. Сінокос Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1972; 1986	66
107.	с. Слобода Мурафська Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1972; 1986	139
108.	с. Клекотина/ (Заячівка) Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1972; 1987	59
109.	с. Слобідка Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1973; 1978	135
110.	с. Березівка Липовецький (нині Вінницький) р-н	1974; 1978– 1979	365
111.	с. Мартинівка (Рів), ур. Дубина Жмеринський р-н	1974; 1986	31
112.	с. Дяківці Літинський (нині Вінницький) р-н	1976; 1979	377
113.	с. Демидівка Жмеринський (нині Вінницький) р-н	1976; 1986	293
114.	Гайсин Гайсинський р-н	1977	193
115.	Кисляк Гайсинський р-н	1977	195
116.	с. Забужжя Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1977	688
117.	с. Остапківці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1977	690
118.	сел. Теплик, Коновалова левада Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1977	834
119.	с. Росоша Липовецький (нині Вінницький) р-н	1977–1978	371
120.	с. Очитків, ур. Широкий берег Оратівський (нині Вінницький) р-н	1977–1978	98
121.	с. Плисків Погребищенський (нині Вінницький) р-н	1977–1978	169
122.	с. Плисків, ур. За монахом Погребищенський (нині Вінницький) р-н	1977–1978	168
123.	с. Перепеличе Немирівський (нині Вінницький) р-н	1978–1980	430
124.	с. Чуків Немирівський (нині Вінницький) р-н	1978–1980	433
125.	с. Бортники Тульчинський р-н	1978–1979	483
126.	с. Журавлівка Тульчинський р-н	1978–1979	485
127.	с. Зозів Липовецький (нині Вінницький) р-н	1978; 1981	367
128.	с. Троща Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1979	328
129.	с. Лопатинці, ур. Страховка Жмеринський р-н	1980	292
130.	с. Нижча Кропивна Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1980; 1982	151
131.	с. Стрільчинці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1980; 1982	153
132.	с. Баланівка Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1980; 1984–	5

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
		1985	
133.	с. Тростянчик Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1981; 1984	162
134.	с. Побережне Вінницький район	1981	215
135.	с. Побережне Вінницький район	1981	214
136.	с. Степанівка Вінницький р-н	1981	217
137.	с. Степанівка Вінницький р-н	1981	218
138.	с. Степанівка Вінницький р-н	1981	219
139.	с. Степанівка Вінницький р-н	1981	216
140.	с. Михайлівка Гайсинський р-н	1981	267
141.	с. Нараївка Гайсинський р-н	1981	269
142.	с. Піків Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1981–1982	106
143.	с. Троща, ур. Гуральня Липовецький (нині Вінницький) р-н	1980–1981	372
144.	с. Воловодівка, ур. Сахросове поле Немирівський (нині Вінницький) р-н	1980–1981	425
145.	с. Воловодівка, ур. Якимів яр Немирівський (нині Вінницький) р-н	1980–1981	424
146.	с-ще Кароліна Немирівський (нині Вінницький) р-н	1980–1981	427
147.	с. Никифорівці, ур. Синява Немирівський (нині Вінницький) р-н	1981; 1980	410
148.	с. Федорівка, ур. За річкою Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1981–1982	240
149.	с. Федорівка, ур. Маролинці Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1981	241
150.	с. Федорівка, ур. Городництво Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1981–1982	242
151.	с. Носівці Гайсинський р-н	1982	43
152.	с. Бабин, ур. Оболюня Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1982	57
153.	с. Бабин Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1982	58
154.	с. Бабин Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1982	59
155.	с. Китайгород Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1982	73
156.	с. Дашківці Літинський (нині Вінницький) р-н	1982	128
157.	с. Дашківці Літинський (нині Вінницький) р-н	1982	129
158.	с. Дзвониha Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1982	222
159.	с. Дзвониha, ур. Довга гребля Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1982	223
160.	с. Четвертинівка Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1982	179
161.	с. Клебань Тульчинський р-н	1982–1983	190
162.	с. Копіївка, Загребля, Орлівка Тульчинський р-н	1982–1983	191
163.	с. Копіївка Тульчинський р-н	1982–1983	192
164.	с. Копіївка Тульчинський р-н	1982	193
165.	с. Крищинці Тульчинський р-н	1982	197

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
166.	с. Крищинці Тульчинський р-н	1982	198
167.	с. Холодівка Тульчинський р-н	1982	205
168.	с. Михайлівка Тульчинський р-н	1982	200
169.	с. Яструбинці Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1982; 1984– 1985	46
170.	с. Голодьки Хмільницький р-н	1982	186
171.	с. Курилівка Хмільницький район	1982	189
172.	с. Широка Гребля Хмільницький р-н	1982	197
173.	с. Синарна Оратівський (нині Вінницький) р-н	1983–1985	130
174.	с. Бартошівка Оратівський (нині Вінницький) р-н	1983; 1985– 1986	92
175.	с. Зарванка Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1983; 1986	124
176.	с. Чапаєвка (нині с. Війтівка) Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1984–1985	14
177.	с. Брицьке Липовецький (нині Вінницький) р-н	1984–1985	81
178.	с. Вахнівка Липовецький (нині Вінницький) р-н	1984–1985	82
179.	с. Росоша, Росошанське поле Липовецький (нині Вінницький) р-н	1984–1985	85
180.	сел. Оратів Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985	112
181.	сел. Оратів Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985р.	113
182.	с. Медівка Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985	123
183.	с. Осична, Турський ліс Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985	126
184.	с. Очитків Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985	127
185.	с. Чагів, ур. Дубина Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985	133
186.	с. Чагів Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985	134
187.	с. Побірка, ур. Горб Теплицький (нині Вінницький) р-н	1984	146
188.	с. Тростянець, ур. Латанська дубина Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1984	166
189.	с. Крутнів Хмільницький р-н	1984	188
190.	с. Малий Митник Хмільницький р-н	1984	190
191.	с. Малий Митник Хмільницький р-н	1984	191
192.	с. Філіопіль Хмільницький р-н	1984	192
193.	с. Жорнище Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1984–1986	49
194.	с. Неменка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1984–1986	54
195.	с. Бартошівка Оратівський (нині Вінницький) р-н	1985–1986	93
196.	с. Нападівка Липовецький (нині Вінницький) р-н	1985–1986	71
197.	с. Борсків, ур. Борсківське Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1985–1986	123
198.	с. Зарванка Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1985–1986	38
199.	с. Шершні Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1985–1986	131
200.	с. Будьки, ур. Бродацьке Жмеринський р-н	1986	24

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
201.	с. Вознівці, Біля криничок Жмеринський р-н	1986	27
202.	с. Рів Жмеринський р-н	1986	12
203.	с. Рожепи, ур. Ринви Жмеринський р-н	1986	36
204.	с. Рожепи, ур. Іванівське Жмеринський р-н	1986	36
205.	с. Северинівка Жмеринський р-н	1986	38
206.	с. Слобода-Почапинецька Жмеринський р-н	1986	40
207.	с. Станіславчик Жмеринський р-н	1986	18
208.	с. Тарасівка, ур. Рябий млин Жмеринський р-н	1986	21
209.	с. Тарасівка Жмеринський р-н	1986	43
210.	с. Тарасівка, ур. За селом Жмеринський р-н	1986	44
211.	с. Богданівка Липовецький (нині Вінницький) р-н	1986	30
212.	с. Росоша Липовецький (нині Вінницький) р-н	1986	73
213.	с. Привітне Мурованокуриловецький (нині Могилів-Подільський) р-н	1986	82
214.	с. Будки Немирівський (нині Вінницький) р-н	1986	84
215.	с. Грелівка/Грелівське поле Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1986	137
216.	с. Михайлівка Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1986	65
217.	с. Станіславчик, ур. Глибоке поле Жмеринський р-н	1987	19
218.	с. Криківці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1987	37
219.	с. Білий Рукав Хмільницький р-н	1987	41
220.	с. Андріївка, ур. Андріївське поле Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	45
221.	с. Андріївка, ур. Лучанське поле Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	46
222.	с. Гибалівка Шаргородський район	1987	47
223.	с. Довжок, ур. Ринви Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	51
224.	с. Довжок, Березина Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	52
225.	с. Довжок, ур. Городище Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	53
226.	с. Клекотина, Манькова Долина Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	60
227.	с. Клекотина, ур. Ланок Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	61
228.	с. Копистирин Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	63
229.	с. Носиківка, ур. Голдра Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	68
230.	с. Носиківка, ур. Обоз Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	69

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
231.	с. Пасинки, ур. Кут Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	72
232.	с. Пасинки Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	73
233.	с. Сапіжанка, ур. Маркова Долина Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	77
234.	с Федорівка Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	80
235.	с. Федорівка Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	81
236.	с. Федорівка, ур. Садова Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	82
237.	с. Хоменки, ур. Під ставками Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	84
238.	с. Хоменки, ур. Скалькова гора Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	85
239.	с. Хоменки, ур. Дуринецьке поле Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	86
240.	с. Хоменки, ур. Під Очаковом Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	87
241.	с. Хоменки, ур. За селом Шаргородський (нині Жмеринський) р-н	1987	88
242.	с. Якубівка, Базилів беріг Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1988	17
243.	с. Петрівка, ур. Трясова Липовецький (нині Вінницький) р-н	1988	33
244.	с-ще Пилипенкове, ур. Обрив Липовецький (нині Вінницький) р-н	1988	34
245.	с. Струтинка, ур. Руда Липовецький (нині Вінницький) р-н	1988	37
246.	с. Ковалівка, Біля водокачки Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	62
247.	с. Ометинці, Лізин горб Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1988	67
248.	с. Рубань Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	78
249.	с. Рубань Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	79
250.	с. Рубань Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	80
251.	с. Бушинка, ур. Німецьке Тиврівський Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	90
252.	с. Велика Вулига, Завалля Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	92
253.	с. Мала Вулига, Друга скеля Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	99
254.	с. Польова Слобідка, ур. Безводне Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	102

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
255.	с. Рогізна Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	120
256.	с. Рогізна, Поле Варфоломея Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	121
257.	с. Сліди, ур. Лісок Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	105
258.	с. Сліди Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	106
259.	сел. Чернівці, ур. Ромашки Чернівецький (нині Могилів-Подільський) р-н	1988–1989	82
260.	с. Богданівка Липовецький (нині Вінницький) р-н	1989	65
261.	с. Оратівка, ур. Над ставом Оратівський (нині Вінницький) р-н	1989	73
262.	с. Андрушівка, ур. Камінний тік Погребищенський (нині Вінницький) р-н	1989	77
263.	с. Андрушівка Погребищенський (нині Вінницький) р-н	1989	18
264.	с. Паріївка, ур. Ризи Погребищенський (нині Вінницький) р-н	1989	79
РАННЬОСЛОВ'ЯНСЬКІ ПАМ'ЯТКИ (ПОСЕЛЕННЯ)			
1.	м. Іллінці, ур. Голики Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1951; 1962–1963; 1977–1978; 1981	70
2.	с. Паріївка, ур. Попове поле Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1953; 1969; 1974; 1978	74
3.	с. Кисляк, ур. Пристань Гайсинський р-н	1953; 1980	38
4.	с. Тишківка Гайсинський р-н	1955; 1978; 1980–1981	283
5.	м. Іллінці (Голики) Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1955; 1981–1982	66
6.	с. Мітлинці Гайсинський р-н	1956; 1978р.	40
7.	с. Самчинці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1956; 1977–1978	143
8.	с. Губник, ур. Сажавка Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1957; 1977	198
9.	с. Якубівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1957; 1978	339
10.	с. Гунча Гайсинський р-н	1958; 1960; 1977	199
11.	с. Червоне Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1977–1978	76
12.	сел. Ситківці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1958; 1978	146
13.	сел. Дашів Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1958; 1979	336
14.	с. Гордіївка Липовецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1978–1979	374
15.	с. Мухівці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1958; 1978–	435

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
		1980	
16.	с. Даньківка, ур. Росоша Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1982	69
17.	с. Куна Гайсинський р-н	1959; 1978	278
18.	с. Зеленянка Немирівський (нині Вінницький) р-н	1959; 1978	139
19.	с. Бондурі Гайсинський р-н	1959; 1978– 1979	274
20.	с. Печера Тульчинський р-н	1959; 1979; 1981	487
21.	с. Баланівка Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1984– 1985	6
22.	с. Завадівка, Перший горб Теплицький (нині Гайсинський) р-н	1959; 1984– 1985	142
23.	м. Ладижин, ур. Швейцарія Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1960; 1964; 1977.	926
24.	с. Степашки Гайсинський р-н	1960; 1977	202
25.	с. Самчинці, урочище Каликовий Яр Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1960; 1978	142
26.	с. Адамівка Гайсинський р-н	1961; 1978	272
27.	Кисляк Гайсинський р-н	1961; 1977	201
28.	м. Немирів Немирівський (нині Вінницький) р-н	1961; 1980– 1981	438
29.	с. Кальник Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1961–1962	71
30.	с. Косаново Гайсинський р-н	1962; 1978	276
31.	с. Головеньки, Крива гребля Немирівський (нині Вінницький) р-н	1962; 1978	138
32.	с. Криківці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1962	141
33.	с. Шолудьки Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1962; 1978	149
34.	Адамівка Гайсинський р-н	1962; 1978– 1979	234
35.	с. Чортория, Попове поле Іллінецький район	1962; 1979	337
36.	с. Зятківці Гайсинський р-н	1962; 1980	275
37.	с. Городок Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1962; 1980	334
38.	с. Іванів Калинівський (нині Хмельницький) р-н	1962; 1980	349
39.	с. Кунка, ур. Городництво Гайсинський р-н	1962; 1980– 1981	279
40.	сел. Дашів Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1962; 1981– 1982	70
41.	с. Никифорівці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1962; 1980– 1981	437
42.	с. Чечелівка Гайсинський р-н	1963; 1978;	284

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
		1980	
43.	с. Никифорівці, Виселок Лука Немирівський (нині Вінницький) р-н	1963; 1980–1981	436
44.	с. Ярмолинці Гайсинський р-н	1964; 1978	41
45.	с. Кочурів Гайсинський р-н	1965; 1978	277
46.	сел. Тростянець Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1965; 1976; 1978	174
47.	с. Кальник Іллінецький район	1965	72
48.	с. Тишківка, ур. Антипів Лоб Гайсинський р-н	1966; 1980–1981	282
49.	с. Перепеличе Немирівський (нині Вінницький) р-н	1968; 1978–1980	439
50.	с. Варварівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1970; 1978; 1980	333
51.	с. Слобідка Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1975; 1978	147
52.	с. Вовчок Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1977	137
53.	с. Плисків, За монахом Погребищенський район	1977; 1978	170
54.	с. Дібровинці Оратівський (нині Вінницький) р-н	1979	335
55.	с. Стрільчинці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1979; 1980–1981	442
56.	с. Зарванці Вінницький р-н	1979; 1982	14
57.	с. Животівка, ур. Вершина Оратівський (нині Вінницький) р-н	1980; 1984–1985	116
58.	с. Красносілка Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1981	190
59.	с. Красносілка Бершадський (нині Гайсинський) р-н	1981	191
60.	с. Комарів Вінницький р-н	1981	221
61.	с. Комарів Вінницький р-н	1981	222
62.	с. Якушинці Вінницький р-н	1981	225
63.	с. Тягун Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1981–1982	80
64.	с. Піків Калинівський (нині Хмельницький) р-н	1981; 1983	108
65.	с. Лука Немирівський (нині Вінницький) р-н	1981	434
66.	с. Стрільчинці Немирівський (нині Вінницький) р-н	1980–1981	440
67.	с. Марківка Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1981–1982	237
68.	с. Носівці Гайсинський р-н	1982	45
69.	с. Бабин, ур. Оболя Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1982	60
70.	с. Сорока Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1982	77
71.	с. Глинськ Калинівський (нині Хмельницький) р-н	1962; 1982	94
72.	с. Глинськ Калинівський (нині Хмельницький) р-н	1982–1983	95
73.	с. Жигалівка, ур. Горб за водою Калинівський (нині Хмельницький) р-н	1982	98
74.	с. Жигалівка, ур. Гочарівка Калинівський (нині	1982	99

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
	Хмільницький) р-н		
75.	с. Хомутиці Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1982	112
76.	с. Журавне Літинський (нині Хмільницький) р-н	1982; 1986	131
77.	с. Олександрівка, ур. Лядське поле Літинський (нині Хмільницький) р-н	1982–1983	126
78.	с. Кожанка Оратівський (нині Вінницький) р-н	1983; 1985–1986	94
79.	с. Славна Липовецький (нині Вінницький) р-н	1984	86
80.	сел. Оратів Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985	114
81.	с. Бартошівка (Скала), ур. Кар'єр Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985	115
82.	с. Кожанка Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1985	121
83.	с. Медівка (Велика Ростівка) Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984; 1986	96
84.	с. Очитків, ур. Чаплине Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1986	97
85.	с. Сокиринці Вінницький р-н	1985–1986	20
86.	с. Богданівка, Попів Яр Липовецький (нині Вінницький) р-н	1986	68
87.	с. Кусиківці, ур. Курник Літинський (нині Вінницький) р-н	1986	81
88.	с-ще Кароліна, ур. Вила Немирівський (нині Вінницький) р-н	1988	54
89.	с. Пирогів, Саулякові кринички Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	101
90.	с. Рахни-Польові, ур. Рапаіха Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	110
91.	с. Рахни-Польові, ур. Рапаіха Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1988	111
92.	с. Сліди, ур. Лісок Тиврівський (нині Тульчинський) р-н	1988	107
ПАМ'ЯТКИ ЛУКА-РАЙКОВЕЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ (ПОСЕЛЕННЯ)			
1.	с. Кунка Гайсинський р-н	1955; 1978	39
2.	с. Грабовець Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1956; 1977	693
3.	с. Зяньківці, ур. Левадки Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1956; 1978	140
4.	с. Семенки Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1956; 1978	145
5.	с. Семенки Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1956; 1959–1962; 1978	144
6.	с. Крищинці (Захарашівка) Тульчинський р-н	1956; 1982	199
7.	с. Бондурі Гайсинський р-н	1957; 1978	34
8.	с. Гнатівка, ур. В'язівка Гайсинський р-н	1958; 1980	35
9.	с. Хрінівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958	75
10.	сел. Стрижавка Вінницький р-н	1959; 1979	224

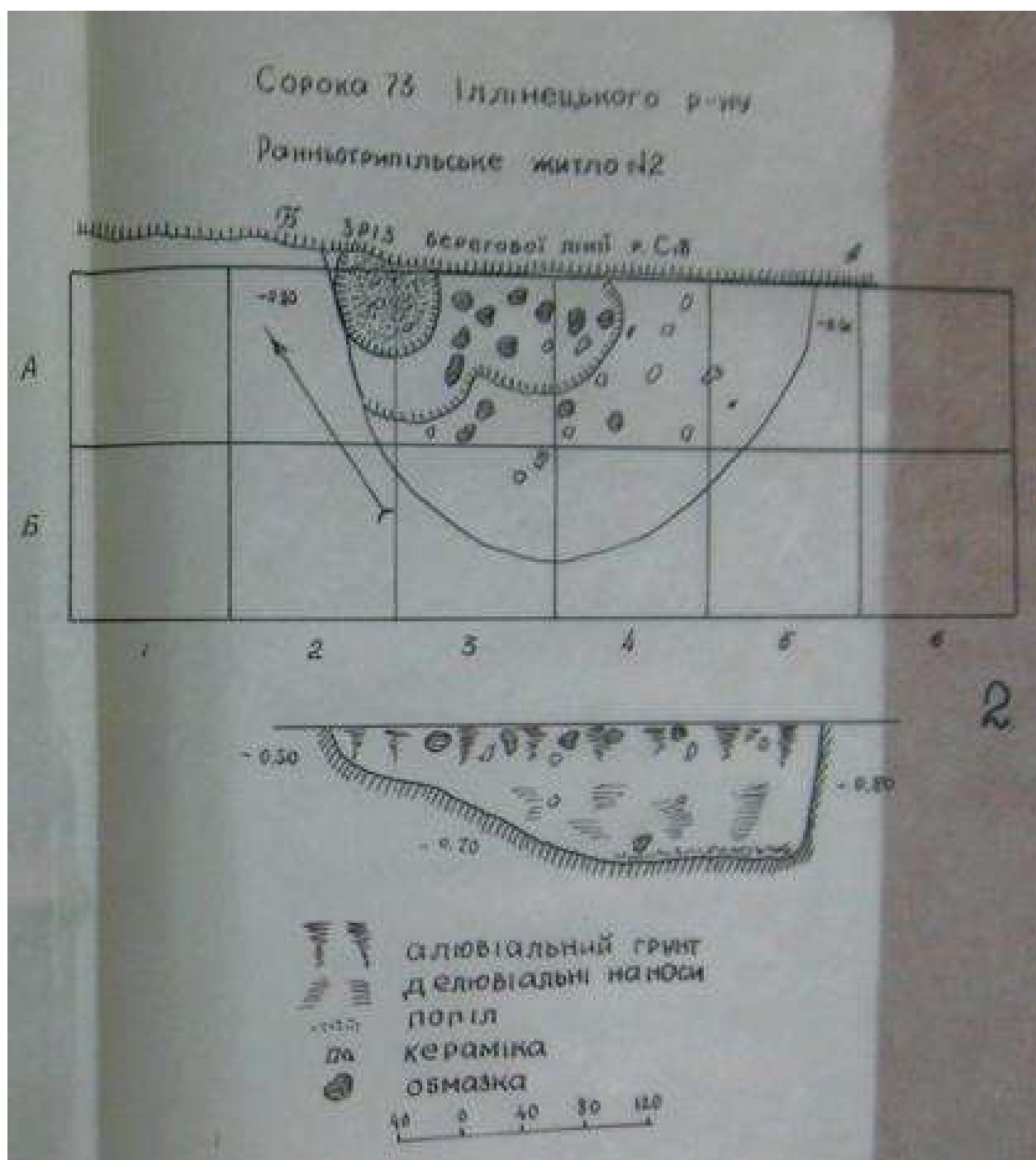
№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
11.	м. Вінниця, П'ятничани	1959; 1979	503
12.	с. Семенки, Виноградів яр Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1980–1981	441
13.	с. Копіївка, ур. Город Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1962; 1978	73
14.	с. Скрицьке Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1962; 1978	148
15.	с. Байківка Калинівський (нині Хмільницький) р-н	1962; 1980; 1982	90
16.	с. Шевченкове, Галявина Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1963; 1978; 1980	338
17.	с. Сокілець Немирівський (нині Вінницький) р-н	1977	694
18.	с. Мелешків Гайсинський р-н	1979–1980	281
19.	с. Лисогірка, ур. Городництво Вінницький р-н	1981	223
20.	с. Олександрівка, Кривошапкова гора Літинський (нині Хмільницький) р-н	1982–1983	125
21.	с. Нижча Кропивна, ур. Хомулівка Немирівський район	1982–1983	152
22.	с. Широка Гребля Хмільницький р-н	1982	198
23.	с. Кожанка, ур. Кабриків берег Оратівський (нині Вінницький) р-н	1984–1986	95
ПАМ'ЯТКИ УЛИЧІВ			
1.	с. Шура-Бондурівська, Штанина чи Поле Дідура Гайсинський р-н	1951; 1969; 1977–1978	44
2.	с. Копіївка Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1952; 1977–1978	83
3.	с. Слобідка, ур. Замчисько Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1954; 1970	696
4.	с. Юрківці, ур. Замчисько Немирівський (нині Гайсинський)	1955	697
5.	с. Василівка, ур. Замчисько Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1955	302
6.	с. Жорнище, ур. Плошкове, або Городисько Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1955	303
7.	сел. Дашів, ур. Гегова Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1956; 1977–1978	80
8.	сел. Дашів, ур. Гегова Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1956; 1977–1978	81
9.	с. Маньківка Тульчинський р-н	1957; 1969; 1977–1978	177
10.	с. Василівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1958; 1977–1978	79
11.	с. Мар'янівка Гайсинський р-н	1958; 1980	280
12.	с. Пархомівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1959; 1975	304

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
13.	м. Немирів Немирівський (нині Вінницький) р-н	1959; 1977– 1978	157
14.	с. Лоївці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1977– 1978	155
15.	с. Ометинці, ур. Стрілиця або Перевал Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1959; 1977	бн
16.	с. Тарасівка Тульчинський р-н	1959; 1977– 1978	179
17.	с. Тарасівка Тульчинський р-н	1959; 1977– 1978	180
18.	с. Мазурівка Тульчинський р-н	1959–1960-ті; 1969; 1977– 1978	176
19.	с. Попелюхи Мурованокуриловецький р-н	1960-ті	622
20.	с. Копіївка Іллінецький (нині Гайсинський) р-н	1962; 1977– 1978	82
21.	с. Дубовець, урочище Гуральське Немирівський (нині Вінницький) р-н	1963; 1977– 1978	151
22.	с. Комарів Вінницький р-н	1963; 1980– 1981	226
23.	с. Кудлаї Немирівський (нині Вінницький) р-н	1964	154
24.	с. Михайлівка Тульчинський р-н	1965	955
25.	с. Ободівка Тростянецький (нині Гайсинський) р-н	1967; 1974– 1975	1179
26.	с. Борисівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1969; 1973; 1975	301
27.	с. Городище Літинський (нині Вінницький) р-н	1969	492
28.	с. Сосни, Містисько або Турецька фортеця Літинський (нині Вінницький) р-н	1969	493
29.	с. Мітлинці Гайсинський р-н	1969; 1977	42
30.	с. Грушківці Калинівський (нині Хмельницький) р-н	1969; 1977– 1978	89
31.	Суворовське (нині с. Подільське) Тульчинський р-н	1969; 1977– 1978	178
32.	с. Сажки Немирівський (нині Вінницький) р-н	1970–1978; 1980	158
33.	с. Борисівка Іллінецький (нині Вінницький) р-н	1971; 1980	332
34.	с. Кам'яногірка, ур. Піскувате Калинівський (нині Хмельницький) р-н	1975; 1980	350
35.	с. Щурівці Гайсинський (нині Хмельницький) р-н	1977	Б/Н
36.	с. Шура-Бондурівська Гайсинський р-н	1977	162

№ п/п	Місце розташування	Дата виявлення та дослідження	Номер паспорта
37.	с. Сокільці Гайсинський р-н	1977–1978	43
38.	с. Війтівці Липовецький (нині Вінницький) р-н	1977–1978	99
39.	с. Вовчок Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1977–1978	150
40.	с. Гута Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1977	695
41.	с. Мельниківці Немирівський (нині Гайсинський) р-н	1977–1978	156
42.	с. Скрицьке Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1969; 1977– 1978	160
43.	с. Яструбиха Немирівський (нині Тульчинський) р-н	1977	698
44.	с. Уладівка Літинський (нині Вінницький) р-н	1981	139
45.	с. Довгополівка Тиврівський (нині Вінницький) р-н	1982–1983	227
46.	с. Голодьки Хмільницький р-н	1982	187
47.	с. Носківці Жмеринський р-н	1986	34

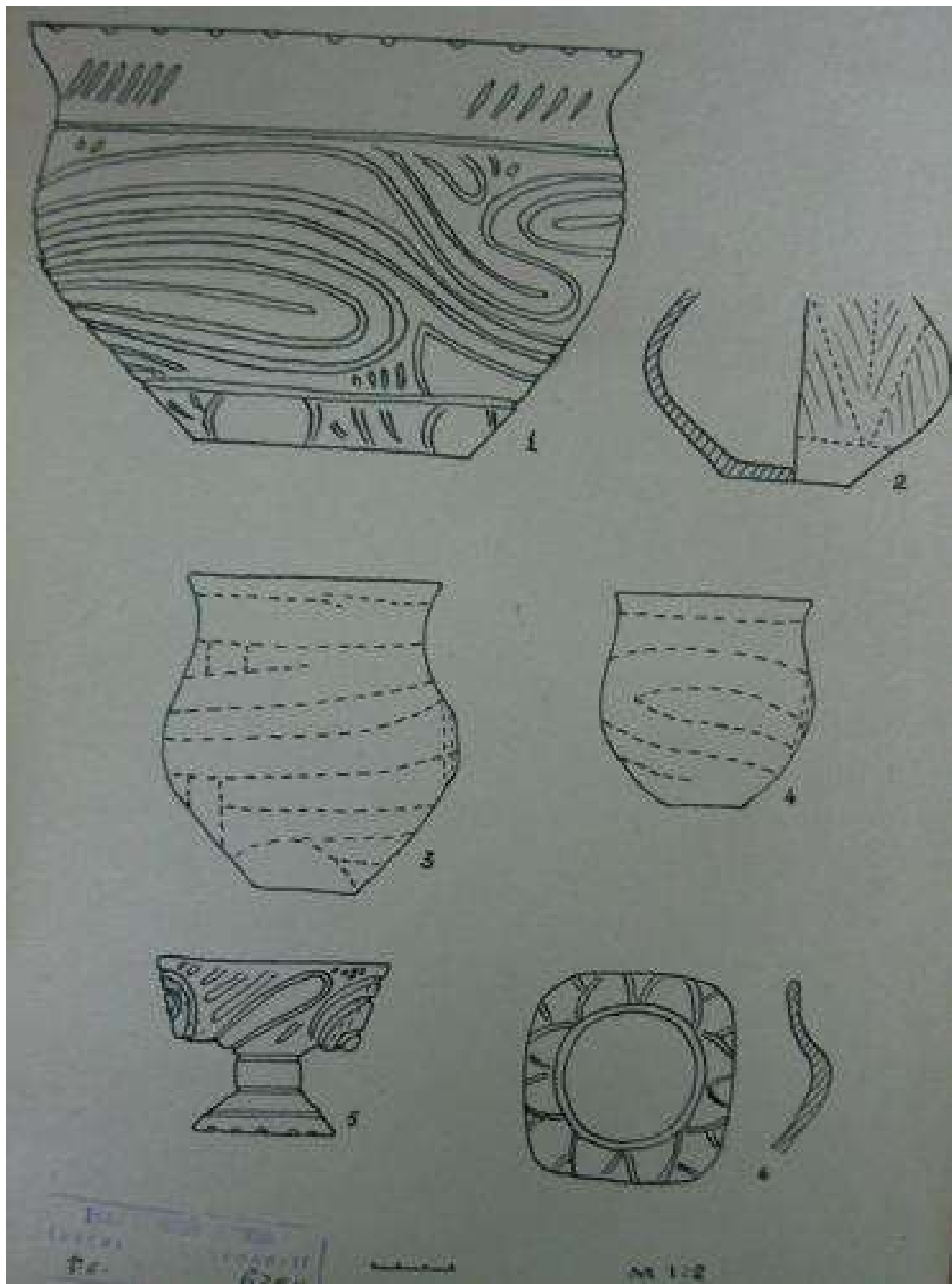
Додаток В

План житла № 2 із трипільського поселення Сорока, розкопки 1973 р.
[42, рис. 41]

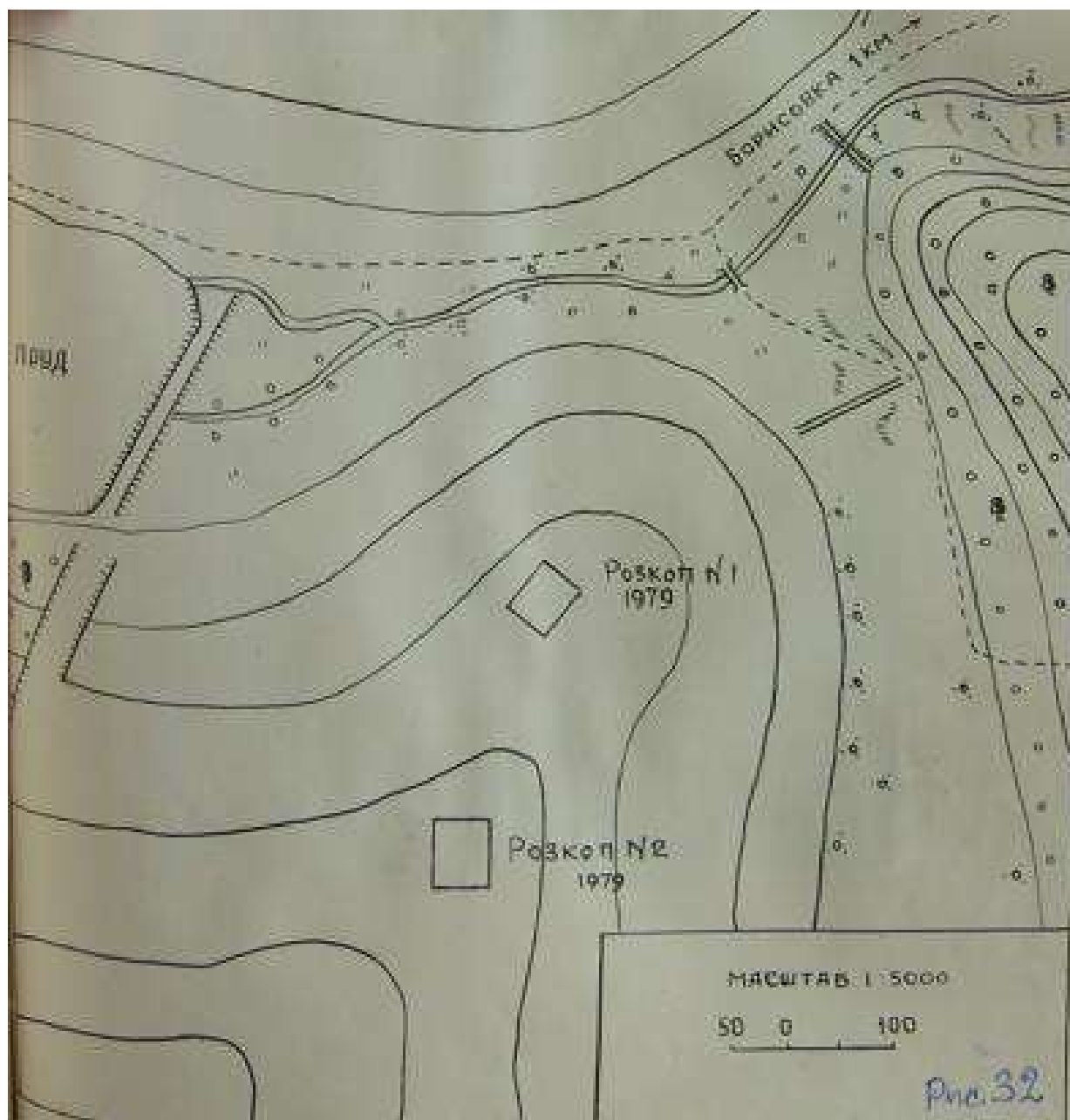
Додаток Г

Рисунки матеріалів із трипільського поселення Уланівка, розкопки 1972 р.
[51, рис. 44]

Додаток Д

План поселення ранньої залізної доби біля с. Борисівка, розкопки 1979 р.
[51, рис. 33]

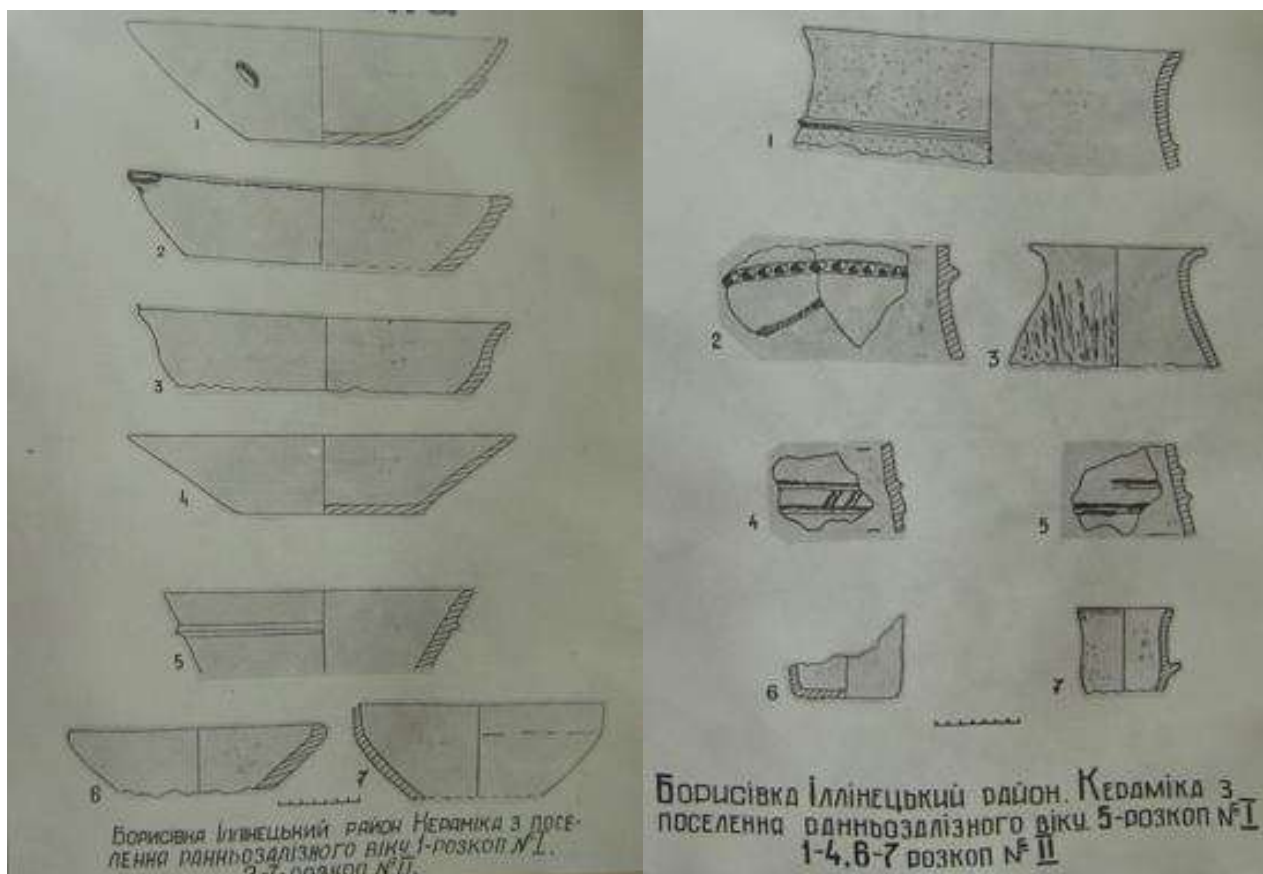

Додаток Е

**Фото завалу обмазки стіни з поселення ранньої залізної доби біля
с. Борисівка, розкопки 1979 р.
[51, рис. 33]**

Додаток Ж

Рисунки матеріалів із поселення ранньої залізної доби біля с. Борисівка
[51, рис. 36–37]

Додаток И

**Фото господарчої ями № 2 із поселення зарубинецької культури біля
с. Рахни-Собові (Рахни), розкопки 1970 р.
[35, рис. 8]**

Додаток К

Креслення господарчої ями № 2 із поселення зарубинецької культури біля
с. Рахни-Собові (Рахни), розкопки 1970 р.

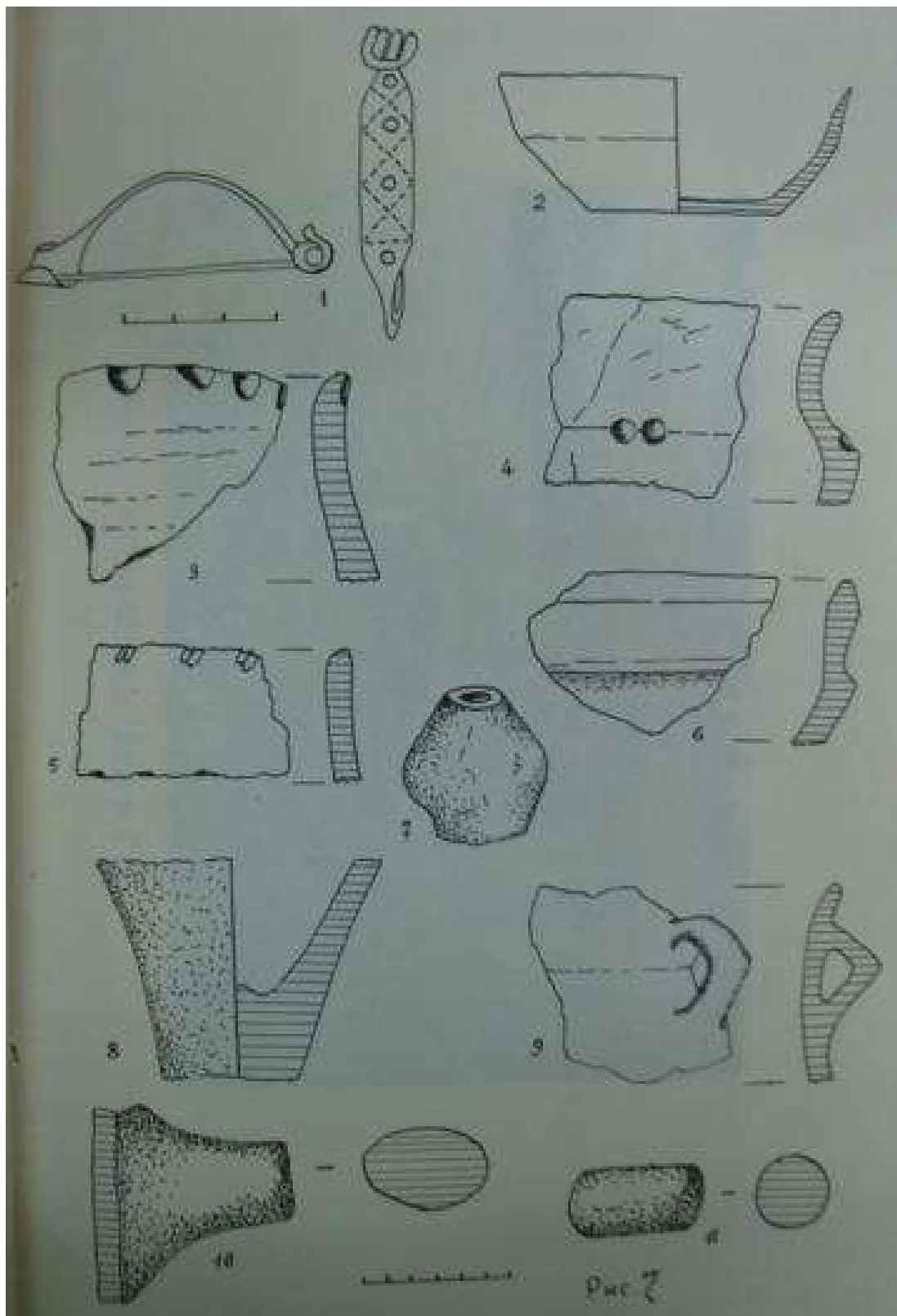
[35, рис. 2]

Додаток Л

Рисунки матеріали з поселення зарубинецької культури біля с. Рахни-Собові (Рахни), розкопки 1970 р.

[35, рис. 7]

Додаток М

Загальний вигляд печі з господарчої споруди № 2, поселення черняхівської культури біля с. Гармаки, розкопки 2000 р.

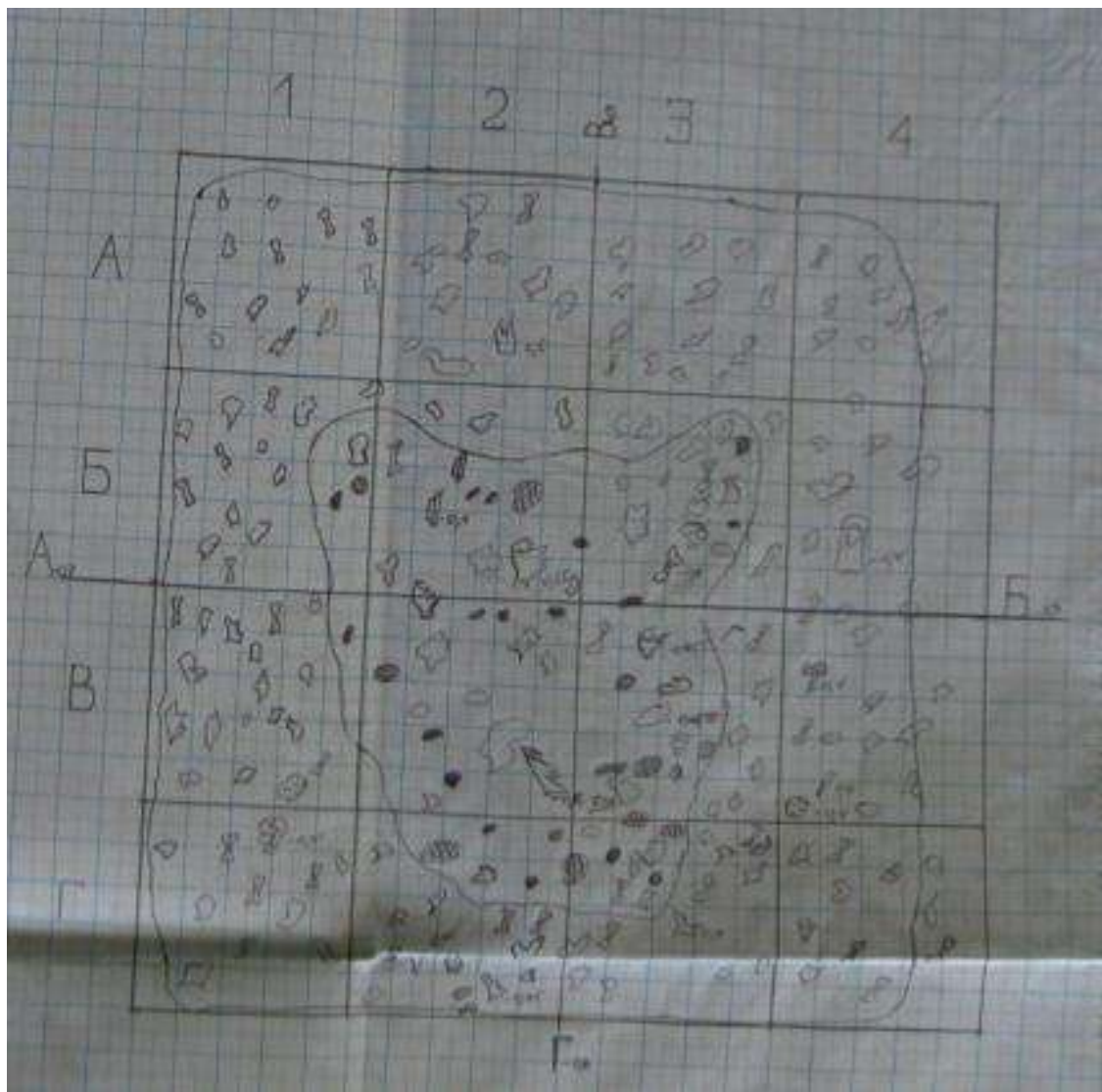
[65, рис. 12–13]

Додаток Н

Креслення господарчої споруди № 2, поселення черняхівської культури
біля с. Гармаки, розкопки 2000 р.

[65, рис. 14]

Додаток П

Рисунки фрагментів кераміки, знайдених на поселенні черняхівської культури біля с. Гармаки, розкопки 2000 р.

[65, рис. 6, 9–10]

Додаток Р

**Загальний вигляд печі з житла № 14, поселення ранньослов'янського часу
біля с. Самчинці, розкопки 1960 р.**

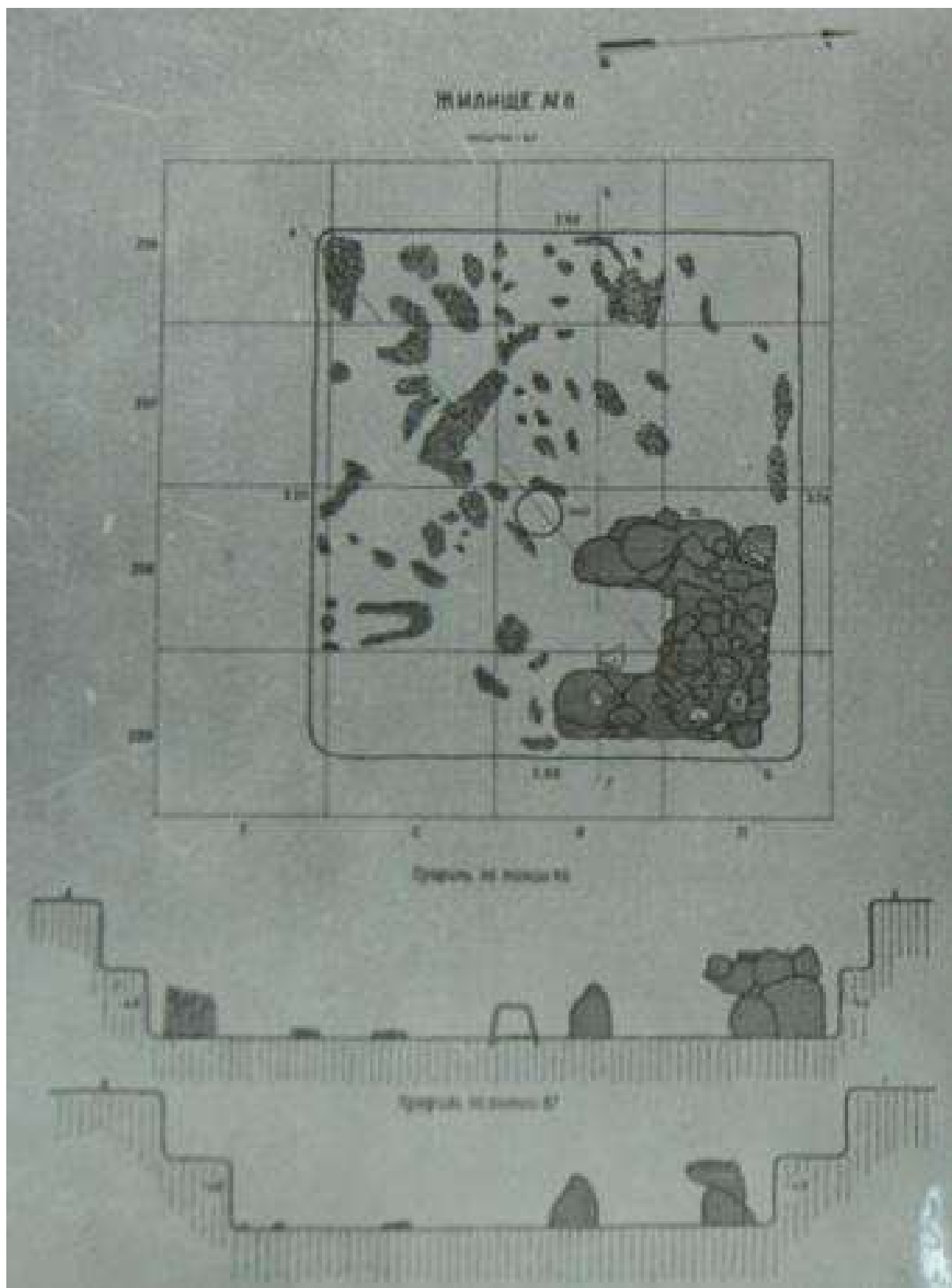
[11, рис. 11]

Додаток С

Креслення житла № 2, поселення ранньослов'янського часу біля
с. Семенки, розкопки 1959 р.

[11, рис. 8]

Додаток Т

Рисунки матеріалів, знайдених на поселенні ранньослов'янського часу
біля с. Семенки, розкопки 1959 р.
[11, рис. 14; 22а]

Додаток У

**Загальний вид на городище уличів біля с. Сажки, розкопки 1970 р.
[1694, НДФ–14562]**

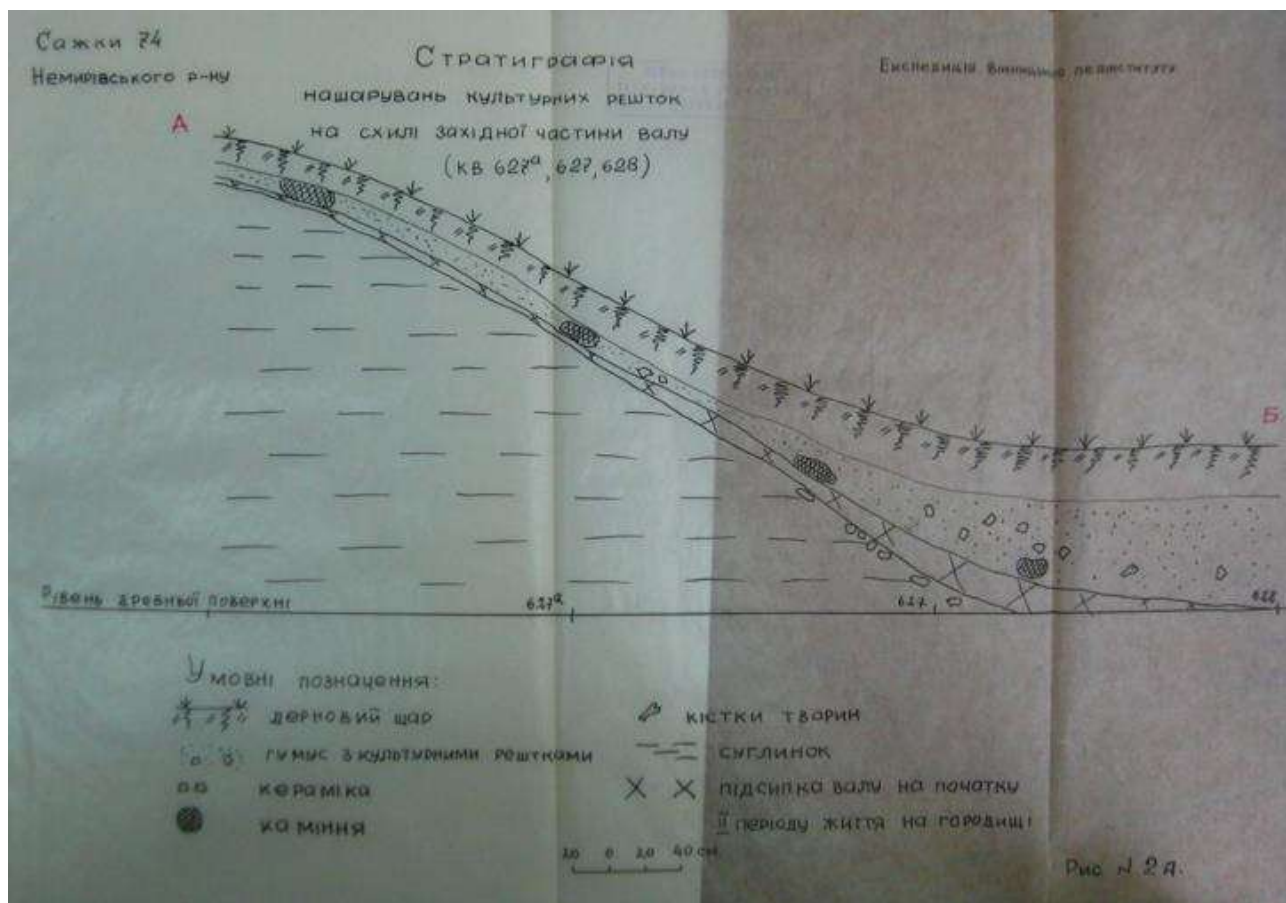
Додаток Ф

**Студенти ВПІ на розкопках городища біля с. Сажки, 1970 р.
[1694, НДФ-14572]**

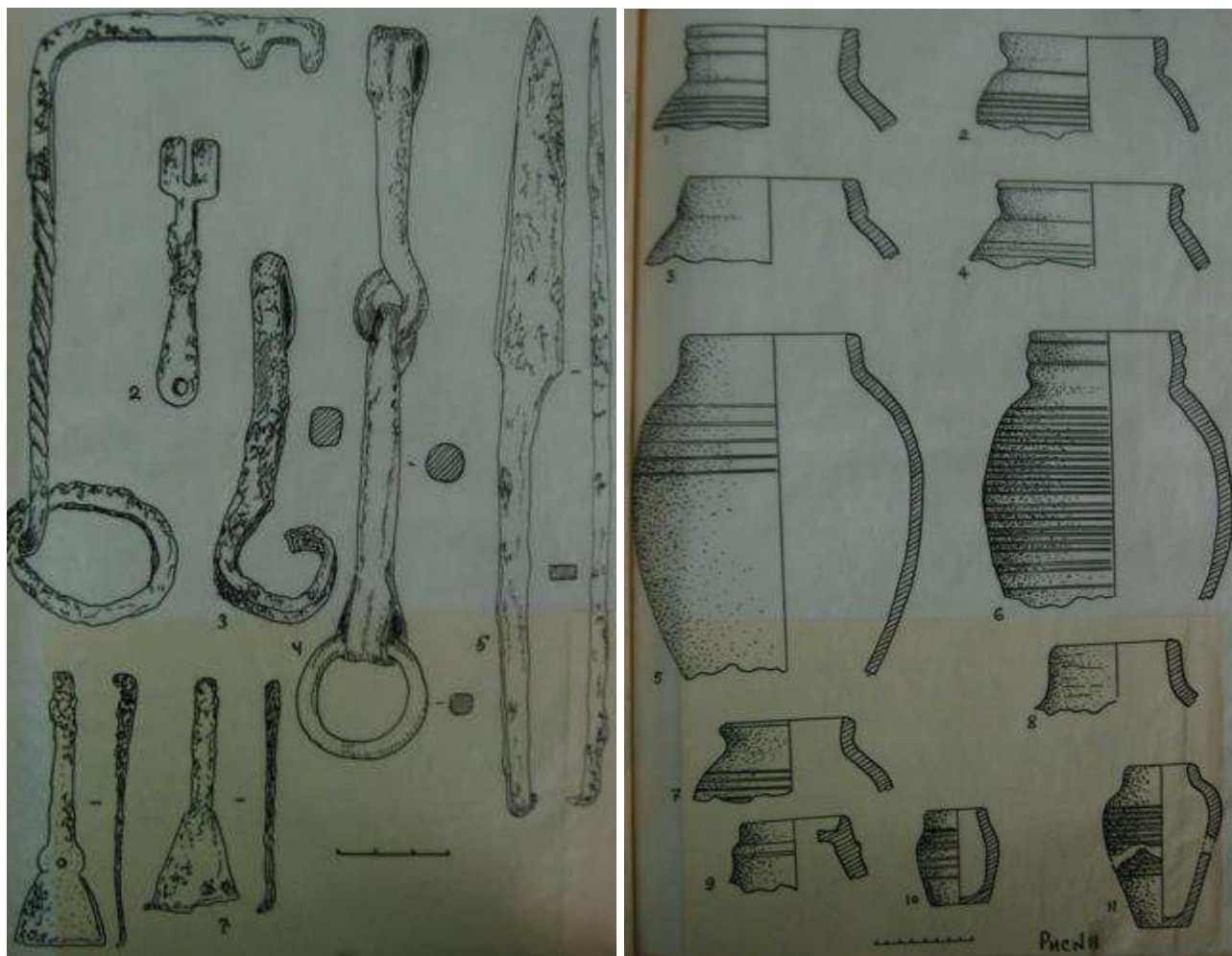
Додаток Х

Стратиграфія західної частини валу городища біля с. Сажки,
розкопки 1974 р.
[43, рис. 2а]

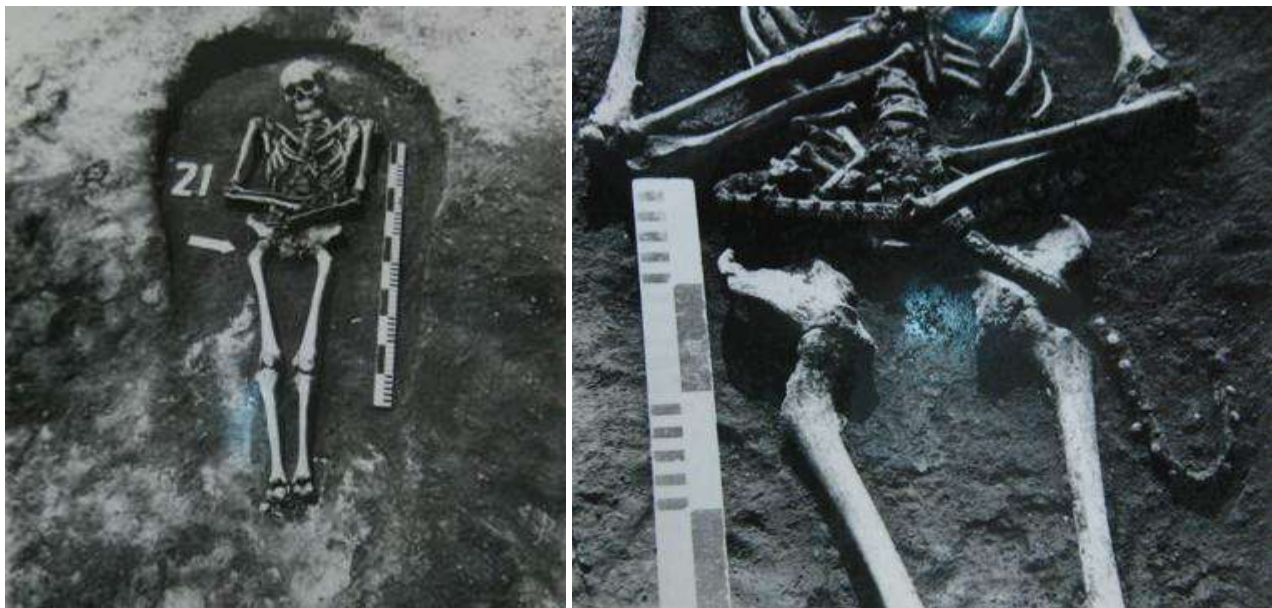
Додаток Ц

Рисунки знахідок із городища біля с. Сажки, розкопки 1974 р.
[43, рис. 8–11]

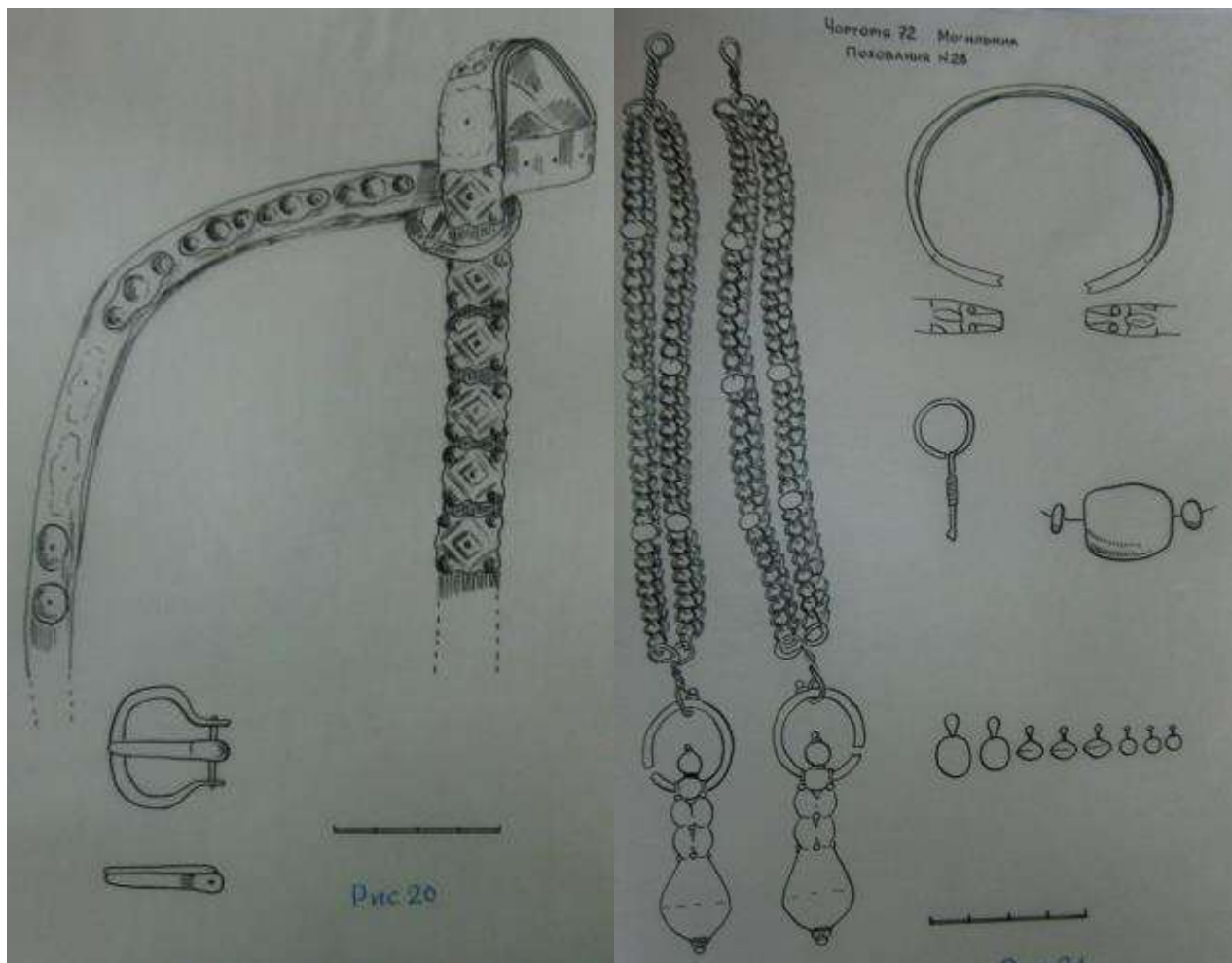
Додаток Ш

**Фото поховання № 21 із могильника кочовиків біля с. Чортория,
розкопки 1972 р.
[39, Рис. 13 –14]**

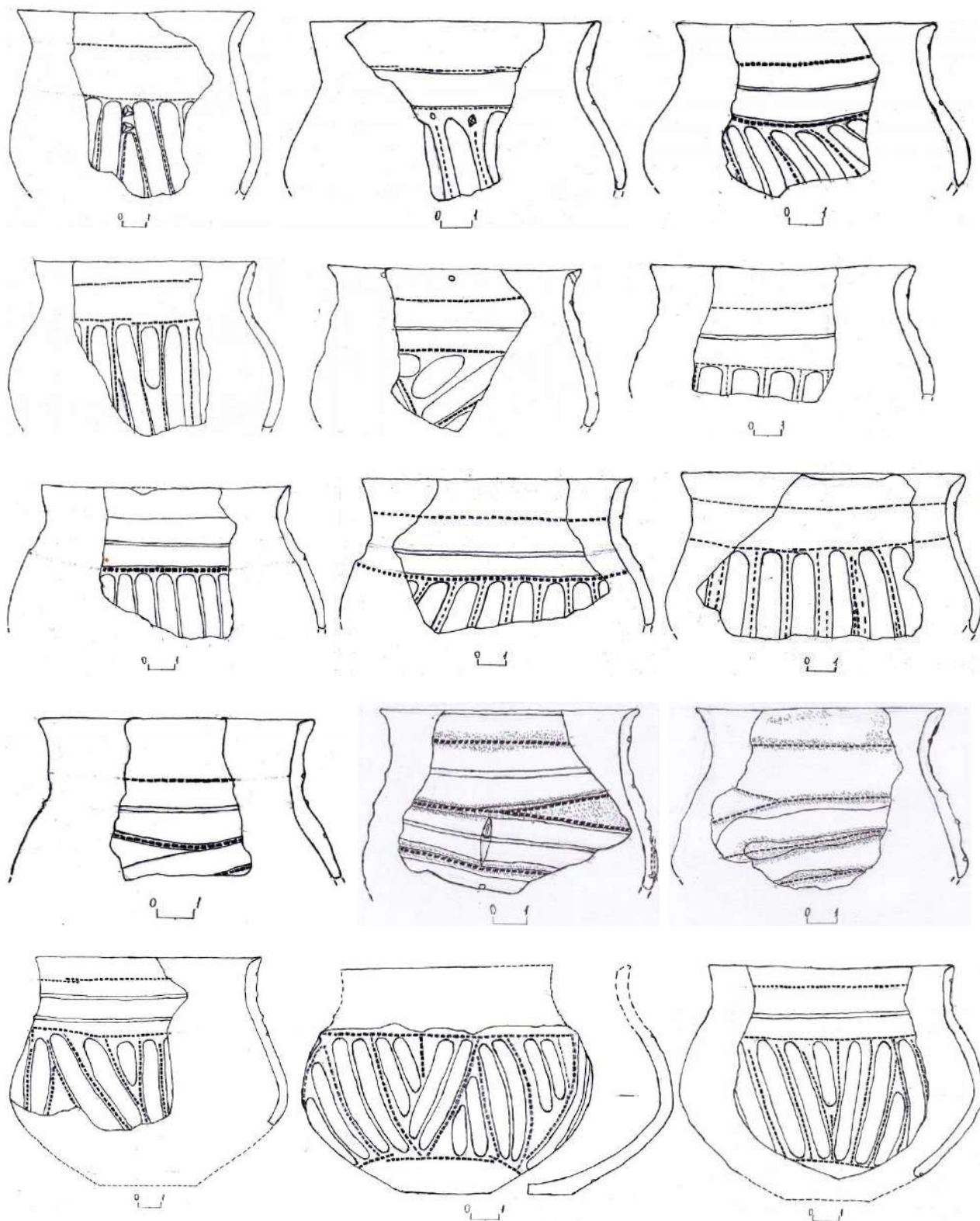
Додаток Ш

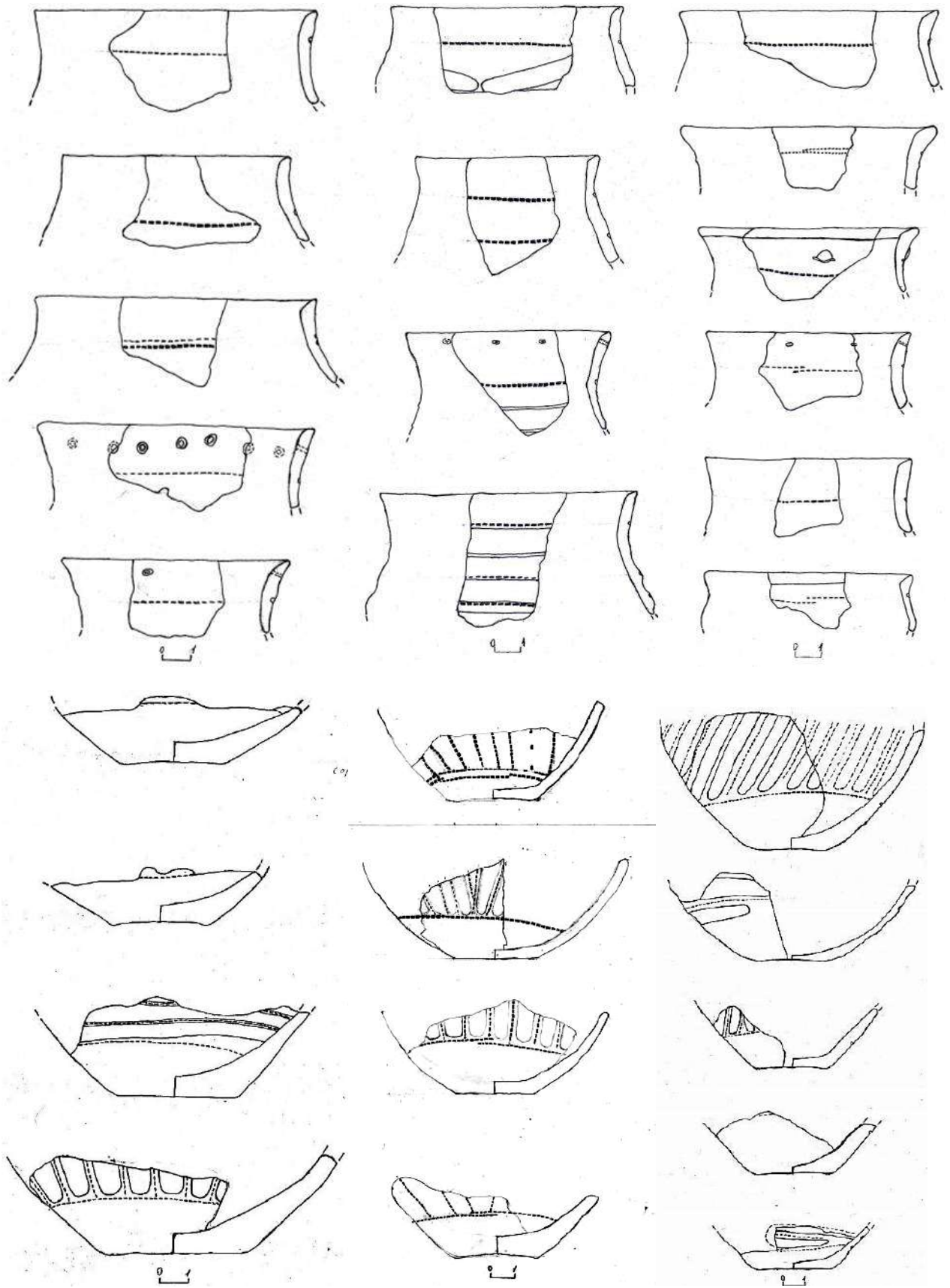
**Рисунки знахідок із могильника кочовиків біля с. Чортория,
розкопки 1972 р.
[39, рис. 20 – 21]**

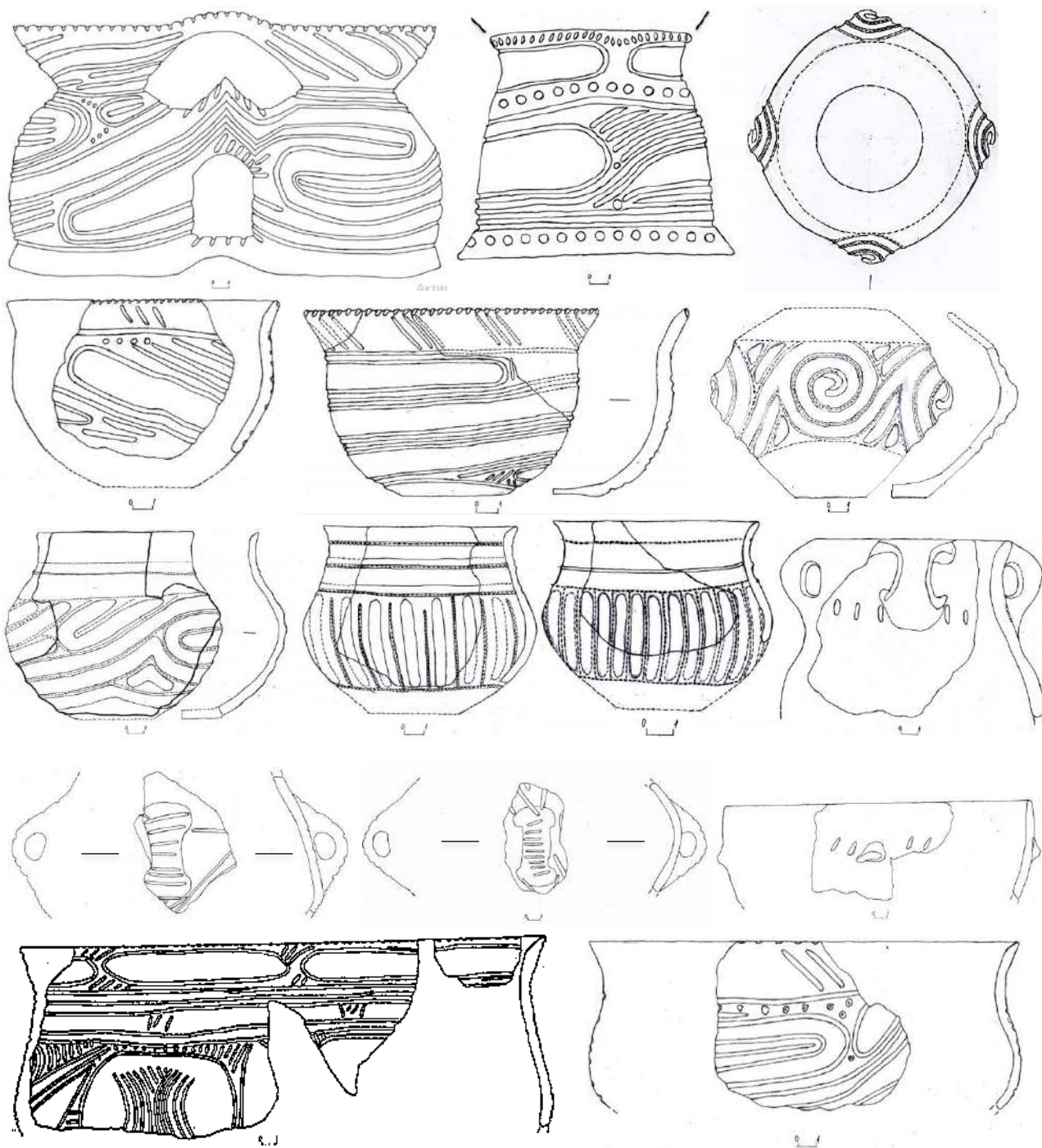

Додаток Ю

Кераміка з трипільських поселень біля сіл Борисівка, Уланівка, Сорока,
Заозерне. МАВ ВДПУ. Рисунки автора дисертації [1748 – 1767]

Додаток Я

Кераміка з трипільських поселень біля сіл: Борисівка, Уланівка, Сорока та
Заозерне. МАВ ВДПУ. Реставрації автора дисертації [1907]

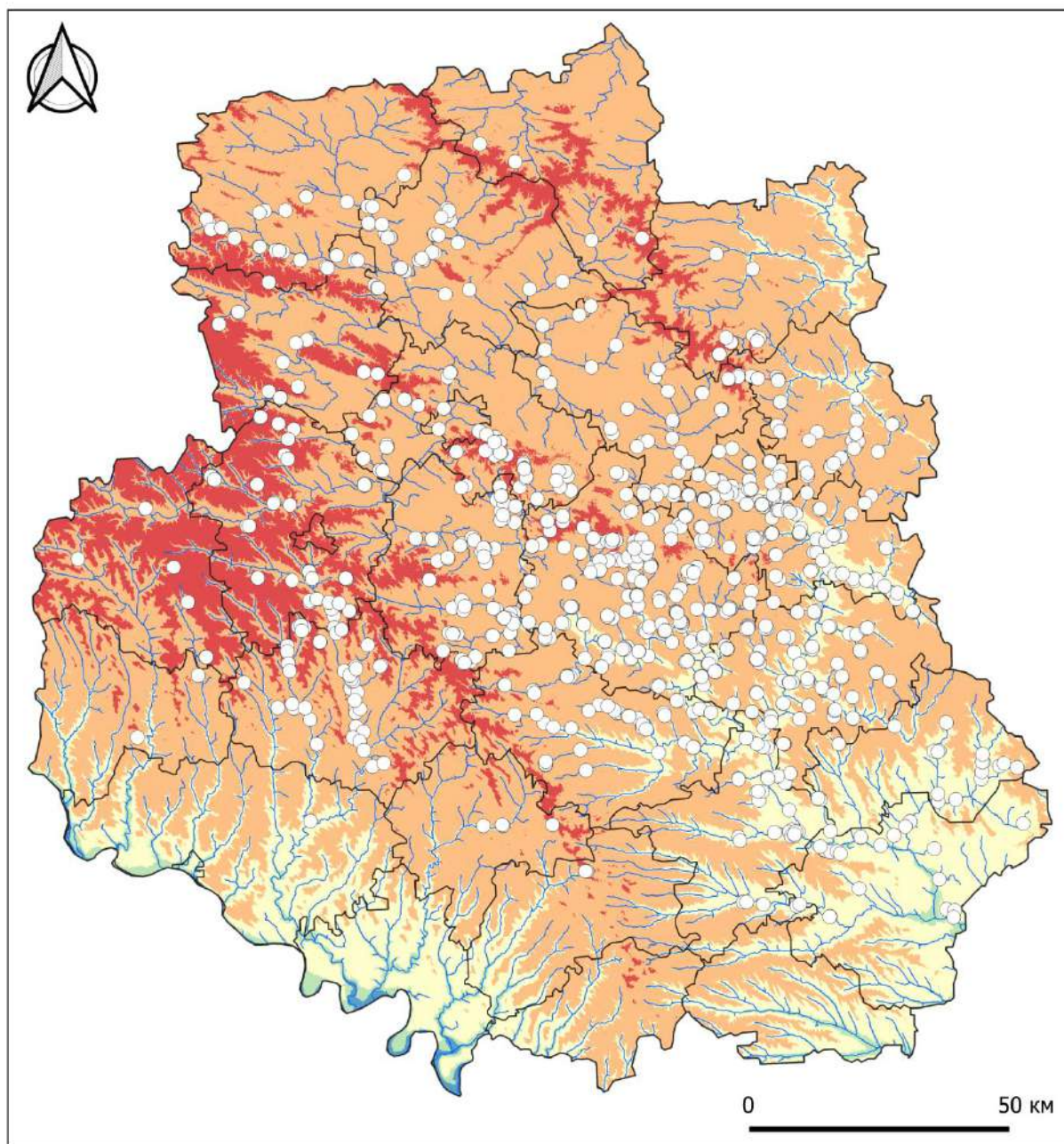
Додаток АА

Загальний вигляд експозиції МАВ ВДПУ [1899]

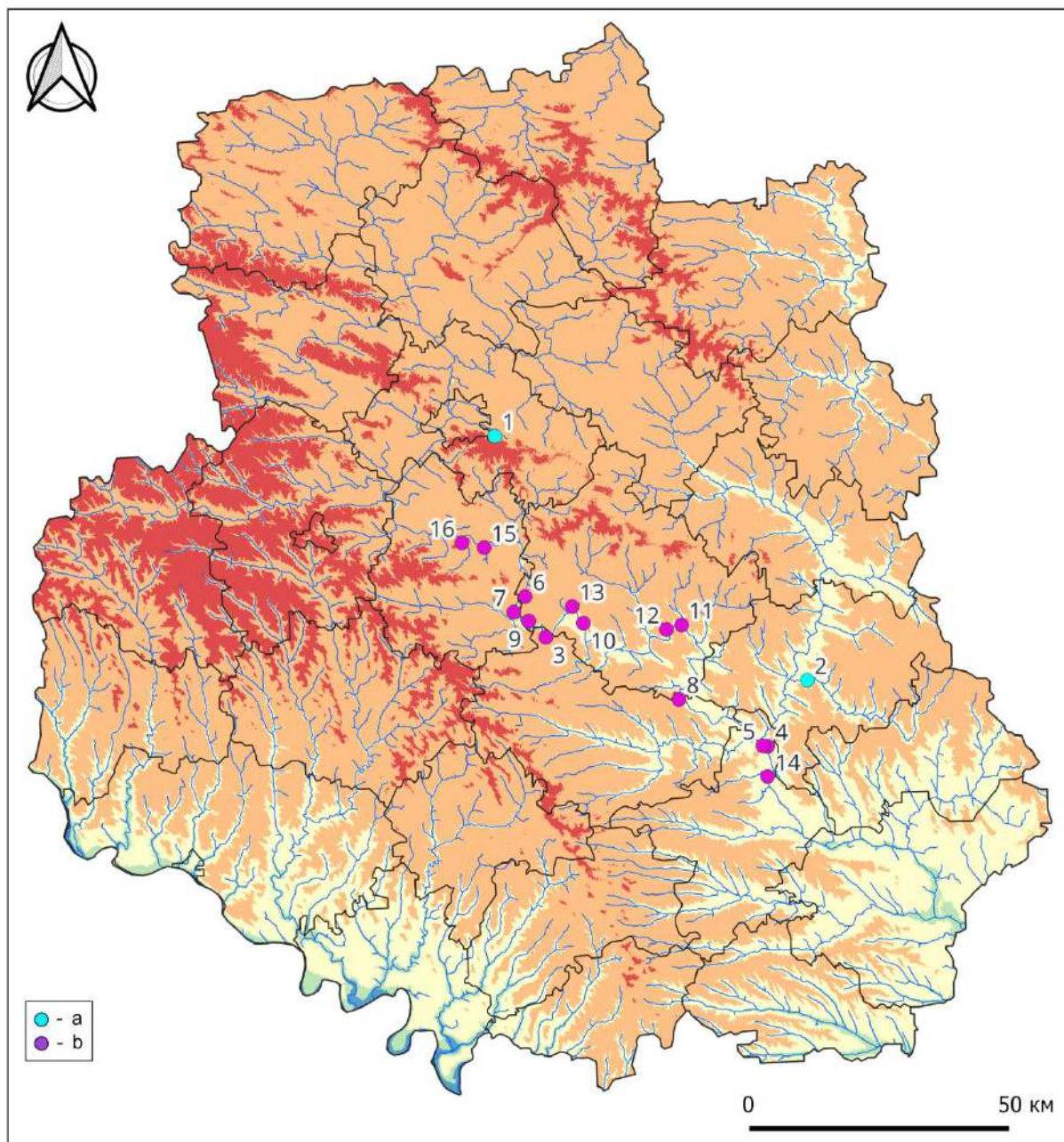
Додаток ББ

Пам'ятки археології Вінницької області, які дослідив П. І. Хавлюк
(Див. Додаток Б)

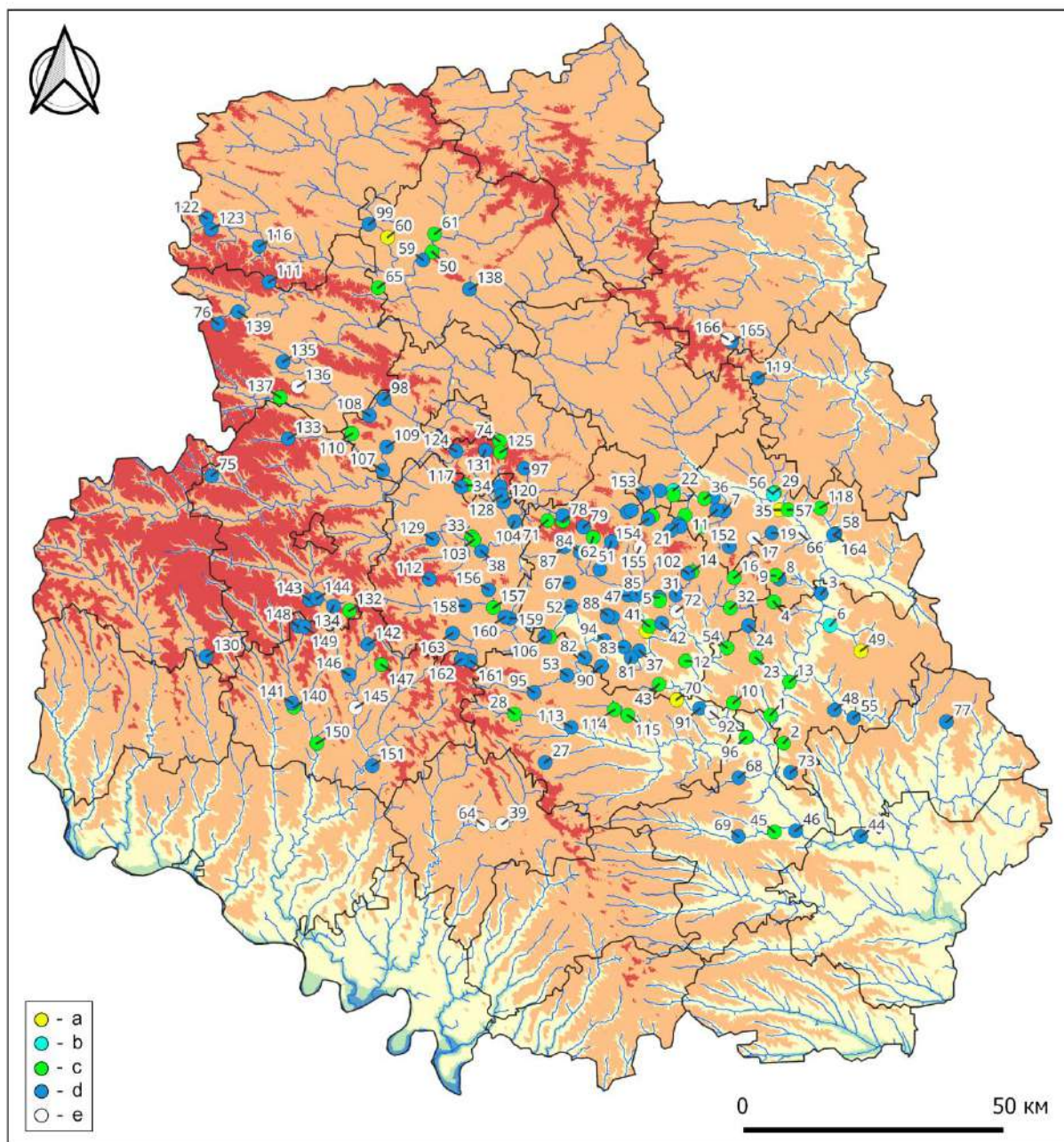
Додаток ВВ

Пам'ятки кам'яної доби, які дослідив П. І. Хавлюк: а) – доби палеоліту,
б) – доби неоліту (Див. Додаток Б, с. 409)

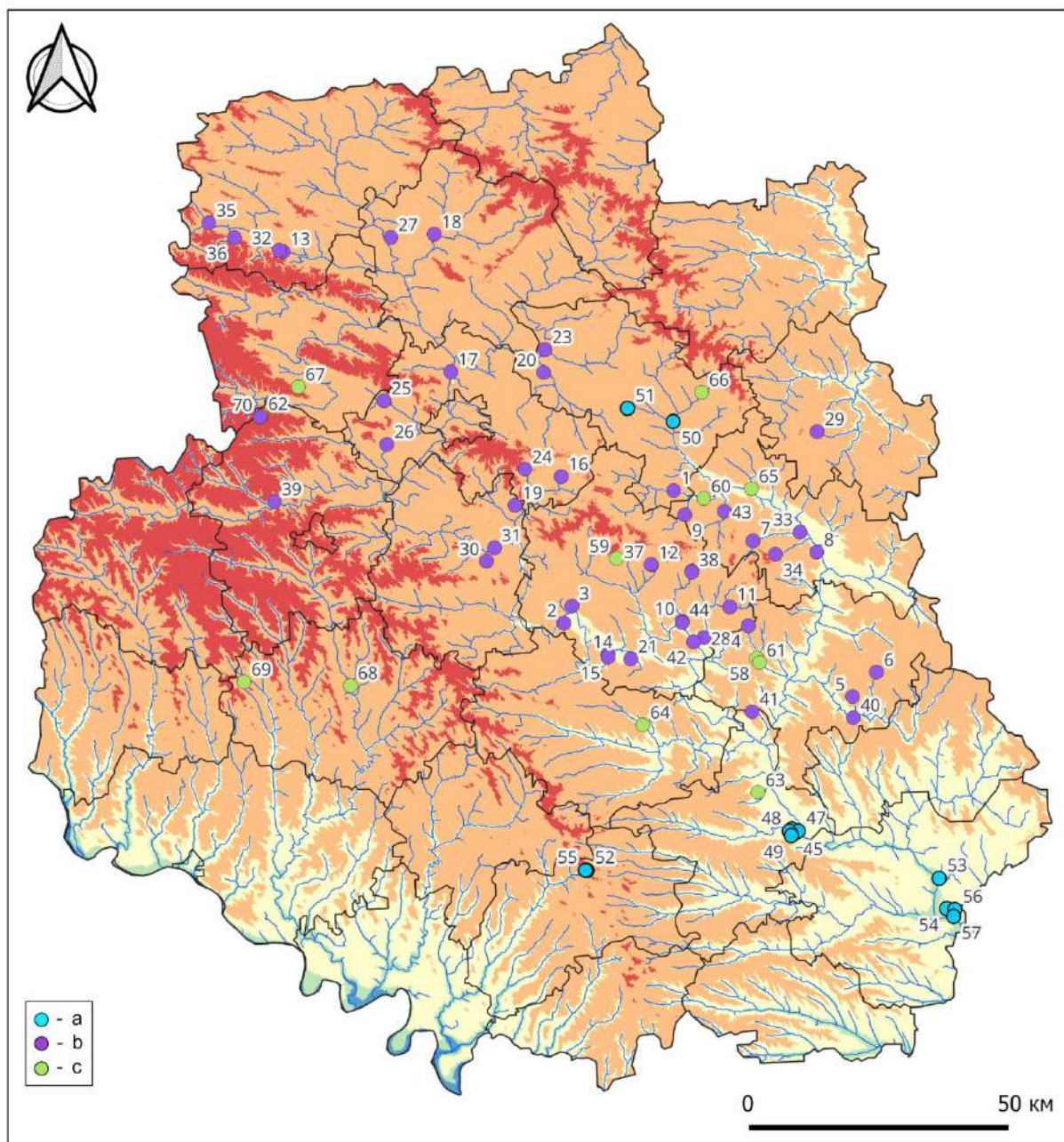
Додаток ГГ

Пам'ятки трипільської культури, які дослідив П. І. Хавлюк: а) – ранні, б) – ранні+середні, с) – середні, д) – пізні, е) – точна хронологія не визначена (Див. Додаток Б, с. 409–415)

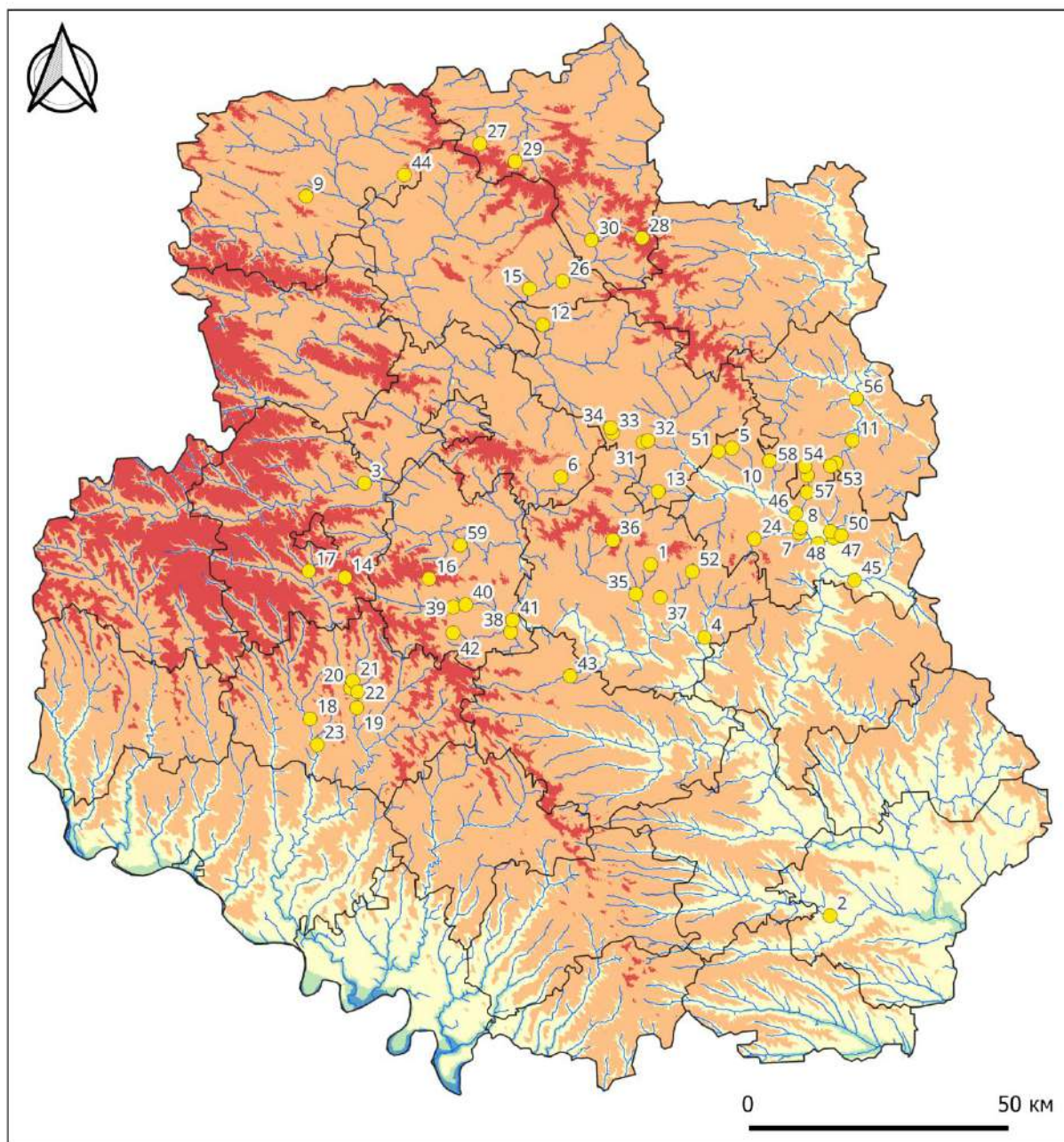
Додаток ДД

Пам'ятки бронзової доби, які дослідив П. І. Хавлюк: а) – курганні могильники, б) – поселення, с) – пам'ятки білогрудівської культури
(Див. Додаток Б, с. 415–417)

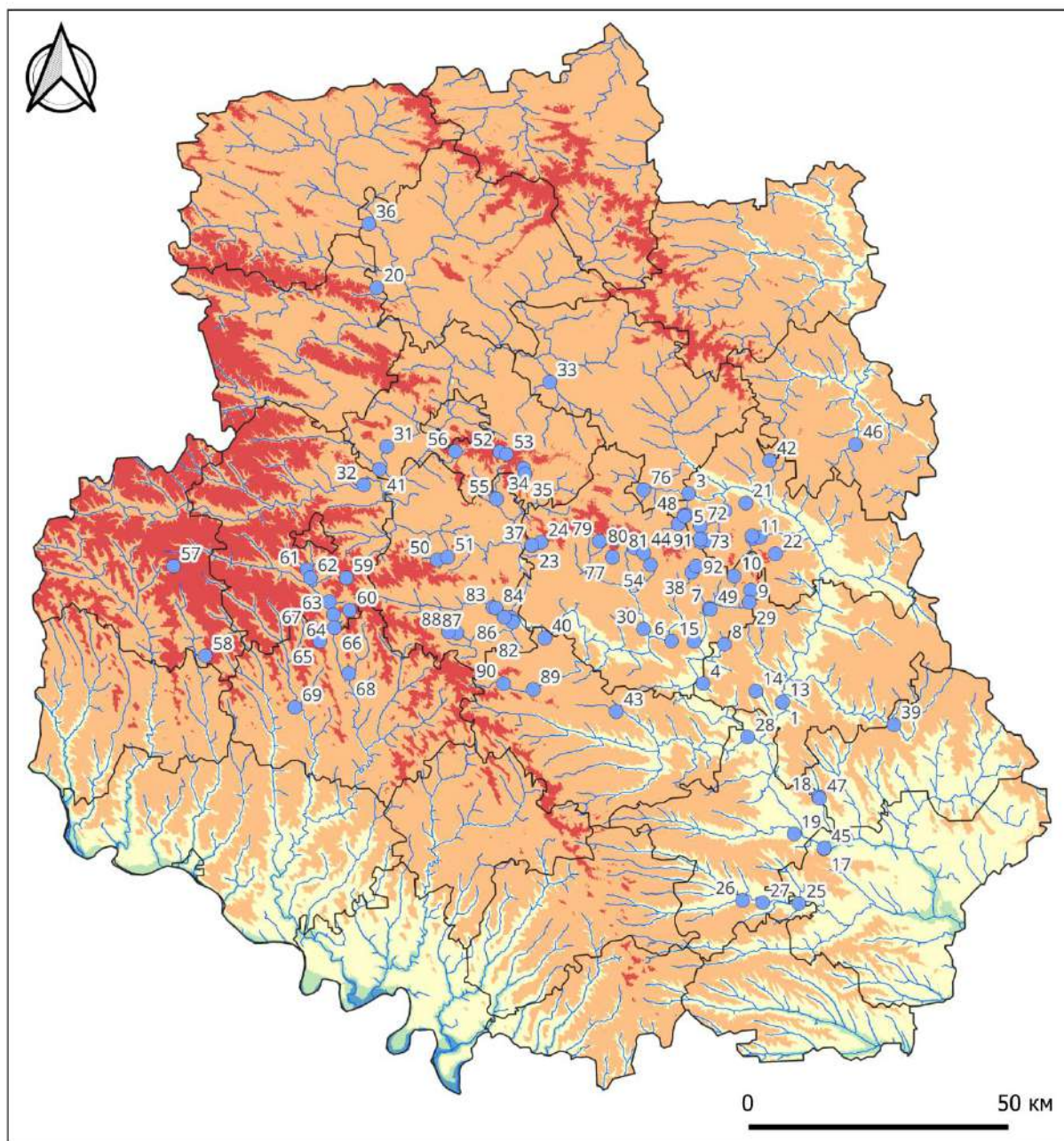
Додаток ЖЖ

Кургани невизначеної культурної атрибуції, які дослідив П. І. Хавлюк
(Див. Додаток Б, с. 417–418)

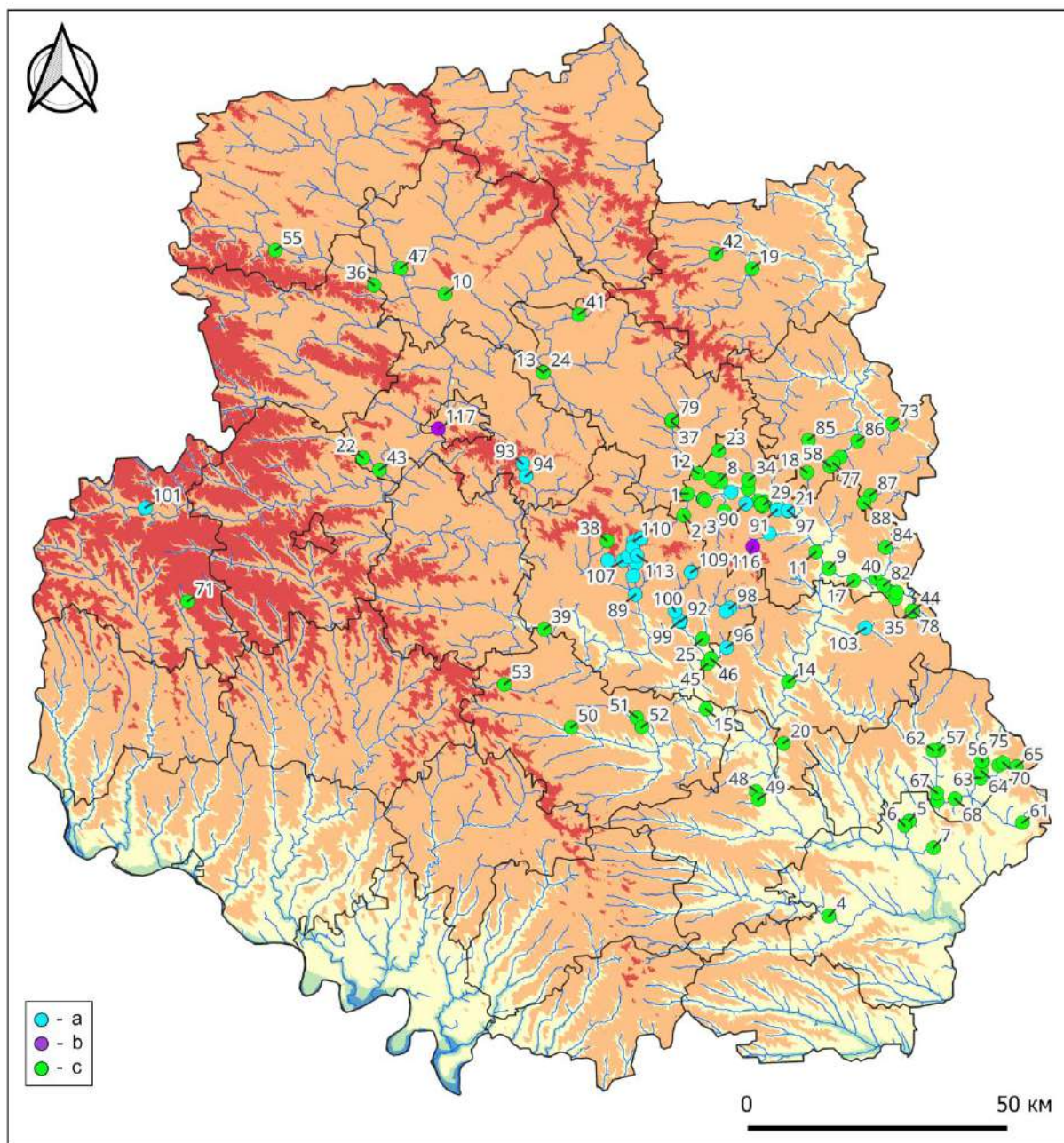
Додаток ЕЕ

Пам'ятки передскіфського періоду, які дослідив П. І. Хавлюк
(Див. Додаток Б, с. 418–422)

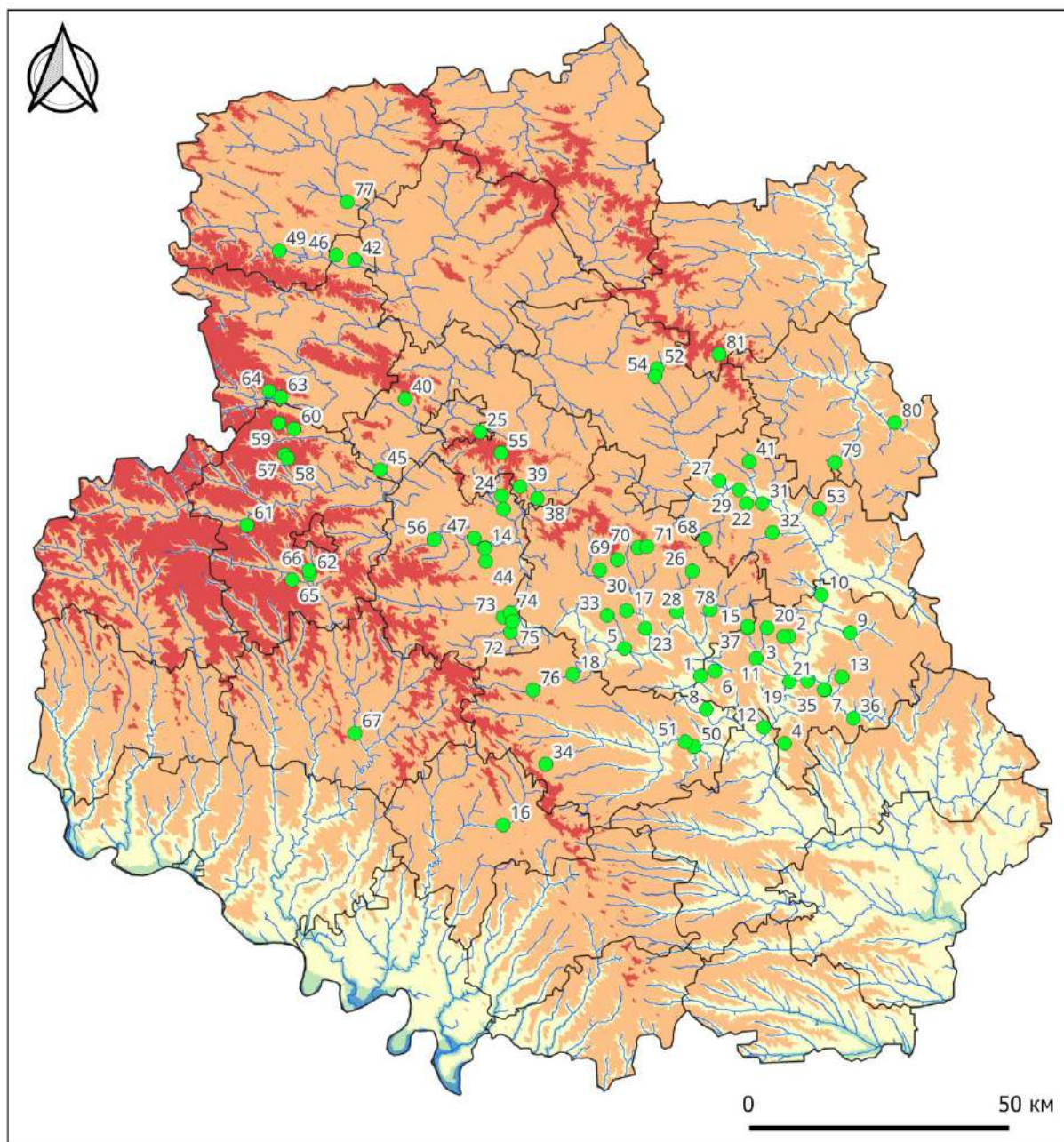
Додаток ІІІ

Пам'ятки скіфського періоду, які дослідив П. І. Хавлюк: а) – поселення, б) –
городища, с) – курганні могильники
(Див. Додаток Б, с. 422–425)

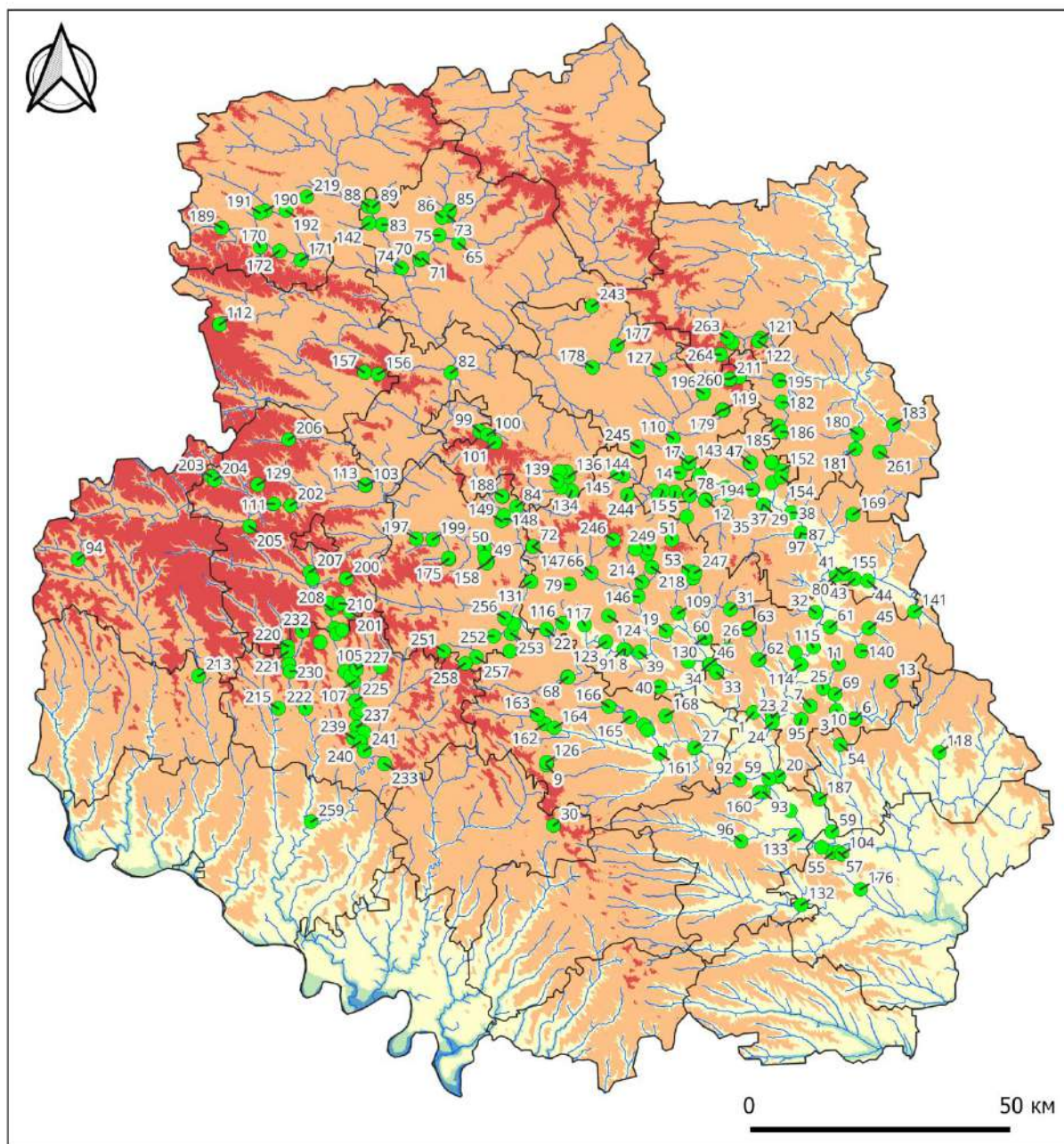
Додаток КК

Пам'ятки зарубинецької культури, які дослідив П. І. Хавлюк
(Див. Додаток Б, с. 425–428)

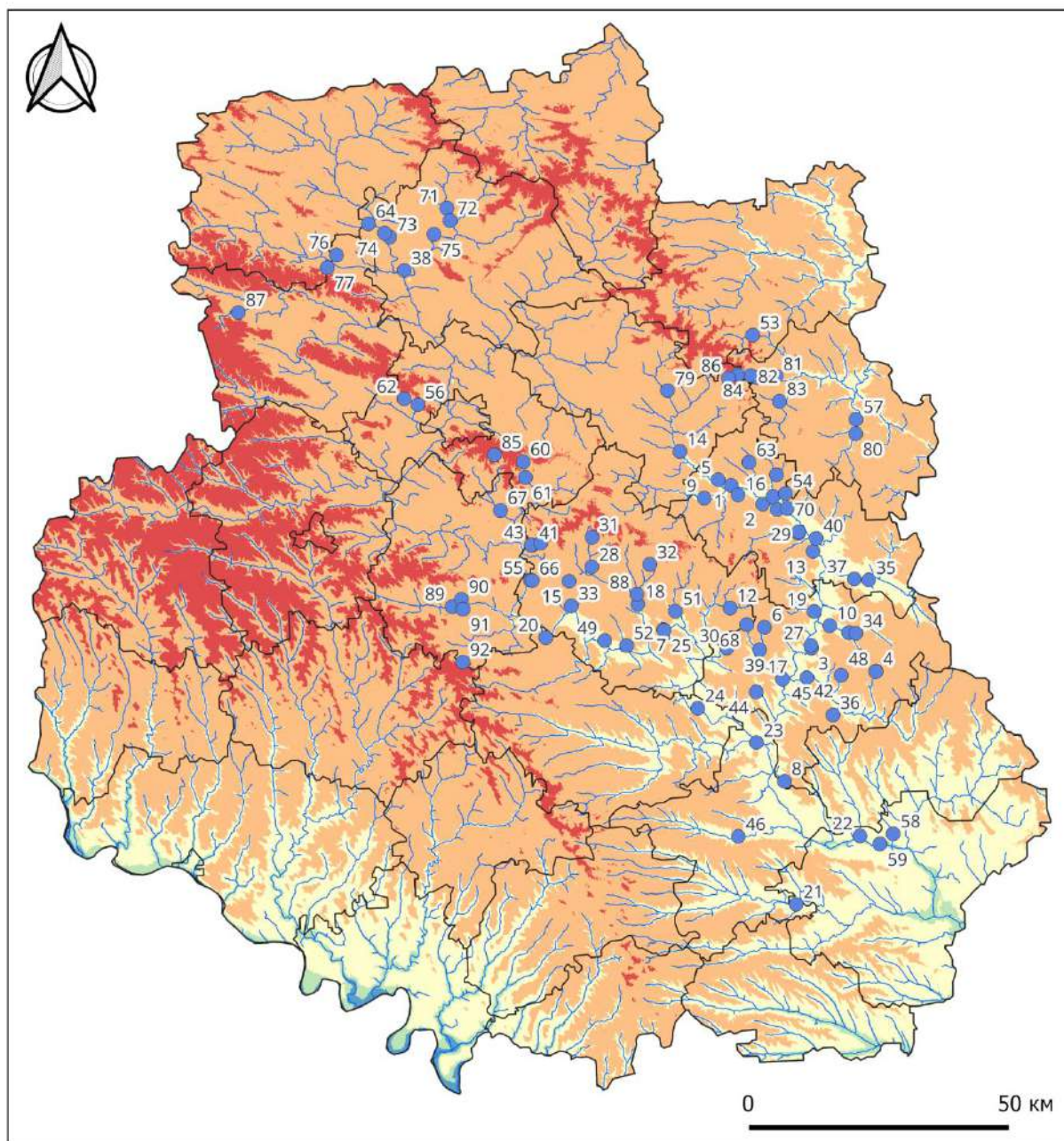
Додаток ЛЛ

Пам'ятки черняхівської культури, які дослідив П. І. Хавлюк
(Див. Додаток Б, с. 428–437)

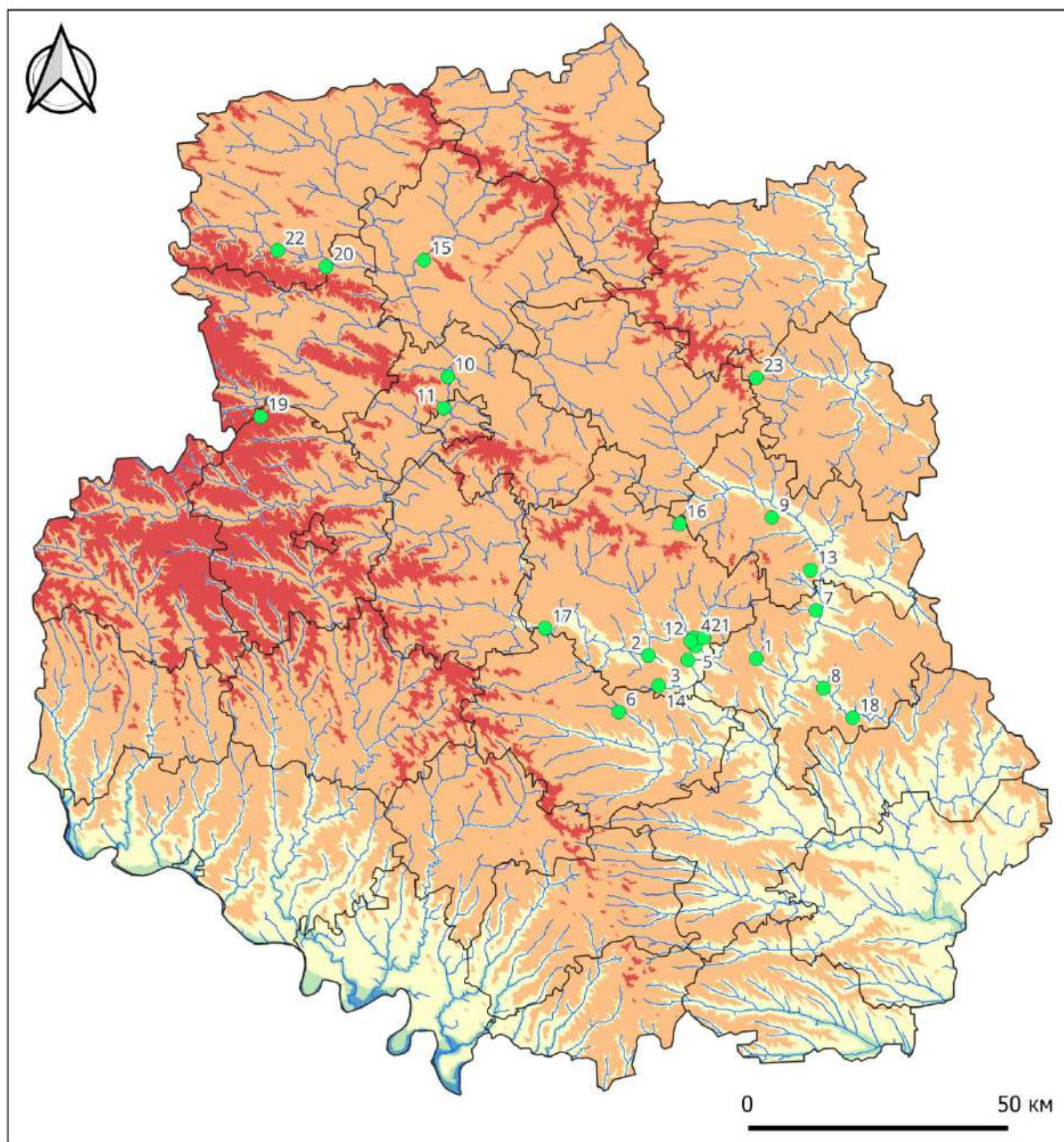
Додаток ММ

Ранньослов'янські пам'ятки, які дослідив П. І. Хавлюк
(Див. Додаток Б, с. 437–440)

Додаток НН

Пам'ятки Лука-Райковецької культури, які дослідив П. І. Хавлюк
(Див. Додаток Б, с. 440–441)

Додаток III

Пам'ятки уличів, які дослідив П. І. Хавлюк: а) – поселення, б) – городище,
 с) – городище+поселення
 (Див. Додаток Б)

